

ریاست جمهوری

سازمان برنامه و بودجه کشور

سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان هرمزگان

گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان

Hormozgan Province Spatial Planning Synthesis Report

اردیبهشت ۱۳۹۸

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
	مقدمه
	۱- تبیین و تحلیل وضع موجود استان هرمزگان
۳	۱-۱- تحلیل موقعیت استان
۶	۲-۱- بررسی و تحلیل وضعیت اقلیمی استان
۱۵	۳-۱- بررسی و تحلیل جمعیت شناختی استان
۳۲	۴-۱- بررسی و تحلیل اجتماعی و فرهنگی استان
۳۹	۵-۱- بررسی و تحلیل نظام شهری و روستایی استان
۶۶	۶-۱- بررسی و تحلیل وضعیت منابع آب استان
۷۱	۷-۱- تحلیل محیط زیست استان
۹۷	۸-۱- تحلیل اقتصادی استان
۱۱۰	۹-۱- بررسی و تحلیل وضعیت زیربنای استان
۱۱۸	۱۰-۱- بررسی و تحلیل صنعت استان
۱۲۱	۱۱-۱- بررسی و تحلیل کشاورزی استان
۱۲۵	۱۲-۱- بررسی و تحلیل قابلیت های معدنی استان
۱۲۷	۱۳-۱- بررسی و تحلیل بخش گردشگری استان
۱۳۱	۱۴-۱- بررسی و تحلیل نظام خدمات استان
۱۳۹	۱۵-۱- تحلیل پیوندهای اصلی بین سکونتگاهها
۱۶۸	۱۶-۱- تحلیل تعارض و توازن بین نیازهای بخش های مختلف و عدم تعادل های موجود در نظام فضایی استان
۱۹۶	۱۷-۱- تحلیل چالش های فراروی توسعه استان
۲۰۴	۱۸-۱- تحلیل فراگیر سازمان فضایی وضع موجود استان
۲۰۴	۱۹-۱- نقاط قوت، ضعف، فرصت ها و تهدیدهای کلیدی فراروی سازمان فضایی توسعه استان
۲۲۴	۲- برنامه ریزی و سیاست گذاری توسعه استان از منظر آمایش سرزمین
۲۲۴	۱-۲- چشم انداز بلند مدت توسعه استان از منظر آمایش سرزمین
۲۳۶	۲-۲- تبیین اجمالی سناریوی توسعه فضایی استان
۲۷۱	۳-۲- تدوین راهبردهای توسعه استان
۲۸۲	۴-۲- طرح آمایش استان
۳۳۱	۵-۲- برنامه آمایش استان

مقدمه

یکی از چالش‌های اساسی کشور که پیامدهای ناشی از آن در ابعاد گسترده محیطی، اقتصادی و اجتماعی در مناطق مختلف ظهور و بروز یافته عدم توجه کافی به ظرفیتها و محدودیتهای سرزمین برای بارگذاری فعالیت و جمعیت و فقدان یک نگاه فضایی، کلی نگر، همه جانبه نگر و اکوسیستمی مسؤلانه در امر برنامه ریزی توسعه مناطق میباشد. بی توجهی به بازتاب فضایی و پیامدهای بلند مدت و فراگیر تفکرات و تصمیمات سیاستگذاران، برنامه‌ریزان و تصمیم‌گیران، منجر به شکل‌گیری سازمان فضایی بشدت نامتعادل و بروز شکافها و نابرابری‌های منطقه‌ای و چالش فقدان عدالت فضایی گردیده و مدیریت و ساماندهی توسعه فضایی را بدلیل مشکلات درهم تنیده و فزاینده محیطی، اقتصادی و اجتماعی پیچیده تر و دشوارتر نموده است.

استان هرمزگان هر چند طی چند دهه گذشته عرصه اجرای برنامه و صحنه اقدامات عمرانی گسترده و چشمگیری بوده اما از آنجا که این اقدامات با نگاه فضایی متعادل و کلی نگر صورت نگرفته، تغییرات و تحولات اقتصادی و اجتماعی نیز به تبع آن در همه نواحی استان یکنواخت، هماهنگ و عادلانه نبوده است. حاکمیت نگاه غیر آمایشی، عمدتاً بخشی و متمرکز متاثر از رویکرد رایج مرکز-پیرامون در بین سیاستگذاران و مدیران از ابتدا سال ۱۳۵۰، شکل خاصی از تمرکز سرمایه و فعالیت و سکونت را پدید آورده بگونه ای که امروزه بندرعباس با استقرار ۵۵ درصد از جمعیت استان، قطب نخست و بلامنزاع توسعه استان بوده و نماد بارز عدم تعادل سکونت و فعالیت میباشد. عوامل و عناصر اصلی برونزای پیکره بندی سازمان فضایی استان تحت تاثیر رویکرد فوق به شکل کنونی در پهنه سرزمین استقرار یافته‌اند.

توسعه استان هرمزگان بیشتر از آنکه بر امکانات و مزیت‌های همه جانبه و فراگیر استوار باشد غالباً با تاکید بر تقویت و تجهیز شبکه حمل و نقل (در هر چهار شکل رایج ان در استان) بویژه حمل و نقل دریایی و بندری در بندرعباس با هدف تسهیل و تسریع تجارت و بازرگانی ملی منجر به شکل‌گیری فرایند توسعه ای برون‌گرا و غیر درونزا گردیده است. در این رویکرد طی سالها فرصت‌ها، ظرفیت‌ها و مزیت‌های نسبی و متنوع دیگر نقاط استان و هدف توسعه منطقه‌ای و درون‌زا مورد غفلت واقع شده است. پیامد ادامه چنین رویکردی، سازمان فضایی نامتعادل و نابرابری در توسعه همه جانبه استان می‌باشد.

برنامه آمایش استان بر آن است که با کمک به ساماندهی آنچه هست، هدایت و تنظیم آنچه در استان در حال رخ دادن است و بستر سازی و برانگیختن آنچه باید برای تحقق توسعه فضایی پایدار استان اتفاق

گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان

بیافتد نقش آفرینی نموده و با چالش عدم تعادل توسعه سکونت و فعالیت برخورد کرده و ضمن حل و فصل مسایل و مشکلات کنونی توسعه و کاهش اثرات زیانبار آن، چشم‌انداز روشن و امید بخشی را پیش روی مردمان این سرزمین قرار دهد. در واقع رسالت و مأموریت اصلی آمایش استان کمک به برقراری تعادل در سازمان فضایی توسعه و کاهش تعارضات و عدم تعادلها از طریق ایجاد موازنه بین منابع، محیط و انسان و فعالیت‌ها می‌باشد. آگاهی بخشی به مردم در زمینه ماهیت، اهداف و محتوای برنامه آمایش و مشارکت نخبگان و صاحب نظران و مدیران اجرایی استانی در تدوین برنامه آمایش استان، کمک به ترویج توسعه درونزا و کاهش تعارضات و بعضاً تناقضات اهداف ملی برنامه‌های توسعه در استان با منافع جامعه محلی از دیگر اهداف برنامه آمایش استان هرمزگان می‌باشد.

بدون شک چنانچه رویکرد آمایشی، جامع و همه سو نگر بر فرآیند توسعه استان حاکم گردد می‌توان امیدوار بود که روند توسعه پایدار در استان شکل بگیرد و از تمرکز و تراکم در آن مناطقی که بدلیل انبوهی فعالیت و جمعیت بیش از ظرفیت و توان محیطی با مشکل مواجه می‌باشند، کاسته شده و مناطقی که تاکنون متناسب با ظرفیت‌های محیطی خود از سکونت و فعالیت بهره‌مند نبوده در چرخه توسعه استان قرار گرفته و به تناسب از سرمایه‌گذاری‌ها، زیرساخت‌ها و سایر مزایای توسعه بهره‌مند گردد.

با توجه به مشکلات، اهداف و ضرورت‌های پیش گفته در توسعه استان فرآیند تدوین برنامه آمایش استان با عنایت به تجربیات گذشته، این بار با رویکردی نوین و همچنین مفاهیم با دانشگاه هرمزگان به عنوان دانشگاه مادر استان بر سر اصول، مبانی و روش کار و بر اساس قرارداد منعقد شده با این دانشگاه از سال ۱۳۹۵ آغاز گردید که امید است در آینده نزدیک به اتمام برسد. با عنایت به دقت، نوآوری در برخی زمینه‌ها و سایر تلاش‌های صورت گرفته مانند بازدیدهای میدانی از شهرستان‌های استان، تدقیق و اصلاح داده‌ها، بومی‌سازی مدل‌های اکولوژیکی ارزیابی توان و لحاظ ویژگی‌های خاص سرزمینی استان انتظار می‌رود این مطالعات بتواند نقشه راهی کارا، اثربخش و مطمئن را پیش روی سیاست‌گذاران، مدیران و مجریان استان و همچنین به عنوان یک سند عمومی در مقابل دیدگان مردم شریف استان هرمزگان قرار دهد.

۱- تبیین و تحلیل وضع موجود استان

۱-۱- تحلیل موقعیت استان

استان هرمزگان با مساحت ۱۰۲۹۹۱ کیلومتر مربع (با احتساب مساحت دریای سرزمینی)، از لحاظ موقعیت در جنوب ایران و در شمال تنگه هرمز بین طول جغرافیایی ۵۲ درجه و ۴۴ دقیقه تا ۵۹ درجه و ۱۴ دقیقه شرقی و عرض جغرافیایی ۲۵ درجه و ۲۴ دقیقه تا ۲۸ درجه و ۵۳ دقیقه شمالی واقع شده است. از این میزان مساحت، ۶۸۷۷۱ کیلومتر مربع را سرزمین اصلی و ۱۸۵۹ کیلومتر مربع را جزایر استان و ۳۲۳۶۱ کیلومتر مربع نیز حریم دریای سرزمینی تشکیل می‌دهد. مساحت خشکی‌های استان هرمزگان نسبت به کل وسعت کشور ایران ۴/۳ درصد می‌باشد و به لحاظ مساحت خاکی در بین استان‌های کشور رتبه نهم را به خود اختصاص داده است. هرمزگان از شمال و شمال شرقی با استان کرمان، از شمال غربی و غرب با استان‌های فارس و بوشهر و از شرق با استان سیستان و بلوچستان همسایه بوده و جنوب آن را آب‌های خلیج فارس و دریای عمان به صورت نواری به طول تقریبی ۱۳۸۰ کیلومتر در بر گرفته است که این میزان بدون در نظر گرفتن تضاریس و فرورفتگی خورها، به حدود ۱۰۰۰ کیلومتر می‌رسد. استان هرمزگان بیشترین مرز مشترک را در حدود ۶۱۳ کیلومتر با استان کرمان و کمترین مرز مشترک را (حدود ۲۸) کیلومتر با استان بوشهر دارد (جدول شماره ۱). این استان ۱۳/۹ درصد از مساحت منطقه ۸ و ۴/۳ درصد از مساحت کشور را به خود اختصاص داده است (جدول شماره ۲).

جدول ۱: سهم مساحت استان هرمزگان از منطقه و کشور

همسایگان	مساحت (کیلومتر مربع)	درصد از منطقه	درصد از کشور
هرمزگان	۷۰۶۳۰	۱۳/۹	۴/۳
سیستان و بلوچستان	۱۸۱۷۸۵	۳۵/۹	۱۱/۱
کرمان	۱۸۰۷۲۶	۳۵/۶	۱۱/۱
یزد	۸۳۸۷۲	۱۴/۶	۴/۵
منطقه	۵۰۷۰۱۳	۱۰۰	۳۱

جدول ۲: طول مرزهای مشترک استان هرمزگان با استان‌های همجوار داخلی سهم مساحت استان هرمزگان از منطقه و کشور

سهم از کل مرز	طول مرز مشترک	همسایگان
۵/۸۶	۱۴۹	استان سیستان و بلوچستان
۲۳/۳۶	۶۱۳	استان کرمان
۱۷/۱۹	۴۵۱	استان فارس
۱/۰۷	۲۸	استان بوشهر
۵۲/۷۱	۱۳۸۳	نوار ساحلی سرزمین اصلی
۱۰۰	۲۶۲۴	جمع کل

استان هرمزگان در عرصه منطقه‌ای و جهانی از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است و بدون تردید استان هرمزگان از نظر موقعیت و حتی کارکرد، استراتژیک‌ترین استان کشور است. راهبردی بودن استان هرمزگان، محصول موقعیت، مولفه‌ها و فرآیندهای داخلی (محلی، منطقه‌ای و ملی) و بین‌المللی و کنش‌های بازیگران سیاسی، اقتصادی و امنیتی است.

تنگه هرمز که ایران و شبه‌جزیره عربستان را از یکدیگر جدا می‌کند، دو پهنه آبی خلیج فارس و دریای عمان را به یکدیگر پیوند زده است و استان هرمزگان کناره شمالی آن را کاملاً در بر گرفته است. این تنگه در میان تنگه‌های استراتژیک جهان، اهمیت ویژه‌ای دارد و از ارزش‌های خاص ارتباطی، اقتصادی، نظامی و ژئوپلیتیکی برخوردار است. کارکرد این تنگه و نقش آن برای کشورهای منطقه بر اهمیت استان هرمزگان و سرشت و سرنوشت توسعه این استان اثر گذار است. امروزه با توجه به ساحلی شدن اقتصاد و غلبه حمل و نقل دریایی بر سایر اشکال حمل و نقل، مناطقی که به دریا دسترسی داشته باشند، از اهمیت بالایی برخوردارند. در این میان، مناطق مجاور تنگه‌ها و آبراه‌های بین‌المللی از اهمیتی دو چندان برخوردارند.

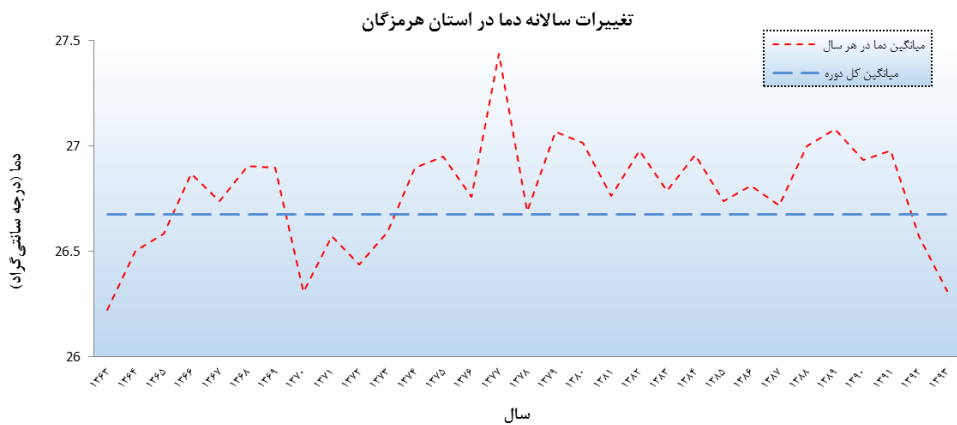

شکل ۱: موقعیت استان در منطقه

استان هرمزگان طبق آخرین آمار تقسیمات کشوری (۱۳۹۵)، دارای ۱۳ شهرستان، ۳۸ نقطه شهری، ۳۸ بخش، ۸۵ دهستان و ۲۲۷۴ آبادی می‌باشد که ۱۷۱۵ آبادی آن مسکونی است. بندرعباس (به عنوان مرکز استان)، حاجی‌آباد، بندرلنگه، خمیر، بستک، پارسیان، رودان، میناب، سیریک، بشاگرد، جاسک، قشم و ابوموسی شهرستان‌های استان هرمزگان می‌باشند (شکل ۱). شهرستان جاسک با گستره ۱۱۰۱۸ کیلومتر مربع، بیشترین مساحت و شهرستان ابوموسی با ۷۰ کیلومتر مربع، کمترین مساحت استان را به خود اختصاص داده‌اند. افزایش تعداد مراکز تصمیم‌گیری محلی (شهرستان‌ها) در سه دهه گذشته از ۵ به ۱۳ شهرستان با عنایت به گسترش طولی زیاد استان اقدامی منطقی جهت کاهش عدم تعادل منطقه‌ای و دادن اختیارات به مناطق دور از مرکز می‌باشد. استان هرمزگان به لحاظ موقعیت سرزمینی هم اکنون شامل ۷ شهرستان کرانه‌ای (ساحلی)، ۴ شهرستان پسرانه‌ای و ۲ شهرستان دریایی (جزیره‌ای) می‌باشد.

۲-۱- بررسی و تحلیل وضعیت اقلیمی استان

در مطالعات آمایش استان هرمزگان، به منظور تحلیل دما از پارامترهای میانگین حداقل، میانگین حداکثر، میانگین دما و همچنین حداقل و حداکثر مطلق دما استفاده شده است.

شکل ۲- تغییرات سالانه میانگین دما در ایستگاه‌های سینوپتیک استان هرمزگان

شکل شماره ۲ نشان می‌دهد، دامنه تغییرات سالانه دما در استان هرمزگان اندک بوده و در بیش‌ترین مقدار به $1/5$ درجه سانتی‌گراد می‌رسد (بین ۲۶ و $27/5$ درجه سانتی‌گراد). میانگین دمای سالانه استان در تمام دوره مورد بررسی حول میانگین کل دوره تغییر کرده است؛ بنابراین، کل استان هرمزگان از نظر دما دارای نوسانات شدید سالانه نیست و منطقه‌ای همگن از نظر دما محسوب می‌شود.

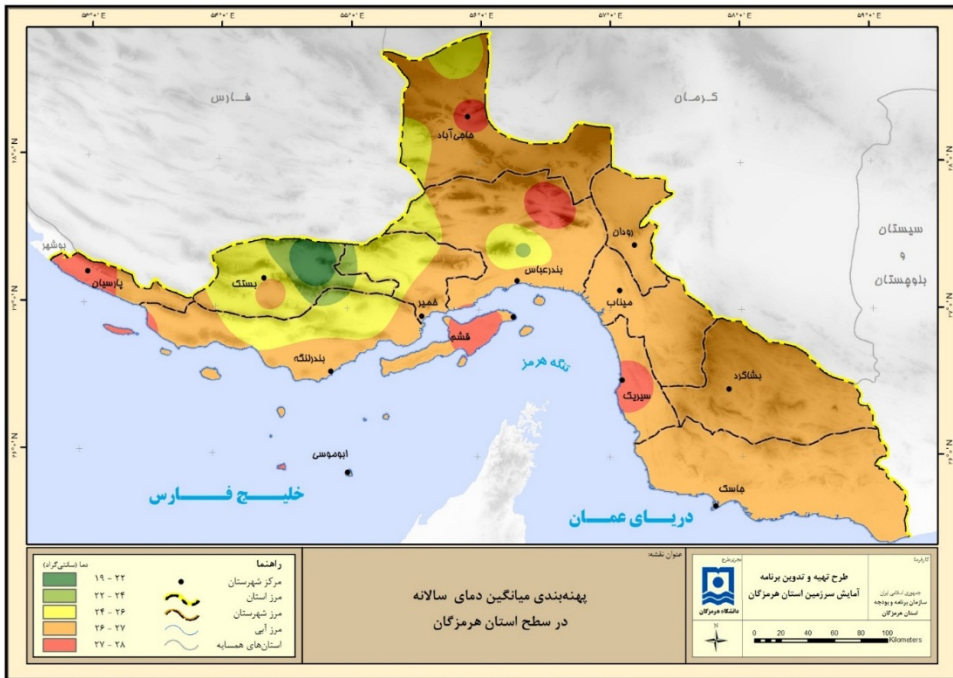
کم‌ترین میانگین دمای استان به میزان ۱۶ درجه سانتی‌گراد در ماه بهمن و بیش‌ترین میزان میانگین دمای استان نیز برابر با ۳۵ درجه سانتی‌گراد در ماه مرداد ثبت شده است. میانگین دمای کل ایستگاه‌های استان در کل دوره مورد مطالعه برابر با $26/7$ درجه سانتی‌گراد بوده است. ایستگاه باغات در ماه‌های دی و بهمن با ثبت میانگین حداقل دمای ۳ درجه سانتی‌گراد سردترین، و ایستگاه تدرویه با میانگین حداکثر دمای ۴۶ و ۴۵ درجه به ترتیب در ماه‌های تیر و مرداد گرم‌ترین ایستگاه استان می‌باشند.

شکل شماره ۳ وضعیت پارامتر میانگین دما را در پهنه استان هرمزگان نشان می‌دهد. با توجه به این شکل میانگین دمای استان از شمال و شمال غربی به طرف جنوب و جنوب شرق افزایش می‌یابد. این توزیع

گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان
 دما ناشی از سه عامل محلی در کنترل دمای استان یعنی عرض جغرافیایی، ارتفاع از سطح دریا و فاصله از دریا است.

همچنین فقط ۳/۷ درصد از مساحت استان در کلاس دمای ۲۴ درجه و کمتر قرار دارد. این کلاسها عموماً در بخش شمال غربی و شمالی استان قرار دارند. همچنین با توجه به همین جدول بخش اعظم مناطق جنوب، مرکز

و شرق استان با حدود ۹۶ درصد از مساحت استان در کلاس میانگین دمای سالانه بالای ۲۴ درجه سانتی‌گراد قرار می‌گیرند و این نشان از بالا بودن نسبی دما در این استان است.

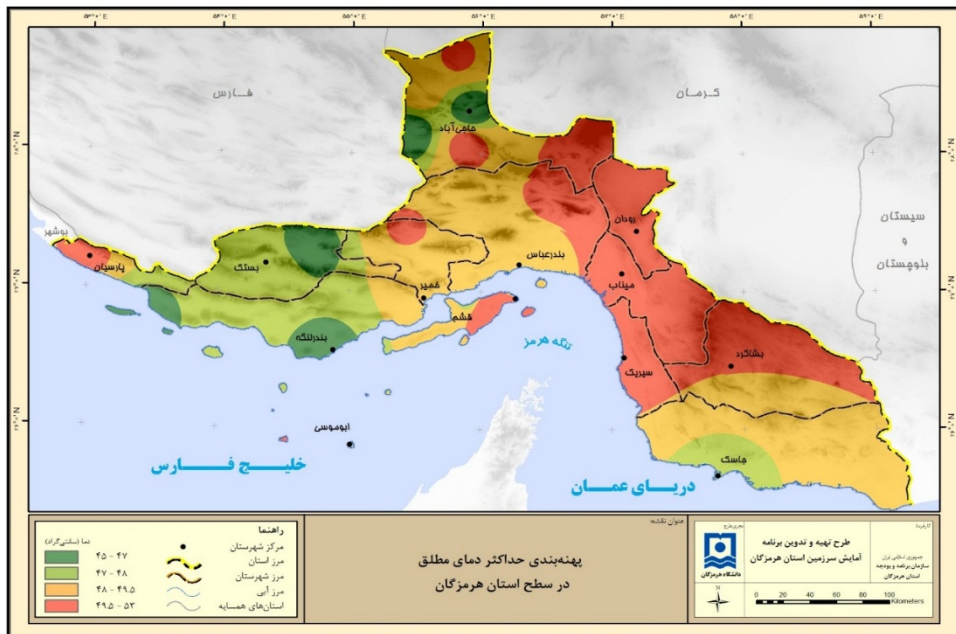

شکل ۳- توزیع میانگین دمای سالانه در استان هرمزگان

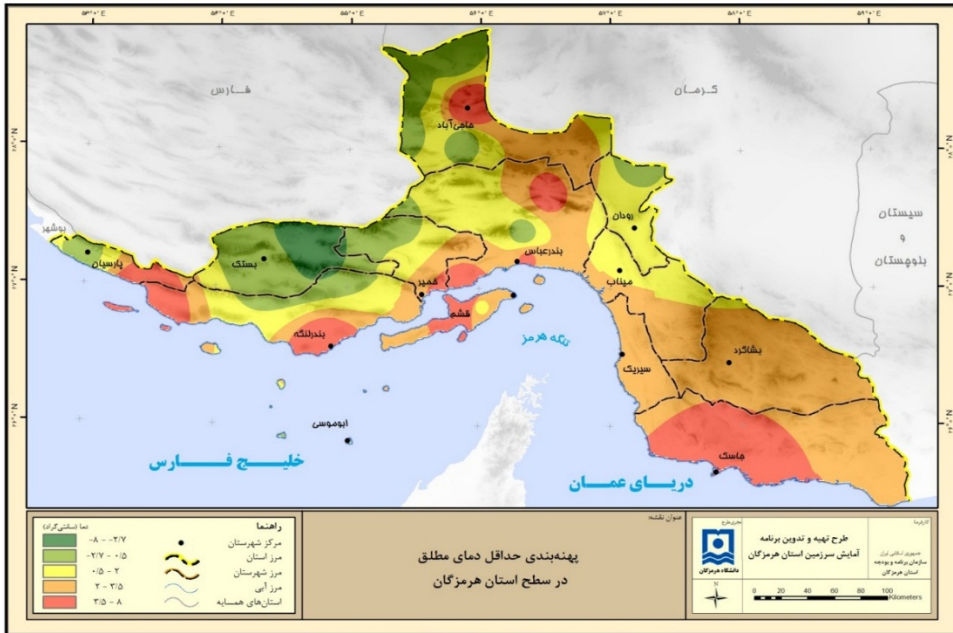
۱-۲-۱- حد اقل و حداکثر مطلق دما

شکل ۴ وضعیت توزیع حداکثر مطلق دما را در گستره استان هرمزگان نشان می‌دهد. با توجه به این شکل بیشینه دماهای ثبت شده استان کاملاً از عرض جغرافیایی تبعیت نمی‌کنند؛ بلکه اثر تعدیل‌کنندگی دریا باعث شده است که این دماهای بیشینه اندکی از دریا فاصله داشته و در بخش‌های مرکز استان به ثبت برسند. در شمال استان و سواحل میزان حداکثرهای مطلق کمتر است.

شکل ۵ وضعیت توزیع حداقل مطلق دما را در گستره استان هرمزگان نشان می‌دهد. با توجه به این شکل نیز همانند نقشه میانگین دمای استان، اثر سه عامل عرض جغرافیایی، ارتفاع و فاصله از دریا را به‌خوبی در حداقل دمای ثبت شده استان نشان می‌دهد. بیش‌ترین حداقل‌های مطلق مربوط به جنوب استان و سواحل، و کمترین میزان مربوط به ارتفاعات شمال استان است.

شکل ۴- نقشه توزیع حداکثر دمای مطلق در سطح استان هرمزگان

شکل ۵- نقشه توزیع حداقل دمای مطلق در سطح استان هرمزگان

۱-۲-۲- تعداد روزهای یخبندان

برای بررسی وضعیت روزهای یخبندان استان هرمزگان داده‌های دمای روزانه کلیه ایستگاه‌های هواشناسی سینوپتیک که حداقل دارای ۱۸ سال داده ثبت شده بوده‌اند (شامل: بندرعباس، بندرلنگه، جاسک، کیش، قشم، سیری، میناب) مورد استفاده قرار گرفته است. تنها ایستگاهی که در آن دمای زیر صفر درجه سانتی‌گراد به‌عنوان معیار تعریف روز یخبندان ثبت شده است، ایستگاه حاجی‌آباد می‌باشد. در این ایستگاه در ماه‌های آذر، دی و بهمن روز یخبندان ثبت شده و این روزها در دوره زمانی ۲ آذر تا ۲۳ بهمن قرار دارند.

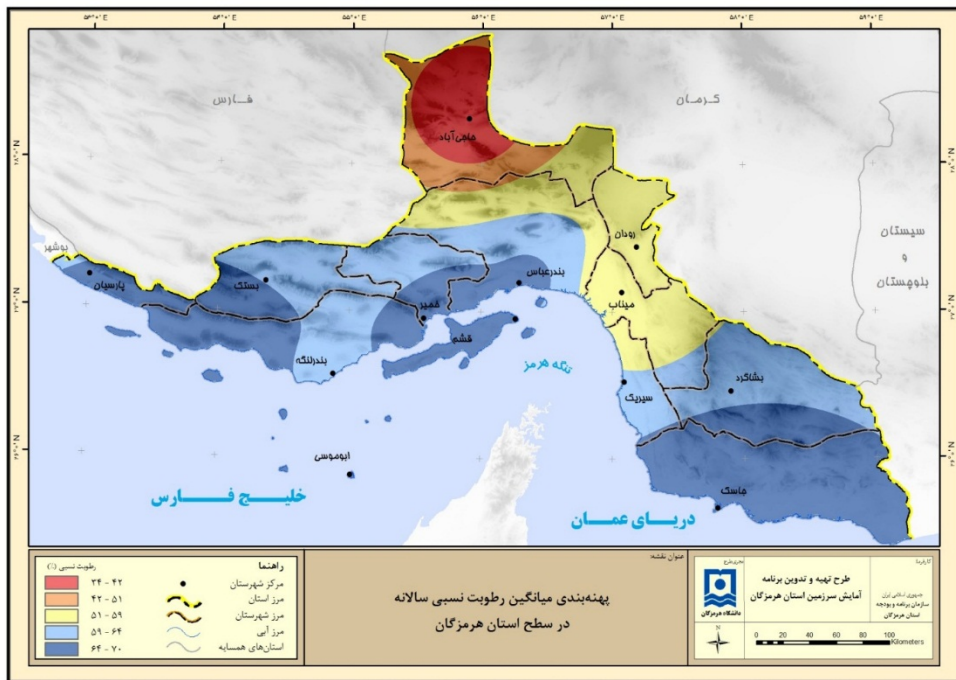
۱-۲-۳- تحلیل رطوبت، بارش و تبخیر و تعرق

رطوبت نسبی:

برای استخراج سری زمانی رطوبت نسبی استان از داده‌های ایستگاه‌های سینوپتیک موجود در سطح استان که دارای آمار حداقل ۳۰ ساله بوده‌اند، استفاده شده است. این ایستگاه‌ها که با فاصله اندکی از ساحل قرار دارند شامل بندرعباس، میناب، جاسک، کیش، ابوموسی، سیریک و لنگه می‌باشند.

گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان
 میانگین رطوبت نسبی در کل دوره آماری در ایستگاه‌های مورد بررسی برابر ۶۶ درصد است. تغییرات رطوبت نسبی استان در طول دوره مورد مطالعه اندک و در بیش‌ترین میزان خود به ۵ درصد می‌رسد. بیش‌ترین میانگین سالانه رطوبت نسبی در سال ۱۳۷۶ و کم‌ترین آن مربوط به سال ۱۳۹۰ به ترتیب با ۶۹ و ۶۴ درصد است.

با توجه به نقشه پهنه‌بندی، می‌توان رطوبت نسبی استان را تابعی از عرض جغرافیایی و ارتفاع دانست (شکل شماره ۶). هم‌چنین بدیهی است که فاصله از دریا نقش اساسی در این پراکنش دارد. بالا بودن رطوبت نسبی استان در تمام ماه‌ها و حتی امکان اشباع بودن رطوبت جو در هر ماهی از سال، یکی از پتانسیل‌های اقلیمی استان محسوب شده و در صورتی که بتوان دمای هوا را به زیر نقطه شبنم رساند (با تزریق رطوبت یا با کاهش دمای هوا) می‌توان از این پتانسیل مهم استان در جهت رفع کمبود منابع آب با حداقل اثرات زیست محیطی بهره برد.

شکل ۶- توزیع میانگین رطوبت نسبی سالانه در سطح استان هرمزگان

تحلیل تبخیر

میانگین مجموع تبخیر سالانه از تشت در کل دوره ۲۴۷۷ میلی‌متر است. بیش‌ترین میزان تبخیر با رقم ۲۷۵۱ در سال ۱۳۷۷، و کم‌ترین میزان با رقم ۲۳۲۹ در سال ۱۳۹۲ به ثبت رسیده است.

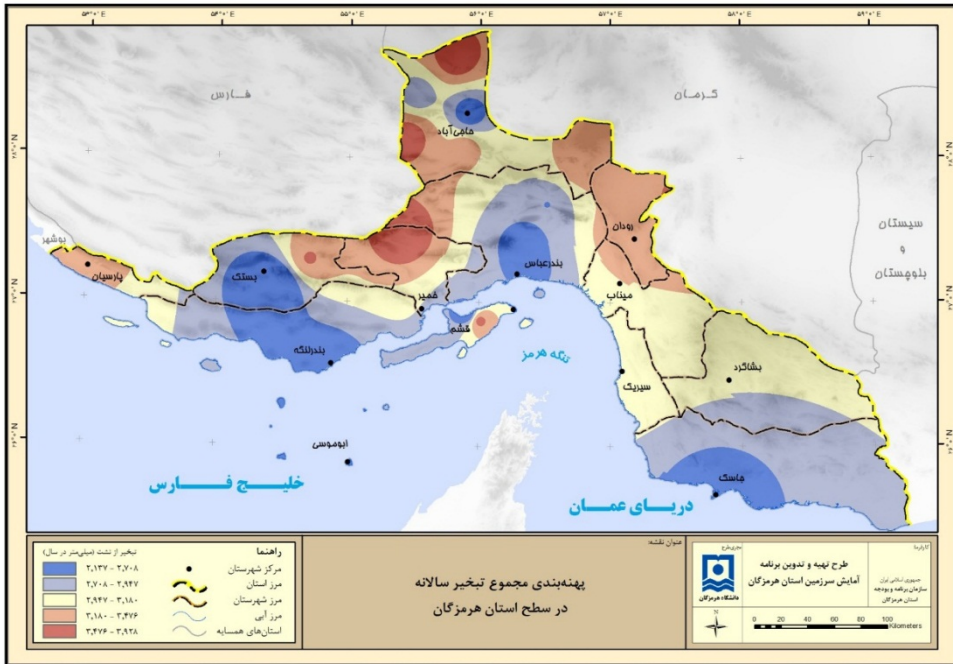
گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان

بررسی تبخیر ماهانه از تشت نشان می‌دهد که بیش‌ترین میزان تبخیر در ماه‌های فصل تابستان و کم‌ترین میزان تبخیر مربوط به ماه‌های فصل زمستان است، به طوری که کم‌ترین میزان تبخیر در ماه‌های دی و بهمن و بیش‌ترین تبخیر در تیر، مرداد و شهریور اتفاق افتاده است. در تمامی طول سال، ایستگاه کیش دارای بیش‌ترین و ایستگاه‌های خمیر و سیریک دارای کم‌ترین میزان تبخیر از تشت بوده‌اند.

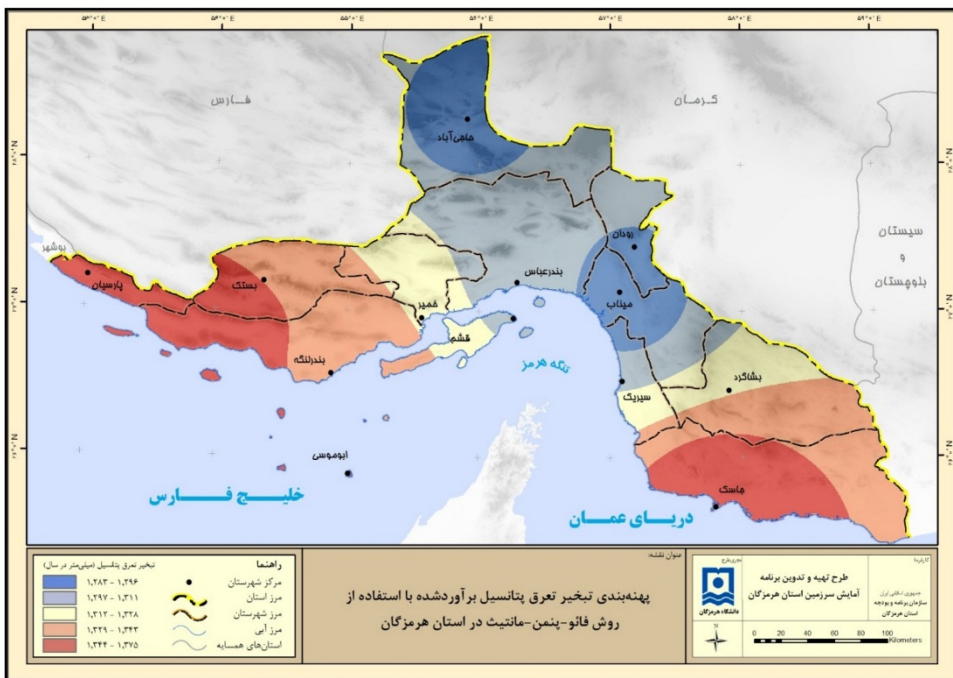
بررسی روند تغییرات تبخیر و تعرق بدست‌آمده به روش فائو-پنمن-مانتیت نشان‌دهنده دو دوره افزایشی و کاهش‌ی می‌باشد. دوره افزایشی مربوط به سال‌های بین ۱۹۹۲ تا ۲۰۰۱ و دوره کاهش‌ی مربوط به سال‌های بین ۲۰۰۲ تا ۲۰۱۴ می‌باشد (شکل شماره ۷).

بررسی مکانی تبخیر و تعرق بدست‌آمده به روش فائو-پنمن-مانتیت نشان‌دهنده بیش‌ترین تبخیر و تعرق در ایستگاه سیریک و کم‌ترین تبخیر و تعرق در ایستگاه میناب می‌باشد

مجموع تبخیر سالانه از تشت در استان دارای مقادیر حداقل ۲۱۳۷ و حداکثر ۳۹۳۴ میلی‌متر در سال است. با ملاحظه شکل‌های شماره ۷ و ۸ مشخص می‌شود که مقدار مجموع تبخیر سالانه به خوبی از وضعیت رطوبت نسبی سالانه استان که خود تابعی از فاصله از دریا است، تبعیت می‌کند؛ به طوری که نواحی ساحلی دارای کم‌ترین میزان تبخیر مجموع سالانه هستند. در این زمینه یک منطقه محدود در شمال استان استثناء است که احتمالاً به دلیل بالا بودن ارتفاع و پایین بودن دمای هوا دارای تبخیر کم‌تری است.

شکل ۷- نقشه توزیع مجموع تبخیر سالانه در استان هرمزگان (تبخیر از تشت)

شکل ۸- نقشه وضعیت تبخیر و تعرق پتانسیل سالانه استان (تبخیر ایستگاه)

گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان

۱-۲-۴- تحلیل پهنه های اقلیمی

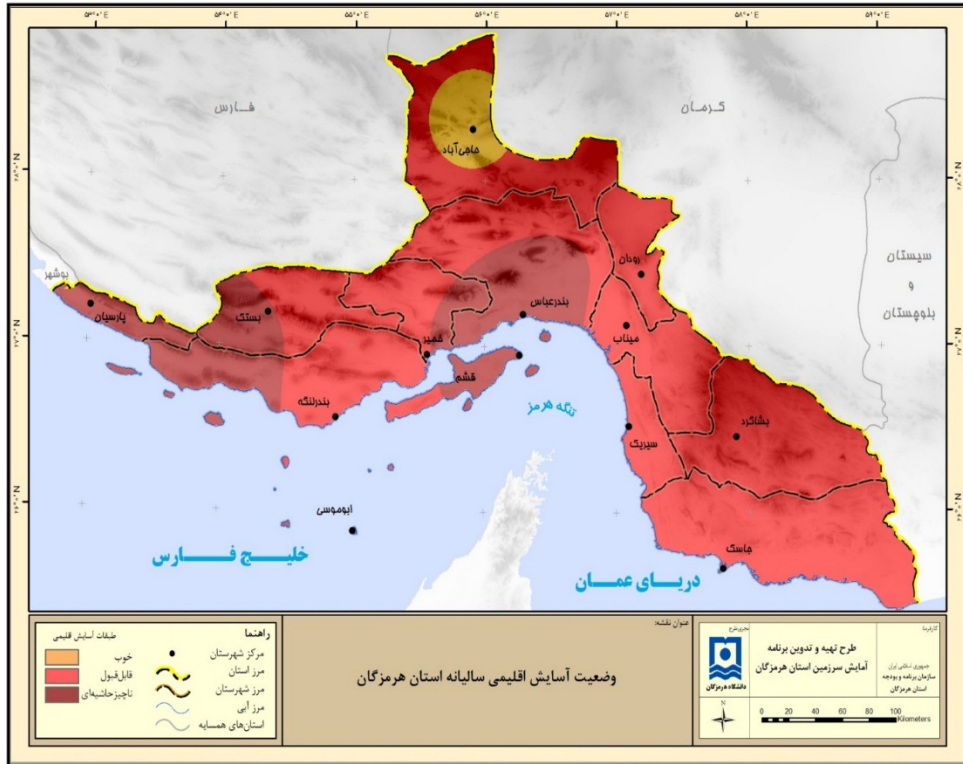
عوامل جغرافیایی، توده های هوای مهاجر، ارتفاعات و مهم تر از همه دما و بارندگی از مهم ترین عوامل موثر در تبیین سیمای کلی اقلیم یک منطقه هستند.

در این مطالعه برای طبقه بندی اقلیمی استان از روش های دمارتن و آمبرژه برای ماه های مختلف در ایستگاه های سینوپتیک منتخب شامل: بندرعباس، ابوموسی، جاسک، لنگه، حاجی آباد، میناب، کیش و سیریک استفاده شده است.

با توجه به اعداد به دست آمده از تجزیه و تحلیل شاخص اقلیمی آمبرژه برای تعیین اقلیم استان هرمزگان تمام اقلیم استان هرمزگان در قسمت خشک و خیلی گرم قرار دارد.

جدول ۳- نتایج تعیین شاخص اقلیمی دومارتن و آمبرژه در ایستگاه های سینوپتیک منتخب

ایستگاه	آمبرژه	دومارتن
ابوموسی	۱۸/۵	۱۴/۵
بندر	۱۵	۱۵/۸
حاجی آباد	۱۴/۳	۱۷/۵
جاسک	۱۶/۲	۱۴/۱
کیش	۱۷/۲	۱۵/۲
لنگه	۱۳/۷	۱۴/۳
میناب	۱۵/۲	۱۶/۹
سیریک	۱۶/۶	۱۴/۱

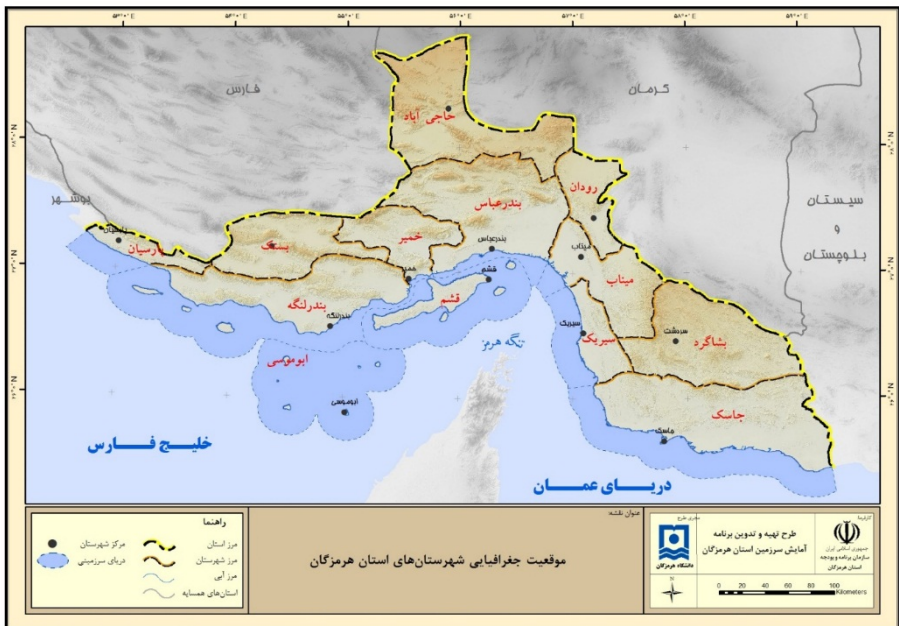

شکل ۹- وضعیت آسایش اقلیمی سالانه استان هرمزگان

۳-۱- بررسی و تحلیل جمعیت شناختی استان

۱-۳-۱- تحلیل روند جمعیت و سهم از جمعیت منطقه و کشور

براساس نتایج سرشماری‌های انجام شده، جمعیت استان به ویژه در سه دهه اخیر افزایش زیادی یافته است. با توجه به سرشماری سال ۱۳۶۵، این استان دارای ۷۶۲۲۰۶ نفر جمعیت بود. این مقدار در سالهای ۱۳۷۵، ۱۳۸۵، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۵ به ترتیب به ۱۰۶۲۱۵۵، ۱۴۰۳۶۷۴، ۱۵۷۸۱۸۳ و ۱۷۷۶۴۱۵ نفر رسیده است. میانگین رشد استان، هم در مناطق شهری و هم در مناطق روستایی، در تمامی سرشماری‌ها نسبت به میانگین کشور بالاتر بوده (جدول شماره ۴) به نحوی که این استان از نظر نرخ رشد مناطق شهری، رتبه اول و در مناطق روستایی، رتبه پنجم کشور را به خود اختصاص داده است. به همین دلیل، سهم نسبی جمعیت استان از کل کشور، در سه دهه گذشته روند افزایشی داشته است و از ۱/۵۵ درصد در سال ۱۳۶۵، به ۲/۲۲ درصد در سال ۱۳۹۵ افزایش یافته است (جدول شماره ۵). در حال حاضر استان هرمزگان به لحاظ ترتیب جمعیتی، هفدهمین استان کشور محسوب می‌شود و ۲۰ درصد از جمعیت منطقه ۸ نیز مربوط به این استان است.

شکل ۱۰- تقسیمات سیاسی استان هرمزگان

جدول ۴: سهم جمعیت استان هرمزگان از کل کشور به تفکیک مناطق شهری و روستایی از سال ۱۳۶۵ تا ۱۳۹۵

پهنه	۱۳۶۵	۱۳۷۵	۱۳۸۵	۱۳۹۰	۱۳۹۵
کل استان	۱/۵۵	۱/۷۷	۱/۹۹	۲/۱۰	۲/۲۲
نقاط شهری	۱/۱۵	۱/۱۷	۱/۳۵	۱/۴۷	۱/۶۴
نقاط روستایی	۲/۰۲	۲/۶۶	۲/۳۰	۳/۶۸	۳/۸۷

ماخذ: مرکز آمار ایران، نتایج سرشماری‌های عمومی نفوس و مسکن سالهای مختلف

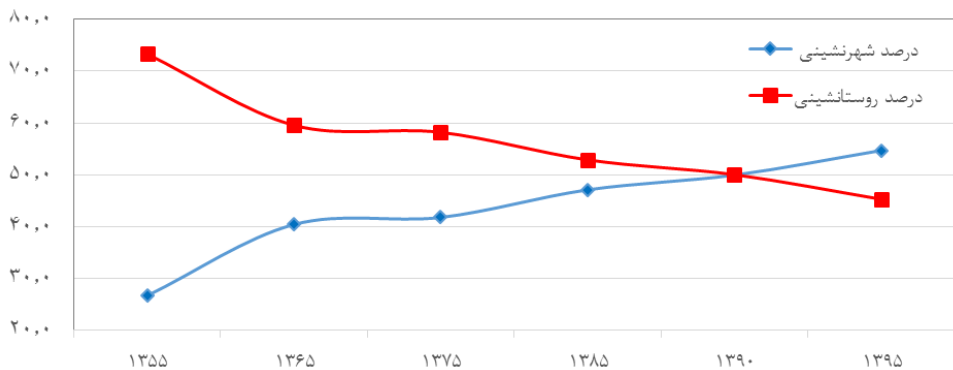
جدول ۵: مقایسه جمعیت استان هرمزگان با کشور و استان‌های منطقه ۸ در دوره‌های مختلف

استان	۱۳۶۵			۱۳۷۵			۱۳۸۵			۱۳۹۰			۱۳۹۵		
	جمعیت	از منطقه	از کشور	جمعیت	از منطقه	از کشور	جمعیت	از منطقه	از کشور	جمعیت	از منطقه	از کشور	جمعیت	از منطقه	از کشور
هرمزگان	۷۶۲۲۰۶	۱۸,۳	۱,۵	۱۰۶۲۱۲۵	۱۹,۲	۱,۸	۱۴۰۳۶۷۴	۱۸,۸	۲	۱۵۷۸۱۸۳	۱۹,۴	۲,۱	۱۷۷۶۴۱۵	۲۰,۱	۲,۲
سیستان و بلوچستان	۱۱۹۷۰۵۹	۲۸,۷	۲,۴	۱۷۲۲۵۷۹	۳۱,۱	۲,۹	۲۴۰۵۷۴۲	۳۲,۳	۳,۴	۲۵۳۴۳۲۷	۳۱,۲	۳,۴	۲۷۷۵۰۱۴	۳۱,۳	۳,۵
کرمان	۱۶۲۲۹۵۸	۳۹	۳,۳	۲۰۰۴۳۲۸	۳۶,۲	۳,۳	۲۶۵۲۴۱۳	۳۵,۶	۳,۸	۲۹۳۸۹۸۸	۳۶,۲	۳,۹	۳۱۶۴۷۱۸	۳۵,۷	۴
یزد	۵۸۲۳۳۹	۱۴	۱,۲	۷۵۰۷۶۹	۱۳,۶	۱,۳	۹۹۰۸۱۸	۱۳,۳	۱,۴	۱۰۷۴۴۲۸	۱۳,۲	۱,۴	۱۱۳۸۵۳۳	۱۲,۹	۱,۴
منطقه ۸	۴۱۶۴۴۶۲	۱۰۰	۸,۴	۵۵۳۹۸۰۱	۱۰۰	۹,۲	۷۴۵۲۶۴۷	۱۰۰	۱۰,۶	۸۱۲۵۹۲۶	۱۰۰	۱۰,۸	۸۸۵۴۶۸۰	۱۰۰	۱۱,۱
کشور	۴۹۴۴۵۰۱۰	-	۱۰۰	۶۰۰۵۵۴۸۸	-	۱۰۰	۷۰۴۹۵۷۸۲	-	۱۰۰	۷۵۱۴۹۶۶۹	-	۱۰۰	۷۹۹۲۶۲۷۰	-	۱۰۰

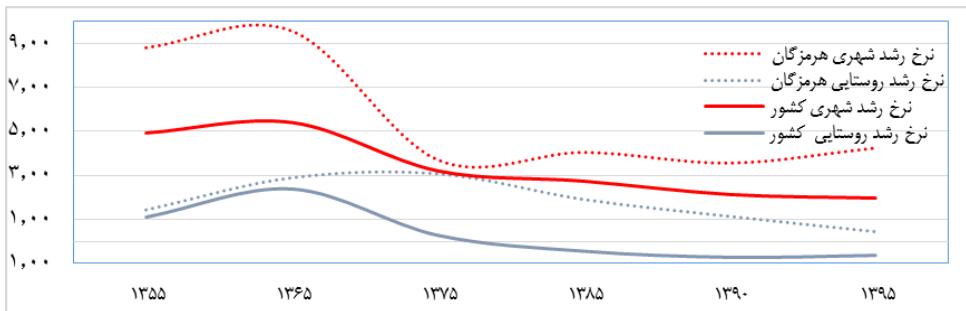
ماخذ: مرکز آمار ایران، نتایج سرشماری‌های عمومی نفوس و مسکن سالهای مختلف

۱-۳-۲- تحلیل روند نرخ جمعیت شهری و روستایی و مقایسه آن با منطقه و کشور

همانطور که در شکل شماره ۱۱ نشان داده شده است، در سال ۱۳۵۵، بیشتر جمعیت استان (نزدیک به ۷۳ درصد) را جمعیت روستایی تشکیل می‌داد و تنها حدود ۲۷ درصد مردم در شهرها سکونت داشتند. همزمان با افزایش جمعیت استان و افزایش تعداد شهرها، میزان شهرنشینی هم افزایش پیدا کرد به نحوی که در سال ۱۳۹۰ میزان شهرنشینی و روستانشینی برابر شد و از این سال به بعد سهم جمعیت شهری در استان از جمعیت روستایی پیشی گرفته و در سال ۱۳۹۵ این میزان به حدود ۵۴/۷ درصد افزایش یافت (جدول شماره ۶ و شکل شماره ۱۱). روند تغییرات تعداد نقاط شهری استان نیز در شکل شماره ۱۲ ارائه شده است.

شکل ۱۱: روند تغییرات درصد شهرنشینی و روستانشینی استان طی سالهای ۱۳۵۵ تا ۱۳۹۵

شکل ۱۲: روند تغییرات نرخ رشد استان هرمزگان و کشور به تفکیک مناطق روستایی و شهری از سال ۱۳۵۵ تا ۱۳۹۵

جدول ۶: مقایسه نرخ رشد جمعیت استان هرمزگان با کشور به تفکیک مناطق روستایی و شهری از

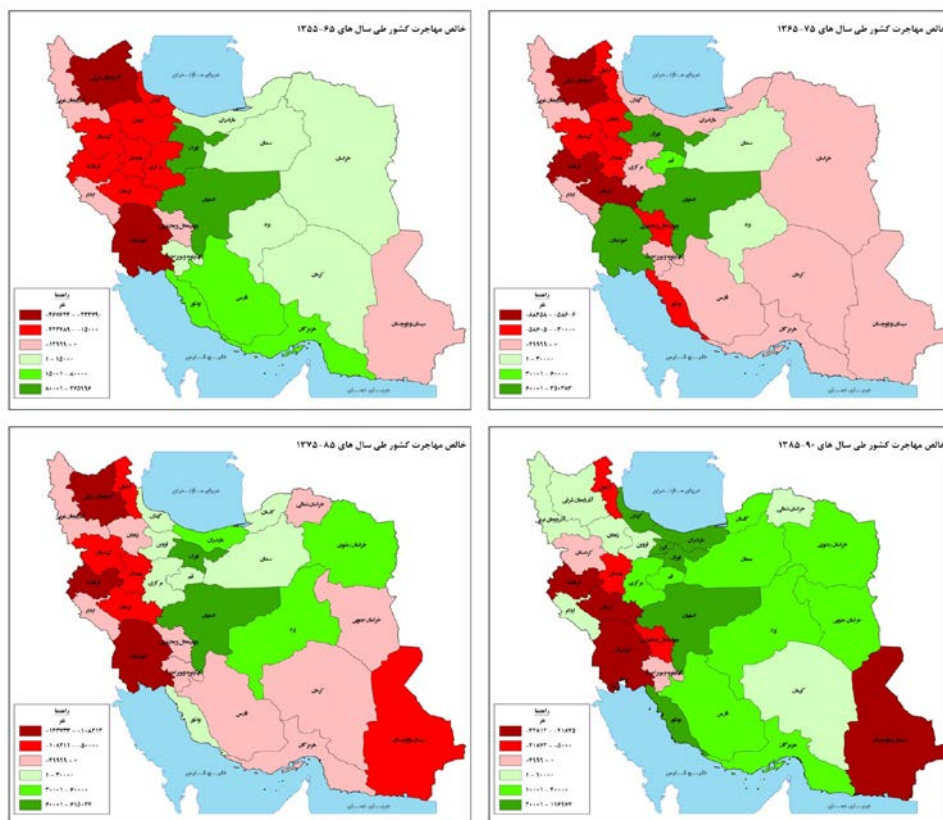
سال ۱۳۵۵ تا ۱۳۹۵

سال	۱۳۵۵	۱۳۶۵	۱۳۷۵	۱۳۸۵	۱۳۹۰	۱۳۹۵
نرخ رشد هرمزگان	۲,۹۳	۵,۱۲	۳,۳۷	۲,۸۳	۲,۳۷	۲,۳۹
نرخ رشد شهری هرمزگان	۸,۸۲	۹,۵۸	۳,۷۲	۴,۰۷	۳,۵۸	۴,۲۷
نرخ رشد روستایی هرمزگان	۱,۴۵	۲,۹۲	۳,۱	۱,۹۳	۱,۱۶	۰,۴۶
نرخ رشد کشور	۲,۷۱	۳,۹۱	۱,۹۶	۱,۶۲	۱,۳۹	۱,۲۴
نرخ رشد شهری کشور	۴,۹۳	۵,۴۱	۳,۲۱	۲,۷۴	۲,۱۴	۱,۹۷
نرخ رشد روستایی کشور	۱,۱۱	۲,۳۹	۰,۲۸	-۰,۴۴	-۰,۷۲	-۰,۶۳

۱-۳-۳- تحلیل روند خالص مهاجرت درون استانی و برون استانی و مقایسه آن با منطقه و

کشور

بررسی خالص مهاجرت در فاصله سال‌های ۱۳۵۵ تا ۱۳۶۵ نشان می‌دهد که از نظر کمی، از میان استان‌های منطقه ۸، استان هرمزگان مهاجرپذیرترین استان بوده و تنها استان سیستان و بلوچستان به عنوان تنها استان مهاجرفرست منطقه ۸ مطرح بوده است. در سرشماری‌های ۱۳۷۵ و ۱۳۸۵ نیز بجز استان یزد، سایر استان‌های منطقه ۸ و خصوصاً استان سیستان و بلوچستان در طبقه استان‌های با خالص مهاجرت منفی قرار می‌گیرند ولی در سرشماری ۱۳۹۰ مجدداً استان‌های یزد، هرمزگان و کرمان دارای خالص مهاجرت مثبت شدند و استان سیستان و بلوچستان همچنان جزء استان‌های مهاجرفرست باقی مانده است. شکل شماره ۱۳ روند تغییرات خالص مهاجرت در سرشماری‌های مختلف کشور به تفکیک استان را نمایش می‌دهد.

شکل ۱۳: خالص مهاجرت کشور و جایگاه استانهای منطقه ۸ در سرشماری های مختلف

براساس نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۹۵، استان هرمزگان به عنوان استانی مهاجر پذیر در رتبه یازدهم خالص مهاجرت میان استان های کشور بوده است. استان فارس با ۲۲/۵ درصد بیشترین حجم از مهاجران را به استان هرمزگان روانه کرده است. استان کرمان با ۱۲/۸ درصد از مجموع مهاجران و استان تهران با ۱۱/۶ درصد از رتبه های دوم و سوم مهاجر فرستی به استان هرمزگان قرار دارند. پس از آن ها و با اختلاف قابل توجهی از حجم مهاجرین، استان های خوزستان، اصفهان و سیستان و بلوچستان مطرح هستند.

همچنین عمده مهاجران وارد شده به شهرستان های بندرعباس (۵۰٫۶ درصد)، بندرلنگه (۸٫۸ درصد) و میناب (۷٫۵ درصد) می باشد.

گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان

همانطور که در جدول شماره ۷ مشاهده می شود، سهم هر استان از جذب مهاجران خارج شده نشان می دهد استان فارس با ۲۰/۸ درصد از جذب مهاجران هرمزگان در رتبه اول و استان کرمان با ۱۱/۱ درصد در رتبه دوم قرار دارد.

استان تهران نیز با ۱۰/۶ درصد از جذب مهاجران خارج شده هرمزگان در رتبه سوم میان استان های کشور مطرح است و پس از آن ها و با اختلاف زیادی به ترتیب استان های گیلان (۷/۶ درصد)، اصفهان (۷ درصد)، خراسان رضوی، بوشهر و یزد (۴/۶ درصد) مطرح است.

جدول شماره ۷- وضعیت مهاجران وارد و خارج شده به استان هرمزگان

استان هرمزگان استانی مهاجرپذیر در رتبه ۱۱ ام خالص مهاجرت میان استان های کشور	جایگاه استان هرمزگان در کشور
پیروی از خانوار (۴۳ درصد)، تحصیل (۱۷ درصد)، جست و جوی کار (۱۱ درصد)، انتقال شغلی (۹ درصد)، جست و جوی کار بهتر (۶ درصد)	مهاجران دائم و موقت
انجام یا پایان خدمت و وظیفه (۶۸ درصد)، تحصیل (۳۰ درصد)	مهاجران موقت
حجم مهاجران وارد شده به استان هرمزگان: ۱۲۰۹۷۶ نفر	پیوندهای برون استانی
استان های عمده مبدأ مهاجرت به استان هرمزگان: استان فارس (۲۲،۵ درصد)، استان کرمان (۱۲،۸ درصد)، استان تهران (۱۱،۶ درصد)	
شهرستان های عمده جاذب مهاجران وارد شده: شهرستان بندرعباس (۵۰،۶ درصد)، بندر لنگه (۸،۸ درصد)، میناب (۷،۵ درصد)	
حجم مهاجران خارج شده از استان هرمزگان: ۴۳۴۲۷ نفر	
استان های عمده مقصد مهاجران استان هرمزگان: استان فارس (۲۰،۸ درصد)، استان کرمان (۱۱،۱ درصد)، استان تهران (۱۰،۶ درصد)	
قوی ترین پیوند برون استانی: با استان فارس	
شهرستان های مهاجر پذیر به ترتیب شدت مهاجرپذیری: بندرعباس، قشم، ابوموسی، خمیر، بندر لنگه	
شهرستان های مهاجر فرست به ترتیب شدت مهاجرفرستی: میناب، رودان، حاجی آباد، بشاگرد، بستک، سیریک، جاسک، پارسیان	پیوندهای درون استانی
مهاجران ورودی به شهرستان ها: بندرعباس (۴۲،۹ درصد)، قشم (۱۰،۹ درصد)، میناب (۹،۶ درصد)	
مهاجران خروجی از شهرستان ها: بندرعباس (۲۷،۷ درصد)، میناب (۱۹،۹ درصد)، رودان (۱۳،۶ درصد)	
قوی ترین پیوندهای درون استانی: سطح اول: میناب - بندرعباس سطح میانی: بندرعباس - قشم، بندرعباس - حاجی آباد، بندرعباس - رودان، بندرعباس - میناب	

گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان
 «همانطور که در جدول فوق مشاهده می شود، مهمترین پیوندهای جمعیتی استان هرمزگان به ترتیب با استان های فارس، کرمان، تهران، اصفهان، خوزستان و سیستان بلوچستان است.»

شکل ۱۴: مهاجران برون استانی وارد شده به هرمزگان

شکل ۱۵: مهاجران برون استانی خارج شده از هرمزگان

۱-۳-۴- نرخ جمعیت فعال و مقایسه آن با سایر استان‌های منطقه و کشور

جدول شماره ۸ و شکل شماره ۱۶ وضعیت جمعیت فعال و غیرفعال استان هرمزگان طی سال‌های ۱۳۵۵ تا ۱۳۹۵ را نشان می‌دهد. بر این اساس، در سال ۱۳۵۵ جمعیت فعال استان بیش از ۱۲۹ هزار نفر بوده است که این مقدار در سال ۱۳۹۵ به بیش از ۵۳۶ هزار نفر رسیده است (۴/۱ برابر). این در حالی است که جمعیت غیرفعال استان نیز از ۱۸۸ هزار نفر در سال ۱۳۵۵ به ۸۵۷ هزار نفر بالغ گشته است.

جدول ۸: وضعیت جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر استان طی سالهای ۵۵-۹۵ (کل)

سال	جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر	جمعیت غیر فعال	جمعیت فعال	بیکار	شاغل	نرخ مشارکت اقتصادی	نرخ بیکاری
۱۳۵۵	۳۱۸۲۵۵	۱۸۸۶۶۴	۱۲۹۵۹۱	۱۵۳۷۵	۱۱۴۲۱۶	۴۰,۷	۱۱,۹
۱۳۶۵	۴۷۵۸۵۰	۳۰۷۸۰۴	۱۶۸۰۴۶	۳۰۴۶۷	۱۳۷۵۷۹	۳۵,۳	۱۸,۱
۱۳۷۵	۷۵۰۴۳۰	۵۲۲۰۱۸	۲۲۸۴۱۲	۱۹۴۱۰	۲۰۹۰۰۲	۳۰,۴	۸,۵
۱۳۸۵	۱۱۲۷۸۷۴	۷۰۹۲۶۸	۴۱۸۶۰۶	۵۰۹۱۷	۳۶۷۶۸۹	۳۷,۱	۱۲,۲
۱۳۹۰	۱۲۶۱۴۰۳	۷۸۶۹۳۴	۴۷۴۴۶۹	۷۲۶۱۰	۴۰۱۸۵۹	۳۷,۶	۱۵,۳
۱۳۹۵	۱۳۹۴۰۲۰	۸۵۷۵۳۷	۵۳۶۴۸۳	۵۷۵۳۴	۴۷۸۹۴۹	۳۸,۵	۱۰,۷

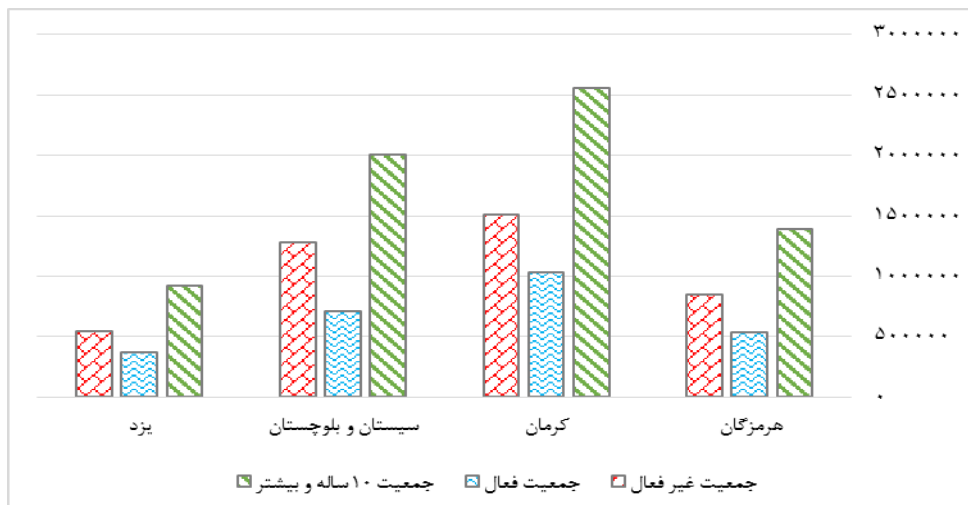
آمارها نشان می دهد بیش از ۸۲ درصد از جمعیت فعال استان را مردان تشکیل می دهند. نکته مهم این است که طی این دوران سهم جمعیت فعال مردان از ۷۶ درصد در سال ۱۳۵۵ به ۶۲ درصد در سال ۱۳۹۵ کاهش یافته است که این به معنی افزایش عرضه نیروی کار زنان است. به عبارتی، مشارکت اقتصادی زنان استان از ۲/۷ درصد در سال ۵۵ به ۱۳/۸ درصد در سال ۱۳۹۵ رسیده است که نشان از ورود زنان در عرضه نیروی کار را دارد. (جداول شماره ۹ و ۱۰).

جدول ۹: وضعیت جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر استان طی سالهای ۹۵-۱۳۵۵ (مرد)

سال	جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر	جمعیت فعال	بیکار	شاغل	نرخ مشارکت اقتصادی	نرخ بیکاری
۱۳۵۵	۱۶۴۴۲۵	۱۲۵۴۴۶	۱۵۰۹۸	۱۱۰۳۴۸	۷۶,۳	۱۲,۰
۱۳۶۵	۲۴۴۴۰۱	۱۵۷۷۰۱	۲۶۰۶۹	۱۳۱۶۳۲	۶۴,۵	۱۶,۵
۱۳۷۵	۳۸۸۳۹۴	۲۱۰۸۱۲	۱۷۴۷۵	۱۹۳۳۳۷	۵۴,۳	۸,۳
۱۳۸۵	۵۸۴۳۴۱	۳۶۳۹۷۵	۴۰۷۴۹	۳۲۳۲۲۶	۶۲,۳	۱۱,۲
۱۳۹۰	۶۴۰۵۹۴	۴۰۹۲۳۵	۶۰۴۹۵	۳۴۸۷۴۰	۶۳,۹	۱۴,۸
۱۳۹۵	۷۱۱۰۹۹	۴۴۲۳۷۱	۳۹۹۸۹	۴۰۲۳۸۲	۶۲,۲	۹,۰

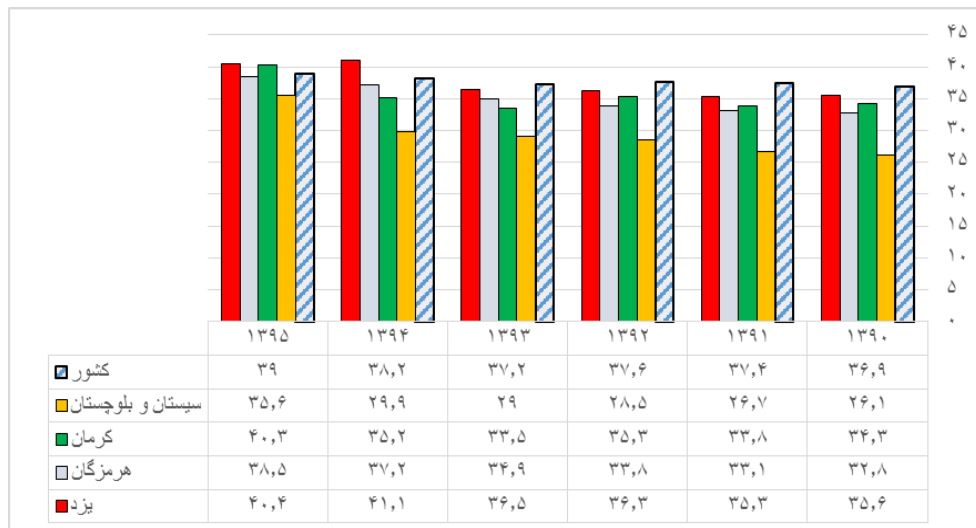
جدول ۱۰: وضعیت جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر استان طی سالهای ۵۵-۱۳۹۵ (زن)

سال	جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر	جمعیت فعال	بیکار	شاغل	نرخ مشارکت اقتصادی	نرخ بیکاری
۱۳۵۵	۱۵۳۸۳۰	۴۱۴۵	۲۷۷	۳۸۶۸	۲,۷	۶,۷
۱۳۶۵	۲۳۱۴۴۹	۱۰۳۴۵	۴۳۹۸	۵۹۴۷	۴,۵	۴۲,۵
۱۳۷۵	۳۶۲۰۳۶	۱۷۶۰۰	۱۹۳۵	۱۵۶۶۵	۴,۹	۱۱,۰
۱۳۸۵	۵۴۳۵۳۳	۵۴۶۳۱	۱۰۱۶۸	۴۴۴۶۳	۱۰,۱	۱۸,۶
۱۳۹۰	۶۲۰۸۰۹	۶۵۲۳۴	۱۲۱۱۵	۵۳۱۱۹	۱۰,۵	۱۸,۶
۱۳۹۵	۶۸۲۹۲۱	۹۴۱۱۲	۱۷۵۴۵	۷۶۵۶۷	۱۳,۸	۱۸,۶

شکل ۱۶: توزیع جمعیت فعال و غیر فعال در منطقه ۸ کشور

بر اساس جدول شماره ۱۱ استان‌های سیستان و بلوچستان و هرمزگان پایین‌ترین و یزد و کرمان بالاترین نرخ مشارکت اقتصادی را در منطقه به خود اختصاص داده‌اند و ضریب تغییرات طی ۵ سال اخیر نشان می‌دهد استان سیستان و بلوچستان با ۳۶,۴ درصد بیشترین جهش صعودی را تجربه کرده و استان یزد با ۱۳,۵ درصد کمترین تغییرات را داشته است (شکل شماره ۱۷).

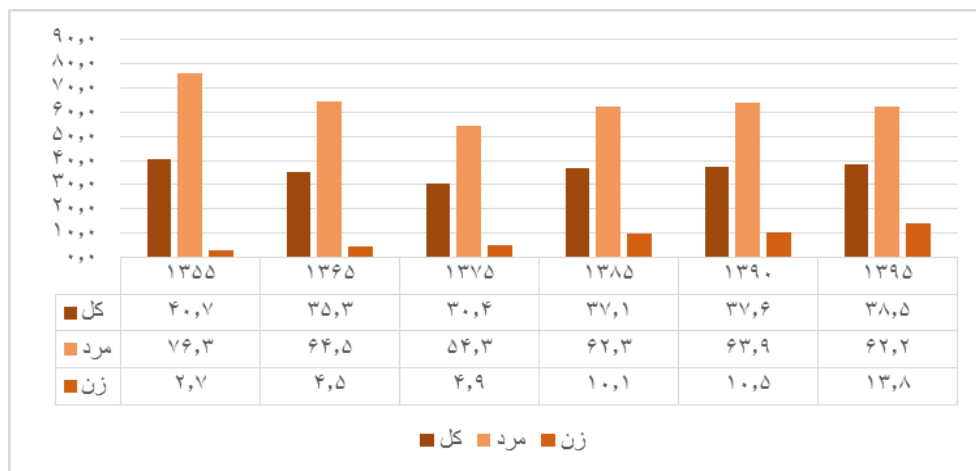

شکل ۱۷: نرخ مشارکت اقتصادی استانهای منطقه هشت و کشور

جدول ۱۱: ضریب تغییرات نرخ مشارکت اقتصادی کلان منطقه هشت کشور

ضریب تغییرات ۱۳۹۰-۹۵	شرح
۵/۷	کشور
۳۶/۴	سیستان و بلوچستان
۱۷/۵	کرمان
۱۷/۴	هرمزگان
۱۳/۵	یزد

بر اساس اطلاعات مرکز آمار، نرخ مشارکت در استان طی سالهای ۱۳۵۵ تا ۱۳۹۵ بین ۴۰,۷ درصد تا ۳۸,۵ درصد نوسان داشته است. نکته مهم در این خصوص افزایش نرخ مشارکت زنان در سالهای اخیر می باشد به طوری که طی سالهای ۵۵ تا ۹۵ بمیزان ۱۱ درصد ارتقاء یافته است (شکل شماره ۱۸).

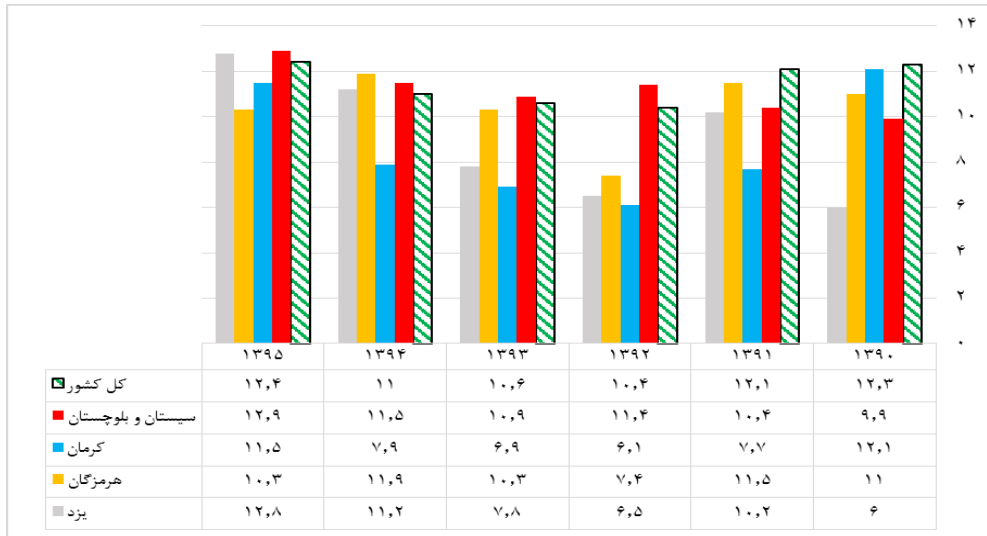

شکل ۱۸: عرضه نیروی کار (نرخ مشارکت اقتصادی) استان هرمزگان طی ۴ دهه اخیر

۱-۳-۵- نرخ بیکاری (فارغ التحصیلان دانشگاهی، عموم مردم و ...) و مقایسه آن با متوسط منطقه و کشور

نرخ بیکاری در استان‌های هرمزگان و کرمان پایین تر از متوسط کشور است و استان‌های سیستان و بلوچستان و یزد طی سال‌های اخیر بیشترین تحولات را به خود دیده و دارای نرخ بیکاری بیشتر از میانگین کشور هستند. (شکل ۱۹).

محاسبه نرخ بیکاری بین فارغ التحصیلان دانشگاهی، موضوعی است که در سال‌های اخیر مورد توجه سیاستگذاران و برنامه ریزان کشور واقع شده است. مطابق نتایج سرشماری سال ۱۳۹۵ از نظر ترکیب بیکاران استان یزد و کرمان بیشترین سهم را از بیکاران فارغ التحصیل دانشگاهی را دارد و سیستان و بلوچستان با ۱۵٫۹ درصد کمترین سهم را دارد. استان هرمزگان ۵۷۵۳۴ نفر، معادل ۱۸٫۳۴ درصد از بیکاران کلان منطقه ۸ را در خود جای داده که ۱۴۹۰۳ نفر آنها را باسودان تشکیل می دهند. حدود ۲۶ درصد از جمعیت باسودان بیکار استان را فارغ التحصیلان دانشگاهی تشکیل می دهند معادل ۱۵٫۸۲ درصد از منطقه هشت را شامل می شود (جداول ۱۲ و ۱۳).

شکل ۱۹: نرخ بیکاری منطقه ۸

جدول ۱۲: توزیع بیکاران باسواد و بی سواد در کلان منطقه هشت و سهم استان هرمزگان از منطقه و کشور

یزد	هرمزگ ان	سیستان و بلوچستان	کرمان	کشور	شرح
۴۴۸۱ ۳	۵۷۵۳۴	۹۳۵۷۳	۱۱۷۷۶ ۱	۳۲۵۸۲۱ ۵	جمع بیکاران
۴۲۰۶ ۳	۵۵۲۱۹	۶۷۲۹۳	۱۱۱۹۷ ۰	۳۱۱۱۵۶ ۲	جمع
۵۵۹۰	۶۲۳۴	۱۶۰۵۹	۷۰۳۹	۲۹۵۷۷۷	ابتدایی/ سواد آموزی
۴۹۶۶	۸۹۰۴	۱۲۲۹۳	۱۲۵۰۶	۴۶۲۳۹۳	راهنمایی/ متوسطه ۱
۲۸۸۱	۸۲۹۰	۷۷۳۵	۱۰۲۶۶	۲۹۵۷۴۱	متوسطه ۲/ فاقد مدرک دیپلم
۱۰۴۸ ۲	۱۶۸۱۷	۱۵۸۱۹	۳۵۳۴۰	۸۶۶۸۸۷	دیپلم و پیش دانشگاهی
۱۸۰۲ ۵	۱۴۹۰۳	۱۴۹۱۲	۴۶۳۶۴	۱۱۸۵۲۹ ۴	عالی
۱۱۹	۷۱	۴۷۵	۴۵۵	۵۴۷۰	سایر دوره‌های تحصیلی
۲۷۴۳	۲۳۱۴	۲۶۲۳۹	۵۷۵۸	۱۴۶۲۹۹	بی سواد
۷	۱	۴۱	۳۳	۳۵۴	اظهار نشده

جدول ۱۲: توزیع بیکاران باسواد و بی سواد در کلان منطقه هشت و سهم استان هرمزگان از منطقه و کشور

سهم استان از کشور	سهم استان از منطقه	کلان منطقه ۸	شرح
۱,۷۷	۱۸,۳۴	۳۱۳۶۸۱	جمع بیکاران
۱,۷۷	۱۹,۹۷	۲۷۶۵۴۵	جمع
۲,۱۱	۱۷,۸۵	۳۴۹۲۲	ابتدایی/ سواد آموزی
۱,۹۳	۲۳,۰۳	۳۸۶۶۹	راهنمایی/ متوسطه ۱
۲,۸	۲۸,۴۲	۲۹۱۷۲	متوسطه ۲/ فاقد مدرک دیپلم
۱,۹۴	۲۱,۴۳	۷۸۴۵۸	دیپلم و پیش دانشگاهی
۱,۲۶	۱۵,۸۲	۹۴۲۰۴	عالی
۱,۳	۶,۳۴	۱۱۲۰	سایر دوره‌های تحصیلی
۱,۵۸	۶,۲۴	۳۷۰۵۴	بی سواد
۰,۲۸	۱,۲۲	۸۲	اظهار نشده

جدول ۱۳: توزیع نسبی جمعیت بیکار بر حسب وضع سواد و سطح تحصیلات (درصد) استان هرمزگان

۱۳۹۵	۱۳۹۴	۱۳۹۳	۱۳۹۲	۱۳۹۱	۱۳۹۰	وضع سواد و سطح تحصیلات
۹۷,۲	۹۷,۵	۹۶	۹۳,۷	۹۶,۹	۹۷,۷	با سواد
۱۴,۹	۱۴,۳	۱۶,۸	۲۰,۹	۱۴,۳	۱۴,۳	ابتدایی
۲۰,۲	۲۳,۴	۱۸,۷	۲۶,۸	۳۰,۶	۳۰,۶	راهنمایی
۲,۳	۲,۳	۰,۸	۲	۱,۸	۱,۸	متوسطه
۲۸,۸	۲۶,۸	۲۹,۲	۲۷,۹	۳۳,۴	۳۳,۴	دیپلم و پیش دانشگاهی
۳۰,۶	۲۹,۷	۲۹,۳۳	۱۶,۱	۱۶,۸	۱۶,۸	عالی
۰,۵	۱	۱,۳	سایر
۲,۸	۲,۵	۴	۶,۳	۳,۱	۲,۳	بی سواد

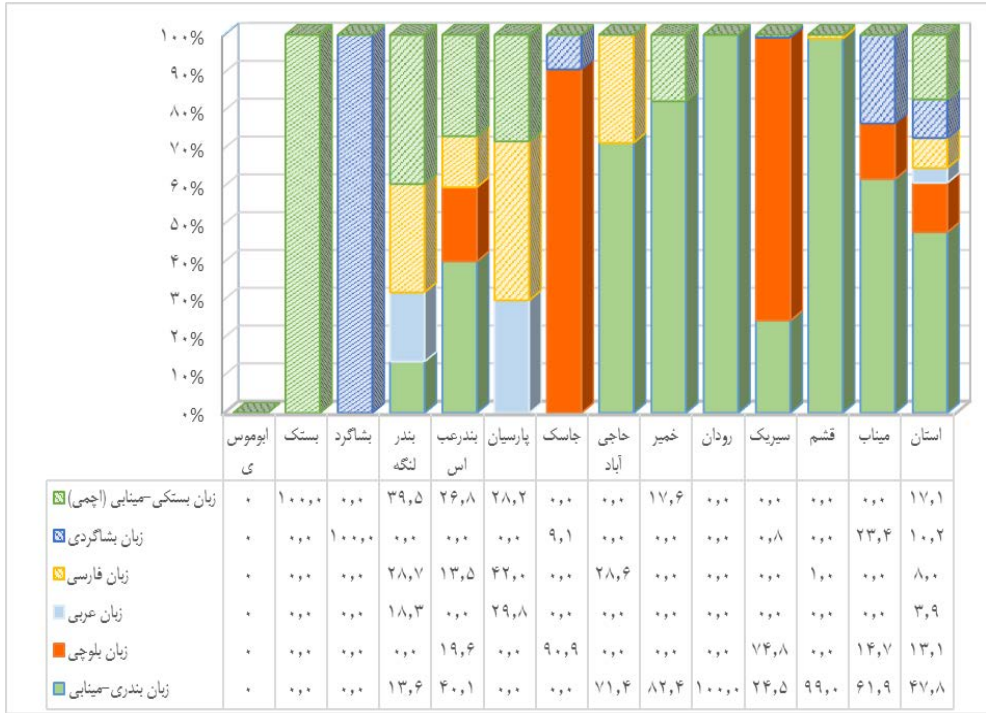
بر اساس نتایج طرح آمارگیری از نیروی کار، نرخ بیکاری استان‌های منطقه ۸ از سال ۹۲ روند افزایشی را نشان می‌دهند هر چند نرخ بیکاری استان هرمزگان در سال ۱۳۹۵ کاهش قابل ملاحظه‌ای داشته است (جدول شماره ۱۴).

جدول ۱۴: نرخ بیکاری در کشور و استان های منطقه هشت

شرح	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴	۱۳۹۵
کشور	۱۲,۳	۱۲,۱	۱۰,۴	۱۰,۶	۱۱	۱۲,۴
سیستان و بلوچستان	۹,۹	۱۰,۳	۱۱,۳	۱۰,۹	۱۱,۵	۱۲,۹
کرمان	۱۲,۱	۷,۷	۶,۱	۶,۹	۷,۹	۱۱,۵
هرمزگان	۱۱	۱۱,۵	۷,۴	۱۰,۳	۱۱,۹	۱۰,۳
یزد	۶	۱۰,۲	۶,۵	۷,۸	۱۱,۲	۱۲,۸

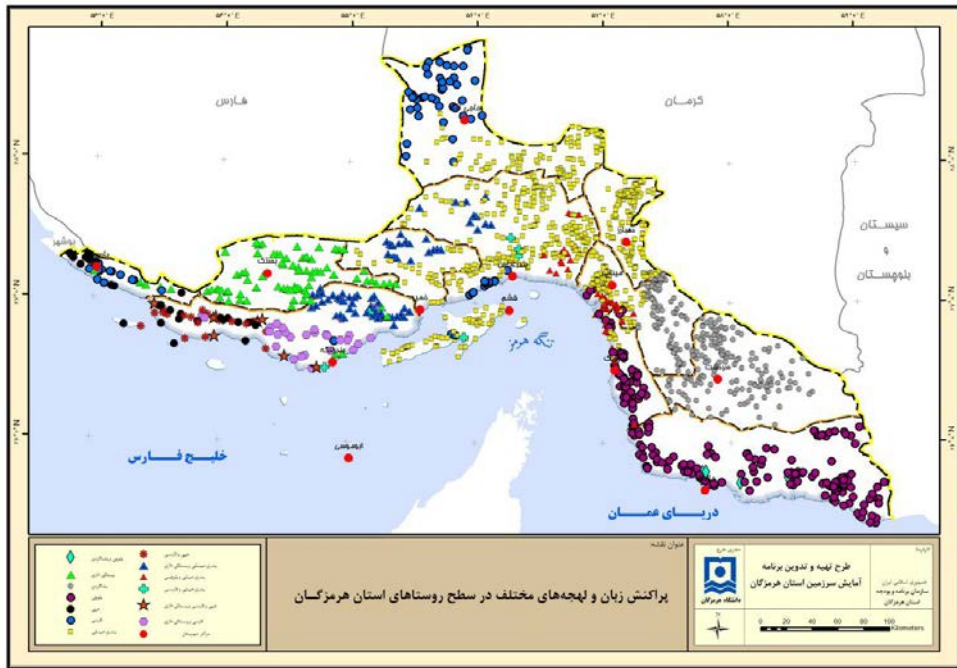
۱-۳-۶- وضعیت اقوام و گروه‌های مختلف زبانی و دینی در استان

هرمزگان از نظر نژادی زیست بوم نژادهای ایرانی، سامی، دراویدی و سیاه است. به جز ایرانیان باشندگان سایر نژادها هر کدام در یک برهه تاریخی وارد محدوده فعلی استان هرمزگان شده و امروزه بخشی از بومیان این استان را تشکیل می‌دهند. با این حال به علت تعامل طولانی این نژادها با یکدیگر، بسیاری از شهروندان هرمزگانی از نظر نژادی، تباری مختلط دارند. ایرانی‌ها ساکنان قدیمی سراسر استان بوده‌اند، عرب‌تباران سامی‌نژاد در جزایر و سواحل به‌ویژه سواحل غربی استان سکونت دارند، اقلیت درویدای تبار در نیمه شرقی و سیاهان نیز عمدتاً در مناطق ساحلی به‌ویژه غرب و در برخی موارد در مناطق شمالی استان زندگی می‌کنند. در این میان اقلیت کوچکی از افشارهای ترک‌تبار در شهرستان حاجی‌آباد زندگی می‌کنند. البته با توسعه استان در دهه‌های گذشته شمار قابل توجهی از مهاجران ترک نیز در بنادر و جزایر سکونت دارند (اشکال ۲۰ و ۲۱).

شکل ۲۰: درصد جمعیت با گویشهای رایج در استان به تفکیک شهرستان و استان

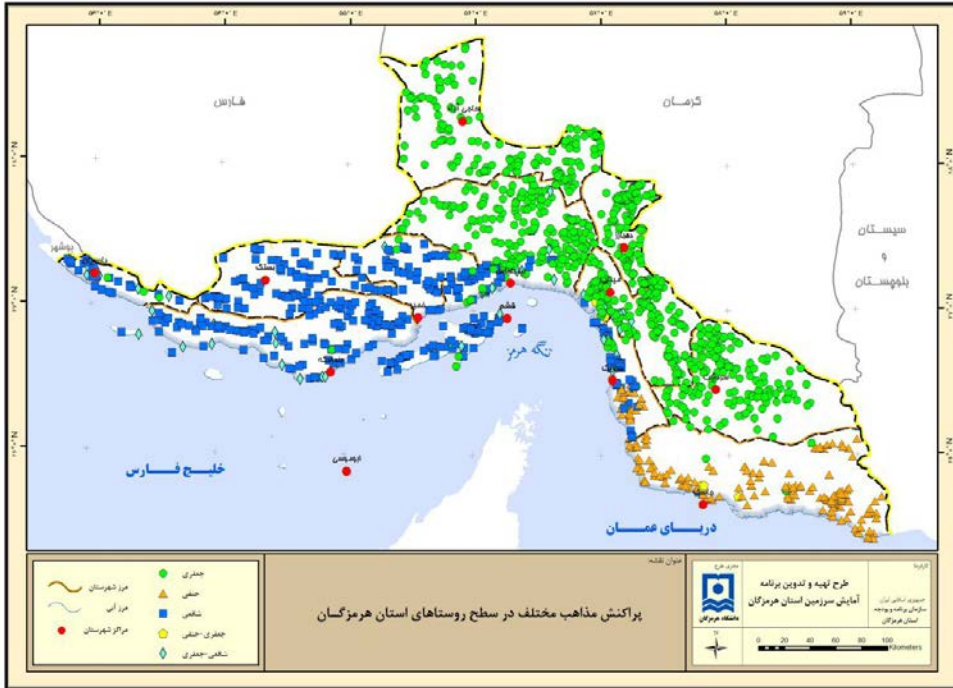
از نظر قومی اگر با اندکی تساهل بومیان بندری را فارس بدانیم، فارس‌ها بزرگ‌ترین گروه قومی استان در شمال، جنوب و غرب استان‌اند. با در نظر گرفتن بندری‌ها به‌عنوان یک گروه فرهنگی متفاوت، وضعیت پیچیده‌تر خواهد شد. در این صورت شهرستان‌های بندرعباس، خمیر، بخش عمده میناب، رودان، غالب مناطق روستایی و حومه حاجی‌آباد که به یکی از لهجه‌های گویش بندری صحبت می‌کنند را می‌توان بندری نامید. در کنار این گروه بسیاری از ساکنان مناطق غرب از جمله پارسیان، بندرلنگه و بستک یعنی گویشوران لارستانی (اچمی) قرار دارند که هویت فرهنگی متمایزی دارند. با این حال تفاوت میان آن‌ها و بندری‌ها به شکاف هویتی تبدیل نشده است.

شکل ۲۱: پراکنش زبان و لهجه‌های مختلف در سطح روستاهای استان هرمزگان

در شرق استان به‌ویژه در شهرستان جاسک و سیریک بلوچ‌ها بزرگ‌ترین گروه قومی را تشکیل می‌دهند. بلوچ‌ها و بلوچ‌تباران همچنین به‌صورت اقلیت‌هایی کوچک در شهرستان‌های میناب، رودان و حاجی‌آباد نیز حضور دارند. بیشترین تمرکز اقلیت عرب استان نیز در غرب استان و شهرستان بندرلنگه از جمله برخی جزایر مانند هندرابی و لارک است.

اگرچه آمار دقیقی در زمینه پیروان مذاهب اسلامی در استان وجود ندارد اما برآوردها نشان می‌دهد بیش از ۶۰ درصد جمعیت استان را شیعیان جعفری تشکیل می‌دهند که در بندرعباس، حاجی‌آباد، رودان، بشارگرد، بخش‌های عمده‌ای از میناب، و مراکز شهری سایر شهرستان‌ها زندگی می‌کنند. اهل سنت نیز در قالب پیروان دو مذهب شافعی و حنفی در استان زندگی می‌کنند و آن‌گونه که برآوردها نشان می‌دهد حدود ۴۰ درصد جمعیت استان را تشکیل می‌دهد آماري که سید عبدالباعث قتالی امام‌جمعه اهل سنت بندرعباس نیز آن را تأیید می‌کند. غالب جمعیت اهل سنت استان پیروان امام محمد شافعی هستند که تمرکز اصلی آنان در نیمه غربی استان است. شهرهای بستک، پارسیان، بندرلنگه، بندرخمیر، قشم و مناطق روستایی آنها دارای اکثریت جمعیت شافعی مذهب است.

شکل ۲۲: پراکنش مذاهب مختلف در سطح روستاهای استان هرمزگان

۴-۱- بررسی و تحلیل اجتماعی و فرهنگی استان

۱-۴-۱- وضعیت شاخص های توسعه انسانی در استان

تنوع مذهبی، فرهنگی، قومی، زبانی از مهمترین ویژگی های تاریخی- فرهنگی و از عوامل مهم توسعه استان هستند. مطابق مطالعات انجام شده، در واقع وجود برخی از مهمترین مولفه های فرهنگی همچون پیشینه قوی در زمینه همبازی و تعاون و انسجام و یکپارچگی فرهنگی و اجتماعی وجود پیشینه تاریخی و سنتی کشتی رانی و صیادی در مناطق ساحلی استان، برخورداری از هنرها و مهارت های بومی و سنتی تجانس قومی، فرهنگی، اعتقادی و همجوشی فرهنگی را می توان از عوامل مهم فرهنگی استان برشمرد. بررسی وضعیت گروه های اجتماعی استان هرمزگان بر اساس سرشماری های بیست سال گذشته حاکی از خارج شدن استان هرمزگان از وضعیت جامعه ای جوان به جامعه ای میانسال و در سن فعالیت اقتصادی است به عبارت دیگر در سال ۱۳۷۵، نزدیک به ۴۵ درصد از جمعیت استان در گروه سنی ۱۴-۰ سال قرار داشته اند که در طول ۲۰ سال بعد (۱۳۹۵)، حجم جمعیت در این گروه سنی به ۲۹٫۸ درصد کاهش یافته است و بر حجم جمعیت گروه های سنی بالاتر افزوده شده است.

گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان

همچنین طبق آخرین آمار در سال ۱۳۹۰ نیز بالاترین درصد شاغلین استان در گروه شغلی کارکنان ماهر، کشاورزی، جنگلداری و ماهیگیری با ۱۹,۳ بوده است. همچنین بالاترین درصد شاغلین مناطق شهری استان هرمزگان در سال ۱۳۹۰ متعلق به گروه شغلی کارگران ساده با ۱۳,۱ درصد و در مناطق روستایی در گروه شغلی کارکنان ماهر، کشاورزی، جنگلداری و ماهیگیری با ۳۵,۹ درصد می‌باشد.

نرخ باسوادی در استان هرمزگان نشان می‌دهد که این استان در سه سرشماری اخیر وضعیت نسبتاً مشابهی با روند کل کشور داشته است و در سال ۱۳۹۵ نرخ باسوادی برای استان هرمزگان ۸۷,۷ درصد بوده است که در مقایسه با سال ۱۳۹۰ بیشتر شده است. همچنین نرخ باسوادی در استان هرمزگان برای مردان بالاتر از زنان می‌باشد به طوری که نرخ باسوادی برای مردان ۹۰,۷ و نرخ باسوادی برای زنان ۸۴,۹ درصد می‌باشد.

تحلیل مسائل و مشکلات اجتماعی استان در سه بخش اصلی تهیه شده است. که شامل دستگیر شدگان جرائم اجتماعی، آسیب‌های عمده اجتماعی مانند طلاق، خودکشی و بیکاری و همچنین مهم‌ترین گروه‌های آسیب دیده استان مانند زنان سرپرست خانوار و افراد بی‌همسر بر اثر طلاق می‌باشد.

بر اساس بررسی صورت گرفته در مطالعات، میزان دستگیرشدگان به علت زنا می‌محصنه استان هرمزگان در سال‌های ۹۵-۱۳۸۰ روندی سینوسی داشته است، بیشترین میزان دستگیرشدگان به علت زنا می‌محصنه استان در سال ۱۳۸۱ بوده که به ازای هر صد هزار نفر از جمعیت ۴,۴ نفر دستگیر شده‌اند. در بیشتر سال‌های مورد بررسی میزان دستگیرشدگان مرد استان از زنان دستگیر شده به علت زنا می‌محصنه بیشتر بوده است. میزان دستگیرشدگان به علت زنا می‌محصنه در استان هرمزگان در سال‌های ۹۵-۱۳۸۰ مانند دیگر انواع زنا دارای روند سینوسی روبه کاهش بوده است. بیشترین میزان دستگیرشدگان این نوع از زنا را در سال ۱۳۸۰ با ۷ مورد در هر صد هزار نفر از جمعیت و پایین‌ترین میزان دستگیرشدگان را در سال ۱۳۸۳ با ۰,۲ مورد در هر صد هزار نفر از جمعیت استان شاهد بوده‌ایم. در سال ۱۳۹۵ در استان هرمزگان ۱,۴ نفر در صد هزار نفر جمعیت به علت زنا می‌محصنه دستگیر شده‌اند.

میزان دستگیرشدگان به علت زنا می‌محصنه استان هرمزگان در سال‌های ۹۵-۱۳۸۰ روند کاهشی داشته است، بیشترین میزان دستگیرشدگان زنا می‌محصنه استان هرمزگان در سال ۱۳۸۳ با ۰,۷ مورد در هر صد هزار نفر از جمعیت بوده است.

گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان

میزان دستگیرشدگان رابطه نامشروع در استان هرمزگان در سال‌های ۹۵-۱۳۸۰ روند سینوسی کاهشی داشته است. بیشترین میزان دستگیرشدگان رابطه نامشروع استان هرمزگان در سال ۱۳۸۲ با ۴۷,۸ مورد در هر صد هزار نفر از جمعیت بوده است.

میزان معتادین دستگیر شده استان هرمزگان در سال‌های ۹۵-۱۳۸۰ روند سینوسی طی نموده است. بالاترین میزان معتادین دستگیر شده استان هرمزگان برابر با ۱۱۴,۱ نفر در هر ده هزار نفر از جمعیت در سال ۱۳۹۲ بوده است. پائین‌ترین میزان معتادین دستگیر شده استان هرمزگان به سال ۱۳۸۸ با ۱۱ نفر در هر ده هزار نفر از جمعیت اختصاص دارد. میزان معتادین دستگیر شده زن استان هرمزگان در تمام سال‌های مورد بررسی از میزان معتادین دستگیر شده مرد پائین‌تر است. در سال ۱۳۹۵ میزان معتادین دستگیر شده استان هرمزگان ۱۰۸,۳ نفر در هر ده هزار نفر از جمعیت است که از میزان معتادین دستگیر شده کشور (۲۶,۵) نفر بسیار بیشتر می‌باشد.

بیشترین میزان دستگیرشدگان شرب خمر استان مربوط به سال ۱۳۹۵ با ۴,۱ دستگیر شده در هر ده هزار نفر جمعیت بوده است، زنان دستگیر شده به دلیل شرب خمر در تمام سال‌ها کمتر از مردان دستگیر شده بوده است.

میزان دستگیرشدگان سرقت استان هرمزگان طی سال‌های ۹۵-۱۳۸۰ روند افزایشی داشته است. در سال ۱۳۹۵ در استان هرمزگان ۴۴۷,۴ نفر در (صد هزار نفر جمعیت) به علت سرقت دستگیر شده‌اند. در تمام سال‌های ذکر شده میزان سرقت زنان استان هرمزگان کمتر از مردان بوده است،

میزان دستگیرشدگان قتل عمد استان هرمزگان در سال‌های ۹۵-۱۳۸۰ روند سینوسی طی نموده است. بیشترین میزان قتل عمد استان در سال ۱۳۸۲ با ۵,۹ قتل در هر صد هزار نفر جمعیت رخ داده است. در این سال‌ها میزان مردان دستگیر شده استان در ارتباط با قتل بیشتر از زنان دستگیر شده استان بوده است. در سال ۱۳۹۵ در استان هرمزگان ۱,۳ نفر در (هر صد هزار نفر جمعیت) به دلیل ارتکاب به قتل دستگیر شده‌اند.

میزان کل دستگیرشدگان نزاع دسته‌جمعی استان هرمزگان طی سال‌های ۹۵-۱۳۸۰ روند سینوسی نشان می‌دهد. بیش‌ترین میزان دستگیرشدگان بر اثر نزاع دسته‌جمعی با ۲۳,۲ دستگیر شده در هر صد هزار جمعیت استان، مربوط به سال ۱۳۸۰ و کمترین میزان آن، مربوط به سال ۱۳۹۲ با ۲,۴ دستگیر شده در هر صد هزار نفر استان بوده است. بیش‌ترین میزان دستگیرشدگان مرد بر اثر نزاع دسته‌جمعی با ۴۳,۵

گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان

دستگیر شده در هر صد هزار جمعیت استان، مربوط به سال ۱۳۸۰ و بیشترین میزان دستگیرشدگان زن بر اثر نزاع دسته‌جمعی، مربوط به سال ۱۳۸۸ با ۴٫۵ دستگیر شده در هر صد هزار نفر استان بوده است.

میزان دستگیرشدگان به علت ضرب و جرح و چاقوکشی در استان هرمزگان در سال‌های ۹۵-۱۳۹۱ روند سینوسی داشته است. در سال ۱۳۹۵ در استان هرمزگان ۶٫۶ نفر (در هر صد هزار نفر جمعیت) به دلیل ضرب و جرح دستگیر شده‌اند. که در این سال ۱۲٫۸ نفر (در هر صد هزار نفر جمعیت) از دستگیرشدگان ضرب و جرح را مردان و ۰٫۲ شامل زنان شده است.

اقدام به خودکشی استان هرمزگان در سال‌های ۹۵-۱۳۸۰ روند سینوسی داشته است. خودکشی زنان استان طی این سال‌ها از خودکشی مردان استان و زنان کل کشور کمتر بوده است. بیشترین میزان خودکشی استان در سال ۱۳۸۲ با ۷ اقدام به خودکشی در صد هزار نفر بوده و کمترین آن‌ها در سال ۱۳۸۹ با ۴٫۶ اقدام به خودکشی در صد هزار نفر در کل استان هرمزگان رخ داده است.

در سال‌های ۹۴-۱۳۸۵ میزان طلاق استان هرمزگان روند افزایشی داشته است. بیشترین میزان طلاق استان مربوط به سال ۱۳۹۳ است که ۱۷٫۱ واقعه طلاق در (هر ده هزار نفر جمعیت) ثبت شده است. مقایسه میزان طلاق ثبت شده شهرستان‌های استان هرمزگان در سال ۱۳۹۴ نشان می‌دهد که شهرستان بندرعباس با ۲۲٫۷ واقعه طلاق در (ده هزار نفر جمعیت) بیشترین میزان و شهرستان‌های حاجی آباد، ابوموسی و بشاگرد بدون واقعه طلاق، کمترین میزان طلاق را در شهرستان‌های استان داشته است.

در سال‌های ۹۰-۱۳۷۵ نرخ بیکاری استان هرمزگان روند افزایشی داشته است. همچنین نرخ بیکاری استان در سال‌های ۱۳۷۵ و ۱۳۸۵ کمتر از نرخ بیکاری کشور بوده است. بیشترین نرخ بیکاری استان در سال ۱۳۹۰ با ۱۵٫۳ درصد بیکاری بوده است. نرخ بیکاری شهرستان‌های استان هرمزگان نشان می‌دهد که در سال ۱۳۹۰ شهرستان بشاگرد با ۵۳٫۲ درصد بیشترین نرخ بیکاری را داشته و شهرستان ابوموسی با ۱٫۲ درصد کمترین نرخ بیکاری را در میان شهرستان‌های استان هرمزگان دارا می‌باشد.

در شاخص افراد بی همسر به علت طلاق در سال‌های ۱۳۷۵-۱۳۹۰ وضعیت به نفع مردان می‌باشد و تعداد زنان مطلقه حدوداً دو برابر تعداد مردان مطلقه هستند. مطابق با آخرین آمار رسمی (سرشماری سال ۱۳۹۰)، در برابر هر یکصد نفر زن بی همسر به علت طلاق ۴۳ مرد همسر خود را به علت طلاق از دست داده‌اند. شهرستان خمیر دارای بیشترین نسبت افراد بی همسر به علت طلاق است به عبارت دیگر به ازای هر صد فرد ده ساله و بیشتر ساکن در این شهرستان، یک فرد بی همسر به علت طلاق زندگی می‌کند.

خانوارهای زن سرپرست در کل استان هرمزگان از ۸ درصد در سال ۱۳۷۵ به ۱۲٫۳ درصد در سال ۱۳۹۰

گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان

افزایش یافته است. همچنین در مقایسه ی خانوارهای زن سرپرست استان هرمزگان و کل کشور می توان بیان کرد که درصد خانوارهای زن سرپرست این استان در همه ی سرشماری ها نسبتاً بالاتر از درصد خانوارهای زن سرپرست کل کشور بوده است.

خانوارهای شهرستان های استان هرمزگان بر حسب جنس سرپرست خانوار نشان می دهد که بالاترین درصد زنان سرپرست خانوار متعلق به شهرستان های بشارگرد با ۱۹,۳ درصد، جاسک با ۱۶,۱ درصد و میناب با ۱۵,۱ درصد می باشد. شهرستان ابوموسی با ۴,۹ درصد در مقایسه با سایر شهرستان های استان دارای پایین ترین نسبت خانوارهای زن سرپرست می باشد.

۱-۴-۲- تحلیل وضعیت سرمایه اجتماعی استان

سرمایه اجتماعی در مطالعات آمایش استان در چهار حوزه اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی؛ و در سه سطح کلان (نهادی)، میانه (سازمانی) و خرد (روابط) مورد بررسی قرار گرفته است.

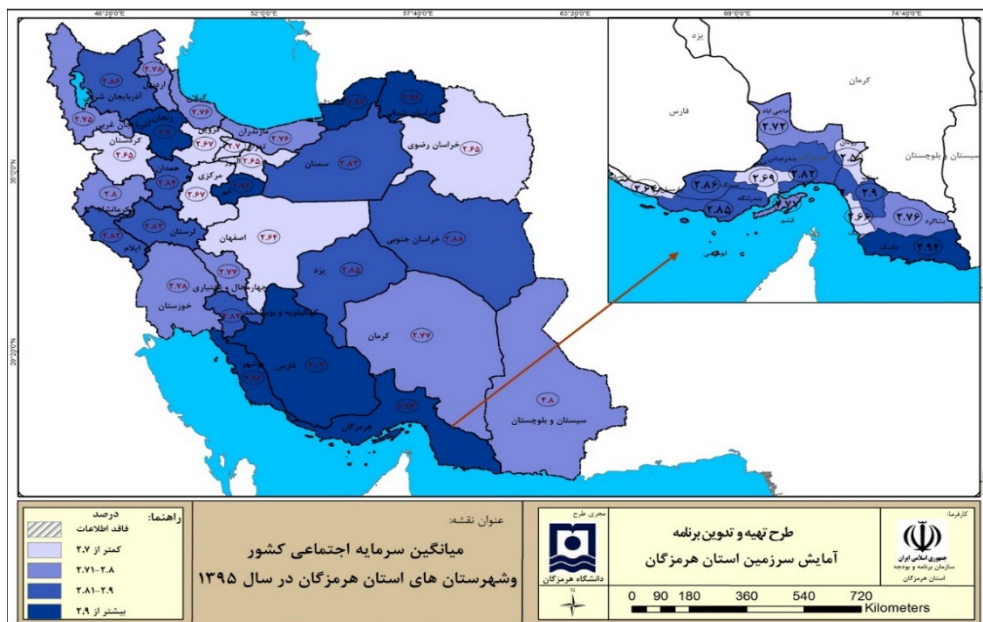
سرمایه اجتماعی در سطح کلان، سرمایه اجتماعی نهادی است که حاصل اعتماد عمومی و به

اصطلاح انتزاعی، عموم شهروندان نسب به اهمیت و موفقیت عملکرد نهادها، در حوزه های چهارگانه: اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی جامعه کل، دارند. چهار بعد این سطح عبارتند از:

- پنداشت نسبت به موفقیت نظام در رفع و حل مشکلات
- پنداشت نسبت به موفقیت نهادی در انجام وظایف
- پنداشت نسبت به نکویی جامعه (مطلوب بودن جامعه)
- ارزیابی نسبت به آینده

همانطور که در شکل شماره ۲۳ مشاهده میشود در سطح کلان میزان سرمایه اجتماعی هرمزگان برابر با میانگین سرمایه اجتماعی کل کشور (۲,۶۳ از ۵) است، علاوه بر این میانگین سرمایه اجتماعی شهرستان بندر لنگه (۲,۸۰ از ۵) بیشتر از سایر شهرستان های استان و شهرستان قشم با میانگین سرمایه اجتماعی (۲,۴۴ از ۵) پایین ترین میزان سرمایه اجتماعی را دارد. همچنین بر خلاف وضعیت کشور در سطح کلان سرمایه اجتماعی نقاط روستایی استان (۲,۵۵ از ۵) پایین تر از سرمایه اجتماعی نقاط شهری استان (۲,۵۸ از ۵) و سرمایه اجتماعی زنان (۲,۵۱ از ۵) کمتر از سرمایه اجتماعی مردان (۲,۶۱ از ۵) است. علاوه بر این سرمایه اجتماعی کلان افراد در سنین ۵۴-۳۰ ساله های استان (۲,۵۸ از ۵) بیش از سایر گروه های سنی در استان است و سرمایه اجتماعی افراد سنی مذهب (۲,۵۷ از ۵) بیش از سرمایه

گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان
 اجتماعی شیعیان استان (۲,۵۶ از ۵) است. همچنین سرمایه اجتماعی کلان افراد با سطح تحصیلی ابتدایی (۲,۸۵ از ۵) بیش از سایر افراد است و از نظر وضعیت فعالیت نیز سرمایه اجتماعی افراد محصل (دانش آموز و دانشجو) (۲,۶۸ از ۵) بیش از سایر گروه‌های فعالیتی است.

شکل ۲۳: میانگین سرمایه اجتماعی کشور و شهرستانهای استان هرمزگان در سال ۱۳۹۵

سرمایه اجتماعی در سطح میانی، دلالت بر ترکیبی از اعتماد آحاد مردم به سازمان‌ها و عملکرد و کیفیت خدمات ارائه شده و نیز پنداشتی که آن‌ها نسب به سازماندهی و وظیفه‌شناسی و تعهد شایستگی و کردانی نیروهای این سازمان‌ها در حوزه‌های چهارگانه: اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی دارند. هشت مؤلفه مورد استفاده در این سطح از سنجش عبارتند از:

- اعتماد سازمانی
- اعتماد عمومی یافته (اعتماد به گروه‌های شغلی و حرفه‌ای)
- کیفیت خدمات سازمانی
- عملکرد و پاسخگویی سازمان‌ها به نیازها
- گروه‌های شغلی و حرفه‌ای
- آمادگی مشارکت و کمک به سازمانت‌ها
- عام‌گرایی گروه‌های شغلی و حرفه‌ای
- در صورت نیاز
- ویژگی‌ها و ارزش‌های اخلاقی مسئولی

در سطح میانی میزان سرمایه اجتماعی هرمزگان (۲,۸۵ از ۵) پایین تر از میانگین سرمایه اجتماعی کل کشور (۲,۹۳ از ۵) است، علاوه بر این میانگین سرمایه اجتماعی شهرستان بندر لنگه (۳,۱۰ از ۵) بیشتر از سایر شهرستان‌های استان و شهرستان خمیر با میانگین سرمایه اجتماعی (۲,۵۸ از ۵) پایین ترین میزان سرمایه اجتماعی را دارد. همچنین بر خلاف وضعیت کشور در سطح میانه نیز سرمایه اجتماعی نقاط روستایی استان (۲,۸۳ از ۵) پایین تر از سرمایه اجتماعی نقاط شهری استان (۲,۸۸ از ۵) و سرمایه اجتماعی زنان (۲,۷۹ از ۵) کمتر از سرمایه اجتماعی مردان (۲,۹۰ از ۵) استان است. علاوه بر این سرمایه اجتماعی میانه افراد در سنین ۵۵ سال و بیشتر استان (۲,۹۹ از ۵) بیش از سایر گروه‌های سنی در استان است و سرمایه اجتماعی افراد سنی مذهب (۲,۷۸ از ۵) کمتر از سرمایه اجتماعی شیعیان استان (۲,۹۰ از ۵) است. همچنین سرمایه اجتماعی کلان افراد با سطح تحصیلی ابتدایی (۳,۲۷ از ۵) بیش از سایر افراد است و از نظر وضعیت فعالیت نیز سرمایه اجتماعی افراد بازنشسته (۲,۸۹ از ۵) بیش از سایر گروه‌های فعالیتی است.

سرمایه اجتماعی در سطح خرد، با کم و کیف روابط و بده بستان بین کنشگران، اعتماد بین شخصی و تعمیم یافته، زندگی انجمنی مبتنی بر مشارکت، در حوزه‌های: اجتماعی، سیاسی، فرهنگی و اقتصادی، پنداشت نسبت به وجود و حضور ارزش‌های اخلاقی و هنجارها در حیات اجتماعی و زندگی روزمره و احساس امنیت و رضایت تعریف می‌شود. هشت مؤلفه مورد استفاده در این سطح از سنجش عبارتند از:

- اعتماد عمومی
- ارزش‌ها و ویژگی‌های اخلاقی
- بده بستان اجتماعی
- تعلق و عرق ملی
- رضایت از زندگی
- عام‌گرایی اجتماعی (شعاع اعتماد و تعاملات)
- احساس امنیت
- نزدیک و دور؛ از اعضای خانواده تا غریبه‌ها)
- مشارکت اجتماعی

در سطح خرد میزان سرمایه اجتماعی هرمزگان برابر با میانگین سرمایه اجتماعی کل کشور (۲,۸۰ از ۵) است. علاوه بر این میانگین سرمایه اجتماعی شهرستان جاسک (۲,۸۰ از ۵) بیشتر از سایر شهرستان‌های استان و شهرستان سیریک با میانگین سرمایه اجتماعی (۲,۶۰ از ۵) پایین ترین میزان سرمایه اجتماعی را دارد. همچنین مانند وضعیت کل کشور در سطح خرد سرمایه اجتماعی نقاط روستایی استان (۲,۸۵ از ۵) بالاتر از سرمایه اجتماعی نقاط شهری استان (۲,۷۷ از ۵) و سرمایه اجتماعی زنان (۲,۷۵ از ۵) کمتر از

گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان

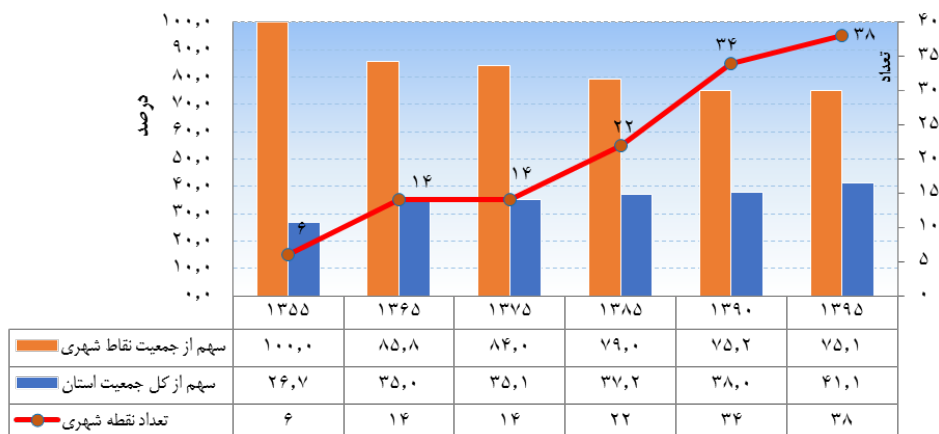
سرمایه اجتماعی مردان (۲,۸۳ از ۵) استان است. علاوه بر این سرمایه اجتماعی خرد افراد در سنین ۵۴-۳۰ ساله‌های استان (۲,۸۳ از ۵) بیش از سایر گروه‌های سنی در استان است و سرمایه اجتماعی خرد افراد سنی مذهب (۲,۸۳ از ۵) بیش از سرمایه اجتماعی شیعیان استان (۲,۷۷ از ۵) است. همچنین سرمایه اجتماعی کلان افراد با سطح تحصیلی کارشناسی ارشد و دکتری (۲,۹۱ از ۵) بیش از سایر افراد است و از نظر وضعیت فعالیت نیز سرمایه اجتماعی افراد بازنشسته (۲,۸۳ از ۵) بیش از سایر گروه‌های فعالیتی است.

به صورت کلی وضعیت سرمایه اجتماعی در استان هرمزگان نشان می‌دهد که میزان سرمایه اجتماعی هرمزگان (۲,۷۶ از ۵) کمتر از سرمایه اجتماعی کل کشور (۲,۷۹ از ۵) است. علاوه بر این میانگین سرمایه اجتماعی شهرستان میناب (۲,۹۰ از ۵) بیشتر از سایر شهرستان‌های استان و شهرستان رودان با میانگین سرمایه اجتماعی (۲,۵۰ از ۵) پایین‌ترین میزان سرمایه اجتماعی را دارد. همچنین سرمایه اجتماعی نقاط روستایی استان برابر با سرمایه اجتماعی نقاط شهری استان (۲,۷۴ از ۵) است اما سرمایه اجتماعی زنان (۲,۶۸ از ۵) کمتر از سرمایه اجتماعی مردان (۲,۷۸ از ۵) استان است. علاوه بر این سرمایه اجتماعی افراد در سنین ۵۵ سال و بالاتر (۲,۷۹ از ۵) بیش از سایر گروه‌های سنی در استان است.

۵-۱- بررسی و تحلیل نظام شهری و روستایی

۵-۱-۱- تعداد شهرها و روستاها و روند افزایش آنها

• در سال ۱۳۵۵، سال تاسیس استان هرمزگان، تمامی جمعیت شهری استان، با سهمی معادل ۲۶/۷ درصد از کل جمعیت، تنها در ۶ نقطه شهری مستقر بودند. با وجود افزایش نقاط شهری به ۳۸ نقطه تا سال ۱۳۹۵ (بیش از ۶ برابر سال ۱۳۵۵)، این سهم در سال ۱۳۶۵ به ۳۵ درصد، در سال ۱۳۷۵ به ۳۵/۱، در سال ۱۳۸۵ به ۳۷/۲، و بالاخره در سالهای ۱۳۹۰ و ۱۳۹۵ به ۳۸ و ۴۱,۱ درصد رسید. به عبارتی، طی ۳۰ سال گذشته، تمرکز استقرار جمعیت شهری متمرکز بر همان ۶ شهر اولیه و بخصوص شهر بندرعباس بود و ایجاد شهرهای جدید نتوانست در جذب جمعیت موفق عمل نمایند.

شکل ۲۴: روند تغییرات تعداد و جمعیت نقاط شهری استان

افزایش میزان شهرنشینی ناشی از دو عامل مهاجرت روستائیان به شهرها از یک سو و تبدیل سکونتگاه‌های روستایی به شهر از سوی دیگر می‌باشد. جدا از بحث مهاجرت، طی ۳۰ سال گذشته، تعداد شهرهای استان از ۶ نقطه شهری در سال ۱۳۵۵ به ۳۸ نقطه در سال ۱۳۹۵ افزایش یافته است (شکل شماره ۲۴). به منظور مقایسه بهتر، بر مبنای نقاط شهری موجود در سال ۱۳۹۵، جمعیت شهری و تعداد شهرهای استان در سرشماری‌های مختلف از سال ۱۳۶۵ تا ۱۳۸۵ بر حسب گروه‌بندی‌های جمعیتی بازسازی و در جدول شماره ۱۱۵ ارائه شده است.

جدول ۱۵: جمعیت شهری و تعداد شهرهای استان هرمزگان در سرشماری‌های مختلف به تفکیک

گروه‌بندی جمعیتی

۱۳۸۵		۱۳۷۵		۱۳۶۵		گروه‌بندی جمعیت (هزار نفر)
جمعیت	تعداد شهر	جمعیت	تعداد شهر	جمعیت	تعداد شهر	
۵۶۱۶۹	۲۰	۶۷۹۷۹	۲۶	۴۴۲۸۴	۲۹	کمتر از ۵
۴۶۱۸۱	۷	۳۶۲۴۹	۵	۳۹۱۲۳	۵	۵ تا ۱۰
۹۱۲۷۱	۶	۸۲۷۱۶	۵	۲۷۵۲۶	۲	۱۰ تا ۲۵
۸۲۲۸۴	۳	۴۴۸۱۷	۱	۲۶۶۵۵	۱	۲۵ تا ۵۰
۵۶۰۰۹	۱	۵۰ تا ۱۰۰
.	.	.	.	۲۰۰۱۴۲	۱	۱۰۰ تا ۲۵۰
۳۷۹۳۰۱	۱	۲۷۳۵۷۸	۱	.	.	۲۵۰ تا ۵۰۰
.	بیش از ۵۰۰
۷۱۱۲۱۵	۳۸	۵۰۵۳۳۹	۳۸	۳۳۷۷۳۰	۳۸	جمع

۱۳۹۵		۱۳۹۰		گروه‌بندی جمعیت (هزار نفر)
جمعیت	تعداد شهر	جمعیت	تعداد شهر	
۵۲۶۲۱	۱۷	۵۵۲۳۷	۱۸	کمتر از ۵
۵۹۳۵۶	۹	۶۰۸۳۰	۹	۵ تا ۱۰
۸۳۹۶۳	۵	۱۰۵۵۹۵	۶	۱۰ تا ۲۵
۱۷۶۰۶۴	۵	۹۲۳۶۵	۳	۲۵ تا ۵۰
۷۳۱۷۰	۱	۶۳۲۲۹	۱	۵۰ تا ۱۰۰
	۰	۰	۰	۱۰۰ تا ۲۵۰
	۰	۴۳۵۷۵۱	۱	۲۵۰ تا ۵۰۰
۵۲۶۶۴۸	۱	۰	۰	بیش از ۵۰۰
۹۷۱۸۲۲	۳۸	۸۱۳۰۰۷	۳۸	جمع

با تبدیل ارقام جدول بالا به توزیع نسبی (درصد)، می‌توان تغییرات نسبی تعداد شهرها و جمعیت هر رده جمعیتی در سال‌های مختلف سرشماری را بهتر با هم مقایسه نمود (جدول شماره ۱۶). مقایسه تغییرات گروه‌بندی جمعیت شهرهای استان در دوره ۳۰ ساله بین سال‌های ۱۳۶۵ و ۱۳۹۵ نشان از تغییرات بسیار زیاد در سهم جمعیتی گروه‌بندی‌ها دارد. در سال ۱۳۶۵، ۲۴/۷ درصد از جمعیت شهری در شهرهای کمتر از ۱۰ هزار نفر زندگی می‌کردند و شهر بندرعباس به تنهایی ۵۹/۳ درصد از جمعیت شهری استان را به خود اختصاص می‌داد. شهرهای میانی هم ۱۶/۱ درصد از جمعیت شهری استان را دارا بودند. حال آنکه در سال ۱۳۹۵، ضمن کاهش سهم جمعیتی شهر بندرعباس به ۵۴/۲ درصد جمعیت شهری و همچنین شهرهای کمتر از ۱۰ هزار نفر به ۱۱/۵ درصد، افزایش سهم جمعیتی شهرهای میانی به حدود ۳۴ درصد قابل مشاهده است (اشکال ۲۵، ۲۶ و ۲۷).

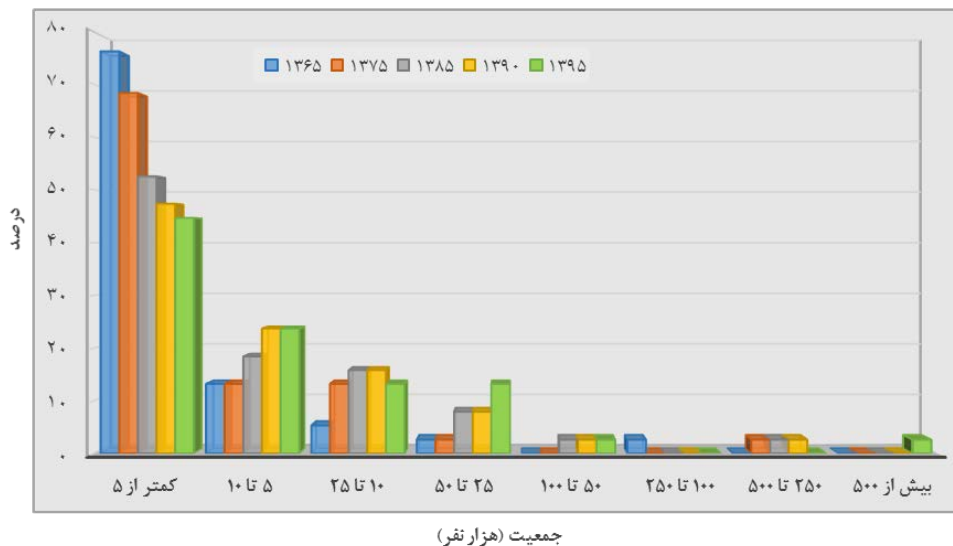
جدول ۱۶: توزیع نسبی تعداد شهرهای استان هرمزگان و جمعیت آن‌ها در سرشماری‌های مختلف

۱۳۸۵		۱۳۷۵		۱۳۶۵		گروه‌بندی جمعیت (هزار نفر)
جمعیت	درصد شهر	جمعیت	درصد شهر	جمعیت	درصد شهر	
۷,۹	۵۲,۶	۱۳,۵	۶۸,۴	۱۳,۱	۷۶,۳	کمتر از ۵
۶,۵	۱۸,۴	۷,۲	۱۳,۲	۱۱,۶	۱۳,۲	۵ تا ۱۰
۱۲,۸	۱۵,۸	۱۶,۴	۱۳,۲	۸,۲	۵,۳	۱۰ تا ۲۵

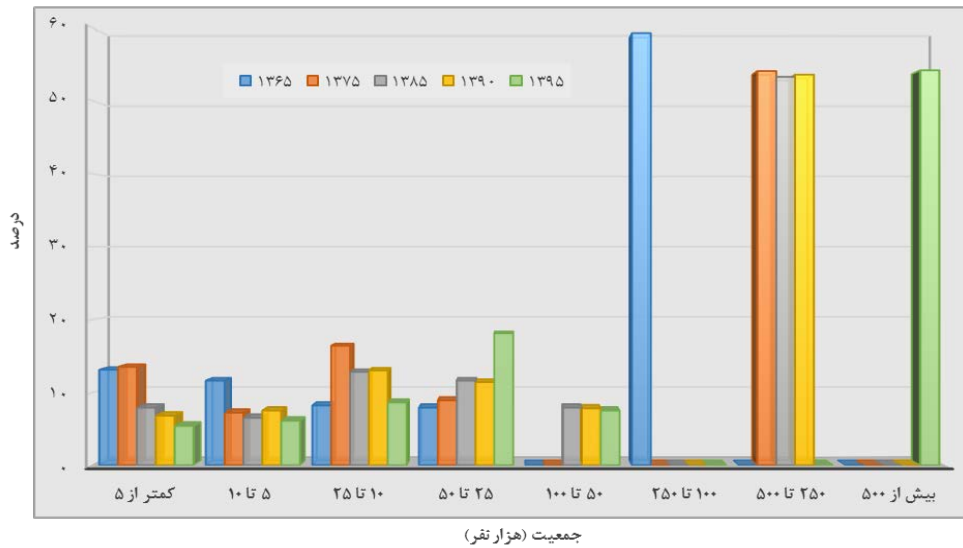
گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان

۱۱,۶	۷,۹	۸,۹	۲,۶	۷,۹	۲,۶	۵۰ تا ۲۵
۷,۹	۲,۶	۰,۰	۰,۰	۰,۰	۰,۰	۱۰۰ تا ۵۰
۰,۰	۰,۰	۰,۰	۰,۰	۵۹,۳	۲,۶	۲۵۰ تا ۱۰۰
۵۳,۳	۲,۶	۵۴,۱	۲,۶	۰,۰	۰,۰	۵۰۰ تا ۲۵۰
۰,۰	۰,۰	۰,۰	۰,۰	۰,۰	۰,۰	بیش از ۵۰۰
۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	جمع

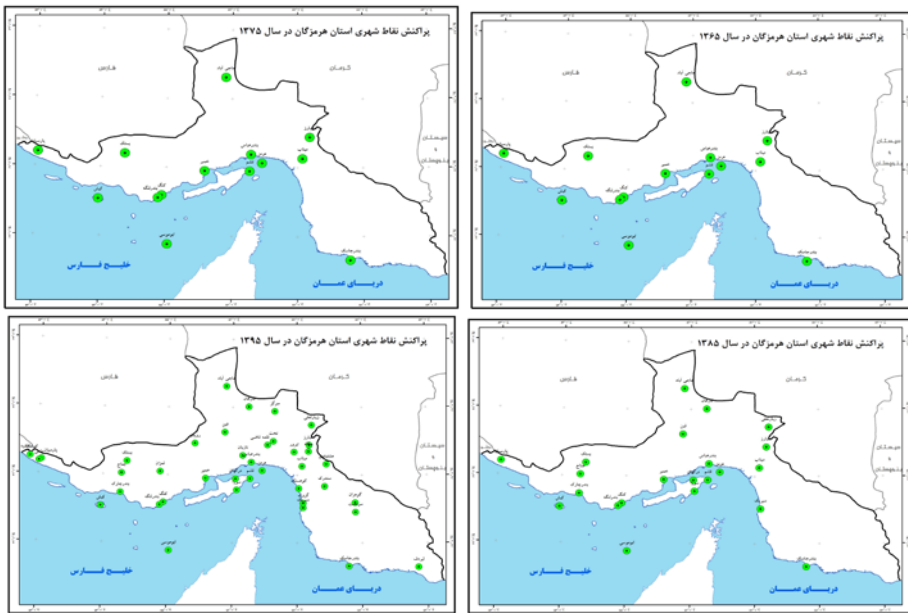
۱۳۹۵		۱۳۹۰		گروه‌بندی جمعیت (هزار نفر)
جمعیت	درصد شهر	جمعیت	درصد شهر	
۵,۴	۴۴,۷	۶,۸	۴۷,۴	کمتر از ۵
۶,۱	۲۳,۷	۷,۵	۲۳,۷	۵ تا ۱۰
۸,۶	۱۳,۲	۱۳,۰	۱۵,۸	۱۰ تا ۲۵
۱۸,۱	۱۳,۲	۱۱,۴	۷,۹	۲۵ تا ۵۰
۷,۵	۲,۶	۷,۸	۲,۶	۵۰ تا ۱۰۰
۰,۰	۰,۰	۰,۰	۰,۰	۱۰۰ تا ۲۵۰
۰,۰	۰,۰	۵۳,۶	۲,۶	۲۵۰ تا ۵۰۰
۵۴,۲	۲,۶	۰,۰	۰,۰	بیش از ۵۰۰
۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	جمع

شکل ۲۵: توزیع نسبی تعداد شهرهای استان هرمزگان برحسب طبقات جمعیتی در سال‌های ۱۳۶۵ تا ۱۳۹۵

شکل ۲۶: توزیع نسبی جمعیت شهرهای استان هرمزگان برحسب طبقات جمعیتی در سال‌های ۱۳۶۵ تا ۱۳۹۵

شکل ۲۷: توزیع نقاط شهری استان و پراکندگی آنها از سال ۱۳۶۵ تا ۱۳۹۵

۱-۵-۲- گروهبندی سکونتگاههای شهری و روستایی برحسب کارکردهای اقتصادی، اجتماعی

و فرهنگی و تعیین شهرهای چند کارکردی

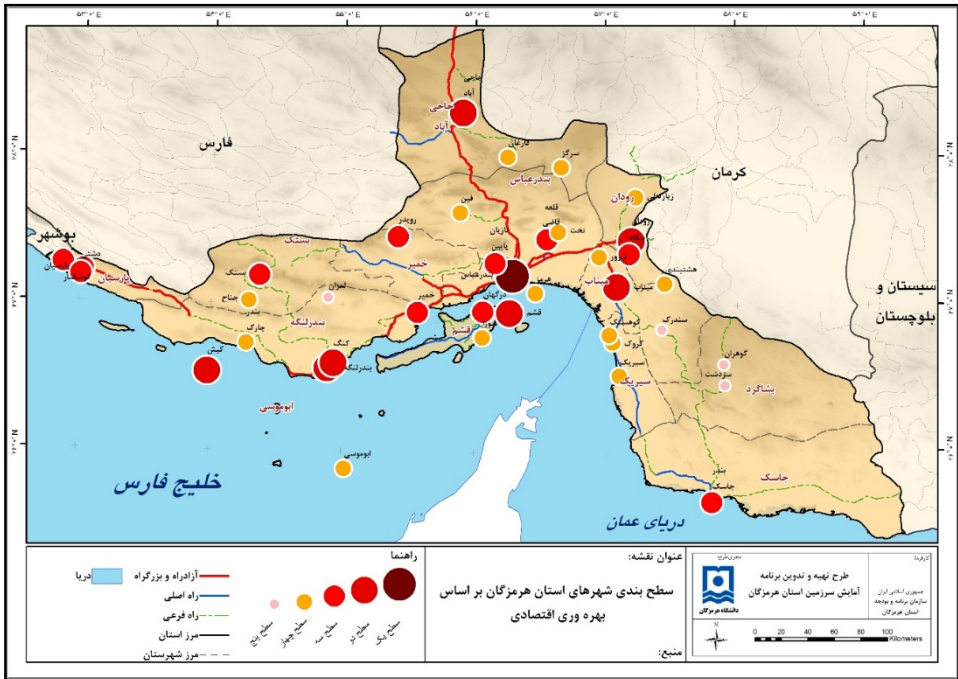
الف) سکونتگاههای شهری

سکونتگاههای شهری به عنوان مراکز اصلی سکونت در سطح استان علاوه بر نقش سکونت دارای نقشهای مختلفی هستند که با توجه به کارکردهای اصلی در مقیاس استان قابل تعریف و بررسی است. بر این مبنا برای مشخص کردن هر یک از کارکردها از شاخصهای متناسب با آن استفاده شده است.

➤ کارکرد اقتصادی

بررسی شاخص میزان کارایی اقتصادی در شهرهای استان هرمزگان نشان میدهد که شهرهای بندرعباس بیشترین سهم را به خود اختصاص داده است و براساس رتبه لگاریتمی در گروه یک قرار میگیرند. این درحالی است که بیشتر شهرهای استان هرمزگان در گروه سوم و چهارم قرار گرفته اند.

از سوی دیگر نتیجه بررسی ها نشان می دهد که شهرهای با رده بالای جمعیتی از نظر اقتصادی نیز کارایی بالاتری دارند، اگرچه در شش شهر اول بعضاً جابه جایی های دیده می شود. مانند شهر کیش که به لحاظ جمعیتی در رده ششم قرار دارد ولی به لحاظ کارایی اقتصادی در رده سوم در استان قرار دارد. علت این امر را می توان در بندر آزاد بودن کیش جستجو نمود که باعث پیشرفت و توسعه اقتصادی شهر گشته است. شکل شماره ۲۸ انتظام فضایی شهرهای استان هرمزگان را به لحاظ بهره وری اقتصادی نشان می دهد.

شکل ۲۸: سطح بندی شهرهای استان هرمزگان بر اساس بهره وری اقتصادی

➤ کارکرد اجتماعی و فرهنگی

چهار گروه از خدمات اجتماعی در شهرها شناسایی شده است که هر یک شامل انواع مختلف می باشد و وجود آن ها در شهر به آن کارکرد اجتماعی می بخشد که عبارتند از:

۱) مراکز آموزش عالی شامل: مراکز دولتی، مراکز علمی-کاربردی، دانشگاه آزاد، دانشگاه پیام نور،

دانشگاه غیرانتفاعی

۲) مراکز گردشگری اقامتی شامل: جاذبه تاریخی، پارک جنگلی، هتل و مناطق نمونه گردشگری

۳) مراکز بیمه ای شامل: بیمه دولتی، بیمه خصوصی

۴) مراکز فرهنگی- ورزشی شامل: سینما-تاتر، مجتمع های فرهنگی-هنری، کتابخانه، اماکن

ورزشی

گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان

شاخص مرکزیت بر اساس کارکردهای چهارگانه اجتماعی و فرهنگی سکونتگاههای شهری با یکدیگر تلفیق و شاخص مرکزیت کلی کارکرد اجتماعی و فرهنگی به شرح ذیل به دست آمده است. (جدول شماره ۱۷)

بندرعباس با تفاوت قابل توجهی در سطح اول قرار گرفته است و پس از آن شهرهای قشم و کیش در سطح دوم می باشند. نکته قابل توجه آن که شهر میناب علیرغم قرار گرفتن در رتبه دوم جمعیتی به لحاظ کارکردهای اجتماعی - فرهنگی در رتبه های پائین تر قرار دارد. علت این امر را می توان در موقعیت ویژه جزیره ای و توریستی و گردشگری بودن شهرهای قشم و کیش و ارائه خدمات قابل توجه فرهنگی و اجتماعی در سطح ملی در این دو شهر جستجو نمود.

نکته قابل تأمل دیگر نبود هیچ گونه خدمات اجتماعی - فرهنگی در شهرهای سرگز، سوزا، گروک و تازیان پائین می باشد که نیازمند سرمایه گذاری و برنامه ریزی های مناسب در این زمینه می باشد. سایر روستاشهر های دیگر نیز دارای فقر شدید خدمات اجتماعی و فرهنگی می باشند.

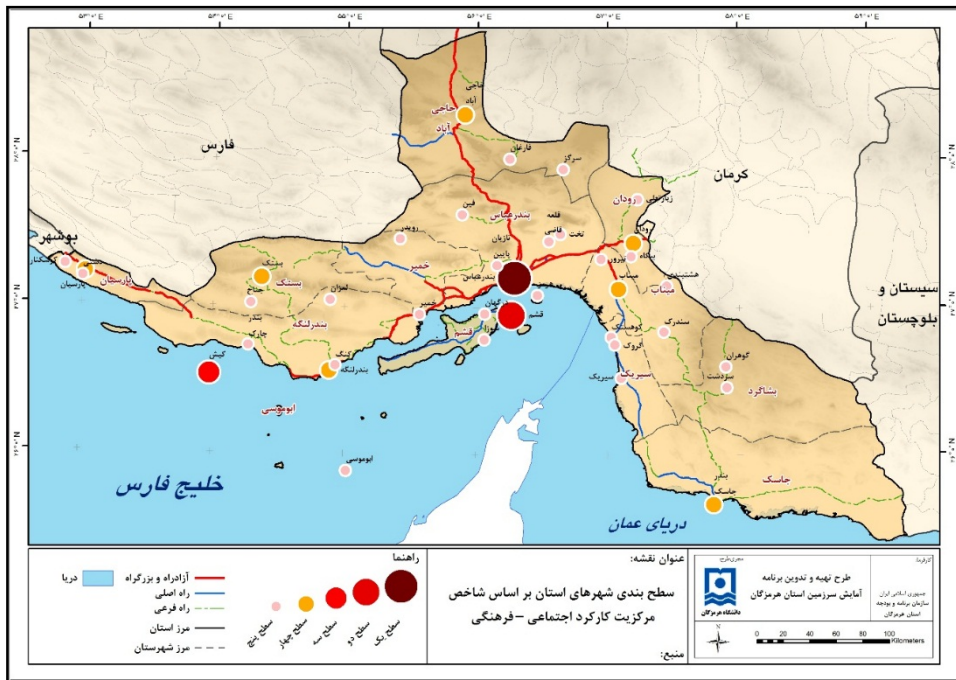
جدول ۱۷: رتبه بندی سکونتگاه های شهری بر اساس شاخص های اجتماعی - فرهنگی

شهر	شاخص مرکزیت اجتماعی - فرهنگی	رتبه	شهر	شاخص مرکزیت اجتماعی - فرهنگی	رتبه
بندرعباس	۱۳۵,۱۰	۱	فارغان	۱,۷۶	۲۰
قشم	۵۵,۶۶	۲	هشتبندی	۱,۷۶	۲۰
کیش	۳۸,۰۲	۳	سندرک	۱,۷۶	۲۰
میناب	۲۸,۹۴	۴	چارک	۱,۳۲	۲۱
بندرلنگه	۱۸,۸۴	۵	رویدر	۱,۳۲	۲۱
رودان	۱۳,۴۱	۶	قلعه قاضی	۰,۸۸	۲۲
بستک	۱۳,۳۴	۷	کوشکنار	۰,۸۸	۲۲
پارسیان	۱۲,۷۵	۸	زیارتلی	۰,۸۸	۲۲
بندرچاسک	۱۲,۳۶	۹	لمزان	۰,۸۸	۲۲
حاجی آباد	۱۲,۱۸	۱۰	دشتی	۰,۸۸	۲۲
سیریک	۸,۹۷	۱۱	گوهران	۰,۴۴	۲۳
ابوموسی	۶,۶۴	۱۲	تخت	۰,۴۴	۲۳
بندرخمیر	۶,۶۲	۱۳	بیکاه	۰,۴۴	۲۳
هرمز	۵,۶۳	۱۴	تیرور	۰,۴۴	۲۳
درگهان	۴,۲۱	۱۵	کوهستک	۰,۴۴	۲۳
فین	۳,۸۰	۱۶	سرگز احمدی	۰,۰۰	۲۴
سردشت	۳,۷۶	۱۷	سوزا	۰,۰۰	۲۴
جناح	۲,۸۸	۱۸	تازیان پائین	۰,۰۰	۲۴
بندر کنگ	۲,۳۳	۱۹	گروک	۰,۰۰	۲۴

جدول سطح بندی (جدول شماره ۱۸) نشان دهنده آن است که دو سوم شهرهای استان در سطح پنج قرار داشته که بیانگر ضعف شدید شهرهای استان به لحاظ کارکردهای اجتماعی - فرهنگی می باشد. نکته قابل توجه دیگر آن که به استثنای سردشت سایر مراکز شهرستان ها در سطح چهار سطح بندی قرار گرفته اند. به طور کلی می توان گفت با کاهش سلسله مراتبی تقسیمات سیاسی سکونتگاه های شهری استان از میزان کارکردهای اجتماعی و فرهنگی شهرها کاسته شده است.

جدول ۱۸: سطح بندی شهرهای استان بر اساس شاخص مرکزیت کارکرد اجتماعی - فرهنگی

سطح	شهر
یک	بندرعباس
دو	قشم
سه	کیش
چهار	میناب- بندرلنگه - رودان - بستک - پارسیان - بندرجاسک - حاجی آباد
پنج	سیریک - ابوموسی - بندرخمیر - هرمز - درگهان - فین - سردشت - جناح - بندر کنگ - فارغان - هشتبندی - سندرک - چارک - رویدر - قلعه قاضی - کوشکنار - زیارتعلی - گوهران - تخت - بیکاه - سرگزاحمدی - سوزا

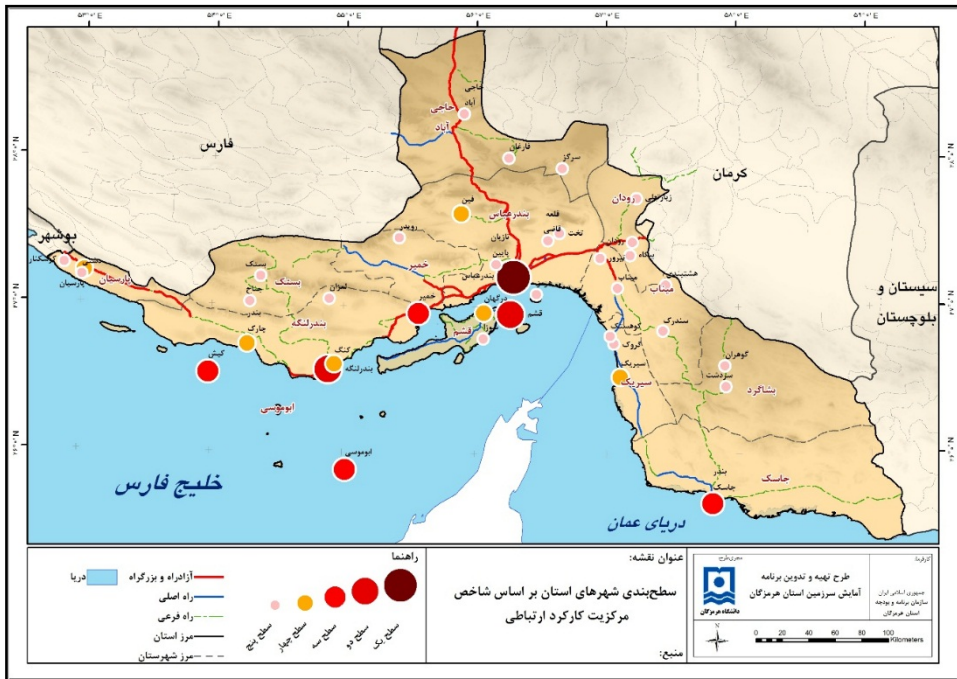
شکل ۲۹: سطح بندی شهرهای استان بر اساس شاخص مرکزیت کارکرد اجتماعی - فرهنگی

➤ کارکرد ارتباطی

در این کارکرد شاخص های فرودگاه، گره های ارتباطی، پایانه ها، بنادر و راه آهن مورد توجه قرار گرفته اند. موقعیت ویژه و استراتژیک استان هرمزگان و استقرار انواع پایانه ها، تأسیسات و تجهیزات نفتی و گازی، وجود گمرک های بین المللی در آن موجب گردیده که شهرهای مختلف استان فرودگاه استقرار یابد. همچنین به دلیل همجواری بخش اعظمی از مساحت استان با آب های خلیج فارس، بنادر با قابلیت کارکردی در کرانه استان مستقر و مشغول به کار هستند.

جدول ۱۹: تعیین شاخص مرکزیت کارکرد ارتباطی در هر یک از سکونتگاه های شهری استان

شهرستان	شهر	سلسله مراتب شهری	ضریب مرکزیت	شهرستان	شهر	سلسله مراتب شهری	ضریب مرکزیت
بندرعباس	بندرعباس	شهر بزرگ	۲۲,۶۷	پارسیان	کوشکنار	روستا شهر	۰,۰۰
بندرلنگه	بندرلنگه	شهر کوچک	۱۸,۶۷	حاجی آباد	حاجی آباد	شهر بسیار کوچک	۰,۰۰
قشم	قشم	شهر کوچک	۱۸,۶۷	حاجی آباد	فارغان	روستا شهر	۰,۰۰
بندرلنگه	کیش	شهر بسیار کوچک	۹,۳۳	حاجی آباد	سرگز احمدی	روستا شهر	۰,۰۰
جاسک	بندر جاسک	شهر بسیار کوچک	۸,۰۰	خمیر	رویدر	روستا شهر	۰,۰۰
ابوموسی	ابوموسی	روستا شهر	۵,۳۳	رودان	رودان	شهر کوچک	۰,۰۰
خمیر	بندر خمیر	شهر بسیار کوچک	۵,۳۳	رودان	بیکاه	روستا شهر	۰,۰۰
پارسیان	پارسیان	شهر بسیار کوچک	۴,۰۰	رودان	زیارتعلی	روستا شهر	۰,۰۰
قشم	درگهان	روستا شهر	۲,۶۷	قشم	هرمز	روستا شهر	۰,۰۰
بندرعباس	فین	روستا شهر	۱,۳۳	قشم	سوزا	روستا شهر	۰,۰۰
بندرلنگه	بندر کنگ	شهر بسیار کوچک	۱,۳۳	میناب	میناب	شهر میانی کوچک	۰,۰۰
بندرلنگه	چارک	روستا شهر	۱,۳۳	میناب	هشتبندی	روستا شهر	۰,۰۰
سیریک	سیریک	روستا شهر	۱,۳۳	میناب	سندرک	روستا شهر	۰,۰۰
بستک	بستک	روستا شهر	۰,۰۰	میناب	تیرور	روستا شهر	۰,۰۰
بستک	جناح	روستا شهر	۰,۰۰	سیریک	کوهستک	روستا شهر	۰,۰۰
بشاگرد	سردشت	روستا شهر	۰,۰۰	بندرعباس	تازیان پائین	روستا شهر	۰,۰۰
بشاگرد	گوهران	روستا شهر	۰,۰۰	بندرلنگه	لمزان	روستا شهر	۰,۰۰
بندرعباس	قلعه قاضی	روستا شهر	۰,۰۰	سیریک	گروک	روستا شهر	۰,۰۰
بندرعباس	تخت	روستا شهر	۰,۰۰	پارسیان	دشتی	روستا شهر	۰,۰۰

شکل ۳۰- سطح‌بندی شهرهای استان بر اساس شاخص مرکزیت کارکرد ارتباطی

❖ تعیین شهرهای چندکارکردی

کارکردهای سکونتگاه‌های شهری در دو سطح مورد مطالعه قرار گرفته است:

- تعیین کارکرد اصلی هر شهر نسبت به خدمات موجود در آن
- تعیین کارکرد هر شهر در پهنه استان

۱) تعیین کارکرد اصلی هر شهر نسبت به خدمات موجود در آن

همان‌طور که در جدول شماره ۲۰ مشاهده می‌شود، غالب شهرهای استان به خصوص شهرهای کوچک و تازه تأسیس شده مانند لمزان، کوهستک، تیروز، گروک، تازیان پائین و دشتی، سوزا و سرگزاحمدی تک عملکردی و دارای کارکرد اقتصادی می‌باشند. شهر بندرعباس نیز به عنوان بزرگترین شهر استان با اختلاف بسیار زیادی نسبت به سایر شهرهای استان چندکارکردی می‌باشد.

بر اساس اطلاعات فوق می‌توان گفت تنوع عملکردهای شهرهای استان بسیار ناچیز بوده و غالب کارکردهای شهری جنبه اقتصادی و درگروه‌های عمده‌فعالیتی خدمات می‌باشند. کارکرد ارتباطی در

گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان

شهرهای استان بسیار ناچیز بوده و تنها در چند شهر قشم، بندر جاسک، بندرعباس، درگهان، قشم و ابوموسی قابل مشاهده می باشد. دلیل وجود کارکرد ارتباطی در این شهرها را وجود بازارهای عمده ملی و بین المللی در این شهرها و شکل گیری بنادر و پایانه های باربری و حمل و نقلی جهت انتقال کالا به داخل کشور می باشد که باعث بالا رفتن شاخص مرکزیت کارکرد ارتباطی در این شهرها شده است.

جدول ۲۰: ضریب نهایی سکونتگاه های شهری استان و تعیین کارکرد شهر در ارتباط با فعالیت غالب آن

شهر	اقتصادی	اجتماعی - فرهنگی	ارتباطی	کارکرد غالب درونی شهر	شهر	اقتصادی	اجتماعی - فرهنگی	ارتباطی	کارکرد غالب درونی شهر
بندرعباس	۵۶،۸٪	۵۵،۱۸٪	۳۹،۱۴٪	چندکارکردی	گروک	۱۰۰،۰۰٪	۰،۰۰٪	۰،۰۰٪	اقتصادی
میناب	۲۹،۶۶٪	۷۰،۳۴٪	۰،۰۰٪	اجتماعی - اقتصادی	هرمز	۶۵،۱۵٪	۳۴،۸۵٪	۰،۰۰٪	اجتماعی - اقتصادی
کیش	۱۳،۳۹٪	۵۲،۴۴٪	۱۰،۲۴٪	چندکارکردی	تیروز	۹۵،۹۴٪	۴،۰۶٪	۰،۰۰٪	اقتصادی
رودان	۴۶،۸۳٪	۵۳،۱۷٪	۰،۰۰٪	اجتماعی - اقتصادی	فین	۵۲،۴۳٪	۱۹،۱۹٪	۲۸،۳۸٪	چندکارکردی
قشم	۸،۰۷٪	۳۸،۰۲٪	۵۳،۹۱٪	اجتماعی - ارتباطی	سوزا	۱۰۰،۰۰٪	۰،۰۰٪	۰،۰۰٪	اقتصادی
بندرلنگه	۱۰،۷۵٪	۱۷،۲۰٪	۷۲،۰۵٪	چندکارکردی	چارک	۵۹،۶۵٪	۷،۶۷٪	۳۲،۶۸٪	اقتصادی - ارتباطی
حاجی آباد	۴۸،۶۷٪	۵۱،۳۳٪	۰،۰۰٪	اجتماعی - اقتصادی	ابوموسی	۲۵،۷۶٪	۱۷،۴۸٪	۵۶،۷۵٪	چندکارکردی
کنگ	۵۹،۱۵٪	۱۱،۹۷٪	۲۸،۸۸٪	چندکارکردی	سپریک	۴۱،۱۲٪	۳۶،۱۹٪	۲۲،۶۸٪	چندکارکردی
تازیان پائین	۱۰۰،۰۰٪	۰،۰۰٪	۰،۰۰٪	اقتصادی	هشتبندی	۸۵،۲۳٪	۱۴،۷۷٪	۰،۰۰٪	اجتماعی - اقتصادی
پارسیان	۲۷،۴۱٪	۳۱،۲۱٪	۴۱،۳۸٪	چندکارکردی	کوشکنار	۹۱،۹۴٪	۸،۰۶٪	۰،۰۰٪	اقتصادی
خمیر	۶۲،۷۳٪	۳۷،۲۷٪	۰،۰۰٪	اجتماعی - اقتصادی	تخت	۹۵،۷۳٪	۴،۲۷٪	۰،۰۰٪	اقتصادی
بندر جاسک	۱۹،۳۹٪	۲۱،۵۸٪	۵۹،۰۳٪	چندکارکردی	کوهستک	۹۵،۷۲٪	۴،۲۸٪	۰،۰۰٪	اقتصادی
درگهان	۴۱،۴۴٪	۱۵،۹۱٪	۴۲،۶۵٪	چندکارکردی	فارغان	۸۴،۸۳٪	۱۵،۱۷٪	۰،۰۰٪	اجتماعی - اقتصادی
بستک	۴۴،۸۰٪	۵۵،۲۰٪	۰،۰۰٪	اجتماعی - اقتصادی	زیارتعلی	۹۱،۶۸٪	۸،۳۲٪	۰،۰۰٪	اقتصادی
دشتی	۹۲،۳۶٪	۷،۶۴٪	۰،۰۰٪	اقتصادی	سرگز	۱۰۰،۰۰٪	۰،۰۰٪	۰،۰۰٪	اقتصادی
قلعه قاضی	۹۲،۳۶٪	۷،۶۴٪	۰،۰۰٪	اقتصادی	گوهران	۹۵،۲۳٪	۴،۷۷٪	۰،۰۰٪	اقتصادی
بیکا	۹۶،۰۲٪	۳،۹۸٪	۰،۰۰٪	اقتصادی	سندرک	۸۳،۲۷٪	۱۶،۷۳٪	۰،۰۰٪	اجتماعی - اقتصادی
رویدر	۸۸،۹۲٪	۱۱،۰۸٪	۰،۰۰٪	اجتماعی - اقتصادی	سردشت	۶۷،۶۰٪	۳۲،۴۰٪	۰،۰۰٪	اجتماعی - اقتصادی
جناح	۷۸،۶۰٪	۲۱،۴۰٪	۰،۰۰٪	اجتماعی - اقتصادی	لمزان	۸۹،۳۳٪	۱۰،۶۷٪	۰،۰۰٪	اجتماعی - اقتصادی

(۲) تعیین کارکرد هر شهر در پهنه استان

با توجه به جدول شماره ۲۱ عمده کارکردهای اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و ارتباطی استان هرمزگان توسط شهر بندرعباس صورت می پذیرد و این شهر به عنوان مرکز استان دارای نقشی چندکارکردی در پهنه استان می باشد.

از سوی دیگر شهرهای قشم، کیش، با توجه به جاذبه های توریستی و منطقه آزاد بودن به عنوان دروازه جنوبی ورود کالا به ایران محسوب شده و دارای کارکرد ارتباطی و اقتصادی قابل توجهی در استان می باشند. از طرفی با توجه به سرمایه گذاری های انجام شده در شهر کیش در زمینه گردشگری این شهر دارای نقش اجتماعی - فرهنگی قوی در سطح استان (و حتی فراتر در سطح کشور) می باشد.

بررسی های صورت گرفته در خصوص سایر شهرهای استان بیانگر عدم کارکرد این شهرها به خصوص شهرهای تازه تأسیس در سطح استان می باشد. اکثر شهرهای استان دارای ماهیت روستایی بوده و نقش و کارکرد فعالی در پهنه استان ندارند و به عنوان شهرهای مصرفی خدمات در استان شناسایی شده اند. بدین معنی که نبود خدمات ارتباطی، اجتماعی و فرهنگی و عدم توان اقتصادی این شهرها، عملاً این سکونتگاه ها به عنوان مصرف کننده خدمات شهرهای دیگر به خصوص بندرعباس می باشند.

جدول ۲۱: نقش و کارکرد سکونتگاه های شهری در پهنه استان

شهر	سهم هر شهر از کل کارکردهای استان			نقش هر شهر		
	اقتصادی	اجتماعی - فرهنگی	ارتباطی	اقتصادی	اجتماعی - فرهنگی	ارتباطی
بندرعباس	۵۵,۰۹۸٪	۳۳,۷۶۷٪	۲۳,۹۴۹٪	*	*	*
میناب	۶,۰۰۶٪	۷,۲۳۳٪	۰,۰۰۰٪	*	*	--
کیش	۴,۵۰۹٪	۹,۵۰۳٪	۹,۸۵۶٪	*	*	*
رودان	۳,۶۲۷٪	۳,۳۵۲٪	۰,۰۰۰٪	*	*	--
قشم	۳,۵۸۴٪	۱۳,۹۱۳٪	۱۹,۷۲۳٪	*	*	*
بندرلنگه	۳,۴۸۷٪	۴,۷۰۹٪	۱۹,۷۲۳٪	*	*	*
حاجی آباد	۲,۵۶۷٪	۳,۰۴۴٪	۰,۰۰۰٪	--	*	--
کنگ	۲,۴۲۷٪	۰,۵۸۲٪	۱,۴۰۵٪	--	--	--
تازیان پائین	۱,۶۳۰٪	۰,۰۰۰٪	۰,۰۰۰٪	--	--	--
پارسیان	۱,۶۳۱٪	۳,۱۸۷٪	۴,۲۲۶٪	--	--	*
خمیر	۱,۵۱۴٪	۱,۶۵۵٪	۰,۰۰۰٪	--	--	--
بندر جاسک	۱,۴۳۵٪	۳,۰۸۹٪	۸,۴۵۱٪	--	--	*
درگهان	۱,۱۸۹٪	۱,۰۵۳٪	۲,۸۲۱٪	--	--	*
بستک	۰,۹۹۵٪	۳,۳۳۴٪	۰,۰۰۰٪	--	--	--
دشتی	۰,۷۷۵٪	۰,۳۲۰٪	۰,۰۰۰٪	--	--	--

قلعه قاضی	۰,۷۷۵٪	۰,۲۲۰٪	۰,۰۰۰٪	--	--	--
بیگا	۰,۷۴۹٪	۰,۱۱۰٪	۰,۰۰۰٪	--	--	--
رویدر	۰,۷۴۵٪	۰,۳۳۰٪	۰,۰۰۰٪	--	--	--
جناح	۰,۷۱۶٪	۰,۷۲۰٪	۰,۰۰۰٪	--	--	--
گروک	۰,۶۹۴٪	۰,۰۰۰٪	۰,۰۰۰٪	--	--	--
هرمز	۰,۶۶۷٪	۱,۴۰۷٪	۰,۰۰۰٪	--	--	--
تیرور	۰,۵۶۶٪	۰,۱۱۰٪	۰,۰۰۰٪	--	--	--
فین	۰,۵۶۱٪	۰,۹۵۰٪	۱,۴۰۵٪	--	--	*
سوزا	۰,۵۴۶٪	۰,۰۰۰٪	۰,۰۰۰٪	--	--	--
چارک	۰,۴۸۲٪	۰,۳۳۰٪	۱,۴۰۵٪	--	--	*
ابوموسی	۰,۴۵۱٪	۱,۷۳۵٪	۵,۶۳۱٪	--	--	*
سیریک	۰,۴۳۹٪	۲,۳۴۲٪	۱,۴۰۵٪	--	--	*
هشتبندی	۰,۴۱۴٪	۰,۴۴۰٪	۰,۰۰۰٪	--	--	--
کوشکنار	۰,۳۵۲٪	۰,۲۲۰٪	۰,۰۰۰٪	--	--	--
تخت	۰,۲۸۳٪	۰,۱۱۰٪	۰,۰۰۰٪	--	--	--
کوهستک	۰,۲۷۸٪	۰,۱۱۰٪	۰,۰۰۰٪	--	--	--
فارغان	۰,۲۷۵٪	۰,۴۴۰٪	۰,۰۰۰٪	--	--	--
زیارتعلی	۰,۲۲۸٪	۰,۲۲۰٪	۰,۰۰۰٪	--	--	--
سرگز	۰,۱۴۳٪	۰,۰۰۰٪	۰,۰۰۰٪	--	--	--
گوهران	۰,۰۷۰٪	۰,۱۱۰٪	۰,۰۰۰٪	--	--	--
سندرک	۰,۰۶۷٪	۰,۴۴۰٪	۰,۰۰۰٪	--	--	--
سردشت	۰,۰۱۳٪	۰,۹۰۰٪	۰,۰۰۰٪	--	--	--
لمزان	۰,۰۱۱٪	۰,۲۲۰٪	۰,۰۰۰٪	--	--	--

تشخیص کارکردهای غالب

تشخیص کارکرد نقاط در شبکه شهری استان به شرح زیر می باشد.

الف) نقاط شهری با جمعیتی کمتر از ۵ هزار نفر

سکونتگاه های شهری با جمعیتی کمتر از ۵ هزار نفر جمعیت ۵۰ درصد نقاط شهری استان هرمزگان را تشکیل می دهند که در حدود ۶۰۰۰۰ نفر جمعیت دارند که شامل تنها ۷,۴۸ درصد از جمعیت شهری استان می شود. بررسی جدول و نمودار بوژوگاریه نشان می دهد بیش از ۴۰ درصد از شهرهای با جمعیت زیر ۵۰۰۰ نفر دارای کارکردی چندنقشی بوده و بر اساس اطلاعات مرکز آمار تنها یک سکونتگاه شهری (تازیان پائین) با کارکرد نسبتاً صنعتی وجود دارد.

گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان

نکته قابل تأمل در این میان پائین بودن سکونتگاه های شهری با کارکرد کشاورزی می باشد که علت امر را می توان در شور بودن آب منطقه و نبودن خاک مناسب برای کشاورزی و همچنین در عوامل دیگری مانند اقتصاد دریامحور و فعالیتهای بازرگانی و صیادی ناشی از آن جستجو نمود.

ب) نقاط شهری با جمعیت بین ۵ تا ۱۰ هزار نفر

در این طبقه جمعیتی ۸ شهر قرار دارند که مجموعاً ۲۱,۵ درصد از نقاط شهری استان را تشکیل می دهند که جمعیتی حدود ۷ درصد از جمعیت شهری استان را در خود جای داده اند. با توجه به نمودار بدست آمده تمامی شهرهای این طبقه جمعیتی دارای کارکرد غالب خدماتی و بازرگانی بوده و در این دسته از سکونتگاه های شهری، شهر دارای کارکرد کشاورزی و یا صنعتی وجود ندارد. نکته قابل توجه این است که به استثنای شهر درگهان سایر شهرهای این طبقه جمعیتی دارای موقعیت مناسب کارکرد کشاورزی می باشند.

ج) نقاط شهری با جمعیت ۱۰ تا ۲۵ هزار نفر

این طبقه جمعیتی حدود ۱۵٪ تعداد شهرهای استان را تشکیل داده و جمعیتی حدود ۱۵٪ از جمعیت شهری استان را در خود جای داده است. تمامی سکونتگاه های این طبقه جمعیتی دارای کارکرد بازرگانی و خدماتی بوده و اسیر کارکردهای فعالیتی در این طبقه جمعیتی وجود ندارد. با بررسی اجمالی شهرهای این طبقه جمعیتی و توجه به این نکته که اکثر شهرهای این طبقه جمعیتی بندر بوده و در مسیرهای ارتباطی قرار گرفته و در موقعیت ساحلی قرار دارند بنابراین کارکرد های بازرگانی و خدماتی شهرهای مورد بررسی دور از واقعیت نخواهد بود.

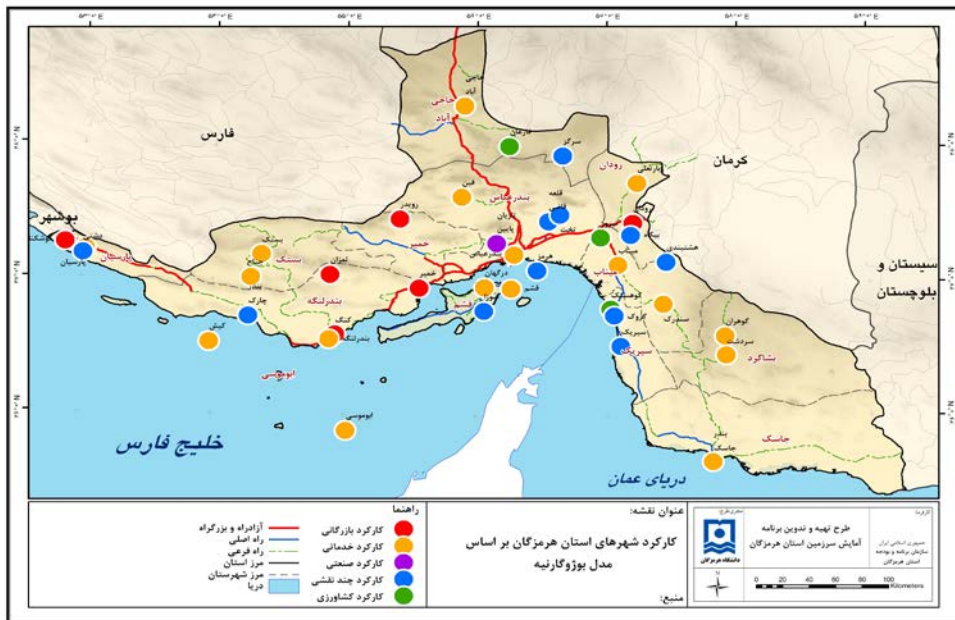
ج) نقاط شهری با جمعیت بالای ۲۵ هزار نفر

به دلیل کاهش تعدد نقاط شهری در سکونتگاه های بالای ۲۵ هزار نفر جمعیت شهر بندرعباس با سایر شهرهای باقیمانده در یک طبقه جمعیتی قرار گرفت.

گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان

این طبقه جمعیتی اگر چه تنها در حدود ۱۳ درصد از نقاط شهری استان هرمزگان را تشکیل می دهد اما در حدود ۷۳ درصد از جمعیت شهری را در خود جای داده است. عمده این جمعیت در شهر بندرعباس به عنوان مرکز استان سکونت دارند.

همان طور که انتظار می رود شهرهای این طبقه جمعیتی دارای کارکرد خدماتی می باشند. علت این امر را تمرکز خدمات برتر در شهرهای این طبقه جمعیتی به خصوص شهر بندرعباس دانست.

شکل ۳۱: کارکرد شهرهای استان هرمزگان بر اساس مدل بوژوگاریه

ب) سکونتگاه‌های روستایی

در استان هرمزگان سکونتگاه‌های روستایی حدود ۵۰ درصد از جمعیت استان را به خود اختصاص داده اند. سکونت روستایی به سبب ماهیت نوع معیشت و متکی بر بسترهای استقرار، نوع خاصی از کارکرد سکونتگاهی را به نمایش می گذارد. در استان هرمزگان به دلیل سهم جمعیت قابل توجه سکونتگاه‌های روستایی بررسی کارکردهای آن هم‌پای مراکز شهری از اهمیت زیادی برخوردار است. از سویی با توجه به

گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان
 مجاورت استان با سواحل خلیج فارس و ظرفیت‌ها و مزیت‌های حاصل از نوع استقرار ساحلی، کارکردهای خاص این نواحی دارای اهمیت بیشتری است.

الف) روستاهای با پتانسیل مرکزیت بازاری در جلگه ساحلی استان

۶۱ روستا در استان دارای پتانسیل مرکزیت بازار در موقعیت ساحلی استان هستند. بررسی وضعیت مکانی روستاهای استان از نظر پتانسیل مرکزیت بازاری در مقایسه با سایر روستاهای ساحلی نشان‌دهنده‌ی تمرکز مراکز خدماتی و بازاری با رتبه ارتباطات بالا در پهنه ساحلی مناطق مرکزی استان است. این در حالی است که در بخش‌های شرقی و غربی استان با وجود طول ساحل زیاد، تعداد روستاهایی که در این زمینه از ظرفیت ارائه‌ی خدمات برخوردارند در مقایسه با بخش میانی استان بسیار اندک است در مقایسه پهنه ساحلی شرق و غرب استان، در پهنه ساحلی قسمت غرب تعداد سکونتگاه‌های با پتانسیل بازاری از وضعیت بهتری برخوردار است. تمرکز ناشی از فعالیت‌ها و جمعیت در جلگه ساحلی پهنه میانی استان از مهمترین دلایل تمرکز روستاهای با قابلیت بالای مرمزیت بازاری در این قسمت از استان است.

جدول ۲۲: روستاهای با بیشترین پتانسیل مرکزیت بازار در موقعیت ساحلی به تفکیک تقسیمات

سیاسی

نام_شهرستان	نام_بخش	دهستان	آبادی
بندرعباس	مرکزی بندرعباس	گچین	گچین بالا
			گچین پایین
			دوگردان خونسرخ
			شهرک شهید رجائی
			بستانو
		ایسین	ابشورک
			پشته ایسین
			چه چکر
			درگیر
			محلہ نو
تخت	قلعه قاضی	شمیل	قلات بالا
			کنارو
			پاقلاتان پائین
بندر لنگه	مرکزی بندرلنگه	حومه	دهنو پائین
			مهرگان بالا
			نصیرائی
		مغوبه	گزیر
			ارمک

چاه مسلم			
دژگان	دژگان	مهران	
بندرمقام	مقام	شیبکوه	
دهو	تیاب	مرکزی میناب	میناب
تیاب			
نخل ابراهیمی			

ب) روستاهای با پتانسیل مرکزیت بازاری در پهنه دشت های میانکوهی استان

پهنه دشت های میانکوهی کمترین مساحت استان را داراست در سطح استان ۲۷ درصد روستاها و ۲۷ درصد جمعیت روستایی در این پهنه واقع شده است. پهنه دشت های میانکوهی بیشتر در قسمت های شمالی و غربی استان قرار دارند بر این اساس میانگین جمعیتی ۵۴۰ نفر برای انتخاب روستا به همراه دو شاخص محدوده کننده دیگر مورد استفاده قرار گرفته است. تعداد روستاهای با پتانسیل مرکزیت بازاری در این موقعیت طبیعی، ۲۷ روستا می باشد که ۱۹ روستا (۷۰ درصد) در محدوده شهرستان بستک قرار دارد.

جدول ۲۳: روستاهای با بیشترین پتانسیل مرکزیت بازار در موقعیت دشت های میانکوهی به تفکیک

تقسیمات سیاسی

نام_شهرستان	نام بخش	دهستان	آبادی	
بستک	مرکزی بستک	ده تل	ده تل	
			برکه لاری	
			ایلود	
			چاه دزدان	
		فتویه	فتویه	
	انوه	گوده	بستقلات	
	تدروئیه			
	دهنگ			
	زنگارد			
	چاه بنارد	کوخرد	کوخرد	
	هرنگ		هرنگ	
	خلوص			
	فاریاب			
	جناح		فرامرزان	کمشک
				کنارسیاه
هنگوئیه				
جناح			کوهیج	
پارسیان	مرکزی پارسیان	بوچیر	بوچیر	

هشنیز			
بهده	مهرگان		
درپهن	درپهن	سندرک	میناب
باغات	درآگاه	مرکزی حاجی آباد	حاجی آباد
رودبار	رودبار	رویدر	خمیر
گوین			
پدل	مهران	مهران	بندر لنگه

ج) روستاهای با پتانسیل مرکزیت بازاری در مناطق پرشیب کوهستانی

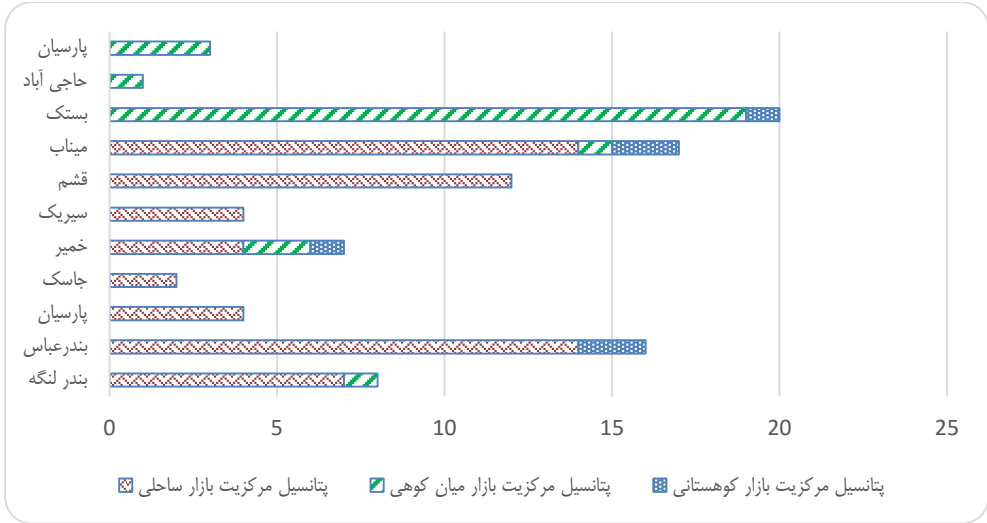
مناطق کوهستانی با بیشترین مساحت از پهنه استان و استقرار حدود یک سوم از روستاهای استان با ۱۴ درصد سهم پایینی از کل جمعیت روستایی دارند. میانگین جمعیت روستاهای این پهنه طبیعی ۲۲۰ نفر می باشد در نتیجه در تحلیل صورت گرفته روستاهای بالای ۲۲۰ نفر با دو شاخص سهم خدماتی و رتبه ارتباطات لحاظ شده‌اند.

جدول ۲۴: روستاهای با بیشترین پتانسیل مرکزیت بازار در مناطق کوهستانی به تفکیک تقسیمات

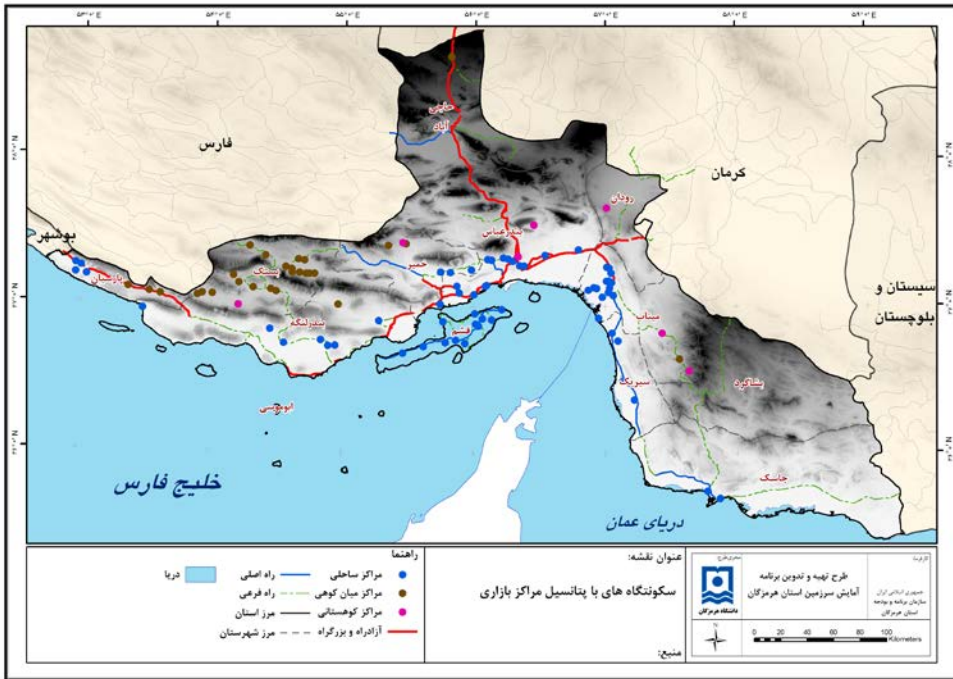
سیاسی

نام_شهرستان	نا_م_بخش	دهستان	آبادی
بندرعباس	مرکزی بندرعباس	ایسین	شهر و
			شهرک شهیدنامجو
میناب	سندرک	درپهن	درجادون (سرسروغ)
			ارنگوبالا
بستک	جناح	جناح	کهنویه
خمیر	رویدر	رویدر	کروئیه
رودان	مرکزی رودان	راهدار	زیارت پیرچوگان

به لحاظ پراکندگی جغرافیایی بیشترین مراکز دارای پتانسیل بازاری در نیمه میانی و غربی استان توزیع شده اند در استان هرمزگان در دو شهرستان بشاگرد و ابوموسی هیچ کدام از سکونتگاه‌های روستایی مطابق با شاخص های مورد استفاده پتانسیل مرکزیت بازاری ندارند. پراکندگی و اندازه کوچک سکونتگاه‌های روستاهایی، ضعف خدمات و زیرساخت‌های ارتباطی و ضعف بنیان‌های محیطی در فضای شرقی استان از دلایل عمده پایین بودن پتانسیل های روستاها به شمار می‌رود.

شکل ۳۲: توزیع مراکز بازاری بین سه پهنه کلان طبیعی استان به تفکیک شهرستان

شکل ۳۳: سکونتگاه های با پتانسیل مراکز بازاری

۱-۵-۲- تعیین پیچیدگی کارکردی و مرکزیت سکونتگاه ها بر اساس شاخص های مربوطه

الف) سکونتگاه شهری

گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان

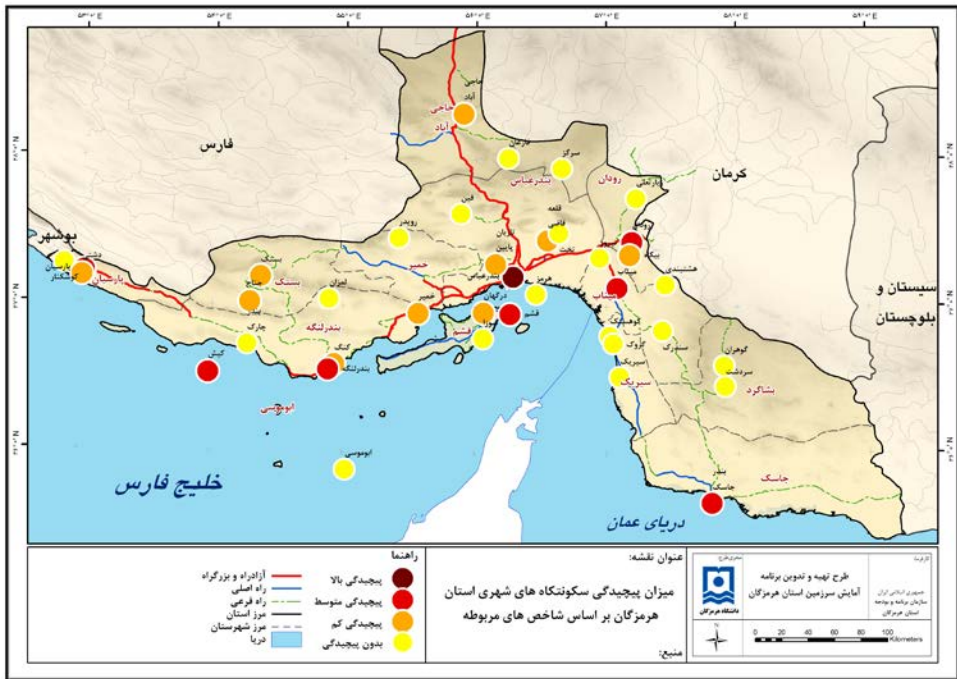
همان‌طور که در جدول زیر قابل بررسی است شهر بندرعباس ضمن دارا بودن بالاترین سطح در کلیه شاخص‌های مورد بررسی، به تنهایی در سطح اول این رده بندی قرار گرفته و از لحاظ کارکردی پیچیده ترین شهر استان محسوب می‌شود. این موضوع با توجه به بعضی از ویژگی‌های خاص این شهر مانند مرکزیت استان، جمعیت بالا، استقرار امکانات و خدمات برتر و ... منطقی به نظر می‌رسد.

بعد از شهر بندرعباس شهرهای قشم و کیش نقاط شهری دارای پیچیدگی استان می‌باشند. علیرغم این که این دو شهر به لحاظ جمعیتی در سطح چهارم قرار دارند و همچنین به لحاظ تقسیمات سیاسی نیز جایگاه پائینی را به خود اختصاص داده اند اما با توجه به استقرار متنوع خدمات و نقشی که این دو شهر به لحاظ توریستی و گردشگری در سطح ملی ایفا می‌نمایند باعث گشته است تا این دو شهر پیچیدگی بیشتری نسبت به سایر شهرهای استان داشته باشند.

جدول ۲۵: تعیین درجه پیچیدگی کارکردی سکونتگاه‌های شهری استان هرمزگان بر اساس شاخص‌های مربوطه

شهر	سلسله مراتب شهری	سطح جمعیتی	سطح خدماتی	سطح اقتصادی	درجه پیچیدگی
بندرعباس	شهر بزرگ	۱	۱	۱	پیچیدگی بالا
قشم	شهر کوچک	۴	۲	۲	پیچیدگی متوسط
کیش	شهر بسیار کوچک	۴	۲	۲	پیچیدگی متوسط
بندرلنگه	شهر کوچک	۴	۳	۲	پیچیدگی متوسط
میناب	شهر میانی کوچک	۳	۳	۲	پیچیدگی متوسط
بندر جاسک	شهر بسیار کوچک	۵	۳	۳	پیچیدگی متوسط
پارسیان	شهر بسیار کوچک	۵	۳	۳	پیچیدگی متوسط
رودان	شهر کوچک	۴	۳	۲	پیچیدگی متوسط
بستک	روستا شهر	۵	۴	۳	پیچیدگی کم
ابوموسی	روستا شهر	۵	۴	۴	بدون پیچیدگی
حاجی آباد	شهر بسیار کوچک	۴	۴	۲	پیچیدگی کم
بندر خمیر	شهر بسیار کوچک	۵	۴	۳	پیچیدگی کم
سیریک	روستا شهر	۵	۴	۴	بدون پیچیدگی
فین	روستا شهر	۵	۴	۴	بدون پیچیدگی
درگهان	روستا شهر	۵	۵	۳	پیچیدگی کم
هرمز	روستا شهر	۵	۵	۴	بدون پیچیدگی
رویدر	روستا شهر	۵	۵	۳	پیچیدگی کم
سردشت	روستا شهر	۵	۵	۵	بدون پیچیدگی
بندر کنگ	شهر بسیار کوچک	۵	۵	۲	پیچیدگی کم
جناح	روستا شهر	۵	۵	۳	پیچیدگی کم
تخت	روستا شهر	۵	۵	۴	بدون پیچیدگی

بدون پیچیدگی	۴	۵	۵	روستا شهر	زیارتعلی
بدون پیچیدگی	۴	۵	۵	روستا شهر	چارک
بدون پیچیدگی	۴	۵	۵	روستا شهر	سوزا
پیچیدگی کم	۳	۵	۵	روستا شهر	قلعه قاضی
بدون پیچیدگی	۴	۵	۵	روستا شهر	کوشکنار
بدون پیچیدگی	۴	۵	۵	روستا شهر	فارغان
بدون پیچیدگی	۴	۵	۵	روستا شهر	هشتبندی
پیچیدگی کم	۳	۵	۵	روستا شهر	بیکاه
بدون پیچیدگی	۴	۵	۵	روستا شهر	کوهستک
بدون پیچیدگی	۵	۵	۵	روستا شهر	لمزان
پیچیدگی کم	۳	۵	۵	روستا شهر	دشتی
بدون پیچیدگی	۵	۵	۵	روستا شهر	سندرک
بدون پیچیدگی	۵	۵	۵	روستا شهر	گوهران
بدون پیچیدگی	۴	۵	۵	روستا شهر	تیرور
بدون پیچیدگی	۴	۵	۵	روستا شهر	سرگز احمدی
پیچیدگی کم	۳	۵	۵	روستا شهر	تازیان باین
بدون پیچیدگی	۴	۵	۵	روستا شهر	گروک

شکل ۳۴: میزان پیچیدگی سکونتگاه های شهری استان هرمزگان بر اساس شاخص های مربوطه

ب) سکونتگاه‌های روستایی

مطابق با اطلاعات جدول شماره ۲۶، می‌گردد که تعداد روستاهای با کارکرد پیچیده در استان در سطح پایینی قرار دارد بکارگیری دو شاخص فوق‌الذکر تفاوت‌هایی را در تعیین روستاهای با پیچیدگی بالا نشان می‌دهد به عبارتی با لحاظ شاخص جمعیت، تعداد روستاهای واقع در سطح پیچیدگی بالا سه برابر موقعی است که شاخص مرکزیت وزنی لحاظ می‌گردد یکی از دلایل عمده این تفاوت‌ها اینست که در تعدادی از روستاهای با جمعیت بالا سطح برخورداری از امکانات و زیرساخت‌ها در سطح پایینی قرار دارد. همچنین حالت عکس این مورد هم در تعدادی از روستاها صادق است که با سطح پایینی از جمعیت (شهرک گابریک و امام خمینی در شهرستان بشاگرد) از نظر برخورداری در سطح اول سکونتگاه‌های روستایی استان جای می‌گیرند. در نتیجه خروجی این دو جدول در عمل تفاوت‌هایی را نشان می‌دهد.

جدول ۲۶- درجه پیچیدگی سکونتگاه‌های روستایی استان بر اساس شاخص مرکزیت وزنی به تفکیک

شهرستان

شهرستان	فاقد پیچیدگی	پیچیدگی کم	پیچیدگی متوسط	پیچیدگی بالا	جمع
ابوموسی	۱	۱	۱		۲
بستک	۶۳	۳	۸	۴	۷۸
بشاگرد	۱۵۴	۳	۱	۱	۱۵۹
بندر لنگه	۱۱۱	۱۱	۳	۲	۱۲۷
بندرعباس	۲۳۵	۲۵	۷	۳	۲۷۰
پارسیان	۳۵	۲	۲		۳۹
جاسک	۱۴۴	۴	۱	۲	۱۵۱
حاجی‌آباد	۱۲۹	۱۶	۱		۱۴۶
خمیر	۵۳	۲	۲	۱	۵۸
رودان	۱۴۴	۱۰	۳	۱	۱۵۸
سیریک	۷۱		۲		۷۳
قشم	۴۷	۸	۴		۵۹
میناب	۲۲۶	۱۱	۲	۱	۲۴۰
کل	۱۴۱۲	۹۶	۳۷	۱۵	۱۵۶۰
سهم از کل	۹۰٫۵	۶٫۲	۲٫۴	۱٫۰	۱۰۰٫۰

جدول ۲۷: درجه پیچیدگی سکونتگاه‌های روستایی استان بر اساس شاخص جمعیت به تفکیک

شهرستان

شهرستان	فاقد پیچیدگی	پیچیدگی کم	پیچیدگی متوسط	پیچیدگی بالا	جمع
ابوموسی	۱		۱		۲

۷۸	۷	۱۳	۱۲	۴۶	بستک
۱۵۹		۲	۱۱	۱۴۶	بشاگرد
۱۲۷	۲	۱۱	۱۷	۹۷	بندر لنگه
۲۷۰	۶	۳۲	۳۵	۱۹۷	بندرعباس
۳۹	۱	۶	۱۱	۲۱	پارسیان
۱۵۱		۷	۱۳	۱۳۱	جاسک
۱۴۶	۱	۴	۹	۱۳۲	حاجی آباد
۵۸	۲	۷	۷	۴۲	خمیر
۱۵۸	۶	۱۶	۱۰	۱۲۶	رودان
۷۳		۷	۱۶	۵۰	سیریک
۵۹	۹	۱۶	۱۰	۲۴	قشم
۲۴۰	۱۱	۳۱	۴۸	۱۵۰	میناب
۱۵۶۰	۴۵	۱۵۳	۱۹۹	۱۱۶۳	کل
۱۰۰	۲,۹	۹,۸	۱۲,۸	۷۴,۶	سهم از کل

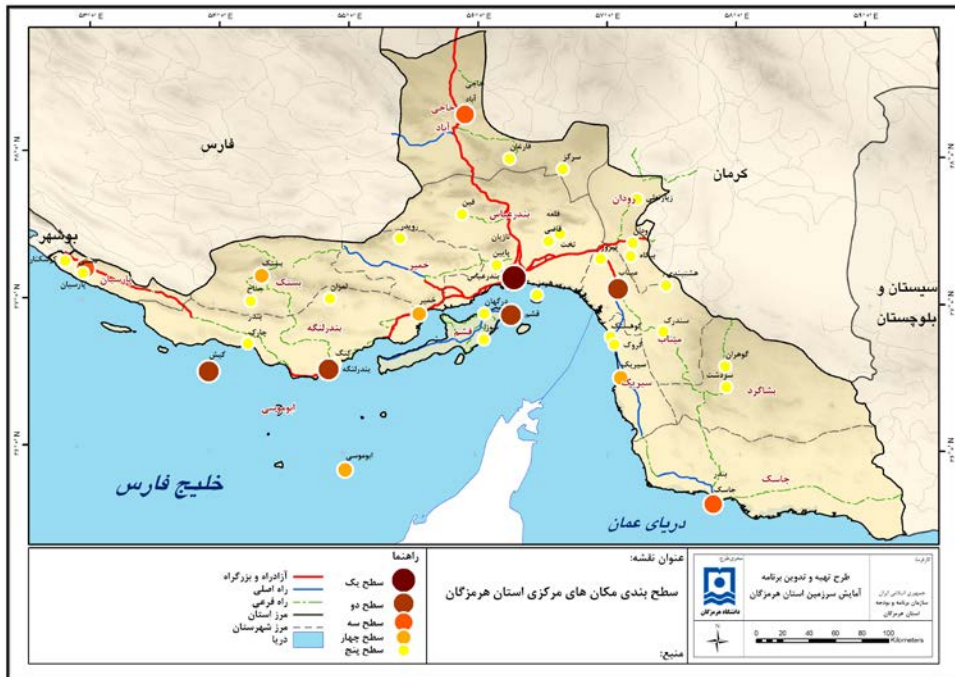
ملاک تعیین پیچیدگی کارکردی بالا قرار گرفتن در سطح بالای پیچیدگی به لحاظ جمعیت و برخورداری (امتیاز شاخص مرکزیت وزنی) است در این صورت تعداد ۷ روستا با سطح پیچیدگی بالا، ۱۸ روستا با سطح پیچیدگی متوسط و ۱۷ روستا در سطح پیچیدگی کم قرار می‌گیرند. لحاظ هر کدام از شاخص‌ها نتیجه متفاوتی را می‌دهد اما با ترکیب دو شاخص و اعمال محدودیت‌هایی تعداد روستاها با پیچیدگی کارکردی کاهش می‌یابد. دلیل اصلی بکارگیری شاخص ترکیبی اینست که عامل جمعیت دربرگیرنده تعداد شاغلین بالا و تعداد شاغل تنوع در ترکیب و فعالیت را سبب می‌شود از سویی سطح برخوردای از امکانات و زیرساخت‌ها نیز نشانگر وجود ظرفیت کارکردی متنوع و پیچیده در یک مکان می‌باشد.

به لحاظ پراکندگی جغرافیایی، روستاهای با سطح پیچیدگی بالا تا کم در محدوده فضای میانی و غربی استان قرار می‌گیرند در فضای شرقی استان هیچ کدام از روستاها با سطح پیچیدگی بالا تا کم جای نمی‌گیرند. در مقایسه پهنه ساحلی و پسرکرانه استان، توزیع روستاهای با پیچیدگی بالا در پهنه ساحلی به مراتب کمتر از فضاهای پسرکرانه می‌باشد که یکی از دلایل عمده آن تنوع کارکردی پایین روستاهای ساحلی است که عمدتاً بصورت تک کارکردی (شیلات) مشخص می‌گردند. در صورتی که دسترسی به دریا و اتکا به ظرفیت‌های اقتصاد دریا محور فرصت کارکردهای متنوعی را برای این روستا فراهم می‌آورد.

جدول ۲۸: سلسله مراتب سکونتگاه های شهری استان هرمزگان

شهر	سلسله مراتب شهری	سطح جمعیتی	سطح خدماتی	تقسیمات سیاسی	شاخص سطح	سطح مرکزیت
بندرعباس	شهر بزرگ	۱	۱	۱	۰,۲۲	سطح یک
قشم	شهر کوچک	۴	۲	۲	۰,۶۲	سطح دو
میناب	شهر میانی کوچک	۳	۳	۲	۰,۶۲	سطح دو
کیش	شهر بسیار کوچک	۴	۲	۳	۰,۶۹	سطح دو
بندرلنگه	شهر کوچک	۴	۳	۲	۰,۶۹	سطح دو
رودان	شهر کوچک	۴	۳	۲	۰,۶۹	سطح دو
بندر جاسک	شهر بسیار کوچک	۵	۳	۲	۰,۷۷	سطح سه
پارسیان	شهر بسیار کوچک	۵	۳	۲	۰,۷۷	سطح سه
حاجی آباد	شهر بسیار کوچک	۴	۴	۲	۰,۷۷	سطح سه
بستک	روستا شهر	۵	۴	۲	۰,۸۵	سطح چهار
ابوموسی	روستا شهر	۵	۴	۲	۰,۸۵	سطح چهار
بندر خمیر	شهر بسیار کوچک	۵	۴	۲	۰,۸۵	سطح چهار
سیریک	روستا شهر	۵	۴	۲	۰,۸۵	سطح چهار
فین	روستا شهر	۵	۴	۳	۰,۹۲	سطح پنج
سردشت	روستا شهر	۵	۵	۲	۰,۹۲	سطح پنج
کوشکنار	روستا شهر	۵	۵	۲	۰,۹۲	سطح پنج
درگهان	روستا شهر	۵	۵	۳	۱,۰۰	سطح پنج
هرمز	روستا شهر	۵	۵	۳	۱,۰۰	سطح پنج
رویدر	روستا شهر	۵	۵	۳	۱,۰۰	سطح پنج
بندر کنگ	شهر بسیار کوچک	۵	۵	۳	۱,۰۰	سطح پنج
جناح	روستا شهر	۵	۵	۳	۱,۰۰	سطح پنج
تخت	روستا شهر	۵	۵	۳	۱,۰۰	سطح پنج
زیارتعلی	روستا شهر	۵	۵	۳	۱,۰۰	سطح پنج
چارک	روستا شهر	۵	۵	۳	۱,۰۰	سطح پنج
سوزا	روستا شهر	۵	۵	۳	۱,۰۰	سطح پنج
قلعه قاضی	روستا شهر	۵	۵	۳	۱,۰۰	سطح پنج
فارغان	روستا شهر	۵	۵	۳	۱,۰۰	سطح پنج
هشتبندی	روستا شهر	۵	۵	۳	۱,۰۰	سطح پنج
بیکاه	روستا شهر	۵	۵	۳	۱,۰۰	سطح پنج
کوهستک	روستا شهر	۵	۵	۳	۱,۰۰	سطح پنج
لمزان	روستا شهر	۵	۵	۳	۱,۰۰	سطح پنج
دشتی	روستا شهر	۵	۵	۳	۱,۰۰	سطح پنج
سندرک	روستا شهر	۵	۵	۳	۱,۰۰	سطح پنج

سطح پنج	۱,۰۰	۳	۵	۵	روستا شهر	گوهران
سطح پنج	۱,۰۰	۳	۵	۵	روستا شهر	تیرور
سطح پنج	۱,۰۰	۳	۵	۵	روستا شهر	سرگز احمدی
سطح پنج	۱,۰۰	۳	۵	۵	روستا شهر	تازیان پائین
سطح پنج	۱,۰۰	۳	۵	۵	روستا شهر	گروک

شکل ۳۶: سطح بندی مکان های مرکزی استان هرمزگان

تعیین حوزه نفوذ مکانهای مرکزی

مکان مرکزی بندرعباس با ۴۳۵۷۵۱ نفر جمعیت شهری محدوده حوزه نفوذ شهری (یعنی جمعیت شهر بندرعباس) و ۱۳۵۵۱۹ نفر جمعیت آبادی های محدوده حوزه نفوذ مجموعاً با ۵۷۱۲۷۰ نفر بزرگترین مکان مرکزی استان محسوب می شود. بعد از آن میناب با حدود ۲۴۰۰۸۹ نفر در مرتبه بعدی قرار دارد. نکته قابل توجه جدول فوق این است که میناب با وجود پایین تر بودن سطح خدمات نسبت به بندرعباس به عنوان مرکز استان تعداد آبادی های بیشتری با جمعیت بیشتر در حوزه نفوذ خود دارد. علت این امر را می توان در تأثیر عامل فاصله در تعیین مکان مرکزی و حوزه نفوذ دانست که باعث گشته است آبادی های

گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان

نیمه شرقی استان هرمزگان به علت وجود موانع کوهستانی و فاصله از شهر بندرعباس برای دریافت خدمات به شهر میناب مراجعه می کنند. این بدین معنی است که روستانشینان ترجیح می دهند مسافت کمتری برای رسیدن به خدمات طی نمایند و شهر میناب در رقابت در بندرعباس موفق عمل کرده و جذب جمعیت داشته است. کوچکترین مکان مرکزی استان نیز کوهستک (شهر جدیدالتأسیس استان در نوار ساحلی شرق استان) است که تنها ۲۵۴۸ نفر جمعیت در حوزه نفوذ این مکان مرکزی زندگی می کنند.

همچنین لازم به ذکر است از میان ۳۸ شهر موجود استان تنها ۲۸ شهر به عنوان مکان مرکزی جهت ارائه خدمات از سوی ساکنین شناسایی شده اند و سایر شهرها باقیمانده (۱۰ شهر) خود به عنوان حوزه نفوذ شهرهای بزرگتر استان عمل کرده اند. یک از دلایل این موضوع انزوای جغرافیایی این شهرها مانند ابوموسی، کیش و کوشکنار و مشکلات ارتباطی بین این شهرها و وزن سنگین و قدرت جذب شهرهای مرکزی و به طور مشخص بندرعباس می باشد.

یکی دیگر از دلایل این امر، شهر شدن ۶ شهر استان بعد از سرشماری سال ۱۳۹۰ و عدم برخورداری از مراکز خدماتی این شهرها می باشد که باعث می شود تا روستانشینان برای دریافت خدمات سطوح بالاتر مسافت بیشتری را طی نموده و از خدمات سطح یک مراکز شهری قوی تر استفاده نمایند.

چنانچه استان هرمزگان را به سه بخش شرقی، میانی و غربی تقسیم بندی نمائیم شهر میناب به عنوان شهر مرکزی بخش شرقی، بندرعباس شهر مرکزی بخش میانی و بندرلنگه به عنوان شهر مرکزی بخش غربی خواهند بود که به لحاظ فضایی هم حدوداً در میان این سه حوزه قرار دارند.

شهر میناب به عنوان شهر مرکزی بخش شرقی استان هرمزگان وسیعترین محدوده حوزه نفوذ را در اختیار دارد و پس از آن شهرهای بندرعباس و بندرلنگه در جایگاه دوم و سوم قرار دارند. می توان گفت با تقسیم بندی استان به بخشهای شرقی، میانی و غربی، حوزه نفوذ سه شهر میناب، بندرعباس و بندرلنگه شامل تمام بخش های یاد شده خواهد بود. کمترین وسعت حوزه نفوذ هم در اختیار شهرهایی خواهد بود که هیچ آبادی و روستایی در حوزه نفوذ آن ها قرار ندارند و خود تحت حوزه نفوذ شهرهای بزرگتر قرار دارند.

۱-۶- بررسی و تحلیل وضعیت منابع آب

استان هرمزگان با توجه به موقعیت جغرافیایی، شرایط اقلیمی و برخورداری از رطوبت نسبی هوا، از شرایط طبیعی متمایزی نسبت به دیگر نقاط کشور برخوردار است. استان هرمزگان با وسعت خشکی بیش از ۷۰ هزار کیلومتر مربع از نظر تقسیمات آب کشور در محدوده حوضه های آبریز درجه دو کل-مهران و بندرعباس-سدیج و همچنین بخش کوچکی از حوضه آبریز بلوچستان جنوبی قرار دارد (شکل شماره ۳۷).

گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان
 از میان حوضه‌های نامبرده، حوضه آبریز بندرعباس-سدیج با در بر گرفتن بیش از ۵۲ درصد مساحت استان، بزرگترین حوضه و حوضه آبریز بلوچستان جنوبی، با اختصاص ۲ درصد مساحت استان کوچکترین حوضه آبریز استان می‌باشند. لازم به ذکر است که حوضه‌های آبریز استان با استان‌های همجوار بوشهر، فارس، کرمان و سیستان و بلوچستان مشترک می‌باشد. مشخصات حوضه‌های مربوطه در جدول شماره ۳۹ درج شده است.

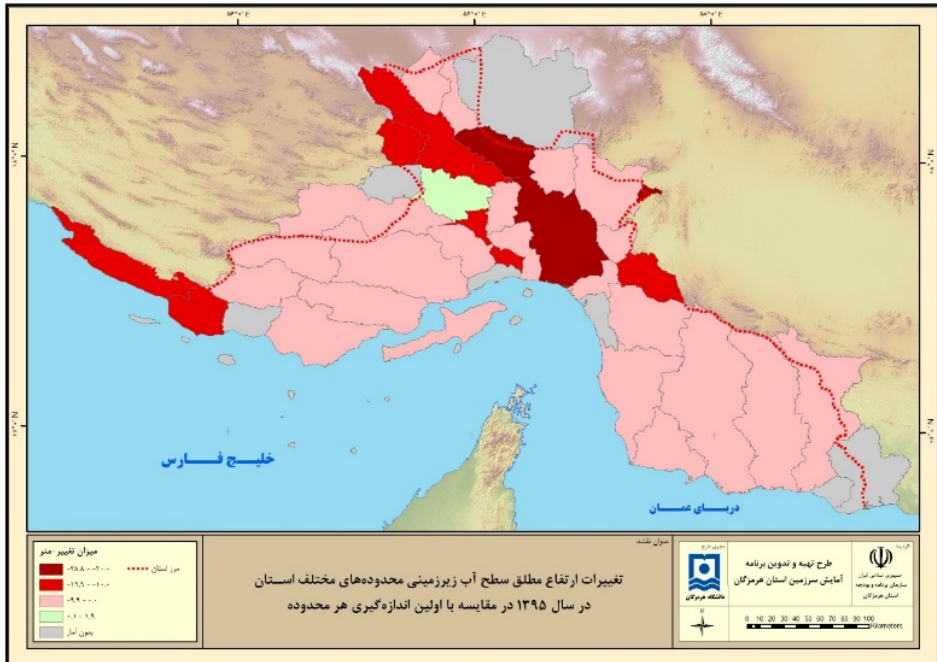
شکل ۳۷: حوضه‌های آبریز استان

جدول ۲۹: مشخصات حوضه‌های آبریز واقع در استان هرمزگان

حوضه آبریز درجه یک	نام حوضه آبریز درجه ۲	کد حوضه	مساحت کل حوضه	مساحت واقع در استان	تعداد محدوده‌های مطالعاتی
بخشی از حوضه آبریز خلیج فارس و دریای عمان	رودخانه‌های کل مهران و مسیل‌های جنوبی و جزایر	۲۷	۶۳۰۱۹	۳۲۱۶۶	۴۱
	رودخانه‌های بین بندرعباس و سدیح	۲۸	۴۵۰۴۱	۳۶۷۷۷	۲۲
	رودخانه‌های بلوچستان (جنوبی بین سدیح و مرز پاکستان)	۲۹	۴۸۶۶۲	۱۳۷۶	۱۵

۱-۶-۱- منابع آب زیر سطحی

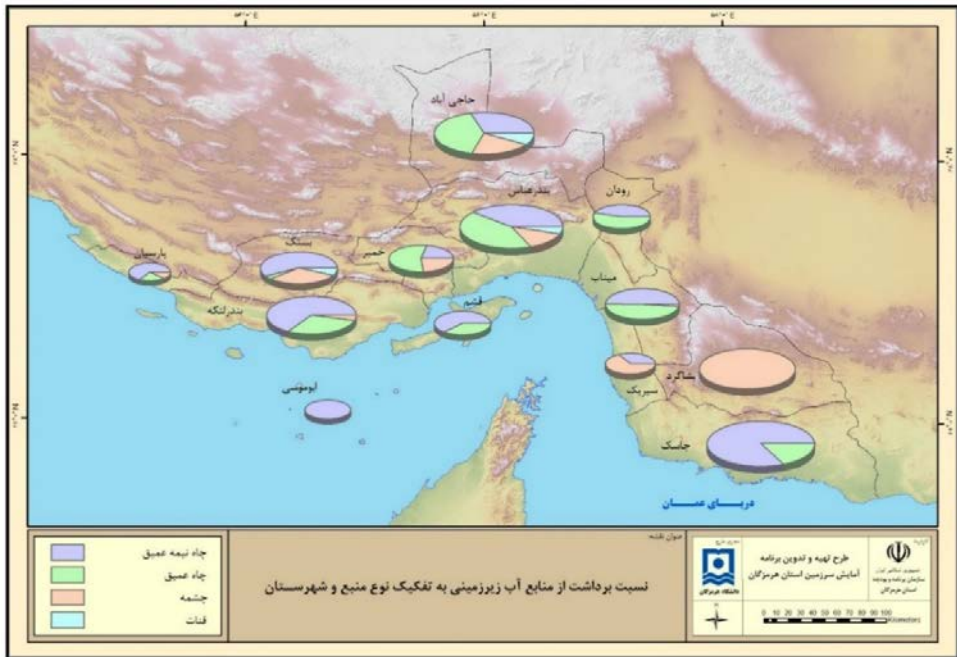
بهره‌برداری از منابع آب زیرزمینی از طریق چاه‌ها، قنات و چشمه‌ها انجام می‌شود. در محدوده دشت‌های استان چندین سفره آب زیرزمینی اصلی وجود دارد که تعدادی از آنها دارای چند آبخوان کوچک جدا از هم می‌باشند. جهت شناخت تغییرات آب‌ها و جریان‌های زیرزمینی، براساس اندازه‌گیری‌های انجام شده از سطح آب چاه‌های پیژومتری در سطح استان و محاسبه میانگین سطح آب دشت‌های مختلف، سطح آب هر ماه با ماه‌های مشابه سال قبل و اولین اندازه‌گیری مقایسه و تغییرات سطح آب درازمدت و یکساله اخیر محاسبه شد. پردازش‌های انجام شده (شکل شماره ۳۸) مشخص کرد که افت سطح آب زیرزمینی در استان در همه محدوده‌ها (بجز محدوده فین-مارم) اتفاق افتاده و مقدار آن هم به حدود ۴۰ متر می‌رسد. داده‌های سال ۱۳۹۵ در مقایسه با سال ۱۳۹۴، در ۸ محدوده تا ۸۰ سانتی متر افزایش را نشان می‌دهد. تخلیه کل از منابع آب زیرزمینی و به تفکیک نوع منبع آب، در اشکال شماره ۳۹ و ۴۰ به تفکیک شهرستان ارائه شده است.

شکل ۳۸: تغییر ارتفاع مطلق سطح آب زیرزمینی محدوده‌های استان

شکل ۳۹: تخلیه کل از منابع آب زیرزمینی استان به تفکیک شهرستان

شکل ۴۰: برداشت از منابع آب زیرزمینی به تفکیک نوع منبع

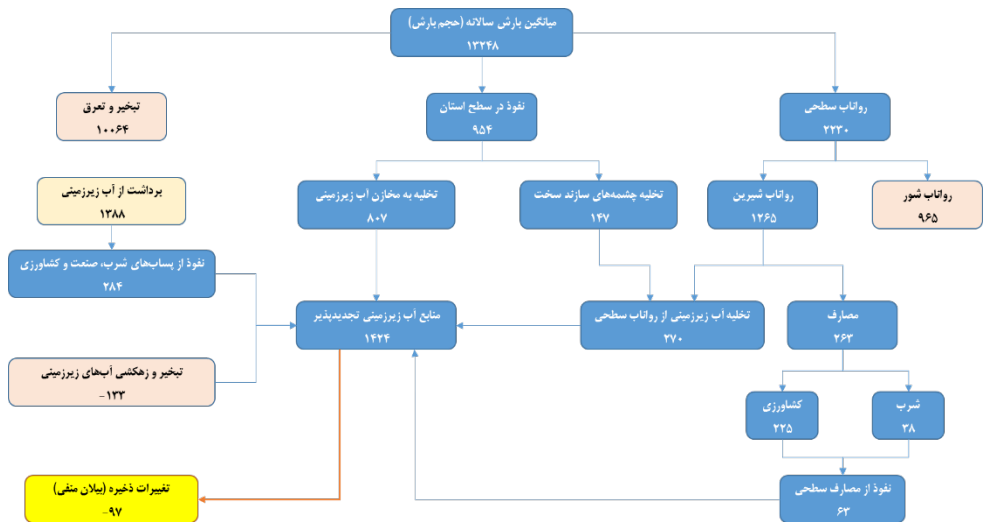
۱-۶-۲- بیان آب استان

در این بخش به بررسی بیان عمومی آب در استان که بر پایه آمار و اطلاعات شرکت سهامی آب منطقه‌ای استان هرمزگان محاسبه شده است، پرداخته می‌شود. در شکل شماره ۴۱ مولفه‌های بیان عمومی آب بر حسب حجم و به میلیون مترمکعب در سال مشخص شده است. سهم بارندگی و تفکیک آنها به تبخیر و تعرق، نفوذ و جریان سطحی، همچنین مولفه‌های تغذیه و تخلیه آبخوانهای آبرفتی، تغییر حجم ذخیره، جریانهای ورودی و خروجی از آن و میزان مصارف مختلف آب نشان داده شده است.

طبق شکل شماره ۴۱، حجم کل بارش در استان هرمزگان حدود ۱۳۲۴۸ میلیون مترمکعب است که از این مقدار، ۱۰۰۶۴ میلیون متر مکعب آن (۷۶ درصد) از طریق تبخیر و تعرق از دسترس خارج می‌شود. از ۲۴ درصد باقیمانده (۳۱۸۴ میلیون مترمکعب)، ۹۵۴ میلیون مترمکعب آن در سطح استان نفوذ می‌کند و ۲۲۳۰

گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان

میلیون مترمکعب باقیمانده به رواناب سطحی تبدیل می‌شود که از این مقدار هم، ۹۶۵ میلیون متر مکعب آن به دلیل شوری قابلیت استفاده ندارد که چهره دیگری از مشکل آب استان را نشان می‌دهد. کاهش بارندگی‌ها در عمل حجم آب قابل استفاده از آب‌های میهن‌ساز شده در سدها و بندها را کاهش داده و وابستگی هرچه بیشتر مصارف را به آب‌های زیرزمینی تشدید کرده است. طبق این اطلاعات، مجموع برداشتی از آب‌های زیرزمینی حدود ۱۳۸۸ میلیون متر مکعب است که وابستگی شدید تولید آب استان به منابع زیرزمینی را روشن می‌کند. منابعی که طی سال‌های اخیر به دلیل بروز خشکسالی‌ها و برداشتهای نامناسب از سفره‌ها به شدت رو به کاستی داشته و در غالب دشتهای استان به منابع بحرانی تبدیل شده‌اند. با بررسی میزان ورودی و خروجی آب در استان، تفاوت ۹۷- میلیون متر مکعبی بین تولید و مصرف آب در استان به دست می‌آید. این رقم حاکی از ضرورت اعمال قاطعانه مدیریت مصرف آب از یکسو و اتخاذ روشهای بهینه‌سازی مصرف آب در استان از سوی دیگر است.

شکل ۴۱: میانگین طولانی مدت وضعیت منابع آب سطحی و زیرزمینی استان هرمزگان منتهی به سال ۱۳۹۴

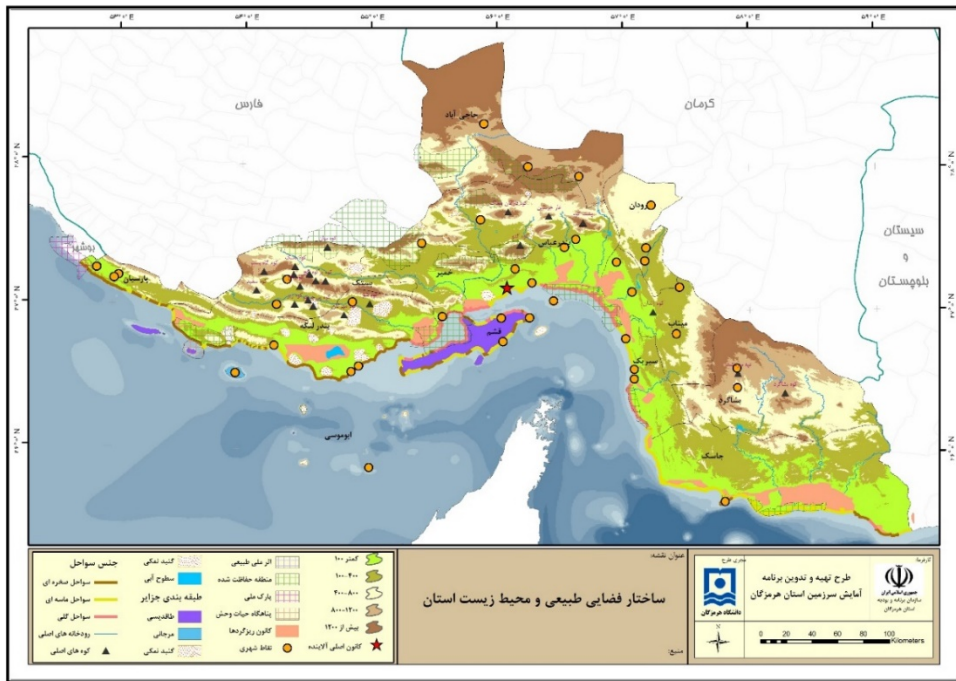
۷-۱- تحلیل محیط زیست استان

➤ **پهنه بندی اکوسیستمی استان**

در طبقه بندی اکوسیستم های استان هرمزگان می توان از پنج اکوسیستم کوهستانی، دشت میان کوهی، جلگه ای، ساحلی و اکوسیستم دریایی نام برد.^۱ پهنه اکوسیستم کوهستان با مساحت ۴۲،۱۳۶ کیلومتر مربع و سهمی معادل ۴۰،۹ درصد بزرگترین اکوسیستم در استان را تشکیل می دهد و اکوسیستم دریا با ۳۳،۲ درصد پس از اکوسیستم کوهستان در جایگاه دوم قرار دارد. اکوسیستم ساحل که بلافاصل دریا قرار دارد و در حدفاصل اکوسیستم جلگه ای و دریایی واقع شده تنها با ۳،۴۲۱ کیلومتر مربع تنها ۳،۳ درصد از اکوسیستم استان را تشکیل می دهد. اکوسیستم دشت میان کوهی ۱۰ و اکوسیستم جلگه ای نیز ۱۲،۵ درصد از مساحت اکوسیستم ها را به خود اختصاص داده است. بررسی رابطه انسان با محیط از منظر نحوه توزیع جمعیت را می توان در طبقات اکوسیستمی مشاهده نمود که به نوعی عرصه تظاهر تبایانات اکولوژیکی را در استان نشان می دهد. بر این اساس اکوسیستم ساحل که مساحتی کمتر از پنج درصد از سطح استان را به خود داده با ۳۹،۳ درصد پرجمعیت ترین و اکوسیستم کوهستان که بیشترین مساحت را در میان اکوسیستم های استان دارد با ۶،۵۲ درصد به عنوان کم جمعیت ترین عرصه اکوسیستمی استان به شمار می رود. به طور کلی جمعیتی که در اکوسیستم ساحل، جلگه ساحلی و دریای سرزمینی که به

۱. حد فاصل پهنه اکوسیستمی جلگه و ساحل به دلیل تداخل ناشی از استقرار یک فعالیت در این مرز می تواند تعارضاتی را در مدیریت این پهنه ها سبب شود لذا با عنایت به محتوی شرح خدمات در این طبقه بندی صرفاً به بیان وجود این پهنه های اکوسیستمی و تفاوت های خاص این دو عرصه هم از لحاظ اکولوژیکی و هم استقرار جمعیت پرداخته شده است.

گزارش ستنز مطالعات آمایش استان هرمزگان
 نوعی تحت تأثیر آب های دریا قرار دارند سهمی بالغ بر ۷۵,۲۶ درصد را شامل می شود که در ۲۵,۷۵ درصد از عرصه استان سکونت دارند.

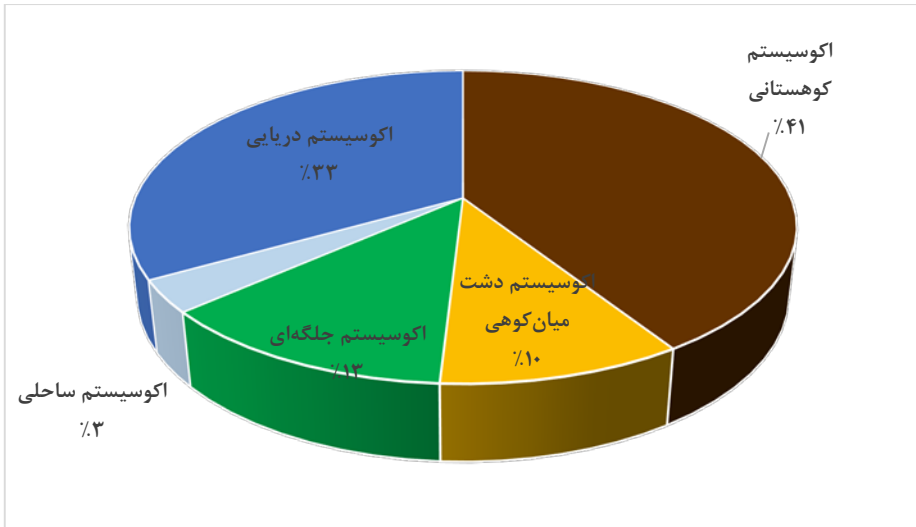

شکل ۴۲ - ساختار فضایی محیط زیست و منابع طبیعی استان

جدول ۳۰: مساحت و سهم نسبی اکوسیستم های اصلی استان هرمزگان

سهم نسبی		مساحت (کیلومتر مربع)		شرح
۴۰.۹۱		۴۲۱۳۶		پهنه اکوسیستم کوهستانی
۱۰		۱۰۳۰۴		پهنه اکوسیستم دشت میان کوهی
۱۲.۵۳		۱۲۹۰۵		پهنه اکوسیستم جلگه‌ای
۳.۳۲		۳۴۲۱		پهنه اکوسیستم ساحلی
۳۳.۲۳	۱.۸۰	۳۴۲۱۹	۱۸۵۸	جزایر
	۳۱.۴۲		۳۲۳۶۱	دریای سرزمینی
۱۰۰	۱۰۰	۱۰۲۹۹۱		مجموع

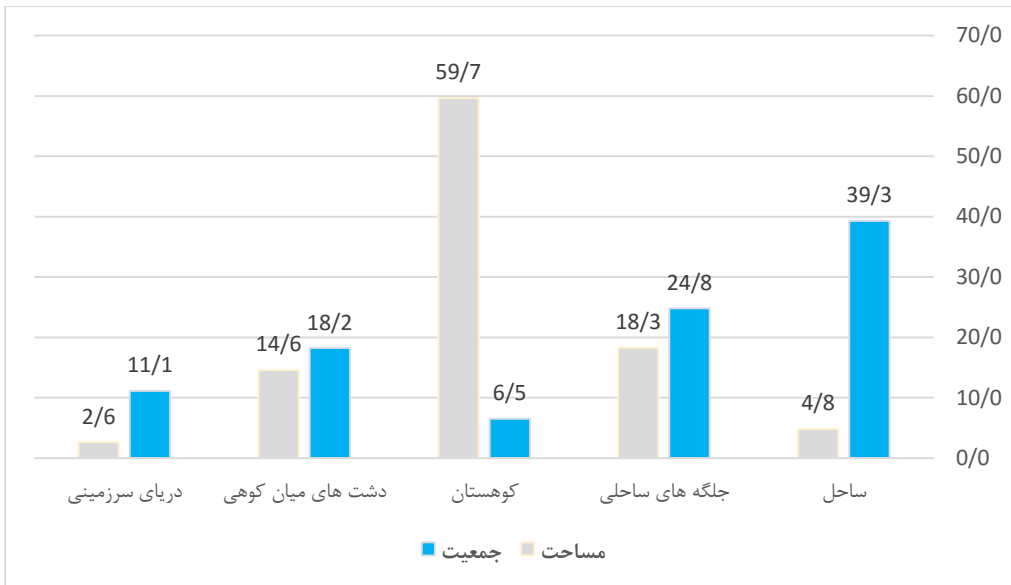
مأخذ: محاسبات مشاور

شکل ۴۳: سهم نسبی اکوسیستم های اصلی استان

جدول ۳۱: توزیع سکونتگاه ها و جمعیت در پهنه های اکوسیستمی بر حسب سکونتگاه

درصد	تعداد جمعیت	شرح
۳۹.۲۹	۶۹۳۵۰۵	ساحل
۲۴.۸۳	۴۳۸۳۵۳	جلگه های ساحلی
۶.۵۲	۱۱۵۰۵۹	کوهستان
۱۸.۲۲	۳۲۱۶۲۰	دشت های میان کوهی
۱۱.۱۴	۱۹۶۵۴۸	دریای سرزمینی
۱۰۰	۱۷۶۵۰۸۵	مجموع

شکل ۴۴- توزیع نسبی جمعیت و مساحت در اکوسیستم های اصلی استان

➤ پهنه اکوسیستم کوهستانی

اکوسیستم کوهستان با ۴۲،۱۳۶ کیلومتر مربع با سهمی معادل ۵۹،۶۶ درصد از پهنه خشکی و ۴۰،۹ درصد از کل اکوسیستم استان بخش عمده مساحت استان را تشکیل می دهد که با توجه به فاصله از ساحل و برخورداری از آب و هوای گرم، تغییرات آب و هوایی در ارتفاعات و همچنین میزان بارندگی سیمای رویشی متفاوت دارند. بسیاری از ارتفاعات استان بویژه در شرق که در معرض آب و هوای گرم و رطوبت قرار دارد از پوشش گیاهی کم تراکمی برخوردار هستند. همچنین وجود ساختارهای مارنی به خصوص در ارتفاعات شرقی استان به سبب بارش های رگباری و سیلابی و همچنین وزش بادهای مداوم فرسایش یافته اند. این ارتفاعات شیار مانند که حاصل فرسایش در ارتفاعات با شیب زیاد بوده عاری از پوشش گیاهی هستند. ارتفاعات همجوار باسواحل استان تاثیر بسزایی در ساختار سواحل و جنس بستر آنها دارند، بطوریکه در سواحل شرقی بدلیل تاثیر پذیری از ارتفاعات فرسایش یافته آهکی و مارنی، جنس بستر بیشتر سواحل گلی رسی و به صورت باتلاقی همراه با ترکیبات نمکی می باشد. این وضعیت ناشی از حمل رسوبات و نهشته های آبرفتی در اثر بارشهای شدید سیلابی فصلی می باشد. در گستره نوار ساحلی استان ارتفاعاتی به صورت پراکنده وجود دارد که می توان به ارتفاعات کوه گنو، مغویه، سنچول، چارک، سراج، ارتفاعات خرگوشی

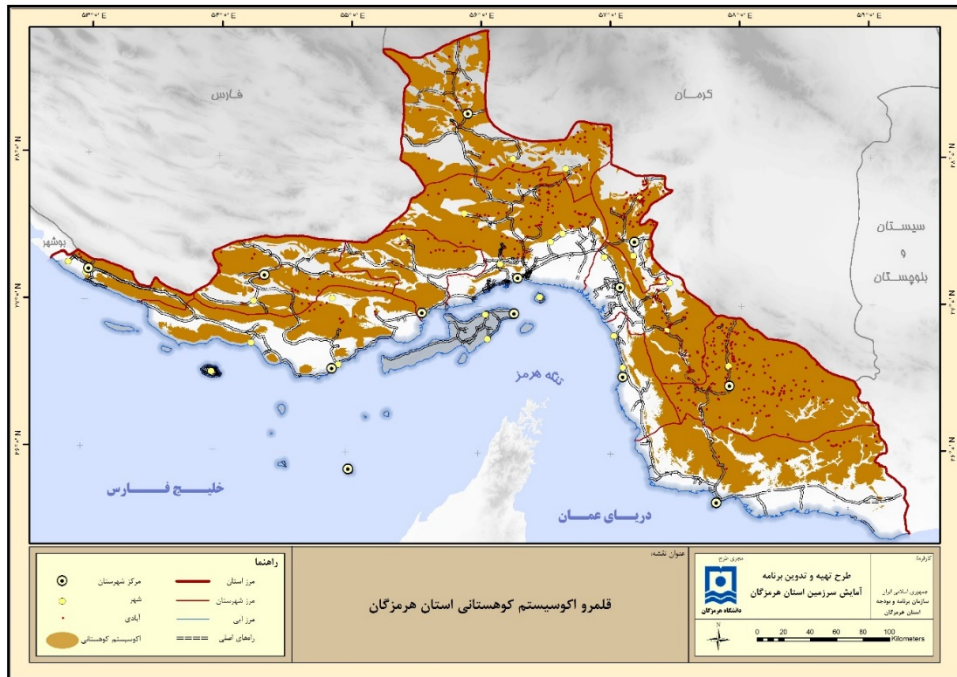
گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان
اشاره نمود. سیمای رویشی و طبیعی کوه‌های ساحلی به دلیل برخورداری از شرایط آب و هوایی گرم و رطوبت نسبی هوا از تراکم کمتر پوشش گیاهی برخوردار است.

اراضی کوهستانی شامل کوه‌های نسبتاً مرتفع تا بسیار مرتفع با قله تیز تا مدور و ندرتاً مسطح و دره‌های عمیق فرسایش یافته است. متوسط شیب اراضی ۳۰,۵ درصد است و حد متوسط ارتفاع برابر با ۷۴۷ متر از سطح دریا می‌باشد. شیب اراضی کوهستانی در خط ساحلی در جهات مختلف و نامشخص و معمولاً زیاد است. خاک‌های اراضی کوهستانی خاک‌های کم عمق با بافت سبک تا متوسط با سنگریزه متوسط تا زیاد است. همانطور که عنوان شد این ساختار در ارتفاعات شرق استان متفاوت بوده و متشکل از ساختارهای مارنی و رسی آهکی فرسایش یافته و با ضریب فرسایش پذیری بالا می‌باشد. بستر دشتهای مجاور نیز از رسوبات فرسایشی کوههای اطراف بوجود آمده است. اراضی کوهستانی در بعضی مناطق بویژه در شرق استان به صورت بایر و در بخش وسیعی به صورت مرتع ضعیف و ندرتاً دارای پوشش جنگلی است.

از کل سکونتگاه‌های استان تعداد ۵۰۲ آبادی و ۴ شهر یا به عبارتی ۳۲,۴۵ درصد از آبادیها و کمتر از یک درصد از شهرهای استان در اکوسیستم کوهستان قرار دارند که با جمعیتی معادل ۱۱۵,۰۵۹ نفر تنها ۶,۵۲ درصد از کل جمعیت استان را شامل می‌شود. متوسط جمعیت ۲۱۴,۳ نفر در هر آبادی در مقایسه با سایر اکوسیستم‌ها نشان از محدودیت توپوگرافیک شدید این عرصه از استان دارد. به عبارتی علیرغم وجود ۳۲,۴۵ درصد از کل سکونتگاه‌های روستایی استان در این اکوسیستم اما تنها ۱۳,۵۶ درصد از جمعیت را شامل می‌شوند. وضعیت مذکور در مورد سکونتگاه‌های شهری نیز صادق است و کمتر از یک درصد از جمعیت شهری در این اکوسیستم سکونت دارند. تراکم جمعیت در واحد سطح برابر با ۲,۷ نفر در کیلومتر مربع و مقایسه این ضریب با سایر عرصه‌های اکوسیستمی در استان گواهی بر محدودیت‌های جدی منطقه کوهستانی استان هرمزگان برای بارگذاری فعالیت و جمعیت در پهنه این اکوسیستم میباشد.

جدول ۳۲: توزیع سکونتگاه و جمعیت شهری و روستایی در پهنه اکوسیستم کوهستانی در استان هرمزگان در سال ۱۳۹۵

سهم از مساحت		سهم از کل	کل	کوهستان	شرح	
مساحت خشکی	مساحت کل				تعداد	جمعیت
۵۹.۶۶	۴۰.۹۱	۳۲.۴۵	۱۵۴۷	۵۰۲	تعداد	سکونتگاه روستایی
		۱۳.۵۶	۷۹۳۲۶۳	۱۰۷۵۷۰	جمعیت	سکونتگاه روستایی
		۱۰.۵۳	۳۸	۴	تعداد	سکونتگاه شهری
		۰.۷۷	۹۷۱۸۲۲	۷۴۸۹	جمعیت	سکونتگاه شهری
		۶.۵۲	۱۷۶۵۰۸۵	۱۱۵۰۵۹	جمعیت کل	جمعیت کل

شکل ۴۵: قلمرو اکوسیستم کوهستانی استان هرمزگان

➤ اکوسیستم دشت های میان کوهی

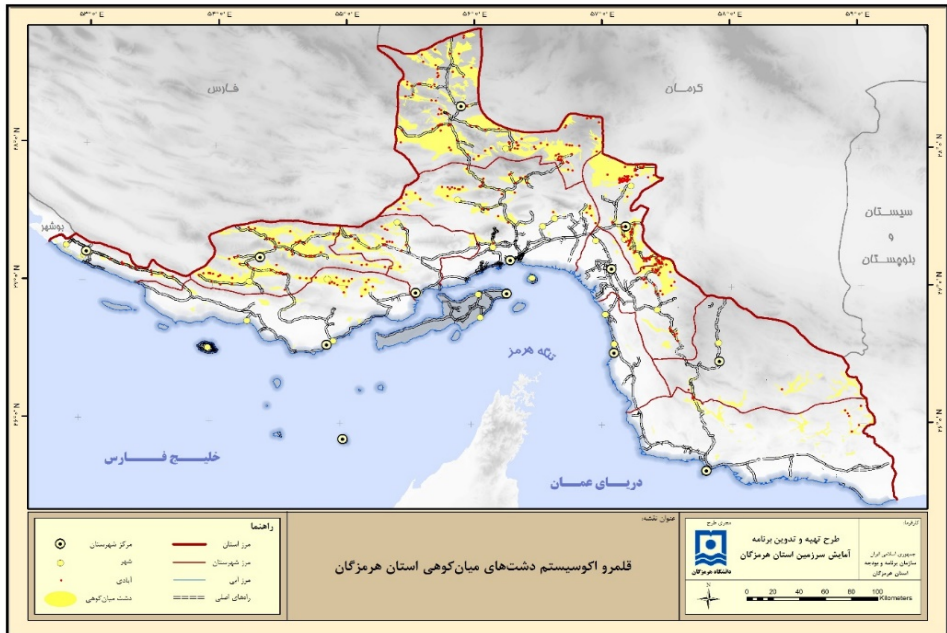
دشتهای میان کوهی استان به صورت پراکنده در لابلای ارتفاعات که بین چند کوه محصور شده که عمدتاً شرق، شمال شرق، شمال و غرب استان در شهرستان های میناب، رودان، بستک و حاجی آباد دیده می شوند. که نواحی غربی به استثنا دشت کهورستان و بخشی از پارسیان سایر دشتهای میانکوهی این بخش از استان بدلیل گسترش گنبدهای نمکی با محدودیتهای زیادی مواجه میباشند. خاک های اراضی دشتی دارای ساختارهای متنوع نمکی، رسوبی و آبرفتی می باشند. دشت های میان کوهی دارای بافت خاک رسوبی و آبرفتی بوده و تراکم پوشش بوته ای و درختان پراکنده و رویشگاه گیاهان مرتعی دارند. دشت های رسوبی و سیلابی استان از رسوبگذاری مواد آبرفتی و مواد واریزه ای رودخانه های دائمی و فصلی بر روی اراضی مسطح و وسیع دشتی بوجود می آید. این اراضی دارای پستی و بلندی کمی بوده و به صورت هموار و یکدست به چشم می خورد و دارای آبراهه های متعدد و بدون جهت می باشد که آبهای سطحی در درون آنها جریان پیدا می کند. خاک هایی که بر روی این دشت ها وجود دارد شامل خاکهای رسوبی با ترکیبات نمکی می باشد. این خاکها دارای بافت متغیر سبک و سنگین بوده و شوری آنها متوسط تا زیاد است. گونه های رویشی این دشت ها شورپسند می باشند. سطح آب زیرزمینی در بعضی از قسمتها بالا است و در قسمتهایی که از ترکیبات نمکی بدور است به صورت زراعت آبی و بیشتر کشت نخیلات و مرکبات مورد استفاده قرار می گیرد. پوشش گیاهی این دشت ها بوته ای با پوشش درختچه ای و درختی بسیار پراکنده است.

به طور کلی پهنه اکوسیستم دشت های میان کوهی با مساحتی بالغ بر ۱۰,۳۰۴ کیلومتر مربع ۱۴,۵۹ درصد از پهنه خشکی و ۱۰ درصد از کل مساحت اکوسیستم ها را در بر می گیرد. وجود دشت های میانکوهی حاصلخیز بویژه در شرق، شمال و شمال شرق استان شرایط مساعدی را در جذب جمعیت فراهم آورده است به طوریکه ۱۸,۲۲ درصد جمعیت با تراکم ۳۱,۲ نفر در هر کیلومتر مربع را در خود جای داه است. به طور کلی تعداد ۳۸۲ آبادی با جمعیتی معادل ۷۹۳۲۶۳ نفر وضعیت متناسبی را در توزیع سکونتگاه ها و جمعیت روستایی فراهم آورده است و به طور متوسط هر آبادی ۵۴۸,۶ نفر سکونت دارند. ۱۱ نقطه شهری در این عرصه از استان با سهمی معادل ۱۱,۵۳ درصد از نظر جمعیت شهری در جایگاه سوم قرار

گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان
 دارد. بزرگترین و پرجمعیت ترین نقطه شهری در پهنه این اکوسیستم رودان با جمعیتی بالغ بر ۳۶۱۲۱ نفر می باشد.

جدول ۳۳- توزیع سکونتگاه و جمعیت شهری و روستایی در پهنه اکوسیستم دشت میان کوهی در استان هرمزگان در سال ۱۳۹۵

سهم از مساحت		سهم از کل	کل	دشت های میان کوهی	شرح	
مساحت خشکی	مساحت کل				تعداد	سکونتگاه
۱۴،۵۹	۱۰	۲۴،۶۹	۱۵۴۷	۳۸۲	تعداد	سکونتگاه اه روستایی
		۲۶،۴۲	۷۹۳۲۶۳	۲۰۹۵۷۳	جمعیت	ت
		۲۸،۹۵	۳۸	۱۱	تعداد	سکونتگاه اه شهری
		۱۱،۵۳	۹۷۱۸۲۲	۱۱۲۰۴۷	جمعیت	ت
		۱۸،۲۲	۱۷۶۵۰۸۵	۳۲۱۶۲۰	جمعیت کل	

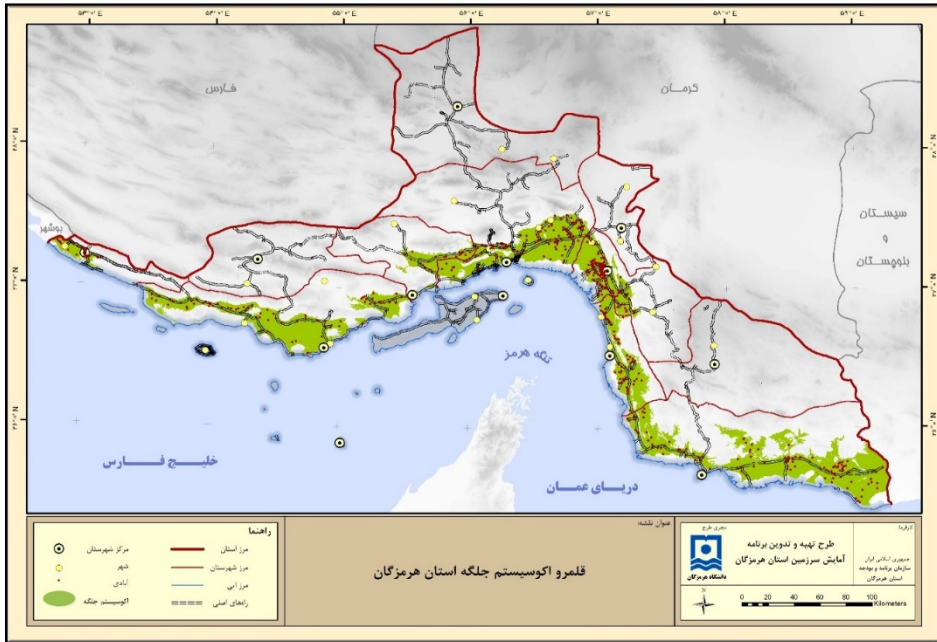

شکل ۴۶- قلمرو اکوسیستم دشت های میان کوهی استان هرمزگان

➤ پهنه اکوسیستم جلگه ای

اکوسیستم جلگه ای با مساحتی بالغ بر ۱۲،۹۰۵ کیلومتر مربع پس از اکوسیستم کوهستان پهناورترین اکوسیستم استان به شمار می رود و ۱۸،۲۷ درصد از خشکی و ۱۲،۵ درصد کل استان (پهنه خشکی و آبهای سرزمینی) را شامل می شود. میانگین شیب آن ۳،۷ درصد و ارتفاع متوسط آن ۳۰ متر از سطح دریاست. این اکوسیستم به دلیل وجود جلگه های حاصلخیز و فراهم بودن شرایط مساعد جهت استقرار جمعیت، پذیرای متراکم ترین عرصه های روستایی است به طوریکه بیشترین تعداد آبادی (۳۳،۵ درصد) و بالاترین میزان جمعیت روستایی (۴۰،۵ درصد) را در خود جای می دهد. متوسط جمعیت هر آبادی در این پهنه اکوسیستم ۶۱۹،۸ نفر است. هشت نقطه شهری با سهم جمعیتی برابر با ۱۲ درصد در این اکوسیستم واقع شده است. به طور متوسط تراکم جمعیت در هر کیلومتر مربع معادل ۳۴ نفر است. بزرگترین و پرجمعیت ترین نقطه شهری در پهنه این اکوسیستم میناب شهر دوم استان با جمعیتی بالغ بر ۷۳۱۷۰ نفر می باشد. جدول ۳۴: توزیع سکونتگاه و جمعیت شهری و روستایی در پهنه اکوسیستم جلگه ای در استان هرمزگان در سال ۱۳۹۵

سهم از مساحت		سهم از کل	کل	جلگه های ساحلی	شرح	
مساحت خشکی	مساحت کل				تعداد	سکونتگاه
۱۸،۷۲	۱۲،۵۳	۳۳،۵۵	۱۵۴۷	۵۱۹	تعداد	سکونتگاه
		۴۰،۵۵	۷۹۳۲۶۳	۳۲۱۶۸۱	جمعیت	روستایی
		۲۱،۰۵	۳۸	۸	تعداد	سکونتگاه
		۱۲،۰۱	۹۷۱۸۲۲	۱۱۶۶۷۲	جمعیت	شهری
		۲۴،۸۳	۱۷۶۵۰۸۵	۴۳۸۳۵۳	جمعیت کل	

شکل ۴۷- قلمرو اکوسیستم جلگه ای استان هرمزگان

➤ پهنه اکوسیستم ساحلی

اکوسیستم ساحلی بیشتر از سایر اکوسیستم های استان در معرض توسعه قرار دارد و به دلیل موقعیت حساس اکولوژیکی و به طبع آن فرصت های منحصر به فردی که در توسعه اجتماعی-اقتصادی دارد می تواند محل تمرکز آثار منفی زیست محیطی باشد از همین رو اهمیت مدیریت برنامه ریزی شده برای توسعه آتی این عرصه حساس باید به عنوان هدف اصلی در اکوسیستم ساحلی مورد توجه قرار گیرد. اکوسیستم ساحلی که منطبق بر حریم ۲ کیلومتری از خط بالاترین مد می باشد که در ناحیه مرکزی و شرقی پیشروی بیشتری در خشکی دارد و در غرب به خصوص در شهرستان پارسیان و غرب شهرستان لنگه به دلیلی وجود ارتفاعات مشرف بر دریا از پهنای کمتری برخوردار است. دشتهای همجوار سواحل غالباً دارای ترکیبات نمکی بوده و بدون پوشش درختی و با پوشش بوته ای بوده و یا گیاهان غالب این دشتهای را گونه های شورپسند (Halophite) تشکیل می دهند.

استقرار بیشترین جمعیت در این ناحیه تظاهر فضایی عدم تعادل در حساس ترین پهنه اکوسیستمی استان است. این عرصه از استان تنها ۳,۳ درصد از مساحت اکوسیستم ها و ۴,۸ درصد از پهنه خشکی استان را شامل می شود اما به دلیلی موقعیت ویژه ساحلی و با توجه به قابلیت های بالا بویژه در ارتباط با

گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان

فعالتهای دریا پایه، دسترسی به آب های آزاد، بندرگاه ها و تنوع زیرساخت های ارتباطی ۳۹,۲۹ درصد از جمعیت استان معادل ۶۹۳,۵۰۵ نفر را به خود اختصاص داده است و از این نظر در جایگاه اول قرار دارد. به دلیلی فراهم بودن شرایط استقرار جمعیت، این عرصه پذیرای متراکم ترین عرصه ی جمعیتی است به طوری که تراکم جمعیت ۲۰۲,۷ نفر در کیلومتر مربع است. متوسط جمعیت آبادی نیز در این اکوسیستم ۸۵۹,۵ نفر است که پس از اکوسیستم دریایی در جایگاه دوم قرار دارد. بندرعباس بعنوان مرکز استان و پر جمعیت ترین شهر استان با فاصله زیاد از سایر نقاط شهری در این پهنه اکوسیستمی واقع شده است. شهرهای بندر لنگه و کنگ نیز در رده های بعدی قرار دارند.

جدول ۳۵: توزیع سکونتگاه و جمعیت شهری و روستایی در پهنه اکوسیستم ساحلی در استان هرمزگان در سال ۱۳۹۵

سهم از مساحت		سهم از کل	کل	ساحل	شرح	
مساحت خشکی	مساحت کل				تعداد	جمعیت
۴,۸۳	۳,۳۲	۵,۱۷	۱۵۴۷	۸۰	تعداد	سکونتگاه روستایی
		۸,۶۷	۷۹۳۲۶۳	۶۸۷۵۸	جمعیت	سکونتگاه شهری
		۲۳,۶۸	۳۸	۹	تعداد	جمعیت کل
		۶۴,۲۹	۹۷۱۸۲۲	۶۲۴۷۴۷	جمعیت	
		۳۹,۲۹	۱۷۶۵۰۸۵	۶۹۳۵۰۵		

شکل ۴۸: قلمرو اکوسیستم ساحلی استان هرمزگان

➤ پهنه اکوسیستم دریایی

اکوسیستم دریایی از مرز به سمت دریای اکوسیستم ساحلی شروع و تا فاصله ۱۲ مایل دریایی^۲ به سمت دریا ادامه می یابد و همچنین جزایر واقع در این حریم را در بر میگیرد. این اکوسیستم مساحتی بالغ بر ۳۴،۲۱۹ کیلومتر مربع را در بر می گیرد که پهنه خشکی شامل ۱۴ جزیره با سهم ۵،۴ درصد و دریای سرزمینی نیز ۹۴،۶ درصد را شامل می شود. این پهنه اکوسیستمی با سهمی معادل ۳۳،۲ درصد پس از اکوسیستم کوهستان بیشترین سهم از مساحت استان را به خود اختصاص می دهد. وجود تعداد ۱۴ روستا در این عرصه و اهمیت این اکوسیستم در شیلات، امور حمل و نقل و بازرگانی، قابلیت های بالای گردشگری، منابع انرژی، حیات دریایی و به طور خاص وجود جزیره قشم عنوان بزرگترین جزیره خلیج فارس به همراه جزیره کیش به کانون های مهم جمعیتی استان و همچنین موقعیت استراتژیک تنگه هرمز باعث شده که در این اکوسیستم از نظر از بار سیاسی بالایی برخوردار شود که در طبقه بندی مورد توجه قرار بگیرد. میانگین ارتفاع اکوسیستم تحت تأثیر ارتفاعات واقع در جزیره قشم ۳۳ متر از سطح دریا و شیب متوسط

^۲ . هر مایل دریایی معادل ۱،۸۵۳ متر است.

گزارش ستر مطالعات آمایش استان هرمزگان
 آن ۷,۹۵ درصد است. سهم جمعیت در این اکوسیستم ۱۱,۱۴ درصد می باشد و از نظر تراکم جمعیت با ۱۰۵,۸ نفر در کیلومتر مربع پس از اکوسیستم ساحل، متراکم ترین و از نظر متوسط جمعیت آبادی با ۱۳۳۸,۸ نفر در هر آبادی ویژگی متمایزی را نسبت به سایر اکوسیستم ها نشان می دهد.

جدول ۳۶: توزیع سکونتگاه و جمعیت شهری و روستایی در پهنه اکوسیستم دریایی در استان هرمزگان در سال ۱۳۹۵

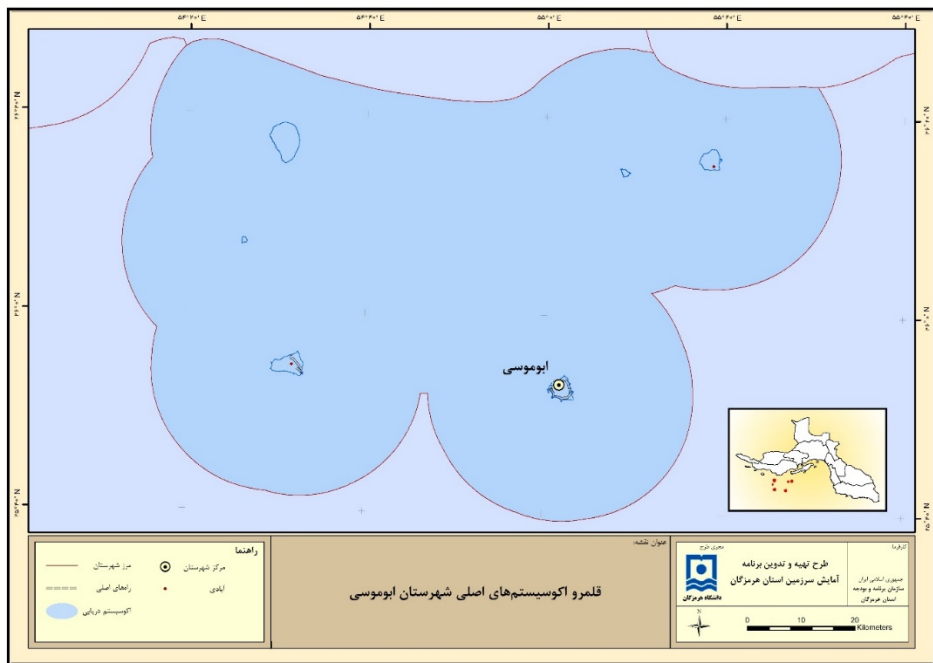
سهم از مساحت		سهم از کل	کل	دریای سرزمینی	شرح	
مساحت خشکی	مساحت کل				تعداد	سکونتگاه
۲,۶۳	۱,۸	۴,۱۴	۱۵۴۷	۶۴	تعداد	سکونتگاه
		۱۰,۸۰	۷۹۳۲۶۳	۸۵۶۸۱	جمعیت	روستایی
		۱۵,۷۹	۳۸	۶	تعداد	سکونتگاه
		۱۱,۴۱	۹۷۱۸۲۲	۱۱۰۸۶۷	جمعیت	شهری
		۱۱,۱۴	۱۷۶۵۰۸۵	۱۹۶۵۴۸	جمعیت کل	

شکل ۴۹: قلمرو اکوسیستم دریایی استان هرمزگان

➤ پهنه های اکوسیستمی و جمعیت واقع در آنها بر حسب شهرستان - شهرستان ابوموسی

شهرستان ابوموسی که متشکل از جزایر ابوموسی، سیری، تنب بزرگ و کوچک، فارور و بنی فارور/فارور کوچک، شهرستانی واقع در اکوسیستم دریایی است. مساحت این اکوسیستمی شهرستان ۸۶۲۴ کیومتر مربع است که ۷۰ کیلومتر آن را پهنه جزایر/خشکی و ۸۵۵۴ کیلومتر مربع آن را دریای سرزمینی در بر می گیرد. این شهرستان به دلیل موقعیت استراتژیک و همچنین واقع در شدن در محدوده زیست محیطی حساس (دریا) از اهمیت بسیار بالایی در سطح منطقه و جهان برخوردار می باشد؛ شهرستان ابوموسی با در بر گرفتن ۲۵,۲ درصد از این اکوسیستم دریایی جایگاه اول را دارد.

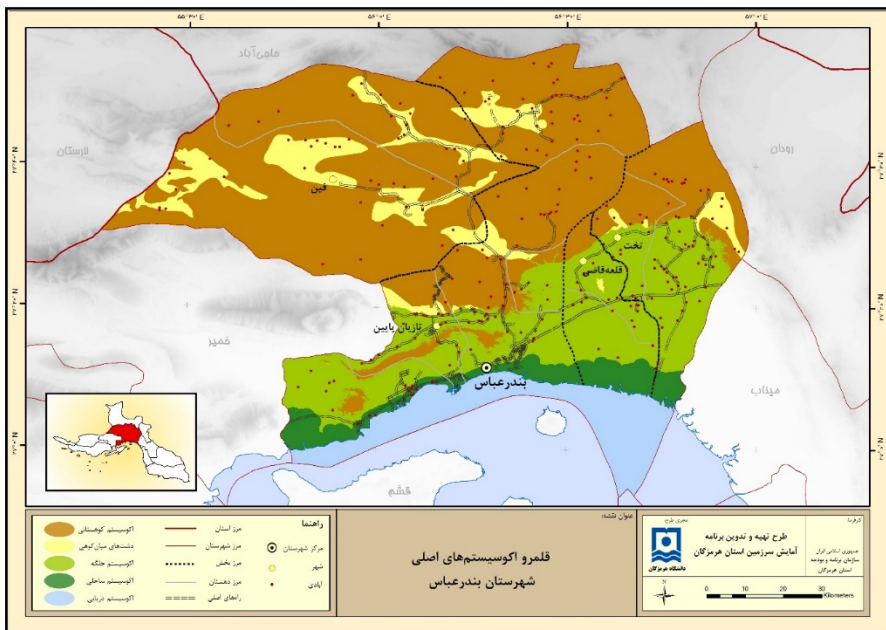

شکل ۵۰: قلمرو اکوسیستم های اصلی شهرستان ابوموسی

- شهرستان بندرعباس

محدوده سیاسی شهرستان بندرعباس نیز همانند سایر شهرستان های ساحلی استان به دلیل واقع شدن در جوار دریا و امتداد آن در خشکی و ارتفاعات دارای اکوسیستم های متنوعی است که ۵۵,۳ درصد مساحت آنرا اکوسیستم کوهستان در بر می گیرد. اکوسیستم جلگه که در قسمت شرقی شهرستان گستره و عمق

گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان
 بیشتری دارد که با ۲۲,۲۴ درصد بعد از اکوسیستم کوهستانی بیشترین بخش از شهرستان را به خود اختصاص داده است. از نظر جمعیت و سکونتگاه، ۴۱,۸۳ درصد از آبادی های شهرستان بندرعباس با جمعیتی معادل ۸۴۵۱۵ نفر (۶۷,۱۵ درصد) در قلمرو اکوسیستم جلگه ای سکنی گزیده اند. اکوسیستم ساحل نیز با ۴,۹ درصد کوچکترین اکوسیستم شهرستان بندرعباس را تشکیل می دهد. از نظر سکونتگاه شهری نیز، اکوسیستم دشت میان کوهی و ساحل هر کدام دارای یک شهر و جلگه ساحلی نیز ۳ شهر در خود شکل داده اند و اکوسیستم کوهستان فاقد هیچ نقطه شهری در این شهرستان می باشد. بالغ بر ۹۷ درصد از جمعیت شهری شهرستان در اکوسیستم ساحل و به طور مشخص در شهر بندرعباس سکونت دارند.

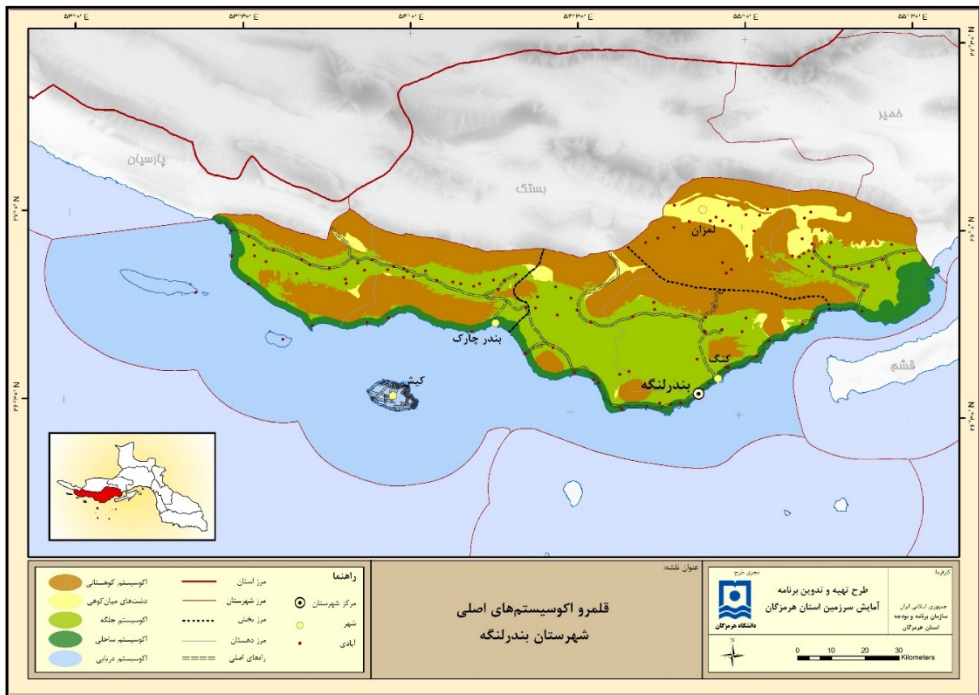
شکل ۵۱: قلمرو اکوسیستم های اصلی شهرستان بندرعباس

➤ شهرستان بندر لنگه

اکوسیستم شهرستان بندر لنگه ۱۴۹۳۱ کیلومتر متشکل از ۷۶۹۰ کیلومتر مربع اکوسیستم خشکی و ۷۴۳۳ کیلومتر مربع اکوسیستم دریایی می باشد. به عبارتی ۴۹,۷۸ درصد از عرصه اکوسیستمی شهرستان را اکوسیستم دریا در بر می گیرد که از این حیث بعد از شهرستان ابوموسی بیشترین سهم را دارد. اکوسیستم

گزارش ستر مطالعات آمایش استان هرمزگان

کوهستان نیز با ۳۵۱۸ کیلومتر مربع (۲۳,۵۶ درصد) دومین اکوسیستم غالب شهرستان بندرلنگه را تشکیل می دهد. اکوسیستم جلگه و ساحل نیز ۱۸,۴۳ درصد جایگاه سوم را به خود اختصاص داده است. دشت میان کوهی با ۳,۳۴ درصد کوچک ترین اکوسیستم بندر لنگه را شکل می دهد. به طور کلی اکوسیستم جلگه ای و ساحلی ۷۶,۸۶ درصد از سکونتگاه های روستایی و ۸۵,۳۲ درصد از جمعیت روستایی را به خود اختصاص داده که در مساحتی حدود ۲۳,۳ درصد از شهرستان واقع شده اند. ۳ نقطه شهری ساحلی، ۱ شهر واقع در دشت میان کوهی و شهر کیش واقع در اکوسیستم دریا شهرهای شهرستان بندرلنگه را شکل می دهند که اکوسیستم ساحل با ۵۵,۸ و اکوسیستم دریا با ۴۱,۴ درصد بیشترین سهم را دارند.

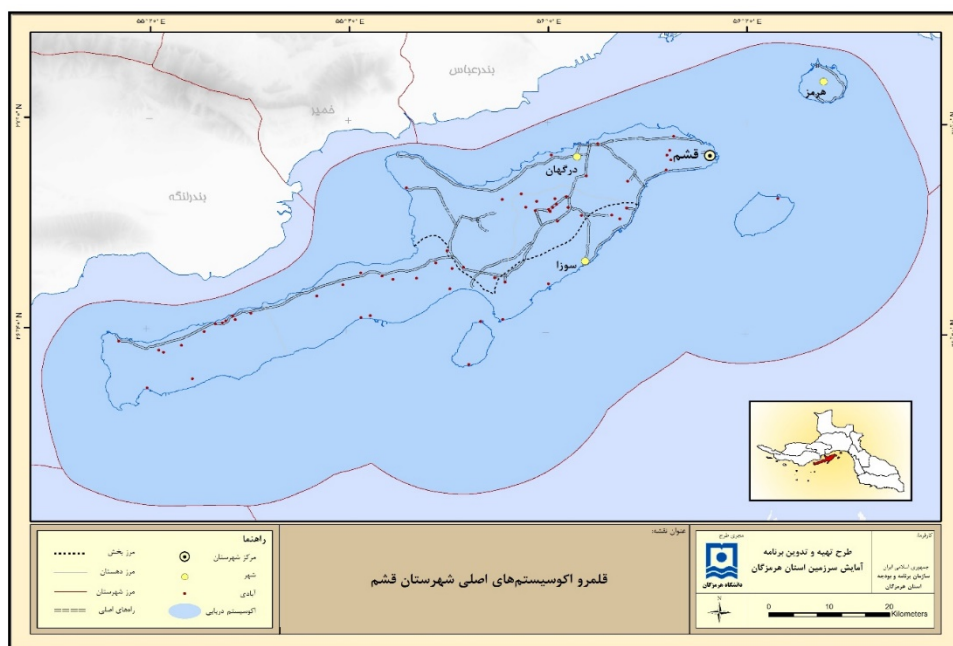

شکل ۵۲- قلمرو اکوسیستم های اصلی شهرستان بندرلنگه

➤ **شهرستان قشم**

شهرستان قشم متشکل از جزایر قشم، هنگام، لارک و هرمز نیز همانند شهرستان ابوموسی کاملاً در محدوده اکوسیستم دریا قرار دارد که ۱۵۹۶ کیلومتر آن را جزایر و ۵۴۱۶ کیلومتر مربع را دریای سرزمینی تشکیل

گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان
 می دهد. جزیره قشم به عنوان بزرگترین جزیره خلیج فارس به تنهایی ۸۵,۹ درصد از عرصه خشکی
 اکوسیستم دریا را در خود جای داده است.

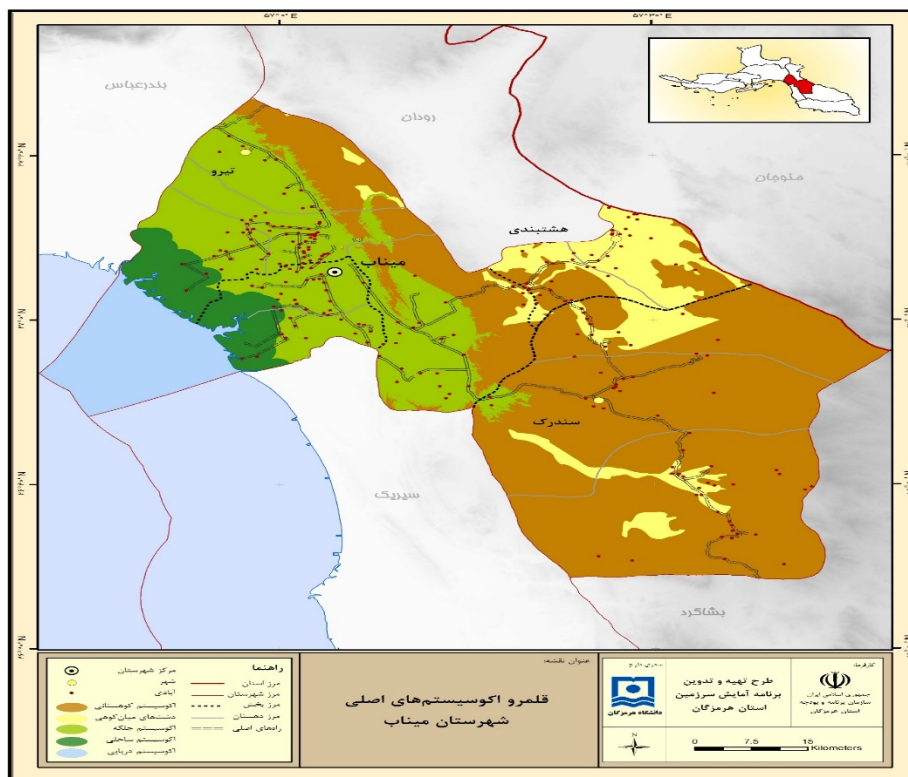

شکل ۵۳: قلمرو اکوسیستم های اصلی شهرستان قشم

➤ شهرستان میناب

بیش از نیمی از مساحت شهرستان میناب در قلمرو بزرگترین اکوسیستم استان یعنی کوهستان قرار دارد و اکوسیستم جلگه با مساحت ۱۲۹۳ کیلومتر مربع معادل ۲۲,۸۶ درصد دومین اکوسیستم غالب شهرستان به شمار می رود. همچنین معادل ۷,۹۶ کیلومتر مربع دریای سرزمینی جزء محدوده اکوسیستمی این شهرستان به شمار می رود که پس از شهرستان خمیر کمترین سهم را در مقایسه با سایر شهرستان ها دارد. اکوسیستم جلگه با سهم ۵۴,۸۷ درصدی از نظر تعداد آبادی و سهم ۶۵,۹ درصدی از نظر جمعیت بالاترین جذب جمعیت را دارد. به دلیل وجود جلگه حاصلخیز میناب در پسرکانه خشکی و همچنین طول کم سواحل در تقسیمات سیاسی این شهرستان، تنها ۷ آبادی در اکوسیستم ساحل قرار دارد که البته روستاهای با جمعیت بیش از ۲ هزار نفر هستند. هر کدام از اکوسیستم های کوهستان، دشت میان کوهی

گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان
 هر کدام یک نقطه شهری و اکوسیستم جلگه دارای ۲ نقطه شهری است بوده که سهم جلگه ساحلی از جمعیت به تنهایی ۹۰ درصد را شامل می شود.

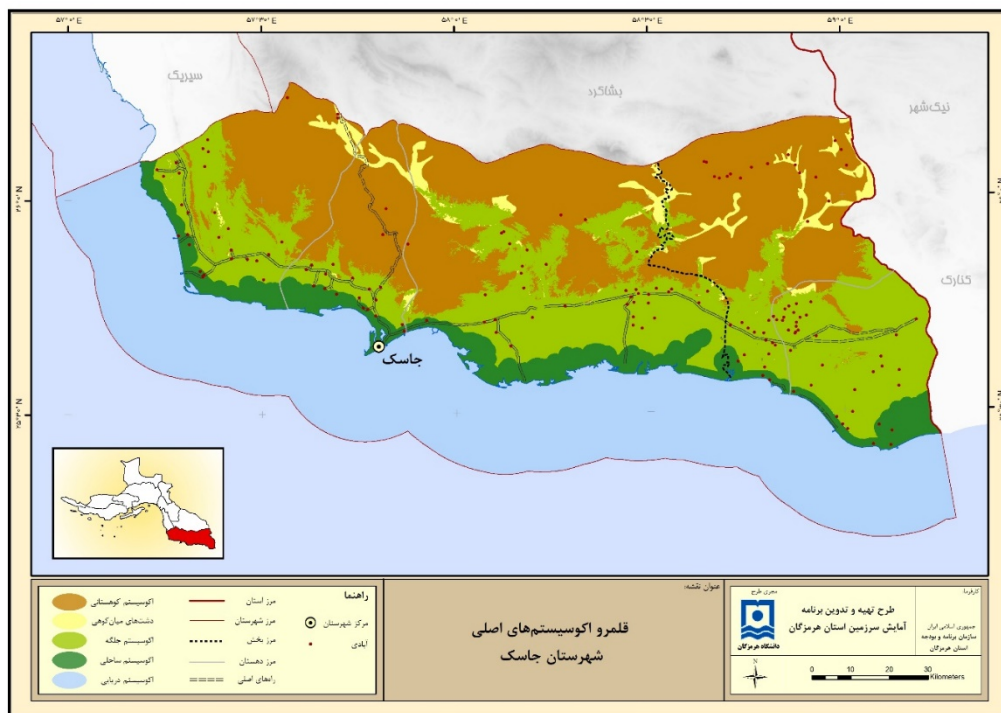

شکل ۵۴: قلمرو اکوسیستم های اصلی شهرستان میناب

➤ شهرستان جاسک

به دلیل طول زیاد ساحل در این شهرستان، اکوسیستم دریا با ۶۱۲۱ کیلومتر مربع معادل ۱۷,۸۹ درصد از اکوسیستم دریایی از استان و ۳۵,۷ از شهرستان اولین اکوسیستم غالب جاسک به شمار می رود. همچنین به دلیل ارتفاعات مکران در شمال شهرستان، اکوسیستم کوهستان با ۲۹,۷ درصد و پس از آن اکوسیستم جلگه با ۲۵,۲۳ درصد به ترتیب دومین و سومین اکوسیستم غالب جاسک را شکل می دهند. همچنین شهرستان جاسک در مقایسه با سایر شهرستان ها بیشترین سهم اکوسیستم جلگه (۳۳,۵۱ درصد) و ساحل (۳۴,۹۸ درصد) را در اختیار دارد. از نظر توزیع سکونتگاه و جمعیت روستایی ۶۹,۲۳ درصد سکونتگاه و ۷۴

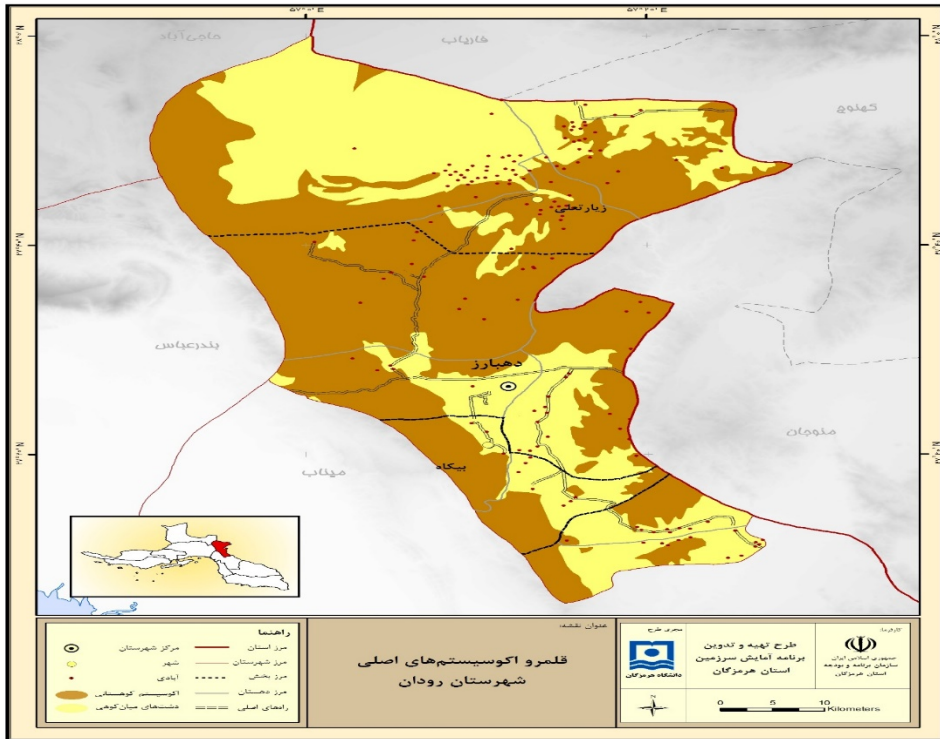
گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان
 درصد جمعیت در اکوسیستم جلگه قرار دارند. اکوسیستم ساحل نیز با شمول ۲۰,۹۴ درصد جمعیت دومین عرصه جمعیت شهرستان محسوب می گردد. شهر جاسک نیز تنها نقطه شهری در شهرستان است که در اکوسیستم ساحل قرار دارد.

شکل ۵۵: قلمرو اکوسیستم های اصلی شهرستان جاسک

➤ شهرستان رودان

شهرستان رودان در مقایسه با سایر شهرستان ها از تنوع اکوسیستمی کمتری برخوردار است که ۵۷,۰۲ درصد آن از اکوسیستم کوهستان و ۴۲,۹۷ درصد از دشت میان کوهی تشکیل شده است. به طور کلی این شهرستان از نظر وسعت دشت های میان کوهی در جایگاه سوم قرار دارد و با توجه به حاصلخیزی دشت های مذکور و وجود آب کافی ۷۹,۰۷ درصد جمعیت روستایی شهرستان بهترین عرصه برای سکونت را اکوسیستم دشت میان کوهی برگزیده اند و تنها ۲۰,۹۳ درصد در اکوسیستم کوهستان سکونت دارند همچنین شهر رودان (دهبازر) با ۹۴,۱۷ درصد جمعیت شهری در دشت میان کوهی قرار گرفته است.

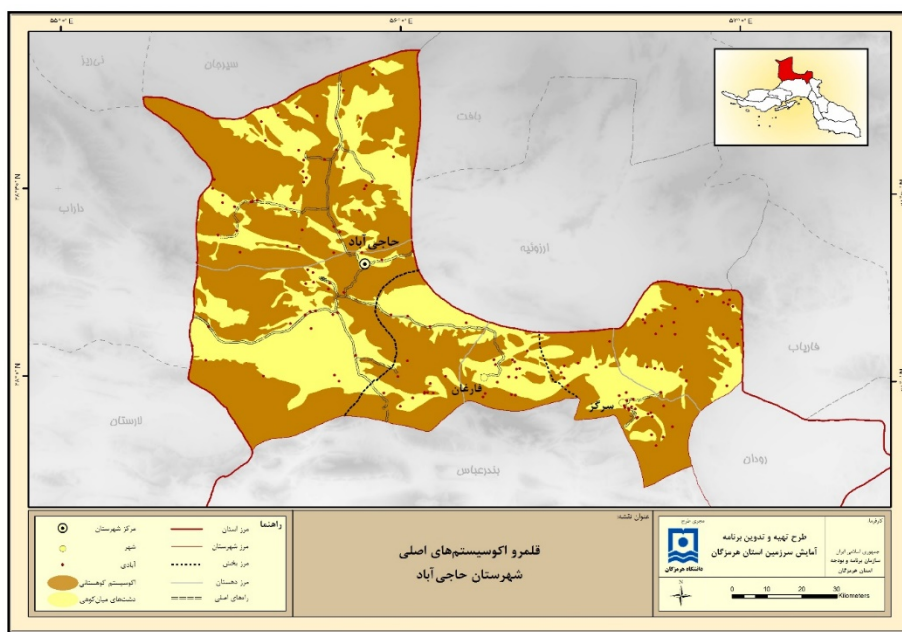

شکل ۵۶: قلمرو اکوسیستم های اصلی شهرستان رودان

➤ شهرستان حاجی آباد

این شهرستان با مساحتی بالغ بر ۳۴۴۲ کیلومتر مربع ۳۳,۴ درصد از اکوسیستم دشت های میان کوهی استان را در خود جای داده که از این نظر جایگاه اول را دارد. به طور کلی شهرستان حاجی آباد همانند شهرستان رودان از دو اکوسیستم کوهستان و دشت میان کوهی تشکیل شده است که منطقه کوهستانی

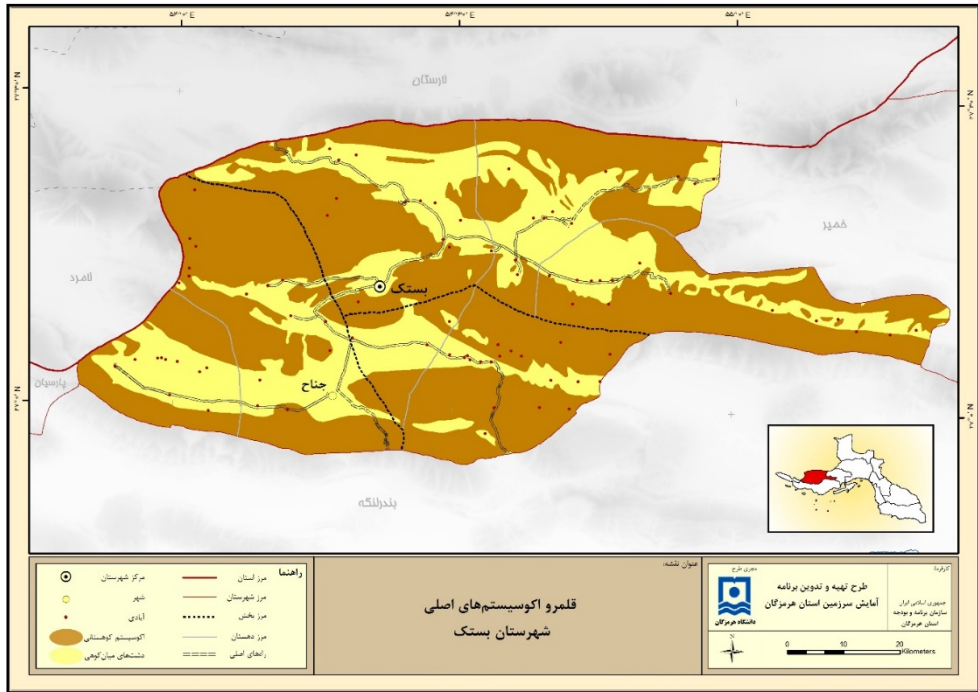
گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان
 با ۶۳,۶ درصد اکوسیستم غالب حاجی آباد را تشکیل می دهد. بالغ بر ۸۰ درصد جمعیت روستایی و کل جمعیت شهری این شهرستان در اکوسیستم دشت میان کوهی قرار دارند.

شکل ۵۷: قلمرو اکوسیستم های اصلی شهرستان حاجی آباد

➤ شهرستان بستک

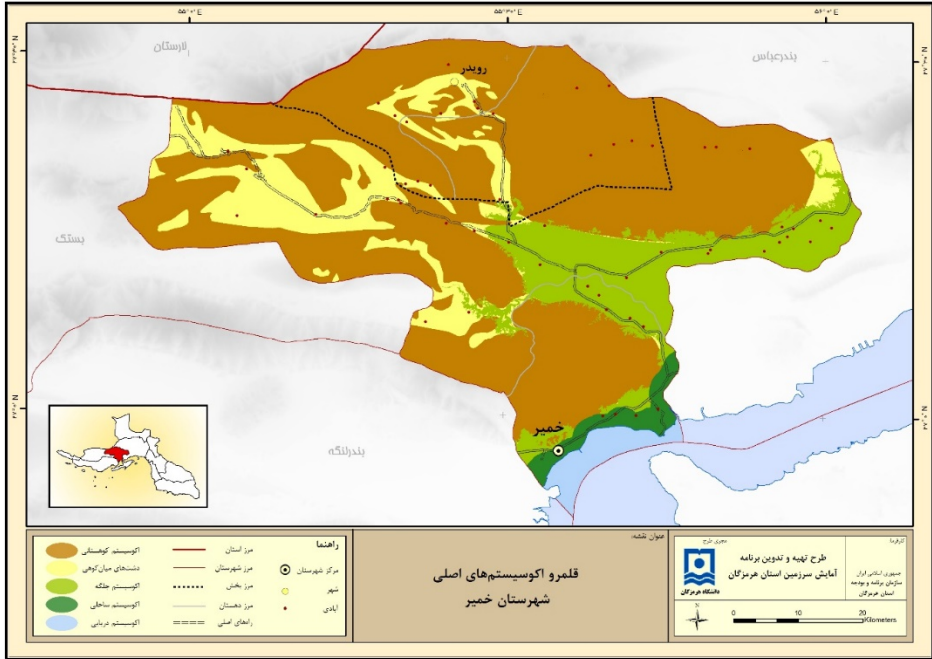
معادل ۶۵,۵۱ درصد از شهرستان بستک را اکوسیستم کوهستان و ۳۶,۳۹ درصد را نیز اکوسیستم دشت میان کوهی تشکیل می دهد. ۸۸,۸۳ جمعیت روستایی این شهرستان در ۶۹,۷۷ درصد یعنی ۶۰ نقطه آبادی و تنها ۱۱,۵۶ درصد از جمعیت در اکوسیستم کوهستان سکونت دارند دو نقطه شهری جناح و بستک نیز در محدوده دشت های میان کوهی توسعه و تکوین یافته و منطقه کوهستانی شهرستان بستک فاقد نقطه شهری است.

شکل ۵۸: قلمرو اکوسیستم‌های اصلی شهرستان بستک

➤ شهرستان خمیر

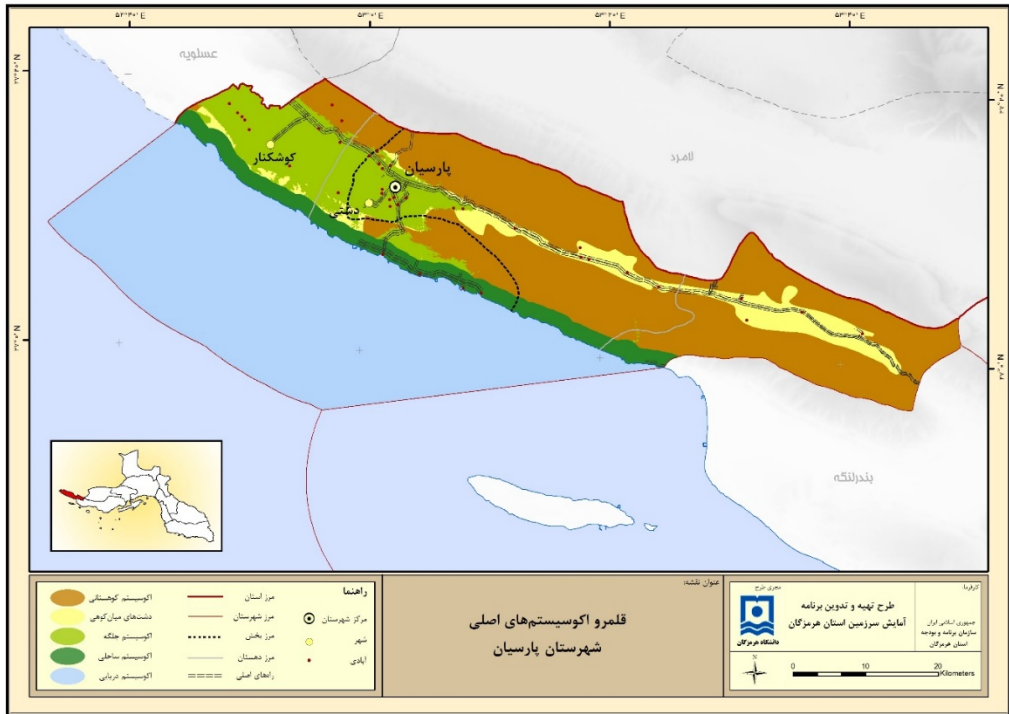
شهرستان خمیر نیز دارای تنوع اکوسیستمی است، بگونه‌ای که ۶۶,۵۲ درصد مساحت شهرستان را اکوسیستم کوهستانی شکل داده است. اکوسیستم جلگه و دشت میان کوهی هر کدام ۱۴ درصد از اکوسیستم خمیر را تشکیل می‌دهند. از نظر توزیع سکونتگاه و جمعیت به ترتیب ۳۵,۰۹ درصد و ۳۱,۵۸ درصد از سکونتگاه‌های روستایی این شهرستان در اکوسیستم جلگه و دشت میان کوهی قرار دارند و سهم اکوسیستم ساحل تنها ۷,۰۲ درصد می‌باشد در صورتیکه از نظر جمعیت روستایی اکوسیستم جلگه با ۴۸,۱۹ و ساحل با ۲۰,۷۵ درصد بیشترین سهم را دارند. اکوسیستم دشت میان کوهی و ساحل نیز هر کدام یک نقطه شهری را شامل می‌شوند که ۷۰ درصد جمعیت آن در شهر ساحلی خمیر سکونت دارند.

شکل ۵۹: قلمرو اکوسیستم‌های اصلی شهرستان خمیر

➤ شهرستان پارسیان

شهرستان پارسیان نیز به دلیل همجواری با دریا دارای اکوسیستم‌های متنوعی متشکل از اکوسیستم دریا با ۴۸,۱۲ درصد، اکوسیستم کوهستان ۳۳,۰۶ درصد، اکوسیستم جلگه ۱۰,۵۳ درصد، اکوسیستم دشت میان کوهی ۵,۸۹ درصد و اکوسیستم ساحل با ۵,۵ درصد می باشد. بالغ بر ۵۸,۹۷ درصد آبادی ها با سهم جمعیت ۴۹,۸۲ درصد در اکوسیستم جلگه سکونت دارند و دشت‌های میان کوهی با شمول ۳۷,۳۸ درصد جمعیت جایگاه دوم را دارد و سه شهری پارسیان نیز در اکوسیستم جلگه قرار دارند.

شکل ۶۰: قلمرو اکوسیستم‌های اصلی شهرستان پارسیان

➤ شهرستان سیریک

اکوسیستم دریا با سهم ۴۸,۱۲ درصد عمده مساحت شهرستان سیریک را در بر می‌گیرد. اکوسیستم جلگه نیز با ۲۵,۵ درصد و در جایگاه دوم قرار دارد. اکوسیستم کوهستان نیز با ۱۷,۶۸ درصد سومین اکوسیستم غالب در شهرستان سیریک محسوب می‌شود. دشت میان کوهی با ۴ کیلومتر مربع کمترین مساحت را در این شهرستان به خود اختصاص داده است. اکوسیستم جلگه و ساحل به ترتیب بیشترین سهم جمعیتی شهرستان سیریک در به خود اختصاص داده به طوریکه سه شهر واقع در این محدوده همگی در اکوسیستم ساحل شکل گرفته‌اند.

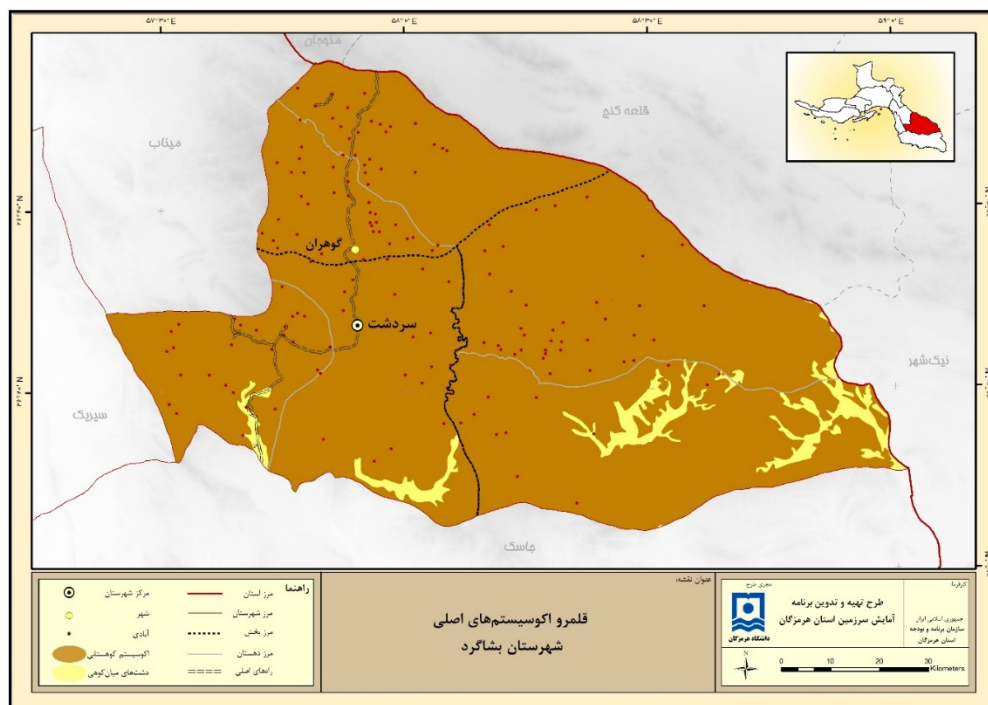

شکل ۶۱- قلمرو اکوسیستم‌های اصلی شهرستان سیریک

➤ بشاگرد

شهرستان بشاگرد بطور کلی یک پهنه اکوسیستم کوهستانی است بگونه ای که ۹۵,۷۹ درصد از مساحت این شهرستان در قلمرو این اکوسیستم قرار دارد شیب زیاد، عمق بسیار اندک خاک و فرسایش شدید آبی، محدودیت‌های زیادی را برای توسعه این بخش و بارگذاری فعالیت و جمعیت ایجاد نموده است. دشتهای میانکوهی محدود به پهنه ها و عرصه های بسیار کوچکی است که تنها برای استقرار آبادیهای بسیار کوچک مناسب بوده و همین عامل سبب پراکنش زیاد آبادیها در این شهرستان شده اند. محدودیت های سرزمینی و عواملی از قبیل شیوه زندگی، عوامل تاریخی و مذهبی سبب شده عمده جمعیت

گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان
 شهرستان اعم از شهری و روستایی در محیطی کاملاً کوهستانی شکل بگیرند و تنها ۲ آبادی با جمعیت ۳۶۳ نفر در دشت های محدوده این شهرستان تکوین یافته و شکل گرفته اند.

شکل ۶۲: قلمرو اکوسیستم های اصلی شهرستان بشاگرد

۸-۱- تحلیل اقتصادی استان

۸-۱-۱- تبیین ساختار صنعتی، معدنی، کشاورزی و خدماتی استان از نظر پراکندگی

➤ ساختار بخش کشاورزی

اراضی کشاورزی استان حدود ۱۱۸ هزار هکتار است توسط ۳۳۳۳۳ بهره برداری کشاورزی با زمین مورد استفاده در فعالیت های زراعت و باغداری است، با این حساب سهم هر بهره برداری به طور متوسط ۳/۵۴ هکتار است. از کل اراضی کشاورزی استان تعداد ۲۹۴۹۰ بهره برداری با پوشش ۹۰/۶۳ درصدی اراضی کشاورزی آبی استان را در بر گرفته است. که میانگین آن ۳/۶۳ هکتار برای هر بهره برداری در اراضی آبی است. سایر بهره برداری ها شامل ۴۵۸۰ مورد و گستره ۹۰۲۸ هکتاری اراضی تحت کشاورزی دیم است که میانگین ۲/۴۲ هکتاری را شامل می شود. از اراضی کشاورزی آبی ۷۱/۰۱ درصد به اراضی زراعی آبی (زیر کشت محصولات سالانه و آیش) و مابقی به اراضی باغ و قلمستان باغی اختصاص دارد. حال آنکه نسبت کل اراضی دیم به کل اراضی کشاورزی دیم برابر با ۷۲/۶۱ درصد است. استان هرمزگان از نظر

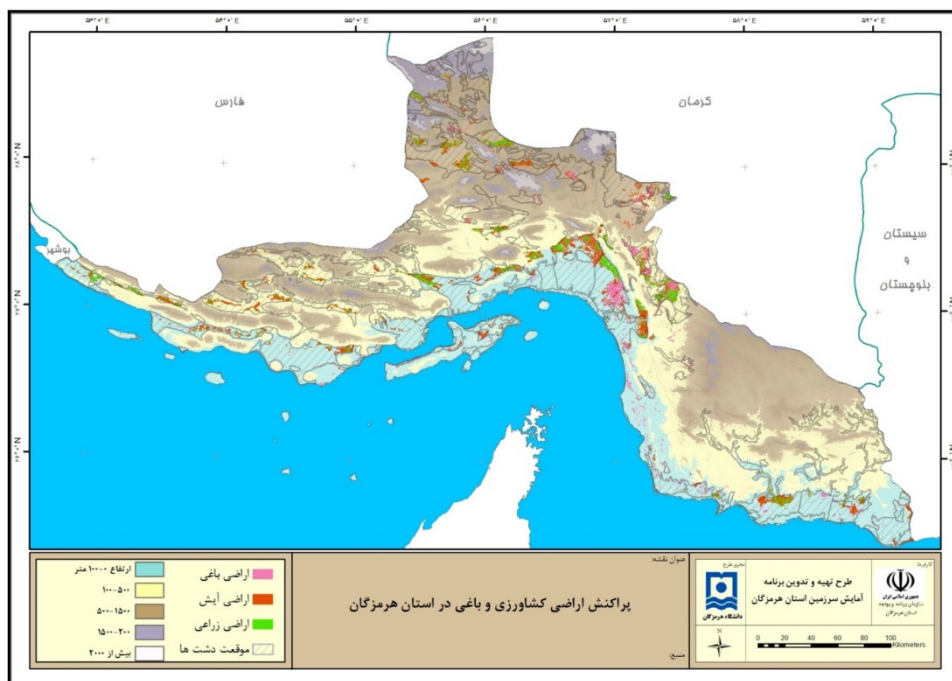
گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان

تعداد و مساحت بهره برداری های با زمین آبی شامل ۲۹۴۹۰ بهره برداری بالغ بر ۱۰۶۹۹۴ هکتار است، و از نظر تعداد و مساحت بهره برداری های با زمین دیم شامل ۴۵۸۰ بهره برداری و یا به عبارتی ۱۳/۷۴ درصد کل بهره برداری ها ۱۱۰۶۷ هکتار شامل ۹/۳۷ درصد کل مساحت بهره برداری ها است.

مراعات با تاج پوشش فقیر با مساحتی بالغ بر ۳۵۷۷۹۳۹,۲۳ هکتار با سهمی معادل ۵۰,۴۵ درصد، عمده گستره استان هرمزگان را به خود اختصاص داده است. مراعات کوهستانی نیز با ۱۵,۳۶ درصد، دومین پوشش عمده استان را از نظر کاربری زمین تشکیل می دهند. اراضی کشاورزی (دیم و زیر کشت) با ۲۸۸۹۸۶,۵۴ هکتار تنها ۴,۰۷ درصد از مساحت کاربری اراضی استان را به خود اختصاص داده است. علت اصلی کمبود اراضی کشاورزی و محدودیت های بهره برداری از آن، نقاط بیابانی و کمبود آب آبیاری است. علاوه بر این می توان به گنبد های نمکی به عنوان علت اصلی شور شدن خاک و رودخانه های ناحیه به عنوان محدودیت مهم در بهره برداری از آب و خاک استان عنوان کرد. بر این اساس ساختار توزیع فضایی اراضی کشاورزی تناسب کاملی را با فرایندهای طبیعی زمین نشان می دهد و به طور کلی در اراضی جلگه ای واقع در مرکز استان توسعه بیشتری نسبت به سایر نواحی داشته است. همان طور که در شکل شماره ۶۳ مشاهده می شود در شرق استان به استثنای جلگه ساحلی به سبب ناهمواری شدید و عمق کم خاک امکان توسعه اراضی کشاورزی وجود ندارد و با محدودیت های بسیار روبه رو هست. در غرب استان و در شهرستان بندرلنگه به علت محدودیت های ارتفاعی، توسعه اراضی کشاورزی تنها مناطق مستعد و در نوار باریک حدفاصل کوه ها و جلگه های ساحلی امتداد دریا، نواحی مساعد برای کشاورزی به چشم می خورد. با وجود دشت های وسیع در استان اما به جهت عبور رودخانه های فصلی و دائمی از سازندهای آهکی و و گنبد های نمکی، امکان کشت در آنها وجود ندارد اما با توجه به محدودیت های ذکر شده، انطباق اراضی زراعی با دشت های استان نشان می دهد که دشت هایی که از منابع آبی مناسب و زمین حاصلخیزی برخوردار هستند بهره برداری مناسبی از این دشت ها صورت گرفته است به طوری که بالغ بر ۸۹,۳۱ درصد از اراضی کشاورزی در محدوده دشت های استان واقع شده اند و تنها ۱۰,۶۹ درصد از زمین های کشاورزی خارج از دشت ها قرار دارند.

اراضی باغی با ۱۲۱۳۰۲,۴۴ هکتار ۱,۷۱ درصد از پوشش اراضی استان را تشکیل می دهند. عمده باغات استان در دشت های میناب، کریان و رودان، جغین قرار دارند و در صورت وجود آب کافی، باغات میوه گرمسیری (انبه، خرما، موز و ...) به خوبی قابل بهره برداری است. در درجه بعد در دشت های مسافرآباد، سعادت آباد، فین و ماروم، سرزه، شمیل و تخت، و احمدی و در غرب استان در دشت های رستاق-مقام و

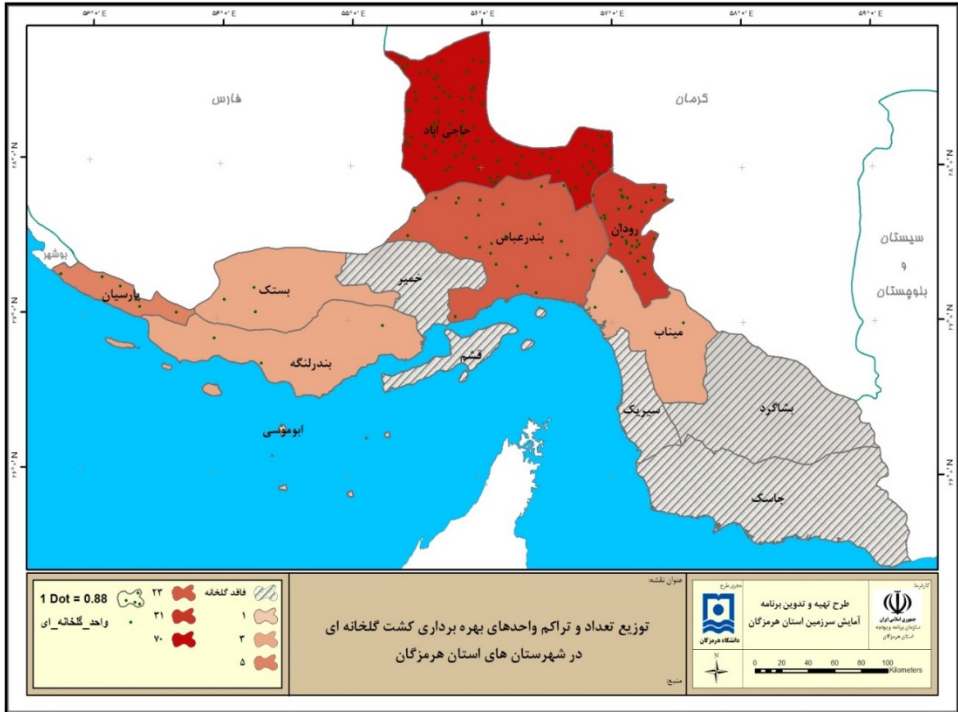
گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان
 مراغ-بهمنی واقع شده‌اند. همچنین اراضی باغی در دشت توریان در شهرستان قشم نیز شاهد توسعه اراضی باغی هستیم.

شکل ۶۳: توزیع اراضی کشاورزی و باغی استان هرمزگان

➤ کشت گلخانه ای

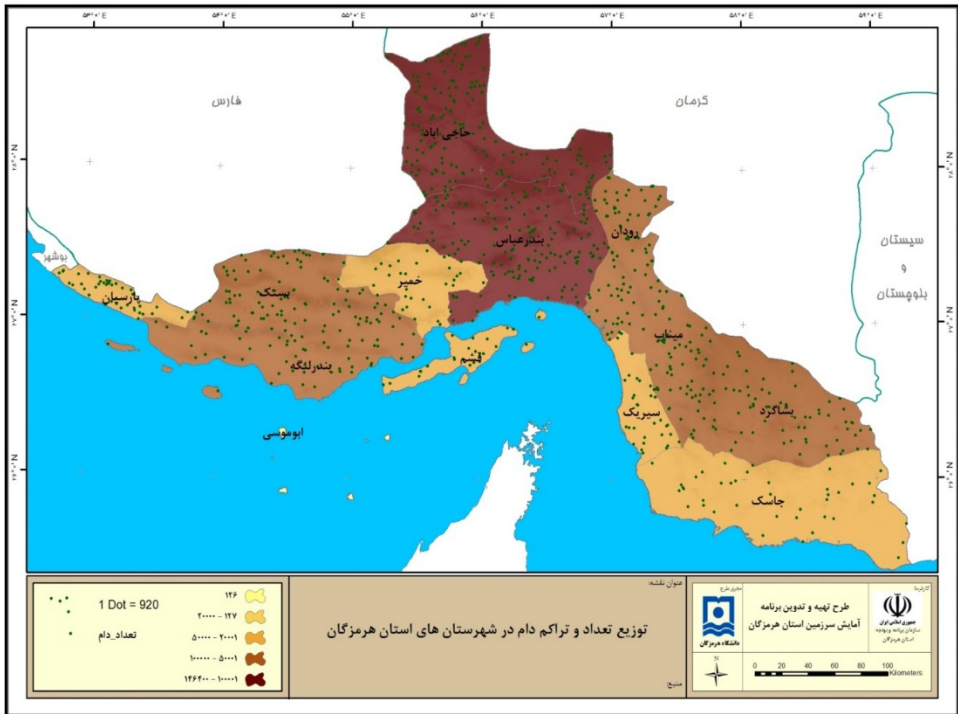
با توجه به اقلیم خشک و کمبود منابع آبی استان، کشت گلخانه‌ای به سبب انعطاف‌پذیری در ابتکار عمل شیوه‌های آبیاری، نگهداری و افزایش تولید در واحد سطح و به‌عنوان یک الگوی کشت موردتوجه بهره‌برداران کشاورزی قرار گرفته است. به‌طورکلی شهرستان حاجی‌آباد به‌تنهایی ۵۰٫۳۶ درصد از گلخانه‌های استان را در خود جای داده است و شهرستان روان با ۲۲٫۳ و بندرعباس با ۱۶٫۵ درصد جایگاه‌های دوم و سوم را دارند.

شکل ۶۴: واحدهای بهره‌برداری کشت گلخانه‌ای به تفکیک شهرستان

➤ دامداری

توزیع تراکم دام در واحد سطح نشان می‌دهد که شهرستان پارسیان با ۲۲,۷۶ رأس دام در هر کیلومترمربع بیشترین تراکم را دارد. شهرستان‌های قشم، سیریک، رودان، بستک، میناب، حاجی‌آباد و بندرعباس هرکدام دارای تراکم بین ۱۰ تا ۱۵ رأس دام در هر کیلومترمربع دارای. شهرستان‌های بندرلنگه، خمیر و بشارگرد و درنهایت شهرستان جاسک و درنهایت ابوموسی کمترین تراکم را دارند.

شکل ۶۵: توزیع تعداد و تراکم دام در شهرستان‌های استان هرمزگان

➤ مرغداری

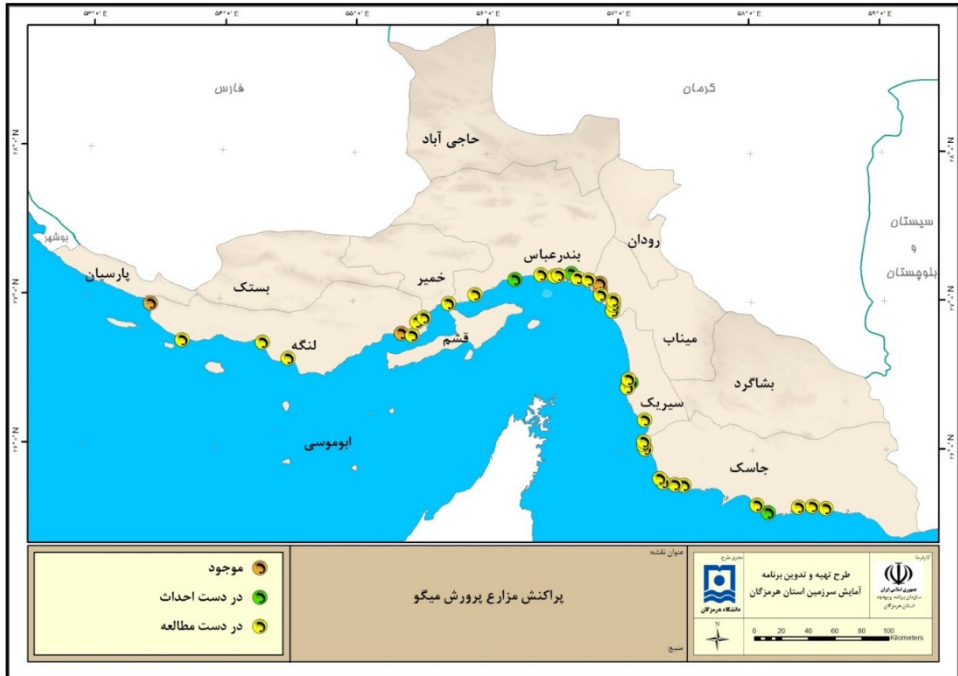
شهرستان بندرعباس با ۱۱۰ واحد مرغداری و ظرفیتی بالغ بر ۲۱۰۸۰۰۰ قطعه، قطب فعالیت‌های مرغداری در استان به شمار می‌رود. شهرستان بستک از نظر تعداد مرغداری با ۹۷ واحد در جایگاه دوم قرار دارد اما ظرفیت این استان با ۲۲۴۰۰۰۰ قطعه بالاترین میزان را نسبت به شهرستان بندرعباس نشان می‌دهد.

➤ مزارع پرورش میگو

یکی از فعالیت‌های شیلاتی استان که جایگاه ویژه‌ای در اقتصاد محلی و منطقه‌ای دارد پرورش میگو است. استان هرمزگان با دارا بودن ۱۳۸۳ کیلومتر نوار ساحلی (بدون احتساب مرز جزایر) در کنار آب‌های گرم خلیج فارس و دریای عمان منبع عظیم ذخایر طبیعی از گونه‌های مختلف میگو از قبیل میگوی ببری سبز، میگوی سفید هندی، میگوی ببری سیاه میگوی موزی و میگوی سفید (سر تیز) است.

در نوار ساحلی استان، ۴ مجتمع پرورش میگو وجود دارد که مزرعه پرورش میگوی تیاب جنوب و تیاب شمال در شهرستان میناب و مزرعه پرورش میگوی سایه خوش و میگوی مقام در شهرستان بندرلنگه قرار

گزارش سبتر مطالعات آمایش استان هرمزگان
 دارند. با توجه به تقاضا و قیمت بالای میگو در بازارهای جهانی شاهد افزایش طرح‌های پرورش میگو در گستره جغرافیایی نوار ساحلی استان هستیم. به طوری که تعداد ۴ مزرعه در دست احداث و ۳۲ مزرعه در حال مطالعه از جمله طرح‌های پرورش میگو در استان هستند که شهرستان جاسک با ۱۲ واحد، میزبان ۳۰ درصد از طرح‌های مجتمع پرورش میگو استان است.

شکل ۶۶: موقعیت مزارع پرورش میگو

➤ ساختار صنعتی

در سال ۱۳۹۰ سهم اشتغال بخش صنعت استان ۲۹/۳ درصد معادل ۱۱۷۷۴۴ نفر بوده است که این رقم در سال ۱۳۹۴ به ۱۳۳۲۳۱ نفر افزایش یافته است. در سال ۱۳۹۴ این سهم ۳۱ درصد بوده که نسبت سال گذشته افزایش داشته است. اما تا سال ۱۳۹۳ روند کاهشی داشته و در سال ۱۳۹۴ با ۲۶ درصد رشد بهترین وضعیت را از نظر سهم اشتغال در این بخش داشته است.

جدول ۳۷- نرخ رشد جمعیت شاغل استان در بخش صنعت در دوره زمانی ۹۰-۹۴

سال	اشتغال استان	تعداد شاغلان بخش صنعت	سهم بخش صنعت	نرخ تغییرات
۱۳۹۰	۴۰۱۸۵۹	۱۱۷۷۴۴	۲۹/۳	-
۱۳۹۱	۳۲۸۴۸۸	۱۰۱۸۳۱	۳۱	-۱۳
۱۳۹۲	۳۴۳۱۹۴	۱۰۴۲۳۴	۲۸/۷	۲
۱۳۹۲	۳۸۹۹۸۴	۱۰۵۲۹۵	۲۷	۱
۱۳۹۴	۴۲۹۷۷۹	۱۳۳۲۳۱	۳۱/۴	۲۶

هم‌اکنون ۱۴ شهرک صنعتی و ۸ ناحیه صنعتی در استان فعال می‌باشند که ویژگی عمده آن‌ها از نظر استقرار، توسعه خطی در محورهای ارتباطی است به طوری که شهرک‌های صنعتی عمدتاً در مسیرهای ترانزیتی و در بزرگراه‌ها مستقر شده‌اند و نواحی صنعتی جهت نفوذ به عمق روستاها بهترین مکان جهت استقرار را در جوار راه‌های اصلی و فرعی دیده‌اند. به طور کلی نواحی صنعتی واقع در غرب استان موفقیت بیشتری در جذب اشتغال و واحدهای بهره‌برداری شده هستند و شهرک صنعتی پارسیان به دلیل دسترسی بهتر به صنایع واقع در استان بوشهر بیشترین میزان موفقیت را داشته است. از ویژگی دیگر ساختار فضایی محدوده‌های صنعتی، توزیع نامتعادل آن‌هاست به طوری که در شهرستان‌های شرقی استان (بشاگرد و جاسک) با وجود ۱۹۷۶۸ کیلومتر مربع مساحت فاقد شهرک یا ناحیه صنعتی هستند.

همچنین، در استان هرمزگان طبق آخرین گزارش‌های سال ۱۳۹۵ تعداد ۸۲۵ کارگاه صنعتی در سه گروه صنعتی عمده در قالب ۱۸ رشته فعالیتی وجود دارد. صنایع تولیدی واسطه‌ای با ۵۰۲ کارگاه و سهمی معادل ۶۰٫۸۵ درصد بیشترین تعداد کارگاه‌ها را به خود اختصاص داده است. این گروه از کالاها و خدمات تولیدشده تبدیل به کالا و خدمات نهایی می‌شوند و به صورت سرمایه‌ای توسط کارگاه‌ها و یا به صورت مصرفی توسط خانوارهای مورد استفاده قرار می‌گیرند. گروه صنایع مصرفی که مورد استفاده خانوارها قرار می‌گیرند با ۱۸۱ کارگاه ۲۱٫۹۴ درصد از کل کارگاه‌ها را به خود اختصاص داده و کارگاه‌های سرمایه‌ای به عنوان کالایی است که از آن‌ها برای تولید سایر کالاها استفاده می‌شود با ۱۷٫۲۱ درصد کمترین سهم را ترکیب کارگاه‌های صنعتی دارند.

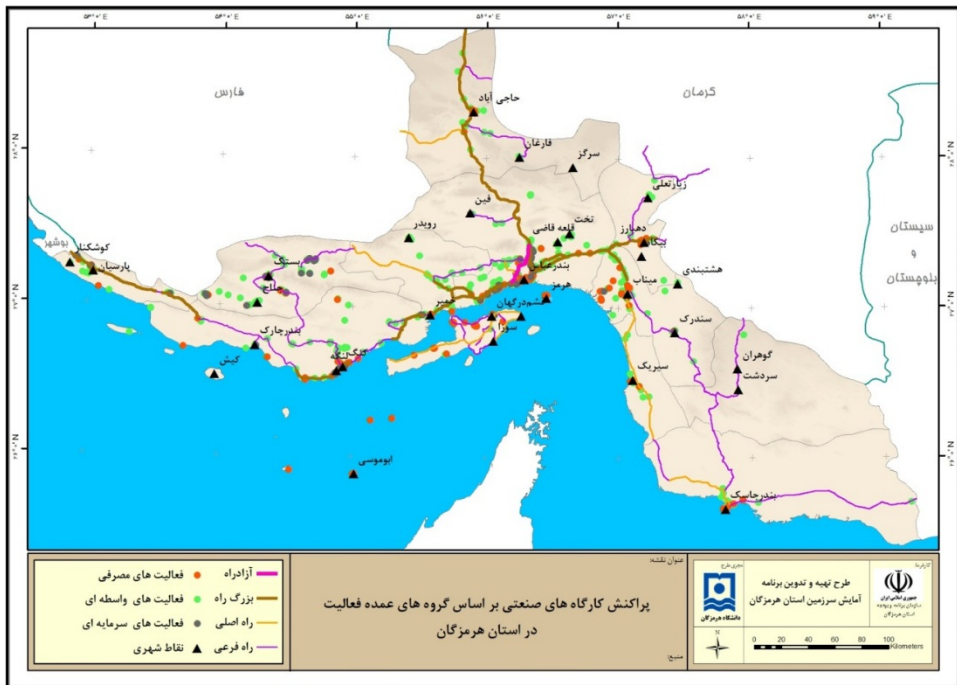
از نظر توزیع مکانی بندرعباس با تعداد ۵۸ کارگاه صنعتی و ۶۵/۰۲ درصد از شاغلین در جایگاه نخست و شهرستان بندرلنگه با ۲۴/۶ درصد از کارگاه‌های صنعتی ۱۹/۶۹ درصد از شاغل در جایگاه دوم قرار دارد. به طور کلی بندرعباس، بندرلنگه و قشم مرکز اصلی کارگاه‌های صنعتی (دارای ده نفر کارکن و بیشتر) استان به شمار می‌روند.

➤ معادن

از ۲۶۲ معدن در حال بهره‌برداری استان در سال ۱۳۹۵، شهرستان بندرعباس با ۷۱ معدن بیشترین سهم را دارد. شهرستان خمیر نیز با ۴۰ معدن و شهرستان بندرلنگه با ۳۹ معدن در جایگاه دوم و سوم قرار دارند. شهرستان‌های مذکور همراه با شهرستان حاجی‌آباد بالغ بر ۷۰٫۲۳ درصد از کل معادن استان را در خود جای داده‌اند. اکثر معادن در مجاور بزرگراه‌ها، راه‌های اصلی و بعضاً تا راه‌های فرعی و روستایی نفوذ کرده‌اند. نگاهی به توزیع فضایی معادن گویای تراکم آن‌ها در مرکز و غرب استان و علیرغم وجود پتانسیل در حوزه مکران، تعداد معادن شرق استان به خصوص در شهرستان سیریک، جاسک و بشاگرد بسیار ناچیز است.

شکل ۶۷: پراکنش شهرک و نواحی صنعتی استان هرمزگان

شکل ۶۸: پراکنش کارگاه های صنعتی استان هرمزگان

۱-۸-۲- وضعیت شاغلین بخش‌های مختلف اقتصادی (صنعتی، معدنی، کشاورزی و خدماتی) و مقایسه آن با کشور

بازار کار استان هرمزگان در سالهای اخیر دستخوش تغییر و تحولات زیادی شده است به نظر می‌رسد یکی از مهمترین عوامل تعیین کننده نرخ بیکاری استان در سالهای اخیر میزان مشارکت جمعیت در سن کار بوده باشد. هر چند نرخ مشارکت استان طی سالهای اخیر همواره از متوسط کشوری کمتر بوده است اما از روند افزایشی مناسبی داشته و خود را به میانگین ملی نزدیک کرده است. این روند افزایش تقاضای کار می‌تواند نشانگر بهبود نسبی وضعیت اقتصاد استان و ایجاد امید نسبی و یا ناشی از تغییرات ساختاری جمعیت و تغییرات فرهنگی جمعیت در سن کار باشد.

نرخ بیکاری استان به استثنای سال ۱۳۹۴ همواره از متوسط ملی کمتر بوده است. همانگونه که گفته شد افزایش بیکاری در سنوات اخیر عمدتاً به طرف عرضه نیروی کار و افزایش نرخ مشارکت بر می‌گردد. افزایش نرخ مشارکت بخصوص در جمعیت زنان قابل ملاحظه است بطوریکه از حدود ۹ درصد در سال ۹۰ از میانگین کشوری پیشی گرفته و به بیش از ۱۶ درصد در سال ۱۳۹۵ رسیده است.

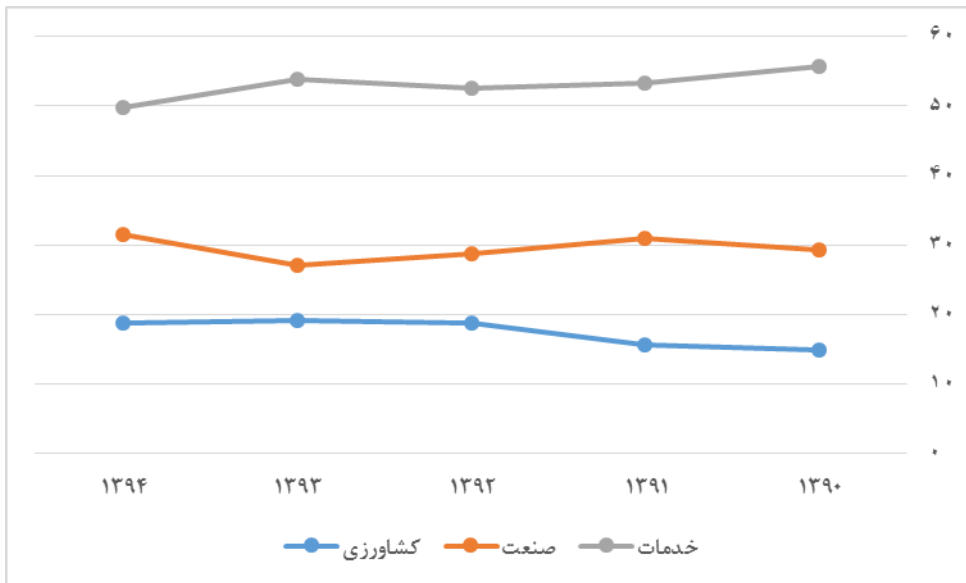
جدول ۳۸: مقایسه نرخ بیکاری، مشارکت و اشتغال در سه بخش اصلی استان و کشور طی سالهای ۱۳۸۴-۱۳۹۵

سال	نرخ بیکاری		نرخ مشارکت		کشاورزی		صنعت		خدمات	
	کشور	هرمزگان	کشور	هرمزگان	کشور	هرمزگان	کشور	هرمزگان	کشور	هرمزگان
۱۳۸۴	۱۰,۵	۱۱,۵	۳۳,۴	۴۱	۲۱,۴	۲۴,۷	۲۴,۵	۳۰,۳	۵۴,۱	۴۴,۹
۱۳۸۵	۷,۷	۱۱,۳	۳۱,۸	۴۰,۴	۲۰,۶	۲۳,۲	۲۶	۳۱,۷	۵۳,۴	۴۵,۱
۱۳۸۶	۹,۴	۱۰,۵	۳۴,۲	۳۹,۸	۱۸,۹	۲۲,۸	۲۴,۲	۳۲	۵۶,۵	۴۵,۱
۱۳۸۷	۸,۴	۱۰,۴	۳۱	۳۸	۱۷,۸	۲۱,۲	۲۷,۴	۳۲,۲	۵۴,۷	۴۶,۵
۱۳۸۸	۶,۹	۱۱,۹	۳۱,۸	۳۸,۹	۱۷	۲۰,۹	۲۷,۵	۳۱,۸	۵۵,۴	۴۷,۳
۱۳۸۹	۱۱,۲	۱۳,۵	۳۱,۶	۳۸,۳	۱۵,۴	۱۹,۲	۲۶,۶	۳۲,۲	۵۸,۰	۴۸,۶
۱۳۹۰	۱۱,۰	۱۲,۳	۳۲,۸	۳۶,۹	۱۴,۹	۱۸,۶	۲۹,۳	۳۳,۴	۵۵,۸	۴۸
۱۳۹۱	۱۱,۵	۱۲,۱	۳۳,۱	۳۷,۴	۱۵,۶	۱۹,۴	۳۱,۰	۳۳,۴	۵۳,۴	۴۷,۲
۱۳۹۲	۷,۴	۱۰,۴	۳۳,۸	۳۷,۶	۱۸,۷	۱۸,۳	۲۸,۷	۳۴,۳	۵۲,۵	۴۷,۴
۱۳۹۳	۱۰,۳	۱۰,۶	۳۴,۹	۳۷,۲	۱۹,۱	۱۷,۹	۲۷,۰	۳۳,۸	۵۳,۹	۴۸,۳
۱۳۹۴	۱۱,۹	۱۱,۰	۳۷,۲	۳۸,۲	۱۸,۷	۱۸,۰	۳۱,۴	۳۲,۵	۴۹,۹	۴۹,۴
۱۳۹۵	۱۰,۳	۱۲,۴	۳۸,۸	۳۹,۴	۱۸,۹	۱۸,۰	۳۱,۸	۳۱,۹	۴۹,۳	۵۰,۱

گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان
 با توجه به جایگاه و موقعیت استان هرمزگان ترکیب شاغلین در بخش های اصلی اقتصاد با غلبه بخش خدمات همراه بوده به طوریکه در سال ۱۳۹۴ معادل ۴۹,۹ درصد از جمعیت شاغل استان در بخش خدمات مشغول هستند. نتایج ضریب تغییرات طی پنج سال اخیر نشان می دهد بخش های کشاورزی و صنعت از جمله بخش های در حال رشد استان به شمار می روند (جدول ۲۸ و شکل ۲۵).

جدول ۳۹: توزیع شاغلان در بخش های اقتصادی استان و ضریب تغییرات طی دوره ۹۴-۱۳۹۰

شرح	کشاورزی	صنعت	خدمات
۱۳۹۰	۱۸/۶	۳۳/۴	۴۸
۱۳۹۱	۱۹/۴	۳۳/۴	۴۷/۲
۱۳۹۲	۱۸/۳	۳۴/۳	۴۷/۴
۱۳۹۳	۱۷/۹	۳۳/۸	۴۸/۳
۱۳۹۴	۱۸	۳۲/۵	۴۹/۴
ضریب تغییرات دوره	۳/۲-	۲/۷-	۲/۹
۱۳۹۰	۱۴/۹	۲۹/۳	۵۵/۸
۱۳۹۱	۱۵/۶	۳۱	۵۳/۴
۱۳۹۲	۱۸/۷	۲۸/۷	۵۲/۵
۱۳۹۳	۱۹/۱	۲۷	۵۳/۹
۱۳۹۴	۱۸/۷	۳۱/۴	۴۹/۹
ضریب تغییرات دوره	۲۵/۵	۷/۲	۱۰/۶-

شکل ۶۹: تغییرات سهم ترکیب فعالیت های اقتصادی طی سال های ۹۴-۱۳۸۵

۱-۸-۳- تحلیل پیوندهای درون و بین بخشی اقتصاد استان در حوزه صنعت، کشاورزی و

خدمات

تحلیل ضریب فزاینده تولیدی فعالیت های اقتصادی استان بر مبنای جدول داده - ستانده نشان می دهد که ۱۷ بخش از ۴۰ بخش اقتصادی مطالعه شده در استان دارای ضریب فزاینده تولیدی بیشتر از متوسط فعالیت های اقتصادی استان هستند.

بخش برق بیشترین ضریب فزاینده ساده تولیدی را بین ۴۰ بخش در اقتصاد استان دارد. بعد از آن بخش های ساختمان های مسکونی و ساخت محصولات غذایی و و انواع آشامیدنی ها در اقتصاد هرمزگان بالاترین ضریب فزاینده ساده تولیدی را دارد.

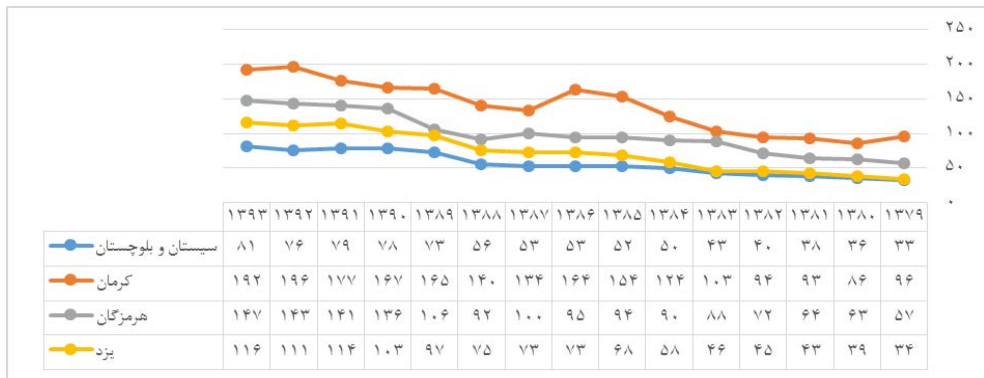
بنابراین بخش های برق و ساختمان های مسکونی در استان جزء بخش های اولویت دار در زمینه بسط فعالیت های تولیدی می باشد.

محاسبه ضرایب پسین نشان می دهد که بخش های برق و ساختمان مسکونی به ترتیب با ۰,۳۴ و ۰,۳۲ بیشترین و نفت خام و گاز طبیعی با ۰,۰۱ دارای کمترین پیوندهای پسین هستند.

محاسبه شاخص قدرت انتشار بر اساس اطلاعات ضرایب پسین نشان می دهد که ۱۵ بخش از شاخص قدرت انتشار بیشتر از یک برخوردارند. به عبارتی بخش هایی که شاخص قدرت انتشار بزرگتر از واحد دارند به لحاظ ضریب پیوستگی مستقیم و غیرمستقیم پسین نسبت به بخش های دیگر برتری دارند.

۱-۸-۴- تحلیل روند تولید ناخالص داخلی استان و مقایسه آن با منطقه و کشور

روند تولید ناخالص داخلی استان از ۵۷ به ۱۴۷ هزار میلیارد ریال طی سال‌های ۹۳-۱۳۷۳ رسیده است و در بین استان‌های منطقه با ۲۷/۴ درصد پس از استان کرمان در جایگاه دوم قرار دارد. نگاهی به روند تغییرات طی دوره مورد بررسی نشان می‌دهد استان هرمزگان با ۲۴۱ درصد بیشترین سرعت در تولید ناخالص داخلی را در منطقه دارد.

شکل ۷۰: تولید ناخالص داخلی (هزار میلیارد ریال) - به قیمت ثابت سال ۱۳۹۰

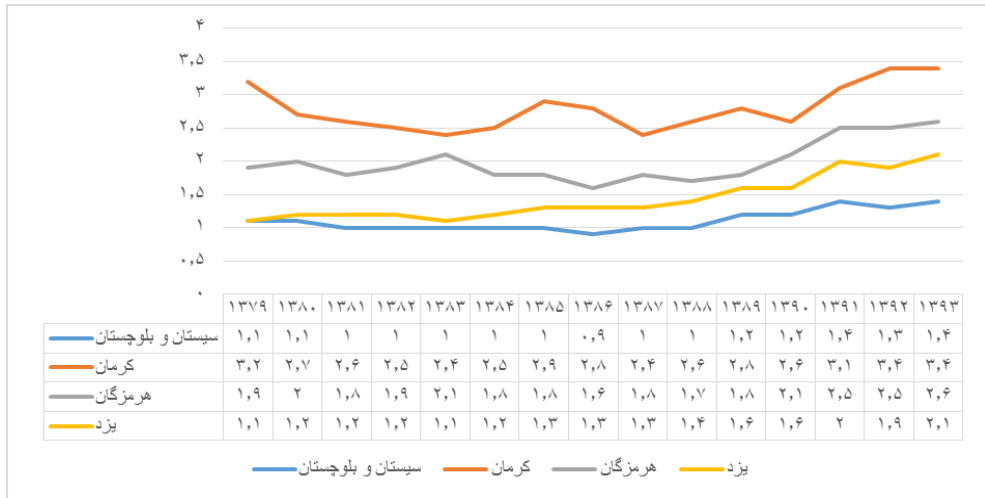
وضعیت نرخ رشد تولید ناخالص داخلی استان هرمزگان طی سال‌های ۹۳-۱۳۷۹ به قیمت ثابت بین منفی ۸ تا ۲۸ درصد مثبت نوسان داشته است بیشترین نرخ رشد مربوط به سال‌های ۸۳ معادل ۲۲ درصد و ۹۰ به میزان ۲۸/۳ درصد بوده است (شکل ۷۰). متوسط نرخ رشد تولید ناخالص داخلی استان طی سال‌های ۱۳۸۰-۱۳۹۳ برابر با ۷/۳ درصد بوده است؛ این در حالی است که متوسط نرخ رشد کشور طی همین دوره ۴/۶ درصد می‌باشد (شکل ۷۱).

شکل ۷۱: عملکرد رشد اقتصادی استان هرمزگان طی سالهای ۹۳-۱۳۸۰

بر این اساس طی سال های ۱۳۷۹-۹۳ به طور میانگین سهم استان هرمزگان از تولید ناخالص کشور، هرمزگان ۲ درصد، استان کرمان ۲/۸ درصد، استان سیستان و بلوچستان ۱/۱ درصد و استان یزد ۱/۴ درصد از تولید ناخالص داخلی را بخود اختصاص داده است.

به طور کلی سهم چهار استان منطقه هشت از تولید ناخالص کشور ۹/۵ درصد است. البته این سهم طی سال های اخیر افزایش داشته است به طوری که از ۷/۳ درصد در سال ۱۳۷۳ به ۹/۵ درصد در سال ۱۳۹۳ رسیده است. به طور میانگین ۲۷ درصد از تولید ناخالص داخلی منطقه هشت، مربوط به استان هرمزگان می باشد و سه استان دیگر مجموعاً ۷۳ درصد را شامل می شوند (شکل ۷۲).

شکل ۷۲: سهم تولید ناخالص استان‌های منطقه از تولید ناخالص کشور

۹-۱- بررسی و تحلیل وضعیت زیربنای استان

۹-۱-۲- تحلیل ساختار شبکه ارتباطات

➤ واحدهای پستی

بررسی نسبت واحدهای مختلف پستی به تفکیک بهره برداران شهری و روستایی طی پنج سال اخیر نشان می‌دهد که واحدهای پستی متناسب با جمعیت افزایش نیافته اند. در سال ۱۳۹۰ به ازای هر ۵۲/۵ نفر یک دفتر پست شهری وجود داشته که در سال ۱۳۹۴ به نسبت افزایش جمعیتی که در استان اتفاق افتاده این عدد به ۶۲/۱ نفر افزایش یافته است که نشان می‌دهد واحدهای پستی مناسب با جمعیت افزایش نداشته اند.

جدول ۴۰- واحدهای پستی بهره برداری از سال ۱۳۸۰ تا ۱۳۹۴

دفتر پست و مخابرات روستایی	صندوق پستی		نمایندگی پستی	دفتر پست		اداره کل و اداره	سال
	روستایی	شهری		روستایی	شهری		
-	۱۰۲	۱۱۷	۶۳	۳۱	۲۰	۹	۱۳۸۰
۰	۷۴	۱۲۹	۹۰	۳۰	۱۹	۹	۱۳۸۵
۱۲۳	۵۴	۱۰۸	۴۵	۲	۲۰	۹	۱۳۸۶
۲۰۰	۲۵۴	۱۰۸	۴۳	۲	۲۰	۹	۱۳۸۷
۳۴۰	۳۳۳	۱۰۸	۳۴	۲	۲۰	۹	۱۳۸۸

۳۳۹	۳۳۳	۱۰۸	۳۱	۲	۱۶	۱۱	۱۳۸۹
۳۴۰	۳۳۳	۱۲۸	۳۴	۲	۱۵	۱۲	۱۳۹۰
۳۴۰	۳۳۳	۱۲۸	۳۸	۲	۱۶	۱۲	۱۳۹۱
۳۴۰	۲۲	۱۳۸	۳۸	۲	۱۶	۱۲	۱۳۹۲
۳۴۰	۲۲	۱۳۸	۴۰	۱	۱۶	۱۲	۱۳۹۳
۱۴۰	۲۶۸	۱۰۱	۲۲	۱	۱۵	۱۱	۱۳۹۴

از نظر توزیع فضایی واحدهای پستی در شهرستان ها، بندرعباس با ۱۱۷ واحد پستی (اعم از دفاتر، ادارات و صندوق های پستی) سهمی معادل ۲۰/۹۷ درصد بیشترین تعداد را داراست. شهرستان های میناب، بندرلنگه و بستک در رتبه های بعدی قرار دارند. شهرستان ابوموسی و بشاگرد با کمترین تعداد محروم ترین شهرستان ها از این خدمات محسوب می شوند.

➤ خدمات مخابراتی در نقاط شهری و روستایی

بررسی توزیع شهرستانی تلفن ثابت نشان می دهد شهرستان بندرعباس با ۳۷/۱۷ درصد از تلفن های ثابت و ۶۹/۹۳ درصد از تلفن های همراه به واسطه جمعیت بالا بیشترین تعداد مشترکین را دارد. شهرستان های بندرلنگه، قشم و میناب حدود ۳۴ درصد تلفن های ثابت استان را دارا می باشند و شهرستان های بشاگرد و ابوموسی سهم اندکی از تلفن های ثابت استان دارند.

بر اساس داده های سالنامه آماری استان هرمزگان در سال ۷۵ تعداد ۲۲۴ روستا دارای ارتباط تلفنی بوده اند که این میزان در طی سالهای بعد با افزایش قابل توجهی مواجه بوده و در سال ۹۴ تعداد روستاهای دارای ارتباط تلفنی به ۱۵۵۰ نقطه افزایش یافته است که نشان دهنده افزایش میزان برخورداری روستاها از ارتباط تلفنی است.

➤ خدمات فن آوری اطلاعات

بر اساس سالنامه آماری سال ۱۳۹۴، تعداد ۵۵ دفتر پیشخوان دولت در استان وجود داشته که شهرستان بندرعباس با ۳۰ دفتر بیشترین سهم را دارد. همچنین ۱۴۰ دفتر پست و مخابرات روستایی (ICT) در استان هرمزگان وجود دارد که شهرستان بستک با ۲۲/۱ درصد بالاترین سهم را دارد.

گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان
به طور متوسط به ازای هر ۲۰ هزار نفر در استان، ۱/۱۵ دفتر پیشخوان وجود دارد. که شهرستان ابوموسی، بشاگرد، جاسک و رودان فاقد دفتر پیشخوان دولت می باشند. در شهرستان های میناب، سیریک و حاجی آباد به ازای هر بیست هزار نفر کمتر از یک دفتر پیشخوان وجود دارد.

➤ شبکه فیبر نوری

در سال ۱۳۹۵ کل شبکه فیبر نوری استان برابر با ۲۸۷۹۱۷۴ کیلومتر بوده که شهرستان بندرعباس با ۶۴۹۱۸۵ کیلومتر و معادل ۲۲/۵ درصد از کل شبکه بیشترین سهم را دارد. پس از آن شهرستان قشم با ۴۳۹۵۳۸ کیلومتر در جایگاه دوم با سهم ۱۵/۲۷ درصدی بیشترین سهم را دارد. از دیگر سو شهرستان ابوموسی و سیریک با سهم کمتر از ۰/۱ درصد کمترین سهم از شبکه فیبر نوری استان را دارند.

۱-۹-۳- تحلیل شبکه حمل و نقل

➤ شبکه حمل و نقل جاده ای

استان هرمزگان در سال ۱۳۹۴ ۳/۸۵ درصد از کل راه های کشور را به خود اختصاص داده است. کل راه های سطح استان ۱۲۸۴۰ کیلومتر بوده که از این مقدار ۲۲/۲ درصد آن راه بین شهری و ۷۷/۸ درصد آن را راه های بین روستایی تشکیل داده اند. از کل راه های استان ۳۴ کیلومتر آزاد راه بوده و تنها ۰/۲۶ درصد کل استان را شامل می شود.

۶۲/۹ کیلومتر بزرگراه، ۵۷۳/۱ کیلومتر راه اصلی و ۱۶۲۲/۱ کیلومتر راه فرعی جمعاً راه های بین شهری استان را شکل داده اند. همچنین ۳۸۹۶ کیلومتر راه آسفالتی و ۱۸۲۹/۲ کیلومتر راه شوسه به همراه ۴۲۶۳/۷ کیلومتر راه خاکی، ساختار راه های روستایی استان را شکل داده است.

جدول ۴۱- وضعیت راههای جاده ای استان

راه بین روستایی			راه بین شهری					شرح	
جمع	شوسه	آسفالت	جمع	راه فرعی	راه اصلی	بزرگراه	آزادراه	جمع کل	
۱۲۹۰۷۵	۲۹۶۲۵	۹۹۴۵۰	۸۱۶۴۲	۴۴۴۵۴	۲۱۲۳۴	۱۲۹۶۹	۲۱۶۶	۲۱۰۷۱۷	کشور
۹۱۲۴/۸	۵۶۳۳/۸	۳۴۹۱	۲۲۶۳/۲	۱۲۷۴/۴	۶۴۹/۳	۴۲۳/۵	۳۴	۱۱۶۰۰	استان
۷/۰۶	۲/۳۷	۳/۵۱	۲/۷۷	۲/۸۶	۲/۲۱	۳/۲۶	۱/۵۶	۵,۵	سهم استان
۱۳۲۰۰۸	۲۶۹۰۸	۱۰۵۱۰۰	۵۸۸۹۳	۴۳۳۳۳	۲۴۸۸۶	۱۴۴۸۸	۲۴۰۱	۲۱۷۹۰۱	کشور
۵۱۹۶	۱۴۷۹	۳۷۱۷	۳۲۱۲	۱۹۸۵	۵۶۴	۶۲۹	۳۴	۸۴۰۸	استان
۳/۹۳	۵/۴۹	۳/۵۳	۵/۴۵	۴/۵۸	۲/۲۶	۴/۳۴	۴/۳۴	۳/۸۵	سهم استان
۱۲۸۳۹۵	۲۴۵۸۲	۱۰۳۸۱۳	۸۵۳۷۰	۴۳۶۲۸	۲۳۸۱۷۹	۱۵۴۶۲	۲۴۰۱	۲۱۴۵۶۰	کشور
۵۳۴۱	۱۶۶۵	۳۶۷۶	۲۸۹۷	۱۶۸۱	۵۱۱	۶۷۱	۳۴	۸۲۳۸	استان
۴/۱۶	۶/۷۷	۳/۵۴	۳/۳۹	۳/۸۵	۲/۱۴	۴/۳۴	۱/۴۲	۳/۸۴	سهم استان

➤ شبکه حمل و نقل ریلی

طول خطوط اصلی ناحیه راه آهن استان که از بندر شهید رجایی شروع می شود بیش از ۱۲۱۲ کیلومتر است. که پس از عبور از استان کرمان در استان یزد به دو شاخه منشعب می شود. یک شاخه پس از عبور از یزد و اصفهان به تهران رسیده و به شبکه راه آهن سراسری شمال-جنوب کشور می پیوندد. دو شاخه دیگر تا مشهد و پس از آن تا سرخس در مرز ترکمنستان امتداد می یابد. در سال ۱۳۸۵ طول خطوط اصلی راه آهن استان ۸۱۸ کیلومتر، خطوط فرعی و مانوری ۱۵۶ کیلومتر و صنعتی و تجاری ۱۱۳ کیلومتر بوده است. در سال ۱۳۹۴ این مقدار با رشد در خطوط اصلی به ۱۲۱۲ کیلومتر رسیده اند.

همچنین جداول شماره ۴۲ و ۴۳ تعداد مسافر و مسیر طی شده توسط حمل و نقل ریلی و وزن انواع بار حمل شده از ایستگاه های راه آهن را نشان می دهد.

جدول ۴۲- تعداد مسافر و مسیر طی شده توسط حمل و نقل ریلی

مسافر		شرح
تعداد (هزارنفر)	میلیون نفر کیلومتر	
۹۰۱	۵۰۲	۱۳۸۵
۹۱۷	۵۳۳	۱۳۸۶
۱۰۳۲	۶۳۲	۱۳۸۷
۱۰۸۶	۶۶۶	۱۳۸۸
۱۱۶۰	۷۱۳	۱۳۸۹
۱۲۲۸	۷۵۳	۱۳۹۰
۱۱۰۲	۱۰۶۳	۱۳۹۱
۱۱۵۶	۲۰۲۵	۱۳۹۲
۱۱۵۸	۱۳۸۷	۱۳۹۳
۱۰۰۶	۱۲۰۵	۱۳۹۴

جدول ۴۳- وزن انواع بار حمل شده از ایستگاه های راه آهن

ضریب تغییرات وزن بار	بارخالص		سال
	تن (کیلومتر)	وزن	
۴۲	۲۰۵۱۴۱۲۱۴۸	۴۴۲۹۲۶۰	۱۳۷۵
	۱۹۹۸۴۵۶۱۱۵	۳۴۴۲۸۰۵	۱۳۸۰
	۳۴۰۳۵۸۴۷۲۵	۷۲۳۶۶۵۲	۱۳۸۵
	۴۷۴۳۰۰۲۳۶۴	۶۷۲۹۴۳۰	۱۳۹۰
	۵۲۴۶۰۲۳۹۳۷	۷۳۰۸۱۴۳	۱۳۹۱
	۴۷۹۹۰۵۵۸۵۱	۶۴۱۷۹۸۸	۱۳۹۲
	۱۱۶۴۴۵۶۰۰۰	۹۷۲۰۰۰۰	۱۳۹۳
	۲۴۶۳۵۷۰۰۰۴	۶۲۸۸۸۷۳	۱۳۹۴

➤ شبکه حمل و نقل هوایی

تعداد پروازهای داخلی استان در سال ۸۶ میزان ۶۸۳ پرواز بوده است. در این سال ۱۷۰۵۴ نفر مسافر از طریق راه های هوایی وارد استان شده و ۳۶۲۸۰ از این طریق خارج شده اند. همچنین میزان بار وارد شده

گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان

در این سال ۱۳۶ تن و میزان بار خارج شده به مقاصد داخلی ۱۰۷ تن بوده است. در سال ۹۴ رشد قابل توجهی را در این زمینه شاهد هستیم. به طوری که میزان پروازهای داخلی استان به ۸۹۷۴ پرواز رسیده که نسبت به سال ۸۶ افزایش ۱۳ برابری را نشان می دهد. در این سال ۴۷۹۸۱۵ نفر مسافر از مبادی کشور وارد و ۴۶۶۹۸۶ نفر از استان به مقاصد داخلی کشور خارج شده است. همچنین مقدار بار حمل شده داخل کشور میزان ۴۳۴۵ تن وارد و ۴۳۳۸ تن از استان خارج شده است.

جداول شماره ۴۴ و ۴۵ اطلاعات مربوط به پروازهای داخلی و بین المللی استان را نشان می دهد.

جدول ۴۴- پروازهای داخلی استان هرمزگان بر حسب تعداد پرواز، مسافر و وزن بار حمل شده

پروازهای داخلی						شرح
وزن بار (تن)		تعداد مسافر (نفر)		تعداد پرواز		
خروجی	ورودی	خروجی	ورودی	خروجی	ورودی	
۱۰۷	۱۳۶	۳۶۲۸۰	۱۷۰۵۴	۴۰۰	۲۸۳	۱۳۸۶
۱۱۵۷	۴۲۹۲	۴۲۲۷۱۹	۳۹۵۸۴۴	۳۵۴۴	۳۴۴۴	۱۳۸۷
۲۴۸۴	۵۶۸۳	۵۱۱۲۱۸	۵۰۰۸۱۸	۵۰۰۴	۴۹۸۰	۱۳۸۸
۵۲۹۴	۵۳۰۰	۵۶۴۷۰۵	۵۶۸۱۷۰	۶۶۵۴	۳۴۸۹	۱۳۸۹
۵۴۴۸	۵۴۴۸	۵۶۵۷۸۹	۵۷۴۸۴۳	۵۴۵۴	۳۷۵۶	۱۳۹۰
۴۴۰۰	۴۳۹۹	۴۶۴۱۳۲	۴۸۰۲۴۴	۴۱۳۱	۳۴۴۰	۱۳۹۱
۴۴۸۸	۴۴۸۸	۴۲۶۱۱۴	۴۴۹۵۶۶	۳۷۴۳	۳۱۴۶	۱۳۹۲
۴۰۳۵	۴۰۳۲	۴۳۴۵۰۴	۴۵۳۳۶۰	۳۴۰۱	۳۷۲۳	۱۳۹۳
۴۳۳۸	۴۳۴۵	۴۶۶۹۸۶	۴۷۹۸۱۵	۴۵۰۰	۴۴۷۴	۱۳۹۴
۳۹۵۴/۲	۳۰۹۴/۹	۱۱۸۷/۲	۲۷۱۳/۵	۱۰۲۵	۱۴۸۰/۹	ضریب تغییرات

جدول ۴۵- پروازهای بین المللی استان بر حسب تعداد پرواز، مسافر و وزن بار حمل شده

پروازهای بین المللی						شرح
وزن بار (تن)		تعداد مسافر (نفر)		تعداد پرواز		
خروجی	ورودی	خروجی	ورودی	خروجی	ورودی	
۴/۵۳۸	۲۹,۱۲۵	۵۵۶۸۹	۵۷۴۴۳	۱۲۰۸	۱۲۰۲	۱۳۸۶
۶۴۱/۳۷۵	۸۹۸,۶۲۵	۵۶۴۰۹	۵۶۸۸۷	۸۵۷	۸۵۹	۱۳۸۷

۱۲۶/۳۶۲	۶۵۸,۵۴۹	۵۳۳۲۶	۵۰۳۲۱	۶۵۳	۶۴۶	۱۳۸۸
۵۱۱/۱۷۹	۷۶۳,۹۳۸	۴۶۷۵۵	۴۶۷۰۴	۵۱۳	۵۱۰	۱۳۸۹
۴۳۸	۶۴۵	۵۱۴۱۷	۵۰۳۰۸	۵۸۷	۵۸۵	۱۳۹۰
۳۹۰	۳۸۲	۳۸۳۶۰	۴۵۱۸۰۹	۴۵۱	۴۵۲	۱۳۹۱
۳۴۵	۲۳۲	۳۸۷۴۸	۳۴۴۳۹	۴۵۲	۴۵۱	۱۳۹۲
۴۵۸	۳۷۳	۳۳۰۹۴	۳۱۶۱۷	۴۰۰	۴۰۰	۱۳۹۳
۶۰۵۸	۷۲۲۴	۳۶۵۳۴	۳۵۵۳۰	۴۳۹	۴۴۲	۱۳۹۴
۱۳۳۳۹۴/۹	۲۴۷۰۳/۴	-۳۴/۴	-۳۸/۱	-۶۳/۷	-۶۳/۲	ضریب تغییرات

➤ شبکه حمل و نقل دریایی

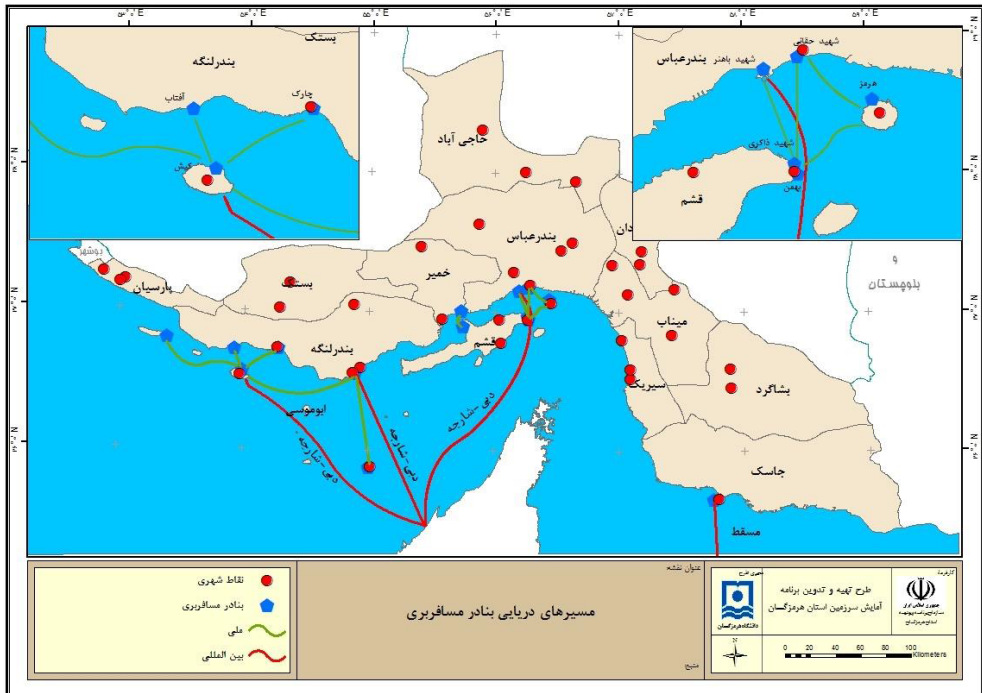
در سال ۱۳۹۵، تعداد ۲۲۲ بندر در حوزه های عملکردی ۱۰ گانه در استان وجود دارد. بنادر گردشگری و صیادی با ۴۵ درصد بیشترین تعداد را دارند. سپس بنادر مردمی با ۱۲/۵ درصد دومین بندر و بنادر صنعتی با ۱۴ بندر سومین بندر از نظر تعداد می باشند. از نظر توزیع شهرستانی بندرلنگه با ۸۴ بندر بیشترین بندر را در خود جای داده است.

در سال ۱۳۹۵، ۴۵۹۶۰۰۰۰ هزار تن کالای صادراتی و وارداتی معادل ۲۹ درصد از گمرکات اصلی استان تخلیه و بارگیری شده است که ۸۲/۸ درصد آن به صورت صادرات و مابقی وارداتی بوده است. بندر شهید رجایی با وزن ۳۶۵۴۱۹۵۷ تن واردات و صادرات در سال ۹۵ با سهمی معادل ۲۳ درصد از مبادلات کالایی بین المللی با بیش از ۱۰۰ کشور دنیا به عنوان دروازه کشور در تنگه هرمز نقش برجسته ای را در اقتصاد ایفا میکند.

جدول ۴۶- توزیع بنادر در شهرستان های ساحلی استان به تفکیک نوع عملکرد

شرح	جاسک	سیریک	میناب	بندرعباس	قشم	خمیر	بندرلنگه	پارسیان	ابوموسی	کل استان
تجارتی	۰	۰	۲	۳	۶	۲	۱	۱	۰	۳۱
مسافری	۱	۰	۰	۱	۲	۱	۳	۰	۱	۱۰
غیر مسافری	۰	۱	۰	۱	۳	۰	۵	۱	۱	۱۲
صنعتی	۰	۰	۰	۷	۵	۰	۵	۰	۱	۱۹
صیادی										
گردشگری	۰	۰	۰	۴	۱۳	۰	۲۱	۰	۱	۵۰
متفرقه	۰	۰	۰	۵	۷	۰	۴	۰	۰	۱۷
مردمی	۵	۳	۰	۰	۴	۰	۱۰	۳	۲	۲۸
مسافری	۰	۰	۰	۱	۱	۰	۰	۰	۰	۲
نظامی	۲	۰	۰	۲	۲	۰	۳	۱	۱	۱۱
نفتی	۰	۰	۰	۱	۶	۰	۲	۰	۱	۱۰
جمع	۱۱	۵	۳	۳۱	۳۷/۵	۴	۸۴	۹	۸	۲۲۲
درصد	۸/۱	۴/۱	۱/۴	۱۱/۷	۳۷/۵	۱/۸	۳۷/۸	۴/۱	۳/۶	۱۰۰

درصد	۵/۹	۴/۵	۵/۴	۸/۶	۵/۸/۱	۷/۷	۱۲/۱	۰/۹	۵	۴/۵	۱۰۰
------	-----	-----	-----	-----	-------	-----	------	-----	---	-----	-----

شکل ۷۶- مسیرهای دریایی بنادر مسافربری

۱-۱- بررسی و تحلیل صنعت استان

➤ واحدها و کارخانجات صنعتی اصلی موجود در استان و سهم از منطقه و کشور

شهرکهای صنعتی استان

شهرکهای صنعتی مکان‌هایی طراحی شده هستند که با برنامه‌ریزی صنعتی اصولی و با حفظ شعار زیست محیطی، واحدهای صنعتی را به دور هم جمع نموده و شیوه‌ای جدید را در راه صنعتی شدن ترسیم می‌نمایند. شهرکهای صنعتی معمولاً به ۲ گروه شهرکهای صنعتی عمومی و شهرکهای صنعتی تخصصی تقسیم می‌شوند.

گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان

در شهرکهای صنعتی عمومی، فضای شهرک بر اساس نیاز منطقه به گروه های مختلف صنایع تقسیم می گردد. در شهرکهای صنعتی تخصصی به دلیل وجود استعداد خاص منطقه از قبیل دسترسی آسان به مواد اولیه و موقعیت جغرافیایی خاص استان، می توانند در این بخش به فعالیت بپردازند. هم اکنون ۱۵ شهرک صنعتی و ۱۰ ناحیه صنعتی روستایی در استان فعال می باشند (جدول شماره ۴۷) که در این میان شهرستان بندرعباس با ۶ شهرک در جایگاه نخست و شهرستان های ابوموسی، بشاگرد، سیریک و حاجی آباد نیز فاقد شهرک می باشند.

در سال ۱۳۹۵ معادل ۸۴۰۷۰۹ فقره قرارداد در شهرکها و نواحی صنعتی منعقد شده است. در سال مذکور بیشترین سهم از قراردادهای منعقد شده مربوط به تولید محصولات غذایی با ۲۳ درصد و محصولات کانی غیر فلزی با سهم ۲۲ درصد در جایگاه نخست قرار دارند. سایر فعالیت ها سهمی معادل ۵۵ درصد را به خود اختصاص داده اند.

جدول ۴۷: تعداد شهرکهای صنعتی و وضعیت اشتغال به تفکیک شهرستان

شهرستان	تعداد شهرک	تعداد ناحیه صنعتی روستایی	اشتغال (نفر)	
			بیش بینی طبق جواز تاسیس قرار دادهای منعقد شده	واحدهای به بهره برداری- رسیده
ابوموسی	-	-	۰	۰
بستک	۱	۲	۳۷۶	۲۹۱
بشاگرد	-	۱	۰	۰
بندر عباس	۶	۱	۹۰۹۴	۳۹۷۰
بندرلنگه	۱	۱	۵۶۶	۴۵۶
پارسیان	۲	-	۴۰۵	۳۱۰
جاسک	۱	-	۰	۰
حاجی آباد	-	۲	۲۵۶	۱۰۴
بندر خمیر	۱	-	۳۲۲	۱۵۸
رودان	۱	-	۴۴۲	۲۳۷
سیریک	-	۱	۱۱۲	۶۹
قشم	۱	-	۰	۰
میناب	۱	۲	۸۳۹	۱۸۶
جمع استان	۱۵	۱۰	۱۲۴۱۲	۵۷۸۱

➤ مهمترین واحدهای فعال صنعتی استان تا پایان سال ۱۳۹۵

جدول ۴۸: واحدهای صنعتی اصلی استان

نام طرح	محصولات تولیدی	ظرفیت	واحد سنجش	حجم سرمایه گذاری (میلیارد ریال)	اشتغال (نفر)
مجتمع فولاد هرمزگان	اسلب فولادی	۱۵۰۰۰۰	تن	۹۷۰۴	۱۴۵۸
شرکت آلومینیوم المهدی و هرمز جنوب	شمش آلومینیوم	۲۲۳۰۰	تن	۱۰۰۶۸	۱۸۴۳
شرکت پالایش نفت بندرعباس	گاز مایع	۲۱۴۴۱۲	تن	۶۸۰۸	۱۲۰۱
	انواع بنزین	۲۵۴۷۷۹۸			
	سوخت جت	۶۷۹۱۹			
	نفت گاز	۳۸۰۵۳۷۱			
	قیح	۲۹۳۰۷۴			
	گوگرد	۳۲۴۰۰			
	نفت سفید	۷۱۷۴۱۷			
شرکت تولید روی بندرعباس	شمش روی	۱۸۰۰۰	تن	۱۳۹	۵۳۶
	کنسانتره روی	۲۲۴۰۰	تن		
شرکت سیمان هرمزگان	سیمان خاکستری	۱۸۰۰۰۰	تن	۵۷۲	۵۲۵
شرکت فولاد کاوه جنوب کیش	آهن اسفنجی	۱۸۶۵۰۰۰	تن	۱۰۶۹۶	۵۶۵
	شمش فولادی	۱۲۰۰۰۰۰			
مجتمع کشتی سازی و صنایع فراساحل ایران	ساخت، تعمیر و نگهداری انواع شناور	۶۳۰۰۰۰	تن	۷۷۹۱	۱۱۵۵
منطقه ویژه صنایع معدنی و فلزی خلیج فارس	انتقال مواد معدنی	۶۰۰۰۰۰۰	تن	۲۲۰۲	۱۰۶
شرکت نفت پاسارگاد	انواع قیح	۹۳۴۰۰۰	تن	۲۸۰	۸۹
شرکت صنایع فراساحل	سکوهای نفتی	۳۵۰۰۰	تن	۱۸۰	۵۲۷
شرکت بنا گستر کرانه	بلدینگ نفت کوره	۵۳۴۰۰۰۰	تن	۵۹۰	۱۴۹
مجتمع پترو صنعت گامرون	فرمالین	۵۶۰۰۰	تن	۲۴۴	۱۰۰
	هگزامین	۵۰۰۰	تن		
	رزین اوره	۱۰۰۰۰	تن		
فومن شیمی گستر	قیح	۳۳۱۲۰۰	تن	۱۱۲	۳۷
معماران تجارت جنوب آفتاب	قیح	۳۴۵۰۰۰	تن	۱۰۵	۱۳۶
توسعه نفت هرمزان	قیح	۵۶۰۰۰۰	تن	۱۲۵	۱۲۳

۱-۱- بررسی و تحلیل کشاورزی استان

۱-۱-۱- میزان اراضی کشاورزی مستعد و تحت بهره‌برداری و محصولات اصلی کشاورزی

تولید شده در استان

استان هرمزگان با دارا بودن شرایط اقلیمی خاص از پتانسیل های مطرح کشور در زمینه کشاورزی و دامپروری است به گونه ای که شرایط آب وهوایی مناسب در این استان زمینه های مناسبی را برای کشت میوه های گرمسیری مانند انبه، موز، کنار، گواوا، چیکو فراهم کرده است و همچنین سالانه بخش مهمی از محصول سبزی و صیفی شامل گوجه فرنگی، خیار سبز، بادمجان، هندوانه، فلفل و سیب زمینی کشور در این استان تولید می شود و کشت محصولات خارج از فصل در استان هرمزگان توانسته جایگاه این استان را در شمار یکی از مطرح ترین استانهای جنوبی در بعد کشاورزی قرار دهد (جدول شماره ۴۱ و شکل شماره ۷۳). پتانسیل بالای تولید خارج از فصل محصولات کشاورزی از مزیت های بخش کشاورزی هرمزگان است. همچنین استان هرمزگان طی سال های اخیر در جهت تامین نیازهای پروتئینی و افزایش تولیدات و فرآورده های دامی از روند رو به رشدی برخوردار است.

مطابق گزارش جهاد کشاورزی در سال ۱۳۹۵ معادل ۶۲ هزار بهره بردار در استان مشغول به فعالیت هستند که ۸۱ درصد آن را مرد و ۱۹ درصد آن را زنان تشکیل می دهند که عمده آنها را بهره‌برداران حقیقی تشکیل می دهند.

جدول ۴۹: کاربری اراضی کشاورزی استان به تفکیک دیم و آبی در سال ۹۵-۱۳۹۴

شرح	کشور	استان	سهم استان از کشور
کل اراضی کشاورزی	۱۴۶۳۲۳۸۱,۲	۱۵۶۲۵۸	۱,۰۷
اراضی آبی	کل	۱۵۲۷۶۱	۱,۷۸
	زراعی	۷۹۱۴۱	۱,۵۵
	باغی	۷۳۶۲۰	۲,۹۸
اراضی دیم	کل	۳۴۹۷	۰,۰۶
	زراعی	۰	۰
	باغی	۳۴۹۷	۰,۸۸

آمارنامه کشاورزی ۹۵-۱۳۹۴، جلد اول و سوم

گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان

بر اساس آمارنامه کشاورزی ۱۳۹۵ استان هرمزگان با ۱۵۶,۲ هزار هکتار ۱,۰۷ درصد از اراضی کشاورزی کشور را به خود اختصاص می دهد. استان هرمزگان از لحاظ سطح زیر کشت اراضی زراعی جایگاه ۲۸ و از نظر تولیدات زراعی جایگاه ۱۹ را در کشور دارد. همچنین جایگاه استان از نظر سطح زیر کشت و میزان تولیدات اراضی باغی نسبت به کشور به ترتیب ۱۳ و ۱۲ است (جدول شماره ۴۹).

جدول ۵۰: سطح زیر کشت و میزان تولید اراضی زراعی و باغی استان هرمزگان و سهم و جایگاه در کشور

شرح	سطح زیر کشت (هکتار)			تولید (تن)		
	میزان	سهم از کشور	رتبه کشوری	میزان	سهم از کشور	رتبه کشوری
اراضی زراعی	۷۹۱۴۱	۱/۳	۲۸	۱۶۳۹۴۸۵	۲	۱۹
اراضی باغی	۷۷۱۱۷	۲/۷	۱۳	۵۸۵۵۹۶	۲/۸	۱۲

فارغ از سهم و جایگاه استان از سطح زیر کشت و میزان تولیدات، یکی از عوامل اصلی برتری استان هرمزگان از نظر محصولات زراعی، عرضه این محصولات در خارج از فصل به اقصی نقاط کشور است. از جمله این محصولات می توان به هندوانه، پیاز، گوجه فرنگی، خیار و سبزیجات اشاره کرد. همچنین از محصولات باغی عمده استان می توان به خرما، لیمو ترش و لیمو شیرین، نارنگی، نارنج، گریپ فروت، انبه، کنار، چیکو و گواوا نام برد که به عنوان محصولات دارای مزیت نسبی بالا سهم قابل توجهی از تولیدات کشور را به خود اختصاص می دهند (جدول ۵۱ و ۵۲ و ۵۳).

جدول ۵۱: سطح زیر کشت و میزان تولید عمده محصولات زراعی استان هرمزگان و سهم و جایگاه در کشور

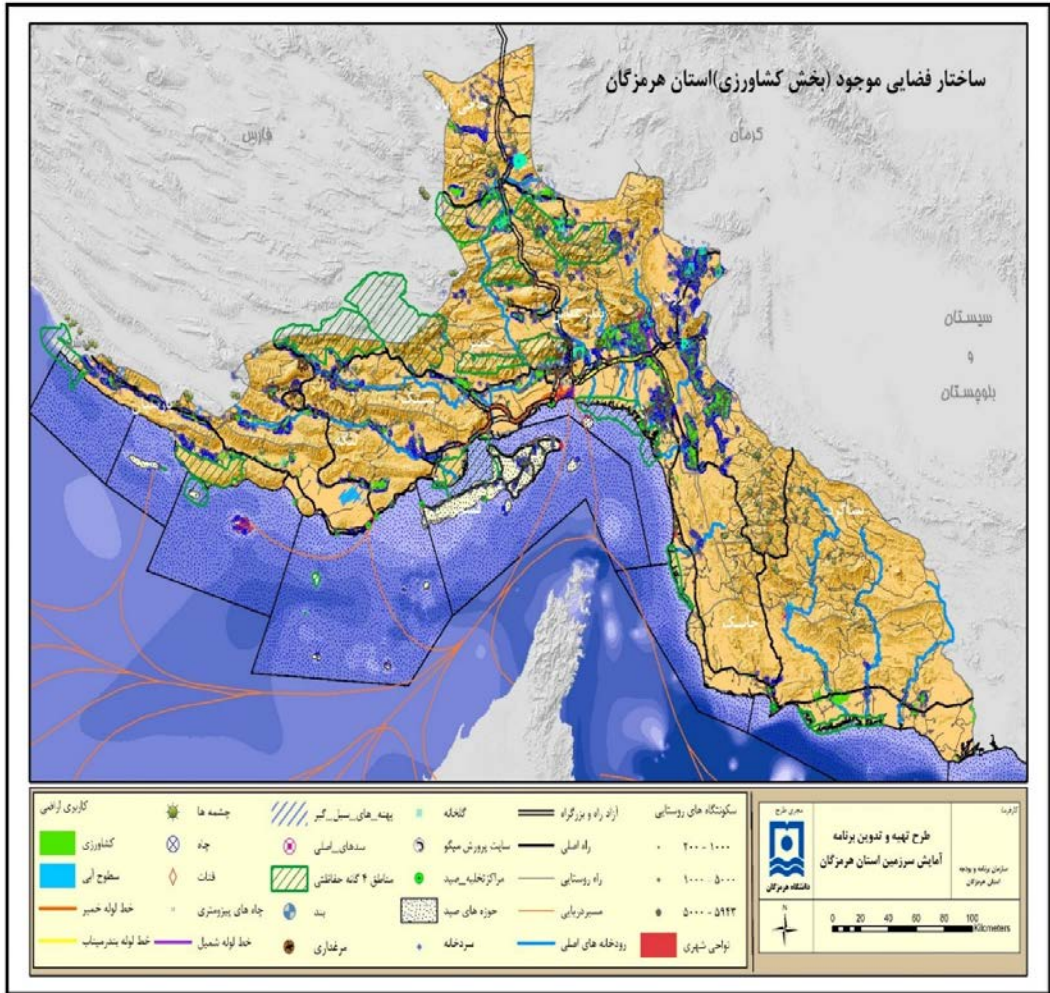
شرح	سطح زیر کشت (هکتار)			تولید (تن)		
	میزان	سهم از کشور	رتبه کشوری	میزان	سهم از کشور	رتبه کشوری
سبزیجات	۳۹۵۷۲	۷,۵	۳	۱۱۵۷۶۹۱	۶,۸	۴
محصولات جالبزی	۱۵۷۸۷	۴,۸	۶	۳۲۷۳۷۹	۴,۱	۶
توتون و تنباگو	۱۸۰۰	۱۶,۴	۲	۵۴۰۰	۲۵,۷	۲
کنجد	۱۰۰۰	۲۳	۷	۹۹۰	۲,۴	۷
پیاز	۱۰۰۶۷	۱۶,۳	۱	۲۷۱۴۴۳	۱۱,۳	۱
گوجه فرنگی	۱۳۳۵۶	۹	۵	۴۴۰۶۴۶	۷,۵	۶
هندوانه	۷۴۸۸	۵,۹	۶	۱۶۰۹۸۷	۳,۹	۷
خیار	۵۱۵۹	۷,۲	۴	۱۰۴۲۹۸	۶,۲	۴

گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان
 جدول ۵۲: سطح زیر کشت و میزان تولید عمده محصولات باغی استان هرمزگان و سهم و جایگاه در کشور

تولید (تن)			سطح زیر کشت (هکتار)			شرح
رتبه کشوری	سهم از کشور	میزان	رتبه کشوری	سهم از کشور	میزان	
۴	۶,۳	۵۰۶۷۱ ۷	۳	۸,۶	۷۱۶۰ ۳	میوه های نیمه گرمسیری
۲	۱۳,۵	۲۶۰۲۲	۲	۲۹,۴	۴۲۴۴	میوه های گرمسیری
۵	۲,۵	۴۸۹۱۳	۸	۲	۱۷۵۶	محصولات گلخانه ای

جدول ۵۳: سطح زیر کشت و میزان تولید عمده محصولات باغی استان هرمزگان به تفکیک نوع محصول و سهم و از کشور

تولید (تن)		سطح زیر کشت (هکتار)		شرح	
سهم از کشور	میزان	سهم از کشور	میزان		
۱۲	۱۳۹۶۵۷	۱۵,۷۳	۳۳۳۵۵	خرما	
۴,۴۱	۱۲۷۱۹۴	۷,۵۳	۱۱۹۷۹	پرتقال	
۸,۰۴	۶۲۶۴۰	۱۸,۵۶	۷۳۲۸	نارنگی	
۲۳,۱۷	۱۲۰۱۴۰	۳۳,۶	۹۳۹۲	لیمو ترش	
۵,۶۲	۳۶۵۳۷	۲۸,۱۷	۵۴۹۴	لیمو شیرین	
۲,۳۱	۲۲۸۰	۴,۹۷	۱۸۴	گریپ فروت	
۵,۲۵	۴۰۱۵	۹,۳	۴۱۳	نارنج	
۷,۱۸	۳۶۴۵۹۰	۱۲,۳۹	۳۷۶۱۳	جمع مرکبات	
		۲۰۶۷۲	۵۸,۵۳	۲۸۶۲	انبه
		۴۷۲۹	۲۲,۴۷	۶۵۷	کنار
		۹۰	۱۹,۷۶	۱۱۳	چیکو
		۴۹۰	۱۶,۸	۲۱۸	گوارا

شکل ۷۷: ساختار فضایی کشاورزی استان

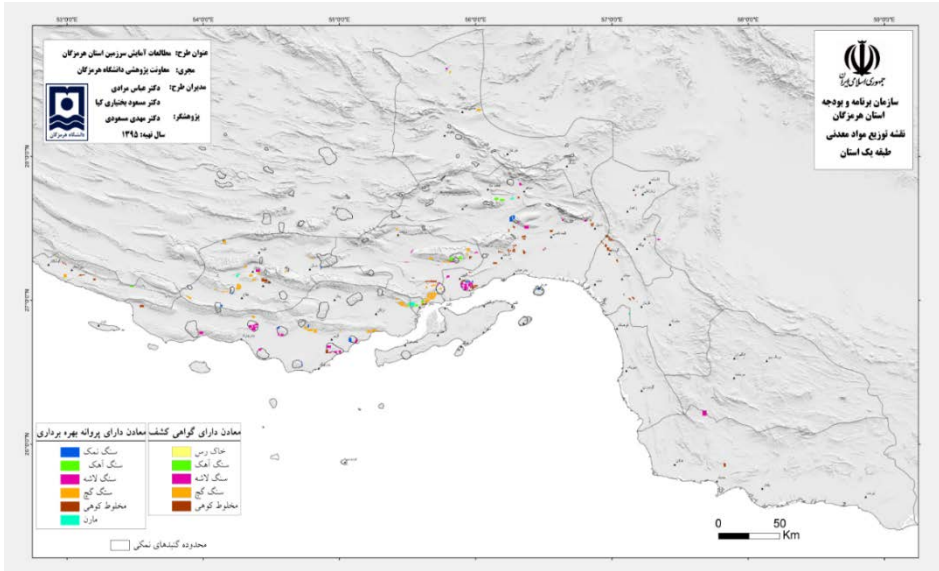
۱-۱۲-۱- انواع و ظرفیت معادن اصلی استان و تعداد پروانه‌های استخراج معدنی و سهم از منطقه و کشور

بر اساس آمارگیری سال ۱۳۹۳ استان هرمزگان تعداد ۱۰۷ معدن فعال معادل ۲ درصد کشور و ۱۲ درصد از منطقه هشت را در خود جای می دهد که ۹۲,۵ درصد به صورت خصوصی و مابقی آن به صورت تعاونی اداره می شوند. استان هرمزگان با تعداد ۱۹۱۶ نفر شاغل در بخش معادن معادل ۲,۰۹ درصد شاغلان کشور و ۴,۷۷ درصد از شاغلان منطقه هشت را به خود اختصاص داده است که ۴۳,۹۳ درصد از آنها در معادن شن و ماسه و مابقی در سایر معادن فعالیت دارند (جدول شماره ۵۴).

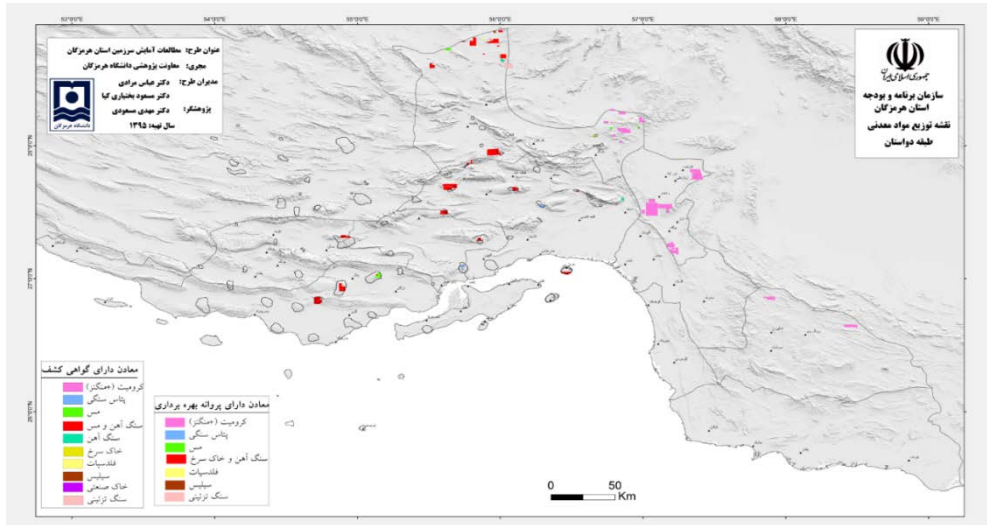
جدول شماره ۵۴: تعداد معادن، شاغلان و ارزش تولیدات معادن در حال بهره برداری استان هرمزگان و سهم از منطقه و کشور

شرح	تعداد معادن	تعداد شاغلین	ارزش تولیدات
کشور	۵۳۵۵	۹۱۸۶۹	۲۴۵۱۱۲۵۱۵
منطقه ۸	۸۶۶	۴۰۱۷۷	۸۹۷۴۶۷۰۰
هرمزگان	۱۰۷	۱۹۱۶	۲۵۲۵۱۲۲
کرمان	۴۳۸	۲۵۱۲۲	۴۱۵۴۲۲۱۲
سیستان و بلوچستان	۱۰۷	۱۳۷۹	۵۵۵۱۲۴
یزد	۲۱۴	۱۱۷۶۰	۴۵۱۲۴۲۴۲
سهم استان از کشور	۲	۲,۰۹	۱,۰۳
سهم استان از منطقه ۸	۱۲,۳۶	۴,۷۷	۲,۸۱

به طور کلی استان هرمزگان با ۱۴۷۸۰۶۷ میلیون ریال ۱,۴ درصد از ارزش تولیدات کشور را به خود اختصاص داده است. بیشترین ارزش تولیدات استان با ۴۲,۵ درصد متعلق به معادن شن و ماسه و پس از آن با ۲۲,۳ درصد به معادن سنگ آهک اختصاص دارد. از جمله تولیدات برجسته استان می توان به معادن سنگ آهک، شن و ماسه سنگ لاشه اشاره کرد که به ترتیب ۱۴,۹، ۱۳,۳ و ۱۱,۸ درصد از ارزش ریالی کشور را به خود اختصاص داده اند (جدول شماره ۵۵). توزیع معادن استان در اشکال ۷۸ و ۷۹ ارائه شده است.

شکل ۷۸: نقشه ساختار فضایی معدنی طبقه یک استان

شکل ۷۹: نقشه توزیع مواد معدنی طبقه دو استان

گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان
 جدول ۵۵: ارزش تولید مواد معدنی معادن در حال بهره‌برداری استان و کشور بر حسب فعالیت در سال ۱۳۹۳ (میلیون ریال)

شرح	استان	کشور	سهم استان از کشور
جمع	۱۴۷۸۰۶۷	۱۰۲۴۲۶۶۷۱	۱,۴
سنگ آهن	۸۴۰۰۰	۷۶۹۸۷۵۶۳	۰,۱
کرومیت	۱۳۱۵۲	۱۶۴۹۴۲۸	۰,۸
شن و ماسه	۶۲۷۵۸۹	۴۷۲۵۹۴۶	۱۳,۳
سنگ های تزئینی	۹۰۰۰	۸۲۶۳۵۷۲	۰,۱
سنگ لاشه	۲۴۲۹۳۷	۲۰۶۶۳۹۷	۱۱,۸
سنگ آهک	۳۳۰۲۱۷	۶۷۶۷۰۰۰	۴,۹
سنگ گچ	۱۵۷۷۱۲	۱۰۵۷۰۴۸	۱۴,۹
باریت، خاک سرخ و زرد	۷۷۰۰	۴۰۱۷۸۶	۱,۹
نمک	۵۷۶۰	۵۰۷۹۳۱	۱,۱

۱۳-۱- بررسی و تحلیل بخش گردشگری استان

۱۳-۱-۱- تعداد نقاط جذاب گردشگری (به تفکیک تاریخی، طبیعی، مذهبی، سلامت)، میزان

ورود گردشگر به استان و درآمدهای ناشی از آن و سهم از منطقه و کشور

استان هرمزگان دارای منابع و جاذبه های گردشگری متنوع طبیعی، فرهنگی، تجاری و تاریخی و بویژه ساحلی و دریایی میباشد. این جاذبه ها در طول سال بویژه فصول خنک سال از آبان ماه تا اواسط اردیبهشت گردشگرانی را با اهداف متفاوت از سراسر کشور به سمت خود میکشاند. وجود چشم اندازهای ساحلی زیبا، جزایر متعدد با جاذبه های متنوع، تالابهای بین المللی ساحلی منحصر به فرد با جنگلهای دریایی حرا، چشمه های آب گرم مانند آب گرم معروف گنو، مناطق کوهستانی با ارزشهای بالای زیست محیطی و حفاظتی، پدیده های زمین شناسی و ژئوپارکهای با ثبت جهانی، امکانات سفرهای دریایی، مراکز بزرگ تجاری و تفریحی بویژه در جزایر کیش، قشم و شهر بندرعباس با امکانات اقامتی مناسب، بنادر تاریخی با جاذبه های بوم گردی مانند بنادر تاریخی کنگ، لافت و جاسک و روستاهای گردشگری هر ساله میلیونها نفر گردشگر را از سراسر کشور و سایر کشورها جذب مینماید تا بخش گردشگری نیز مانند سایر بخشهای

گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان
 اقتصادی بتواند طرفیتهای متنوع استان را نمایش دهد. جدول شماره ۵۶ انواع جاذبه های گردشگری استان بر اساس سیستم طبقه بندی سازمان جهانی گردشگری و سطح عملکردی آنها را نشان میدهد.
جدول ۵۶: انواع جاذبه های اصلی گردشگری استان و سطح عملکردی آنها

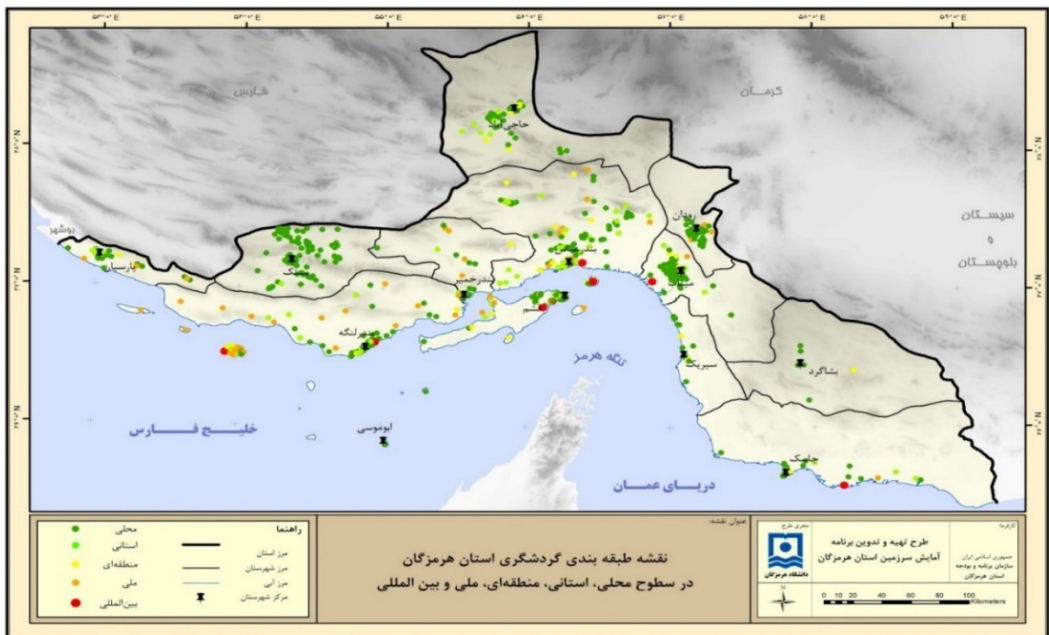
نوع جاذبه	تعداد	سهم نسبی	عملکرد			
			محل	استانی	منطقه ای	ملی
فرهنگی	۱۷۴	۳۲,۲	۱۷۴	۱۲۶	۶۹	۴۵
اقتصادی	۷۴	۱۳,۷	۷۴	۴۰	۳۳	۲۴
مذهبی	۱۲۱	۲۲,۴	۱۲۱	۲۸	۲۲	۹
طبیعی	۱۵۷	۲۹,۱	۱۵۷	۶۸	۴۱	۲۷
ورزشی	۱۴	۲,۳	۱۴	۱۴	۱۴	۷
جمع	۵۴۰	۱۰۰	۵۴۰	۲۷۶	۱۷۹	۱۰۵

علاوه بر جاذبه های فوق هم اکنون در استان هرمزگان ۲۴۳ اثر فرهنگی مادی در سالهای اخیر ثبت ملی شده است.

توزیع مکانی جاذبه های گردشگری استان از منظر برنامه ریزی متعادل و متوازن نبوده که اشکال شماره ۸۰ و ۸۱ این پراکنش را برای انواع جاذبه ها نمایش می دهد.

شکل ۸۰: انواع جاذبه‌های گردشگری استان

شکل ۸۱: توزیع جاذبه‌های گردشگری استان به تفکیک سطح آن

گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان

استان هرمزگان دارای ۱۴۱ مرکز اقامتی شامل هتل‌های ۲ تا ۵ ستاره و دیگر انواع اقامتگاهها با ظرفیت پذیرش ۱۹۸۰۰ نفر بطور همزمان می‌باشد. هر چند ۹۶ درصد این ظرفیت مربوط به ترتیب به جزیره کیش (۵۳/۵ درصد)، قشم (۲۵ درصد) و بندرعباس (۱۷/۲ درصد) می‌باشد اما با استننا ابوموسی و بشاکرد سایر شهرستانهای استان دارای حداقل یک مرکز اقامتی می‌باشند. جدول شماره ۵۷ وضعیت زیرساخت اقامتی برای گردشگران در شهرستانهای استان را نشان می‌دهد.

جدول ۵۷: ظرفیت اقامتی شهرستانهای استان

شهرستان	تعداد هتلها و مراکز اقامتی	تعداد اتاقها	تعداد تختها	توضیحات	تاسیس
بندرعباس	۲۸	۱۲۱۰	۳۴۰۷	شامل ۲۸ هتل و هتل آپارتمان	
بستک	۱	۳۶	۱۲۰	۱ هتل	۱۳۹۱
بندرلنگه (کیش)	۵۳		۱۰۶۰۰	۵۳ واحد در کیش	
بندرلنگه	۱	۲۶	۹۶	هتل دیپلمات	
میناب	۲	۱۵	۴۵	۱ هتل صدف (در حال تاسیس) و ۱ مهمانسرای جهانگردی با ۱۵ اتاق	
قشم	۴۸	۱۶۳۸	۴۹۴۶	هتل و هتل آپارتمان	
پارسیان	۳		۳۲۰	۱ مسافرخانه، ۱ هتل آپارتمان و ۱ اقامتگاه بوم گردی ساحلی	
حاجی آباد	۱	۱۲	۳۰	۱ مسافرخانه	
رودان	۱	۱۸	۳۶	۱ هتل بهار	
سیریک	۱	۱۶	۵۵	۱ هتل آپارتمان (۹ اتاق و ۷ سویت)	۱۳۹۴
جاسک	۱	۲۴	۷۰	هتل دریا (مالکیت نیروی دریایی ولی استفاده عمومی است)	
بشاکرد	۰	-	-	-	
ابوموسی	۰	-	-	-	
خمیر	۱	۲۱ اتاق و	۷۵	هتل سه ستاره با رستوران و تالار با حجم سرمایه گذاری ۴ میلیاردی	۱۳۹۴
جمع کل	۱۴۱		۱۹۸۰۰		

۱۴-۱- بررسی و تحلیل نظام خدمات استان

۱-۱۴-۱- آموزش عمومی و آموزش عالی

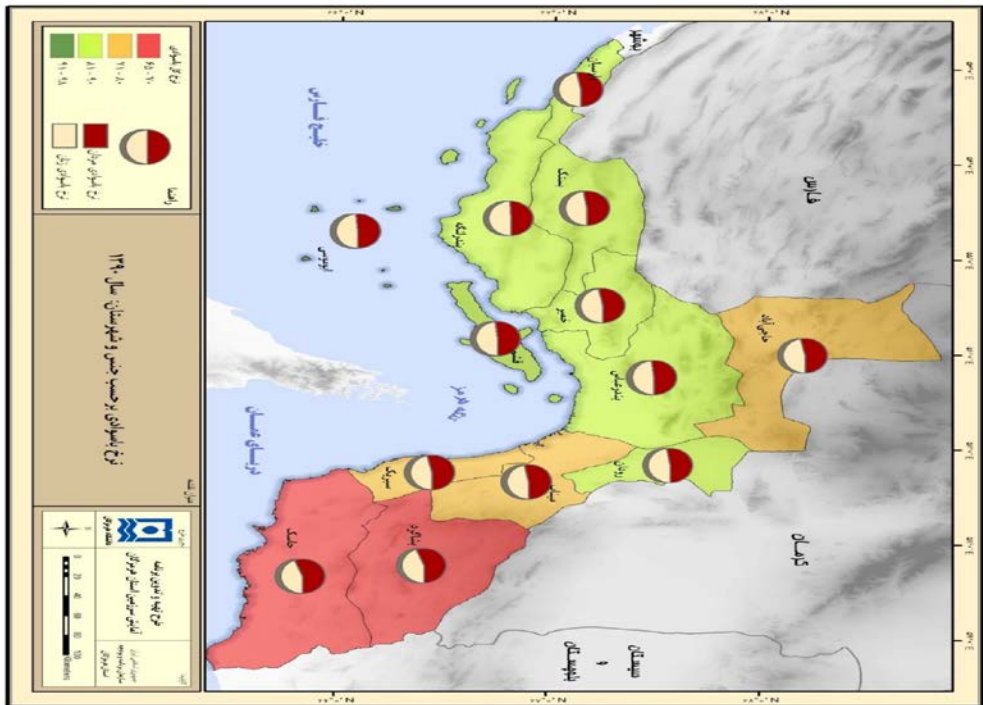
از سال ۱۳۷۰ تا ۱۳۸۵ درصد باسوادی شهر و روستا اختلاف اندکی داشته است اما از ۱۱۵۲۱۵۵ نفر باسواد در استان، ۵۴/۰۶ درصد آن از شهرها بوده اند. نسبت جنسیتی سواد نیز در دوره زمانی ۶۵ تا ۹۰ روند متعادلی را در سطح سواد زنان و مردان در عرصه شهری و روستایی طی کرده به طوری که سهم باسواد زنان نسبت به مردان در سال ۶۵ از ۴۲/۵ درصد در نقاط شهری به ۴۷/۶۴ درصد و در عرصه های روستایی از ۳۵/۷۲ درصد به ۴۶/۹۳ درصد افزایش یافته است.

توزیع شهرستانی جمعیت ۶ساله و بیشتر نشان می دهد که ۶۸/۶درصد از آنها در شهرستان های بندرعباس، بندرلنگه، رودان و میناب ساکن هستند که شهرستان بندرعباس به تنهایی ۳۷/۵۳ درصد این جمعیت را در خود جای داده است. همچنین ۶۹/۹۸ درصد از باسوادان استان در شهرستان های نامبرده ساکن هستند که شهرستان بندرعباس سهم ۳۹/۹۷ درصد از باسوادان را به خود اختصاص داده است. توزیع شهرستانی نرخ باسوادی نشان می دهد که شهرستان ابوموسی با ۹۷/۵۴ درصد بالاترین و شهرستان بشاگرد با ۶۴/۵۷ درصد پایین ترین نرخ باسوادی در استان را دارد.

جدول ۵۸- جمعیت شش ساله و بیشتر، تعداد باسوادان و نرخ باسوادی بر حسب جنس و شهرستان

شرح	جمعیت شش ساله و بیشتر			باسوادان			نرخ باسوادی		
	مرد و زن	مرد	زن	مرد و زن	مرد	زن	مرد و زن	مرد	زن
کل استان	۱۳۷۶۹۶	۶۹۶۴۱۸	۶۷۸۳۴۶	۱۱۵۲۱۵۵	۶۰۷۱۲۲	۵۴۵۰۳۳	۸۳/۶۷	۸۵/۷۸	۸۰/۹۷
ابوموسی	۴۸۸۷	۲۹۵۶	۹۳۱	۴۷۶۷	۲۸۹۱	۸۷۶	۹۷/۵۴	۹۸/۳۶	۹۴/۰۹
بستک	۷۰۲۶۳	۲۵۸۷۳	۲۳۳۹۰	۵۹۰۴۵	۲۱۳۶۱	۲۷۶۸۴	۸۴/۰۳	۸۷/۴۲	۸۰/۵۰
بشاگرد	۲۳۹۴۲	۱۷۰۷۵	۱۶۸۶۷	۲۱۹۱۸	۱۱۹۷۰	۹۹۴۸	۶۴/۵۷	۷۰/۱۰	۵۸/۹۸

بندرعباس	۵۱۶۷۴	۱۱۷۵۳۳	۳۷۱۶۹	۴۵۱۷۱	۵۷۷۱۰	۴۵۴۳۸	۱۰۴۱۱۹	۳۷۵۸۲	۱۰۰۲۶	۲۰۶۰۵۸
بندرلنگه	۶۲۸۱۵	۱۸۸۵۳	۱۸۲۶۶	۲۳۵۷۲	۲۸۶۳۹	۲۲۸۳۷	۵۱۴۰۹	۱۸۵۶۱	۵۰۶۷۶	۱۰۱۵۴۱
پارسیان	۹۷۶۹۷	۳۰۹۸۴	۲۰۹۸۴	۲۰۸۲۸	۴۳۹۱۷	۳۸۵۷۹	۸۳۹۵۷	۲۹۵۵۶	۴۹۵۹۳	۱۰۴۵۱۷
جاسک	۵۲۸۷۵	۱۶۴۵۶	۱۶۴۵۶	۱۷۴۹۵	۲۲۹۱۶	۲۰۲۹۲	۴۳۰۹۹	۱۵۴۷۴	۴۴۹۵۶	۸۴۴۱۲
حاجی آباد	۴۵۱۲۲	۱۴۵۲۸	۱۴۵۲۸	۱۳۳۳۳	۲۱۰۰۱	۱۸۲۸۷	۴۰۸۵۸	۱۴۰۸۲	۴۱۳۲۵	۷۹۴۳۷
خمیر	۸۳/۲۸	۸۳/۴۰	۸۳/۴۰	۶۸/۲۵	۷۶/۱۰	۸۴/۹۰	۸۰/۶۴	۷۸/۶۴	۸۶/۰۵	۷۹/۵۲
رودان	۸۴/۱۸	۸۷/۲۹	۸۷/۲۹	۷۴/۲۲	۸۰/۰۲	۸۸/۸۶	۸۳/۸۴	۸۳/۳۷	۸۸/۷۱	۸۳/۱۳
سیریک	۷۹/۴۱	۷۹/۴۱	۷۹/۴۱	۶۱/۷۳	۷۲/۲۴	۸۰/۹۱	۷۷/۵۱	۷۴/۰۳	۸۳/۳۳	۷۶
قشم	۸۲/۳۷	۸۲/۳۷	۸۲/۳۷	۸۲/۳۷	۸۲/۳۷	۸۲/۳۷	۸۲/۳۷	۸۲/۳۷	۸۲/۳۷	۸۲/۳۷
میناب	۸۲/۳۷	۸۲/۳۷	۸۲/۳۷	۸۲/۳۷	۸۲/۳۷	۸۲/۳۷	۸۲/۳۷	۸۲/۳۷	۸۲/۳۷	۸۲/۳۷

شکل ۸۲- نرخ باسوادی برحسب جنس در شهرستانها

تعداد دانش آموزان سال تحصیلی ۹۵-۹۴، ۳۴۱۰۲۹ بوده که از این تعداد شهرستان بندرعباس ۳۶/۴۳ درصد بیشترین سهم را داشته است. پس از آن شهرستان میناب با ۱۵/۳ درصد دومین شهرستان از نظر تعداد دانش آموز بوده است. همچنین این دو شهرستان با در بر گرفتن ۴۷/۴۱ درصد از کارکنان آموزشی، اداری و دفتری، دو قطب برتر آموزشی استان محسوب می شوند.

➤ آموزش عالی

از مجموع ۹۲ مرکز آموزش علمی و دانشگاهی، مراکز دانشگاه علمی و کاربردی و دانشگاه آزاد اسلامی به ترتیب ۲۲/۸۳ و ۱۹/۵۷ درصد بیشترین سهم را دارند. از ۱۱ مرکز رشد موجود استان ۹ مرکز در شهر بندرعباس و ۲ مرکز نیز در شهر قشم دایر می باشد. از ۴ پژوهشکده، ۲ پژوهشکده در بندرعباس و شهرهای قشم و سیریک نیز هر کدام دارای یک پژوهشکده می باشند. شهرستان بندرعباس با ۴۳ درصد و قشم ۱۶/۳ درصد دارای بیشترین مراکز علمی و آموزش عالی در استان هرمزگان هستند. طی ده سال اخیر (۹۴-۸۴) دانشجویان استان با افزایش ۳ برابری به ۶۲۶۸۹ نفر رسیده است.

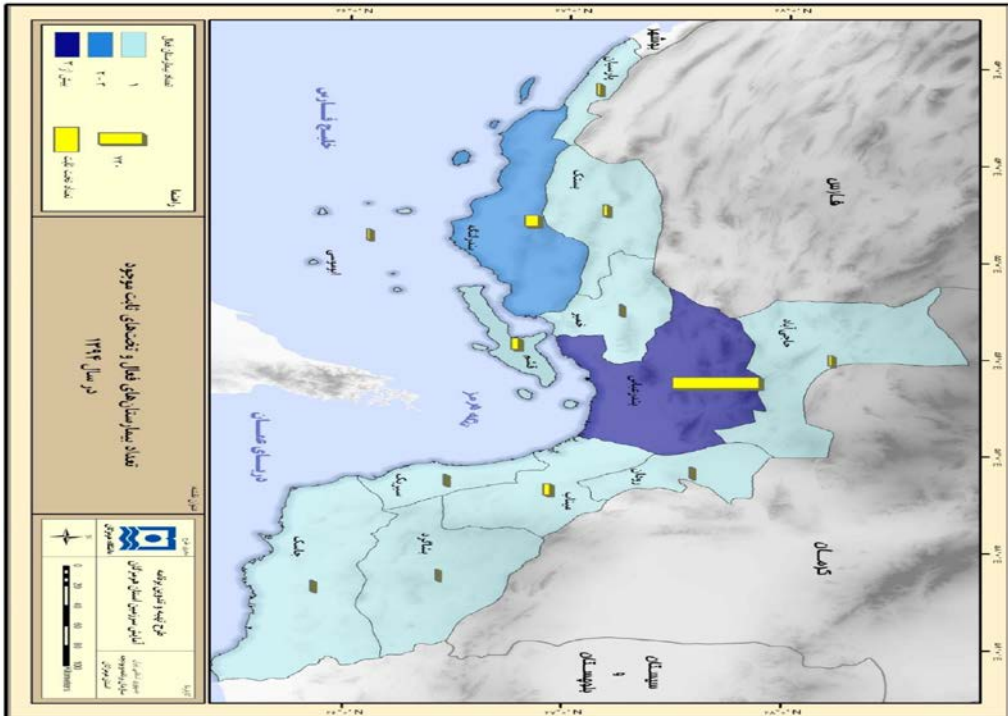

شکل ۸۳- توزیع جغرافیایی مراکز علمی و آموزش دانشگاهی

۱-۱۴-۲- بهداشت و درمان

الف) مراکز درمانی

در سال ۱۳۹۴، تعداد ۲۳۵۰ تخت در قالب ۲۴ بیمارستان وجود دارد که از این تعداد ۱۶ بیمارستان با ۱۵۲۴ تخت وابسته به دانشگاه علوم پزشکی هرمزگان بوده است. از این تعداد ۴ بیمارستان در شهر بندرعباس و در هر مرکز شهرستان یک بیمارستان به ارائه خدمات می پردازند. یک بیمارستان تأمین اجتماعی و همچنین ۴ بیمارستان وابسته به سایر ارگان های دولتی در مجموع مراکز بیمارستانی دولتی استان را تشکیل می دهد. تعداد ۳ بیمارستان خصوصی که ۲ بیمارستان در شهر بندرعباس و یک بیمارستان در بندرلنگه با ۱۵۲ تخت مسقر می باشند. شهر بندرعباس با دارا بودن ۱۰ بیمارستان ۶۲/۱ درصد از کل تخت ها (خصوصی و دولتی) بیشترین سهم را از مراکز درمانی استان دارد. بر اساس سرشماری سال ۹۵ به ازای هر ۷۴۰۱۷۳ نفر یک بیمارستان و به ازای هر ۱۱۱۰۲۵۹ نفر یک بیمارستان وابسته به دانشگاه وجود دارد. همچنین به ازای هر ۷۵۵۹ نفر یک تخت بیمارستانی و ۱۱۶۵۶ نفر یک تخت بیمارستانی وابسته به دانشگاه وجود دارد.

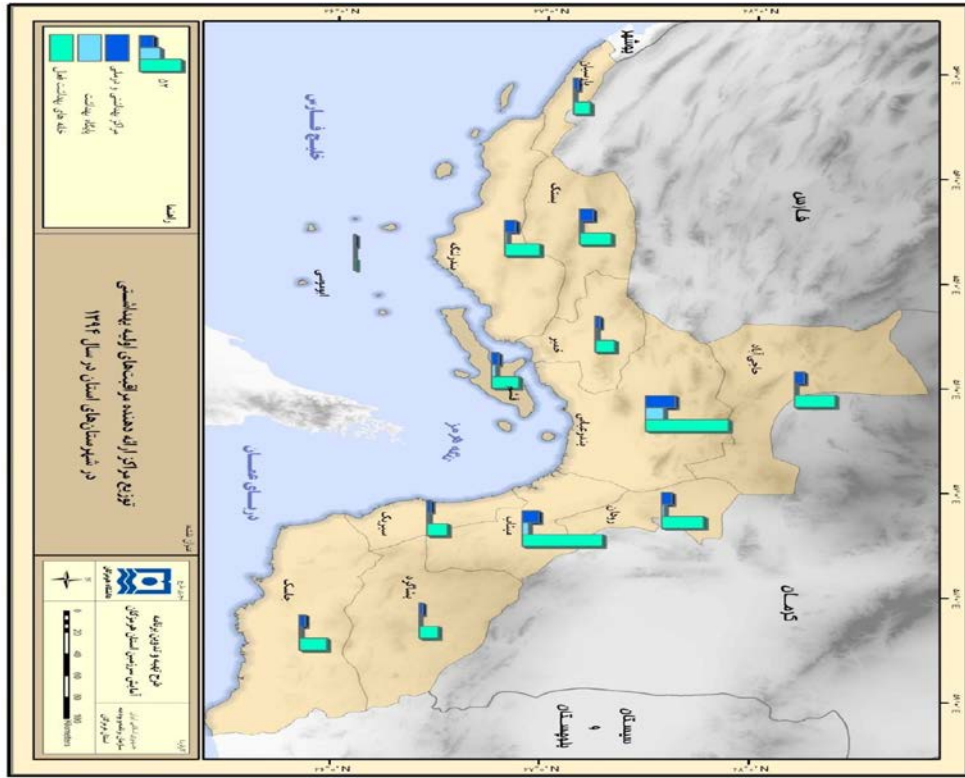

شکل ۸۴- تعداد بیمارستان‌های فعال و تخت‌های ثابت موجود

ب) مراکز بهداشتی درمانی و پایگاه‌های بهداشت شهرداری و روستایی

تعداد ۲۰۴ مرکز ارائه دهنده مراقبت‌های اولیه بهداشتی استان در قالب مراکز بهداشتی و درمانی و پایگاه‌های بهداشت وجود دارد. از این تعداد ۱۰۴ مرکز در حوزه شهری و ۱۰۰ مرکز در حوزه روستایی فعال هستند. حوزه‌های شهری شهرستان بندرعباس با ۴۴ مرکز و حوزه‌های روستایی آن با ۱۶ مرکز بیشترین ارائه خدمات اولیه بهداشتی و درمانی را بر عهده دارد. شهرستان ابوموسی نیز با یک مرکز مستقر در شهر و یک مرکز روستایی کمترین تعداد را دارد.

تعداد ۵۵۶ خانه بهداشت فعال روستایی در استان وجود دارد که شهرستان بندرعباس با ۱۰۴ و میناب با ۱۰۰ پایگاه جایگاه اول و دوم و ابوموسی با دو پایگاه کمترین تعداد را دارد.

شکل ۸۵- توزیع مراکز ارائه دهنده مراقبت های اولیه بهداشتی

جدول ۶۰- توزیع شهرستانی خدمات بهداشتی سال ۱۳۹۴

مرکز توانبخشی	مؤسسات تشخیصی- درمانی هسته ای	داروخانه	آزمایشگاه تشخیصی طبی	شرح
۵۵	۶۸	۱۲۶	۱۱۶	کل استان
۰	۱	۱	۱	ابوموسی
۳	۶	۵	۱۲	بستک
۰	۱	۱	۱	بشاگرد
۳۳	۴۰	۶۲	۴۳	بندرعباس
۶	۵	۱۶	۱۴	بندرلنگه
۰	۲	۳	۶	پارسیان
۰	۱	۴	۴	جاسک
۱	۲	۴	۵	حاجی آباد

۲	۲	۴	۴	خمیر
۱	۱	۷	۸	رودان
۰	۱	۲	۱	سیریک
۴	۲	۹	۸	قشم
۴	۴	۸	۹	میناب

ج) شاغلین بهداشت و درمان

در سال ۱۳۹۴ تعداد ۸۹۲۳ نفر زیر نظر دانشگاه علوم پزشکی استان مشغول فعالیت هستند که تعداد ۹۳۸ نفر پزشک، ۵۸۱۰ نفر پیراپزشک و ۲۱۷۵ را کارکنان پشتیبانی، خدماتی و غیره تشکیل می دهند. در استان هرمزگان به ازای هر ۱۸۹۳/۸۳ نفر یک پزشک و به ازای هر ۳۰۵/۷۵ نفر یک پیراپزشک وجود دارد. اما توزیع فضایی آنها در شهرستان های استان نشان از عدم تعادل فضایی آنها دارد. ۳۵/۹ درصد از پزشکان ۳۵/۶ درصد پیراپزشکان در شهرستان بندرعباس تمرکز دارند. شهرستان جاسک با ۳۲۷۱/۳۳ پزشک در شرایط بسیار نامناسب قرار دارد. پس از آن شهرستان خمیر با ۲۸۰۷/۴ نفر در جایگاه دوم از نظر تعداد پزشک قرار دارد.

جدول ۶۱- پزشکان شاغل در دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی

شرح	جمع کل	پزشک عمومی	دندانپزشک	داروساز	پزشک متخصص	پزشک فوق تخصص
کل استان	۹۳۸	۴۵۲	۹۵	۳۹	۳۰۱	۴۳
ابوموسی	۲۶	۱۲	۲	۰	۱۱	۰
بستک	۵۴	۳۶	۳	۰	۱۴	۱
بشاگرد	۲۲	۲۱	۱	۰	۰	۰
بندرعباس	۳۳۷	۱۳۴	۲۱	۱۳	۱۲۴	۴۲
بندرلنگه	۹۰	۴۲	۱۸	۶	۲۲	۰
پارسیان	۳۳	۲۰	۱	۰	۱۲	۰
جاسک	۱۸	۱۳	۰	۰	۵	۰
حاجی آباد	۴۲	۲۴	۶	۴	۸	۰
خمیر	۲۰	۱۲	۳	۰	۵	۰

رودان	۵۵	۳۳	۷	۱	۱۳	۰
سیریک	۱۸	۱۳	۲	۰	۳	۰
قشم	۹۴	۳۴	۱۹	۱۳	۲۸	۰
میناب	۱۲۹	۵۸	۱۲	۲	۵۶	۰

➤ مرگ و میر نوزادان و مادران

میزان مرگ و میر نوزادان در استان از ۱۴/۱ در سال ۸۵ به ۱۱/۴۸ در سال ۹۴ کاهش داشته است. به طور کلی در این سال، شهرستان های خمیر، پارسیان و حاجی آباد به ترتیب با ضریب ۶/۳۱، ۵/۲۵ و ۴/۹۳ کمترین میزان مرگ و میر کودکان و شهرستان سیریک با ۱۶/۱۵ و ۱۵/۳۵ بیشترین میزان را داشته اند.

بیشترین میزان مرگ و میر مادران در سال ۹۵ در شهرستان بندرعباس عمورد بوده و شهرستان های پارسیان، بستک، حاجی آباد، ابوموسی و خمیر فاقد مرگ و میر مادران هستند.

۱-۱۵- تحلیل پیوندهای اصلی بین سکونتگاهها

۱-۱۵-۱- پیوندهای فیزیکی

➤ تحلیل وضعیت شبکه حمل و نقل استان

- تحلیل پیوندهای ملی و فراملی شبکه حمل و نقل

ارتباط استان هرمزگان با توجه به موقعیت استراتژیک آن در کشور بر کرانه خلیج فارس و دریای عمان، با شبکه بین المللی از طریق شبکه راه های ترانزیت، شبکه راه آهن، فرودگاه ها و شبکه دریایی و بنادر مهم آن امکان پذیر شده است.

بندر عباس با مجموعه بندری باهنر (بندر قدیم) و شهید رجایی (بندر جدید) مرکز ثقل عملیات ترانزیتی در سواحل جنوبی کشور به شمار می آید؛ و می توان آن را نقطه گرهی تلاقی حجم بزرگی از کالاهای ترانزیت که میان کشورهای آسیای میانه و بنادر خلیج فارس مبادله می شود دانست. مسیر این ترانزیت میان بندرعباس و بندرلنگه از سویی و مرزهای خروجی شمالی و شرقی کشور از جانب دیگر است. به علاوه استان هرمزگان به صورت غیر مستقیم و به واسطه استان های هم جوار خود با کشورهای پیرامونی ارتباط زمینی دارد. از شرق و به واسطه سیستان و بلوچستان با پاکستان و افغانستان و از غرب و به واسطه بوشهر و خوزستان به کشور عراق پیوند می خورد.

گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان

بندرعباس با دارا بودن سه منطقه ویژه اقتصادی بندر شهید رجایی، صنایع معدنی و فلزی خلیج فارس و کشتی سازی خلیج فارس، به قطب مهم ورود و خروج کالا -به خصوص بصورت کانتینری- تبدیل شده است. ضمناً فرودگاه بندر عباس که در نزدیکی بندر قرارداد امکان بالقوه ای برای ترکیب محموله های دریایی -هوایی بشمار می آید که در صورت انجام سرمایه گذاری ها و بازاریابی لازم می تواند در خدمت حمل و نقل هوایی محموله های ترانزیتی درآید.

بررسی ها نشان می دهد از میان کریدورهای بین المللی، استان هرمزگان به صورت مستقیم و از طریق شبکه ی بزرگراهی داخلی که ارتباط زمینی با بندرعباس و سیرجان برقرار می کند با کریدور بین المللی حمل و نقل شمال - جنوب ۳ ارتباط دارد. این کریدور اقیانوس هند و خلیج فارس را از طریق ایران به دریای خزر سپس از طریق روسیه به سن پترزبورگ و شمال اروپا متصل می کند. این کریدور که منطبق بر راه آهن شمال-جنوب کشور می باشد شامل محور بندرعباس - اینچه برون، امیرآباد، انزلی، آستارا است.

کریدور شمال-جنوب، به عنوان مناسب ترین مسیر کشور برای گسترش ترانزیت بار، در راستای محورهای شمالی - جنوبی شناخته می شود. تقویت امکان دسترسی زمینی (جاده ای یا ریلی)، دریائی استان به این کریدور می تواند مولد مزیت های قابل توجهی در امر ترانزیت کالا برای استان هرمزگان به لحاظ ترانزیت یا صادرات و واردات باشد.

^۲ International North- South Transport Corridor (INSTC)

شکل ۸۶: کریدور بین‌المللی حمل و نقل شمال - جنوب

استان هرمزگان از نظر تقسیمات کشوری، از قسمت شمال و شمال شرقی به استان کرمان، از غرب به استان بوشهر، از شمال غرب به استان فارس و از شرق به استان سیستان و بلوچستان محدود می‌شود. وضعیت جمعیتی استان هرمزگان نشان دهنده آن است که این استان بیشتر در مرکز، سمت شمال و غرب خود دارای تراکم جمعیتی بوده و شمال شرقی و شرق آن از تراکم جمعیتی کمتری برخوردار است. با توجه به وضعیت قرار گرفتن مراکز جمعیتی و چگونگی انجام مبادلات و تقاضای سفر بر اساس این مطالعات که نقش موثری در توسعه راه‌ها داشته‌اند می‌توان راه‌های استان را از دیدگاه بهره‌برداری حمل و نقل به چند کریدور اصلی تقسیم بندی کرد. کریدورهای منتهی به استان‌های همسایه از جمله کرمان، بوشهر، شیراز و سیستان و بلوچستان.

الف: کریدور هرمزگان - کرمان (۱)

این کریدور اصلی‌ترین ترکیب راه‌های استان بوده و نقش به‌سزایی در ترافیک عبوری حمل و نقل در حال حاضر از خود نشان می‌دهد و از مسیرهای مهم در شبکه ترانزیت کشور است. مسیر عبوری این کریدور شامل بندرعباس - حاجی آباد - سیرجان که تقریباً طولی معادل ۲۳۰ کیلومتر در حوزه استان را در

گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان
برمی‌گیرد. همچنین این کریدور مسیر عبوری از سه راهی گهکم به داراب و شیراز بوده و تقریباً طولی معادل ۸۱ کیلومتر در حوزه استان است.

ب: کریدور هرمزگان - کرمان (۲)

این کریدور یکی دیگر از بخش‌های ترکیب اصلی راه‌ها در ترافیک عبوری استان به شمار می‌رود، بخشی از مسیر اصلی هرمزگان به کرمان بوده که محدوده شرقی استان کرمان را به هرمزگان وصل می‌کند. این کریدور با عبور از رودان به سمت شهرهای جنوبی و شرقی استان کرمان ادامه می‌یابد. محدوده عبوری آن از اهمیت خاصی در کشاورزی و به تبع آن حمل و نقل جاده‌ای برخوردار است.

ج: کریدور هرمزگان - بوشهر

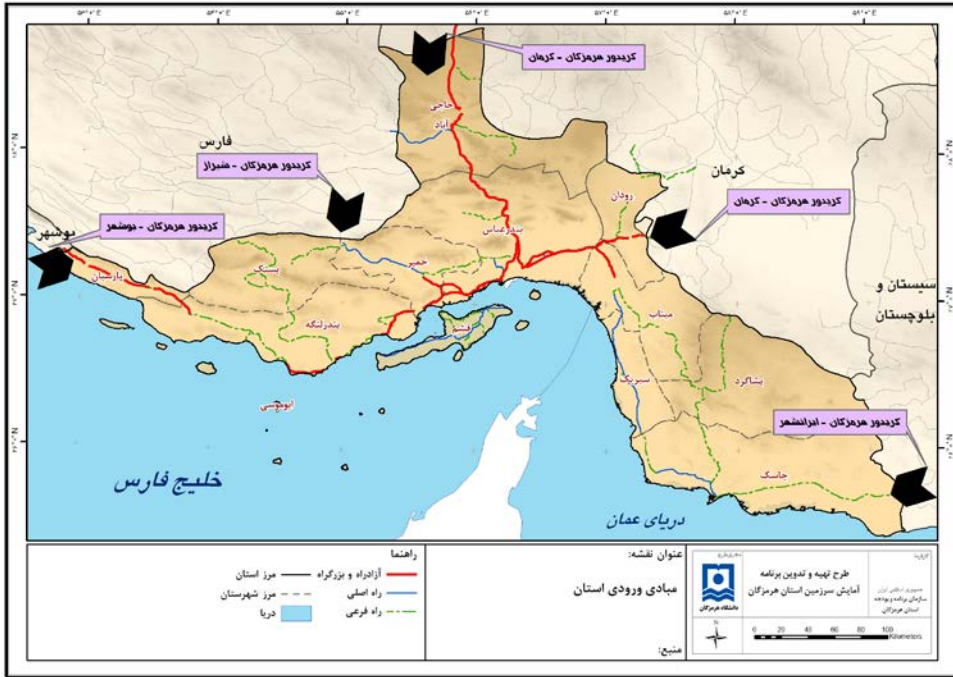
این کریدور بخشی از مسیر اصلی عسلویه، از قطب‌های صنعتی کشور است و از اهمیت صنعتی و بندرگاهی خاصی برخوردار است. به طور کلی ارتباط غربی استان هرمزگان از طریق این کریدور تأمین می‌شود. این کریدور در واقع یکی از کریدورهای شبکه ترانزیت کشور به شمار می‌رود. مسیر کریدور با عبور بندر لنگه - پارسیان در نهایت در سمت غرب منطقه عسلویه از استان خارج می‌شود.

د: کریدور هرمزگان - شیراز

این کریدور علاوه بر نقش بالایی که در حمل و نقل ترافیک عبوری ایفا می‌کند، یکی از مسیرهای مهم در عبور کالاهای وارداتی و ترانزیت خصوصاً محمولات حجیم و فوق سنگین از اقصی نقاط کشور به استان و یا از مبادی ورودی به سراسر کشور نقش محسوب می‌شود. مسیر عبوری آن شامل بندرعباس - بستک - لار - شیراز که تقریباً طولی معادل ۲۸۰ کیلومتر در حوزه استان را در بر می‌گیرد.

ه: کریدور هرمزگان - ایرانشهر

این کریدور تنها کریدوری است که از سمت شرق استان با قسمت غربی استان سیستان و بلوچستان و شهرستان ایرانشهر ارتباط داشته و از کناره ساحل خلیج فارس عبور می‌نماید این مسیر با توجه به وضعیت آب و هوایی و جغرافیایی به دلیل عدم وجود مراکز صنعتی و اقتصادی از نظر ترافیک عبوری سطح پایین‌تری نسبت به دیگر کریدورهای منطقه برخوردار است. اما از نظر بعد حمل و نقل و توسعه گردشگری و اقتصادی به منظور ارتباط بین دو مرکز مهم بندری و اقتصادی کشور دارای پتانسیل بالایی است. مسیر عبوری این کریدور شامل بندرعباس - میناب - جاسک - چابهار می‌باشد.

شکل ۸۷: مبادی ورودی استان

تحلیل وضعیت شبکه حمل و نقل جاده ای

بر اساس سالنامه آماری استان هرمزگان در سال ۱۳۹۴ از مجموع ۱۲۸۴۰ کیلومتر انواع راههای تحت پوشش استان، ۲۲٫۲ درصد به راههای بین شهری و ۷۷٫۸ درصد نیز به راههای روستایی اختصاص یافته است. بررسی انواع راهها استان هرمزگان در سال ۱۳۹۴ نشان میدهد این استان دارای ۳۴ کیلومتر آزادراه، ۶۲۲ کیلومتر بزرگراه، ۵۷۳ کیلومتر راه اصلی، ۱۶۲۲ کیلومتر راه فرعی و ۹۹۸۹ کیلومتر راه روستایی است. جدول ۳۳ وضعیت راههای استان هرمزگان را نشان می دهد.

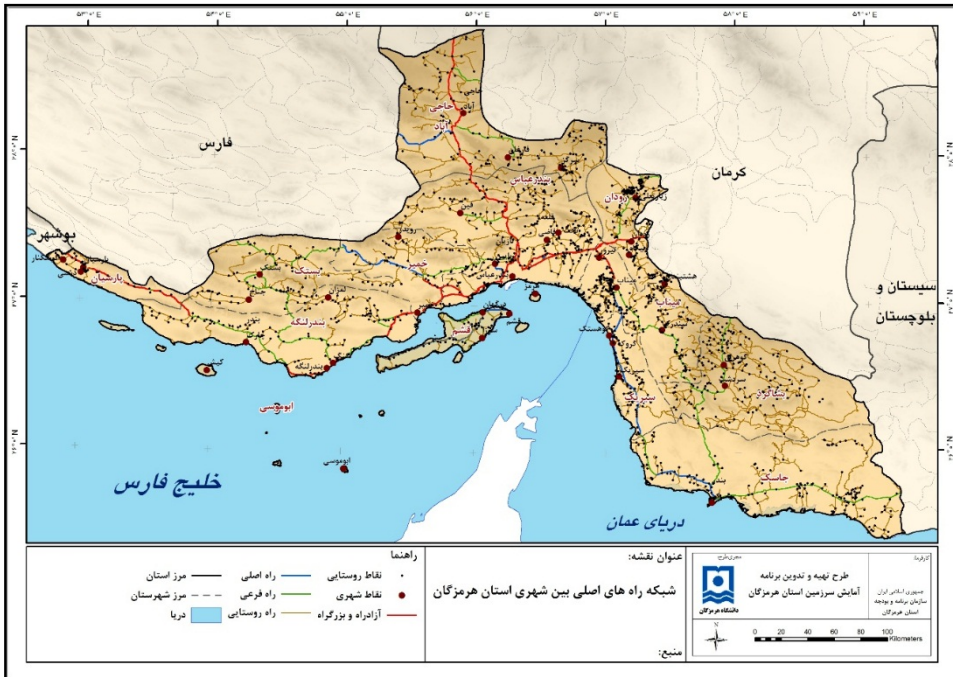
نکته قابل ذکر این است که با وجود نقش مبادلاتی استان و وجود بزرگترین بندر مبادلاتی کشور، تنها مسیر آزادراه استان با عبور از شهرستان بندرعباس سهمی معادل یک درصد از مجموع شبکه راههای برون شهری را شامل میشود، ۵۷ درصد از راههای استان از انواع راههای فرعی بوده و ۲۲ درصد بزرگراه و ۲۰ درصد نیز راه اصلی میباشد.

بررسی سهم شهرستانها از شبکه حمل و نقل استان نشان میدهد، بیشترین طول از راهها در رتبه اول به شهرستان بندرعباس اختصاص یافته است، سهمی معادل ۱۷٫۳ درصد، پس از آن شهرستانهای بشارگرد

گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان
 و حاجی آباد به ترتیب سهمی معادل ۱۳,۸ و ۱۳,۴ درصد از طول راهها را در استان به خود اختصاص داده‌اند. کمترین سهم نیز به شهرستان پارسیان با ۲,۵ درصد تعلق دارد. این موضوع رابطه مستقیمی با مساحت شهرستانها دارد.

جدول ۶۲: انواع راههای استان در سال ۱۳۹۴ (واحد: کیلومتر)

راههای روستایی				راههای بین شهری				جمع کل	سال و شهرس تان	
خاکی	ش ن و سه	آسف الت	جمع	راه فرعی	راه اصل	بزرگر اه	آزادر اه			
۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	ابوموسی	
۱۴۵,	۱۲۸	۳۰۰	۵۷۳,	۲۱۸	۳۵,۷	۰	۰	۲۵۳,	۸۲۶,	بستک
۱۴۸۸	۷۷,۳	۸۱	۱۶۴۶	۱۳۰,	۰	۰	۰	۱۳۰,	۱۷۷۷	بشاگرد
۵۱۵	۵۱۴	۷۴۵	۱۷۷۴	۱۷۲,	۳۴,۸	۲۱۰,	۳۴	۴۵۱,	۲۲۲۵	بندرعب
۱۰۹,	۱۶۷	۳۸۳	۶۵۹,	۲۴۸,	۴۲	۵۷	۰	۳۴۷,	۱۰۰۶	بندرلنگه
۱۵,۵	۱۱	۱۲۵	۱۵۱,	۸۱,۵	۶	۸۶	۰	۱۷۳,	۳۲۵	پارسیان
۳۲۳,	۲۴۸	۳۲۳	۸۹۴,	۱۶۲,	۵۰	۰	۰	۲۱۲,	۱۱۰۶	جاسک
۷۸۲,	۱۶۳,	۴۳۷	۱۳۸۳	۱۶۲,	۳۵	۱۳۶,	۰	۳۳۳,	۱۷۱۶	حاجی
۹۴	۱۹۷	۱۵۴	۴۴۵	۸۳,۵	۸۳,۹	۴۳	۰	۲۱۰,	۶۵۵,	خمیر
۳۳۶	۱۰۹,	۳۵۴	۷۹۹,	۹۱	۱۴	۴۳	۰	۱۴۸	۹۴۷,	رودان
۸۶,۵	۲۷,۷	۱۷۷	۲۹۱,	۲,۲	۹۵	۰	۰	۹۷,۲	۳۸۸,	سیریک
۵۰	۲۱	۲۹۹	۳۷۰	۱۰۸,	۱۵۱,	۱۸	۰	۲۷۸,	۶۴۸,	قشم
۳۱۷	۱۶۵,	۵۱۸	۱۰۰۰	۱۶۲,	۲۵	۲۸	۰	۲۱۵,	۱۲۱۵	میناب
۴۲۶۳	۱۸۲۹	۳۸۹۶	۹۹۸۸	۱۶۲۲	۵۷۳,	۶۲۱,	۳۴	۲۸۵۱	۱۲۸۴	جمع کل
۷.	۲.		۹.	۱.	۱	۹		۱.	۰	

شکل ۸۸- شبکه راه های اصلی بین شهری استان هرمزگان

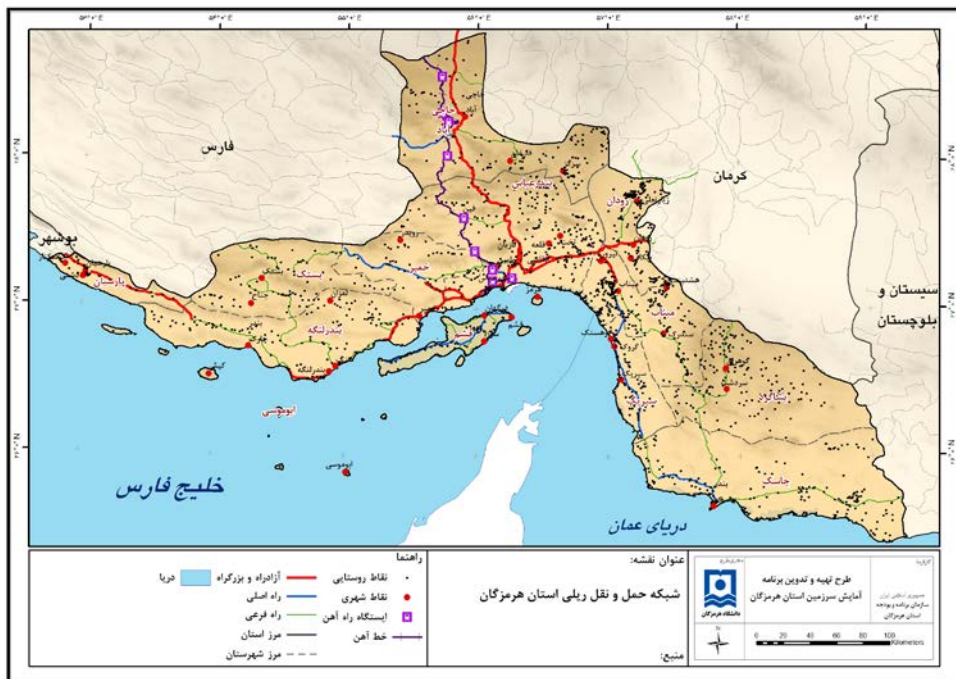
- تحلیل وضعیت شبکه حمل و نقل ریلی

جدول شماره ۶۳ تعداد مسافر و میزان بار جابه جا شده از طریق شبکه ریلی استان در سال های ۱۳۸۵ و ۱۳۹۴ نشان می دهد. فعالیت شبکه ریلی استان در زمینه جابه جایی بار به واسطه موقعیت قرارگیری استان بر کرانه خلیج فارس و دریای عمان و همچنین بر مسیر کریدورهای اصلی ترانزیتی کشور نسبت به حمل و نقل مسافر سهم قابل ملاحظه ای را به خود اختصاص داده است. چنانچه مشاهده می شود، در هر دو دوره مطالعاتی سهم درصدی مسافر جابه جا شده در نسبت با کشور معادل و حدود ۴ درصد می باشد. تعداد مسافران در سال ۱۳۹۴ نسبت به دوره گذشته در حدود ۱۰۵ هزار نفر افزایش یافته است. حال آنکه میزان بار جابه جا شده از طریق شبکه ریلی استان کاهش یافته، به صورتی که از ۲۱٫۹ درصد از کل بار جابه جا شده نسبت به کشور در سال ۱۳۸۵ به ۱۷٫۶ درصد در سال ۱۳۹۴ رسیده است

جدول ۶۳- مسافر و بار خالص حمل شده از ایستگاه‌های راه آهن

سال	کشور		استان هرمزگان			
	مسافر (نفر)	وزن (تن)	مسافر (نفر)	سهم حمل مسافر به	وزن (تن)	سهم حمل بار به کشور
۱۳۸۵	۲۱۳۴۶۰۰۰	۳۲۹۷۸۰۰۰	۹۰۰۷۸۸	۴,۲	۷۲۳۶۶۵۲	۲۱,۹
۱۳۹۴	۲۴۴۵۳۰۰۰	۳۵۶۴۷۰۰۰	۱۰۰۶۰۰۰	۴,۱	۶۲۸۸۸۷۳	۱۷,۶

مأخذ: سالنامه آماری حمل و نقل ریلی کشور و سالنامه آماری استان هرمزگان

شکل ۸۹: شبکه حمل و نقل ریلی استان هرمزگان

تحلیل شبکه حمل و نقل هوایی

در استان هرمزگان پنج فرودگاه بندرعباس، ابوموسی، بندرلنگه، قشم و کیش در امر جابه‌جایی مسافر نقش عمده‌ای دارند و دو فرودگاه جزیره‌ای در لاوان و سیری نیز به فعالیت‌های شرکت نفت اختصاص دارند. از میان آنها فرودگاه‌های بندرعباس، کیش، قشم و بندرلنگه؛ هم در سطح بین‌المللی و هم در سطح داخلی به جابه‌جایی مسافر و کالا می‌پردازند که از این حیث در کشور رتبه اول را دارد. فرودگاه‌های ابوموسی،

گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان
 لاوان و سیری نیز در سطح داخلی فعالیت دارند. سه فرودگاه پارسیان، بستک و میناب نیز به دلیل نداشتن دیوارهای حفاظتی غیر عملیاتی هستند.

شکل ۹۰: موقعیت فرودگاه‌های استان هرمزگان

بر اساس آمار حمل و نقل هوایی سازمان هواپیمایی کشور در سال ۱۳۹۴ مجموع جریان مسافر هوایی در استان هرمزگان ۳۰۴۲۲۶۷ نفر بوده است که ۶,۵ درصد از مجموع مسافران هوایی کشور را به خود اختصاص داده است؛ و از میان آن سهمی معادل ۸۵,۲ درصد به پروازهای داخلی و ۱۴,۸ درصد نیز به پروازهای بین‌المللی اختصاص دارد. مجموع میزان بار جابه‌جا شده توسط سیستم حمل و نقل هوایی استان هرمزگان نیز معادل ۴۰۲۲ تن برآورد شده است؛ که ۴,۲ درصد از مجموع بار هوایی جابه‌جا شده در سطح کشور را شامل می‌شود. ۷۹,۳ درصد از این حجم توسط پروازهای داخلی و ۲۰,۷ درصد نیز از طریق پروازهای بین‌المللی جابه‌جا شده است.

جدول ۶۴: عملکرد فرودگاه‌های استان از نظر جابه‌جایی مسافر، حمل بار، پست در سال ۱۳۹۴

فرودگاه	کیفیت پرواز	تعداد مسافر (نفر)			بار (تن)			پست (تن)			تعداد پرواز
		ورودی	خروجی	کل	ورودی	خروجی	کل	ورودی	خروجی	کل	
کیش	بین‌المللی	۱۴۲۰۲۳	۱۳۹۰۷ ۹	۲۸۱۱۰ ۲	۶۰	۱۱	۷۱	۰	۰	۰	۱۳۱۲

	داخلی	۱۱۵۸۴۶	۱۱۳۸۸ ۱۱	۱۲۵۴۶ ۵۷	۱۶۳ ۳	۳۲۸	۱۹۶ ۱	۱۴	۱۱	۲۵	۱۰۶۵۳
بندرعباس	بین المللی	۳۵۹۵۲	۳۶۵۲۰	۷۲۴۷۲	۴۲۰	۳۳۳	۷۵۳	۱	۶۸	۶۹	۴۴۱
	داخلی	۴۱۵۹۴۲	۴۲۴۶۱ ۳	۸۴۰۵۵ ۵	۳۷۵	۴۸۷	۸۶۲	۸۴	۱۱۷	۲۰۱	۳۹۰۳
قشم	بین المللی	۴۸۲۰۲	۴۷۲۷۰	۹۵۴۷۲	۹	۰	۹	۰	۰	۰	۶۷۷
	داخلی	۱۵۶۰۳۴	۱۶۵۹۳ ۸	۳۲۱۹۶ ۲	۹۴	۸۴	۱۷۸	۰	۰	۰	۱۸۵۵
بندر لنگه	بین المللی	۱۲۹	۱۶۳	۲۹۲	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۵
	داخلی	۱۱۶۵۷	۱۳۱۸۴	۲۳۸۴۱	۴۷	۲۳	۷۰	۰	۰	۰	۱۵۴
لاوان	بین المللی	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
	داخلی	۳۱۴۲۴	۳۵۲۵۵	۶۶۶۷۹	۷۲	۷	۷۹			۰	۴۷۱
ابوموسی	بین المللی	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
	داخلی	۱۴۰۳۴	۱۳۴۰۷	۲۷۴۳۱	۱۶	۱	۱۷	۰	۰	۰	۱۵۹
سیری	بین المللی	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
	داخلی	۲۵۵۶۱	۳۲۲۴۳	۵۷۸۰۴	۲۰	۲	۲۲	۰	۰	۰	۵۴۵
مجموع استانی	بین المللی	۲۲۶۳۰۶	۲۲۳۰۳ ۲	۴۴۹۳۳ ۸	۴۸۹	۳۴۴	۸۳۳	۱	۶۸	۶۹	۲۴۳۵
	داخلی	۷۷۰۴۷۸	۱۸۲۲۴ ۵۱	۲۵۹۲۹ ۲۹	۲۲۵ ۷	۹۳۲	۳۱۸ ۹	۹۸	۱۲۸	۲۲۶	۱۷۷۴۰
	کل	۹۹۶۷۸۴	۲۰۴۵۴ ۸۳	۳۰۴۲۲ ۶۷	۲۷۴ ۶	۱۲۷۶	۴۰۲ ۲	۹۹	۱۹۶	۲۹۵	۲۰۱۷۵
مجموع کشور	بین المللی	۵۲۹۴۲۰۰	۵۳۳۲۰ ۰۴	۱۰۶۲۶ ۲۰۴	۴۳۷ ۵۳	۳۲۹۱ ۹	۷۶۶ ۷۲	۹۹۹	۷۲۲	۱۷۲۱	۴۰۶۸۲
	داخلی	۱۸۲۵۱۶۶ ۷	۱۸۲۵۱ ۶۶۷	۳۶۵۰۳ ۳۳۴	۹۶۸ ۷	۹۶۸۷	۱۹۳ ۷۴	۱۶۰۱	۱۶۰۱	۳۲۰۲	۱۶۳۴۰۷
	کل	۲۳۵۴۵۸۶ ۷	۲۳۵۸۳ ۶۷۱	۴۷۱۲۹ ۵۳۸	۵۳۴ ۴۰	۴۲۶۰ ۶	۹۶۰ ۴۶	۲۶۰۰	۳۳۲۳	۴۹۲۳	۲۰۴۰۸۹
سهم استان از کشور	بین المللی	۴,۲۷	۴,۱۸	۴,۲۳	۱,۱۲	۱,۰۴	۱,۰ ۹	۰,۱	۹,۴۲	۴,۰۱	۵,۹۹
	داخلی	۴,۲۲	۹,۹۹	۷,۱	۲۳,۳	۹,۶۲	۱۶, ۴۶	۶,۱۲	۸	۷,۰۶	۱۰,۸۶
	کل	۴,۲۳	۸,۶۷	۶,۴۶	۵,۱۴	۲,۹۹	۴,۲	۳,۸۱	۸,۴۴	۵,۹۹	۹,۸۹

گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان
 جدول ۶۵: شاخص‌های شبکه جریان مسافر (نفر) جابه‌جا شده فرودگاه‌های استان هرمزگان با سایر فرودگاه‌ها در سطح کشور در سال ۱۳۹۴

سایر مقاصد و مبادی کشور					مقاصد و مبادی استانی				
در صد	کل	درونی	بیرونی	فرودگاه	در صد	کل	درونی	بیرونی	فرودگاه
۰,۲	۷۱۶۳	۳۶۸۱	۳۴۸۲	آبادان	۱,۱	۲۷۴۳۱	۱۴۰۲۴	۱۳۴۰۷	ابوموسی
۹,۳	۳۱۲۸۷۶	۱۵۸۸۲۶	۱۵۴۰۵۰	اصفهان	۰,۹	۲۳۸۴۱	۱۱۶۵۷	۱۲۱۸۴	بندرلنگه
۳,۳	۱۰۹۸۸۹	۵۵۱۶۹	۵۴۷۲۰	اهواز	۲,۲	۵۷۸۰۴	۲۵۵۶۱	۳۲۲۴۳	سیری
۱,۳	۴۵۲۵۶	۲۲۸۰۱	۲۲۴۵۵	تبریز	۲,۶	۶۶۶۷۹	۳۱۴۲۴	۳۵۲۵۵	لاوان
۰,۲	۷۷۰۵	۳۶۹۴	۴۰۱۱	چابهار	۳۲,۴	۸۴۰۵۵۵	۴۱۵۹۴۲	۴۲۴۶۱۳	بندر عباس
۱,۵	۴۹۰۲۴	۲۸۶۰۴	۲۰۴۲۰	رشت	۴۸,۴	۱۲۵۴۶۵۷	۱۱۵۸۴۶	۱۱۳۸۸۱۱	کیش
۰	۰	۰	۰	زاهدان	۱۲,۴	۳۲۱۹۶۲	۱۵۶۰۲۴	۱۶۵۹۳۸	قشم
۱	۳۴۱۷۲	۱۷۲۶۳	۱۶۹۰۹	ساری					
۹,۵	۳۲۱۳۴۴	۱۶۶۸۸۵	۱۵۴۴۵۹	شیراز					
۰	۰	۰	۰	لار					
۹,۶	۳۲۲۹۴۸	۱۶۳۵۳۷	۱۵۹۴۱۱	مشهد					
۶۰,۷	۲۰۴۵۵۱ ۵	۱۰۴۳۸۱ ۵	۱۰۰۱۷۰ ۰	مهرآباد تهران					
۱	۳۴۰۳۸	۱۷۱۳۳	۱۶۹۰۵	یزد					
۰,۱	۳۷۸۳	۲۴۷۲	۱۳۱۱	بوشهر					
۰,۱	۴۰۵۲	۴۰۰۸	۴۴	لامرد					
۰,۴	۱۲۵۸۲	۶۰۸۰	۶۵۰۲	کرمانشاه					
۰,۱	۴۳۵۳	۱۷۶۲	۲۵۹۱	آقاجاری					
۰,۱	۳۶۰۶	۱۸۷۳	۱۷۳۳	اراک					
۰	۲۲۳	۱۶۶	۵۷	ارومیه					
۰,۱	۲۷۲۳	۱۳۹۴	۱۳۲۹	خلیج فارس					
۱,۱	۳۸۵۴۹	۱۹۲۰۹	۱۹۳۴۰	کرمان					
۰,۴	۱۱۹۵۱	۵۷۱۸	۶۲۳۳	همدان					
۰	۳۱	۰	۳۱	امام خمینی					

بیشترین جابه‌جایی تعداد مسافر از فرودگاه کیش با ۴۸/۴ درصد صورت می‌گیرد. پس از آن در رتبه دوم فرودگاه بندرعباس با ۳۲/۴ درصد سهم از جابه‌جایی تعداد مسافر مطرح است. در رتبه سوم و با اختلاف زیادی از دو فرودگاه اول فرودگاه قشم مطرح است که ۱۲/۴ درصد را به خود اختصاص داده است. سایر فرودگاه‌های استان نیز سهم ناچیزی از جابه‌جایی‌ها را به خود اختصاص داده‌اند.

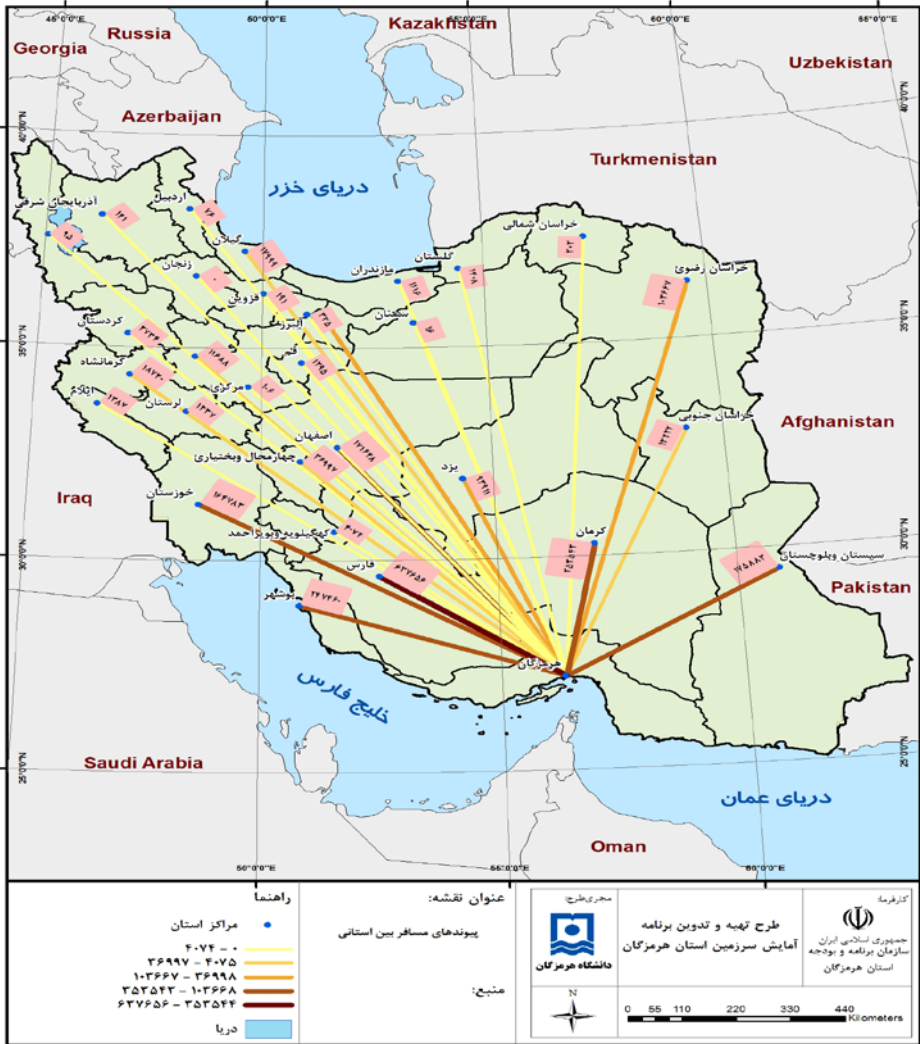
در میان فرودگاه‌های کشور، بیشترین سهم از جریان مسافر هوایی استان با فرودگاه مهرآباد صورت گرفته است که سهمی معادل ۶۰/۷ درصد را شامل می‌شود. پس از آن و با اختلاف بسیار زیاد فرودگاه‌های مشهد (۹/۶ درصد)، شیراز (۹/۵ درصد)، اصفهان (۹/۳ درصد) مطرح است.

همچنین، بر اساس آمار جریان مسافر هوایی بین‌المللی در سال ۱۳۹۴ جدول شماره ۶۴، فرودگاه‌های کیش، قشم، بندر عباس و بندر لنگه در استان هرمزگان در سطوح بین‌المللی به جابه‌جایی مسافر پرداخته‌اند. جدول ۶۶: شاخص‌های شبکه جریان مسافر (نفر) جابه‌جا شده فرودگاه‌های استان هرمزگان با سایر فرودگاه‌های بین‌المللی دیگر کشورها در سال ۱۳۹۴

سایر مقاصد و مبادی کشوری					مقاصد و مبادی استانی				
درصد	کل	درونی	بیرونی	فرودگاه	درصد	کل	درونی	بیرونی	فرودگاه
۰,۱	۵۶۱	۵۶۱	۰	جده	۶۲,۶	۲۸۱۱۰۲	۱۴۲۰۲۳	۱۳۹۰۷۹	کیش
۹۶,۶	۳۹۹۳۰۸	۱۹۸۱۴۸	۲۰۱۱۶۰	دبی	۱۶,۱	۷۲۴۷۲	۳۵۹۵۲	۳۶۵۲۰	بندرعباس
۰,۱	۵۰۵	۰	۵۰۵	مدینه	۲۱,۲	۹۵۴۷۲	۴۸۲۰۲	۴۷۲۷۰	قشم
۲,۹	۱۱۸۰۵	۵۳۱۳	۶۴۹۲	ابوظبی	۰,۱	۲۹۲	۱۲۹	۱۶۳	بندر لنگه
۰,۱	۲۶۲	۱۳۳	۱۲۹	استانبول					
۰,۳	۱۰۷۸	۵۱۶	۵۶۲	مسقط					

سهم مسافر بین‌المللی کیش از متوسط کل استان و همچنین از فرودگاه بندرعباس به طور قابل ملاحظه ای بیشتر است اما همچنان سهم این جزیره از متوسط کشوری پایین تر است. لازم به توضیح است بر اساس برآوردهای صورت گرفته، حجم قابل توجهی از مسافری خارجی مستقیم به مقصد جزیره کیش پرواز نمی‌کنند و پروازهای ایشان از فرودگاه مهرآباد و اصفهان به کیش است. بر این اساس برآورد می‌شود سهم واقعی مسافرین بین‌المللی مراجعه کننده به کیش حدود ۲۵ درصد باشد.

همچنین شهرهای دبی، ابوظبی، مسقط، جده، مدینه و استانبول از جمله شهرهایی هستند که به رد و بدل مسافر با فرودگاه‌های استان هرمزگان پرداخته‌اند که از میان آن‌ها فرودگاه دبی با ۹۶/۵ درصد از سهم مسافران عمده‌ترین پیوند را با استان برقرار کرده است.

شکل ۹۱: پیوندهای هوایی مسافر

شکل ۹۲: پیوندهای هوایی کالایی

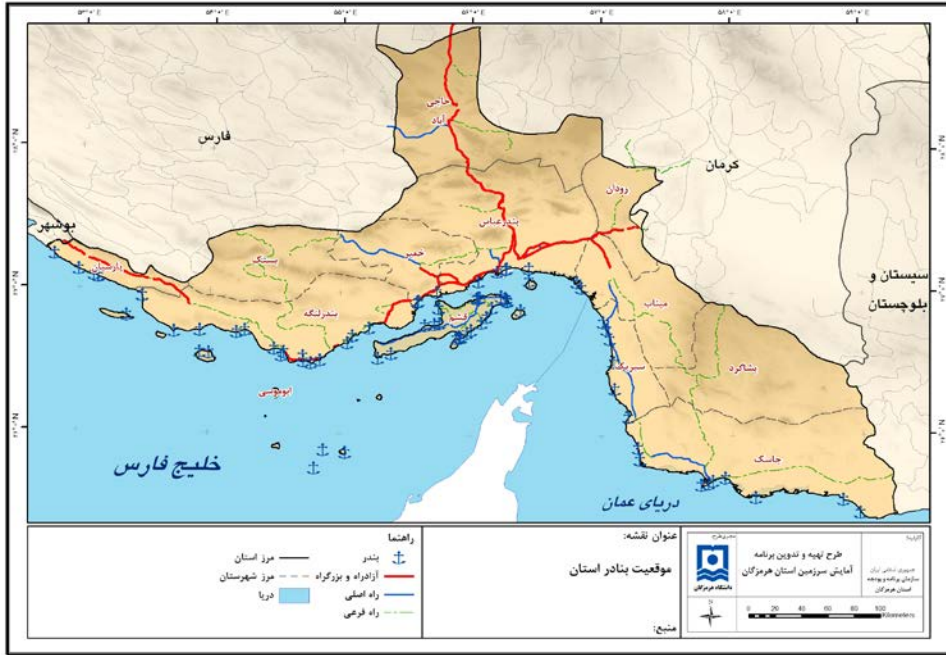
- تحلیل وضعیت شبکه حمل و نقل دریایی

بندرعباس به عنوان مرکز استان یکی از شهرهای بزرگ ایران است که مرکز مهم فعالیتهای اقتصادی و تجاری محسوب می-شود. این شهر که در قسمت انتهایی خلیج فارس و در فصل مشترک شاهراه خلیج فارس و دریای عمان واقع گردیده است نقش مهمی در زمینه صادرات و واردات کشور ایفا می کند. تأسیسات مهم دریایی و زیربنایی کشور همچون بندر شهید رجایی، پالایشگاه نفت بندرعباس، کارخانه آلومینیوم المهدی، کشتی سازی خلیج فارس، فولاد و سیمان هرمزگان از این جمله هستند.

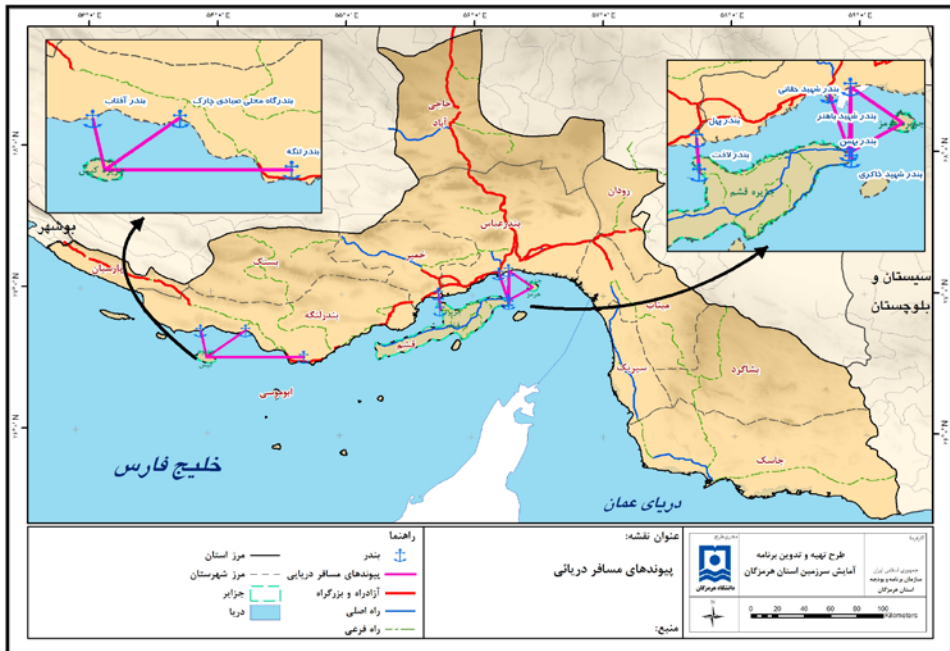
بنادر و اسکله های حوزه اداره کل بنادر و دریانوردی هرمزگان مشتمل بر بیش از ۷۰ بندر و اسکله با کاربردهای مختلف همانند بنادر تجاری شهید رجایی ، شهید باهنر ، لنگه ، کیش، بهمن قشم ، جاسک، خمیر ، تیاب و دیگر اسکله های صیادی ، صنعتی و تدارکاتی می باشد و کلیه آنها تحت نظارت اداره کل بنادر و دریانوردی استان هرمزگان مستقر در بندر شهید رجایی فعالیت می نمایند.

مقصد	مبدا
جزیره کیش	بندر لنگه
جزیره کیش	بندر چارک (شهرستان بندر لنگه)
جزیره کیش	بندر آفتاب (شهرستان بندر لنگه)
بندر لافت (جزیره قشم)	بندر پهل (بندر خمیر)
بهمن (جزیره قشم)	شهید باهنر (بندر عباس)
شهید ذاکری (قشم)	شهید باهنر (بندر عباس)
شهید ذاکری (قشم)	شهید حقانی (بندر عباس)
بهمن (قشم)	شهید حقانی (بندر عباس)
جزیره هرمز	شهید حقانی (بندر عباس)
جزیره هرمز	شهید ذاکری (قشم)

بر اساس مطالعات انجام شده، تعداد مجموع مسافران دریایی از سال ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۴ ، حدود پنج برابر شده است. این موضوع نشان از پیشرفت و اهمیت سیستم مسافربری دریایی در شرایط کنونی در سطح استان است. بر اساس اطلاعات سالنامه آماری استان در سال ۱۳۹۴ در مجموع ۱۷۱۷۶۳۸۴ مسافر از طریق بنادر استان جابه جا شده اند، که نسبت برابری از مسافران وارد شده و خارج شده را برگرفته است.

شکل ۹۳: موقعیت بنادر استان

شکل ۹۴- پیوندهای مسافر دریایی

- تحلیل جریان مسافر شبکه حمل و نقل استان

- جریان مسافر خارج شده

جریان مسافر خارج شده بین استانی

سه استان فارس، کرمان، سیستان و بلوچستان مجموعاً ۵۴٫۶۶ درصد از کل جریان مسافر خارج شده از استان را شامل می شود. جدول شماره ۶۷ رتبه بندی جریان مسافر خارج شده از استان هرمزگان به سایر استان ها را نمایش می دهد. بر اساس محاسبات مشخص شد، سهم استان های مجاور شامل فارس و کرمان و سیستان و بلوچستان، بوشهر در سال ۱۳۹۵ نسبت به سال ۱۳۸۵ افزایش کمی داشته است. استان تهران تنزل قبل توجهی داشته است به طوریکه از سهم مسافر ۱۰٫۵۶ درصدی به ۴٫۵۶ درصد کاهش یافت. دو لیل برای این امر متبادر است. اول، کاهش قدرت پیوند مسافر بین تهران و هرمزگان و دوم؛ افزایش نقش حمل و نقل شامل حمل و نقل هوایی.

جدول ۶۷: رتبه بندی جریان مسافر خارج شده از استان هرمزگان به سایر استان ها

ردی ف	استان	۱۳۹۵			۱۳۸۵			
		تعداد	نرما ل	تجمع ی	استان	تعداد	نرما ل	تجمع ی
۱	فارس	۲۳۶۳۷ ۸	۲۶٫۳۳	۲۶٫۳۳	فارس	۲۲۷۵۲ ۵	۲۴٫۸۷	۲۴٫۸۷
۲	کرمان	۱۶۲۸۷ ۲	۱۸٫۱۴	۴۴٫۴۸	کرمان	۱۷۸۰۷ ۹	۱۹٫۴۶	۴۴٫۳۳
۳	سیستان و بلوچستان	۹۱۳۶۱	۱۰٫۱۸	۵۴٫۶۶	تهران	۹۶۶۰۸	۱۰٫۵۶	۵۴٫۸۹
۴	خوزستان	۸۸۱۱۱	۹٫۸۹	۶۴٫۵۵	سیستان و بلوچستان	۹۰۴۲۷	۹٫۸۸	۶۴٫۷۸
۵	اصفهان	۷۹۶۵۰	۸٫۸۷	۷۳٫۴۲	خوزستان	۷۸۰۶۶	۸٫۵۳	۷۳٫۳۱
۶	بوشهر	۵۵۷۶۵	۶٫۲۱	۷۹٫۶۴	اصفهان	۶۵۷۵۷	۷٫۱۹	۸۰٫۵۰
۷	خراسان رضوی	۵۱۷۱۴	۵٫۷۶	۸۵٫۴۰	خراسان رضوی	۴۶۱۳۱	۵٫۰۴	۸۵٫۵۴
۸	تهران	۴۱۷۵۳	۴٫۶۵	۹۰٫۰۵	بوشهر	۴۳۴۴۷	۴٫۷۵	۹۰٫۲۹
۹	یزد	۳۵۷۳۰	۳٫۹۸	۹۴٫۰۳	یزد	۳۵۸۴۷	۳٫۹۲	۹۴٫۲۱
۱۰	چهارمحال و بختیاری	۱۸۷۰۱	۲٫۰۸	۹۶٫۱۱	کرمانشاه	۱۹۷۴۸	۲٫۱۶	۹۶٫۳۷
۱۱	گیلان	۱۰۷۲۳	۱٫۱۹	۹۷٫۳۱	گیلان	۱۸۸۴۰	۲٫۰۶	۹۸٫۴۲
۱۲	کرمانشاه	۸۳۹۲	۰٫۹۳	۹۸٫۲۴	چهارمحال و بختیاری	۱۲۹۴۴	۱٫۴۱	۹۹٫۸۴
۱۳	همدان	۵۸۰۲	۰٫۶۵	۹۸٫۸۹	قم	۸۲۷	۰٫۰۹	۹۹٫۹۳
۱۴	خراسان جنوبی	۴۴۹۳	۰٫۵۰	۹۹٫۳۹	کردستان	۱۹۷	۰٫۰۲	۹۹٫۹۵
۱۵	کهگیلویه و بویراحمد	۲۰۲۵	۰٫۲۳	۹۹٫۶۱	سمنان	۱۵۸	۰٫۰۲	۹۹٫۹۷
۱۶	قم	۱۰۱۲	۰٫۱۱	۹۹٫۷۳	مازندران	۱۳۱	۰٫۰۱	۹۹٫۹۸

ردی ف	استان	۱۳۹۵			۱۳۸۵			
		تعداد	نرما ل	تجمع ی	استان	تعداد	نرما ل	تجمع ی
۱۷	لرستان	۸۳۲	۰,۰۹	۹۹,۸۲	ایلام	۱۰۵	۰,۰۱	۹۹,۹۹
۱۸	ایلام	۷۰۳	۰,۰۸	۹۹,۹۰	زنجان	۳۹	۰,۰۰۴	۹۹,۹۹۹
۱۹	البرز	۲۹۵	۰,۰۳	۹۹,۹۳	مرکزی	۸	۰,۰۰۱	۱۰۰,۰۰
۲۰	گلستان	۲۰۳	۰,۰۲	۹۹,۹۵	قزوین	۴	۰,۰۰۰ ۴	۱۰۰
۲۱	مازندران	۱۰۷	۰,۰۱	۹۹,۹۶	البرز	۰	۰	۱۰۰
۲۲	کردستان	۱۰۰	۰,۰۱	۹۹,۹۸	آذربایجان شرقی	۰	۰	۱۰۰
۲۳	آذربایجان شرقی	۵۸	۰,۰۱	۹۹,۹۸	خراسان شمالی	۰	۰	۱۰۰
۲۴	خراسان شمالی	۵۸	۰,۰۱	۹۹,۹۹	خراسان جنوبی	۰	۰	۱۰۰
۲۵	آذربایجان غربی	۴۹	۰,۰۱	۹۹,۹۹	آذربایجان غربی	۰	۰	۱۰۰
۲۶	اردبیل	۳۶	۰,۰۰۴	۱۰۰,۰۰	همدان	۰	۰	۱۰۰
۲۷	مرکزی	۱۸	۰,۰۰۲	۱۰۰	لرستان	۰	۰	۱۰۰
۲۸	قزوین	۰	۰	۱۰۰	کهگیلویه و بویراحمد	۰	۰	۱۰۰
۲۹	زنجان	۰	۰	۱۰۰	اردبیل	۰	۰	۱۰۰
۳۰	سمنان	۰	۰	۱۰۰	گلستان	۰	۰	۱۰۰
۳۱	کل	۸۹۷۶۴ ۱	۱۰۰		کل	۹۱۴۸۸ ۸	۱۰۰	

بر اساس جدول شماره ۶۸ سهم شهرستان بندرعباس به تنهایی ۸۱,۲۱ درصد از کل جریان مسافر خارج شده از استان می باشد. این امر به وضوح نشان دهنده تسلط شهرستان بندرعباس در شبکه جریان مسافر برون استانی است. بررسی روند تغییرات جریان مسافر خارج شده از شهرستانها نشان میدهد سهم شهرستان بندرعباس در سال ۱۳۸۵ معادل ۹۱,۶ بوده است. با مذاقه در موضوع مشخص می شود کاهش سهم شهرستان بندرعباس همراه با افزایش سهم سایر شهرستانهای استان بوده است.

جدول ۶۸- جریان مسافر برون استانی خارج شده از شهرستان های استان

شهرستان ن	تعداد مسافر			تعداد پیوند	شهرستان	تعداد مسافر			تعداد پیوند
	۱۳۹۵					۱۳۸۵			
	تعداد	نرمال	تجمعی			تعداد	نرمال	تجمعی	
بندرعباس	۷۲۹۰۵ ۵	۸۱,۲۱۹	۸۱,۲۱۹	۱۲	بندرعباس	۸۳۸۱ ۲۲	۹۱,۶۰۹ ۲۵	۹۱,۶۰۹۲۵	۱۰
قشم	۴۶۹۸۱	۵,۲۳۳۸ ۳	۸۶,۴۵۲ ۸۲	۶	بندرلنگه	۴۳۱۹ ۶	۴,۷۲۱۴ ۵۲	۹۶,۳۳۰۷	۵
پارسیان	۳۵۳۸۸	۳,۹۴۲۳ ۳۳	۹۰,۳۹۵ ۱۶	۵	میناب	۱۹۴۲ ۴	۲,۱۲۳۱ ۰۱	۹۸,۴۵۳۸	۵
میناب	۳۳۶۱۴	۳,۷۴۴۷ ۰۴	۹۴,۱۳۹ ۸۶	۹	پارسیان	۱۲۳۳ ۵	۱,۳۴۸۲ ۵۲	۹۹,۸۰۲۰۵	۲
بندرلنگه	۲۳۴۹۸	۲,۶۱۷۷ ۵	۹۶,۷۵۷ ۶۱	۶	حاجی اباد	۹۱۶	۰,۱۰۰۱ ۲۲	۹۹,۹۰۲۱۷	۲
بستک	۱۴۲۷۵	۱,۵۹۰۲ ۷۹	۹۸,۳۴۷ ۸۹	۵	رودان	۶۸۳	۰,۰۷۴۶ ۵۴	۹۹,۹۷۶۸۳	۲
حاجی اباد	۹۸۴۵	۱,۰۹۶۷ ۶۴	۹۹,۴۴۴ ۶۶	۱	بستک	۲۱۲	۰,۰۲۳۱ ۷۲	۱۰۰	۱
رودان	۲۶۲۷	۰,۲۹۲۶ ۵۶	۹۹,۷۳۷ ۳۱	۴	ابوموسی	۰	۰	۱۰۰	
خمیر	۲۲۲۲	۰,۲۴۷۵ ۳۸	۹۹,۹۸۴ ۸۵	۱	بشاکرد	۰	۰	۱۰۰	
جاسک	۹۸	۰,۰۱۰۹ ۱۸	۹۹,۹۹۵ ۷۷	۱	جاسک	۰	۰	۱۰۰	
سیریک	۳۸	۰,۰۰۴۲ ۳۳	۱۰۰	۱	خمیر	۰	۰	۱۰۰	
ابوموسی	۰	۰	۱۰۰	۰	سیریک	۰	۰	۱۰۰	
بشاکرد	۰	۰	۱۰۰	۰	قشم	۰	۰	۱۰۰	
	۸۹۷۶۴ ۱	۱۰۰	۲۰۰	۵۱		۹۱۴۸ ۸۸	۱۰۰		۲۷

مهمترین پیوندهای مشاهده شده از شهرستانهای بندرعباس، بندر لنگه، قشم و پارسیان به مقاصد فارس، کرمان، سیستان و بلوچستان، مشهد، خوزستان، اصفهان، تهران، خراسان رضوی بوده است. مشخص است که این استانها واجد یکی از دو ویژگی زیر می باشند.

- دارای مرز مشترک از نظر تقسیمات سیاسی با استان هرمزگان

- دارای کلانشهری بزرگ در سلسله مراتب شهرهای استان

جدول ۶۹- مهمترین پیوندهای استانی خارج شده از شهرستان های استان

ردیف	۱۳۹۵				تجمعی	۱۳۸۵				
	شهرستان	استان	مس افر	نرمال		شهرستان	استان	مس افر	نرمال	تجمعی
۱	بندرعباس	فارس	۱۶۶۸ ۸۹	۱۸,۵۹۱ ۹۵	۱۸,۵۹۱۹ ۵	بندرعباس	فارس	۱۷۳۰ ۷۷	۱۸,۹۱۷ ۸۳	۱۸,۹۱۷۸ ۳
۲	بندرعباس	کرمان	۱۵۰۷ ۰۲	۱۶,۷۸۸ ۶۷	۳۵,۳۸۰۶ ۳	بندرعباس	کرمان	۱۷۳۶ ۳۶	۱۸,۸۶۹ ۶۳	۳۷,۷۸۷۴ ۷
۳	بندرعباس	سیستان و بلوچستان	۹۱۳۱ ۰	۱۰,۱۷۲ ۲۲	۴۵,۵۵۲۸ ۴	بندرعباس	تهران	۹۶۲۱ ۴	۱۰,۵۱۶ ۴۸	۴۸,۳۰۳۹ ۵
۴	بندرعباس	خوزست ان	۸۱۳۱ ۱	۹,۰۵۸۲ ۹۸	۵۴,۶۱۱۱ ۴	بندرعباس	سیستان و بلوچستان	۹۰۳۸ ۱	۹,۸۷۸۹ ۱۴	۵۸,۱۸۲۸ ۶
۵	بندرعباس	اصفهان	۵۲۵۶ ۸	۵,۸۵۶۲ ۳۹	۶۰,۴۶۷۳ ۸	بندرعباس	خوزست ان	۶۸۲۴ ۹	۷,۴۵۹۸ ۲	۶۵,۶۴۲۶ ۸
۶	بندرعباس	خراسان رضوی	۴۴۸۳ ۶	۴,۹۹۴۸ ۷	۶۵,۴۶۲۲ ۵	بندرعباس	اصفهان	۶۴۴۸ ۰	۷,۰۴۷۸ ۵۷	۷۲,۶۹۰۵ ۴
۷	بندرعباس	تهران	۴۱۶۶ ۰	۴,۶۴۱۰ ۵۴	۷۰,۱۰۳۳ ۰	بندرعباس	بوشهر	۴۳۴۳ ۱	۴,۷۴۷۱ ۳۸	۷۷,۴۳۷۶ ۸
۸	بندرعباس	بوشهر	۳۱۳۶ ۶	۳,۴۹۴۲ ۷	۷۳,۵۹۷۵ ۷	بندرعباس	خراسان رضوی	۴۲۸۷ ۰	۴,۶۸۵۸ ۱۹	۸۲,۱۲۳۴ ۹
۹	پارسیان	بوشهر	۲۲۹۵ ۲	۲,۵۵۶۹ ۳۴	۷۶,۱۵۴۵ ۰	بندرعباس	یزد	۳۳۸۹ ۲	۳,۷۰۴۴ ۹۷	۸۵,۸۲۷۹ ۹
۱۰	قشم	فارس	۲۲۴۱ ۹	۲,۴۹۷۵ ۴۶	۷۸,۶۵۲۰ ۴	بندرلنگه	فارس	۳۳۰۵ ۷	۳,۶۱۳۲ ۲۹	۸۹,۴۴۱۲ ۲

شکل ۹۵: پیوندهای مسافر خروجی شهرستان های استان به سایر استانها

- جریان مسافر خارج شده درون استانی

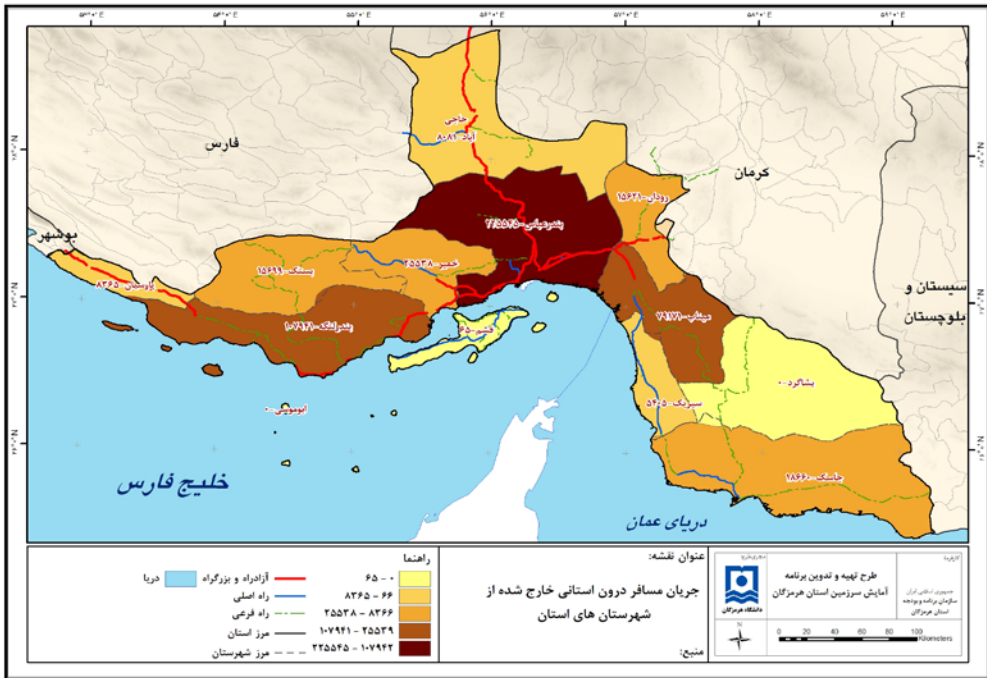
بررسی ها نشان میدهد شهرستان های بندرعباس، میناب و بندرلنگه بیشترین سهم جریان مسافر درون استانی خارج شده را به خود اختصاص داده اند. سهم این سه شهرستان در سال ۱۳۹۵ برابر ۸۰٫۸۹ درصد و در سال ۱۳۸۵ معادل ۸۷٫۰۲ درصد بوده است.

همچنین، می توان به کاهش سهم شهر اول استان یعنی شهر بندرعباس از کل جریان مسافر درون استانی خارج شده از آن شهرستان اشاره نمود. همچنین تعدد پیوندهای میان شهرستانهای استان در سال ۱۳۹۵ نسبت به سال ۱۳۸۵ نشان دهنده گرایش شبکه به سمت تعادل است، هرچند که توزیع سهم ها و قدرت پیوندها نشان دهنده تسلط بالای شهر اول در شبکه جریان مسافر استان می باشد. نکته دیگر اینکه از حیث جریان های خارج شده قدرت پیوند شهرستانهای بستک و خمیر رشد قابل توجهی داشته است. جدول ...

جدول ۷۰: جریان مسافر درون استانی خارج شده از شهرستان های استان

۱۳۹۵					۱۳۸۵				
تعداد	تجمعی	نرمال	خارج شده	خارج شده	تعداد	تجمعی	نرمال	خارج شده	خارج شده
۱۱	۴۴,۲۱۶۶	۴۴,۲۱۶۶	۲	۲۲۵۵۴۵	۹	۴۹,۴۹۳۹	۴۹,۴۹۳۹	۴	۵۰۰۵۵۳
۱۰	۶۵,۳۷۷۷	۲۱,۱۶۱۱	۳	۱۰۷۹۴۱	۹	۷۳,۳۹۴۹	۲۳,۹۰۱۰	۱	۲۴۱۷۲۱
۱۱	۸۰,۸۹۸۷	۱۵,۵۲۰۹	۶	۷۹۱۷۱	۷	۸۷,۰۲۰۹	۱۳,۶۲۵۹	۵	۱۳۷۸۰۵
۶	۸۵,۹۰۵۲	۵,۰۰۶۵۵	۸	۲۵۵۳۸	۳	۹۴,۵۸۹۰	۷,۵۶۸۱۶	۲	۷۶۵۴۰
۳	۸۹,۵۶۳۴	۳,۶۵۸۱۷	۱	۱۸۶۶۰	۲	۹۷,۲۶۷۴	۳,۱۷۸۳۵	۱	۳۲۱۴۴
۸	۹۲,۶۴۱۱	۳,۰۷۷۶۸	۶	۱۵۶۹۹	۱	۹۸,۹۴۴۱	۱,۱۷۶۷۵	۳	۱۱۹۰۱
۶	۹۵,۷۰۳۵	۳,۰۶۲۳۹	۵	۱۵۶۲۱	۲	۹۹,۷۰۸۳	۰,۷۶۴۱۳	۳	۷۷۲۸
۶	۹۷,۳۴۳۴	۱,۶۳۹۹۰	۳	۸۳۶۵	۳	۹۹,۹۲۱۲	۰,۲۱۲۹۸	۴	۲۱۵۴
۱	۹۸,۹۲۷۶	۱,۵۸۴۲۲	۷	۸۰۸۱	۲	۹۹,۹۹۸۴	۰,۰۷۷۱۲	۵	۷۸۰

سیریک	۵۴۰۵	۱,۰۵۹۶۱	۹۹,۹۸۷۲	۶	بستک	۱۶	۰,۰۰۱۵۸	۱۰۰	۱
قشم	۶۵	۰,۰۱۲۷۴	۱۰۰	۲	ابوموسی		۰	۱۰۰	۰
ابوموسی		۰	۱۰۰	۰	قشم		۰	۱۰۰	۰
بشاکرد		۰	۱۰۰	۰	بشاکرد		۰	۱۰۰	۰

شکل ۹۶: جریان مسافر درون استانی خارج شده از شهرستان های استان

- جریان مسافر وارد شده بین استانی

سه استان در مجموع ۶۲,۴۸ درصد از کل مسافر وارد شده به استان در سال ۱۳۹۵ را در بر میگیرد. نکته جالب این است که استانهای مذکور همگی استانهای همسایه استان هرمزگان می باشند. متوسط فواصل میان مراکز این استان ها با بندرعباس به عنوان مرکز استان هرمزگان حدود ۶۱۲ کیلومتر معادل حدود ۷ ساعت می باشد. بنابراین به نظر میرسد تقویت زیرساخت های ارتباطی استان با سایر استان های مجاور نقش موثر در نقش پذیری استان در شبکه مسافر کشوری ایفا می نماید.

بررسی روند تغییرات جریان مسافر بین استانی نشان میدهد، در دوره ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۵ ارتباط جاده ای استان هرمزگان با استان های مجاور تقویت شده است. در این خصوص چند نکته قابل ذکر می نماید.

گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان

• سهم استان فارس از کل جریان مسافر وارد شده به استان از ۲۲,۲۷ درصد به ۳۱,۹۹ درصد افزایش یافته است.

• جریان مسافر وارد شده از استان بوشهر به طور قابل ملاحظه ای افزایش یافته است (از ۳,۴۱ به ۱۵,۲۸).

• سهم استان تهران از جریان مسافر وارد شده به هرمزگان به طور قابل ملاحظه ای کاهش یافته است (۱۰,۷۴ به ۳,۸۶).

جدول ۷۱: رتبه بندی جریان مسافر وارد شده به استان هرمزگان از سایر استان ها

۱۳۹۵					۱۳۸۵			
	استان	تعداد	نرما ل	تجمع ی	استان	تعداد	نرما ل	تجمعی
۱	فارس	۴۰۱۲۷۸	۳۱,۹۹	۳۱,۹۹	فارس	۲۲۳۳۱۰	۲۲,۲۷	۲۲,۲۷
۲	بوشهر	۱۹۱۶۹۵	۱۵,۲۸	۴۷,۲۷	کرمان	۱۸۶۳۶۳	۱۸,۵۹	۴۰,۸۶
۳	کرمان	۱۹۰۶۷۱	۱۵,۲۰	۶۲,۴۸	تهران	۱۰۷۶۶۵	۱۰,۷۴	۵۱,۵۹
۴	اصفهان	۹۱۹۹۸	۷,۳۳	۶۹,۸۱	سیستان و بلوچستان	۱۰۵۶۳۷	۱۰,۵۴	۶۲,۱۳
۵	سیستان و بلوچستان	۸۴۵۲۲	۶,۷۴	۷۶,۵۵	اصفهان	۸۸۲۴۸	۸,۸۰	۷۰,۹۳
۶	خوزستان	۷۵۹۷۲	۶,۰۶	۸۲,۶۱	خوزستان	۸۰۹۵۱	۸,۰۷	۷۹,۰۰
۷	یزد	۵۸۱۸۱	۴,۶۴	۸۷,۲۴	یزد	۶۳۸۱۶	۶,۳۶	۸۵,۳۷
۸	خراسان رضوی	۵۱۹۵۳	۴,۱۴	۹۱,۳۹	خراسان رضوی	۵۸۵۸۴	۵,۸۴	۹۱,۲۱
۹	تهران	۴۸۴۲۲	۳,۸۶	۹۵,۲۵	بوشهر	۳۴۱۵۰	۳,۴۱	۹۴,۶۲
۱۰	چهارمحال و بختیاری	۱۸۲۹۶	۱,۴۶	۹۶,۷۰	کرمانشاه	۲۰۵۰۱	۲,۰۴	۹۶,۶۶
۱۱	کرمانشاه	۱۰۳۲۸	۰,۸۲	۹۷,۵۳	چهارمحال و بختیاری	۱۵۴۹۶	۱,۵۵	۹۸,۲۱
۱۲	خراسان جنوبی	۸۷۲۹	۰,۷۰	۹۸,۲۲	گیلان	۱۴۶۷۴	۱,۴۶	۹۹,۶۷
۱۳	گیلان	۷۲۷۶	۰,۵۸	۹۸,۸۰	قم	۱۵۵۰	۰,۱۵	۹۹,۸۲
۱۴	همدان	۵۸۸۶	۰,۴۷	۹۹,۲۷	ایلام	۴۸۱	۰,۰۵	۹۹,۸۷
۱۵	کردستان	۲۶۳۴	۰,۲۱	۹۹,۴۸	خراسان شمالی	۳۴۸	۰,۰۳	۹۹,۹۱
۱۶	کهگیلویه و بویراحمد	۲۰۴۹	۰,۱۶	۹۹,۶۵	البرز	۲۷۶	۰,۰۳	۹۹,۹۳
۱۷	گلستان	۱۲۰۵	۰,۱۰	۹۹,۷۴	قزوین	۲۱۶	۰,۰۲	۹۹,۹۶

	۱۳۹۵				۱۳۸۵			
	استان	تعداد	نرما ل	تجمع ی	استان	تعداد	نرما ل	تجمعی
۱ ۸	مازندران	۱۰۰۹	۰,۰۸	۹۹,۸۲	لرستان	۹۳	۰,۰۱	۹۹,۹۶
۱ ۹	ایلام	۶۸۴	۰,۰۵	۹۹,۸۸	کهگیلویه و بویراحمد	۸۴	۰,۰۱	۹۹,۹۷
۲ ۰	لرستان	۵۰۵	۰,۰۴	۹۹,۹۲	آذربایجان شرقی	۷۱	۰,۰۱	۹۹,۹۸
۲ ۱	قم	۲۸۳	۰,۰۲	۹۹,۹۴	خراسان جنوبی	۵۳	۰,۰۱	۹۹,۹۹
۲ ۲	خراسان شمالی	۲۴۵	۰,۰۲	۹۹,۹۶	مرکزی	۴۰	۰,۰۰۴	۹۹,۹۹
۲ ۳	قزوین	۱۹۱	۰,۰۲	۹۹,۹۸	اردبیل	۲۹	۰,۰۰۳	۹۹,۹۹
۲ ۴	مرکزی	۸۸	۰,۰۱	۹۹,۹۸	سمنان	۱۹	۰,۰۰۲	۹۹,۹۹
۲ ۵	آذربایجان شرقی	۸۳	۰,۰۱	۹۹,۹۹	زنجان	۱۷	۰,۰۰۲	۹۹,۹۹۶
۲ ۶	آذربایجان غربی	۴۶	۰,۰۰۴	۹۹,۹۹	همدان	۱۵	۰,۰۰۱	۹۹,۹۹۷
۲ ۷	البرز	۴۰	۰,۰۰۳	۹۹,۹۹۶	گلستان	۱۵	۰,۰۰۱	۹۹,۹۹۹
۲ ۸	اردبیل	۴۰	۰,۰۰۳	۹۹,۹۹۹	آذربایجان غربی	۱۰	۰,۰۰۱	۹۹,۹۹۹ ۶
۲ ۹	سمنان	۱۶	۰,۰۰۱	۱۰۰	مازندران	۴	۰,۰۰۰ ۴	۱۰۰,۰۰ ۰
۳ ۰	زنجان	۰	۰	۱۰۰	کردستان	۰	۰	۱۰۰
۳ ۱	کل	۱۲۵۴۳۲ ۵	۱۰۰		کل	۱۰۰۲۷۱ ۶	۱۰۰	۲۰۰,۰۰

نکته قابل توجه این است که از میان کل پیوندهای مسافر استان ۱۰ پیوند قوی آن حدود ۷۵ درصد کل جریان مسافر وارد شده از سایر استان ها را شامل می شود. تعداد قابل توجهی از جریانهای بررسی شده از مبدا استان فارس بوده است. از سوئی دیگر شهرستان بندرعباس مهمترین مقصد جریانهای وارد شده به استان است. بررسی تغییرات صورت گرفته در جریانهای اصلی مسافر وارد شده به شهرستان های استان در دوره زمانی ۱۳۸۵-۱۳۹۰ چند نکته را نشان میدهد.

گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان

نقش سایر شهرستان های استان به جز بندرعباس در جریان مسافر وارد شده تقویت جایگاه استان فارس به عنوان مبدا اصلی جریان مسافر به شهرستان های مختلف استان. وجود جریان های قوی مسافر وارد شده از استان های بزرگ کشور و به تبع آن کلانشهرهای کشور شامل تهران، شیراز، مشهد، اهواز، اصفهان

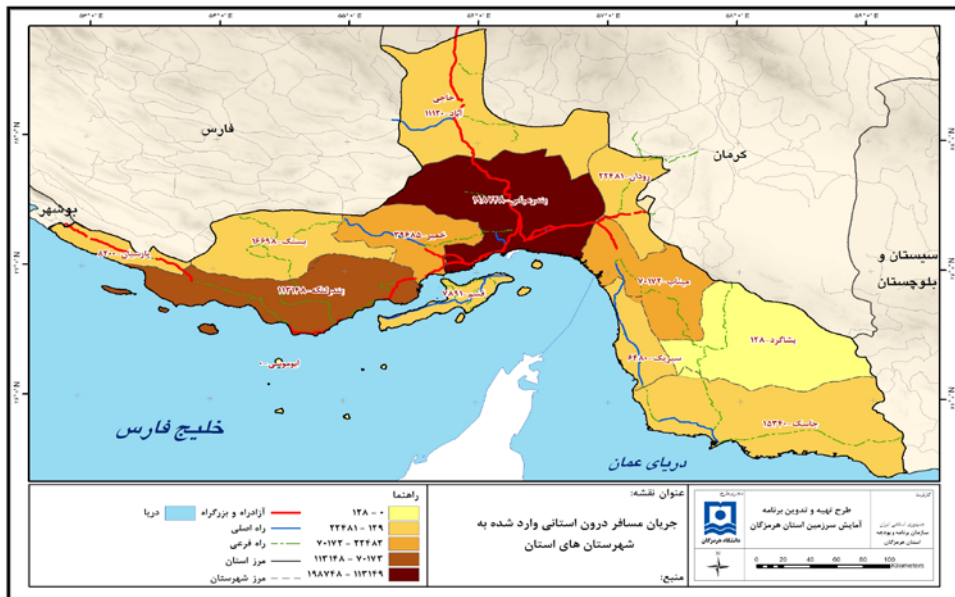

شکل ۹۷: پیوندهای مسافر وارد شده به شهرستان های استان از سایر استانها

- جریان مسافر وارد شده درون استانی

بررسی قدرت پیوندهای مسافر درون استانی وارد شده به شهرهای استان نشان میدهد شهرستان بندرعباس با اختلاف فاحشی نسبت به سایر شهرستانها بیشترین حجم مسافر وارد شده به استان را به خود اختصاص داده است. همچنین سایر شهرستان های بزرگ استان (میناب و بندرلنگه) که شهرهای بزرگ استان را نیز شامل می شوند در رتبه های بعدی قرار دارند. خمیر دیگر شهرستانی است که سهم مسافر درون استانی وارد شده به آن بیشتر از متوسط استانی می باشد.

نکته دیگری که در خصوص تحلیل جریان مسافر درون استانی وارد شده به شهرستانهای استان قابل ذکر است، کاهش نقش مرکزیت شهرستان بندرعباس در سال ۱۳۹۵ نسبت به سال ۱۳۸۵ است. مجموع قدرت پیوندهای وارد شده به شهرستان هایی که سهمشان بیشتر از متوسط استان است در سال ۱۳۸۵ معادل ۹۴,۳ درصد بود و در سال ۱۳۹۵ این عدد به ۸۲ درصد کاهش یافته است. ضریب پراکندگی نیز از عدد ۱,۷۸ به ۱,۵۶ کاهش یافته است که نشان دهنده کاهش اختلاف میان قدرت پیوند وارد شده به شهرستان ها است.

شکل ۹۸- جریان مسافر درون استانی وارد شده به شهرستان های استان

۱-۱۵-۲- پیوندهای کالایی

- پیوندهای کالایی بین استانی

در مجموع حجم جریان کالای وارد شده و خارج شده از استان، مهمترین پیوندهای کالایی استان با استان های ذیل است. سهم این استانها از کل جریان کالای کشور بالاتر از متوسط میانگین کشوری است. این شش استان مجموعاً ۷۹,۳۴ درصد از کل جریان کالای مبادله شده استان هرمزگان را به خود اختصاص داده اند. عدم وجود پیوندهای قوی با استان های مرکزی، قزوین و آذربایجان شرقی به عنوان استان های صنعتی و یا واجد کلانشهرهای ملی از نکات قابل توجه می باشد.

اصفهان

یزد

فارس

کرمان

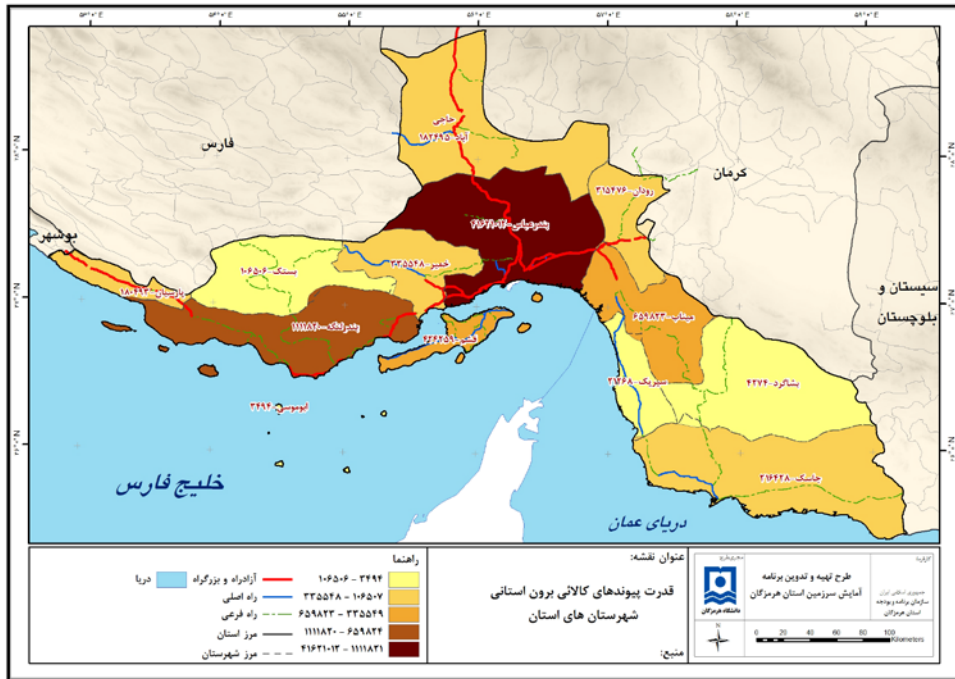
تهران

خراسان رضوی

سهم پیوندهای کالایی استان هرمزگان با استان های بوشهر، فارس، کرمان، سیستان و بلوچستان از ۲۸,۹ درصد در سال ۱۳۸۵ به ۳۱,۱۲ درصد در سال ۱۳۹۵ افزایش یافته است. با توجه به اینکه سهم قابل توجهی از جریان کالای وارد شده و خارج شده این استان ها مربوط به صادرات و واردات دریائی است، تغییر در شدت پیوندهای میان این استان ها بیانگر تضعیف یا تقویت هم افزائی در مبادلات کالایی کشور و شبکه ترانزیت کشور می باشد. محاسبات صورت گرفته نشان میدهد قدرت پیوند کالایی استان هرمزگان با استان های بوشهر، خوزستان و سیستان و بلوچستان از ۶,۲۳ درصد به ۳,۲۷ درصد کاهش یافته است.

شکل ۹۹- پیوندهای کالایی بین استانی

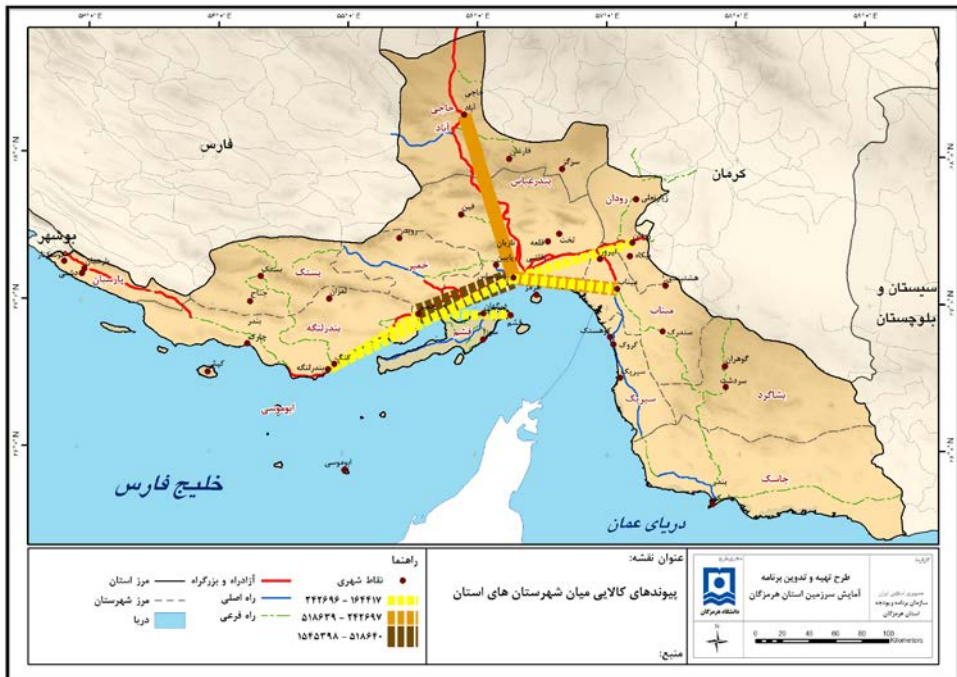
شکل ۱۰۰- قدرت پیوندهای کالایی برون استانی

- پیوندهای کالایی درون استانی

شهرستانهای بندرعباس، بندرخمیر و میناب به عنوان شهرستانهایی هستند که در شبکه کالایی درون استانی هرمزگان، سهمی بیشتر از متوسط استانی را به خود اختصاص داده اند. این شهرستانها در مجموع ۸۰٫۵۱ درصد از کل جریان کالایی استان را دربر میگیرند. بر اساس جدول شماره ۷۲ شهرستان های بندرعباس، بندرخمیر و میناب یک سوی مهمترین پیوندهای استخراج شده می باشند. ۱۰ پیوند اول بررسی شده در مجموع ۸۱٫۳۷ درصد کل مبادلات کالایی درون استانی را شامل می شوند.

جدول ۷۲: مهمترین پیوندهای کالائی درون استانی به تفکیک شهرستان

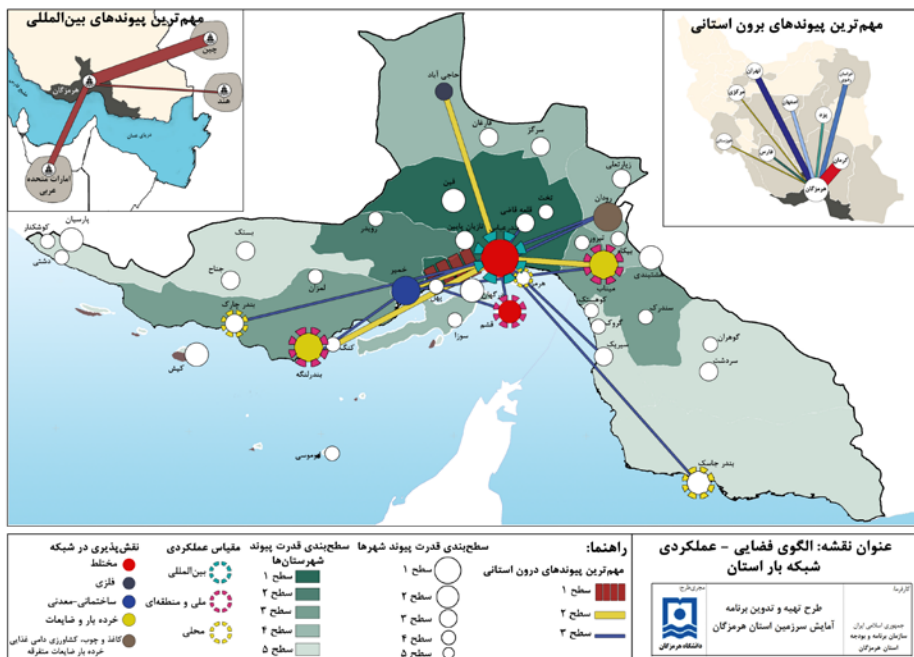
ردیف	۱۳۹۵					۱۳۸۵				
	پیوند		تناژ	نرمال	تجمعی	پیوند		تناژ	نرمال	تجمعی
۱	خمیر	بندرعباس	۱۵۴۵۳۹۸	۲۸,۰۵	۲۸,۰۵	بندرعباس	بندرعباس	۱۱۶۹۶۹۳	۲۰,۷۳	۲۰,۷۳
۲	بندرعباس	بندرعباس	۹۲۸۴۲۹	۱۶,۸۵	۴۴,۸۹	خمیر	بندرعباس	۹۳۶۲۱۱,۲	۱۶,۵۹	۳۷,۳۱
۳	میناب	بندرعباس	۵۱۸۶۳۹	۹,۴۱	۵۴,۳۱	بندرعباس	میناب	۴۹۲۳۴۲,۶	۸,۷۲	۴۶,۰۴
۴	حاجی اباد	بندرعباس	۳۴۳۹۲۱	۶,۲۴	۶۰,۵۵	بندرعباس	بندرلنگه	۴۳۲۴۰۷	۷,۶۶	۵۳,۷۰
۵	بندرعباس	میناب	۲۴۲۶۹۶	۴,۴۰	۶۴,۹۵	حاجی اباد	بندرعباس	۳۳۱۸۸۴	۵,۸۸	۵۹,۵۸
۶	رودان	بندرعباس	۲۲۸۴۰۶	۴,۱۵	۶۹,۱۰	بندرلنگه	خمیر	۳۰۱۱۹۹,۹	۵,۳۴	۶۴,۹۲
۷	خمیر	قشم	۱۷۸۷۵۹	۳,۲۴	۷۲,۳۴	بندرعباس	حاجی اباد	۲۵۸۶۴۷,۹	۴,۵۸	۶۹,۵۰
۸	بندرعباس	بندرلنگه	۱۶۹۷۴۰	۳,۰۸	۷۵,۴۲	بندرعباس	رودان	۲۴۸۱۱۱,۶	۴,۴۰	۷۳,۹۰
۹	خمیر	بندرلنگه	۱۶۴۴۱۷	۲,۹۸	۷۸,۴۱	خمیر	میناب	۲۲۰۸۱۲,۶	۳,۹۱	۷۷,۸۱
۱۰	بندرعباس	حاجی اباد	۱۶۳۴۸۳	۲,۹۷	۸۱,۳۷	بندرعباس	خمیر	۱۷۶۰۱۰,۴	۳,۱۲	۸۰,۹۳

شکل ۱۰۱: پیوندهای کالایی میان شهرستان های استان

جدول ۷۳: سطح بندی نهائی قدرت پیوند کالائی شهرهای استان

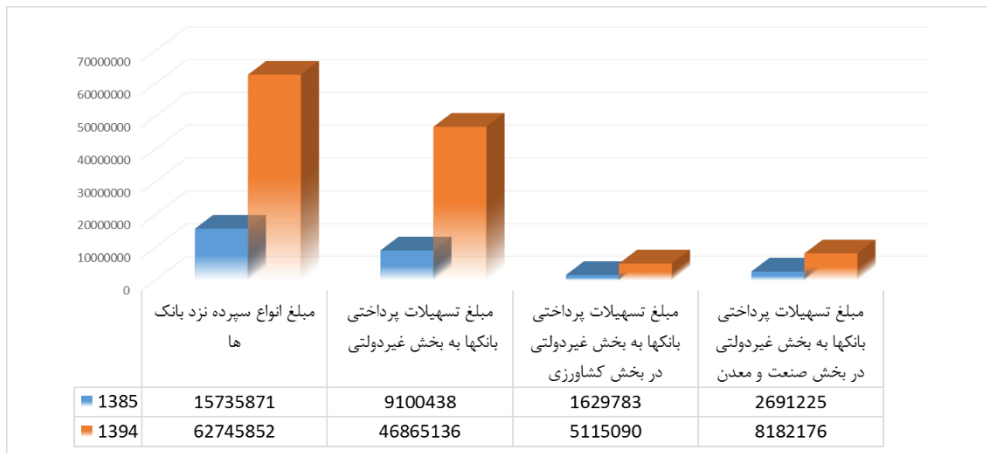
ردیف	شهر	سطح بندی	ردیف	شهر	سطح بندی	ردیف	شهر	سطح بندی
۱	بندرعباس	۱	۱۴	درگهان	۳	۲۷	گروک	۵
۲	بندرلنگه	۲	۱۵	تازیان پایین	۴	۲۸	تخت	۵
۳	رودان	۲	۱۶	چارک	۴	۲۹	بندر کنگ	۵
۴	میناب	۲	۱۷	حاجی آباد	۴	۳۰	لمزان	۵
۵	بندر خمیر	۲	۱۸	فارغان	۴	۳۱	ابوموسی	۵
۶	قلعه قاضی	۳	۱۹	سرگز احمدی	۴	۳۲	بیگاه	۵
۷	کیش	۳	۲۰	زیارتلی	۴	۳۳	هرمز	۵
۸	قشم	۳	۲۱	بستک	۴	۳۴	سوزا	۵
۹	هشتبندی	۳	۲۲	جناح	۴	۳۵	سندرک	۵
۱۰	پارسیان	۳	۲۳	سیریک	۴	۳۶	رویدر	۵
۱۱	بندر جاسک	۳	۲۴	سردشت	۴	۳۷	کوشکنار	۵
۱۲	پارسیان	۳	۲۵	تیروور	۵	۳۸	کوهستک	۵
۱۳	فین	۳	۲۶	دشتی	۵	۳۹	گوهران	۵

شکل ۱۰۲- الگوی فضایی - عملکردی شبکه بار استان

۱-۱۵-۳- پیوندهای مالی

چنانچه در شکل شماره ۱۰۳ مشخص است، در تمامی شاخص های بررسی شده، افزایش قدرت مالی استان در سال ۱۳۹۴ نسبت به سال ۱۳۸۵ مشهود است. با مذاقه در موضوع مشخص می شود رشد مبلغ انواع تسهیلات پرداختی بانک ها به بخش غیر دولتی با نرخ رشد ۱۹ درصدی بوده است در حالیکه مبلغ انواع تسهیلات پرداختی بانک ها به بخش صنعت نرخ رشد ۱۳ درصدی داشته است. این امر نشان میدهد توسعه اقتصادی متناسب با ظرفیت های سرمایه گذاری نبوده است و سهم بیشتری به سایر بخش ها اختصاص یافته است.

شکل ۱۰۳- مقایسه شاخص های قدرت پیوند مالی در سال های ۱۳۸۵-۱۳۹۴ (مأخذ: مرکز آمار ایران)

جدول ۷۴: سطح بندی قدرت پیوندهای مالی استان هرمزگان

ردیف	استان	سطح	ردیف	استان	سطح
۱	تهران	۱	۱۶	آذربایجان غربی	۴
۲	اصفهان	۲	۱۷	لرستان	۴
۳	خراسان رضوی	۳	۱۸	قم	۴
۴	البرز	۳	۱۹	بوشهر	۴
۵	فارس	۳	۲۰	چهارمحال و بختیاری	۵
۶	خوزستان	۳	۲۱	زنجان	۵
۷	کرمان	۳	۲۲	اردبیل	۵
۸	آذربایجان شرقی	۳	۲۳	خراسان جنوبی	۵

ردیف	استان	سطح	ردیف	استان	سطح
۹	سیستان و بلوچستان	۴	۲۴	کردستان	۵
۱۰	مرکزی	۴	۲۵	خراسان شمالی	۵
۱۱	یزد	۴	۲۶	ایلام	۵
۱۲	قزوین	۴	۲۷	سمنان	۵
۱۳	کرمانشاه	۴	۲۸	کهگیلویه و بویراحمد	۵
۱۴	گیلان	۴	۲۹	مازندران	۵
۱۵	گلستان	۴	۳۰	همدان	۵

به طور کلی:

- استان تهران مهمترین پیوند مالی با استان هرمزگان را دارد.
- اصفهان، البرز، خراسان رضوی، فارس در سطح دوم قرار دارند.
- خوزستان، کرمان، آذربایجان شرقی در سطح سوم قرار دارند.

شکل ۱۰۴- قدرت پیوندهای مالی برون استانی

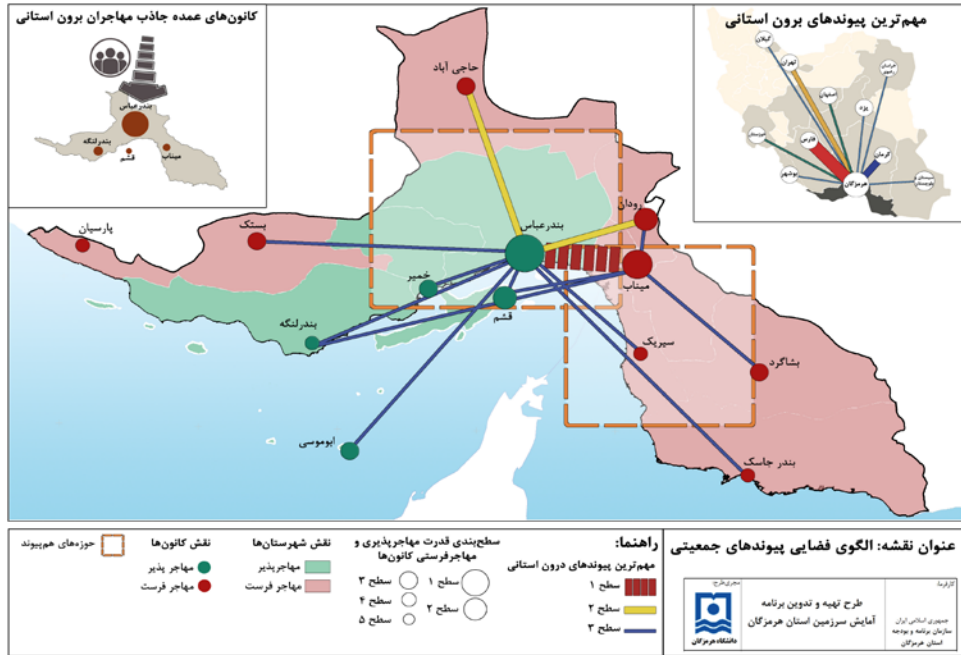
۱-۱۵-۴- پیوندهای جمعیتی

بر اساس مطالعات انجام شده مهمترین پیوندهای جمعیتی استان هرمزگان با استانهای زیر است.

فارس	خوزستان
کرمان	سیستان و بلوچستان
تهران	گیلان
اصفهان	

جدول ۷۵- جمع بندی شاخص های پیوند جمعیتی بر اساس اطلاعات دوره ۸۵-۹۰

عنوان	شرح
جایگاه استان هرمزگان در کشور	استان هرمزگان استانی مهاجرپذیر در رتبه ۱۱ ام خالص مهاجرت میان استانهای کشور
مهاجران دائم و موقت	پیروی از خانوار (۴۳ درصد)، تحصیل (۱۷ درصد)، جست و جوی کار (۱۱ درصد)، انتقال شغلی (۹ درصد)، جست و جوی کار بهتر (۶ درصد)
مهاجران موقت	انجام یا پایان خدمت وظیفه (۶۸ درصد)، تحصیل (۳۰ درصد)
پیوند های برون استانی	حجم مهاجران وارد شده به استان هرمزگان: ۱۲۰۹۷۶ نفر
	استانهای عمده مبدأ مهاجرت به استان هرمزگان: استان فارس (۲۲,۵ درصد)، استان کرمان (۱۲,۸ درصد)، استان تهران (۱۱,۶ درصد)
	شهرستانهای عمده جاذب مهاجران وارد شده: شهرستان بندرعباس (۵۰,۶ درصد)، بندر لنگه (۸,۸ درصد)، میناب (۷,۵ درصد)
	حجم مهاجران خارج شده از استان هرمزگان: ۴۳۴۲۷ نفر
	استانهای عمده مقصد مهاجران استان هرمزگان: استان فارس (۲۰,۸ درصد)، استان کرمان (۱۱,۱ درصد)، استان تهران (۱۰,۶ درصد)
	قویترین پیوند برون استانی: با استان فارس
پیوندهای درون استانی	شهرستانهای مهاجر پذیر به ترتیب شدت مهاجرپذیری: بندرعباس، قشم، ابوموسی، خمیر، بندرلنگه
	شهرستانهای مهاجر فرست به ترتیب شدت مهاجرفرستی: میناب، رودان، حاجی آباد، بشاگرد، بستک، سیریک، جاسک، پارسیان
	مهاجران ورودی به شهرستانها: بندرعباس (۴۲,۹ درصد)، قشم (۱۰,۹ درصد)، میناب (۹,۶ درصد)
	مهاجران خروجی از شهرستانها: بندر عباس (۲۷,۷ درصد)، میناب (۱۹,۹ درصد)، رودان (۱۳,۶ درصد)
	قویترین پیوندهای درون استانی: سطح اول: میناب - بندرعباس سطح میانی: بندرعباس-قشم، بندرعباس-حاجی آباد، بندرعباس-رودان، بندرعباس-میناب

شکل ۱۰۵- الگوی فضایی پیوندهای جمعیتی

۱-۵- جمع بندی نهایی و طبقه بندی سکونتگاه ها بر حسب قدرت پیوندها

لازم به توضیح است با توجه به اینکه بندرعباس در تمام پیوندها با اختلاف قابل توجهی نسبت به سایر شهرستان ها قرار دارد، این شهرستان به عنوان یک خوشه مجزا در نظر گرفته می شود و از محاسبات کنار گذاشته می شود و تحلیل ها برای سایر شهرستان ها صورت گرفته است.

جدول ۷۶: طبقه بندی شهرستانها بر حسب قدرت پیوندشان

شهرستان	موازنه مهاجرتی بین شهرستانی	مسافر	کالا	مالی	قدرت پیوند فیزیکی	خوشه بندی
بندرعباس	۱	۱	۱	۱	۱	۱
بندرلنگه	۰,۴۱۰۷۸۶	۰,۱۴۰۰۰۳	۰,۳۲۳۰۰۸	۰,۳۰۳۱۱۲	۰,۷۸۵۷۱۴۳	۲
پارسیان	۰,۳۹۷۱۷۷	۰,۱۳۶۲۱۶	۰,۰۴۸۷۸	۰,۰۲۲۳۴	۰,۶۴۲۸۵۷۱	۲
قشم	۰,۶۲۳۰۶۵	۰,۰۸۲۰۴	۰,۰۱۵۶۰۹	۰,۱۷۰۸۲۳	۰,۵۷۱۴۲۸۶	۲
ابوموسی ^۴	۰,۴۸۶۸۹۵	۰	۰	۰	۰,۵	۲

^۴ بر اساس تحلیل خوشه ای ابوموسی در خوشه دوم قرار دارد اما با توجه به نظر کارشناسی و اینکه قدرت پیوند این شهرستان بر اساس مهاجرت و قدرت پیوند فیزیکی آن است و عملاً در تعاملات بار، مسافر و مالی موثر بر الگوی فضایی شبکه نقشی بر عهده ندارد، به عنوان شهرستان سطح چهارم تعریف می شود.

شهرستان	موازنه مهاجرتی بین شهرستانی	مسافر	کالا	مالی	قدرت پیوند فیزیکی	خوشه بندی
حاجی آباد	۰,۲۷۹۲۳۴	۰,۰۲۰۱۸۸	۰,۰۱۵۱۹۶	۰,۰۵۳۳۷۱	۰,۴۲۸۵۷۱۴	۳
سیریک	۰,۳۹۳۱۴۵	۰,۰۰۶۱۵۳	۰,۰۰۱۲۹۸	۰,۰۲۶۰۲۴	۰,۴۲۸۵۷۱۴	۴
میناب	۰	۰,۱۲۱۵۴۷	۰,۰۳۴۱۰۲	۰,۱۶۵۰۸۳	۰,۳۵۷۱۴۲۹	۳
خمیر	۰,۴۵۴۱۳۳	۰,۰۳۶۴۰۴	۰,۰۵۹۲۸۵	۰,۰۵۸۷۱۳	۰,۲۸۵۷۱۴۳	۴
چاسک	۰,۳۹۵۱۶۱	۰,۰۱۷۷۵۳	۰,۰۰۷۷۹۹	۰,۰۳۶۵۲۶	۰,۲۱۴۲۸۵۷	۴
بستک	۰,۳۳۱۷۱	۰,۰۳۷۹۵	۰,۰۰۲۸۰۶	۰,۱۶۲۸۶۸	۰,۱۴۲۸۵۷۱	۴
رودان	۰,۱۳۷۶۰۱	۰,۰۲۹۶۶۴	۰,۰۱۵۵۴۸	۰,۰۵۹۵۹۶	۰,۰۷۱۴۲۸۶	۴
بشاگرد	۰,۳۰۲۹۲۳	E-۰۵۴,۳۱	E-۰۵۵,۱۳	۰,۰۱۰۱۸۸	۰	۴

- سکونتگاه‌های دارای پیوندهای قوی

شهرستان بندرعباس و شهر بندرعباس مرکز مسلط تمام پیوندهای استانی و درون استانی است.

- سکونتگاه‌های دارای پیوند متوسط

سه شهرستان **بندرلنگه، پارسیان و قشم** همگی در سطح کاملاً برخوردار از شبکه حمل و نقل قرار دارند. از نظر حجم پیوندهای کالائی به دلیل وجود حمل و نقل دریائی این شهرستان‌ها توانمندی بالائی دارند. پارسیان از دو بعد صنایع انرژی بر و صنعت و تولیدات محصولات کشاورزی پیوندهای کالائی مهمی را برقرار می‌کند. قشم علاوه بر مواد ساختمانی و معدنی، محصولات سبک و پوشاک و ... را به عنوان مهمترین وجوه پیوندهای کالائی خود دارد. بندر لنگه یکی از مبادی ورودی استان است. این شهرستان بندری در سه گروه کالائی کشاورزی، دامی و غذائی، ساختمانی و معدنی و مواد شیمیائی حجم قابل توجهی از مبادلات کالائی را دارد.

به واسطه وجود فرصت‌های ترانزیت و سرمایه‌ای متعدد در این شهرستانها به خصوص پارسیان و قشم، این شهرستان‌ها در سطوح بالای پیوندهای مالی استان قرار دارد.

- سکونتگاه‌های دارای پیوند ضعیف

شهرستانهای **حاجی آباد و میناب** از نظر قدرت پیوندها دارای پیوند ضعیف هستند.

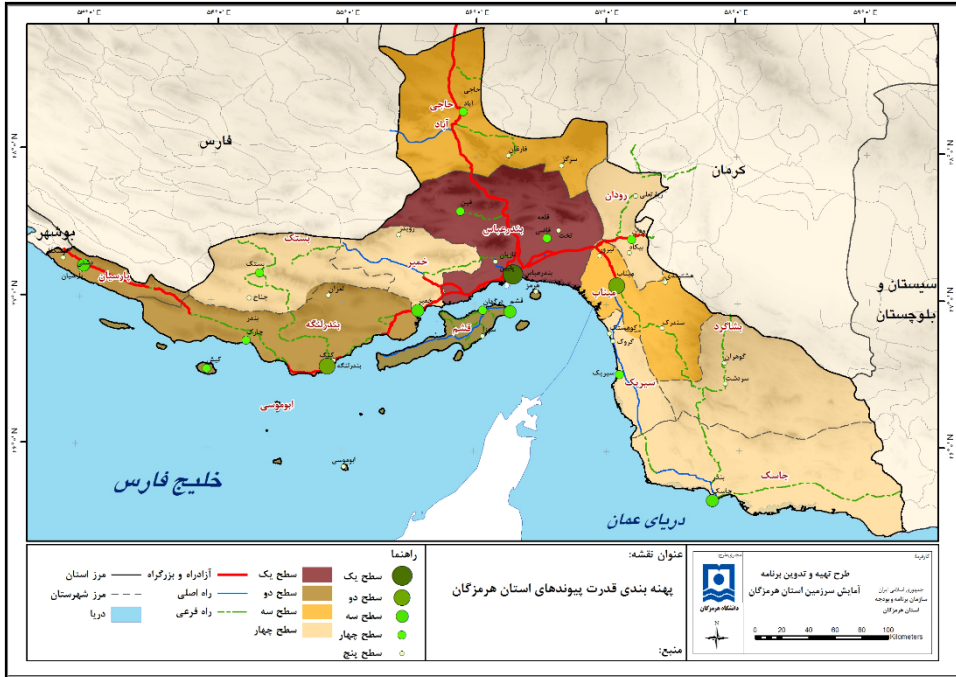
مهمترین ویژگی میناب بر اساس قدرت پیوندهای مطالعه شده، مهاجرفرستی شدید این شهرستان است. از این حیث کمترین قدرت پیوند جمعیتی را دارد. حاجی آباد نیز از نظر قدرت پیوند جمعیتی به دلیل مهاجر فرستی زیاد، امتیاز کمی دارا است.

گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان

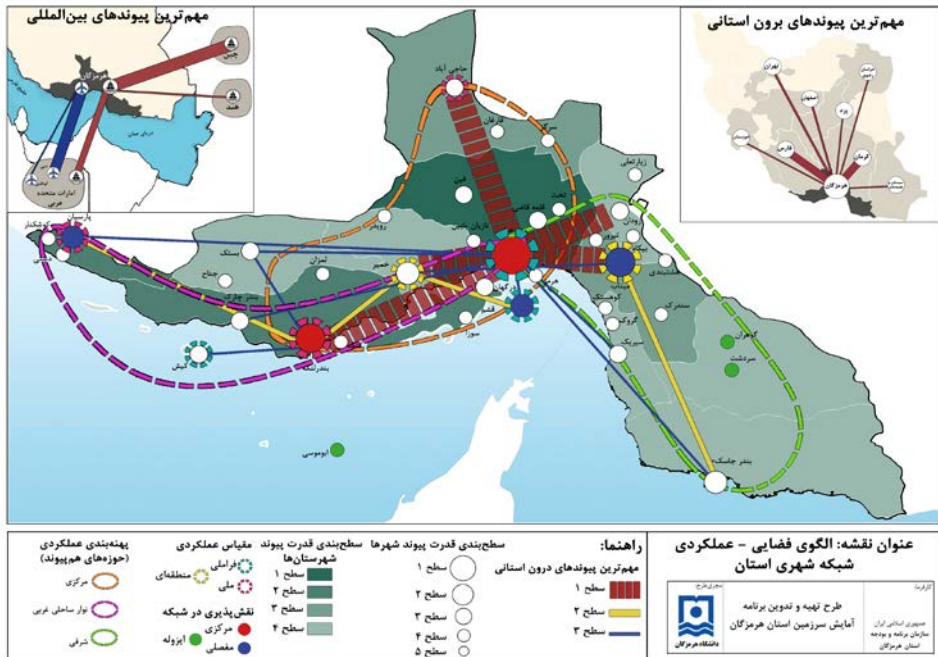
از نظر قدرت پیوندهای مالی این شهرستان مانند حاجی آباد امتیاز پایینی را دارا می باشد. اما از نظر قدرت پیوندهای مسافر و کالا، میناب و حاجی آباد در زمره شهرستان های با قدرت پیوند متوسط و بالا است. حاجی آباد به واسطه قرارگیری در کریدور ارتباطی بیرونی استان نقش شاخصی دارد. و از نظر قدرت پیوند فیزیکی بالاترین امتیاز را نسبت به سایر پیوندها دارد.

- سکونتگاههای دارای پیوند بسیار ضعیف

شهرستانهای جاسک، بستک، رودان، بشاگرد، سیریک، خمیر و ابوموسی سکونتگاههای دارای پیوند بسیار ضعیف می باشند. این سکونتگاه ها عمدتاً واجد نقش محلی می باشند. از نظر برخورداری از شبکه های حمل و نقلی در سطوح میانی و پایین برخورداری از شبکه حمل و نقل قرار دارند. و پیوندهای مالی قابل توجهی با سایر استان های کشور برقرار نمی کنند.

شکل ۱۰۶- پهنه بندی قدرت پیوندهای استان هرمزگان

شکل ۱۰۷- الگوی فضایی - عملکردی شبکه شهری استان (با استفاده از تحلیل جریانها)

۱۶-۱- تحلیل تعارض و توازن بین نیازهای بخش های مختلف و عدم تعادل های موجود

در نظام فضایی استان

۱-۱۶-۱- تحلیل تعارض و توازن بین نیازهای بخش های مختلف

با توجه به اهمیت تعارض های فضایی - مکانی، در این بخش مطالعه و بررسی تعارض ها در ۷ حوزه اصلی شامل؛ مناطق چهارگانه زیستی، مناطق تفرجگاهی - گردشگری، بهره برداری از اراضی کشاورزی، اراضی جنگلی، تعارضات سرمایه ای و مالی و تعارضات راهبردی و سیاست گذاری انجام شد. تعارض های استانی با توجه به تعارض بین فعالیت ها و استقرار فعالیت های ناسازگار شامل؛ معادن، واحدهای صنعتی بزرگ، صنایع معدنی، شهرک های صنعتی و سکونتگاه های شهری در مجاورت مناطق چهارگانه، تفرجگاهی - گردشگری، اراضی کشاورزی و جنگلی مورد بررسی قرار گرفته است. علاوه بر این، تعارض بین نحوه استفاده از این اراضی به منظور فعالیت های مختلف و اراضی دارای توان مطالعه شد. در بخش بحث تعارض در رابطه با سرمایه و توزیع آن نسبت به جمعیت و شهرستان های استان بررسی و تحلیل شد. بر اساس مطالعات انجام شده در استان هرمزگان، در تمام حوزه های مورد مطالعه تعارض بین فعالیت ها و مناطق مختلف استان دیده می شود. در ادامه به تعارض های مهم اشاره خواهد شد.

یکی از ضرورت های هر منطقه ای حفظ اکوسیستم و نواحی زیستی ارزشمند استان است. در رابطه با مناطق چهارگانه استان، استقرار فعالیت های اصلی و ناسازگار در مجاورت این مناطق، با ماهیت و ضرورت حفظ مناطق ارزشمند چهارگانه در تعارض بوده و اثر منفی بر عملکرد و موجودیت این مناطق می گذارد. همچنین امروزه، سکونتگاه های شهری به دلیل رشد و گسترش بی رویه و به دنبال آن تخریب محیط طبیعی به منظور تأمین نیازهای سکونت و استفاده روز افزون از منابع طبیعی به عنوان تهدیدی برای مناطق چهارگانه محسوب می شوند و استقرارشان در مجاورت و یا در حریم محدوده های حفاظتی در تعارض با مناطق چهارگانه است.

ویژگی های اکولوژیک اراضی قابل استفاده برای کاربری های کشاورزی، سکونت و صنعت تشابه زیادی دارند. به همین دلیل، این کاربری ها، در اراضی با ویژگی های معین رقابت شدیدی دارند. با توسعه سکونتگاه های شهری، تغییر کاربری اراضی کشاورزی به کاربری های شهری و صنعتی همواره مورد بحث و انتقاد بوده است. در استان هرمزگان، تعارض اراضی کشاورزی و اراضی دارای توان استان در دو مورد نسبت مساحت اراضی کشاورزی موجود به کل مساحت اراضی دارای توان و هم پوشانی بین این دو اراضی

مورد بررسی قرار گرفت و نتایج نشان دهنده تعارض در هر دو مورد است. نتایج حاکی از استفاده ناصحیح از اراضی دارای توان کشاورزی بوده و کشاورزی در اراضی شکل می‌گیرد که توان کافی به این منظور را ندارد. همچنین استقرار فعالیت‌های صنعتی، معادن و سکونتگاه‌ها در مجاورت این اراضی تعارض ایجاد کرده است. در بحث اراضی جنگلی موجود و اراضی دارای توان جنگل کاری نیز چنین روندی را استان طی کرده است.

موقعیت قرارگیری سکونتگاه‌های استان نسبت به پهنه‌های زلزله مورد بررسی قرار گرفت، نتایج حاکی از آن است که بخش قابل توجهی از سکونتگاه‌های شهری و روستایی استان در پهنه‌های زلزله با خطر زیاد و خیلی زیاد قرار گرفته‌اند. لزوم توجه به خطر احتمالی، افزایش تاب‌آوری استان و پیش‌بینی تمهیدات لازم در مواجهه با بحران باید باشد.

بخش دیگری از تعارض ها و توازن ها در زمینه منابع سرمایه ای و مالی مورد مطالعه قرار گرفت. در این چارچوب نتایج حاکی از وجود تعارضات عمده در سطح استان، در رابطه با میزان اعتبارات تخصیص یافته به شهرستان‌ها و سهم از سپرده‌های بانکی نسبت به جمعیت شهرستان‌های استان می‌باشد. به این ترتیب که، بخش عظیمی از سپرده‌های بانکی به بندر عباس تعلق دارد، این در حالی است که این شهرستان ۳۸ درصد از جمعیت استان در بر گرفته است و در مقابل شهرستان میناب با ۱۴ درصد سهم از جمعیت کل استان، تنها ۸/۵۴ درصد از سپرده‌های بانکی استان را به خود اختصاص داده است. توزیع اعتبارات عمرانی استان نیز مطابق با نیازها و توانمندی‌های شهرستان‌های مختلف صورت نگرفته و مناطق محروم استان، کمترین سهم از اعتبارات عمرانی را دریافت نموده‌اند.

در نهایت به تعارضات راهبردی و سیاست‌گذاری پرداخته شد که نتایج آن وجود تعارض میان امنیت و توسعه، جمعیت و توان زیستی استان و تعارض سازمان‌های مستقل توسعه گرا با یکپارچگی سرزمین را نشان می‌دهد. مهم‌ترین مسئله در این بخش مربوط به بحث بارگذاری جمعیت پنج میلیون نفری است که با ویژگی‌های طبیعی و توان زیستی استان و همچنین بحث تأمین امنیت در تعارض است.

فعالیت‌های اصلی						محدوده بررسی	پهنه‌ها
تعداد سکونتگاه شهری	شهرک صنعتی	معادن (در حال بهره‌برداری)	صنایع معدنی	واحدهای صنعتی (درصد)	کارگاه		
توازن نسبی	توازن	توازن نسبی	توازن	توازن	توازن نسبی	داخل مناطق چهارگانه	مناطق چهارگانه موجود
تعارض کم	تعارض متوسط	تعارض کم	توازن نسبی	تعارض کم	تعارض کم	حریم دو کیلومتری	
تعارض کم	تعارض شدید	تعارض متوسط	تعارض متوسط	تعارض متوسط	تعارض متوسط	حریم پنج کیلومتری	
تعارض متوسط	تعارض شدید	تعارض شدید	تعارض شدید	تعارض شدید	تعارض شدید	حریم دو کیلومتری	مناطق دارای توان حفاظتی
تعارض متوسط	تعارض شدید	تعارض شدید	تعارض شدید	تعارض شدید	تعارض شدید	حریم پنج کیلومتری	
تعارض متوسط	تعارض شدید	تعارض شدید	تعارض شدید	تعارض شدید	تعارض شدید	حریم دو کیلومتری	مناطق دارای توان تفرجگاهی
تعارض متوسط	تعارض کم	توازن نسبی	تعارض شدید	تعارض متوسط	تعارض متوسط	بدون حریم	
تعارض کم	تعارض کم	توازن نسبی	تعارض متوسط	تعارض کم	تعارض متوسط	بدون حریم	اراضی کشاورزی
تعارض متوسط	تعارض شدید	توازن نسبی	تعارض متوسط	تعارض کم	تعارض متوسط	بدون حریم	اراضی دارای توان کشاورزی
تعارض متوسط	تعارض متوسط	تعارض متوسط	تعارض متوسط	تعارض متوسط	تعارض متوسط	حریم دو کیلومتری	اراضی جنگلی موجود
توازن	توازن	تعارض کم	توازن نسبی	تعارض کم	توازن نسبی	بدون حریم	
تعارض کم	تعارض کم	تعارض متوسط	تعارض کم	تعارض متوسط	تعارض کم	بدون حریم	اراضی دارای توان جنگل-کاری
توازن نسبی	تعارض نسبی	توازن	تعارض نسبی	توازن نسبی	تعارض نسبی	داخل مناطق دارای توان سکونتی	اراضی دارای توان سکونتی

۱-۱۶-۲- تحلیل عدم تعادل های موجود در نظام فضایی استان

در این بخش از گزارش بر اساس شاخص های اقتصادی، زیربنایی، خدماتی، اجتماعی- فرهنگی و زیست محیطی منتخب به کمک روش بی‌مقیاس سازی معمولی، داده‌ها نرمالایز و همسان‌سازی شده، سپس با استفاده از ضریب آنتروپی شانون، به وزن‌دهی شاخص‌ها اقدام گردیده و نهایتاً با بهره‌گیری از مدل Vikor، رتبه‌بندی شهرستان‌های استان انجام شده است.

مدل ویکور یکی از روش های جدید برای حل مسائل تصمیم‌گیری چند معیاره است که هدف آن، انتخاب بهترین گزینه بر اساس نزدیک‌ترین جواب ممکن به جواب ایده آل محسوب می‌گردد. روش یاد شده توسط اوپریکویچ (۱۹۹۸) و پنگ (۲۰۰۲) توسعه یافته است. این روش برای رتبه بندی و انتخاب از میان مجموعه ای از گزینه ها متمرکز است و راه حل سازشی را برای یک مساله با توجه به شاخص های متضاد ارائه می دهد که می تواند تصمیم گیرنده را در دستیابی به راه حل نهایی کمک کند. راه حل سازشی، موجه ترین و نزدیک ترین راه حل به نقطه ایده آل است. مدل ویکور از یک تابع تجمعی Q استفاده می کند که نزدیک ترین نقطه به ایده آل را نشان می دهد.

➤ عدم تعادل های اقتصادی

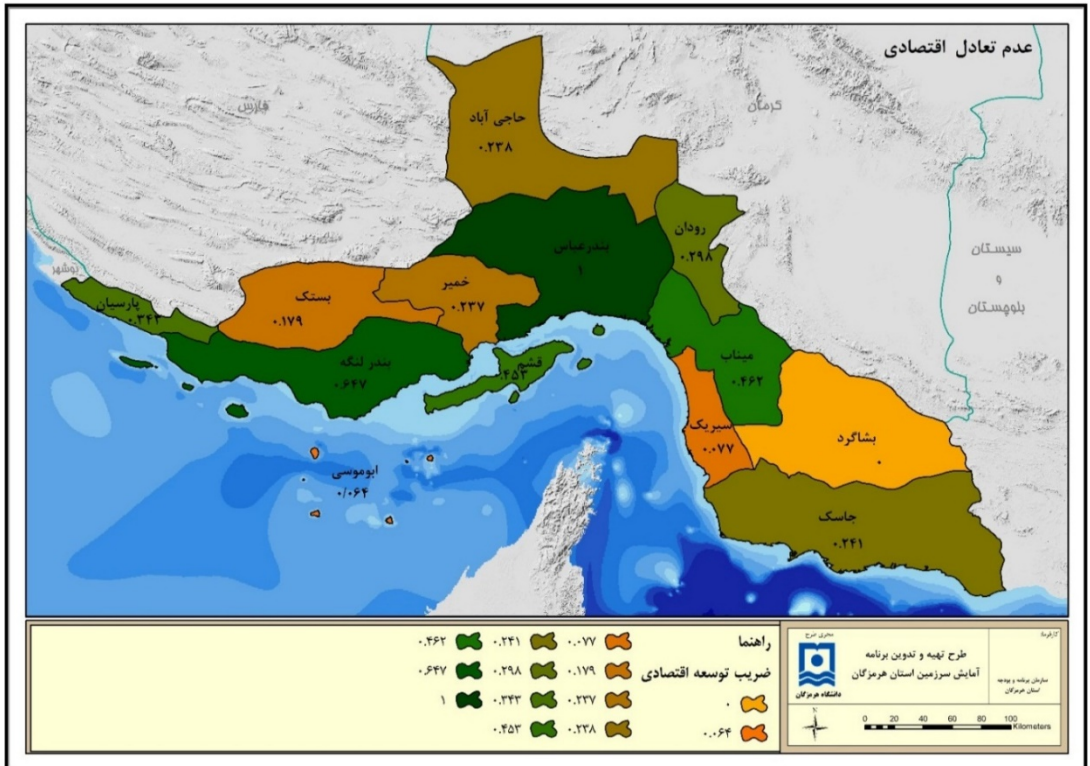
جدول ۷۷- شاخص های مورد مطالعه در بخش اقتصادی

ردیف	نام شاخص
۱	نرخ اشتغال
۲	نسبت فرصت های شغلی به متقاضیان کار
۳	نسبت متخصصان به کل شاغلان
۴	نسبت شاغلان بخش حمل و نقل به کل شاغلان
۵	نسبت شاغلین بخش صنعت به کل شاغلان
۶	نسبت شاغلین کارگاه های ده نفر و بیشتر به کل شاغلان بخش صنعت
۷	نسبت سطح زیرکشت به کل مساحت اراضی (میزان بهره برداری)
۸	درصد تولیدات کشاورزی شهرستان از تولیدات کشاورزی استان
۹	سهم شهرستان از اقتصاد غیر رسمی
۱۰	سهم شهرستان از اشتغال غیر رسمی
۱۱	سهم شهرستان از درآمدهای وارده از کشورهای منطقه
۱۲	سرانه عملکرد اعتبارات عمرانی

بر اساس نتایج حاصل از مدل ویکور که در جدول شماره ۷۷ ارائه شده است، شهرستان‌های استان در سطوح مختلف برخورداری قرار گرفته‌اند. در بین ۱۳ شهرستان، شهرستان بندرعباس و بندرلنگه با ضریب توسعه ۱ و ۰/۶۵ در رتبه اول و دوم قرار گرفته‌اند که گویای وضعیت مناسب این شهرستان‌ها بر اساس شاخص‌های اقتصادی است. این آمار بدست آمده از مدل ویکور نشان می‌دهد که مجموعه فعالیت‌ها و خدمات صنعتی در شهرستان بندرعباس متمرکز شده است. در واقع اختلاف ضریب توسعه اقتصادی بین دو شهرستان مذکور نشان می‌دهد که الگوی برنامه ریزی و تخصیص منابع در استان هرمزگان از نوع متمرکز و قطبی بوده است. شهرستان‌های میناب و قشم با اختلاف کمتر و به ترتیب با ضرایب ۰/۴۶۲ و ۰/۴۵۳ در رتبه‌های سوم و چهارم قرار گرفته‌اند. شهرستان‌های سیریک، ابوموسی و بشاگرد با ضریب توسعه ۰/۰۲، ۰/۰۰۸ و ۰ در انتهای رتبه بندی قرار گرفته‌اند که نشان‌دهنده وضعیت نامناسب اقتصادی این شهرستان‌ها است. نقشه شماره ۱۰۸ عدم تعادل‌های اقتصادی شهرستان‌های استان هرمزگان را نشان می‌دهد.

جدول شماره ۷۸- ضریب توسعه شهرستان‌ها بر اساس شاخص‌های اقتصادی

شهرستان	ضریب توسعه	رتبه	شهرستان	ضریب توسعه	رتبه
بندرعباس	۱	۱	حاجی آباد	۰/۲۳۸	۸
بندر لنگه	۰/۶۵	۲	خمیر	۰/۲۳۷	۹
میناب	۰/۴۶	۳	بستک	۰/۱۸	۱۰
قشم	۰/۴۵	۴	سیریک	۰/۰۸	۱۱
پارسیان	۰/۳۴	۵	ابوموسی	۰/۰۶	۱۲
رودان	۰/۳۰	۶	بشاگرد	۰	۱۳
جاسک	۰/۲۴۱	۷			

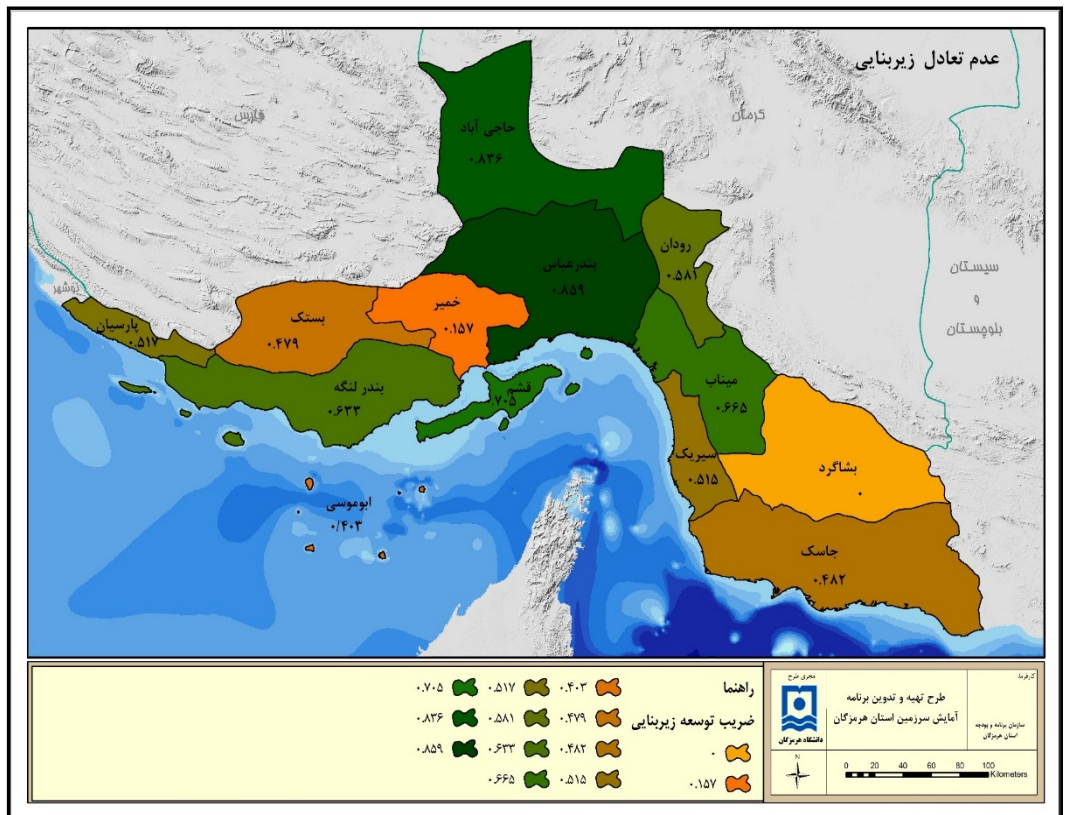
نقشه ۱۰۸- عدم تعادل اقتصادی در استان هرمزگان

➤ عدم تعادل های زیربنایی

بر اساس نتایج بدست آمده بر اساس مدل ویکور، شهرستان های بندرعباس، حاجی آباد و قشم به ترتیب با ضریب توسعه ۰/۸۵، ۰/۸۳ و ۰/۷۰ دارای بالاترین رتبه از لحاظ برخورداری از شاخص های زیربنایی هستند. به عبارتی این شهرستان ها از لحاظ میزان توسعه یافتگی در بخش زیربنایی شرایط مطلوب تری را نسبت به سایر شهرستان ها دارند و شهرستان های خمیر و بشاگرد با ضریب توسعه ۰/۱۵ و ۰ پایین ترین رتبه را به خود اختصاص داده اند و از لحاظ میزان توسعه یافتگی با شرایط نامطلوبی روبروست و جزء مناطق محروم استان محسوب می شوند. همچنین، این نتایج به معنای، اختلاف و فاصله زیاد بین شهرستان های خمیر و بشاگرد با سایر شهرستان های استان هرمزگان است که این امر عدم تعادل در بخش زیربنایی استان را نمایان می سازد. نقشه شماره ۱۰۹ عدم تعادل های زیربنایی استان هرمزگان را نشان می دهد.

جدول ۷۹- ضریب توسعه شهرستان بر اساس شاخص‌های زیربنایی

رتبه	ضریب توسعه	شهرستان	رتبه	ضریب توسعه	شهرستان
۸	۰/۵۱	سیریک	۱	۰/۸۵	بندرعباس
۹	۰/۴۸	جاسک	۲	۰/۸۳	حاجی آباد
۱۰	۰/۴۷	بستک	۳	۰/۷۰	قشم
۱۱	۰/۴۰	ابوموسی	۴	۰/۶۶	میناب
۱۲	۰/۱۵	خمیر	۵	۰/۶۳	بندر لنگه
۱۳	۰	بشاگرد	۶	۰/۵۸	رودان
			۷	۰/۵۱	پارسیان

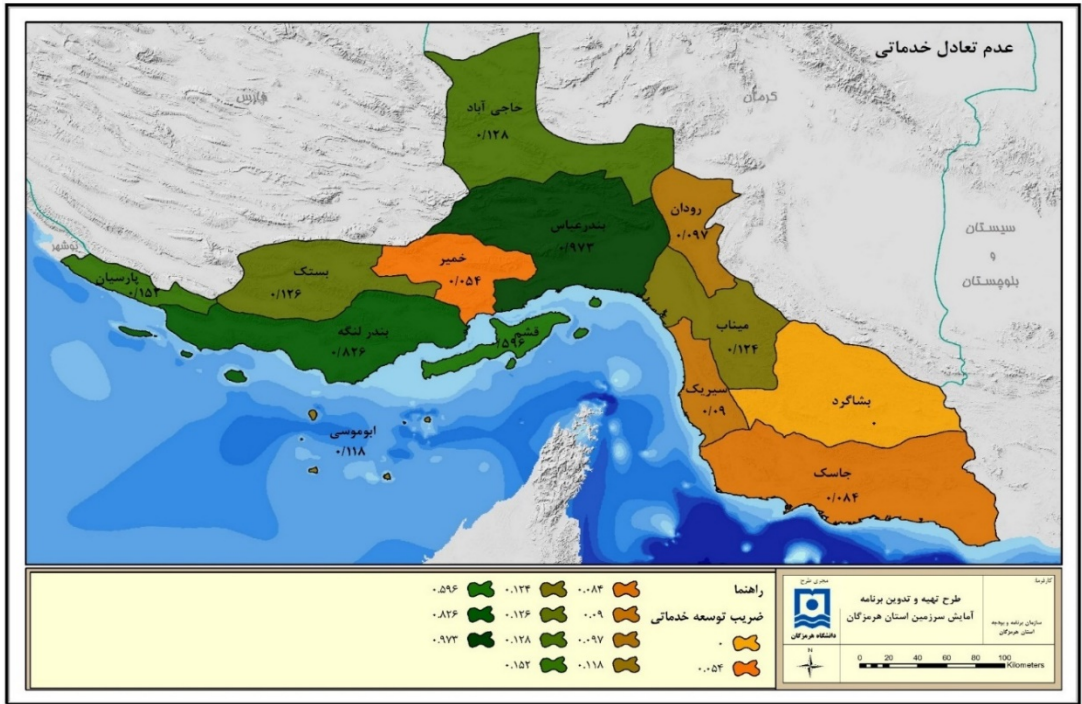
نقشه ۹+۱- ضریب توسعه زیربنایی

عدم تعادل های خدماتی

بررسی بخش مورد نظر بر اساس ۱۵ شاخص انجام گرفته است. به طور کلی، شهرستان بندرعباس، بندرلنگه و قشم با ضریب توسعه ۰/۹۷ و ۰/۸۲ و ۰/۵۹ درصد به ترتیب رتبه‌های اول تا سوم را به خود اختصاص داده و نسبت به شهرستان‌های دیگر استان از شرایط نسبتاً مطلوبی برخوردارند. در رتبه‌های بعدی نیز به ترتیب شهرستان‌های پارسیان، حاجی آباد، بستک، میناب، ابوموسی، رودان، سیریک، جاسک، خمیر و بشاگرد قرار گرفته‌اند. نتایج به دست آمده اختلاف و فاصله بین شهرستان‌های استان هرمزگان را در رابطه با بخش خدماتی نمایان می‌کند که این امر حاکی از عدم تعادل در بخش خدماتی استان می‌باشد. نقشه شماره ۱۱۰ عدم تعادل‌های خدماتی در استان را نشان می‌دهد.

جدول ۸۰- ضریب توسعه شهرستان بر اساس شاخص‌های خدماتی

رتبه	ضریب توسعه	شهرستان	رتبه	ضریب توسعه	شهرستان
۸	۰/۱۱	ابوموسی	۱	۰/۹۷	بندرعباس
۹	۰/۰۹	رودان	۲	۰/۸۲	بندر لنگه
۱۰	۰/۰۹	سیریک	۳	۰/۵۹	قشم
۱۱	۰/۰۸	جاسک	۴	۰/۱۵	پارسیان
۱۲	۰/۰۵	خمیر	۵	۰/۱۲	حاجی آباد
۱۳	۰	بشاگرد	۶	۰/۱۲	بستک
			۷	۰/۱۲	میناب

نقشه شماره ۱۱۰ - عدم تعادل خدماتی استان هرمزگان

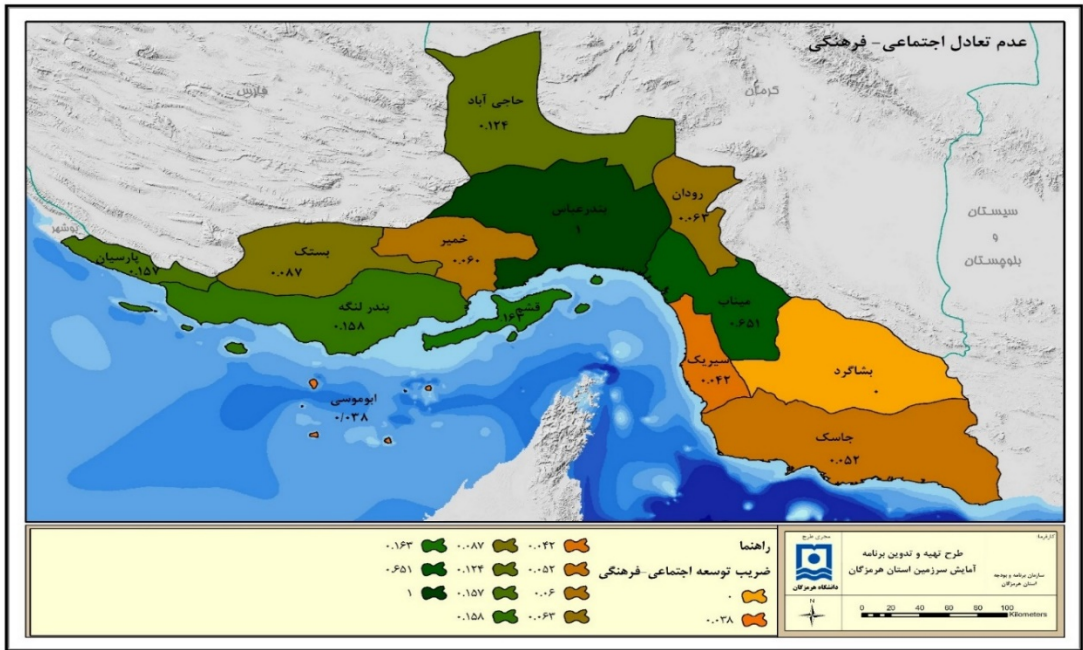
➤ عدم تعادل های اجتماعی و فرهنگی

به منظور شناخت و تحلیل عدم تعادل های اجتماعی - فرهنگی شهرستان های استان هرمزگان، ۱۴ شاخص مورد مطالعه و بررسی قرار گرفته است.

بر اساس جدول شماره ۸۱ شهرستان بندرعباس و میناب با ضریب توسعه ۱ و ۰/۶۵ درصد به ترتیب در رتبه های اول و دوم قرار گرفته و نسبت به شهرستان های دیگر از شرایط نسبتاً مطلوبی برخوردار می باشند. این در حالی است که شهرستان های بستک، رودان، خمیر، جاسک، سیریک، ابوموسی و بشاگرد به ترتیب با ضریب توسعه ۰/۰۸، ۰/۰۶، ۰/۰۶، ۰/۰۵، ۰/۰۴، ۰/۰۳ و ۰ پایین ترین رتبه ها را به خود اختصاص داده و از لحاظ میزان توسعه یافتگی در شرایط نامناسبی قرار دارند. نتایج نشان دهنده اختلاف زیاد بین شهرستان های استان و عدم تعادل حاکم بر بخش اجتماعی - فرهنگی استان هرمزگان است. نقشه شماره ۱۱۱ عدم تعادل های اجتماعی - فرهنگی را نشان می دهد.

جدول ۸۱- ضریب توسعه شهرستان بر اساس شاخص های اجتماعی - فرهنگی

رتبه	ضریب توسعه	شهرستان	رتبه	ضریب توسعه	شهرستان
۸	۰/۰۶	رودان	۱	۱	بندرعباس
۹	۰/۰۶	خمیر	۲	۰/۶۵	میناب
۱۰	۰/۰۵	جاسک	۳	۰/۱۶	قشم
۱۱	۰/۰۴	سیریک	۴	۰/۱۵	بندر لنگه
۱۲	۰/۰۳	ابوموسی	۵	۰/۱۵	پارسیان
۱۳	۰	بشاگرد	۶	۰/۱۲	حاجی آباد
			۷	۰/۰۸	بستک

نقشه ۱۱۱- عدم تعادل های اجتماعی- فرهنگی استان هرمزگان

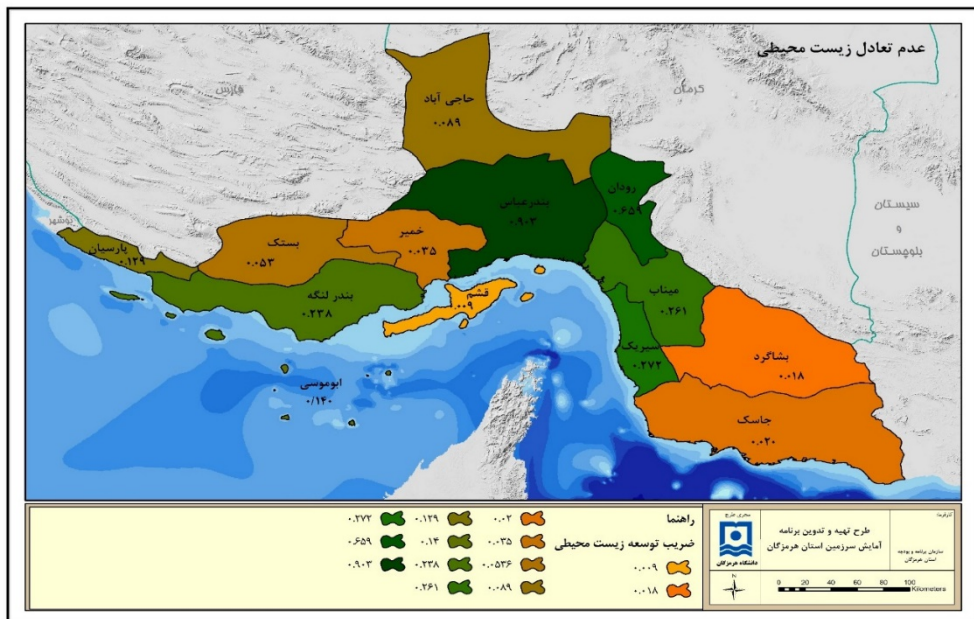
➤ عدم تعادل های زیست محیطی

بررسی عدم تعادل های زیست محیطی بین شهرستان های استان هرمزگان، با استفاده از ۸ شاخص مرتبط با موضوع، انجام شده است.

اطلاعات جدول شماره ۸۲ نشان دهنده آن است که شهرستان بندرعباس و رودان با ضریب توسعه ۰/۹۰ و ۰/۶۵ درصد به ترتیب در رتبه های اول و دوم قرار گرفته و نسبت به شهرستان های دیگر از شرایط نسبتاً مطلوبی برخوردار می باشند. در مقابل شهرستان قشم با ضریب توسعه ۰/۰۰۹ پایین ترین رتبه را به خود اختصاص داده و از لحاظ میزان توسعه یافتگی شرایط نامطلوبی دارد. این نتایج اختلاف زیاد بین شهرستان های استان در ارتباط با شاخص های زیست محیطی را نشان می دهد، که این امر دال بر عدم تعادل های زیست محیطی می باشد. نقشه شماره ۱۱۲ عدم تعادل های زیست محیطی را نشان می دهد.

جدول ۸۲- ضریب توسعه شهرستان بر اساس شاخص‌های زیست‌محیطی

شهرستان	ضریب توسعه	رتبه	شهرستان	ضریب توسعه	رتبه
بندرعباس	۰/۹۰	۱	حاجی آباد	۰/۰۸	۸
رودان	۰/۶۵	۲	بستک	۰/۰۵	۹
سیریک	۰/۲۷	۳	خمیر	۰/۰۳	۱۰
میناب	۰/۲۶	۴	جاسک	۰/۰۲	۱۱
بندر لنگه	۰/۲۳	۵	بشاگرد	۰/۰۱	۱۲
ابوموسی	۰/۱۴	۶	قشم	۰/۰۰۹	۱۳
پارسیان	۰/۱۲	۷			

نقشه ۱۱۲- عدم تعادل‌های زیست‌محیطی استان هرمزگان

➤ عدم تعادل های توسعه در مناطق استان

بررسی عدم تعادل ها در سطح استان، به دلیل اهمیت آن در شناخت دقیق فرایند توسعه و بکارگیری در برنامه ریزی آتی استان، از چند منظر به شرح زیر مورد بررسی قرار گرفته است:

- ۱- تقسیمات سیاسی استان (بر اساس شهرستان های استان)
- ۲- مناطق همگن ناپیوسته از نظر سطح توسعه (بر اساس شاخص توسعه)
- ۳- مناطق برنامه ریزی پیوسته از نظر سطح توسعه (بر اساس شاخص همگنی و همجواری)
- ۴- مناطق ساحلی - پس کرانه (بر اساس فاصله از ساحل)
- ۵- مناطق کلان فضایی (هرمزگان شرقی - غربی - مرکزی و جزایر)

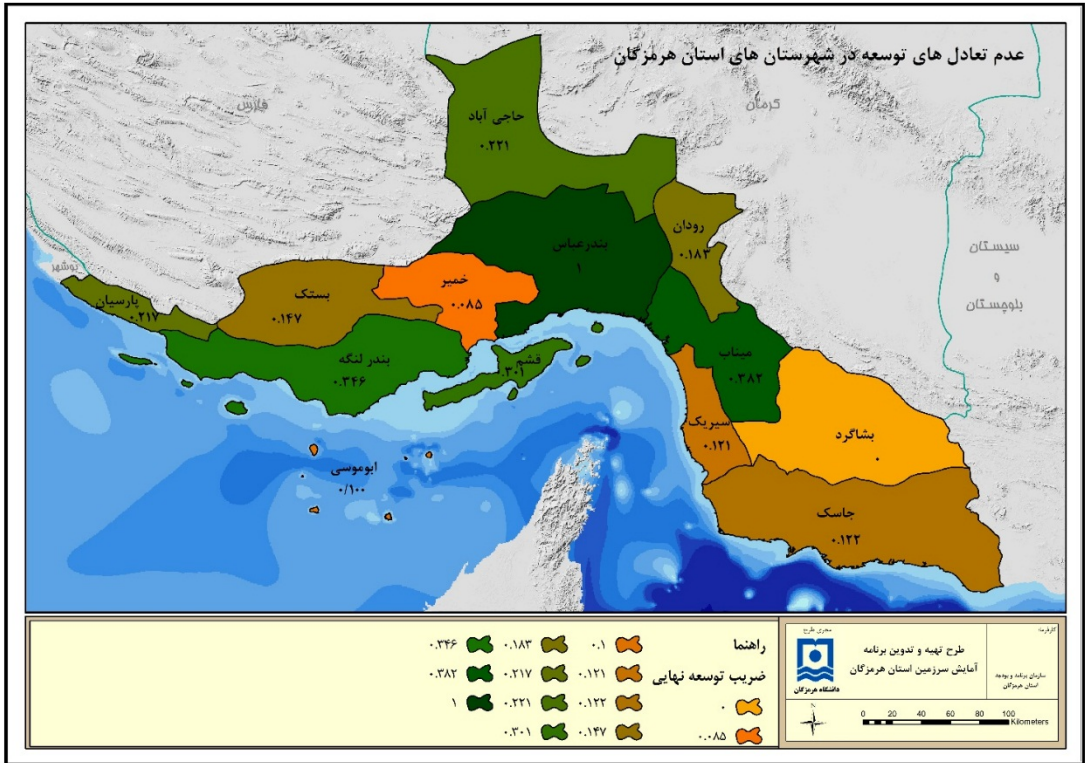
الف: عدم تعادل های توسعه براساس تقسیمات سیاسی استان

نتایج بررسی ها حاکی از آن است که شهرستان بندرعباس در برخورداری از شاخص های توسعه همواره نقش برتر و مرکزی داشته است. این شهرستان در مجموعه پنج بخش، ضریب ۱ را کسب کرده است. این برتری نشان از الگوی برنامه ریزی متمرکز دارد که در بسیاری از استان های کشور و همچنین در سطح کشور نیز مشاهده می شود. در واقع این الگوی برنامه ریزی، موجب بر هم خوردن عدالت های فضایی شده است. عدم تعادل ها را براساس ضریب توسعه شهرستان میناب به وضوح می توان مشاهده کرد. این شهرستان با اختلاف بسیار بالایی با شهرستان بندرعباس ضریب ۰/۳۸ را کسب کرده است و در رتبه دوم از لحاظ توسعه یافتگی قرار دارد. شهرستان های دیگر استان نیز با اختلاف کمتری در رتبه های سوم تا سیزدهم قرار دارند.

جدول ۸۳- ضریب توسعه نهایی شهرستان ها بر اساس ۵ بخش (خدماتی، اقتصادی، اجتماعی،

زیربنایی و زیست محیطی)

رتبه	ضریب توسعه	شهرستان	رتبه	ضریب توسعه	شهرستان
۸	۰/۱۴	بستک	۱	۱	بندرعباس
۹	۰/۱۲	جاسک	۲	۰/۳۸	میناب
۱۰	۰/۱۲	سیریک	۳	۰/۳۴	بندر لنگه
۱۱	۰/۱۰	ابوموسی	۴	۰/۳۰	قشم
۱۲	۰/۰۸	خمیر	۵	۰/۲۲	حاجی آباد
۱۳	۰	بشاگرد	۶	۰/۲۱	پارسیان
			۷	۰/۱۸	رودان

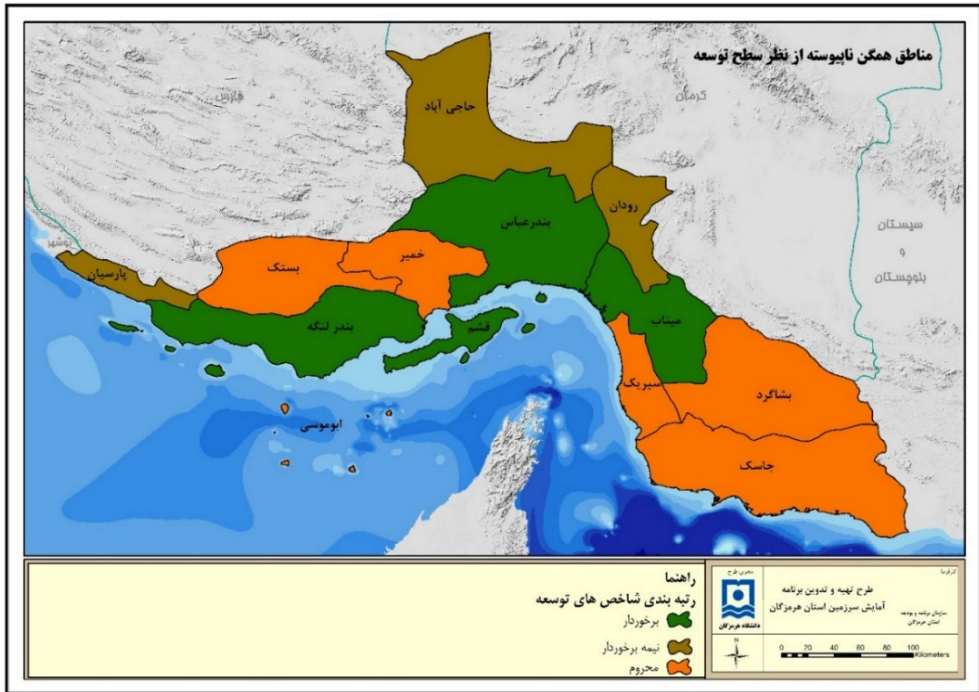
نقشه ۱۱۳- عدم تعادل های توسعه در شهرستان های استان هرمزگان

➤ **عدم تعادل های توسعه بر اساس مناطق همگن ناپیوسته از نظر سطح توسعه**

همانگونه که در جدول شماره ۸۴ مشاهده می کنید عدم تعادل های مناطق همگن به لحاظ برخورداری از شاخص های توسعه در سه سطح برخوردار، نیمه برخوردار و محروم طبقه بندی شده است. این طبقه بندی بر اساس ضرایب توسعه شهرستان ها در بخش های پنج گانه (بخش های اقتصادی، اجتماعی، زیربنایی، خدماتی و زیست محیطی) صورت گرفت. شهرستان های بندرعباس، میناب، بندر لنگه و قشم بیشتر از میانگین کل واقع شده اند، بنابراین شهرستان های مذکور از لحاظ برخورداری شرایط مناسبی را نسبت به سایر شهرستان ها دارند. بیشترین پراکنش این سطح در نواحی مرکزی و ساحلی استان بوده است. شهرستان های حاجی آباد، پارسیان و رودان در سطح میانی قرار گرفته و جزء مناطق نسبتاً برخوردار محسوب می شوند. پراکنش شهرستان های نسبتاً برخوردار در نواحی شمالی و غرب استان می باشد. در مقابل شهرستان های بستک، جاسک، سیریک، ابوموسی، خمیر و بشاگرد پایین تر از میانگین کل قرار گرفته و در قسمت جنوب شرقی و شمال غربی استان پراکنده شده اند و جزء شهرستان های محروم استان طبقه بندی می شوند. نقشه شماره ۱۱۴ مناطق همگن ناپیوسته به لحاظ برخورداری از شاخص های توسعه را نشان می دهد.

جدول ۸۴- عدم تعادل های مناطق همگن به لحاظ برخورداری از شاخص های توسعه

شهرستان ها	ضریب توسعه	سطح برخورداری
بندرعباس، میناب، بندر لنگه، قشم	بیشتر از ۰/۲۶	برخوردار
حاجی آباد، پارسیان، رودان	بین ۰/۱۷ تا ۰/۲۶	نیمه برخوردار
بستک، جاسک، سیریک، ابوموسی خمیر، بشاگرد	کمتر از ۰/۱۷	محروم

نقشه ۱۱۴- مناطق همگن ناپيوسته از نظر سطح توسعه

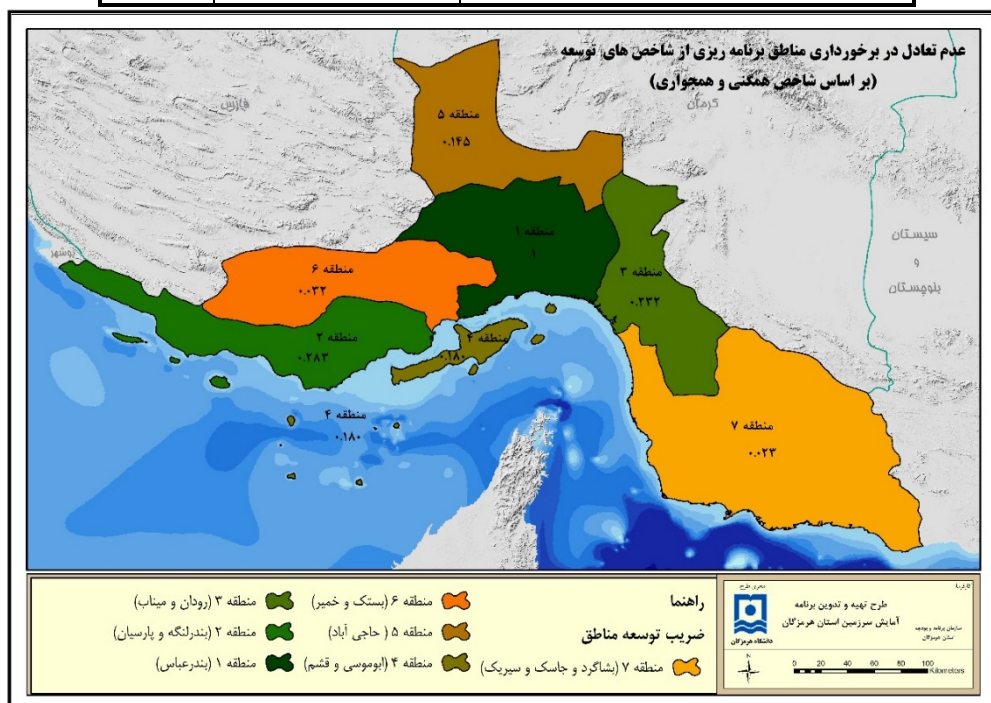
ج: عدم تعادل های توسعه براساس مناطق برنامه ریزی پیوسته از نظر سطح توسعه

در این بخش با استفاده از مجموعه ۵ بخش بر اساس ۷ منطقه به رتبه بندی مناطق پرداخته شده است. همانگونه که در جدول شماره ۸۵ مشاهده می شود منطقه ۱ که شامل شهرستان بندرعباس می باشد با ضریب توسعه ۱ و با اختلاف زیاد از منطقه دوم، در بالاترین رتبه قرار گرفته است. در مقابل منطقه ۶ (بستک و خمیر) و منطقه ۷ (بشاگرد و جاسک و سیریک) با ضریب توسعه ۰/۰۳ و ۰/۰۲ پایین ترین رتبه را به خود اختصاص داده اند. نقشه شماره ۱۱۵ عدم تعادل در برخورداری مناطق برنامه ریزی از شاخص های توسعه را نشان می دهد.

جدول ۸۵- ضریب توسعه مناطق برنامه ریزی پیوسته براساس شاخص های توسعه

رتبه	ضریب توسعه	مناطق برنامه ریزی
۱	۱	منطقه ۱ (بندرعباس)
۲	۰/۲۸	منطقه ۲ (بندرلنگه و پارسیان)
۳	۰/۲۳	منطقه ۳ (رودان و میناب)
۴	۰/۱۸	منطقه ۴ (قشم و ابوموسی)

۵	۰/۱۴	منطقه ۵ (حاجی آباد)
۶	۰/۰۳	منطقه ۶ (بستک و خمیر)
۷	۰/۰۲	منطقه ۷ (بشاگرد و جاسک و سیریک)

نقشه ۱۱۵- عدم تعادل در برخورداری مناطق برنامه ریزی پیوسته از شاخص های توسعه (براساس شاخص همگنی و همجواری)

➤ عدم تعادل های شهری و روستایی

در این بخش برای بررسی عدم تعادل های شهری و روستایی در سه نوع منطقه بندی شامل مناطق برنامه ریزی پیوسته، مناطق کلان فضایی و مناطق ساحلی - پسکرانه انجام شده است. جدول شماره ۸۶ منطقه بندی استان هرمزگان را در عدم تعادل های شهری و روستایی نشان می دهد.

جدول ۸۶- منطقه بندی استان هرمزگان در عدم تعادل های شهری و روستایی

نام مناطق و شهرستان ها	نوع منطقه بندی
مرکزی (بندرعباس)	مناطق برنامه ریزی
شمالی (حاجی آباد)	پیوسته

شرقی (رودان و میناب)		
جنوب شرقی (بشاگرد، جاسک و سیریک)		
شمال غربی (خمیر و بستک)		
جنوب غربی (بندرلنگه و پارسیان)		
جزائر (قشم و ابوموسی)		
هرمزگان مرکزی (بندرعباس و حاجی آباد)		مناطق کلان فضایی
هرمزگان شرقی (رودان- میناب- بشاگرد- جاسک- سیریک)		
هرمزگان غربی (خمیر- بستک- بندرلنگه- پارسیان)		
جزائر (قشم- ابوموسی)		
کمتر از ۵ کیلومتر	منطقه ساحلی	مناطق ساحلی - پسرکانه
۵ تا ۱۰ کیلومتر		
بیشتر از ۱۰ کیلومتر	پسرکانه	

الف: عدم تعادل های شهری در مناطق برنامه ریزی پیوسته از نظر سطح توسعه

طبق جدول شماره ۸۷ مشاهده می گردد که منطقه مرکزی در مقایسه با سایر مناطق استان با اختصاص ۵۵/۹۰ درصد از سهم جمعیت شهری، بیش از نیمی از جمعیت شهری استان را در خود جای داده و بیشترین تمرکز جمعیت شهری را دارا است. در حالی که مناطق شمالی، جنوب شرقی، شمال غربی دارای سهم بسیار ناچیزی از جمعیت شهری است، به طوری که این چهار منطقه در مجموع کمتر از ۱۸ درصد از جمعیت شهری استان را در بر می گیرند. همچنین منطقه شرقی و جنوب غربی با سهم ۱۳/۶۵ و ۱۲/۵۹ درصد، علی رغم فاصله بسیار زیاد تا جمعیت شهری منطقه مرکزی، نسبت به ۴ منطقه مذکور از جمعیت شهری بیشتری برخوردار هستند. در یک جمع بندی کلی می توان گفت که به جز قسمت مرکزی استان، سایر پهنه ها، خالی از جمعیت شهری بوده و عدم تعادل در توزیع جمعیت شهری به وضوح در پهنه استان قابل مشاهده است.

جدول ۸۷- پراکنش جمعیت شهری در مناطق برنامه ریزی پیوسته از نظر سطح توسعه

منطقه	شهرستان ها	جمعیت شهری	سهم جمعیت شهری
مرکزی	بندرعباس	۵۴۳۲۱۸	۵۵/۹۰
شمالی	حاجی آباد	۳۱۹۰۷	۳/۲۸
شرقی	رودان میناب	۱۳۲۶۶۴	۱۳/۶۵
جنوب شرقی	بشاگرد- جاسک - سیریک	۳۱۹۶۰	۳/۲۹
شمال غربی	خمیر- بستک	۳۸۱۴۷	۳/۹۹
جنوب غربی	بندرلنگه- پارسیان	۱۲۳۳۱۲	۱۲/۵۹
جزایر	قشم- ابوموسی	۷۱۰۱۴	۷/۳۱
استان	-	۹۷۱۸۲۲	۱۰۰

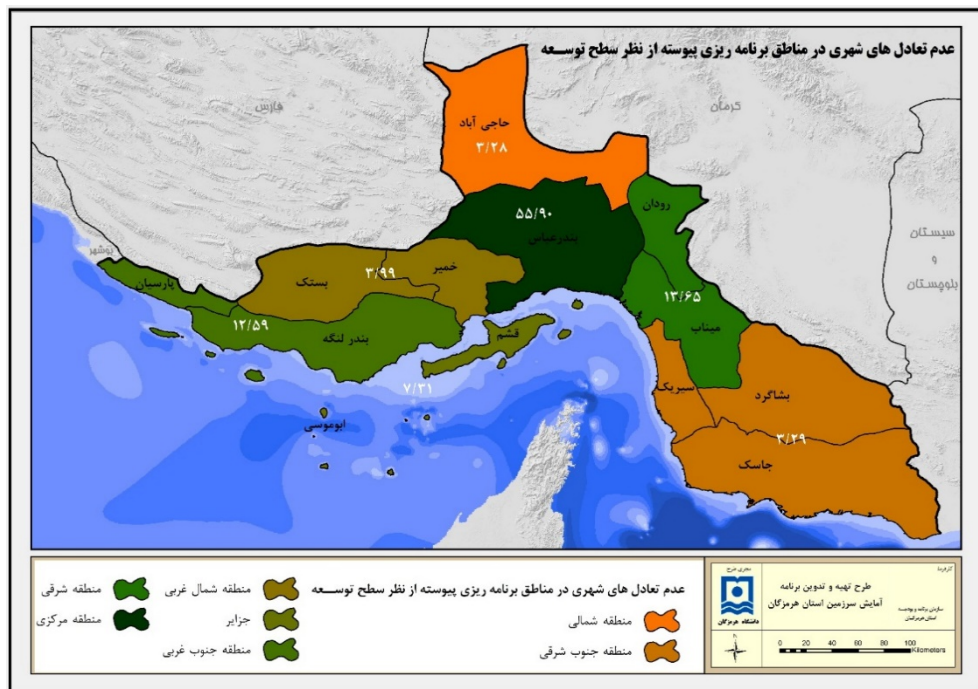
جدول شماره ۸۸- پراکنش جمعیت روستایی در مناطق برنامه ریزی پیوسته از نظر سطح توسعه

منطقه	شهرستان ها	جمعیت روستایی	سهم جمعیت روستایی
مرکزی	بندرعباس	۱۳۳۸۵۲	۱۶/۸۸
شمالی	حاجی آباد	۳۵۶۸۱	۴/۵۰
شرقی	رودان- میناب	۲۴۷۵۳۱	۳۱/۲۱
جنوب شرقی	بشاگرد- جاسک - سیریک	۱۰۶۹۷۹	۱۳/۴۹
شمال غربی	خمیر- بستک	۹۷۴۸۴	۱۲/۲۹
جنوب غربی	بندرلنگه- پارسیان	۸۷۳۱۷	۱۱/۰۰
جزایر	قشم- ابوموسی	۸۴۳۸۱	۱۰/۶۴
استان	-	۷۹۳۱۲۵	۱۰۰/۰۰

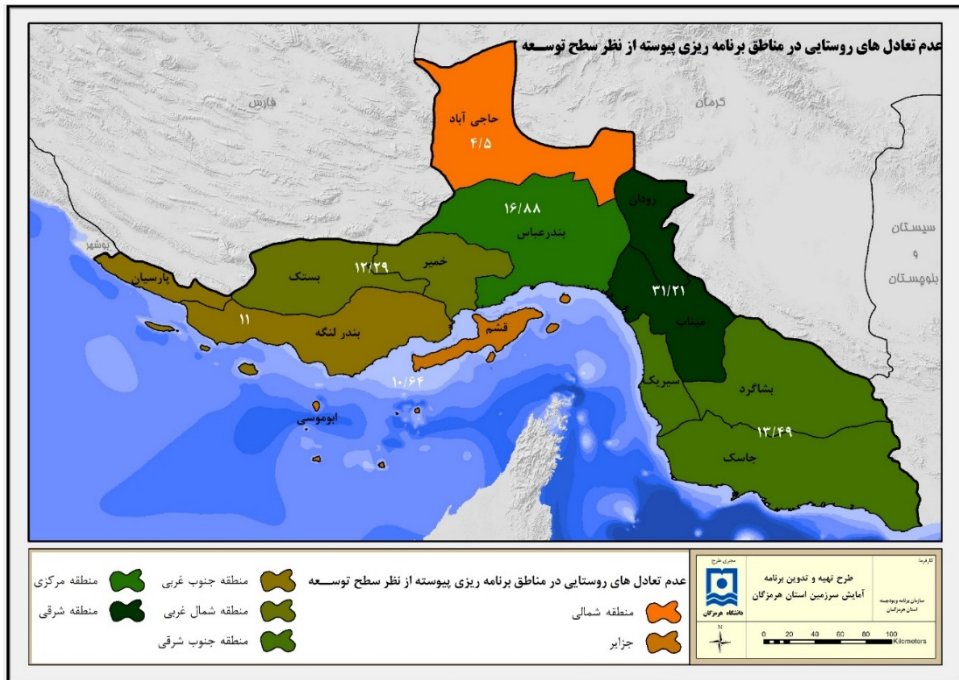
ب: عدم تعادل های روستایی در مناطق برنامه ریزی پیوسته از نظر سطح توسعه

بررسی های صورت گرفته از جمعیت روستایی استان نشان می دهد که منطقه شرقی با ۳۱/۲۱ درصد، بیشترین سهم جمعیت روستایی را دارا است و منطقه شمالی با ۴/۵ درصد، کمترین میزان جمعیت روستایی را به خود اختصاص داده است. در این میان ۵ منطقه جزایر، جنوب غربی، شمال غربی، جنوب شرقی و منطقه مرکزی با وضعیت مشابهی حدود ۶۴ درصد از جمعیت روستایی استان را در خود جای داده اند که

گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان
 این نشان دهنده آن است که جمعیت روستایی در پهنه‌های استان دارای پراکنش فضایی تقریباً متعادلی می باشد.

نقشه ۱۱۶- عدم تعادل های شهری در مناطق برنامه ریزی پیوسته از نظر سطح توسعه

نقشه ۱۱۷- عدم تعادل های روستایی در مناطق برنامه ریزی پیوسته از نظر سطح توسعه

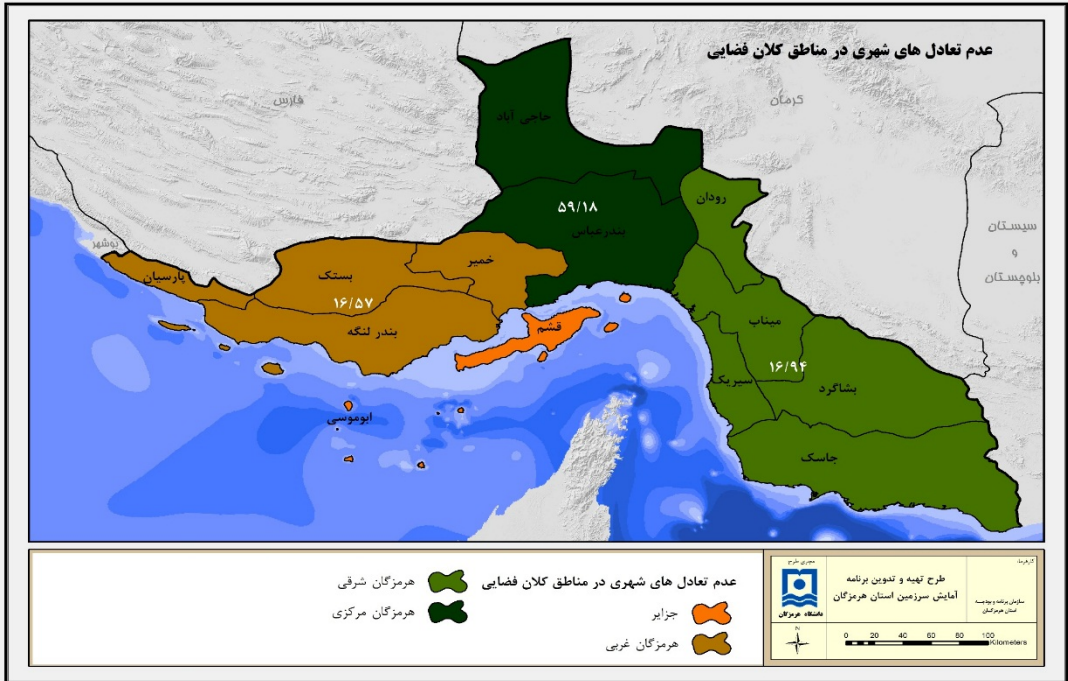
ج: عدم تعادل های شهری در مناطق کلان فضایی

همان طور که پیشتر بررسی شد، نقاط شهری استان از نظر پراکنش فضایی از تعادل لازم برخوردار نیستند، این نکته در مورد جمعیت شهری استان نیز صدق می کند. بررسی های صورت گرفته نشان می دهد که بخش اعظمی از فشرده‌گی و تراکم جمعیت شهری استان با ۵۹/۱۸ درصد در منطقه مرکزی استان استقرار یافته اند و منطقه جزایر با ۷/۳۱ درصد دارای جمعیت بسیار پراکنده شهری است. در دو منطقه شرقی و غربی شرایط مشابهی از نظر پراکنش جمعیت شهری حاکم است و در هر کدام حدود ۱۶ درصد از جمعیت شهری استان سکونت یافته اند. به طور کلی می توان گفت که توزیع جمعیت در میان شهرها بسیار نامتوازن بوده است.

جدول ۸۹- پراکنش جمعیت شهری در مناطق کلان فضایی

منطقه	شهرستان ها	جمعیت شهری	سهم جمعیت شهری
هرمزگان مرکزی	بندرعباس - حاجی آباد	۵۷۵۱۲۵	۵۹/۱۸
هرمزگان شرقی	رودان - میناب - بشاگرد - جاسک - سیریک	۱۶۴۶۲۴	۱۶/۹۴

۱۶/۵۷	۱۶۱۰۵۹	خمیر- بستک- بندرلنگه- پارسیان	هرمزگان غربی
۷/۳۱	۷۱۰۱۴	قشم- ابوموسی	جزایر
۱۰۰/۰۰	۹۷۱۸۲۲	-	استان

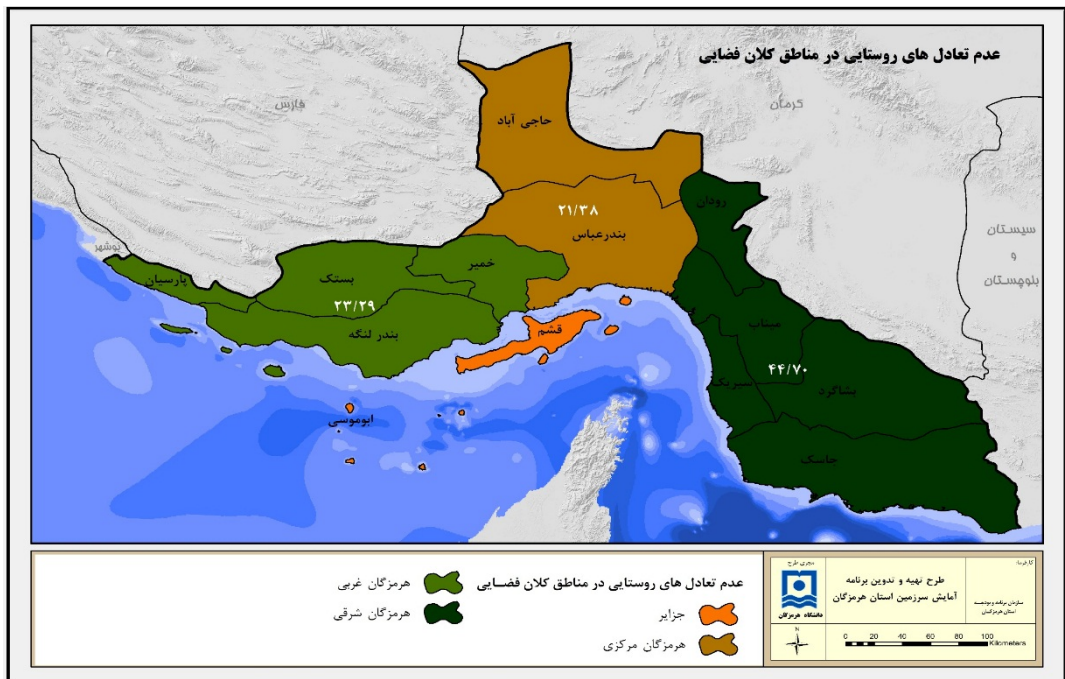
نقشه ۱۱۸- عدم تعادل های شهری در مناطق کلان فضایی

د: عدم تعادل های روستایی در مناطق کلان فضایی

بررسی توزیع جغرافیایی اندازه جمعیتی روستاها در مناطق ۴ گانه مورد مطالعه نشان می دهد که تراکم جمعیت روستایی در نیمه شرقی با ۴۴/۷ درصد بسیار بیشتر از سایر مناطق استان است. منطقه مرکزی و غربی هر کدام با ۲۱/۳۸ و ۲۳/۲۹ درصد حد میانی از سهم جمعیت روستایی را در مقایسه با دو منطقه دیگر به خود اختصاص داده اند و منطقه جزایر با سهم ۱۰/۶۴ درصد پراکنش جمعیتی بسیار ناچیزی دارد. در جمع بندی کلی می توان گفت که پراکنش جمعیت روستایی در استان نسبتاً متوازن بوده و تعادل فضایی نسبی در این رابطه برقرار است.

جدول ۹۰- پراکنش جمعیت روستایی در مناطق ۴ گانه

منطقه	شهرستان ها	جمعیت روستایی	سهم جمعیت روستایی
مرکزی	بندرعباس - حاجی آباد	۱۶۹۵۳۳	۲۱/۳۸
شرقی	رودان- میناب- بشاگرد- جاسک- سیریک	۳۵۴۵۱۰	۴۴/۷۰
غربی	خمیر- بستک- بندرلنگه- پارسیان	۱۸۴۷۰۱	۲۳/۲۹
جزایر	قشم- ابوموسی	۸۴۳۸۱	۱۰/۶۴
استان	-	۷۹۳۱۲۵	۱۰۰/۰۰

نقشه ۱۱۹- عدم تعادل های روستایی در مناطق کلان فضایی

ه: عدم تعادل های شهری در مناطق ساحلی - پسرکرانه

با نگاهی اجمالی به جدول شماره ۹۱ می توان دریافت که استان هرمزگان در فاصله کمتر از ۵ کیلومتر ساحل، ۷۵/۶۹ درصد جمعیت شهری را با ۱۵ نقطه شهری در خود جای داده است. این در حالی است که در فاصله بیشتر از ۱۰ کیلومتر با وجود ۲۰ نقطه شهری، ۲۱/۶۳ درصد از جمعیت استان استقرار یافته است. همچنین در فاصله ۵ تا ۱۰ کیلومتری تنها ۲/۶۸ درصد از جمعیت با ۳ نقطه شهری وجود دارد. در یک جمع بندی کلی می توان گفت که با کاهش فاصله از ساحل، جمعیت شهری بیشتری در این محدوده

گزارش سبتر مطالعات آمایش استان هرمزگان ساکن هستند، همچنین می‌توان دریافت که پراکنش فضایی جمعیتی بسیار نامتوازن بوده و از تعادل فضایی لازم برخوردار نمی‌باشد.

جدول ۹۱- پراکنش و توزیع فضایی جمعیت شهری در مناطق ساحلی - پسرانه

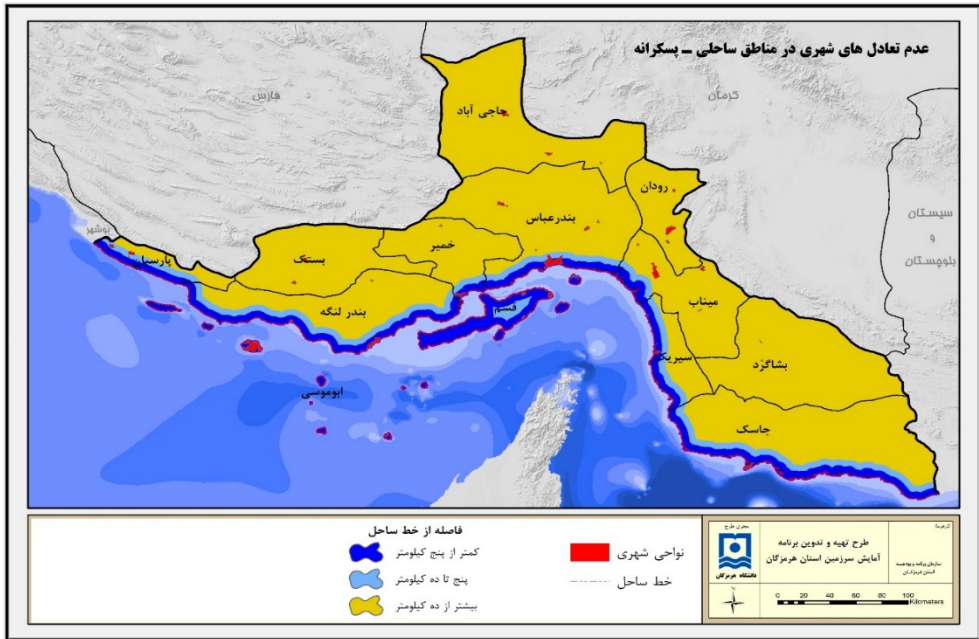
جمعیت نقاط شهری			فراوانی نقاط شهری			فاصله از ساحل
فراوانی تجمعی	فراوانی نسبی	تعداد	فراوانی تجمعی	فراوانی نسبی	تعداد	
۷۵/۶۹	۷۵/۶۹	۷۳۵۶۱۴	۳۹/۴۷	۳۹/۴۷	۱۵	کمتر از ۵ کیلومتر
۷۸/۳۷	۲/۶۸	۲۶۰۰۰	۴۷/۳۷	۷/۸۹	۳	۵ تا ۱۰ کیلومتر
۱۰۰	۲۱/۶۳	۲۱۰۲۰۸	۱۰۰	۵۲/۶۳	۲۰	بیشتر از ۱۰ کیلومتر
-	۱۰۰	۹۷۱۸۲۲	-	۱۰۰	۳۸	جمع

و: عدم تعادل های روستایی در مناطق ساحلی - پسرانه

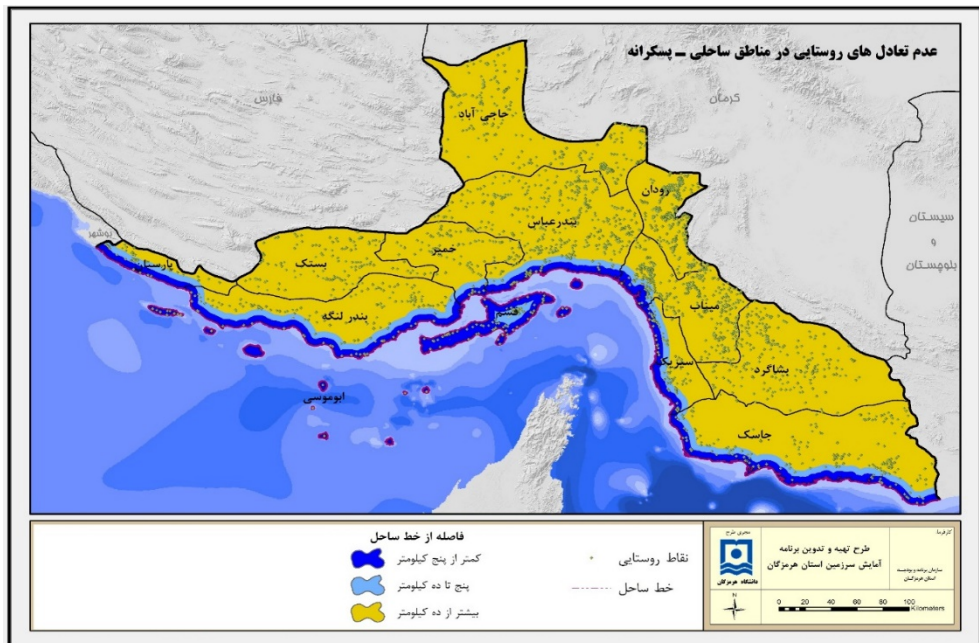
با توجه به جدول شماره ۹۲ می‌توان دریافت که از لحاظ پراکنش فضایی، ۷۱/۹۳ درصد جمعیت و ۱۹۰۰ نقطه روستایی در فاصله بیشتر از ۱۰ کیلومتری ساحل به صورت متراکم و فشرده استقرار یافته و در فاصله کمتر از ۵ کیلومتری ساحل ۱۸/۵۰ درصد از جمعیت روستایی استان با ۲۱۳ نقطه روستایی جای گرفته شده است، این در حالی است که در فاصله ۵ تا ۱۰ کیلومتری ساحل جمعیت اندکی نسبت به فواصل دیگر ساحل ساکن می‌باشند. در یک جمع بندی کلی می‌توان گفت که با افزایش فاصله از ساحل، جمعیت و نقاط روستایی بیشتر می‌شود.

جدول ۹۲- پراکنش و توزیع فضایی جمعیت روستایی در مناطق ساحلی - پسرانه

جمعیت نقاط روستایی			فراوانی نقاط روستایی			فاصله از ساحل
فراوانی تجمعی	فراوانی نسبی	تعداد	فراوانی تجمعی	فراوانی نسبی	تعداد	
۱۸/۵۰	۱۸/۵۰	۱۴۶۷۵۸	۹/۴۵	۹/۴۵	۲۱۳	کمتر از ۵ کیلومتر
۲۸/۰۷	۹/۵۶	۷۵۸۵۳	۱۵/۷۱	۶/۲۶	۱۴۱	۵ تا ۱۰ کیلومتر
۱۰۰	۷۱/۹۳	۵۷۰۵۱۴	۱۰۰	۸۴/۲۹	۱۹۰۰	بیشتر از ۱۰ کیلومتر
-	۱۰۰	۷۹۳۱۲۵	-	۱۰۰	۲۲۵۴	جمع

نقشه ۱۲۰- عدم تعادل های شهری در مناطق ساحلی - پسرکانه

نقشه ۱۲۱- عدم تعادل های روستایی در مناطق ساحلی - پسرکانه

➤ جمع‌بندی از عدم تعادل های استان

براساس مطالعات انجام شده، در تمامی بخش های شهرستان بندرعباس به عنوان شهرستان مرکزی، همواره رتبه برتر را در برخورداری از منابع و امکانات داشته است. این مسئله ناشی از نظام برنامه ریزی متمرکز و قطبی در کشور و استان هرمزگان است. در واقع علاوه بر محدودیت های اقلیمی در استان هرمزگان، برخی از سیاست‌های اتخاذ شده در دهه های اخیر باعث شده است تا بسیاری از نواحی استان دسترسی کافی به خدمات و منابع نداشته باشند. در واقع رویکرد حاکم بر برنامه ریزی استان، از الگوی توسعه مرکز - پیرامون پیروی می‌کند. به عبارتی حجم بیشتری از سرمایه گذاری های استان را، شهرستان بندرعباس به عنوان مرکز استان از آن خود کرده و مقدار اندکی از منابع و خدمات نصیب سایر شهرستان ها شده است. در این باره عدم تعادل در تقسیمات سیاسی استان هرمزگان در پنج بخش اقتصادی، زیربنایی، خدماتی، اجتماعی و زیست محیطی انجام شد. نهایتاً به تحلیل عدم تعادل ها بین شهرستان ها براساس مجموعه پنج بخش پرداخته شد. نتایج یافته‌ها نشان داد که شهرستان بندرعباس با ضریب توسعه ۱، رتبه اول از توسعه یافتگی را به خود اختصاص داده است و در رتبه دوم شهرستان میناب با ضریب ۰/۳۸ قرار دارد. این آمار نشان از شکاف بسیار زیاد بین شهرستان اول و دوم دارد. شهرستان های خمیر و بشاگرد نیز با کمترین ضرایب براساس شاخص های توسعه در پنج بخش، از کمترین سطوح توسعه برخوردار هستند. در مجموع، نتایج و یافته‌ها نشان می‌دهد که پراکنش سطوح توسعه در استان هرمزگان نامتعادل بوده است و میان شهرستان‌های استان هرمزگان ناهماهنگی از نظر سطح توسعه دیده می‌شود.

شناخت نابرابری ها و عدم تعادل ها در چارچوب محدوده‌های جغرافیایی مختلف قابل طرح می‌باشد. این محدوده‌های جغرافیایی شامل مناطق همگن ناپیوسته و مناطق برنامه‌ریزی پیوسته می‌شود. براساس نتایج مدل ویکور و ضرایب توسعه هر شهرستان، مناطق همگن ناپیوسته از نظر سطح توسعه یافتگی شامل سه منطقه می‌شود. منطقه برخوردار که شهرستان های میناب، بندرعباس، بندر لنگه و قشم را شامل می‌شود. منطقه نیمه برخوردار شامل شهرستان‌های رودان و حاجی آباد، و نهایتاً منطقه محروم شامل استان های بشاگرد، جاسک، سیریک، ابوموسی، خمیر و بشاگرد است. مناطق برنامه ریزی پیوسته شامل هفت منطقه اصلی در استان هرمزگان می‌شود. منطقه اول که شهرستان بندرعباس است و با ضریب توسعه ۱، همچنان برخوردارترین شهرستان استان است. منطقه دوم شامل شهرستان‌های بندر لنگه و پارسیان می‌شود که ضریب توسعه ۰/۲۸ را به خود اختصاص داده اند. شهرستان های رودان و میناب، سومین منطقه برنامه ریزی در استان را تشکیل می‌دهند که ضریب توسعه ۰/۳۳ را دارند. منطقه چهارم، شهرستان‌های قشم و

گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان

ابوموسی است که ضریب توسعه ۰/۱۸ را از آن خود کرده اند. در ادامه شهرستان حاجی آباد به عنوان منطقه پنجم، شهرستان های بستک و خمیر به عنوان منطقه ششم برنامه ریزی و سه شهرستان بشاگرد، جاسک و سیریک منطقه هفتم برنامه ریزی را در استان تشکیل داده اند.

عدم تعادل های شهری و روستایی در استان هرمزگان در سه نوع منطقه بندی شامل مناطق برنامه ریزی پیوسته، مناطق کلان فضایی و مناطق ساحلی - پسرکانه تحلیل شده است. در بررسی مناطق برنامه ریزی پیوسته، نتایج بررسی عدم تعادل های شهری نشان داد که از مجموع ۹۷۱۸۲۲ نفر جمعیت شهری، ۵۴۳۲۱۸ نفر در شهرستان بندرعباس ساکن هستند. در واقع بیش از نیمی از جمعیت شهری در این شهرستان تمرکز یافته اند. این در حالی است که دو شهرستان رودان و میناب تنها ۱۳/۶۵ درصد از جمعیت شهری را دارند و سهم دیگر نواحی و شهرستان ها نیز به مراتب کمتر است. بنابراین علاوه بر خدمات و امکانات، در پراکنش جمعیت شهری نیز با عدم تعادل ها مواجه هستیم. در مقابل پراکنش جمعیت روستایی از تعادل نسبی حکایت دارد. در این زمینه شهرستان های رودان و میناب ۳۱ درصد از جمعیت روستایی را در خود دارند. در رتبه دوم، شهرستان بندرعباس قرار دارد که بالغ بر ۱۷ درصد از جمعیت روستایی را به خود اختصاص داده است. در بررسی مناطق کلان فضایی نتایج نشان داد که هرمزگان مرکزی شامل شهرستان های بندرعباس و حاجی آباد، حدود ۵۹/۱۸ درصد از جمعیت شهری و ۲۱/۳۸ درصد از جمعیت روستایی را در خود دارند. هرمزگان شرقی (رودان، میناب، بشاگرد، جاسک و سیریک) ۱۶/۹۴ درصد از جمعیت شهری و ۴۴/۷ درصد از جمعیت روستایی را به خود اختصاص داده است. هرمزگان غربی شامل شهرستان های خمیر، بستک، بندرلنگه و پارسیان نیز در زمینه جمعیت شهری و روستایی برخوردار نسبتاً برابری دارند. در این منطقه کلان ۱۶/۵۷ درصد از جمعیت شهری و ۲۳/۲۹ درصد از جمعیت روستایی ساکن هستند. در مجموع می توان گفت در پراکنش جمعیت شهری در استان هرمزگان با عدم تعادل ها و در پراکنش جمعیت روستایی با تعادل های نسبی مواجه هستیم. تحلیل مناطق ساحلی - پسرکانه استان هرمزگان نشان از الگوی خطی در تمرکز جمعیت شهری دارد. در واقع ۷۵/۶۹ درصد از جمعیت شهری استان شامل ۱۵ شهر در فاصله ای کمتر از پنج کیلومتر از خط ساحل قرار گرفته اند. در زمینه جمعیت روستایی نتایج متفاوت است و به این معنا که ۱۸/۵ درصد از جمعیت روستایی در فاصله ای کمتر از پنج کیلومتر ساکن هستند. در این زمینه می توان گفت عمده جمعیت روستایی در منطقه پسرکانه ساکن هستند.

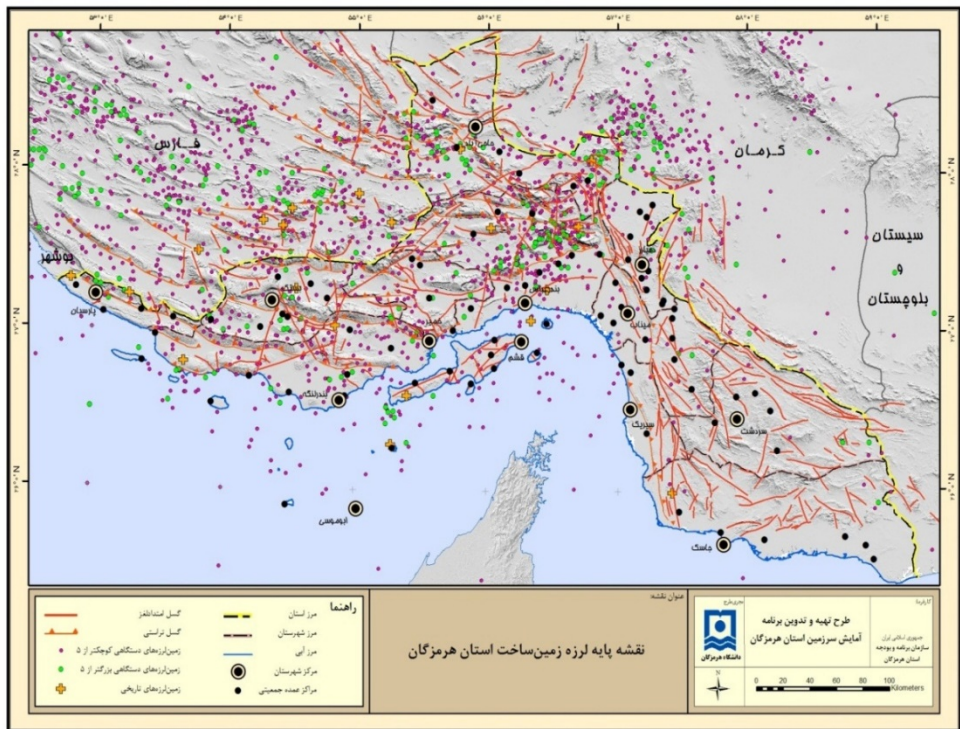
جدول ۹۳- جمع بندی عدم تعادل های استان هرمزگان

شاخص								انواع مناطق
شاخص کلی توسعه	زیست محیطی	اقتصادی	اجتماعی	زیربنایی	خدماتی	جمعیت روستایی	جمعیت شهری	
عدم تعادل	عدم تعادل	عدم تعادل	عدم تعادل	عدم تعادل	عدم تعادل	تعادل	عدم تعادل	تقسیمات سیاسی
عدم تعادل	عدم تعادل	عدم تعادل	عدم تعادل	عدم تعادل	عدم تعادل	تعادل	عدم تعادل	مناطق برنامه ریزی
تعادل نسبی	عدم تعادل	عدم تعادل	عدم تعادل	تعادل نسبی	عدم تعادل	تعادل نسبی	عدم تعادل	مناطق کلان فضایی
عدم تعادل	عدم تعادل	عدم تعادل	عدم تعادل	عدم تعادل	عدم تعادل	عدم تعادل	عدم تعادل	مناطق ساحلی پسرکرانه
عدم تعادل	عدم تعادل	عدم تعادل	عدم تعادل	عدم تعادل	عدم تعادل	تعادل نسبی	عدم تعادل	جمع بندی

۱۷-۱- تحلیل چالش های فراوری توسعه استان

۱-۱۷-۱- پهنه بندی خطر زلزله و سیل در استان

استان هرمزگان از دیدگاه زمین ساختی در فصل مشترک دو پهنه ساختاری- رسوبی زاگرس و مکران قرار دارد. کارشناسان ایران را با توجه به مؤلفه های مختلف به مناطق مختلف لرزه زمین ساختی تقسیم کرده اند و استان هرمزگان معمولاً در دو یا چند منطقه واقع شده است. برای مثال بر اساس تقسیم بندی لرزه زمین ساختی نوگل سادات (۱۹۹۳) این استان در منطقه لرزه زمین ساختی هرمز و مکران قرار دارد یا بر اساس تقسیم بندی لرزه زمین ساختی کمیته ملی سدهای بزرگ ایران (۱۹۹۶) این منطقه در فصل مشترک سه استان لرزه زمین ساختی جنوب شرق زاگرس، خورگو و مکران قرار می گیرد. فارغ از نوع تقسیم بندی و موقعیت ایران در این تقسیم بندی ها همه کارشناسان، استان هرمزگان را در شمار پهنه های با پتانسیل بالای لرزه خیزی قرار داده اند. در رویکردی تاریخی زلزله های مختلف استان که به تخریب منازل مسکونی و زیرساخت ها انجامیده گویای آن است که خطر زمین لرزه همواره یکی از تهدیدات محیطی مهم استان هرمزگان بوده است.

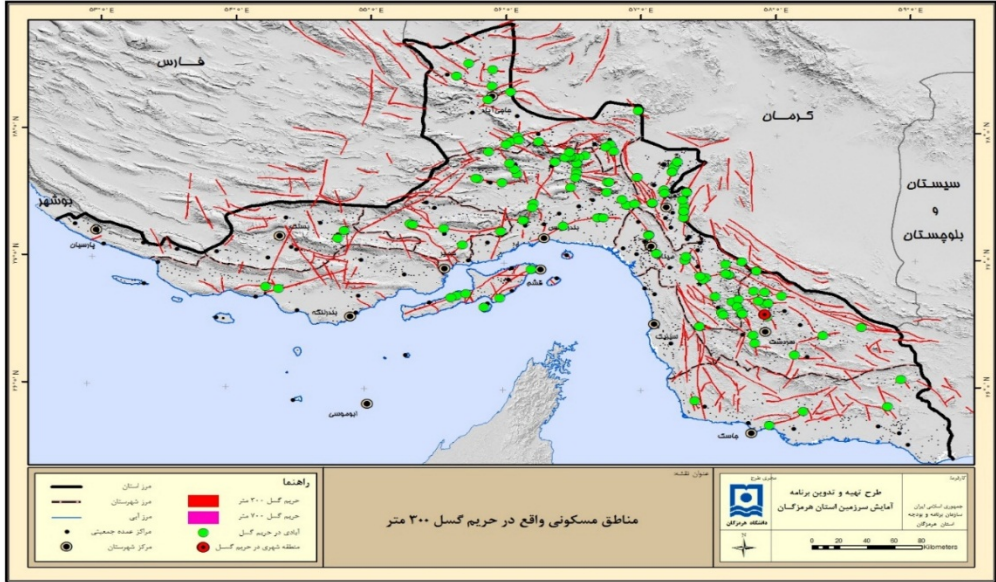
شکل ۱۲۲: نقشه پایه لرزه زمین ساخت استان هرمزگان

نگاهی به استقرار سکونتگاه‌ها و حریم گسل‌های استان نشان می‌دهد بخش عمده‌ای از هرمزگان که از جمله مناطق مهم، راهبردی و پرجمعیت استان هستند، در محدوده حریم گسل‌ها قرار دارند یا در مجاورت گسل‌ها واقع شده‌اند. بر این اساس شهرهای و اجتماعاتی مانند بندرعباس (از سمت شمال غرب)، پارسیان (از سمت شمال شرق)، قشم (از سمت شمال غرب)، بندر خمیر (از سمت شمال)، حاجی‌آباد (از سمت شمال، غرب و جنوب غرب)، هنگام (از سمت جنوب شرق)، فین (از سمت شمال)، فارغان (از سمت شمال غرب)، زیارتعلی (از سمت جنوب شرق) و گونمردی (از سمت شرق) یا حومه و اطراف آنها در محدوده حریم گسل‌ها قرار می‌گیرند. به بیانی دیگر بیش از نیمی از شهرهای بزرگ استان در محدوده حریم زمین‌لرزه واقع شده‌اند. به تبعیت از چنین وضعیتی بخش عمده‌ای از جمعیت استان نیز در مناطق در معرض تکانه‌ها و آسیب‌های ناشی از زمین‌لرزه قرار دارد. بروز و وقوع زمین‌لرزه‌های متعدد در مناطق یادشده و خسارت‌های مالی و جانی ناشی از آن در دهه گذشته، شدت و میزان مخاطره‌آمیز بودن زمین‌لرزه‌های مناطق یاد شده را نشان می‌دهد. در این میان شهرهای بندرعباس و قشم از وضعیت و حساسیت ویژه‌ای برخوردار است.

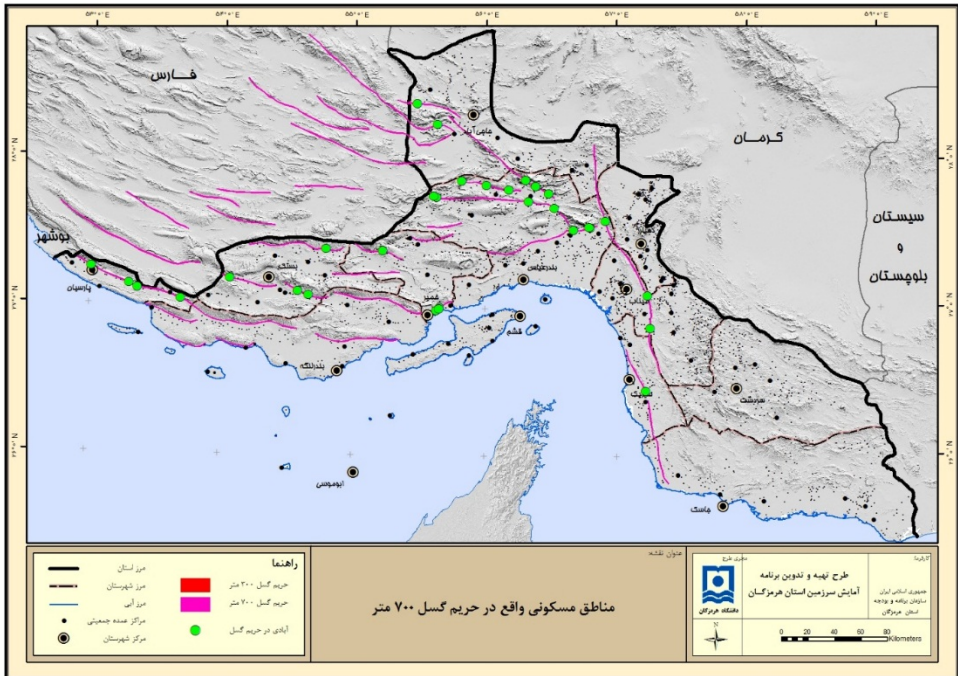
علاوه بر این، ۵/۵۹ درصد سکونتگاه‌های روستایی یعنی ۱۲۵ روستای استان با جمعیت ۲۴۴۳۹ تن که ۳/۲ درصد جمعیت استان را در خود جای داده‌اند در حریم زلزله واقع شده‌اند.

جدول ۹۳: سکونتگاه‌های روستایی در معرض خطر زلزله با حریم ۳۰۰ متر

تعداد سکونت‌گاه در معرض خطر	کل سکونت‌گاه‌های روستایی	درصد	جمعیت در معرض خطر	کل جمعیت	درصد
۱۲۵	۲۲۳۵	۵,۵۹	۲۴۴۳۹	۷۵۷۶۰۰	۳,۲۳

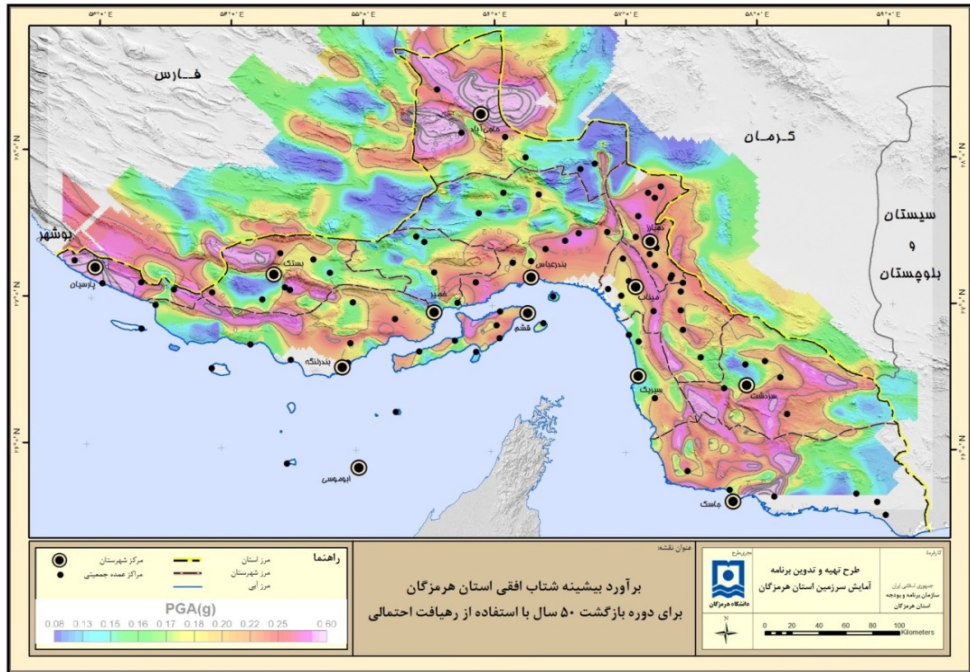

شکل ۱۲۳: مناطق مسکونی واقع در حریم گسل ۳۰۰ متر

شکل ۱۲۴: مناطق مسکونی واقع در حریم گسل ۷۰۰ متر

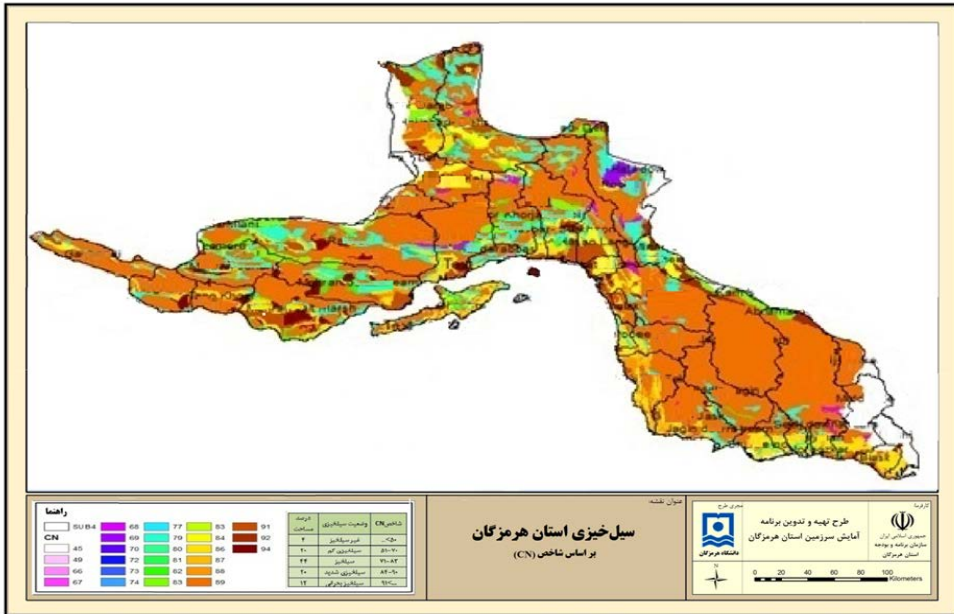
گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان
 در ارتباط با وضعیت محتمل آینده پهنه‌بندی لرزه‌ای با استفاده از روش احتمالی (PSHA) و مطابق آیین‌نامه ۲۸۰۰ برای دوره بازگشت ۵۰ ساله نشان می‌دهد شهرهای بستک، لنگه، خمیر، قشم، میناب، سیریک، سردشت و جاسک در پهنه با خطر نسبی کم واقع می‌شوند. شهرهای بندرعباس و رودان در پهنه با خطر نسبی متوسط واقع می‌شوند. شهرهای حاجی‌آباد و پارسیان در پهنه با خطر نسبی خیلی زیاد واقع می‌گردد.

شکل ۱۲۵: برآورد بیشینه شتاب افقی استان هرمزگان برای دوره بازگشت ۵۰ سال با استفاده از

رهیافت احتمالی

مطالعات سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری استان هرمزگان حاکی از آن است که هرمزگان استانی سیل‌خیز است به گونه‌ای که بیش از سه‌چهارم مساحت استان سیل‌خیز است و در این میان ۲۰ درصد اراضی دارای وضعیت سیل‌خیزی شدید و ۱۲ درصد مساحت استان دارای وضعیت بحرانی است. شکل شماره ۱۲۶ پهنه‌بندی وضعیت سیل‌خیزی استان را نشان می‌دهد.

شکل ۱۲۶: سیل خیزی استان هرمزگان

شکل ۱۲۷: حریم سیلاب‌های استان هرمزگان

به طور کلی تهدیدات استان را میتوان از نظر منشأ و گستره جغرافیایی تقسیم‌بندی کرد. نخستین گروه از تهدیدات، تهدیداتی مانند زلزله، خشک‌سالی، گردوغبار با منشأ خارجی هستند که به‌الذات نتیجه فرایندهای طبیعی هستند اما فقدان مدیریت زیست اجتماعی و اقتصادی سبب شده پیامدهای امنیتی، اقتصادی، سیاسی و اجتماعی نیز داشته باشند. چنانکه در استان هرمزگان وقوع چنین رخدادهایی نارضایتی شهروندان از مسئولین، اعتراض شهروندان، تنش‌ها و درگیری‌های اجتماعی و بیکاری و از دست دادن سرمایه اقتصادی شهروندان شده و روی آوردن به مشاغل غیرقانونی مانند قاچاق را در پی دارد.

دسته دوم تهدیدات سیاسی و مدیریتی است که آثار زیان‌بار زیست‌محیطی، اجتماعی، اقتصادی و امنیتی دارد. بی‌توجهی به توان‌های محیطی، توسعه ترجیحی و آمرانه، عدم مشارکت شهروندان و گروه‌های فرهنگی در ساختار مدیریتی، خویش‌سالاری، تعصبات قومی، مذهبی و زادگاهی از این جمله‌اند که سبب محرومیت شهروندان و مناطق، توسعه نامتوازن، فشار بر منابع و محیط زیست، افزایش شکاف‌های اجتماعی، احساس محرومیت در شهروندان و بدبینی نسبت به ساختار سیاسی و مدیریتی استان و کشور، اعتراضات اجتماعی، اغتشاش و تنش‌های سیاسی می‌شود.

دسته سوم تهدیداتی هستند که منشأ فرهنگی و اجتماعی دارند اما دارای اثرات زیست‌محیطی، امنیتی، سیاسی و اقتصادی هستند. رشد مصرف‌گرایی، قطبی شدن جمعیت در شهرها، شکاف‌های اجتماعی، رادیکالیسم مذهبی، ضعف انسجام اجتماعی، بی‌سوادی بالا، بدبینی نسبت به غیربومیان، آسیب‌های اجتماعی، عقبه مذهبی و قومی گروه‌ها در خارج از کشور، حاشیه‌نشینی و اسکان غیررسمی، احساس انزوای نخبگان بومی، احساس طردشدگی بلوچ‌های حنفی نمونه‌هایی از چنین تهدیداتی است که پیامدهایی مانند کمبود آب، از بین رفتن منابع، تنش و درگیری‌های مذهبی، ضعف قانون سالاری، شکل‌گیری حفره‌های دولت، محرومیت سیاسی-اجتماعی برخی اقشار، ضعف مشارکت سیاسی، امکان نفوذ بیگانگان، نارضایتی سیاسی و امکان اغتشاش سیاسی و رشد بزهکاری و کنش‌های ضد امنیتی مانند سرقت، راه‌بندی و گروگان‌گیری و حتی تروریسم را در پی دارد.

دسته چهارم تهدیداتی هستند که منشأ اقتصادی دارد اما بازتاب‌های اجتماعی، سیاسی و امنیتی برخوردارند. بیکاری، کشاورزی غیراصولی، فقدان تنوع در اقتصاد فضا، تمرکز فعالیت‌ها در سواحل و مرکز

گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان

استان، عدم پیوند جامعه محلی با صنایع، مکان‌گزینی نامناسب فعالیت‌های اقتصادی، فناوری پایین، عدم وجود سرمایه اولیه، ضعف نظام حمل‌ونقل، برون‌زا بودن اقتصاد استان، اثرپذیری از رخدادهای بین‌المللی، از جمله این تهدیدات هستند که پیامدهایی مانند فشار بر اکوسیستم‌ها، افزایش آلودگی در برخی مناطق، رشد آسیب‌های اجتماعی، رشد قاچاق، بازتولید بیکاری، مهاجرت، نارضایتی سیاسی، تجمع و اعتراض سیاسی و سرقت و کنش‌های ضد امنیتی را در پی دارد.

پنجمین دسته از تهدیدات منشأ نظامی و امنیتی دارند اما اثرات اجتماعی، اقتصادی، سیاسی، امنیتی و زیست‌محیطی برخوردارند. جنگ و تهاجم خارجی، تجاوز به سرزمین، تروریسم، گروگان‌گیری از این جمله‌اند. با وقوع چنین تهدیداتی امکان از بین رفتن زیرساخت‌ها، انهدام کارخانه‌ها، کشتار شهروندان، بی‌سرپرستی خانوارها، افزایش بار تکفل، رشد بیکاری، فقر عمومی، نارضایتی سیاسی، آلودگی زیست‌محیطی و رشد بیماری‌های واگیر و رشد آسیب‌های اجتماعی وجود دارد.

در یک بررسی کلی نیمه شرقی استان متشکل از شهرستان‌های جاسک، بشاگرد، سیریک، میناب و رودان از نظر فراوانی، تمرکز و تنوع تهدیدات وضعیت نامناسب‌تری دارد. فقر عمومی، بیکاری، اقتصاد تک‌محصولی، قاچاق، بی‌سوادی، آسیب‌های اجتماعی، شکاف‌های اجتماعی، احساس محرومیت، رادیکالیسم مذهبی، کنش‌های ضد امنیتی مانند گروگان‌گیری و درصد قتل، امکان نفوذ بیگانگان و بیماری‌های با زمینه محیطی و بحران‌های زیست‌محیطی مانند فروچاله، شکل‌گیری کانون ریزگرد در نیمه شرقی استان بیشتر است.

شکل ۱۲۸- پراکندگی مخاطرات امنیتی در پهنه استان هرمزگان

در مرکز استان به‌رغم توسعه بیشتر تهدیدات زیست‌محیطی مانند کم‌آبی، آلودگی سواحل و هوا، مشکلات فرهنگی مانند طلاق، حاشیه‌نشینی و امکان بروز حملات تروریستی و امکان تهاجم خارجی بیشتر است. در مجموع در مرکز استان و شهر بندرعباس تهدیدات سیاسی، مخاطرات ناشی از صنعتی شدن، تهدیدات با منشأ خارجی و تهدیدات مربوط به تحول فرهنگی در نتیجه مدرنیته بیشتر است. نیمه غربی استان اگرچه از خست اقلیمی رنج می‌برد اما نسبت به مرکز استان و به‌خصوص نیمه شرقی وضعیت مناسب‌تری دارد. جزایر به‌ویژه ابوموسی و قشم در برابر اثرات مخاطرات محیطی و تهدیدات بیرونی به‌شدت آسیب‌پذیرند. در این میان دو شهرستان دور از ساحل یعنی بستک و حاجی‌آباد از امنیت و ایمنی بیشتری برخوردارند. شهرستان حاجی‌آباد اگرچه دقیقاً بر روی گسل واقع‌شده اما در وضعیت کلی از امنیت و ایمنی نسبی برخوردار است. شهرستان بستک نیز به‌رغم خست اقلیمی به دلیل بکارچگی فرهنگی، انسجام اجتماعی بالا، باسواد، بیکاری و روحیه فعالیت و اشتغال، آمار پایین آسیب‌های اجتماعی و تنوع اقتصاد فضا وضعیت نسبتاً مناسبی برخوردار است.

۱-۱۹- نقاط قوت، ضعف، فرصت ها و تهدیدهای کلیدی فراروی سازمان فضایی توسعه استان

جدول شماره ۹۴- نقاط قوت، ضعف، فرصت و تهدید سازمان فضایی استان هرمزگان

بخش سازمان فضایی استان هرمزگان (سکونتگاهی)				
عوامل محیطی		عوامل داخلی		SWOT
تهدید (T)	فرصت (O)	ضعف (W)	قوت (S)	PESTEL
وجود مناقشات سیاسی بین کشورهای مختلف حوزه خلیج فارس و حضور نیروهای بیگانه در منطقه و شکنندگی شرایط منطقه و تهدید ساکنین سواحل جنوب	موقعیت ویژه استراتژیکی شهرها و سکونتگاههای ساحلی استان هرمزگان	<ul style="list-style-type: none"> • تمرکز شدید جمعیت در نخست شهر منطقه (بندرعباس) به لحاظ پدافند غیرعامل و ملاحظات سیاسی- امنیتی • تداوم محرومیت منطقه شرق و نارضایتی عمومی از مدیریت استان • حضور نیروهای نظامی به ارتش و سپاه در بخش عمده ای از سواحل استان در کنار سکونتگاههای شهری و روستایی 	مشارکت سیاسی بالای ساکنین شهری و روستایی استان	سیاسی (Political)

<p>اقتصادی (Economic)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • تأمین فضای فعالیت و اشتغال صنعتی و قابل دسترس بودن این مراکز جهت مهاجرپذیری • امکان برنامه ریزی و سرمایه گذاری برای جلوگیری از مهاجرت و تخلیه روستاها • تأمین آب سکونتگاه‌ها از طریق آب شیرین‌کن‌ها 	<ul style="list-style-type: none"> • تعارض میان نقش عملکردی شهرها و توان اکولوژیکی با توجه به موقعیت استقرار آنها • پوشش نامناسب مکان های مرکزی از نظر سطوح خدمات رسانی • عدم وجود سلسله مراتب منطقی مکان های مرکزی سطوح ناحیه‌ای • افزایش شکاف کارکردی در شبکه شهری • عدم برخورداری اکثریت سکونتگاه های استان از راه های ارتباط مناسب و سریع درون و بیرون منطقه‌ای • کارکرد خوابگاهی ۲۰ شهر استان و قدرت اقتصادی در چند نقطه خاص • استقرار نامتناسب و ناموزون واحدهای تولیدی و صنعتی با مراکز سکونت • عدم وجود شهرها با سلسله مراتب خدماتی بالا در پهنه های کوهستانی و یک سوم شمالی پروفیل طولی استان • عدم تعادل در ساختار سلسله مراتب ارتباطی در تمام سکونتگاه‌های شهری استان • نبود ارتباط قوی بین شهرهای کوچک با شهرهای سطوح بالاتر • وابستگی مستقیم شهرهای کوچک استان به بندرعباس • توزیع نامناسب جمعیت و خدمات و فعالیت در سطح استان 	<ul style="list-style-type: none"> • مزیت نسبی شهرهای ساحلی بر پایه فعالیت های بازرگانی، صیادی و گردشگری و جذب سرمایه گذاری های خارجی • سیاستگذاری ملی برای استقرار همزمان فعالیت و جمعیت در پهنه 	<ul style="list-style-type: none"> • وجود پدیده قاچاق و اشتغال غیررسمی به خصوص در سکونتگاه‌های ساحلی • اقتصاد غیررسمی فراگیر در ارتباط با استان‌های همجوار و کشورهای همسایه
-------------------------------	---	---	---	---

اجتماعی (Social)				
	<ul style="list-style-type: none"> • وجود ۱۵ نقطه شهری ساحلی با ۷۵,۶۹ درصد جمعیت یعنی بیش از ۷۳۵ هزار نفر • وجود ۵۵۹ سکونتگاه روستایی واقع در نواحی جلگه ای و ساحلی معادل ۴۹ درصد از کل جمعیت روستایی • وجود حداقل یک کانون شهری با سابقه دیرینه سکونت در شرق، مرکز و غرب استان • وجود دو کانون برتر در غرب (شهر بندرلنگه) و شرق (شهر میناب) به عنوان مراکز عرضه خدمات ناحیه‌ای • روند افزایشی جمعیت روستایی طی سه دهه اخیر • پیوند خوب شهرهای کوچک و متوسط با حوزه های روستایی پیرامون • افزایش تعداد جمعیت روستایی بر خلاف روند کشور 	<ul style="list-style-type: none"> • پراکنش نامناسب جمعیت در سطح استان و توزیع نامتعادل جمعیت شهری و روستایی • قطب گرایی شدید و تمرکزگرایی جمعیت در بندرعباس و عدم تعادل در نظام شهری استان و افزایش شکاف در نظام شهری و افزایش نارضایتی عمومی • عدم تناسب بین تعداد شهرها و توزیع جمعیت به خصوص در سطوح پایین سلسله مراتب نظام شهری • محرومیت روستاهای واقع در مناطق کوهستانی و عدم برخورداری از خدمات پایه در سطح منظومه های روستائی • عدم پیوستگی در سلسله مراتب سکونتگاهی استان • عدم وجود نقطه شهری در منتهی‌الیه شرق استان و ارتباط ضعیف سکونتگاه های واقع در آن با سایر نواحی به ویژه نواحی مرکزی استان • تراکم جمعیتی پایین جمعیت در سکونتگاه های روستایی شرق استان • ضعف شهرهای کوچک و میانی استان هرمزگان در جذب جمعیت • الگوی نظام شهری زنجیره ای ناشی از فقدان شهر متوسط یا میانی • شکل گیری نظام شهری ابتدائی مبتنی بر روابط یک‌جانبه • وجود روستاهای پراکنده به خصوص در شرق استان پوشش نامناسب مکان های مرکزی از نظر سطوح خدمات رسانی 	<ul style="list-style-type: none"> • افزایش توجه دولت به محرومیت‌زدایی در روستاها و مناطق مرزی به عنوان یک راهبرد ملی و استراتژیک • حضور هموطنان مهاجر از بیشتر مناطق کشور در استان و فراهم شدن زمینه تعامل فرهنگی و اجتماعی بین مردم استان با کل کشور • توجه دولت به بارگذاری جمعیت اضافی در شهرهای استان به عنوان یک سیاست ملی 	<ul style="list-style-type: none"> • امکان افزایشی تحرکات جمعیتی به سمت استان در سطح منطقه و افزایش عدم تعادل در ساختار سکونتگاهی • ادغام فرهنگی اقوام مختلف با بارگذاری جمعیت و شکل‌گیری تضادهای اجتماعی

<p>(Technology) تکنولوژی</p>	<p>•</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ضعف استفاده از فناوری های مدرن در ایجاد شهرهای الکترونیک و شهروند الکترونیک • بی توجهی مدیران به موضوع دولت الکترونیک و ارائه خدمات در بستر اینترنت 	<ul style="list-style-type: none"> • امکان ایجاد شهر الکترونیک با توجه به وجود فناوری های جدید ارتباطی و حمایت دولت از آن 	<ul style="list-style-type: none"> • فقدان تفکر بلند مدت مدیریت شهرها و روستاها با فناوری های اطلاعات و استقرار شهر الکترونیک
<p>(Environmental) زیست محیطی</p>	<ul style="list-style-type: none"> • همجواری با دریا و بهره مندی از خط ساحلی گسترده برای تامین نیازهای سکونتگاه های شهری و روستایی 	<ul style="list-style-type: none"> • پتانسیل خطرات زلزله در مراکز جمعیتی با توجه به ساختار گسل های استان در آینده • عدم تعادل فضایی در توزیع فعالیت ها و خدمات در کل سطح استان و تمرکز بیش از حد آنها در اکوسیستم حساس ساحلی – دریایی و آلودگی شدید زیست محیطی 	<ul style="list-style-type: none"> • استفاده از اکوسیستم دریا جهت تعادل اکولوژیکی • فرصت بهره مندی از دریا برای تامین آب مورد نیاز سکونتگاه ها 	<ul style="list-style-type: none"> • وجود خشکسالی و به تبع آن افزایش مهاجرت از روستا به شهر و بروز پدیده حاشیه نشینی • وضعیت نامساعد اقلیمی ، آب و هوای گرم و مرطوب و شوری آب و خاک در برخی از مناطق استان • وجود موانع محیطی و اجتماعی در شهرستان بشاگرد و عدم امکان شکل گیری سکونتگاه بزرگ در منطقه

(Legal) قانونی				
<ul style="list-style-type: none"> • وجود طرح های ملی اقتصادی در مجاورت شهر بندرعباس و همچنین شهرهای حوزه غربی استان براساس اسناد توسعه ملی و منطقه ای • الزام تقویت زمینه اسکان جمعیت بیشتر و گسترش فعالیت های اقتصادی در جزایر خلیج فارس با تاکید بر تقسیم کار متناسب با ظرفیت ها و توان محیطی، بازاریابی تعاملات با قلمروهای خشکی مجاور و تمهید ترتیبات توسعه پایدار و متوازن در آنها به ویژه در جزایر راهبردی در اسناد بالادستی • اهمیت استراتژیک استان برای مدیریت اسکان و بارگذاری جمعیت در سطح ملی 	<ul style="list-style-type: none"> • ضعف مقررات مدیریت مطلوب سرزمین به منظور نظارت و کنترل بر توسعه صحیح کاربری اراضی و همچنین عدم پایبندی به قوانین و مقررات موجود در این زمینه • وجود سازمان های مستقل توسعه گرا و غیر پاسخگو به استان بر اساس مقررات داخلی خود سازمان ها • فقدان مقررات مدیریت یکپارچه سازمان های اداری استان 	<ul style="list-style-type: none"> • مقررات اسکان و استقرار جمعیت و فعالیت در پهنه مکران و پارسیان 	<ul style="list-style-type: none"> • تاکید بیش از حد بر قانون ۵ تا ۱۰ هزار نفر در خصوص شناخت سکونتگاهی به عنوان شهر • مدیریت دوگانه سرزمین (ملی - محلی) 	
بخش سازمان فضایی استان هرمزگان (فعالیتها)				
عوامل محیطی		عوامل داخلی		SWOT
تهدید (T)	فرصت (O)	ضعف (W)	قوت (S)	PESTEL

<p>سیاسی (Political)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • اراده مشارکت شهرداری‌ها و شوراهای اسلامی شهر و روستا در حوزه برنامه ریزی و سیاست گذاری • برخورداری از مزیت‌های فراوان استراتژیکی استان در جهت گسترش تجارت بین المللی تمایل سیاستگذاران ملی برای بارگذاری فعالیت در پهنه ساحل 	<ul style="list-style-type: none"> • فرایندهای اداری ناکارآمد و ناموفق برای جذب سرمایه های بومیان ساکن در کشورهای حوزه خلیج فارس • ضعف قدرت لابی گیری نمایندگان محلی در سطح ملی برای استقرار فعالیت های مناسب و محرک توسعه درون زا 	<ul style="list-style-type: none"> • موقعیت ویژه استان در سطح ملی و بین المللی مدیریت راهبردی اقتصادی امکان بهره گیری از فرصت سیاسی بوجود آمده در خصوص قرار گرفتن استان در جمع ۵ استان استراتژیک کشور 	<p>تاثیر پذیری شدید اقتصاد استان از سیاست خارجی و تحریم‌ها</p>
------------------------------	--	--	---	--

اقتصادی (Economic)	
<ul style="list-style-type: none"> • وجود مناطق آزاد تجاری و مراکز خدماتی، تجاری و صنعتی در سطح استان • وجود مکان‌های مناسب جهت ایجاد و توسعه مزارع پرورش میگو و پرورش ماهی در قفس و گسترش صنایع تکمیلی و تبدیلی شیلاتی در استان • وجود مکان‌های مناسب جهت ایجاد حوضچه‌های آبی‌پروری و قابلیت ایجاد و گسترش صنایع تکمیلی شیلات در استان • ظرفیت مناطق آزاد و ویژه به عنوان برای توسعه صادرات و گسترش خدمات بازرگانی و تولید صادراتی • وجود منابع عظیم در دریا برای گسترش صید و پرورش آبزیان بعنوان یک منبع پایدار غذایی • برخورداری از ظرفیت‌های عظیم گردشگری ساحلی، تاریخی، دریایی و طبیعی • تنوع منابع توسعه فعالیت‌های اقتصادی 	<ul style="list-style-type: none"> • ضعف بهره‌گیری مناسب از ظرفیتهای مناطق آزاد و ویژه استان • ضعف برنامه‌ریزی برای بهره‌گیری از پتانسیل‌های موجود بخش خدمات • نبود پیوندهای مناسب بین سرمایه‌گذاری‌های انجام شده صنعتی و خدمات و به تبع آن برون‌زا بودن صنعت استان • وجود ضعف نظام بازرگانی محصولات کشاورزی • توجه کم به صنایع تبدیلی بخش شیلات و کشاورزی • حاکمیت اقتصاد سنتی و معیشتی در بخش درونزای توسعه استان همراه با بهره‌وری پایین و اتلاف منابع • بی‌توجهی به صنایع پایین دست و بالادست صنایع بزرگ با وجود ظرفیت بالای اشتغال آنها • سرمایه‌انسانی ضعیف و ناکافی بودن ظرفیتهای داخلی استان برای تامین نیروی انسانی کارآمد در فرایند توسعه اقتصادی • وابستگی زیاد به منابع و بودجه‌های دولتی در مدیریت توسعه انسانی با وجود ظرفیت عظیم درآمذزایی • نرخ بیکاری بالا در نقاط روستایی نسبت به نقاط شهری • تنوع پایین فعالیت‌های اقتصادی به ویژه در مناطق پیرامونی استان • ضعف بخش خصوصی و غیردولتی در مشارکت فعال اقتصادی استان • عدم تمرکز مناسب سرمایه بخش خصوصی در اقتصاد
<ul style="list-style-type: none"> • سیاستگذاری ملی برای بهره‌گیری از اقتصاد دریا • سیاستگذاری ملی توسعه مناطق آزاد اقتصادی در نیمه شرقی و غربی استان • شکل‌گیری بخش تجارت دریایی • امکان سرمایه‌گذاری خارجی و صادرات آسان محصولات صنعتی با توجه به قرار گرفتن استان در حاشیه خلیج فارس و دریای عمان • تعدد عملکردهای مهم ملی و فراملی • فرصت ایجاد بنادر خشک با عملکرد ملی در پسرکرانه • امکان دستیابی به بازارهای منطقه‌ای و سایر نقاط کشور و توسعه صادرات محصولات کشاورزی دامی و آبی‌پروری (وجود فرودگاه و اسکله‌های تجاری و راه‌آهن) • همجواری با سواحل منطقه مکران به عنوان قطب جاذب سرمایه‌گذاری‌های دولتی؛ داخلی و خارجی در 	<ul style="list-style-type: none"> • برونزایی بیش از حد اقتصاد استان • عدم تمرکز مناسب سرمایه بخش خصوصی در اقتصاد استان و حرکت سرمایه‌ها به سمت قطب‌های داخلی و خارجی • بهره‌مندی ضعیف از فرصت‌های استان از منظر دروازه ورود خروج کالا • ناپایداری رشد اقتصادی استان تحت تاثیر نوسانات در اقتصاد ملی و وابستگی شدید به اقتصاد ملی • فرار سرمایه‌گذاران عمده به کشورهای حوزه خلیج فارس به دلیل مقررات سخت سرمایه‌گذاری • خطر جایگزینی سواحل سایر کشورهای منطقه برای ایفای نقش اقتصادی مهم در منطقه خلیج فارس و دریای عمان

<p style="text-align: center;">اجتماعی (Social)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • وجود صنایع دستی و بومی با تنوع قومیت ها و فرهنگ استان • وجود نیروی انسانی فعال برای تامین نیاز نیروی انسانی فعالیت ها • وجود مراکز فنی و حرفه ای متعدد در سطح استان برای تربیت نیروی انسانی مورد نیاز 	<ul style="list-style-type: none"> • توسعه شهری مبتنی بر توزیع خدماتی و نه فرصت ها و توانمندیهای فعالیتی استان • نیروی انسانی غیر تحصیل کرده و عمدتا به دنبال کار و درآمد 	<ul style="list-style-type: none"> • سیاست‌های دولت برای ایجاد اشتغال و توسعه روستایی برابر برنامه ششم توسعه کشور به جهت جلوگیری از مهاجرت شهری - روستایی • نیاز شدید بازارهای منطقه و دیگر استانهای مجاور به نیروهای کار دارای مهارت 	<ul style="list-style-type: none"> • وجود پدیده قاچاق و اشتغال غیررسمی و آسیب های اجتماعی حاصل از آن • نگاه سودجویانه برخی سرمایه گذاران به استان بدون پذیرش مسولیت اجتماعی در قبال استان
<p style="text-align: center;">تکنولوژی (Technology)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • صنعت دیرپای طراحی و ساخت شناورهای چوبی (لنج) در استان • برنامه احداث اولین شهرک فناوری صنایع دریایی ایران در استان در آینده نزدیک 	<ul style="list-style-type: none"> • فناوری پایین صنایع استان در مقایسه با صنایع مشابه ملی و بین المللی • ضعف فناوری های آب شیرین کن ها در مقایسه با فناوری آب شیرین کن در دنیا و کشورهای همسایه و بهروری پایین آن • ضعف فناوری های مربوط به صید ماهی و کشتی های مورد نیاز • ضعف فناوری های کشاورزی و بازردهی پایین 	<ul style="list-style-type: none"> • حمایت دولت در توسعه فناوری های نوین و تکنولوژی های روز دنیا • امکان سرمایه گذاری خارجی در صنایع نفت و گاز با شرط انتقال فناوری 	<ul style="list-style-type: none"> • تحریم های اقتصادی و سیاسی مانع توسعه تکنولوژی های نوین در کشور و استان

<p>زیست‌محیطی (Environmental)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • وجود مناطق چهارگانه تحت مدیریت و امکان و توان مدیریت زیستگاه‌ها، حفاظت آنها و استفاده از ارزش‌های متنوع این مناطق شامل: ارزش تفریحی، ارزش زیبایی‌شناختی، ارزش آموزشی و پژوهشی، ارزش ژنتیکی، ارزش اقتصادی • امکان بهره‌گیری از ظرفیت‌های بوم‌گردی و گردشگری ساحلی بعنوان 	<ul style="list-style-type: none"> • عدم انجام ارزیابی اثرات توسعه بر محیط زیست در پروژه‌های احداث اسکله و سایر فعالیت‌های بندرگاهی در استان • افزایش روند بیابان‌زایی و کاهش توان بیولوژیک خاک و کم شدن مواد آلی خاک در زمینه توسعه کاربری کشاورزی در استان • پراکندگی ناموزون واحدهای صنعتی بدون توجه به ملاحظات زیست محیطی • افزایش آلودگی محیط ساحلی - دریایی و خطرات زیست محیطی ناشی از وجود اسکله‌های نفتی و تردد بالای شناورها در استان 	<ul style="list-style-type: none"> • امکان‌ات مطالعاتی تحقیقاتی، پژوهشی، آموزشی و ترویجی در بخش کشاورزی و محیط زیست • همکاری بین‌المللی برای انجام مطالعات زیست محیطی - ICZM • نادیده گرفتن ملاحظات زیست محیطی در سیاست‌ها و برنامه‌های کلان بخشی و منطقه‌ای در خصوص استقرار فعالیت‌های توسعه‌ای در استان • تقلیل تدریجی توان اکولوژیک برای استقرار جمعیت به دلیل استفاده بی‌رویه از منابع و ناپایداری آنها • به هم خوردن چرخه اکولوژیک پهنه ساحلی و سرزمین اصلی استان
---------------------------------------	--	--	---

<p style="text-align: center;">قانونی (Legal)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • وجود سازمان های گمرکی در دروازه های ورودی استان(بنادر) • وجود سازمان های مستقل توسعه گرا (مناطق آزاد، سواحل مکران) • 	<ul style="list-style-type: none"> • نبود ارتباط اداری سازمان های توسعه گرا با سرزمین اصلی استان هرمزگان و مقررات داخلی و یا ملی بدون توجه به ملاحظات استان • ضعف مدیریت محلی در توزیع متعادل فعالیت های اصلی 	<ul style="list-style-type: none"> • الزام تقویت و ساماندهی بنادر و اسکله های صیادی در سواحل کشور با هدف ارتقای بهره وری و حفاظت فعال از ذخایر ارزشمند دریایی در چشم انداز کشور • ابلاغ قانون سیاست های اصل ۴۴ قانون اساسی به عنوان فراهم کننده بستر مناسب توسعه سرمایه گذاری و ایجاد تحول در بخش معادن و صنایع بخش خصوصی 	<ul style="list-style-type: none"> • عادی شدن قانون گریزی بین مردم به دلیل وجود قوانین غیر قابل اعمال در خصوص واردات کالاهای ته لنجی • نارضایتی عمومی از انتخاب مسئولین مدیریتی استان از مرکز کشور • استقلال کامل مقررات مناطق آزاد قشم ، کیش ، مکران و برخی مراکز بزرگ صنعتی از مدیریت استان • مقررات خاص و بعضا متعارض با قوانین و مقررات سرزمین اصلی و مدیریت استان در مناطق آزاد قشم ، کیش ، مکران و برخی مراکز بزرگ صنعتی • نبود اراده سیاسی و مدیریتی برای بهره گیری از فرصت های برون استانی بخصوص در تعامل با استان های مجاور کرمان ، سیستان و بلوچستان ، فارس و بوشهر • عدم ثبات مدیریتی (جابجایی مکرر مدیران در سطوح مختلف) اثرات اقتصادی آن • انتخاب مدیران غیربومی سازمان های توسعه گرا و سازمان های اداری استان
--	--	---	---	--

بخش سازمان فضایی استان هرمزگان (زیرساخت)				
عوامل محیطی		عوامل داخلی		SWOT
تهدید (T)	فرصت (O)	ضعف (W)	قوت (S)	PESTEL
خطر تخریب تاسیسات زیربنایی در پی امکان جنگ و درگیری دریایی به علت حضور نظامی ایالات متحده آمریکا و تنش های سیاسی	جایگاه ژئوپلتیک استان به عنوان پل ارتباطی و گلوگاه ارتباطی جنوب و	عدم توجه به اصول پدافند غیرعامل و بی توجهی به ابعاد امنیتی و دفاعی آمایش در استقرار زیرساخت های کلان مانند شبکه حمل و نقل ، شبکه آبرسانی و صنایع سنگین	وجود ظرفیت پذیرش سیاسی توسعه شبکه های زیرساختی استان	سیاسی (Political)
تجهیز بنادر منطقه رقیب منطقه بخصوص گوادور پاکستان و سایر بنادر حوزه خلیج فارس برای جایگزینی با بنادر چابهار و بندرعباس و شهیدرجایی به سمت ایفای نقش کلیدی در کریدور جنوب-شمال	<ul style="list-style-type: none"> بزرگترین بندرگاه ترانزیت دریایی کشور ظرفیت ایفای نقش محوری در کریدور شمال و جنوب کشور و احیاگر مسیر تاریخی جاده آبی و خاکی ابریشم ظرفیت فعالیت های بانکرینگ، خدمات کشتیرانی و حمل و نقل دریایی وجود میدان های عظیم نفت و گاز در سرخون و قشم و صنایع غرب 	<ul style="list-style-type: none"> ضعف زیرساختی خدمات گردشگری در برخی شهرستان های دارای ظرفیت عدم تناسب میان توان زیرساخت های صنعت و معدن و توسعه یافتگی فضا ضعف ظرفیت زیرساخت های حمل و نقل با حجم جا به جایی بار بالقوه پراکندگی نامناسب پایانه های مسافربری دریایی در شهرهای بندری استان جهت استفاده مسافران و گردشگران تمرکز زیر ساختها و خدمات پایه در مرکز استان و به طور طبیعی گرایش بیشتر سرمایه گذاران به این بخش و مغفول واقع شده سایر مناطق استان و قرار نگرفتن آنها در چرخه توسعه استان ضعف زیرساختی پشتیبانی کشاورزی در برخی نواحی دارای فعالیت های کشاورزی 	<ul style="list-style-type: none"> وجود زیر بناهای حمل و نقل زمینی، ریلی، دریایی و هوایی فراوانی انرژی و وجود ذخایر و تاسیسات نفت و گاز ظرفیت پشتیبانی زیرساختی از ترانزیت کالا و خدمات ملی و بین المللی 	اقتصادی (Economic)

<p>اجتماعی (Social)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • وجود پارک های علم و فن آوری در جهت توسعه تکنولوژیک زیرساخت ها و تجهیزات زیربنایی • دارای بزرگترین زیرساخت شهرک صنعتی صنایع دریایی کشور • فعال بودن پارک ها، مراکز رشد، کریدور های علم و فن آوری و مراکز تخصصی ICT (فناوری اطلاعات و ارتباطات) در استان متناسب با موقعیت تخصصی عملکرد هر قلمرو • فناوری ساخت کشتی های 	<ul style="list-style-type: none"> • نبود پایگاه اطلاعات جامع و بروز استان برای تصمیم سازی و تصمیم گیری • نبود زیرساخت های نرم افزاری و سخت افزاری در بنادر استان هرمزگان برای خدمات رسانی به خطوط کشتیرانی • فناوری های ضعیف و قدیمی صنایع استان و به تبع آنها بهره وری پایین توسعه • ضعف زیرساخت های شهر الکترونیک در مدیریت شهری استان • عدم توجه به ضرورت های دولت الکترونیک 	<ul style="list-style-type: none"> • فناوری کشتی سازی سطح متوسط به بالا در صنعت استان نسبت به سایر کشور های همجوار 	<p>رشد سریع بنادر کشورهای منطقه مجهز به تکنولوژی های روز دنیا و ایجاد جاذبه برای تجار و بازرگانان و امکان رکود بنادر و تجارت ملی و منطقه ای</p>
-----------------------------	---	---	---	---

<p>تکنولوژی (Technology)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • وجود پارک های علم و فن آوری در جهت توسعه تکنولوژیک زیرساخت ها و تجهیزات زیربنایی • دارای بزرگترین زیرساخت شهرک صنعتی صنایع دریایی کشور • فعال بودن پارک ها، مراکز رشد، کریدور های علم و فن آوری و مراکز تخصصی ICT (فناوری اطلاعات و ارتباطات) در استان متناسب با موقعیت تخصصی عملکرد هر قلمرو • فناوری ساخت کشتی های بزرگ تجاری و ظرفیت جذب مشتری از کشورهای حوزه خلیج فارس و جنوب شرق آسیا 	<ul style="list-style-type: none"> • نبود پایگاه اطلاعات جامع و بروز استان برای تصمیم سازی و تصمیم گیری • نبود زیرساخت های نرم افزاری و سخت افزاری در بنادر استان هرمزگان برای خدمات رسانی به خطوط کشتیرانی • فناوری های ضعیف و قدیمی صنایع استان و به تبع آنها بهره وری پایین توسعه • ضعف زیرساخت های شهر الکترونیک در مدیریت شهری استان • عدم توجه به ضرورت های دولت الکترونیک 	<p>فناوری کشتی سازی سطح متوسط به بالا در صنعت استان نسبت به سایر کشور های همجوار</p>	<p>رشد سریع بنادر کشورهای منطقه مجهز به تکنولوژی های روز دنیا و ایجاد جاذبه برای تجار و بازرگانان و امکان رکود بنادر و تجارت ملی و منطقه ای</p>
--	--	---	--	---

<p>زیست‌محیطی (Environmental)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • وجود رشته های متعدد مرتبط با محیط زیست در اکثر دانشگاهها و مراکز آموزش عالی استان • وجود مراکز تحقیقاتی و پژوهشکده های متعدد فعال در حوزه محیط زیست • وجود پهنه های متعدد دارای توان حفاظت در گستره استان 	<ul style="list-style-type: none"> • در اولویت قرار نگرفتن ارزیابی اثرات زیست محیطی در اجرای طرح‌های اقتصادی- عمرانی و توسعه ای فرا استانی و بهره برداری از ظرفیت استان بدون لحاظ مسائل زیست محیطی • افزایش تخریب و آلودگی زیست محیطی در توسعه ساختارهای زیربنایی بخصوص در سواحل • امکان از بین رفتن جنگل های ارزشمند حرا و تالاب بین المللی خورخوران به علت احداث آب شیرین کن بزرگ غرب بندرعباس و دفع گسترده پساب در این منطقه • عدم حفاظت از گونه‌های در معرض نابودی بخصوص برخی گونه‌های گیاهی در شرق استان • پساب های آب شیرین‌کن‌ها به دریا و احتمال تغییر اکولوژیک در دریا 	<p>امکان تولید انرژی‌های نو (انرژی خورشیدی، انرژی جزر و مدی و انرژی امواج) جهت جایگزینی سوخت‌های طبیعی بهره گیری از دریا به عنوان منبع تامین آب از طریق تاسیسات آب شیرین کن</p>	<ul style="list-style-type: none"> • توسعه بیش از ظرفیت فعالیت‌ها و استقرار جمعیت در برخی پهنه های استان بدون لحاظ توان اکولوژیک حضور نیروهای نظامی متعدد و سازمان‌های توسعه- گرا در پهنه‌های مختلف استان و انجام ساخت و سازهای بدون ملاحظه زیست محیطی و تخریب اکولوژیک ساحل و پسرکانه
--	---	--	---	---

<p>قانونی (Legal)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • جهت گیری های ملی آمایش جهت الزام به رعایت تناسب بین نیاز های استقرار فعالیت در یک قلمرو با امکانات و قابلیت های آن و رعایت مقیاس مناسب اقتصادی برای فعالیت در یک مکان با توجه به ظرفیت و کشش بازارهای داخلی و خارجی • وجود موارد متعدد توسعه زیرساخت های ارتباطی، صنعتی، سکونتگاهی، معدنی و بازرگانی در استان هرمزگان در اسناد بالادستی بخصوص جهت گیری های ملی آمایش سرزمین و برنامه های توسعه کشور • حمایت مدیریت فرا استانی از مدیریت یکپارچه مناطق ساحلی به عنوان یک ضرورت و آغاز طرح تدقیق آن در سواحل جنوب کشور 	<ul style="list-style-type: none"> • مدیریت جزیره های پهنه استان و اعمال سیاستها و مقررات بعضا متضاد و متعارض با منافع استان و کشور در توسعه زیرساختها 	<ul style="list-style-type: none"> • تداوم استقلال سازمان های توسعه گرا و بهره گیری سودجویانه برخی سازمان ها از توان اکولوژیک استان بدون ملاحظات آینده نگرانه • عدم ثبات مدیریتی (جابجایی مکرر مدیران در سطوح مختلف) و اثرات نامطلوب در توسعه زیرساخت ها آن <p>وجود ظرفیت اسکان جمعیت بیشتر و گسترش فعالیت های اقتصادی در جزایر خلیج فارس با تاکید بر تقسیم کار متناسب با ظرفیت ها و توان محیطی، بازاریابی تعاملات با قلمروهای خشکی مجاور و تمهید ترتیبات توسعه پایدار و متوازن در آنها به ویژه در جزایر راهبردی</p> <p>وجود زمینه های قانونی توسعه همه جانبه و تقویت زیر ساخت ها و شبکه های زیربنایی با اولویت نواحی شرقی و جنوبی کشور به منظور ایجاد توازن و تعادل منطقه ای</p> <p>سیاستهای کلان ملی برای استقرار صنایع بزرگ و زیرساختها در استان با هدف تقویت نقش استان در اقتصاد ملی</p> <p>قوانین مربوط به معافیت مالیاتی و سایر مقررات</p>
----------------------------------	--	---	--

بخش سازمان فضایی استان هرمزگان (زیست محیطی)				
عوامل محیطی		عوامل داخلی		SWOT
تهدید (T)	فرصت (O)	ضعف (W)	قوت (S)	PESTEL
وجود خشکسالی و به تبع آن افزایش مهاجرت از روستا به شهر و از استان های مرکزی کشور به استانو احتمال بروز پدیده حاشیه نشینی گسترده در سطح استان وشهرهای آن	<ul style="list-style-type: none"> امکان جلب حمایت از سازمان های جهانی و ملی در حفاظت از تنوع زیستی ارزشمند استان موقعیت ویژه جغرافیایی (مرکز تنگه هرمز و نزدیکی به کشورهای حوزه خلیج فارس) برای مشارکت در موضوعات مشترک زیست محیطی 	بی توجهی مسئولین ملی و محلی به حفاظت از اکوسیستم حساس ساحلی - دریایی	سیاست ملی در مورد حمایت از مدیریت یکپارچه مناطق ساحلی به عنوان یک ضرورت و آغاز طرح تدقیق آن در سواحل جنوب کشور	سیاسی (Political)

<p>اقتصادی (Economic)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • منابع آب دریا بعنوان یکی از منابع پایدار توسعه ملی و منطقه ای • شرایط منحصر بفرد طبیعی برای توسعه بخش کشاورزی (محصولات ۴ فصل، کشت گلخانه‌ای و ...) • وجود جزائر با ویژگی های منحصر بفرد طبیعی و اکولوژیکی <p>گردشگری محیطی از پهنه ای حفاظت شده و سواحل استان</p>	<p>پایین بودن توان اقتصادی و درآمدی مردم و استفاده ی بی رویه از منابع دریایی برای تامین درآمد و وارد آمدن خسارت زیست محیطی</p>	<ul style="list-style-type: none"> • شرایط اقلیمی مناسب برای توسعه گردشگری در فصول سرد سال • دارا بودن وسیع ترین پهنه دریایی کشور شامل دریای عمان و خلیج فارس • امکان بهره گیری از جزائر به عنوان قطب های توسعه گردشگری ظرفیت هظیم دریایی برای بهره گیری اقتصادی <p>وضعیت نامساعد اقلیمی، آب و هوای گرم و مرطوب و شوری آب و خاک و قله های نمکی در برخی از مناطق استان بخصوص در غرب استان</p>
---	---	--	---

اجتماعی (Social)	<ul style="list-style-type: none"> • حساسیت مردم به حفاظت از میراث طبیعی و موضوعات زیست محیطی • وجود مراکز آموزش عالی و پژوهشی متعدد و رشته‌های تحصیلی مرتبط با منابع طبیعی و محیط زیست در سطح استان • حمایت مردم از برنامه های زیست محیطی 	<ul style="list-style-type: none"> • گسترش حاشیه نشینی و سکونتگاه‌های غیر رسمی و عدم پیوستگی بهینه و توسعه زیرساخت‌ها مطابق با نیاز استان و کیفیت نامناسب شهری • کمبود نیروی انسانی خصوصاً در بخش حفاظت و محیط بانی و عدم تطبیق آن با استانداردهای جهانی • وجود جوامع محلی غیر بومی پیرامون مناطق حفاظت شده و آلودگی محیط زیست و افزایش روند مهاجرپذیری استان • استقرار و توسعه بزرگترین مرکز جمعیت و فعالیت استان (بندرعباس) در بین مناطق حفاظتی چهارگانه گنو در شمال، تالاب شور شیرین در شرق و تالاب خورخوران در غرب با حساسیت محیطی بالا 	<ul style="list-style-type: none"> • رشد روز افزون آگاهی‌های زیست محیطی در کشور • جذب گردشگر از استان‌های همجوار جهت تقویت پیوندهای اجتماعی • فرصت توسعه پیوندهای فرهنگی جهت همگرایی درون منطقه ای 	<ul style="list-style-type: none"> • ناکارآمدی و ضعف نظام آموزشی و پژوهش در نهادینه‌سازی فرهنگ حفاظت محیط زیستی در جامعه شهری و روستایی • ناکارآمدی و ضعف نظام آموزشی و پژوهش در نهادینه‌سازی فرهنگ حفاظت محیط زیستی در جامعه شهری و روستایی • امکان شیوع بیماری‌های واگیر در برخی شهرستان- های استان بخصوص در شرق استان
تکنولوژی (Technology)	<ul style="list-style-type: none"> • استفاده از تکنولوژی های نوین در جهت افزایش بهره وری فعالیت های آبی پروری • فناوری گلخانه‌های سازگار با محیط‌زیست بررسی فعالیت- های کشاورزی و باغداری 	<ul style="list-style-type: none"> • ضعف بسیار شدید فناوری‌های آب‌شیرین‌کن و بهره- وری آن‌ها و به تبع آن ورود پساب بیشتر به آب‌های خلیج‌فارس و خط تغییر چرخه اکولوژیک • فناوری ضعیف صنایع در تصفیه پساب‌های صنعتی و ورود آن‌ها به آب‌های دریا 	<ul style="list-style-type: none"> • پیشرفت تکنولوژی های روز دنیا جهت کاهش اثرات مخرب زیست محیطی صنایع و پساب های صنعتی 	<ul style="list-style-type: none"> • روند رو به رشد بی توجهی به استفاده از فناوری- های نو در حل مسائل زیست محیطی توسط صاحبان صنایع

<p>زیست‌محیطی (Environmental)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • تنوع توپوگرافی و وجود اکوسیستم‌های کوهستانی، دشت‌های میان کوهی، جلگه‌ای، ساحلی و دریایی • وجود انحصاری برخی گونه‌های گیاهی و جانوری در منطقه و کشور • وجود مهمترین پهنه‌های جنگلی حرا در ایران • وجود تالاب‌های بین‌المللی ثبت کنوانسیون رامسر • مساحت ۱۲ درصدی مناطق تحت مدیریت محیط زیست استان از کل مساحت خشکی‌های استان • وجود سازمان‌های مردم‌نهاد و فعالیت در جهت اطلاع‌رسانی و مشارکت حفاظتی و ترویجی و توجه مدیران، مسئولین و کارشناسان به حساسیت و آسیب‌پذیری محیط زیست استان 	<ul style="list-style-type: none"> • مکانیابی نامناسب و عدم رعایت ملاحظات زیست محیطی در استقرار آب شیرین‌کن‌های در حال احداث و بهره‌برداری در سواحل استان • عدم وجود فناوری‌های بازیافت زباله و دفن بهداشتی آنها • مشکل فاضلاب شهری بویژه در شهرهای ساحلی • تکرار پدیده‌های کشند قرمز و بلوم سبز در ابهای ساحلی استان • بحران آب، استحصال بی‌رویه آب از سفره‌های زیرزمینی و فرونشست زمین در دشتهای اصلی استان • حضور گسترده سازمان‌های توسعه‌گرا در استان و برنامه‌ریزی بخشی برای بارگذاری پروژه‌های توسعه‌ای در اکوسیستم‌های مختلف استان بدون در نظر گرفتن الزامات زیست محیطی • روند رو به گسترش بهره‌برداری غیر اصولی از منابع طبیعی و افزایش فرسایش خاک در اثر خشکسالی • توسعه پدیده بیابان‌زایی و وجود کانون‌های داخلی ریزگرد با منشأ طبیعی در استان 	<ul style="list-style-type: none"> • فرصت‌های ملی و بین‌المللی برای انجام تحقیقات زیست محیطی در استان • افزایش آلودگی محیط ساحلی - دریایی و خطرات زیست محیطی ناشی از وجود اسکله‌های نفتی و تردد بالای شناورها در استان • سیاست با فناوری پایین شیرین‌سازی آب دریا از طریق استقرار آب شیرین‌کن به علت وجود بحران آب در کشور و تامین آب مورد نیاز استان‌های فلات مرکزی ایران از سواحل استان
--	---	--	--

<p>قانونی (Legal)</p>	<ul style="list-style-type: none"> وجود نسبی ظرفیت قانونی برای حفاظت از محیط زیست در مراحل مکان یابی و امکان سنجی پروژه ها 	<ul style="list-style-type: none"> اقدامات غیر قانونی یا فراقانونی برخی دستگاهها و نهادها در ارتباط با رعایت ضوابط و ملاحظات زیست محیطی در توسعه فعالیت هایشان ضعف مدیریت سازماندهی فضایی جمعیت در پهنه استان 	<ul style="list-style-type: none"> برخورداری از اصل ۵۰ قانون اساسی و قوانین و آیین نامه های متعدد در زمینه حفاظت از محیط زیست، جلوگیری از آلودگی آب، خاک، هوا و... برنامه کشور برای جلوگیری از شدت یافتن آسیب های زیست محیطی حمایت برنامه های توسعه بخصوص برنامه ششم از موضوعات زیست محیطی نادیده گرفتن ملاحظات زیست محیطی در سیاست ها و برنامه های کلان بخشی و منطقه ای در خصوص استقرار فعالیت های توسعه ای در استان بی ثباتی مدیریت نهادهای زیست محیطی در سطح استان
---	---	---	--

۲- برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری توسعه استان از منظر آمایش

سرزمین

۲-۱- چشم‌انداز بلندمدت توسعه استان از منظر آمایش سرزمین

۲-۱-۱- جهت‌گیری‌های اصلی توسعه استان

براساس مطالعات انجام شده در بخش اول از آمایش استان هرمزگان، جهت‌گیری‌های اصلی توسعه این استان در هر یک از سرفصل‌های مطالعاتی، مطابق با جدول شماره ۹۵ ارائه شده است.

جدول ۹۵: جهت‌گیری‌های اصلی توسعه استان هرمزگان

سرفصل	جهت‌گیری‌های اصلی توسعه استان
صنعت	<ul style="list-style-type: none"> ❖ توسعه صنایع دانش بنیان انرژی بر و آب بر با تاکید بر صنایع فلزی (فولاد و آلومینیم)، صنایع نفت و گاز و پتروشیمی، کشتی‌سازی، صنایع غذایی دریایی ❖ توسعه زنجیره ارزش افزوده با ایجاد صنایع پایین دست و بالادست صنایع مهم استان ❖ ایجاد و توسعه فضای مناسب جهت گسترش و توزیع منطقی‌تر فعالیت‌های صنعتی در سطح استان با نگاهی ویژه به صنایع کوچک بومی استان
معدن	<ul style="list-style-type: none"> ❖ توسعه بخش معدن با توجه به نیازهای فعلی و روند آتی صنایع مصرف کننده داخلی و خارجی همسو با سایر بخش‌های اقتصادی با تاکید بر معادن اصلی استان
کشاورزی	<ul style="list-style-type: none"> ❖ توسعه کشت گلخانه ای و اصلاح باغات خرما و مرکبات ❖ ، اصلاح و ساماندهی کشت خارج از فصل صیفی و سبزی ❖ توسعه صنایع فراوری و بسته بندی محصولات کشاورزی ❖ توسعه پرورش میگو و پرورش ماهی در قفس با رویکرد صادراتی ❖ توسعه صنایع فراوری و بسته بندی محصولات شیلاتی ❖ هدایت صید به سمت گونه‌های کمتر برداشت شده (میکتوفیده ، ساردین و)
بازرگانی	<ul style="list-style-type: none"> ❖ توسعه و تجهیز مبادی ورودی و خروجی کالا با تجهیزات جدید ❖ فراهم نمودن زمینه برای حضور شرکتهای بزرگ بین المللی خدمات بازرگانی، بیمه ، مالی و بانکی ❖ تلاش برای حضور بیشتر دفاتر نمایندگی یا کنسولگری کشورهای اصلی طرف بازرگانی و تجاری با ایران در استان ❖ گسترش و راه اندازی خدمات پشتیبانی بازرگانی نوین با تاکید بر خدمات بانکی، بیمه، حمل و نقل، فناوری اطلاعات، بازاریابی، هتل داری و حقوقی

جهت‌گیری‌های اصلی توسعه استان	سرفصل
<ul style="list-style-type: none"> ❖ بهره‌گیری از موقعیت ممتاز مناطق آزاد جهت پاسخگویی به تقاضای ملی و فراملی در زمینه خدمات برتر و تخصصی با تأکید بر خدمات مالی و بازرگانی، خدمات پشتیبان تولید، خدمات گردشگری و خدمات تخصصی آموزشی و درمانی در کیش و قشم با توجه به گرایش فعالیت‌های اصلی آنها ❖ تقویت نقش بندرعباس به عنوان یکی از مراکز منطقه‌ای ارایه خدمات برتر در سواحل جنوبی کشور 	
<ul style="list-style-type: none"> ❖ ایجاد و گسترش خدمات تخصصی و برتر و با تأکید بر توسعه IT و خدمات پشتیبان تولید ❖ گسترش خدمات بانکداری، بیمه و بورس ❖ گسترش خدمات تخصصی آزمایشگاهی برای کنترل کیفیت و استاندارد کالاهای وارداتی و صادراتی در مبادی ورود و خروج کالا ❖ توزیع خدمات بندری در سواحل شرقی و غربی استان ❖ گسترش خدمات دریا پایه 	خدمات برتر
<ul style="list-style-type: none"> ❖ توسعه بخش گردشگری ساحلی و دریایی با کمک جذب سرمایه بخش خصوصی و توسعه زیرساخت‌های گردشگری بویژه مراکز اقامتی و حمل‌ونقل دریایی ارزان و مطمئن در مناطق جدیدی هدف گردشگری ❖ برنامه ریزی برای توسعه گردشگری در مناطق ساحلی شرق و غرب استان و جزایر ❖ تربیت نیروی حرفه‌ای در دو بخش مدیریت و خدمات گردشگری با توسعه مراکز آموزشی مهارتی دولتی و بخش خصوصی ❖ استفاده از ظرفیت جوامع محلی برای توسعه بوم‌گردی در استان 	گردشگری
<ul style="list-style-type: none"> ❖ توسعه علوم فنون و صنایع دریایی و توسعه مراکز پژوهشی دریایی و ساحلی و تناسب‌سازی رشته‌های دانشگاهی با نیازهای حرفه‌ای جهت‌گیری‌های صنعتی استان بویژه متالورژی، نفت، گاز و پتروشیمی و حمل‌ونقل با تأکید بر تربیت تکنسین ❖ توسعه همکاری‌های بین‌المللی دانشگاه‌های استان با دانشگاه‌های مطرح خارجی در خصوص علوم، فنون و صنایع دریایی ❖ ارتقا زیرساخت‌های مراکز دانشگاهی و تحقیقاتی و کیفیت بخشی به آموزش‌های عالی، فناوری و تحقیقات ❖ تقویت و ارتقا جایگاه دانشگاهها در توسعه استان 	علم و فناوری
<ul style="list-style-type: none"> ❖ ارتقا زیرساخت‌های حمل و نقل کالا، مسافر و انرژی با تأکید بر حمل و نقل دریایی، ریلی و هوایی (بویژه کارگو) در گستره استان به منظور ایفای نقش محوری در کریدور شمال ❖ توسعه صنایع پشتیبان حمل و نقل و خدمات وسائط حمل و نقل دریایی در نوار ساحلی استان ❖ گسترش شبکه‌های ارتباطی درون و بین‌استانی با اولویت شبکه شرقی- غربی با تأکید بر بزرگراهها و آزادراهها بین مراکز شهرستانهای استان 	حمل و نقل و ترانزیت

جهت‌گیری‌های اصلی توسعه استان	سرفصل
<ul style="list-style-type: none"> ❖ توسعه انرژی‌های نو و تجدید پذیر متناسب با ظرفیتهای محیطی استان مانند انرژی خورشیدی، انرژی جزر و مدی و موج ❖ توسعه خطوط انتقال انرژی، نفت و گاز ❖ توسعه بهره برداری از میادین مشترک گازی و نفتی در استان 	انرژی
<ul style="list-style-type: none"> ❖ افزایش بهره وری در بخش مدیریت آب، کاهش انتقال آب بین حوضه ای و شیرین سازی آب دریا با تاکید بر استقرار آب شیرین کنها با فناوریهای جدید در سواحل دریای عمان ❖ بهبود شیوه های نوین انتقال، توزیع و آبیاری با استفاده از سیستم های تحت فشار جهت صرفه جویی در مصرف آب ❖ استفاده از پسابهای شهری و صنعتی تسویه شده در بخش کشاورزی و فضای سبز با توسعه سیستمهای فاضلاب شهری ❖ برنامه ریزی برای دستیابی به شیوه هاو تکنیکهای نوین جلوگیری از تبخیر آبهای دریاچه های سدهای استان 	آب
<ul style="list-style-type: none"> ❖ اعمال مدیریت یکپارچه بر منابع طبیعی و محیط زیست استان. ❖ تقویت، ارتقا و تجهیز مدیریت حفاظت از محیط زیست استان با توجه به گستردگی قابل توجه مناطق چهارگانه تحت مدیریت ❖ کمک به حفاظت از حریم تالابهای بین المللی و سایر اکوسیستمهای حساس در استان ❖ حفظ ذخایر صید از خلیج فارس از طریق ساماندهی صید سنتی و حفظ محیط زیست دریایی ❖ همسو نمودن برنامه‌های توسعه با ظرفیت‌های محیط زیست استان به منظور سازگاری هر چه بیشتر توسعه با محیط زیست استان (آب، خاک و هوا) ❖ حفاظت از پایداری اکوسیستم ها و زیستگاه ها و پایش وکنترل آلاینده های اصلی استان 	محیط زیست
<ul style="list-style-type: none"> ❖ تبادل بخشی به سازمان فضایی استان با اولویت بخشی به نواحی شرقی و غربی ❖ ایجاد نهاد مدیریت توسعه یکپارچه منطقه شهری در بندرعباس ❖ ساماندهی و توانمندسازی سکونتگاه های غیررسمی ❖ ساماندهی ساختار اقتصادی و کالبدی شهرهای میناب، رودان و جاسک با رویکرد تبدیل به مراکز خدمات سطح دوم و شهرهای بشاگرد و سیریک در سطح منطقه ای ❖ باز آفرینی اجتماعی سکونتگاههای غیر رسمی، بافت فرسوده و مناطق حاشیه نشینی 	سکونتگاه- های شهری
<ul style="list-style-type: none"> ❖ گسترش روند سکونت در شهرها و نقاط روستایی مستعد توسعه و بازنگری در نظام خدمات رسانی به مراکز زیست و فعالیت استان ❖ توسعه و عمران نواحی روستایی استان با اولویت مراکز و مجموعه های روستایی دارای قابلیت توسعه. ❖ پیوند هر چه بیشتر روابط شهر و روستا با تأکید بر نواحی مستعد ❖ مقاوم سازی و مناسب سازی سکونتگاههای روستایی 	سکونتگاه- های روستایی

جهت‌گیری‌های اصلی توسعه استان	سرفصل
<ul style="list-style-type: none"> ❖ تقویت پیوند و گسترش ارتباطات اقتصادی - فرهنگی با ساکنان بومی مستقر در کشورهای جنوبی حاشیه خلیج فارس ❖ ارتقای شاخص‌های توسعه انسانی استان با تأکید بر سطح سواد و فرهنگ عمومی، بهداشت و درمان و افزایش نرخ مشارکت زنان و جوانان. ❖ حفظ و تقویت هویت ایرانی اسلامی و بومی و ملی ❖ تقویت پیوندهای اجتماعی با سرزمین اصلی ❖ تقویت سرمایه اجتماعی درون و بین قلمروی و کمک به جامعه‌پذیری افراد 	<p style="text-align: center;">اجتماعی و فرهنگی</p>

۲-۱-۲- نقش استان در تقسیم‌کار ملی

منطقه ساحلی جنوب در یکی از حساس‌ترین مناطق ژئوپولیتیکی ایران، خاورمیانه و حتی جهان واقع شده است. سواحل استان هرمزگان بخشی از دریای عمان و تمام ساحل شمالی تنگه استراتژیک هرمز و بخشی از سواحل شمالی خلیج فارس را به خود اختصاص داده است. وجود تاسیسات بسیار مهم پارس جنوبی و منطقه پارس شمالی در سواحل استان بوشهر اهمیت ژئوپولیتیکی استان هرمزگان را دو چندان کرده و بر مزیت‌های ملی و منطقه‌ای آن فزونی بخشیده و به استان هرمزگان و کارکردهای ملی و فراملی آن وجهه جهانی بخشیده است.

مناطق آزاد کیش و قشم در نزدیکی سواحل منطقه نیز به عنوان دو کانون رشد و جذب سرمایه‌گذاری، در دو دهه اخیر یکی از مراکز مهم فعالیت اقتصادی در این سواحل بوده است. وجود بنادر تجاری شهید رجایی در نزدیکی بندرعباس به عنوان بزرگترین بندر تجاری ایران که بخش مهمی از کالاهای وارداتی و صادراتی کشور در آن بارگیری و یا تخلیه شده، سهم مهم استان هرمزگان را در ایران به خوبی نمایان می‌سازد. بنادر واقع در نزدیکی شهر بندرعباس تنها بنداری هستند که در مناطق میانی سواحل ایران به شبکه راه آهن سراسری وصل هستند و از طریق این شبکه به تمام مبادی ورودی و خروجی کشور در سواحل دریای خزر، آسیای مرکز و قفقاز جنوبی در نیمه شمالی کشور دسترسی دارد.

استان هرمزگان در کریدور اقتصادی - اجتماعی عسلویه - بندرعباس - مکران - چابهار نقش بسیار مهم فراملی و منطقه‌ای را بر عهده دارد و از یک طرف رابط کریدور درون سرزمین به آبهای آزاد است و از طرف دیگر رابط بسیار قوی کریدور اقتصادی - اجتماعی عسلویه - بندرعباس - جنوب و کریدور اتصال آبهای جنوب به دریای خزر، مکران - چابهار خواهد بود.

در راستای تحقق اهداف سند چشم‌انداز توسعه کشور، جهت‌گیری‌های ملی آمایش سرزمین، سند چشم‌انداز منطقه ۸ و سند چشم‌انداز استان هرمزگان، جهت‌گیریهایی اصلی توسعه استان هرمزگان با محوریت

گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان
 فعالیت های اقتصادی دریا پایه مبتنی بر صنعت، بازرگانی، گردشگری، حمل و نقل، کشاورزی و آبی-
 پروری است.

۲-۱-۳- نقش استان در تقسیم کار منطقه‌ای

بر اساس نتایج مطالعات انجام شده از وضعیت اقتصادی - اجتماعی استان های منطقه، استان هرمزگان به دلیل مزیت های سرزمینی به خصوص دسترسی به آبهای آزاد، نقش بسیار کلیدی در ارتقا سطح کارکردهای کل استان های منطقه بر عهده دارد. این وضعیت نه تنها در حال حاضر به عنوان یک ظرفیت برای استان های منطقه وجود دارد بلکه در چشم انداز آتی منطقه نیز بار عمده پیشران توسعه منطقه بر کارکردهای استان هرمزگان گذاشته شده است.

استان هرمزگان در استان های منطقه به عنوان دروازه آبی تعاملات و کانون اصلی اقتصاد دریامحور و همچنین بعنوان هاب بازرگانی تعریف شده و بعنوان یکی از قطب های اصلی گردشگری کشور ایفای نقش خواهد کرد. جذب سرمایه گذاری قابل برای فعال سازی ظرفیت های بارگذاری فعالیت در سواحل و پشتیبان بازرگانی از فعالیت های اقتصادی استان های منطقه از جمله ماموریت های مهم استان هرمزگان در منطقه ۸ است. جایگاه و ماموریت استان هرمزگان در منطقه به شرح جدول زیر تعریف و تبیین شده است.

جدول ۹۶: چشم انداز استان هرمزگان در منطقه ۸

ابعاد چشم انداز	هرمزگان	سیستان و بلوچستان	کرمان	یزد
۱. توسعه یافته، آباد و برخوردار از عدالت فراگیر، دارای فرصت های برابر رفاه و دسترسی به خدمات برای همگان؛				
۲. برخوردار از امنیت پایدار با تکیه بر تقویت همگرایی و همزیستی اقوام و مذاهب مختلف، تاکید بر انسجام ملی با محوریت هویت ملی و دینی مشترک و استفاده حداکثری از ظرفیت نیروهای کارآمد بومی در اداره امور؛				
۳. دروازه آبی تعاملات بین المللی و کانون اصلی اقتصاد دریامحور کشور با تاکید بر ظرفیت های خلیج فارس، دریای عمان و دسترسی به آب های آزاد؛				
۴. نقش آفرین به عنوان هاب (دالان) بازرگانی و ترانزیت بین المللی کشور از طریق استفاده حداکثری از ظرفیت عبور کریدورهای بین المللی؛				

ایزد	کرمان	سیستان و بلوچستان	هرمزگان	ابعاد چشم انداز
				۵. برخوردار از بنادر، مناطق آزاد و ویژه اقتصادی، باراندازها و بنادر خشک، بازارچه‌های مرزی هم‌پیوند، مجهز و هماهنگ و ارائه دهنده طیف متنوعی از خدمات برتر؛
				۶. یکی از قطب‌های اصلی گردشگری با تکیه بر ارائه طیف متنوعی از فرصت‌ها و خدمات گردشگری طبیعی (دریایی، ساحلی و کوبری)، تاریخی، سلامت و فرهنگی رقابت‌پذیر در سطح ملی و فراملی؛
				۷. یکی از کانون‌های اصلی جذب سرمایه‌گذاری‌های خارجی و ایرانیان مقیم خارج از کشور و بستر اصلی توسعه همکاری‌های مشترک با کشورهای منطقه در حوزه‌های اقتصادی، زیرساختی و فرهنگی؛
				۸. برخوردار از یک شبکه نظام سکونتگاهی هم‌پیوند، پویا و کارآمد با تاکید بر فراهم سازی زمینه‌های تثبیت و افزایش جمعیت در قلمروهای مرزی (آبی و خشکی) و عرصه‌های روستایی؛
				۹. برخوردار از شهرهای پررونق، روستاهای آباد و مولد، بنادر مجهز و رقابت پذیر و جزایر فعال و پویا در تعامل با قلمروهای خشکی ملی و فراملی؛
				۱۰. ایفای نقش به عنوان یکی از قلمروهای کشاورزی پیشرفته و دانش بنیان کشور با تاکید بر محصولات باغی و به ویژه محصولات گلخانه‌ای، گرمسیری، جالبزی، خارج از فصل و با ارزش افزوده بالا، محصولات شیلاتی و آبی پروری و محصولات دامی با رویکرد صادراتی و تامین امنیت غذایی کشور؛
				۱۱. برخوردار از طیف متنوعی از صنایع پیشرفته و دانش بنیان با تاکید بر صنایع انرژی بر (فولاد، آلومینیوم و متالورژی)، صنایع نفت و گاز (شیمیایی، پتروشیمی و پالایشگاه)، صنایع دریایی و کشتی سازی، صنایع خودروسازی و قطعه سازی، کاشی- سرامیک و صنایع تبدیلی و تکمیلی کشاورزی با رویکرد استقرار صنایع تولیدکننده کالاهای موردنیاز کشورهای منطقه در استان‌های مرزی؛
				۱۲. یکی از قطب‌های اصلی بهره‌برداری و فراوری مواد معدنی ارزشمند با رویکرد کاهش خام فروشی، صادرات محصولات با ارزش افزوده بالا؛
				۱۳. ایفای نقش شهرهای بندرعباس، چابهار و زاهدان به عنوان مهمترین مراکز مدیریت و پیشانی تعاملات اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران با کشورهای منطقه؛
				۱۴. ایفای نقش شهرهای کرمان، یزد و ایرانشهر به عنوان مهمترین مراکز تسهیل و پشتیبانی تعاملات اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی

ابعاد چشم انداز	هرمزگان	سیستان و بلوچستان	کرمان	یزد
جمهوری اسلامی با کشورهای منطقه و حلقه اتصال با شهرهای مرکزی کشور؛				
۱۵. ایفای نقش سواحل مکران به عنوان کانون نوین اقتصاد دریاپایه کشور، قطب جدید صادرات انرژی (نفت)، میزان طیف متنوعی از فعالیت‌های صنعتی پایه و آب‌بر و بستر همکاری‌ها و سرمایه‌گذاری- های مشترک با کشورهای خارجی؛				
۱۶. نقش آفرینی بندر چابهار به عنوان بندر اقیانوسی کشور، رقابت‌پذیر با بنادر گوادر پاکستان و سلاله عمان و دارای جایگاه ممتاز در زنجیره حمل و نقل بین‌الملل؛				
۱۷. نقش آفرینی بندر شهیدرجائی به عنوان یکی از مهمترین بنادر ترانزیتی منطقه و رقابت‌پذیر با بنادر کشورهای حوزه خلیج فارس؛				
۱۸. ایفای نقش به عنوان یکی از قطب‌های علمی- دانشگاهی کشور و ارائه دهنده خدمات پشتیبانی فنی- مهندسی به کشورهای منطقه؛				
۱۹. پیشساز در زمینه تولید و توسعه و بهره‌برداری از انرژی‌های نو و صنایع مرتبط؛				
۲۰. برخوردار از منابع آبی متنوع و متناسب با استانداردهای مورد نیاز بخش‌های مختلف با تاکید بر دریای عمان؛				
۲۱. برخوردار از رویه‌ها و فرایندهای تقویت کننده پیوندهای همکارانه و شبکه‌ای درون و بین قلمرویی.				

۲-۱-۴- تخصص‌ها و اولویت‌های توسعه استان

برای تعیین اولویت و جهت گیری های اصلی برای آینده استان هرمزگان، ابتدا سهم هر یک از بخش های اصلی اقتصاد در GDP و همچنین سهم اشتغال استان در هر یک از بخش های مذکور بررسی شده است. سپس با استفاده از نظرات ۱۷ کارشناس ارشد استان، اولویت توسعه استان در آینده معرفی شده است. جدول شماره ۹۶ سهم در GDP و سهم از اشتغال استان هرمزگان در بخش های اصلی اقتصاد را نشان می دهد. براساس مطالعات انجام شده، سهم بخش صنعت و معدن از GDP برابر با ۴۷/۲ درصد است. سهم این بخش از اشتغال استان نیز برابر با ۲۹/۳ درصد است. بخش کشاورزی با سهم ۸/۱ درصد در GDP، ۹/۱۴ درصد از اشتغال استان را به خود اختصاص داده است. نهایتاً بخش خدمات بیشترین سهم را در GDP و اشتغال استان دارد.

جدول ۹۷: سهم در GDP و سهم از اشتغال استان هرمزگان در بخش های اصلی اقتصاد

ردیف	موضوع تخصص	سهم در GDP	سهم از اشتغال استان
۱	صنعت و معدن	۴۷/۲	۲۹/۳
۲	کشاورزی	۸/۱	۹/۱۴
۳	خدمات	۴۴/۷	۵۵/۸

بنابراین می توان گفت، تمرکز فعلی استان هرمزگان در بخش خدمات و صنعت و معدن است و بخش کشاورزی سهم اندکی را در اشتغال و تولید ناخالص داخلی به خود اختصاص داده است. برای تشخیص و تبیین جهت گیری آینده استان هرمزگان از نظرات کارشناسان و نخبگان استان استفاده شده است. نتایج بررسی نظرات کارشناسان نشان می دهد که ۴۰ درصد نخبگان جهت گیری آینده استان را در زمینه فعالیت صنعتی می دانند. همچنین بخش خدمات و کشاورزی سهم یکسان و برابر با ۲۰ درصد را دارند.

۲-۳-۱- چشم انداز توسعه استان و ماموریت های آن منظر آمایش سرزمین

استان هرمزگان در چشم انداز افق ۱۴۱۴ دارای ویژگی های زیر است:

دارای جایگاه اول در اقتصاد دریا محور و نقش آفرین به عنوان مهم ترین دروازه جنوبی تعاملات کشور؛ دست یافته به صنعت پیشرو، متنوع و دانش بنیان سازگار با محیط زیست با تکیه بر صنایع آب بر با رویکرد صادراتی در سطح ملی و فراملی؛ برخوردار از توسعه ای متوازن و پایدار، درونزا و سازمان فضایی متعادل مبتنی بر حفظ توان اکولوژیک و مشارکت حداکثری جامعه محلی؛ مرکز مدیریت و راهبری تعاملات ایران با کشورهای هدف در آسیای جنوب غربی، شاخ آفریقا و جنوب و جنوب شرق آسیا با توجه به پیشینه تاریخی؛ قطب ارائه دهنده خدمات برتر؛ قطب اصلی تولید و صادرات محصولات شیلاتی؛ ارائه دهنده طیف متنوعی از خدمات گردشگری ساحلی و دریایی با تکیه بر جزایر خلیج فارس و رقابت پذیر با رقبای منطقه ای؛ ارتقاء جایگاه منطقه ای بندر شهید رجایی؛ در راستای رقابت پذیری با بنادر کشورهای همجوار؛

گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان

قطب اصلی بانکرینگ کشور و ارائه خدمات کشتیرانی، ساخت، تعمیر و پشتیبانی انواع شناورها و حمل و نقل دریایی؛

قطب دوم صادرات انرژی کشور؛

استانی با بالاترین تعاملات، تبادلات و پیوندهای فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی با کشورهای حاشیه خلیج فارس و با تکیه بر پیشینه تاریخی؛

پیشتاز در امر آموزش، پژوهش و فعالیت های فناورانه در علوم، فنون و صنایع دریایی؛

جامعه ای نمونه و الگو در زمینه تعاملات اجتماعی بین اقوام و مذاهب کشور،

دارای کشاورزی (با تأکید بر محصولات صیفی) پیشرفته، متمرکز با بهره وری بالا و حداقل استفاده از منابع اکولوژیک؛

دارای مناطق آزاد و ویژه اقتصادی و سازمان های ملی توسعه گرا با اهداف و عملکرد همساز با اهداف توسعه منطقه و در مسیر ایفای نقش محلی، منطقه ای، ملی و فراملی از طریق اجرای قوانین و نظارت دقیق؛

جامعه ای توانمند، آگاه، خودباور، مشارکت جو، قانونمدار، مسئولیت پذیر، بهره مند از رفاه اجتماعی و مصون از آسیب های اجتماعی؛

استانی مستعد جهت نقش آفرینی در مدیریت و کنترل پیامدهای محیطی تغییرات اقلیم بویژه بحران آب در مقیاس منطقه ای و ملی از طریق توسعه تکنولوژی و صنعت تصفیه و شیرین سازی آب دریا و انتقال به استان های مجاور؛

استانی با مراکز زیستی تجهیز شده، ارتقا یافته و حفاظت شده به ویژه در سواحل شرقی (مکران غربی) و جزایر خلیج فارس برای توسعه فعالیت های اقتصادی و پذیرش جمعیت در مقیاس ملی؛

استانی با زیرساخت های ارتقا یافته در زمینه صنعت حمل و نقل کالا، مسافر و انرژی با تأکید بر حمل و نقل دریایی و ریلی در گستره استان به منظور ایفای نقش محوری در کریدور شمال و جنوب کشور و احیاگر مسیر تاریخی جاده آبی و خاکی ابریشم؛

پیشتاز در زمینه تولید و توسعه انرژی های نو (خورشیدی، جزر و مدی و ...).

جدول ۹۸: نقاط لنگرگاهی چشم انداز و تسهیم آن بین شهرستان ها

لنگرگاه های چشم انداز استان	ابوموسی	بستک	بشاگرد	بندرعباس	بندرلنگه	پارسیان	خاسکی	حاجی آباد	خمیر	رودان	سیریک	قشم	میناب
اقتصاد دریامحور	*	-	-	*	*	*	*	-	*	-	*	*	*
دروازه تعاملات جنوبی کشور	-	-	-	*	*	-	*	-	-	-	-	*	-
صنعت پیشرو و دانش بنیان	-	*	-	*	*	*	*	*	-	*	*	*	*
صنایع آب بر	-	-	-	*	*	*	*	-	-	-	*	*	*
توسعه متوازن و پایدار	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
حفظ توان اکولوژیک	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
راهبری تعاملات ملی با سایر کشورها	-	-	-	*	*	-	*	-	-	-	-	*	-
قطب خدمات برتر منطقه	-	-	-	*	*	-	*	-	-	-	-	*	*
قطب صادرات شیلاتی	-	-	-	*	*	-	*	-	*	-	*	*	*
خدمات گردشگری	*	-	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
ارتقا جایگاه بندر	-	-	-	*	*	-	*	-	-	-	*	*	-

-	*	*	-	-	-	*	-	*	*	-	-	-	بانکرینگ و پشتیبانی صنایع دریایی
-	-	-	-	-	-	*	*	*	-	-	-	*	صادرات انرژی
*	*	*	-	*	-	*	*	*	*	-	*	*	تعاملات و پیوند با کشورهای حوزه خلیج فارس
*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	تولید انرژی های نو
*	-	-	*	*	*	*	*	-	*	*	-	-	کشاورزی پیشرفته و با بهره وری بالا
-	*	*	-	-	-	*	-	*	*	-	-	-	مناطق آزاد
-	*	*	-	-	-	*	-	*	*	-	-	-	مناطق ویژه اقتصادی
*	*	*	-	-	-	*	-	*	*	-	-	-	سازمان های توسعه گرا
*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	جامعه های قانون مدار و سالم
*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	برخورداری از رفاه اجتماعی
*	*	*	*	-	-	*	-	*	-	-	-	-	مدیریت بحران آب
-	*	*	-	-	-	*	-	-	*	-	-	-	پشتیبانی تامین آب

													شیرین استانهای همجوار
													مراکز زیستی تجهیز شده در سواحل مکران و خلیج فارس
*	-	*	-	-	-	*	-	-	-	-	-	-	زیرساخت های حمل و نقل در کریدور جنوب - شمال
*	*	*	-	-	-	*	*	*	*	-	-	-	تسهیل دسترس به دریا برای استانهای همجوار
-	--	*	-	-	-	*	*	*	*	*	-	-	

➤ بیانیه ماموریت

استانی هستیم با موقعیت ژئوپولتیکی ویژه در سطح ملی بعنوان یکی از ۵ استان استراتژیک کشور، مرکز تبادلات بین المللی کشور از طریق آبهای آزاد، ظرفیت های غنی دریامحور، توانمندی های ویژه صنعتی و خدمات برتر گردشگری به همراه مردمانی مشتاق مشارکت در پیشرفت استان، تلاش می کنیم با غلبه بر نارسایی های موجود، با توزیع متعادل جمعیت و فعالیت متناسب با توان اکولوژیکی در پهنه استان دسترسی عادلانه همه افراد را به مواهب توسعه فراهم کنیم.

از این رو با رویکرد برنامه محور و مشارکت محور تلاش می کنیم که از طریق بهره برداری پایه از ظرفیت های اساسی سرزمین و نقش آفرینی در راستای ارتقا کارکرد اقتصاد ملی در سطح فراملی، تقویت انسجام

ملی و منطقه ای و هویت ایرانی - اسلامی به عنوان الگوی ملی همزیستی همگرا و هم افزایی اقوام و مذاهب به تقویت زمینه ای اسکان جمعیت با رویکرد توسعه متعادل فضایی، توسعه فعالیت های اقتصادی دریا پایه، تولید انرژی های پاک و تجدیدپذیر و حل پایدار چالش های زیست محیطی منطقه، ایفا پگر نقش موثر منطقه ای و همچنین ایفاگر نقش موثر مرکزیت تعاملات فراملی با سایر کشورها باشیم.

۲-۲- تبیین اجمالی سناریوی توسعه فضایی استان (تبیین نیروهای پیشران توسعه فضایی استان، عدم قطعیت های توسعه فضایی استان، اولویت های توسعه فضایی استان، استنتاج الگوهای سازمان یابی فضا، تبیین و پهنه بندی عناصر سازمان فضایی استان)

الف: تبیین نیروهای پیشران توسعه فضایی استان

تجربه تهیه برنامه های توسعه منطقه ای و میزان تحقق و انعطاف پذیری آنها در دهه های اخیر، باعث سلب اعتماد مدیران و برنامه ریزان از روش های برنامه ریزی مبتنی بر پیش بینی و تحلیل روندها شد. با پیشرفت های علمی و ظهور علم جدید آینده پژوهی و آینده نگاری، محققان برنامه ریزی سعی کردند از قابلیت های این علم در توسعه فنون برنامه ریزی استفاده کنند؛ که به این ترتیب به تدریج با استفاده گسترده از آنها، روش ها و فنون آینده نگاری وارد بطن فعالیت های برنامه ریزی شد. یکی از این روش ها، تحلیل عوامل کلیدی و شناسایی پیشران های توسعه است. در این روش عوامل کلیدی و پیشران های اصلی توسعه شناسایی شده سپس با مدیریت سناریو محور آنها، چارچوب برنامه ریزی و سیاست گذاری انعطاف پذیری متناسب با شرایط منطقه برنامه ریزی ارائه میشود. پیشران های توسعه استان هرمزگان بر اساس شرح خدمات آمایش استان، در هشت محور اصلی منتج از سیاست های کلان ملی، منطقه ای و مطالعات وضع موجود استان مورد بررسی قرار گرفت. حاصل این بررسی ها ۹۱ پیشران در ۸ محور است که در جدول زیر ارائه شده است.

جدول ۹۹: نیروهای پیش ران های توسعه فضایی استان هرمزگان در موضوعات محوری

پیشران	محور
<ul style="list-style-type: none"> ✓ سیاستگذاری نرخ باروری ✓ ترکیب قومی جمعیت ✓ نقش کارکردی و سیاست اسکان جمعیت بندر جاسک ✓ نقش کارکردی و سیاست اسکان جمعیت بندر پارسیان ✓ سیاست اسکان جمعیت و جمعیت پذیری در جزایر ✓ جمعیت شهری ✓ جمعیت روستایی ✓ رشد جمعیت 	<p>ساختار جمعیت و مهاجرت</p>
<ul style="list-style-type: none"> ✓ دسترسی به کریدورهای بین المللی ✓ دسترسی به آبهای آزاد ✓ حمل و نقل دریایی ✓ کارکرد بندر ✓ حمل و نقل ریلی ✓ فرودگاههای بین المللی ✓ ترانزیت کالا ✓ زیرساختهای حمل و نقل ✓ شیوههای حمل و نقل جدید 	<p>ساختار و الگوی حمل و نقل و ارتباطات</p>

پیشران		محور
	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ظرفیت حمل و نقل ✓ تکنولوژی و فناوری‌های نوین ✓ مراکز تحقیق و توسعه ✓ دولت الکترونیک ✓ دسترسی به فضای اطلاعات 	
<ul style="list-style-type: none"> ✓ مناطق آزاد و ویژه اقتصادی ✓ خوشه‌ها و شهرک‌های صنعتی ✓ صنایع تبدیلی و تکمیلی ✓ صنعت گردشگری ✓ مکانیزاسیون کشاورزی ✓ صادرات محصولات کشاورزی ✓ گلخانه‌ها و کشاورزی خارج از فصل ✓ نرخ اشتغال ✓ نرخ بیکاری ✓ بارتکفل 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ صنایع دریایی ✓ فعالیت‌های اقتصادی انرژی بر ✓ تکنولوژی صنایع آب شیرین کن دریا ✓ رقابت منطقه‌ای ✓ ظرفیت سواحل مکران ✓ تجارت و بازرگانی استان ✓ قاچاق کالا ✓ اقتصاد پنهان و غیر رسمی ✓ خصوصی سازی ✓ سرمایه‌گذاری داخلی ✓ سرمایه‌گذاری خارجی ✓ درآمد سرانه استان ✓ تولید ناخالص داخلی ✓ صادرات غیر نفتی ✓ صنایع کشتی سازی 	<p>ساختار تولید (اقتصاد گلان)</p>

پیشران	محور
<ul style="list-style-type: none"> ✓ زیرساخت‌های انرژی ✓ بهره‌برداری از میادین مشترک ✓ الگوی مصرف انرژی ✓ انرژی‌های نو و تجدیدپذیر ✓ صادرات انرژی ✓ بانکرینگ (سوخت رسانی به کشتی‌ها) 	<p>ساختار تولید و مصرف انرژی</p>
<ul style="list-style-type: none"> ✓ جمعیت مرکز استان ✓ پراکنش جمعیت در پهنه استان ✓ ضریب شهرنشینی ✓ شهرهای متوسط ✓ شهرهای کوچک ✓ حاشیه نشینی 	<p>ساختار و الگوی نظام سکونتگاهی</p>

پیشران	محور
<ul style="list-style-type: none"> ✓ امید به زندگی ✓ رفاه اجتماعی ✓ مراکز علمی و دانشگاهی ✓ کیفیت آموزش دانشگاهها ✓ تعامل مراکز علمی و صنعتی ✓ سطح خدمات بهداشتی و درمانی 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ سطح آگاهی ودانش عمومی ✓ عدالت اجتماعی ✓ آسیب های اجتماعی ✓ اعتماد اجتماعی ✓ تعلق و عرق ملی ✓ وضعیت معیشتی ✓ سازمان های مرم نهاد ✓ پیوندهای اجتماعی ✓ مهاجرت های برون استانی ✓ مهاجرت های درون استانی ✓ حقوق اقوام و گروه های مذهبی ✓ خدمات برتر فرامنطقه ای
	<ul style="list-style-type: none"> ✓ امنیت منطقه ✓ تعامل اقوام مختلف ✓ قانون گرایی ✓ توزیع اعتبارات دولتی ✓ ساختار مدیریتی یکپارچه ✓ میزان شفافیت اداری

ساختار و الگوی تحولات اجتماعی فرهنگی

ساختار نظام تصمیم گیری

پیشران	محور
✓ جزایر استان	ساختار طبیعی، اقلیمی و چالش های زیست محیطی
✓ مناطق چهارگانه محیط زیستی	
✓ فشار زیست محیطی	
✓ منابع آبی	
✓ موقعیت استراتژیک استان	
✓ ظرفیت زیستی	
✓ الگوی مصرف آب	

در ادامه مطالعات انجام شده، با استفاده از روش تحلیل اثرات متقابل و نرم افزار میک مک به دسته بندی نیروهای پیشران (متغیرهای تأثیرگذار، متغیرهای دو وجهی، متغیرهای تأثیرپذیر و متغیرهای مستقل) و تعیین عوامل کلیدی اقدام شده است.

جدول ۱۰۰: تعیین و تقسیم بندی انواع پیشران براساس روش تحلیل اثرات متقابل

ناحیه ۱ (تاثیرگذار)	ناحیه ۲ (دو وجهی)	ناحیه سه (تاثیرپذیر)	ناحیه چهار (مستقل)
۱. تعامل مراکز علمی و صنعتی	۳۲. پراکنش جمعیت در پهنه استان	۶۳. صنایع دریایی	۷۵. صنایع کشتی سازی
۲. دسترسی به آبهای آزاد	۳۳. وضعیت معیشتی	۶۴. تولید ناخالص داخلی	۷۶. سیاستگذاری نرخ باروری
۳. جمعیت مرکز استان	۳۴. ظرفیت زیستی	۶۵. خصوصی سازی	۷۷. فرودگاه‌های بین‌المللی
۴. خدمات برتر فرمانطقه ای	۳۵. دسترسی به کریدورهای بین‌المللی	۶۶. صادرات انرژی از بنادر استان	۷۸. توزیع اعتبارات دولتی
۵. سطح آگاهی و دانش عمومی	۳۶. ضریب شهرنشینی	۶۷. فشار زیست محیطی	۷۹. جزایر استان
۶. امید به زندگی	۳۷. حمل و نقل دریایی	۶۸. شهرهای متوسط	۸۰. درآمد سرانه استان
۷. کیفیت آموزش دانشگاهها	۳۸. رفاه اجتماعی	۶۹. نرخ اشتغال	۸۱. صادرات محصولات کشاورزی
۸. مراکز علمی و دانشگاهی	۳۹. زیرساخت‌های حمل و نقل	۷۰. تکنولوژی صنایع آب شیرین کن دریا	۸۲. مصرف آب الگوی بهره‌بردار از میدین مشترک نفت و گاز
۹. سرمایه‌گذاری خارجی	۴۰. موقعیت استراتژیک استان	۷۱. گلخانه ها و کشاورزی خارج از فصل	۸۴. مکانیزاسیون کشاورزی
۱۰. منابع آبی	۴۱. کارکرد بنادر	۷۲. قانون گرای	۸۵. نرخ بیکاری
۱۱. ساختار مدیریتی یکپارچه	۴۲. مهاجرت برون استانی	۷۳. شهرهای کوچک	۸۶. انرژی زیرساخت‌های قاجاق کالا
۱۲. بانکرینگ (سوخت رسانی به کشتی‌ها)	۴۳. انرژی‌های نو و تجدیدپذیر	۷۴. مناطق چهارگانه محیط زیستی	۸۸. اقتصاد پنهان و غیر رسمی
۱۳. تعامل اقوام مختلف استان	۴۴. ترکیب قومی جمعیت		۸۹. میزان شفافیت اداری
۱۴. دسترسی به فضای اطلاعات	۴۵. شبهه‌های حمل و نقل جدید		۹۰. پارتکفل
۱۵. استقرار فعالیت‌های اقتصادی انرژی بر	۴۶. ظرفیت حمل و نقل		۹۱. الگوی مصرف انرژی
۱۶. نقش کارکردی و سیاست اسکان جمعیت بندر جاسک	۴۷. آسیب‌های اجتماعی		
۱۷. ظرفیت سواحل مکران	۴۸. تکنولوژی و فناوری‌های نوین		
۱۸. ترانزیت کالا	۴۹. رشد جمعیت		
۱۹. سطح خدمات بهداشتی و درمانی	۵۰. عدالت اجتماعی		
۲۰. دولت الکترونیک	۵۱. ریلی حمل و نقل		
۲۱. اعتماد اجتماعی	۵۲. تعلق و عرق ملی		
	۵۳. رقابت منطقه ای		
	۵۴. حاشیه نشینی		
	۵۵. مهاجرت درون استانی		
	۵۶. بندر پارسیان نقش کارکردی و سیاست اسکان جمعیت		

		۵۷. تجارت و بازرگانی استان	۲۲. مراکز تحقیق و توسعه
		۵۸. پیوندهای اجتماعی	۲۳. سرمایه‌گذاری داخلی
		۵۹. سازمان های مرم نهاد	۲۴. جمعیت روستایی
		۶۰. صنایع تبدیلی و تکمیلی	۲۵. سازمان های توسعه گرا
		۶۱. حقوق اقوام و گروههای مذهبی	۲۶. مناطق آزاد و ویژه اقتصادی
		۶۲. سیاست اسکان	۲۷. صنعت گردشگری
		جمعیت و جمعیت پذیری در جزایر	۲۸. جمعیت شهری
			۲۹. خوشه ها و شهرک های صنعتی
			۳۰. امنیت منطقه
			۳۱. صادرات غیر نفتی

براساس موقعیت عوامل ناحیه اول و دوم و همچنین براساس شرایط استان و با توجه به نظرات کارشناسان محترم استان، ۳۱ عامل کلیدی به شرح جدول شماره ۲-۷ انتخاب شده اند. لازم به ذکر است که در ادامه مطالعات، از مجموعه ۳۱ عامل کلیدی انتخاب شده، براساس عدم قطعیت ها و همچنین براساس میزان اهمیت این عوامل در برنامه‌ریزی استان، عدم قطعیت های بحرانی انتخاب خواهند شد، تا این عدم قطعیت های بحرانی ورودی های معادله سناریوهای توسعه فضایی استان را تشکیل دهند.

جدول ۱۰۱: تبیین عوامل کلیدی در برنامه ریزی و توسعه استان هرمزگان در هر یک از موضوعات

محوری

نمره تأثیرگذاری	عوامل کلیدی	موضوعات محوری
۱۸۰	ترکیب قومی جمعیت	ساختار جمعیت و مهاجرت
۱۷۷	رشد جمعیت	
۱۳۵	سیاست اسکان جمعیت و جمعیت پذیری در جزایر	
۱۸۶	سرمایه‌گذاری خارجی	ساختار تولید (اقتصاد کلان)
۱۷۴	استقرار فعالیت‌های اقتصادی انرژی بر	
۱۵۲	مناطق آزاد و ویژه اقتصادی	
۱۵۱	صنعت گردشگری	
۱۴۰	صنایع تبدیلی و تکمیلی	ساختار و الگوی حمل و نقل و ارتباطات
۲۰۲	دسترسی به آبهای آزاد	
۱۹۵	دسترسی به کریدورهای بین‌المللی	
۱۸۹	زیرساخت‌های حمل و نقل	
۱۸۵	کارکرد بنادر	
۱۸۰	شیوه‌های حمل و نقل جدید	
۱۷۸	تکنولوژی و فناوری‌های نوین	
۱۶۵	دولت الکترونیک	
۱۵۹	مراکز تحقیق و توسعه	ساختار تولید و مصرف انرژی
۱۸۲	انرژی‌های نو و تجدیدپذیر	
۱۷۸	بانکرینگ (سخت رسانی به کشتی‌ها)	ساختار و الگوی نظام سکونت گاهی
۲۱۱	پراکنش جمعیت در پهنه استان	
۱۹۹	جمعیت مرکز استان	ساختار و الگوی تحولات اجتماعی - فرهنگی
۲۲۲	تعامل مراکز علمی و صنعتی	
۱۹۸	خدمات برتر فرمانطقه ای	
۱۷۹	آسیب‌های اجتماعی	
۱۳۹	حقوق اقوام و گروه‌های مذهبی	ساختار نظام تصمیم‌گیری
۱۷۹	ساختار مدیریتی یکپارچه	
۱۷۶	تعامل اقوام مختلف استان	
۱۵۳	سازمان‌های توسعه‌گرا	
۱۴۵	امنیت منطقه	ساختار طبیعی، اقلیمی و چالش‌های زیست محیطی
۲۰۳	ظرفیت زیستی	
۱۸۸	موقعیت استراتژیک استان	
۱۸۰	منابع آبی	

ب: عدم قطعیت های توسعه فضایی استان

با افزایش عدم قطعیت های برنامه ریزی، روش های سنتی برنامه ریزی برای آینده با رویکرد روندگرایی، گذشته نگری و پیش بینی، کارایی خود را از دست داده اند. به همین دلیل برنامه ریزان به سمت روش هایی برای برنامه ریزی روی آورده اند که بتوانند عدم قطعیت های مهم آینده را شناسایی و مدیریت نمایند. با توجه به اینکه بسیاری از مسائل و چالش های استان ها در برنامه ریزی متاثر از موضوعات و تصمیمات ملی است، بنابراین در مطالعات آمایش استان هرمزگان تلاش شده تا عدم قطعیت های به دو حوزه سرزمینی و موضوعی تقسیم شوند. عدم قطعیت های سرزمینی موضوعاتی را شامل می شود که، عرصه تصمیم گیری آنها ملی است و عدم قطعیت های موضوعی مسائلی را شامل می شود که به محورهای هشت گانه برنامه ریزی استان مربوط می شود. براساس مطالعات انجام شده در بخش های پیشین، ابتدا عدم قطعیت های سرزمینی و سپس عدم قطعیت های موضوعی در برنامه ریزی و توسعه استان هرمزگان معرفی می شوند.

ب-۱) عدم قطعیت های سرزمینی

بدیهی است نظام توسعه منطقه ای به طور مستقل از نظام تصمیم گیری ملی نیست و تحت تأثیر مولفه های ملی و منطقه ای است. به این منظور ۲۳ پیشران فرامنطقه ای و ملی که بر سرنوشت استان تأثیرگذار هستند و آینده نظام توسعه منطقه ای را متحول می سازند بر اساس مطالعات و بررسی های انجام شده، استخراج گردید. در پتل مشورتی که با حضور کارشناسان حوزه های مختلف مرتبط با بحث توسعه منطقه ای و آمایش سرزمین برگزار گردید، قطعیت و عدم قطعیت پیشران ها بررسی شده و از بین پیشران های مورد مطالعه ۷ پیشران جزء عدم قطعیت های مؤثر بر روند توسعه استان شناسایی شده اند. برای تعیین عدم قطعیت های بحرانی که در واقع محرک های اصلی سیستم توسعه هستند و بیشترین تأثیر را بر سایر پیشران ها دارند، میزان تأثیرگذاری هر یک از پیشران های ملی و همچنین اهمیت شان بر اساس نظرات کارشناسی استخراج گردید. در واقع عدم قطعیت های شناسایی شده براساس دو شاخص اهمیت و تأثیر گذاری ارزیابی شده و عدم قطعیت های بحرانی انتخاب شدند (جدول ۲-۸). نتایج بررسی ها و تکمیل پرسشنامه از کارشناسان نشان داد که پیشران های «بارگذاری جمعیت و فعالیت در

سواحل جنوب استان هرمزگان» و «تعامل ایران با کشورهای حوزه خلیج فارس» دارای

بیشترین میزان اهمیت و تأثیرگذاری بر نظام توسعه منطقه ای استان هرمزگان هستند و به عنوان عدم قطعیت‌های بحرانی در فرایند برنامه‌ریزی توسعه منطقه‌ای تعیین شده‌اند و فضای دو بعدی سناریوهای آتی توسعه استان را تشکیل می‌دهند. بر اساس وضعیت وقوع عدم وقوع هر یک از عدم قطعیت‌های بحرانی، برای آینده توسعه استان چهار سناریو قابل تصور است.

جدول ۱۰۲: تبیین عدم قطعیت‌های سرزمینی

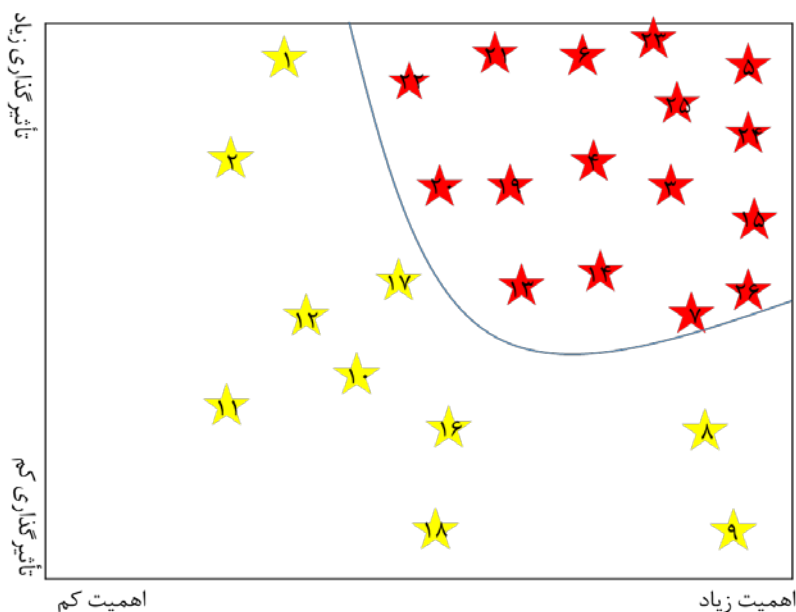
ردیف	پیشران ملی	قطعیت /عدم قطعیت	میزان تأثیرگذاری	اهمیت
۱	رابطه ایران با کشورهای حوزه خلیج فارس	عدم قطعیت	۴/۷۳	۴/۶۴
۲	بارگذاری جمعیت	عدم قطعیت	۴/۵۶	۴/۷۵
۳	پایداری برجام	قطعیت	۴/۳۱	۴/۲۳
۴	سرمایه گذاری اقتصادی داخلی و خارجی	عدم قطعیت	۴/۳۱	۴/۴۱
۵	توسعه و بهبود ناوگان حمل و نقل	عدم قطعیت	۴/۲۵	۴/۲۳
۶	سیاست خارجه دولت آمریکا	قطعیت	۴/۲۱	۴/۳۱
۷	سرمایه اجتماعی	قطعیت	۴/۱۸	۴۴/۲
۸	قاچاق و فرگی اقتصاد زیرزمینی	قطعیت	۴	۴/۲۹
۹	چالش های توسعه گردشگری	قطعیت	۴	۳۴/۱
۱۰	تورم	قطعیت	۴	۴/۲۵
۱۱	پایداری زیست محیطی	قطعیت	۴	۴/۳۱
۱۲	تغییرات اقلیمی	قطعیت	۴	۴/۱۸
۱۳	تامین آب	قطعیت	۳/۹۳	۴/۵۲
۱۴	فقر و نابرابری	قطعیت	۳/۸۷	۴/۱۱
۱۵	امنیت نظامی	قطعیت	۳/۸۷	۴
۱۶	بازار جهانی انرژی	قطعیت	۳/۸۱	۴
۱۷	فناوری اطلاعات	عدم قطعیت	۳/۶۸	۳۴/۱
۱۸	ساختار جمعیت	قطعیت	۳/۵	۳۳/۶
۱۹	انرژی های نو	عدم قطعیت	۴۳/۴۳۷۵	۳/۶۲۵
۲۰	بحران ریزگردها	عدم قطعیت	۳/۲۵	۳/۴۳۷۵
۲۱	سهم کشاورزی در رشد تولید ناخالص داخلی	قطعیت	۹۳/۱	۳/۲۵
۲۲	مخاطرات امنیتی گروه های تکفیری	قطعیت	۳۳/۱	۸۳/۱
۲۳	چالش های قومی و نزاع های هویتی	قطعیت	۳۳/۱۲۵	۳

ب-۲) عدم قطعیت های بحرانی موضوعی

در این مرحله، عدم قطعیت های بحرانی موضوعی مطابق با محورهای شرح خدمات آمایش استان مورد بررسی قرار گرفته است. همانطور که در بخش های پیشین اشاره شد، تعداد ۹۱ پیشران برای توسعه استان هرمزگان در موضوعات محوری از مطالعات و تحلیل های کارشناسی استخراج شده است. به منظور تبیین قطعیت یا عدم قطعیت این پیشران ها و تعیین عدم قطعیت های بحرانی در هر یک از ۸ محور شرح خدمات آمایش، پنل کارشناسی و جلسات مشورتی با حضور ۱۷ کارشناس با تخصص مرتبط با حوزه برنامه ریزی و توسعه منطقه ای و مسائل مرتبط با آن در استان هرمزگان برگزار گردید. برای رسیدن به نتیجه مطالعات، سه پرسشنامه شامل تحلیل اثرات متقابل بین پیشران های توسعه استان، میزان اهمیت و همچنین وضعیت وقوع (قطعیت یا عدم قطعیت) هر یک از پیشران در میان خبرگان و متخصصین آمایش سرزمین مورد بحث و مشورت قرار گرفت.

پرسشنامه تحلیل اثرات متقابل پیشران ها بر یکدیگر، با استفاده از تکنیک میک مک تجزیه و تحلیل شد. به همین منظور، داده های خام پرسشنامه ها وارد محیط نرم افزار میک مک شده، میزان تأثیرگذاری و تأثیرپذیری هر یک از پیشران ها مورد ارزیابی قرار گرفته، در نهایت با جمع بندی نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل مرحله میک مک، از بین ۹۱ پیشران توسعه استان، ۳۱ پیشران به عنوان پیشران های کلیدی توسعه تعیین شد. با بررسی و تحلیل پرسشنامه های دیگر که نظرات کارشناسان را در رابطه با میزان اهمیت و وضعیت وقوع هر یک از پیشران ها جمع آوری نموده، میزان اهمیت و قطعیت یا عدم قطعیت پیشران ها مورد ارزیابی قرار گرفت. براساس پرسشنامه عدم قطعیت ها می توان گفت که ۲۶ پیشران جزء عدم قطعیت های جدی استان در برنامه ریزی آتی استان می باشند.

آن چه که در این فرایند اهمیت دارد، تعیین عدم قطعیت های بحرانی است. برای تعیین عدم قطعیت های بحرانی در هر یک از موضوعات محوری استان، ۲۶ عدم قطعیت با دو مؤلفه میزان تأثیرگذاری (تحلیل اثرات متقابل و نرم افزار میک مک) و میزان اهمیت (پرسشنامه طیف لیکرت) با یکدیگر مورد مقایسه قرار گرفته و عدم قطعیت هایی که از میزان تأثیرگذاری و اهمیت بالایی در مدیریت توسعه آینده استان هرمزگان برخوردار هستند به عنوان عدم قطعیت بحرانی و کلیدی انتخاب می شوند (شکل شماره ۱۲۹).

شکل ۱۲۹- ارزیابی عدم قطعیت ها براساس میزان اهمیت و میزان تأثیرگذاری

با تجزیه و تحلیل داده‌های دو پرسشنامه، در نهایت ۱۶ عدم قطعیت بحرانی در هشت محور کلان منطبق با شرح خدمات آمایش استخراج شد. براساس مطالعات انجام شده، در محور ساختار تولید و اقتصاد کلان، "سرمایه گذاری خارجی" و "استقرار فعالیت های اقتصادی آب بر" از جمله عدم قطعیت‌های بحرانی هستند. همچنین در بخش حمل و نقل و ارتباطات، "شیوه های نوین حمل و نقل" و همچنین "کارکرد بنادر" از عدم قطعیت‌های بحرانی می باشند که هر گونه تغییر در این عوامل آینده استان هرمزگان را تحت تأثیر قرار خواهند داد. "سوخت رسانی به کشتی‌ها یا به عبارتی بانکرینگ" و همچنین "انرژی‌های نو و تجدیدپذیر" نیز از عدم قطعیت‌های بحرانی و کلیدی در بخش مصرف انرژی هستند. براساس مطالعات انجام شده در زمینه نظام سکونتگاهی استان هرمزگان، شاهد "تمرکز شدید جمعیت در بندر عباس" به عنوان شهر مرکزی هستیم و همچنین "پراکنش جمعیت در پهنه استان" نیز از تعادل و توازن برخوردار نیست، لذا براساس نظرات کارشناسان و نتایج پنل نخبگان، دو عامل مذکور عدم قطعیت‌های بحرانی در نظام سکونتگاهی استان هستند. "منابع آب" که از جمله موضوعات اصلی در سطح ملی هستند در استان هرمزگان نیز در بخش زیست محیطی از عدم قطعیت های بحرانی هستند. در این بخش "ظرفیت زیستی" استان نیز از عدم قطعیت های کلیدی است. سایر نتایج در جدول شماره ۱۰۳ ارائه شده است.

جدول ۱۰۳: عدم قطعیت ها و عدم قطعیت های بحرانی در برنامه ریزی و توسعه استان هرمزگان

موضوعات محوری	عدم قطعیت ها	عدم قطعیت های بحرانی
محور ساختار تولید	<ul style="list-style-type: none"> ▪ استقرار فعالیت های اقتصادی ▪ انرژی بر ▪ سرمایه گذاری خارجی ▪ مناطق آزاد و ویژه اقتصادی 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ استقرار فعالیت های اقتصادی انرژی بر ✓ سرمایه گذاری خارجی
محور حمل و نقل و ارتباطات	<ul style="list-style-type: none"> ▪ زیرساخت های حمل و نقل ▪ شیوه های حمل و نقل جدید ▪ کارکرد بندر ▪ تکنولوژی و فناوری های نوین ▪ دولت الکترونیک 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ کارکرد بندر ✓ شیوه های حمل و نقل جدید
محور تولید و مصرف انرژی	<ul style="list-style-type: none"> ▪ بانکرینگ (سوخت رسانی به کشتی ها) ▪ انرژی های نو و تجدیدپذیر 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ سوخت رسانی به کشتی ها (بانکرینگ) ✓ انرژی های نو و تجدیدپذیر
محور ساختار نظام سکونتگاهی	<ul style="list-style-type: none"> ▪ پراکنش جمعیت در پهنه استان ▪ جمعیت مرکز استان 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ پراکنش جمعیت در پهنه استان ✓ جمعیت مرکز استان
محور ساختار طبیعی، اقلیمی و زیست محیطی	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ظرفیت زیستی ▪ منابع آبی 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ظرفیت زیستی ✓ منابع آبی
محور ساختار جمعیت و مهاجرت	<ul style="list-style-type: none"> ▪ رشد جمعیت ▪ ترکیب قومی جمعیت 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ رشد جمعیت ✓ ترکیب قومی جمعیت
محور تحولات اجتماعی - فرهنگی	<ul style="list-style-type: none"> ▪ تعامل مراکز علمی و صنعتی ▪ آسیب های اجتماعی ▪ پیوندهای اجتماعی 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ تعامل مراکز علمی و صنعتی ✓ خدمات برتر فرامنطقه ای

موضوعات محوری	عدم قطعیت ها	عدم قطعیت های بحرانی
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ رفاه اجتماعی ▪ مراکز تحقیق و توسعه ▪ خدمات برتر فرامنطقه ای 	
محور ساختار نظام تصمیم-گیری	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ساختار مدیریتی یکپارچه ▪ امنیت منطقه ▪ سازمان های توسعه گرا ▪ تعامل اقوام مختلف استان 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ساختار مدیریتی یکپارچه ✓ تعامل اقوام مختلف استان

ج: استنتاج الگوهای سازمان یابی فضا

هدف از این بخش بررسی الگوهای اصلی شکل دهنده به ساختار فضایی استان منتج از مجموعه عناصر تشکیل دهنده بخش های مختلف صنعتی، خدماتی، زیربنایی و کشاورزی است، تا با توجه به تراکم، تجمع و ظرفیت تولیدی هر یک از آن ها، وضعیت کلی استان از نظر توزیع و ارتباط بین بخش های اصلی استان مشخص شود.

الگوهای شناسایی شده در استان هرمزگان بر سه دسته کلی **کانون، محور و پهنه** استوار است که نحوه پراکنش و توزیع عناصر و فعالیت ها بر این اساس مورد تفکیک و تحلیل قرار می گیرد. کانون به نقاطی از استان اطلاق می شود که با توجه به عناصر سازمان یافته در آن، قدرت جذب فعالیت ها و عملکردها را به خود داشته و با استفاده از امکانات زیربنایی توان خدمات رسانی به نواحی پیرامونی خود را دارد. این نقاط با توجه به مقیاس عملکردی خود به دو دسته اصلی و فرعی تقسیم می شوند. با توجه به شرایط حاکم بر استان و تجمع اکثر فعالیت ها و امکانات در بخش مرکزی، شهر بندرعباس به عنوان کانون اصلی و شهرهای بندرلنگه، حاجی آباد، میناب، رودان، پارسیان، قشم و کیش به لحاظ توان زیربنایی و اقتصادی خود در رده کانون های فرعی قرار می گیرند.

محورهای تشخیص داده شده در پهنه استان هرمزگان شامل کریدورهای ساحلی، عملکردی و ارتباطی است. در رابطه با کریدور ساحلی می توان گفت سکونت بیش از نیمی از جمعیت استان در این کریدور و

نیز وجود فعالیت های آبرزی پروری و صنعتی، همچنین تمرکز بندار و فعالیت های گردشگری، از عوامل اصلی تشخیص و تبیین این محور است.

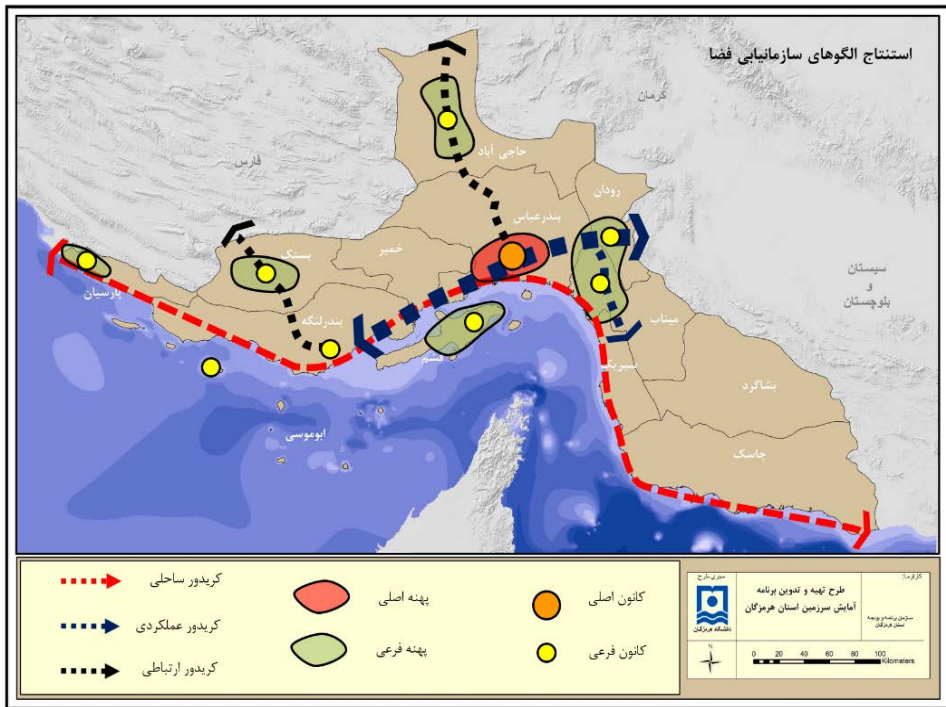
علاوه بر محور ساحلی، محور عملکردی شرقی - غربی که شهرستان بندرلنگه را با گذر از مرکز استان به شهرستان رودان متصل می کند، مهمترین کریدور استان از نظر دارا بودن فعالیت های اصلی و زیربنایی محسوب محسوب می شود. از جمله عواملی که سبب شکل گیری کریدور مذکور شده است سهم نسبی فعالیت های اصلی استان در این محور است که بر این اساس از مجموع ۸۶۵ کارگاه صنعتی موجود در استان تعداد ۴۷۳ کارگاه در این محور اصلی قرار دارند که بیش از نیمی از کارگاه های استان را شامل می شود. همچنین از بین فعالیت های مربوط به محصولات غذایی و آشامیدنی، تجهیزات حمل و نقل، تولید کک و فرآورده های حاصل از نفت و محصولات فلزی فابریکی بیشترین سهم از فعالیت ها را به خود اختصاص می دهند. قرارگیری بیش از نیمی از شهرک ها و نواحی صنعتی استان هرمزگان در محدوده مذکور اهمیت تشخیص این کریدور را به عنوان کریدور عملکردی استان تصدیق می کند. سایر فعالیت های اصلی این کریدور عملکردی در جدول شماره ۱۰۴ ارائه شده است.

جدول ۱۰۴: فعالیت های اصلی موجود در کریدور عملکردی استان هرمزگان

فعالیت	مجموع کل	موجود در محور اصلی استان	سهم از کل
کارگاه های صنعتی	۸۶۵	۴۷۳	۵۴٪
نواحی صنعتی	۲۰	۱۰	۵۰٪
معادن	۷۸	۲۲۰	۳۵٪
صنایع معدنی	۲۴۸	۵۰۴	۴۹٪
مناطق آزاد	۶	۳	۵۰٪
مراکز آموزش عالی	۳۸	۱۰	۲۶٪
نقاط شهری	۳۸	۱۰	۲۶٪

علاوه بر کریدورهای ساحلی و عملکردی، با توجه به کانون های شکل گرفته و ارتباط بین آن ها و ارتباطات فرااستانی، محورهایی تحت عنوان کریدورهای ارتباطی تشخیص داده شده اند که مهمترین آن در طول کریدور بین المللی جنوب - شمال و در راستای خط آهن سراسری کشور است که علاوه بر دارا بودن عملکرد ترانزیتی نقش محوری را در ارتباط شهرستان حاجی آباد با مرکز استان ایفا می کند. دیگر کریدور ارتباطی موجود در استان در راستای بندر لنگه و منتهی به استان فارس است که به واسطه پیوندهای فرهنگی و اقتصادی استان هرمزگان با استان فارس مورد توجه قرار گرفته است.

سومین الگوی مورد بررسی در استنتاج الگوهای سازمان یابی فضا، شامل پهنه های عملکردی است که بر اساس تجمع فعالیت‌های استان به صورت خوشه های متمرکز شناسایی شده است. همانطور که در نقشه شماره ۱۳۰ مشاهده می شود، پهنه های موجود استان به دو دسته اصلی و فرعی تقسیم شده است که بر اساس تنوع و تراکم فعالیت‌ها در پهنه‌های مورد نظر مشخص شده اند. بر این اساس مهمترین پهنه شکل گرفته در استان هرمزگان در قسمت مرکزی و شهرستان بندرعباس قرار دارد که به علت تمرکز امکانات و تجمع بیشتر عناصر فعالیتی نسبت به دیگر قسمت های استان به عنوان پهنه اصلی در نظر گرفته شده است. دیگر پهنه های تشخیص داده شده شامل شهرستان‌های رودان و میناب، قشم، بستک، حاجی آباد و پارسیان است که با وجود تجمع عناصر به دلیل تراکم و تنوع کمتر فعالیت ها در رده پهنه های فرعی قرار گرفته اند. در مجموع الگوی سازمانیابی فضایی استان هرمزگان به نحوی است که اکثر فعالیت ها به صورت متمرکز در بخش مرکزی استان تجمع شده اند و برخی کانون ها و پهنه‌های تشخیص داده شده در قسمت های پیرامونی استان از اهمیت کمتری به لحاظ فعالیت های اصلی نسبت به بخش مرکزی یعنی شهرستان بندرعباس برخوردارند.

شکل ۱۳۰: استنتاج الگوهای سازمانیابی فضا

د: تدوین سناریوهای توسعه استان هرمزگان

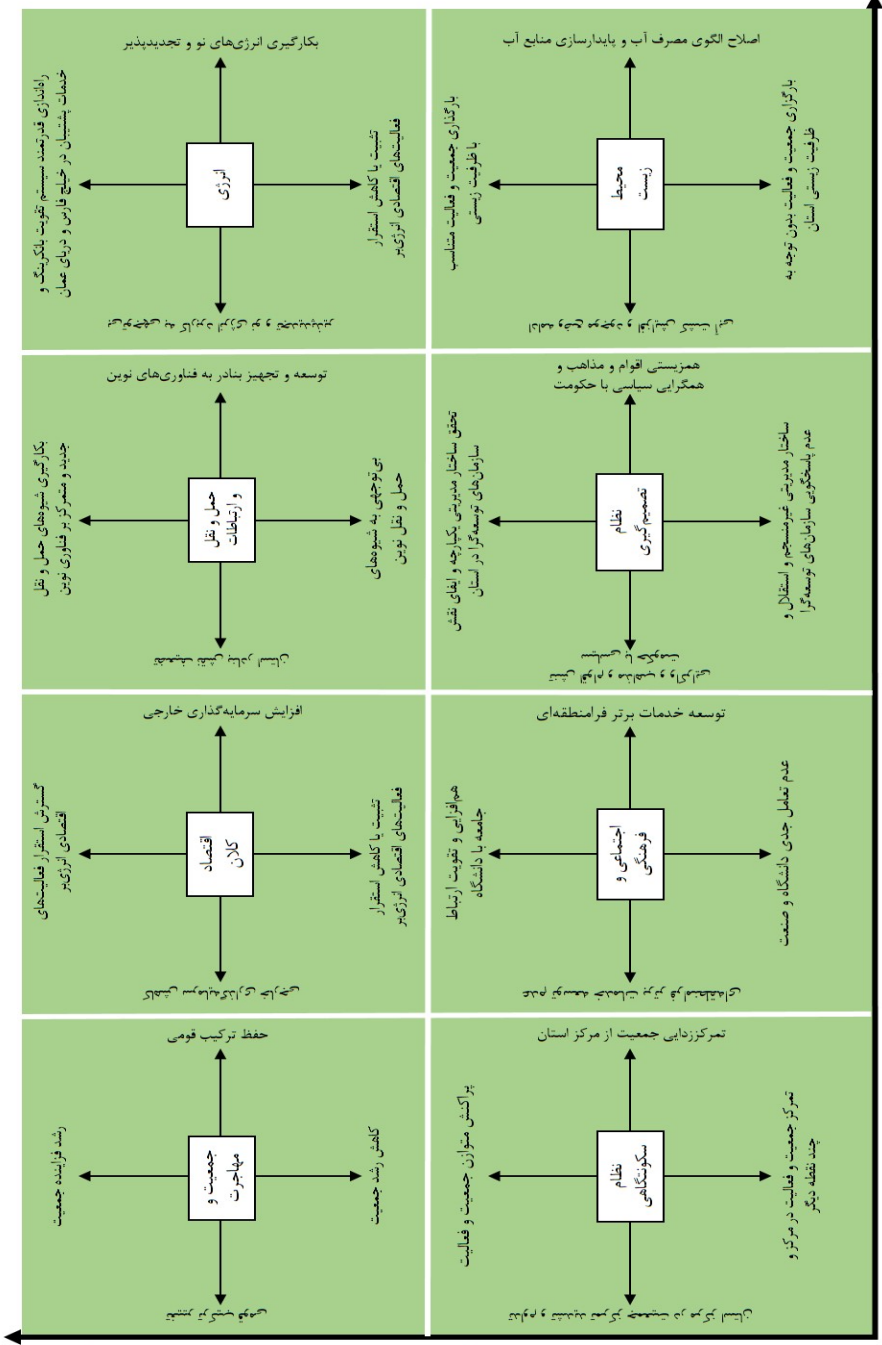
عدم قطعیت‌های بحرانی سرزمینی شامل بارگذاری جمعیت و فعالیت در سواحل و جزایر استان و همچنین تعامل بین‌المللی با کشورهای حوزه خلیج فارس، که در مرحله قبل شناسایی شده‌اند، برای هر یک دو حالت مختلف (وقوع یا عدم وقوع) را در آینده می‌توان تصور نمود. در نتیجه چهار سناریوی اصلی در آینده استان هرمزگان ترسیم می‌شود. در واقع دو عدم قطعیت بحرانی "بارگذاری جمعیت و فعالیت در سواحل و جزایر استان هرمزگان" و "تعامل ایران با کشورهای حوزه خلیج فارس"، وقوع و یا عدم وقوع شان و حالت‌هایی که ممکن است برای هر یک از پیشران‌های فوق بیافتند، سناریوهای متفاوتی از آینده استان را ایجاد می‌کنند. بازتاب این دو عدم قطعیت و سناریوهای حاصل از چهار حالت ممکن از وضعیت آن در آینده، یک ماتریس چهارخانه‌ای است که در شکل شماره ۱۳۱ نمایش داده شده است.

شکل ۱۳۱: سناریوهای چهارگانه برنامه ریزی توسعه استان هرمزگان

محور افقی ماتریس سناریو، به قطعیت و عدم قطعیت پیشران تعامل ایران با کشورهای حوزه خلیج فارس و محور عمودی قطعیت یا عدم قطعیت پیشران بارگذاری جمعیت و فعالیت در سواحل و جزایر استان، اختصاص دارد. اولین سناریو حاصل وقوع قطعی دو پیشران است. یعنی سناریویی که در آن بارگذاری جمعیت و فعالیت در سواحل و جزایر استان در پهنه استان صورت گرفته است و ایران با کشورهای حوزه خلیج فارس تعامل و ارتباط سازنده ای برقرار کرده است. این سناریو توسعه و نقش فرامنطقه‌ای استان هرمزگان را در سطح ملی نشان می‌دهد. سناریو دوم و سوم حالت‌هایی از آینده استان هرمزگان هستند که یکی از دو عدم قطعیت بحرانی اتفاق افتاده است. سناریو دوم، سناریویی است که عدم قطعیت بارگذاری جمعیت و فعالیت در سواحل و جزایر استان وقوع پیدا کرده و ایران با کشورهای حوزه خلیج فارس تعامل ندارد و از فرصت‌های اقتصادی که روابط بین کشورها فراهم می‌نماید، بی بهره است. این سناریو، سناریوی هم افزایی درون منطقه ای نام گرفته است. سناریو سوم نیز نشان می‌دهد که ایران با کشورهای حوزه خلیج فارس تعاملات و روابط سازنده‌ای دارد و روابط منطقه‌ای کشور بهبود یافته است و عدم قطعیت دیگر در کشور وقوع اتفاق نیفتاده است و جمعیت استان مبتنی بر روند رشد جمعیتی درونی خود است. این سناریو، به علت وقوع تعاملات با کشورهای منطقه، سناریوی هاب بازرگانی نام گذاری شده است. در نهایت سناریو آخر از آینده توسعه منطقه ای استان هرمزگان، حاصل عدم قطعیت دو پیشران سرزمینی بارگذاری جمعیت و فعالیت در سواحل و جزایر استان و تعامل با کشورهای حاشیه خلیج فارس است. در این حالت، توسعه استان متکی به فرصت‌ها و قابلیت‌های درونی خود بوده و عوامل بیرونی نقش چندانی در توسعه استان ایفا نمی‌کنند و از این رو سناریو، عنوان سناریوی پیشرفت درون زا نام گرفته است.

سناریو نقش آفرینی ملی و بین‌المللی

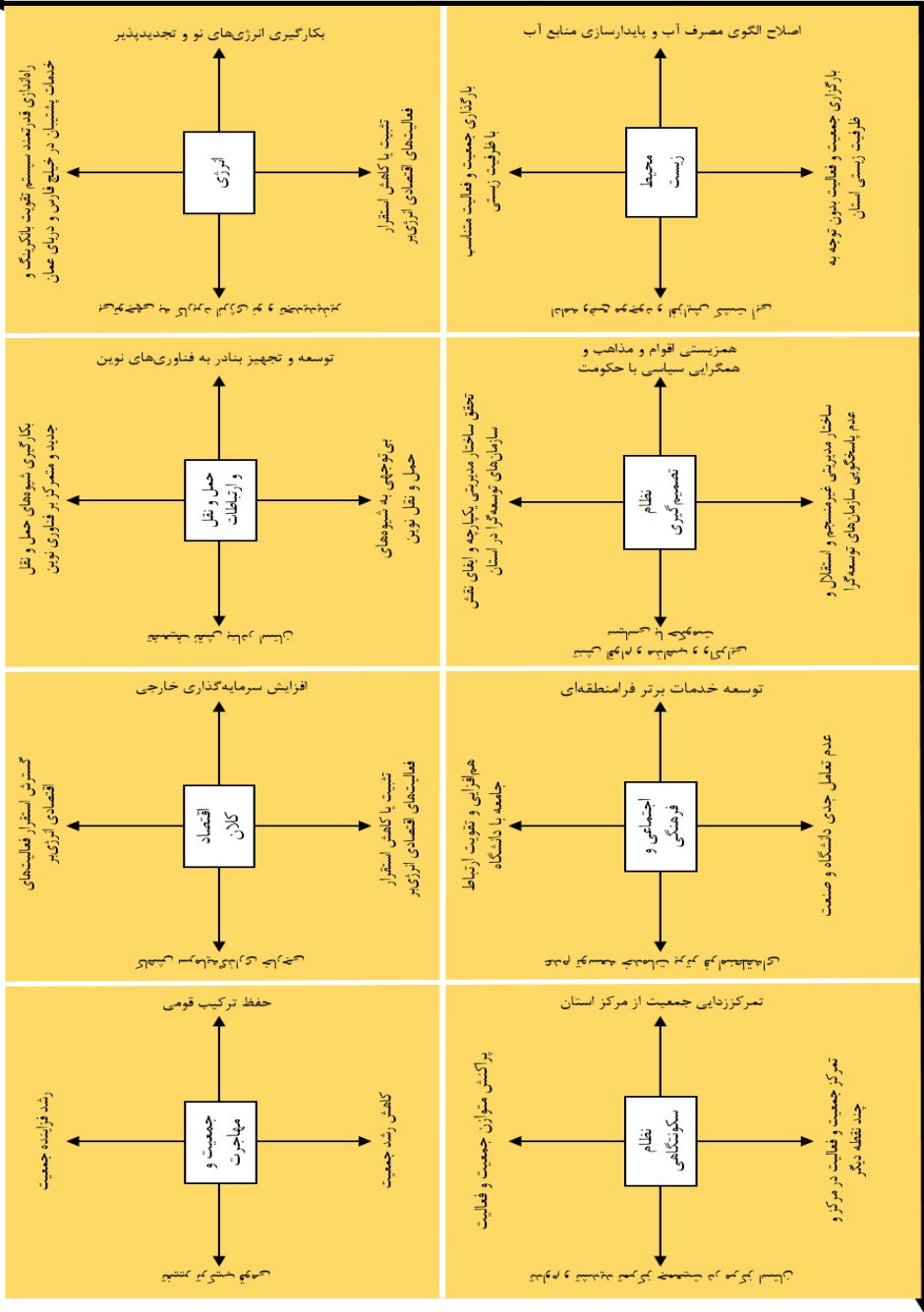
تفاعل بین‌المللی با کشورهای حوزه خلیج فارس

بارگذاری جمعیت و فعالیت در سواحل و جزائر استان

شکل ۱۳۲ سناریو اول (سناریوی نقش آفرینی ملی و بین‌المللی)

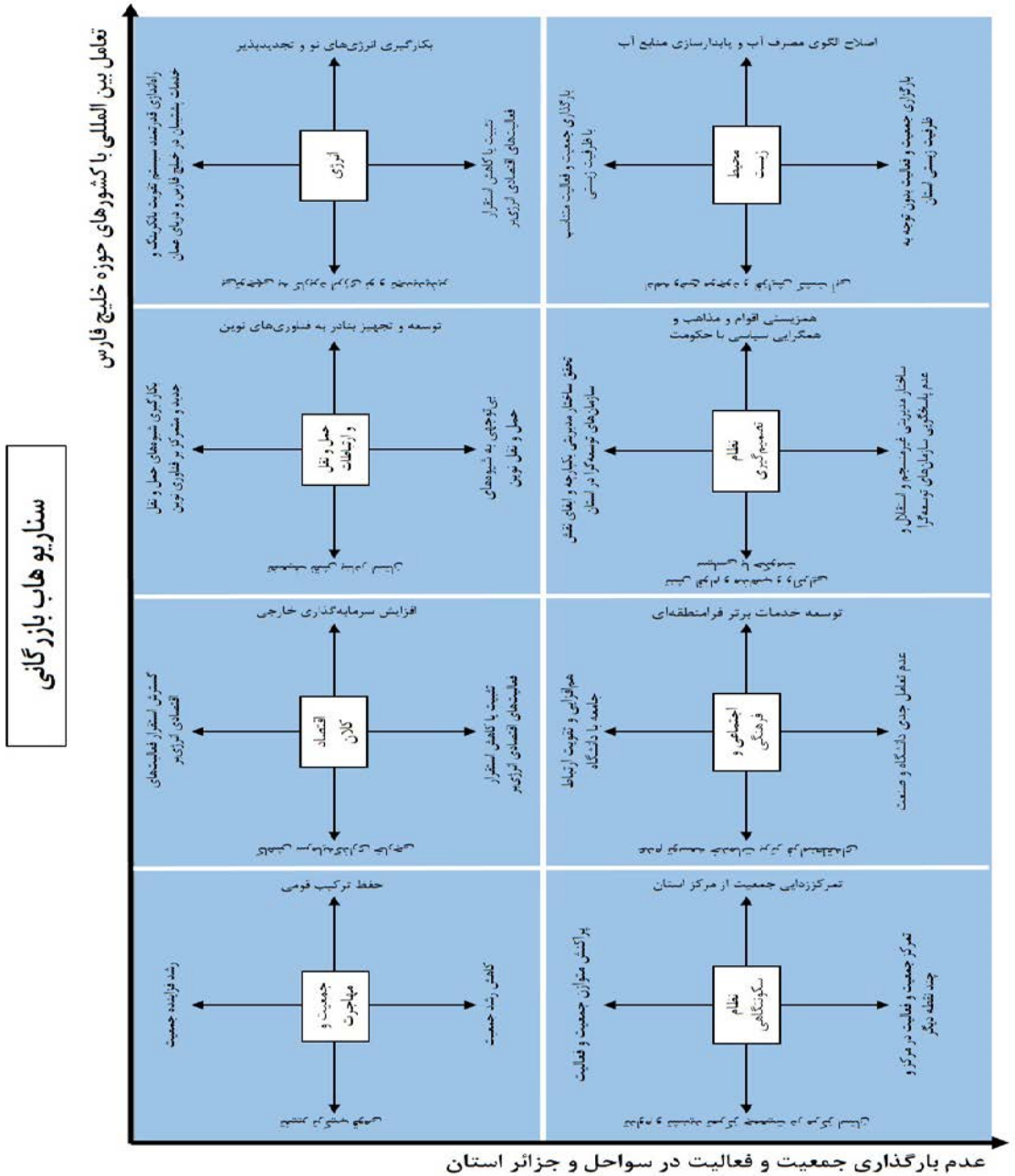
بارگذاری جمعیت و فعالیت در سواحل و جزائر استان

سناریو هم افزایی درون منطقه ای

عدم تعامل بین‌المللی با کشورهای حوزه خلیج فارس

شکل ۱۳۳: سناریو دوم (سناریو هم افزایی درون منطقه ای)

شکل ۱۳۴: سناریو سوم (سناریو هاب بازرگانی)

سناریوی اول: سناریوی نقش آفرینی ملی و بین المللی

سناریو اول تحت عنوان نقش آفرینی ملی و بین المللی، از قطعیت وقوع دو عامل اصلی سرزمینی یعنی بارگذاری جمعیت و فعالیت در سواحل و جزایر استان و تعامل با کشورهای حاشیه خلیج فارس اتفاق افتاده است. در واقع در این سناریو، ایران با کشورهای حاشیه خلیج فارس تعاملات و مراودات سازنده دارد و استان هرمزگان از مزایا و فرصت‌های اقتصادی که روابط بین المللی ایران با کشورهای حاشیه خلیج فارس، برای منطقه فراهم نموده، برخوردار می‌باشد. از سوی دیگر افزایش جهشی جمعیت از طریق بارگذاری جمعیت و فعالیت در سواحل مکران، پارسیان و جزایر استان، یکی دیگر از مهم‌ترین شرایط حاکم بر فضای سناریو توسعه استان هرمزگان است. قطعیت بارگذاری جمعیت و فعالیت در سواحل و جزایر استان و روابط بین المللی مناسب با کشورهای حاشیه خلیج فارس پیامدها و اثرات مختلفی بر معادله توسعه استان نهاد و منجر به تغییر و تحول در ابعاد مختلف اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و ... منطقه گردیده است.

روابط بین المللی ایران با کشورهای حوزه خلیج فارس رونق اقتصادی منطقه را در پی دارد و شرایط مناسبی را در رابطه با توسعه فعالیت‌های تجاری و صنعتی، ورود سرمایه و تکنولوژی‌های نوین برای منطقه و بویژه استان هرمزگان فراهم می‌کند. فرصت‌های جدید اشتغال که به موجب این روابط به وجود آمده است، جمعیت بالایی را مطابق با اهداف کلان ملی به استان جذب نموده است. بارگذاری جمعیت و فعالیت در مکران و پارسیان، پراکنش جمعیتی استان را از وضعیت نامتعادل و نامتوازن خارج کرده و توزیع متناسب جمعیت در پهنه استان با توجه به توان و قابلیت‌های پهنه‌ی سرزمینی آن صورت گرفته است. این بارگذاری جمعیت و فعالیت و افزایش مهاجرت‌های جدید به داخل استان پیامدهای متفاوت اجتماعی را نیز به دنبال داشته است که از اهم آن، تغییر در ترکیب قومی و جمعیتی استان می‌باشد. در این سناریو با توجه به بارگذاری جمعیت در مکران، افراد غیر بومی با تفاوت‌های فرهنگی و اجتماعی، وارد جامعه‌ای با بافت سنتی استان هرمزگان شده‌اند، که ممکن است این تفاوت‌ها و عدم ادغام دو فرهنگ منجر به تنش‌های قومی شود. بارگذاری جمعیت و فعالیت در سواحل و جزایر استان و توسعه روابط ایران با کشورهای حاشیه خلیج فارس، که منجر به توسعه اقتصادی و گسترش فعالیت‌های تجاری و دریایی شده است، پیامدهای زیست-محیطی متعددی، از قبیل افزایش نیاز به منابع آب شیرین، گسترش ورود آلاینده‌ها به محیط زیست، فشار زیستی و ... را متوجه استان می‌سازد. از این رو کاهش تاثیرات مخرب گسترش فعالیت‌های صنعتی و

سکونتی به محیط زیست به ویژه اکوسیستم حساس نواحی ساحلی نیازمند مدیریت هوشمند و یکپارچه سرزمینی است.

در سناریوی نقش آفرین ملی و بین المللی، در سایه رونق و افزایش فعالیت‌های صنعتی و بازرگانی و شکل‌گیری کانون‌ها و مراکز مهم جمعیتی و فعالیتی در پی بارگذاری و اسکان جمعیت و فعالیت در سواحل و جزایر استان، شبکه ارتباطی استان گسترش می‌یابد. به گونه‌ای که ایجاد و توسعه شبکه حمل و نقل کارآمد و متناسب با نیازهای استان و نقش فراملی که منطقه در حوزه خلیج فارس ایفا می‌کند، جز اولویت‌های توسعه استان شده است. گسترش شبکه سکونتگاهی و مراکز مهم فعالیتی و اقتصادی در دو سوی استان، سواحل پارسیان و مکران و نقش فراملی استان در حوزه تعاملات اقتصادی و سیاسی بین المللی در پی وقوع دو عدم قطعیت سرزمینی، منجر به تقویت ارتباطات و تعاملات بین استان‌های جنوبی کشور شده و شکل‌گیری و توسعه کریدور عسلویه - بندرعباس - مکران - چابهار در منطقه از دستاوردهای مهم و ارزشمند تعاملات منطقه‌ای می‌باشد. همچنین تبادلات تجاری گسترده‌ای که استان هرمزگان با کشورهای منطقه دارد، با افزایش کارکرد و ظرفیت بنادر همراه گردیده و عبور محورهای ارتباطی بین پسرکرانه و بندر ساحلی، زمینه‌های توسعه مناطق دوردست ساحلی را نیز ایجاد می‌نماید و روند ادغام نواحی پسرکرانه در بافت اقتصادی و اجتماعی استان را تسهیل نموده است. رونق اقتصادی و گسترش شهرنشینی، با افزایش مصرف انرژی و سوخت‌های فسیلی همراه است، این در حالیست که مسأله محدودیت منابع انرژی تجدید ناپذیر جدی شده و منابع سوخت‌های فسیلی رو به اتمام است. از طرفی، در سراسر جهان و کشورهای توسعه یافته به طور گسترده‌ای از زیرساخت‌های انرژی‌های نو در تامین انرژی مورد نیاز صنایع و فعالیت‌های دیگر، بهره می‌گیرند. بنابراین، پیشرفت تکنولوژی انرژی‌های نو و تجدیدپذیر، امکان ایجاد و توسعه زیرساخت‌های انرژی‌های نو و تجدیدپذیر را برای استان فراهم می‌کند. به کارگیری از انرژی‌های تجدیدپذیر و کاهش فشار بر انرژی‌های فسیلی از جمله اقداماتی است که استان هرمزگان می‌تواند در راستای کاهش مصرف انرژی فسیلی و آلودگی‌های ناشی از آن انجام دهد.

سازمان فضایی متشکل از این سناریو، شامل پهنه‌های مهم کشاورزی، صنعتی و خدماتی می‌باشد. در واقع بارگذاری گسترده جمعیت و فعالیت در پهنه استان و ارتباطات و مراودات سیاسی صورت گرفته با کشورهای حاشیه خلیج فارس و در نتیجه تسهیل روابط تجاری و صادرات و واردات در منطقه، منجر به رونق فعالیت‌های کشاورزی شده و پهنه‌های مهم کشاورزی در راستای تامین امنیت غذایی و خودکفایی استان هرمزگان و صادرات محصولات کشاورزی مورد نیاز بازار مصرف کشورهای منطقه شکل گرفته است. با رونق و

شکوفایی بخش کشاورزی استان، بهبود نرخ اشتغال قشر روستایی استان را در پی داشته و بخش بزرگی از جمعیت فعال روستایی در این بخش اشتغال دارند و استان گام مهمی در تامین اشتغال و درآمد مناسب برای ساکنین سکونتگاه‌های روستایی برداشته است. از سوی دیگر، مراکز خدماتی و صنعتی مهمی که در پهنه استان و نواحی دارای توان و مستعد توسعه بوجود آمده است؛ رشد و رونق بخش خدمات و صنعت استان هرمزگان و توسعه نواحی محروم و عقب مانده از روند توسعه را منجر شده است. کاهش نرخ بیکاری و ورود جامعه بومی در بافت اقتصادی پر رونق و مولد استان، پیامدهای مهم اجتماعی و فرهنگی از جمله، کاهش آسیب‌های اجتماعی و فقرزدایی و بهبود وضعیت معیشتی ساکنین استان داشته است.

بنابراین در سناریوی اول، نقش آفرینی ملی و بین المللی استان هرمزگان و تقویت موقعیت استراتژیکی استان در پی تعاملات بین المللی صورت گرفته و حضور دولت مرکزی در تصمیم‌گیری‌های استانی را پررنگ‌تر می‌سازد. از سوی دیگر ورود حجم بالایی از جمعیت به یک منطقه و تبدیل استان به یکی از مراکز مهم جمعیتی کشور، به لحاظ بر قراری امنیت و مدیریت سرزمین توجهات دولت مرکزی را بیش از پیش به خود جلب می‌نماید. مشارکت جامعه محلی در ساختار نظام تصمیم‌گیری و مدیریت استانی، اهمیت ویژه‌ای یافته است. ورود جمعیت مهاجر به استان حساسیت‌های محلی و اجتماعی را نسبت به مدیریت استان در پی داشته و استان هرمزگان با معضلات و مسائل اجتماعی و فرهنگی جدی دست و پنجه نرم می‌کند. بنابراین توجه به مطالبات جامعه محلی، ضمن رسیدگی به خواسته‌های ساکنین جدید و برقراری تعادل و توازن بین دو بافت ناهمگن از ضرورت‌های مدیریت استانی و ملی است.

سناریوی دوم: سناریوی هم افزایی درون منطقه ای

در این سناریو، بارگذاری جمعیت و فعالیت در سواحل و جزایر استان هرمزگان صورت گرفته و مهاجرت گسترده ای از نقاط مختلف کشور به استان هرمزگان اتفاق افتاده است. افزایش جمعیت استان، موجب تحولات اجتماعی و فرهنگی چشم‌گیری شده و روندهای اجتماعی جامعه را با تغییرات عمده‌ای رو برو ساخته است. از نکات قابل توجه در این سناریو تغییرات ترکیب قومی استان و تنوع فرهنگی می‌باشد که ورود مهاجران به منطقه به همراه داشته و بافت بومی و سنتی استان را با تنش‌های فرهنگی روبرو ساخته است. این رویداد برخوردهای اجتماعی با مدیریت استانی و حساسیت‌های افراد بومی نسبت به مدیران غیر بومی را افزایش می‌دهد. از نگاه دیگر، نیروی کار گسترده‌ای که به منطقه گسیل شده، فرصت‌های توسعه اقتصادی با سرمایه گذاری بخش داخلی را برای استان فراهم می‌نماید. بارگذاری جمعیت و فعالیت در

منطقه با تأمین خدمات مورد نیاز این جمعیت همراه بوده و فعالیت‌های اقتصادی برای تأمین اشتغال مورد نیاز این جمعیت در منطقه شکل گرفته است. به همین منظور صنایع آب بر و انرژی بر که استان نیز قابلیت‌های لازم برای پذیرش و استقرار این صنایع را دارد، در منطقه مستقر گشته، که ضمن افزایش ارزش افزوده بخش صنعت، اثرات توسعه به مناطق محروم و توسعه نیافته استان نیز القاء می‌شود.

سناریو حاکی از ضعف روابط بین المللی و به ویژه با کشورهای حاشیه خلیج فارس است و کشور در سطح کلان با تعاملات بین المللی ضعیفی روبرو است. تنش‌های سیاسی و عدم برقراری ثبات و امنیت اقتصادی و نظامی ناشی از این نابسامانی‌های سیاسی، زمینه‌های سرمایه‌گذاری‌های خارجی را به شدت تضعیف کرده است و در این سناریو، توسعه استان با هم‌افزایی درون منطقه‌ای همراه است و بخش عمده‌ای از فعالیت‌های اقتصادی استان متکی به سرمایه‌گذاری‌های داخلی و اعتبارات عمرانی است که دولت برای توسعه استان اختصاص می‌دهد. البته روابط بین کشورهای حاشیه خلیج فارس بر قیمت نفت در این سناریو بسیار حائز اهمیت است، این موضوع از آن جهت اهمیت دارد که بخش عمده‌ای از بودجه کشور را درآمدهای حاصل از فروش نفت تأمین می‌نماید. تداخلات و تنش‌های سیاسی بین کشورهای حوزه خلیج فارس که مهم‌ترین بازیگران تعیین کننده قیمت نفت هستند، تأثیر بسزایی بر درآمدهای نفتی کشورهای صادر کننده نفت دارند. نقش منطقه‌ای استان نیز به دلیل عدم ارتباط و تبادل سازنده با کشورهای همسایه، تضعیف شده و بازار کسب و کار و تجارت ساکنین با رکود مواجه بوده و ارتباط تجاری و داد و ستدهای کالا از کریدور دریای عمان بیشتر رونق داشته و خلیج فارس نقش ضعیفی در ترانزیت کالا ایفا می‌کنند.

در چنین فضایی از توسعه آینده استان، کانون‌های جدید جمعیتی در استان شکل گرفته و شبکه‌های ارتباطی و زیرساختی درون منطقه‌ای جهت تأمین نیازهای سکونتی این مراکز جمعیتی در سطح استان توسعه می‌یابد. بارگذاری جمعیت و فعالیت در سواحل و جزایر استان ساختار سکونتگاهی و سازمان فضایی استان را تغییر داده و امکان توزیع متوازن و متعادل جمعیت بویژه در نواحی شرقی و سواحل مکران را در اختیار استان قرار می‌دهد. علاوه بر مراکز جمعیتی شکل گرفته و تحول ساختار سکونتگاهی استان، پهنه‌های مهم کشاورزی، صنعتی متشکل از مکانیابی صنایع مهم انرژی بر و آب‌بر در سواحل و جزایر استان و محدوده‌های خدماتی در نواحی ساحلی و پسران‌های به منظور تأمین الزامات زیرساختی و خدماتی مورد نیاز استقرار جمعیت و فعالیت جدید در پهنه استان هرمزگان، سازمان فضایی استان را تحت تأثیر قرار داده است. پراکنش متعادل و متوازن جمعیت در مناطق شرقی و غربی استان در استان، به تعادل منطقه‌ای و سلسله مراتب سکونتگاهی منجر شده است. همچنین شبکه ارتباطی گسترده‌ای بین مراکز مهم جمعیتی و

گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان

فعالیتی استان توسعه یافته که پهنه‌های کشاورزی، صنعتی و خدماتی استان و مناطق سکونتگاهی را به یکدیگر و در یک ساختار منسجم ارتباطی، متصل می‌نماید.

افزایش جمعیت در استان به ویژه در اکوسیستم حساس و شکننده ساحلی، پیامدهای زیست محیطی بسیاری را برای استان در پی دارد، از جمله می‌توان به افزایش آلاینده‌های صنعتی که در پی رشد اقتصادی استان به محیط وارد می‌شود، اشاره نمود. از سوی دیگر اسکان جمعیت در هر منطقه‌ای به مصرف منابع زیست محیطی منجر می‌شود، در صورتی که برداشت و استفاده از منابع طبیعی بی رویه و بدون توجه به توان اکولوژیک استان صورت بگیرد، منجر به کاهش ظرفیت زیستی و تخریب محیط طبیعی می‌شود.

سناریوی سوم: سناریوی هاب بازرگانی

این سناریو راوی استانی است که در آن تعاملات سازنده ایران با کشورهای حاشیه خلیج فارس فرصت‌های متمیزی برای توسعه استان فراهم نموده است. با بهبود روابط سیاسی ایران با کشورهای همسایه و امنیت اقتصادی حاکم بر استان، زمینه‌های ورود سرمایه‌گذاری‌های خارجی به منطقه فراهم شده است، که این عامل مهمی در ورود تکنولوژی و توسعه صنعت و خدمات در استان هرمزگان می‌باشد. گسترش روابط بین المللی کشورهای حاشیه خلیج فارس، امنیت و ثبات را در استان تقویت می‌کند و استقرار فعالیت‌ها و صنایع سرمایه بر و حساس در منطقه قابل توجه می‌باشد.

در چنین شرایطی استان روابط تجاری گسترده‌ای با کشورهای حاشیه خلیج فارس برقرار کرده و صادرات و واردات کالا در بنادر غربی و مرکزی رونق یافته است و بندر شهیدرجایی به هاب بندری منطقه‌ای تبدیل شده و بخش عمده‌ای از فعالیت‌های بندرگاهی و خدماتی کشورهای حاشیه خلیج فارس را بر عهده گرفته و زیرساخت‌های حمل و نقل ریلی در کریدورهای اصلی فرا منطقه‌ای و بین بنادر مرتبط توسعه می‌یابد. علاوه بر نقش فرمانطقه‌ای بنادر بزرگ استان، مناطق پسرکرانه‌ای نقش پشتیبانی و مراکز لجستیک برای این بنادر را ایفا می‌کنند و بنادر خشک به منظور تسریع و تسهیل فرایند ترانزیت کالای بنادر ساحلی ایجاد شده‌اند و از طریق شیوه‌های حمل و نقل با ظرفیت بالای انتقال کالا با بندر ساحلی و پیشکرانه ارتباط یافته‌اند. توسعه فعالیت‌های اقتصادی که در منطقه رخ داده است و گسترش فعالیت‌های بندرگاهی و صنعتی در استان به ویژه نواحی ساحلی، بر ظرفیت‌های زیستی تأثیر سوء داشته و مسائل زیست محیطی، گسترش و تجهیز بنادر ساحلی را با محدودیت‌های روبرو ساخته است، از همین رو، توجهات مدیریتی و برنامه‌ریزی به تجهیز و ایجاد بنادر خشک در پسرکرانه و مدیریت یکپارچه نواحی ساحلی جلب می‌گردد. تنگه هرمز به

گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان

عنوان شاهره ارتباطی بین کشورهای حوزه خلیج فارس و دریای آزاد از اهمیت فوق العاده‌ای برخوردار شده و نقش مرکز فرا منطقه‌ای مرکز استان را به دنبال دارد. اتحاد و مراودات سیاسی بین کشورهای نفت خیز منطقه، به افزایش قدرت نفوذ ایران و منطقه و به ویژه در کنترل بازار جهانی نفت منجر شده و می‌تواند بر میزان قدرت سیاسی بین المللی منطقه تاثیر مثبت بگذارد.

قطعیت عدم بارگذاری جمعیت و فعالیت در سواحل و جزایر استان، موجب شده است تحولات چندانی در ساختار جمعیتی روی ندهد. تعاملات تجاری و سیاسی بین کشورهای منطقه، پیوندهای فرهنگی بین ساکنین این نواحی ایجاد می‌کند و تاثیر سبک زندگی جوامع دیگر بر مراودات اجتماعی استان قابل مشاهده خواهد بود. در واقع زمینه‌های تعامل بین اقوام مختلف دو سوی آب فراهم می‌شود. این تاثیرات جنبه‌های مثبت و منفی به همراه دارد. شاخص‌های اقتصادی شامل نرخ اشتغال و بیکاری، بار تکفل و ... به دلیل رونق بخش اقتصادی و بازرگانی استان تغییر و تحول یافته و فرصت‌های شغلی جدید سطح بیکاری منطقه را کاهش می‌دهد. بنابراین به دنبال افزایش سطح اشتغال، آسیب‌های اجتماعی که ریشه در بیکاری و عدم اشتغال جوانان دارد، در استان کم می‌شود. با توسعه فعالیتی و اقتصادی نواحی غربی استان و تبدیل برخی بنادر به هاب‌های منطقه‌ای ساختار نامتوازن نظام سکونتگاهی تشدید شده است. چرا که رونق اقتصادی مناطق غربی و مرکز استان، با شکل‌گیری کانون‌های مهم خدماتی و ارتباطی در پهنه غربی استان شکل می‌گیرد و ساکنین نواحی دور دست شرق استان برای دسترسی به موقعیت شغلی و خدمات و امکانات به غرب و مرکز استان مهاجرت می‌کنند.

سناریوی چهارم: سناریوی پیشرفت درون زا

سناریو چهارم از عدم وقوع دو پیشران سرزمینی بارگذاری جمعیت و فعالیت در سواحل و جزایر استان و تعامل با کشورهای حاشیه خلیج فارس ایجاد شده است. در واقع توسعه استان متکی به عوامل درونی بوده و بارگذاری جمعیتی و تعامل با کشورهای حاشیه خلیج فارس نقشی در فرآیند توسعه و فضای آتی استان هرمزگان ندارند. عدم روابط بین المللی ایران با کشورهای منطقه و تنش‌های سیاسی که بر منطقه حاکم است، بر روابط تجاری و بازرگانی استان تاثیرات منفی گذاشته و بازار صادرات و واردات استان از حوزه خلیج فارس کم رونق و در حالت رکود قرار گرفته است. بندرهایی که در غرب استان قرار دارند، کارایی قبلی خود را از دست داده‌اند. منازعات سیاسی بین کشورهای حاشیه خلیج فارس علاوه بر آن که توسعه استان را با محدودیت‌ها و مسائل امنیتی مواجه ساخته است، در درآمدهای حاصل از فروش نفت تاثیرات

منفی گذشته و این امر منجر به کاهش بودجه عمرانی که از درآمدهای ملی برای هر یک از استان های کشور اختصاص می یابد، شده است. بنابراین روند توسعه استان هرمزگان متکی بر قابلیت های درونی و روابط بین المللی از طریق دریای عمان می باشد و شاهد گسترش کارکرد بنادر شرقی هستیم. با افزایش توجهات به مناطق شرقی استان، برخی فعالیت های درون زای اقتصادی مثل صنایع انرژی بر و آبر در این نواحی مستقر می شود. بخش عمده ای از فعالیت های اقتصادی استان به شیلات، معادن، صنایع دریایی و کشاورزی تخصیص می یابد. پهنه های مهم فعالیتی که سازمان فضایی استان را تشکیل می دهند، در نواحی مستعد و دارای توان توسعه در بخش های مختلف کشاورزی، صنعتی و خدماتی پراکنده شده است. پهنه های کشاورزی در نواحی پسرکرانه در اراضی با قابلیت کشت و زراعت مستقر شده اند، همچنین بخش شیلات و صنایع تبدیلی این حوزه در سواحل استان گسترش یافته اند. صنایع پالایشگاهی در پهنه مرکزی استان، برای توسعه بخش تولیدات نفتی مکان یابی شده است. با روند تدریجی توسعه استان، برخی کانون های فعالیتی و جمعیتی در مناطق پسرکرانه ای بوجود آمده و شبکه حمل و نقلی استان، به منظور تامین ارتباط بین پهنه های مهم فعالیتی و مراکز مهم جمعیتی و پاسخگویی به الزمات ارتباطات منطقه ای در عرصه استان گسترش یافته است. با استقرار کاربری های صنعتی در این نواحی و ایجاد فرصت های اشتغال برای ساکنین، تا حدودی وضعیت معیشتی ساکنین محلی بهبود یافته و مناطق محروم استان با روندی تدریجی به سمت توسعه حرکت می کنند. این در حالیست که به دلیل اینکه جمعیت جدید در استان بارگذاری نشده است، تحولات جمعیتی خاصی در استان بوجود نیامده و بر اساس روندهای گذشته این تغییرات صورت می گیرد. با تکیه استان بر قابلیت ها و توان های بومی، اهمیت ساکنین و نیروی کار منطقه ای بیش از پیش شده و توجه به مطالبات مردم محلی و تلاش برای بهبود دسترسی ساکنین به امکانات و خدمات مورد نیاز، در نظام مدیریت استانی افزایش یافته، تا ضمن جلب رضایت ساکنین نسبت به نظام تصمیم گیری استان هرمزگان، از مهاجرت افراد به خارج از استان جلوگیری به عمل آورند. به نظر می رسد، در این سناریو با تاکید استان به پیشرفت درون زا، هر کدام از نواحی با استفاده از قابلیت ها و فرصت های توسعه ای که دارند، در فرآیند توسعه استان هرمزگان سهمیم شوند. بنابراین نواحی شرقی و محروم استان نیز وارد چرخه اقتصادی و توسعه منطقه ای استان شده، اما این روند تدریجی صورت می گیرد و فضای حاکم بر این سناریو، توسعه نامتوازن و نامتعادل در پهنه استان را نشان می دهد.

بنابر آنچه که در رابطه با فضای آتی توسعه استان هرمزگان در سناریوی مذکور گفته شد، مدیریت یکپارچه سرزمین، به منظور هدایت روند توسعه و پیامدهای ناشی از بارگذاری یا عدم بارگذاری جمعیت و فعالیت،

گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان

حفظ ارزش‌های زیست محیطی پهنه اکولوژیک استان و مدیریت روابط ملی و فرامنطقه‌ای استان، به ویژه زمانی که تعاملات مناسبی بین کشورهای حاشیه خلیج فارس برقرار نبوده و منطقه با تنش‌های سیاسی و نظامی روبرو است، از الزامات تمامی سناریوهای توسعه آتی استان می‌باشد.

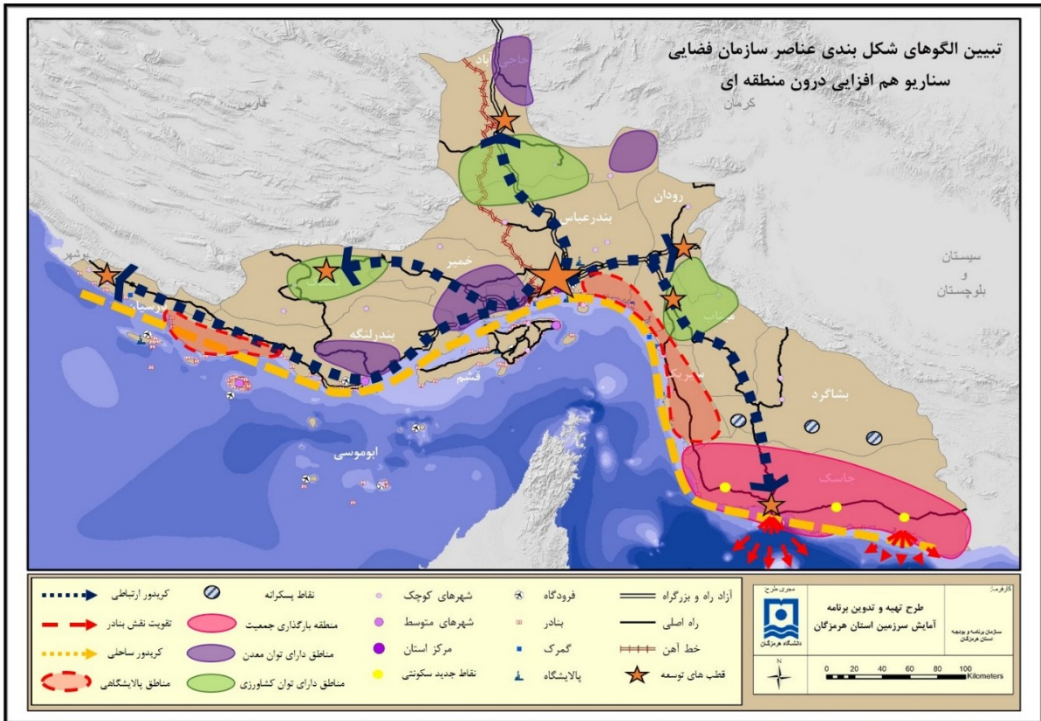
هـ الگوی شکل بندی سازمان فضایی استان در هر یک از سناریوها

بازتاب فضایی سناریوی نقش آفرین ملی و بین المللی

همانطور که در شکل شماره ۱۳۶ قابل مشاهده است، در سناریوی اول (قطعیت بارگذاری جمعیت و فعالیت در سواحل و جزایر استان و تعامل با کشورهای حوزه خلیج فارس) توسعه محورهای ترانزیتی ملی و فراملی در استان، گسترش و توسعه عملکرد بنادر غربی و ایجاد قطب‌های جدید عملکردی و بارگذاری جمعیت در نواحی مختلف استان هرمزگان شکل گرفته است. پهنه‌های اقتصادی و عملکردی متناسب با کارکرد و نقش فراملی استان و تغییرات جمعیتی گسترده، ساختار فضایی استان را متحول نموده است. به عبارتی، با تقویت و ارتقاء نقش عملکردی بنادر ساحلی، مناطق پسران‌ای نیز در فرآیند توسعه استان نقش قابل توجهی پیدا کرده و به عنوان نواحی پشتیبان برای بندرهای ساحلی عمل می‌کنند، از همین رو، در پهنه استان، شاهد شکل‌گیری قطب‌های توسعه جدید و نواحی پشتیبان در مناطق پسران‌ای استان هستیم. مکان‌یابی مراکز خدماتی و پشتیبانی در پسران‌ای استان و نقش این مناطق در چرخه‌ی فعالیتی و اقتصادی استان، توسعه متعادل و متوازن بین نواحی ساحلی و پسران‌ای استان را نشان می‌دهد. بارگذاری جمعیت و شکل‌گیری کانون‌های جمعیتی جدید، با بهبود زیرساخت‌های حمل و نقلی و گسترش راه‌های ارتباطی بین سکونتگاه‌های استان همراه شده است. از سوی دیگر کریدور عسلویه - بندرعباس - مکران - چابهار ارتباطات فرامنطقه‌ای استان با استان‌های جنوبی کشور را منجر شده است.

گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان

جمعیتی جدید، گسترش یافته‌اند. صنایع انرژی‌بر و آب‌بر، در سواحل دارای قابلیت و توان صنعتی مستقر شده و بخش عمده‌ای از جمعیت گسترده ای که وارد استان شده‌اند، در این بخش مشغول به کار شده‌اند. بخش عمده‌ای از صنایع پالایشگاهی در سواحل شرقی و مرکزی استان استقرار یافته است. همانگونه که مشاهده می‌شود در این سناریو تعاملات و روابط بین‌المللی به ویژه با کشورهای حوزه کشورهای خلیج فارس کمرنگ شده است.

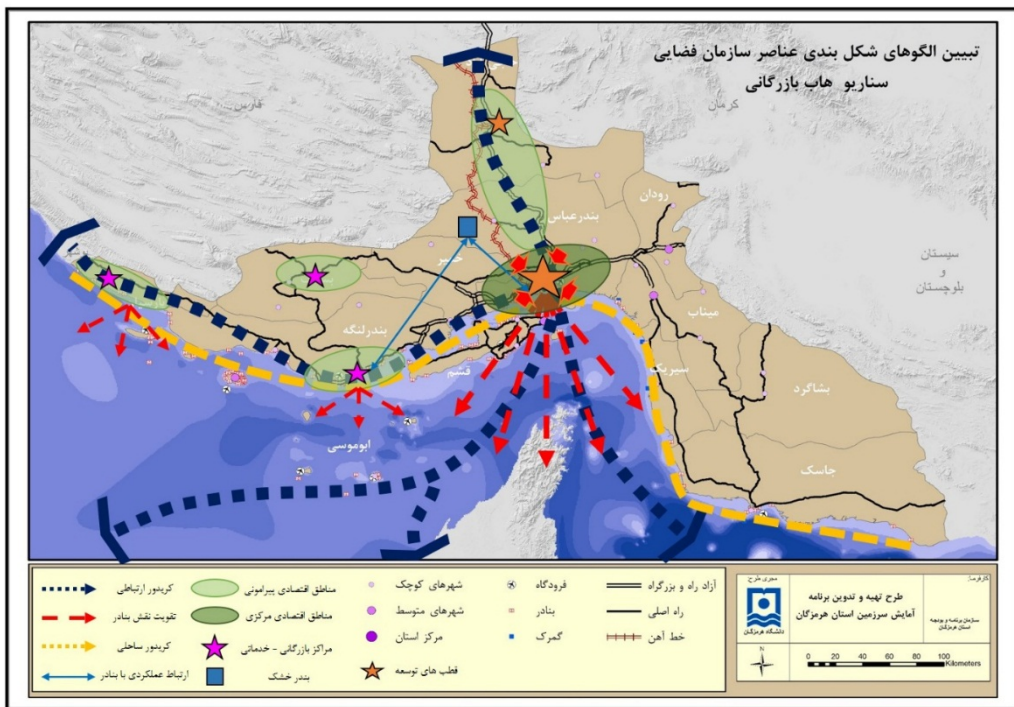
شکل ۱۳۷: بازتاب فضایی سناریوی هم افزایی درون منطقه ای

بازتاب فضایی سناریوی هاب بازرگانی

بازتاب فضایی سناریوی هاب بازرگانی در شکل شماره ۱۳۸ نشان داده شده است. در این سناریو با قطعیت گسترش روابط با کشورهای حوزه خلیج فارس و با عدم قطعیت بارگذاری جمعیت و فعالیت در سواحل و جزایر استان مواجه هستیم. بهبود روابط ایران با کشورهای حاشیه خلیج فارس، موجب افزایش سطح روابط تجاری و اقتصادی استان با کشورهای منطقه شده و نواحی غربی استان با گسترش روابط تجاری و صادرات و واردات کالا از رونق اقتصادی برخوردار شده است. بندر غربی به عنوان هاب‌های بندرگاهی در سطح فرا منطقه‌ای عمل می‌کنند و راه‌های برون منطقه‌ای و مسیرهای ترانزیتی در کریدورهای اصلی استان گسترش

گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان
 پیدا کرده و ارتباط بین بنادر ساحلی را با مراکز درونی فراهم می‌کند. با ارتقاء نقش استان در سطح منطقه‌ای و رونق صادرات و واردات کالا و شکوفایی ارتباطات تجاری استان، کریدور عسلویه - بندرعباس - مکران - چابهار در نواحی جنوبی استان ایجاد شده است. همچنین به دلیل وجود تقاضا برای محصولات کشاورزی از سوی بازار مصرف کشورهای حاشیه خلیج فارس، پهنه‌های کشاورزی در اراضی دارای توان شکل گرفته و محصولات آن از طریق کریدورهای ارتباطی به مقاصد و بازارهای مصرفی کشورهای منطقه صادر می‌شود. کانون‌های خدماتی و عملکردی در پسرکرانه غربی استان، به منظور تقویت کارایی بنادر ساحلی و موقعیت ترانزیتی استان ایجاد شده‌اند.

ارتباط استان هرمزگان از طریق کریدورهای بین‌المللی ارتباطی خلیج فارس و دریای عمان با کشورهای مختلف توسعه یافته است. مراکز خدماتی - بازرگانی در نواحی پسرکرانه به منظور تسهیل روابط تجاری و ترانزیت کالا شکل گرفته و بندر شهید رجایی با گسترش فعالیت در سطح فرمانطقه ای مواجه است.

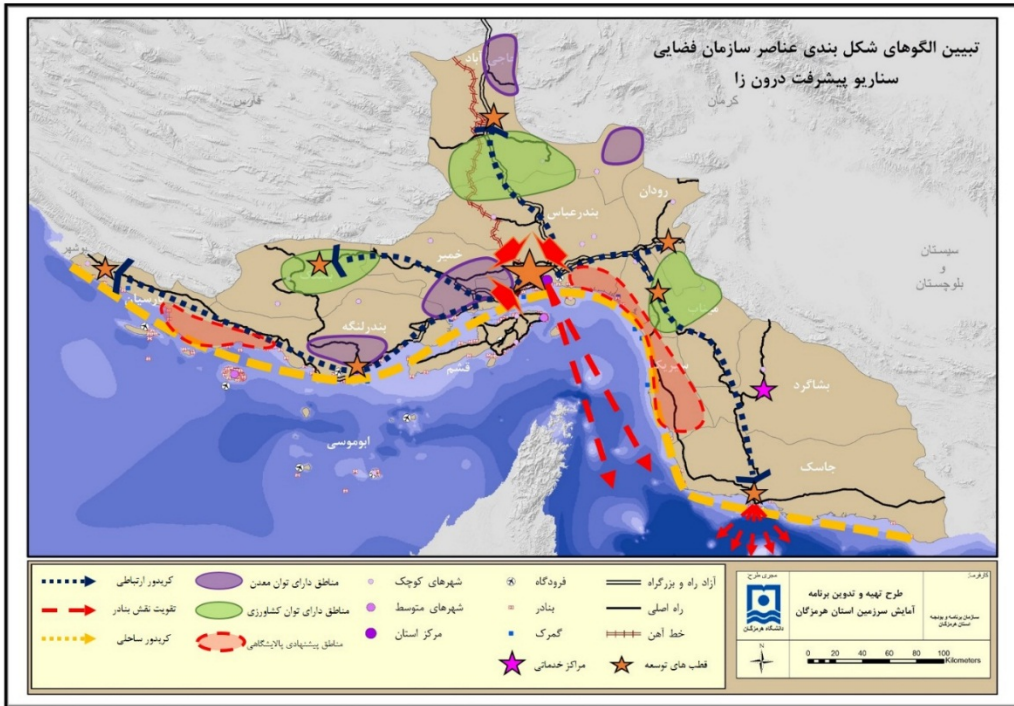

شکل ۱۳۸: بازتاب فضایی سناریوی هاب بازرگانی

بازتاب فضایی سناریوی پیشرفت درون زا

همانطور که از شکل شماره ۱۳۹ نیز قابل استنتاج است، در سناریو چهارم که بارگذاری جمعیت و فعالیت در سواحل و جزایر استان صورت نگرفته و ایران با کشورهای حاشیه خلیج فارس روابط بین المللی ندارد، سازمان فضایی استان توسعه درون زا را نشان می‌دهد و عوامل بیرونی در توسعه استان نقش چندانی ایفا نمی‌کند. به این ترتیب پهنه‌های عملکردی مبتنی بر توان استان از جمله مناطق کشاورزی، مناطق دارای توان معدنی ایجاد شده‌اند. صنایع دریایی استان در نواحی ساحلی مستقر شده و ادامه روند تمرکزگرایی خدماتی و فعالیتی در مرکز استان، مشهود است. توسعه کریدورهای حمل و نقلی مناطق پسرانه‌ای و سکونتگاه‌های مختلف استان را به یکدیگر متصل کرده و ارتباط نواحی شرقی و غربی را به مرکز استان تسهیل کرده و قطب‌های جدید توسعه در نواحی مستعد و محروم استان بوجود آمده است.

به دلیل تنش‌های سیاسی بین کشورهای منطقه و رکود روابط تجاری ناشی از آن، در نتیجه کاهش ترانزیت کالا از طریق بنادر استان، عملکرد اغلب بنادر استان هرمزگان به شدت تضعیف شده و تنها بنادر اصلی و مجاور دریای عمان در ترانزیت کالا نقش ایفا می‌کنند. همچنین کریدورهای بین استانی در نواحی جنوبی استان هرمزگان با کاهش عملکرد و نقش همراه بوده و رشد تدریجی را نشان می‌دهند. در مجموع، سازمان فضایی استان در این سناریو حاکی از عدم تعادل در توزیع جمعیت و فعالیت در سطح استان بوده و ساختار سکونتگاهی استان با تمرکزگرایی بیش از پیش در بندر عباس و کانون‌های مهم شهری، به صورت نامتوازن رشد نموده است. همچنین عدم رعایت سلسله مراتب شهری و مراکز خدماتی، استان را با مسائل و معضلات متعددی در زمینه تامین دسترسی عادلانه ساکنین نواحی مختلف به خدمات مورد نیاز روبرو ساخته است.

شکل ۱۳۹: بازتاب فضایی سناریوی پیشرفت درون زا

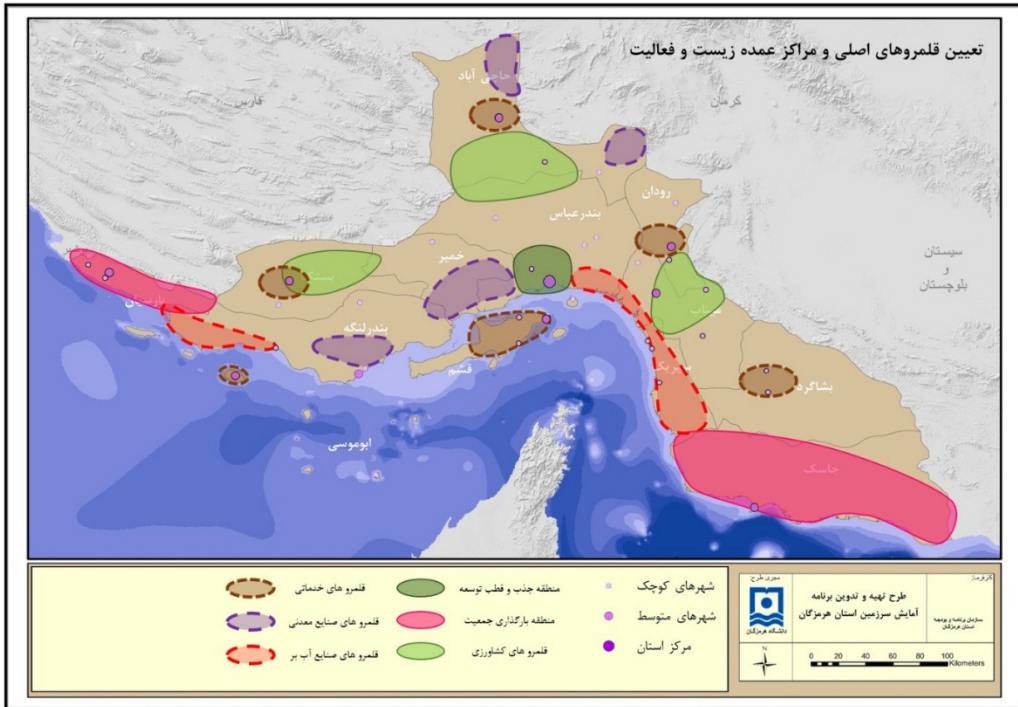
۲-۳- تدوین راهبردهای توسعه استان (طراحی شکل‌بندی کلان نظام فضایی استان، طراحی الگوی کلان شبکه‌های اصلی زیربنایی و کریدورهای ارتباطی، شناسایی قلمروهای اولویت‌دار استقرار جمعیت و فعالیت، شناسایی قلمروهای نامناسب استقرار جمعیت و فعالیت)

الف: تعیین قلمروهای اصلی و مراکز عمده زیست و فعالیت

مراکز عمده زیست و فعالیت در استان هرمزگان با توجه به چشم انداز توسعه استان برگرفته از شاخص‌هایی جهت استقرار جمعیت و سکونت و همچنین مناطق جذب و قطب‌های توسعه اقتصادی است که با استفاده از مطالعات قسمت‌های قبل و با توجه به توان بالقوه محیط تعیین می‌شود. بر این اساس قلمروهای اصلی استان هرمزگان شامل مناطق زیر است:

- بارگذاری جمعیت در منطقه مکران و پارسیان
- قلمروهای کشاورزی در میناب، حاجی‌آباد و بستک
- قلمروهای خدمات رسان در بستک، حاجی‌آباد، جزایر قشم و کیش، رودان و بشاگرد
- قلمروهای صنایع معدنی در حاجی‌آباد، خمیر و بندرلنگه

- قلمروهای صنایع آب بر در سیریک و بندرلنگه

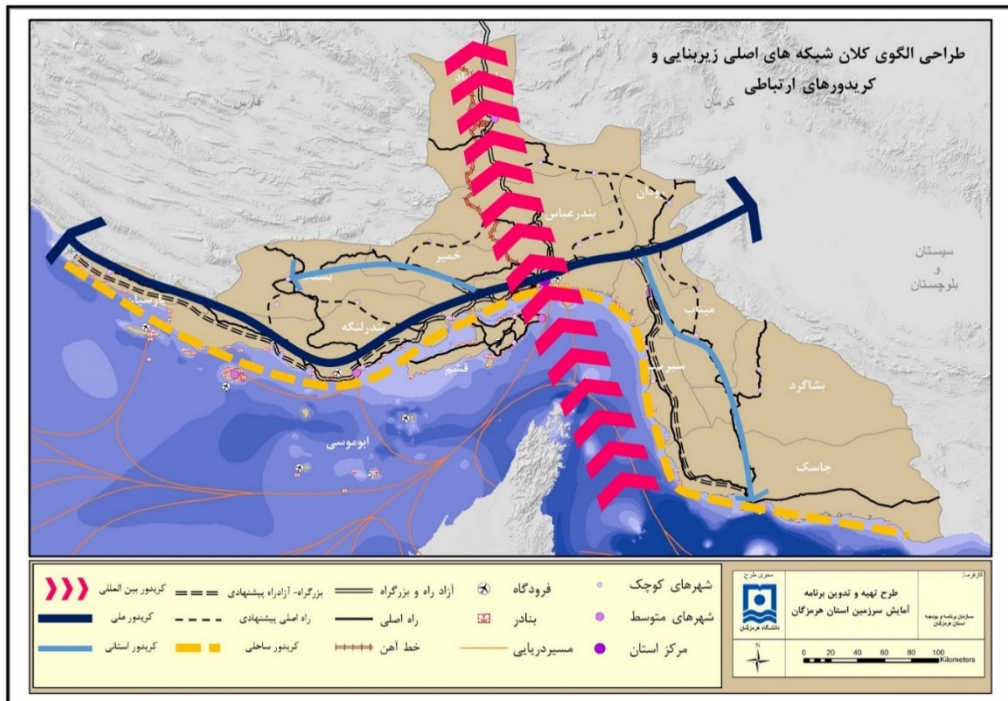
شکل ۱۴۰: تعیین قلمروهای اصلی و مراکز عمده زیست و فعالیت

ب: طراحی الگوی کلان شبکه‌های اصلی زیربنایی و کریدورهای ارتباطی

شبکه‌های اصلی زیربنایی شامل مسیرها و کریدورهای ارتباطی حمل و نقل در بخش‌های مختلف است که با توجه به فرصت‌های ملی و فراملی استان و به واسطه مبادلات تجاری و بین‌المللی و بهره‌گیری از فرصت‌های اقتصادی بازار، بستر اصلی جهش اقتصادی و دوارزه ارتباطات تجاری - فرهنگی و توسعه زیرساخت‌های ترانزیت و لجستیک شناخته می‌شود. بر این اساس با توجه به نقش فراملی استان و قرارگیری در کریدور بین‌المللی جنوب - شمال توجه به نقش ترانزیتی استان در الگوی کلان شبکه ارتباطی نقش و اهمیت ویژه دارد. همچنین کریدور ساحلی استان در مسیر کریدور انرژی کشور که از منطقه عسلویه آغاز و تا بندر چابهار ادامه می‌یابد اهمیت کریدور ساحلی استان هرمزگان را بیش از پیش مشخص می‌سازد.

گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان

با توجه به سیاست های تمرکززدایی و توجه به مناطق پیرامونی که از اصول توسعه متوازن و منتج از مطالعات قسمت های قبل است توجه به کریدورهای ارتباطی درون استانی در جهت برقراری ارتباط پویا و موثر بین قطب های توسعه استان هرمزگان باید مد نظر قرار گیرد در این راستا تقویت کریدور اصلی اصلی به موازات خط ساحل و همچنین محور ارتباطی بندرعباس - بستک و میناب - جاسک به عنوان مهمترین کریدورهای استانی حائز اهمیت است.

شکل ۱۴۱: طراحی الگوی کلان شبکه های اصلی زیربنایی و کریدورهای ارتباطی

ج: شناسایی قلمروهای اولویت دار توسعه فعالیت

قلمروهای مهم توسعه فعالیت در استان هرمزگان شامل بخش های مختلف کشاورزی، آبرزی پروری، جنگلکاری، گردشگری، صنایع و معادن و کاربری های بندرگاهی می شود که بر اساس توان موجود هر یک از این بخش ها در ساحل و پسرکرانه عنوان شده است. کلیه فعالیت های صورت گرفته در این بخش ۱۶ درصد مساحت استان را شامل می شود که کاربری جنگلکاری با ۱۱ درصد از مساحت استان و پس از آن فعالیت های کشاورزی با حدود ۳ درصد بیشترین پهنه های تشکیل دهنده در این بخش را تشکیل می

گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان
 دهند. بقیه فعالیت های ذکر شده به دلیل پراکندگی مساحت زیادی از استان را به خود اختصاص نمی دهند
 که به تفصیل در جدول شماره ۱۰۵ نشان داده شده است.

جدول ۱۰۵: قلمروهای اولویت دار توسعه فعالیت

سهم از کل	مساحت (هکتار)	نوع فعالیت
۳/۳۲	۲۳۵۱۲/۰۴	کشاورزی
۰/۰۰۱۴	۹۸/۹۲	کشاورزی ساحلی
۱۱/۲	۷۹۱۳۲۸/۷۴	جنگلکاری
۰/۵۲	۳۷۲۷۱/۹۷	تفرجگاهی گسترده
۰/۰۵	۳۶۴۴/۵۶	تفرجگاهی متمرکز
۰/۹۹	۷۰۲۱۴/۷۷	تفرجگاهی ساحلی
۰/۱۲	۹۱۱۸/۷۰	آبزی پروری
۰/۰۸۷	۶۲۱۰/۲۷	آبزی پروری ساحلی
۰/۰۰۷	۵۶۲/۱۹۲	صنعت و معدن ساحلی

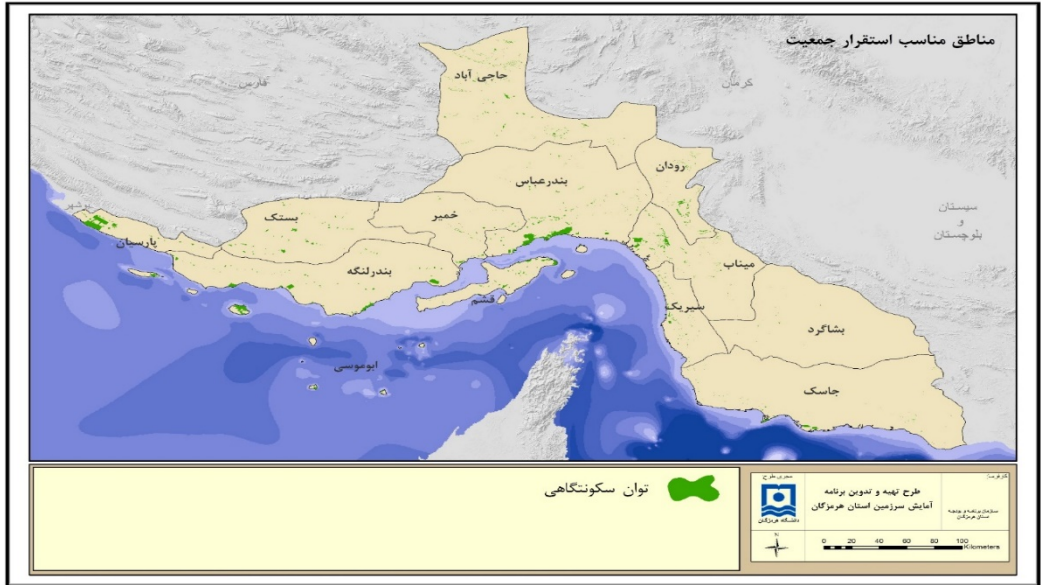
همانطور که در شکل شماره ۱۴۲ نیز مشخص است اصلی ترین قلمروهای توسعه فعالیت در استان هرمزگان براساس لایه های توان اکولوژیک و همچنین مطابق با مناطق حفاظتی و مناطق پرشیب کوهستانی تعیین شده اند. با توجه به این نقشه می توان گفت عمده قلمروهای مناسب برای بارگذاری فعالیت در نوار ساحلی استان شکل گرفته است. بزرگترین قلمروها در ناحیه مرکزی استان و همچنین در منطقه جاسک و سیریک در شرق و جنوب شرقی استان شکل گرفته است. در رابطه با سایر قلمروها نیز سایر قلمروها نیز می توان به منطقه پارسیان، بندر لنگه و خمیر اشاره کرد.

د: شناسایی قلمروهای اولویت دار استقرار جمعیت

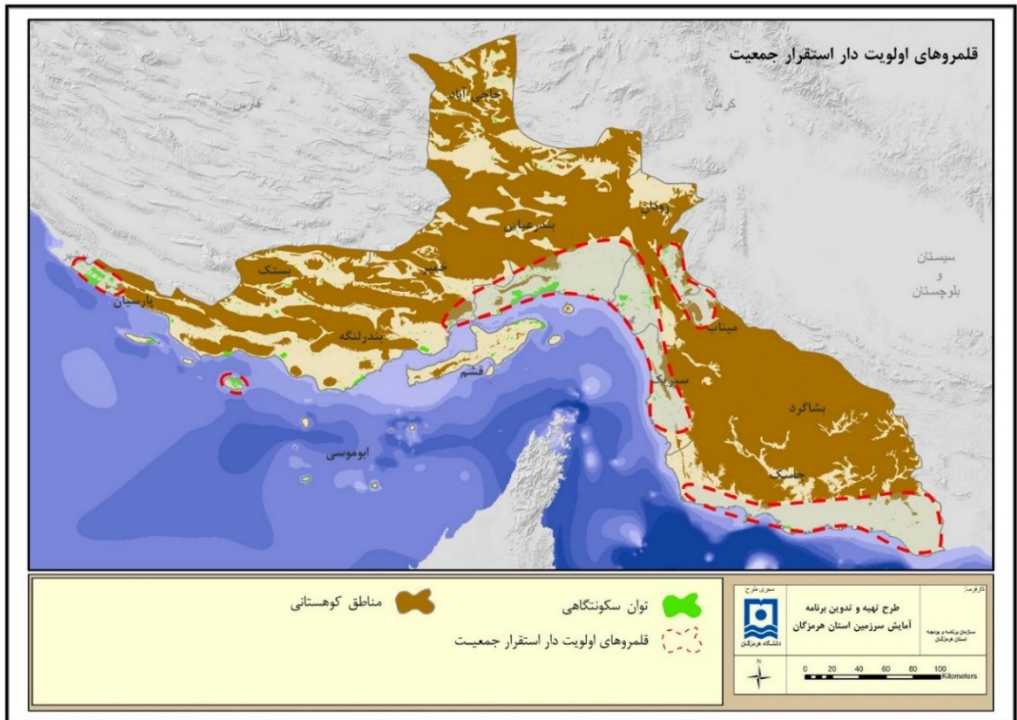
تعیین مناطق سکونتگاهی به لحاظ پذیرش جمعیت و ایجاد قطب های جدید جمعیتی با حساسیت های زیادی در تعیین و مکانیابی روبرو هستند. به طوری که بررسی موارد تعیین و مکانیابی آن می تواند شاخص های بسیار زیادی را از جنبه های مختلف شامل شود. با استفاده از مدل های توان اکولوژیک که در بخش اول از آمایش استان انجام شده است، نواحی دارای اولویت برای سکونت مطابق با شکل شماره ۱۴۳ مشخص شده است. در واقع این نقشه توان یکونتگاهی استان هرمزگان را نشان می دهد. در مجموع مناطق ساحلی و پسرکرانه، حدود ۹۰۷۲۰ هکتار از اراضی استان دارای توان سکونتگاهی است. به عبارتی ۱/۲۸ درصد از مساحت استان دارای توان استقرار برای جمعیت است.

برای تعیین قلمروهای مناسب برای استقرار جمعیت مناطق پر شیب کوهستانی نیز در نظر گرفته است. این مناطق حدود ۶۰ درصد از مساحت را تشکیل می دهند.

بنابراین ملاک تعیین قلمروهای اولویت دار ضمن دارا بودن توان سکونتگاهی، عدم فرارگیری در مناطق پرشیب کوهستانی است. از این رو شکل شماره ۱۴۴ قلمروهای اولویت دار برای استقرار جمعیت را نشان می دهد. مطابق با نقشه مذکور، قلمروهای اصلی در منطقه مرکزی و نوار ساحلی از بندر خمیر تا بندر سیریک و همچنین در سواحل مکران شکل گرفته اند. دیگر قلمروها نیز در منطقه پارسیان و کیش شکل گرفته اند. در مجموع می توان گفت قلمروهای مناسب برای جمعیت پذیری در نواحی شرقی، مرکزی و غربی استان شکل گرفته اند که بارگذاری جمعیت در آینده باعث برقراری تعادل و توازن در نظام سکونتگاهی می شود.

شکل ۱۴۳: مناطق مناسب استقرار جمعیت

شکل ۱۴۴: قلمروهای اولویت دار استقرار جمعیت

هـ: شناسایی قلمروهای نامناسب استقرار جمعیت و فعالیت

توسعه فعالیت ها و همچنین استقرار جمعیت در نقاط سکونتگاهی همواره با محدودیت هایی مواجه است. این محدودیت ها عمدتاً برگرفته از ویژگی های طبیعی و اقلیمی محیط است که با توجه به حساسیت های اکولوژیکی مورد توجه قرار می گیرد. بر این اساس در این بخش با توجه به شرایط خاص استان هرمزگان شش شاخص به عنوان ملاک های نامناسب بودن قلمروهای توسعه فعالیت و استقرار جمعیت در نظر گرفته شده اند.

همانطور که در جدول شماره ۱۰۶ ذکر شده است مناطق پرشیب کوهستانی بیشترین مساحت از مناطق نامناسب را با ۶۰ درصد از مساحت کل استان به خود اختصاص داده اند. همچنین مناطق حفاظتی با لحاظ حریم دو کیلومتری آن با مساحتی در حدود ۷۸۰ هزار هکتار و ۱۱ درصد مساحت استان از جمله مناطقی هستند که جهت توسعه فعالیت و سکونت نامناسب تشخیص داده شده و به دلیل حساسیت های اکولوژیکی و لزوم حفظ ذخیره گاه های طبیعی آن باید مورد حفاظت ویژه قرار گیرند.

جدول ۱۰۶: قلمروهای نامناسب توسعه فعالیت و استقرار جمعیت

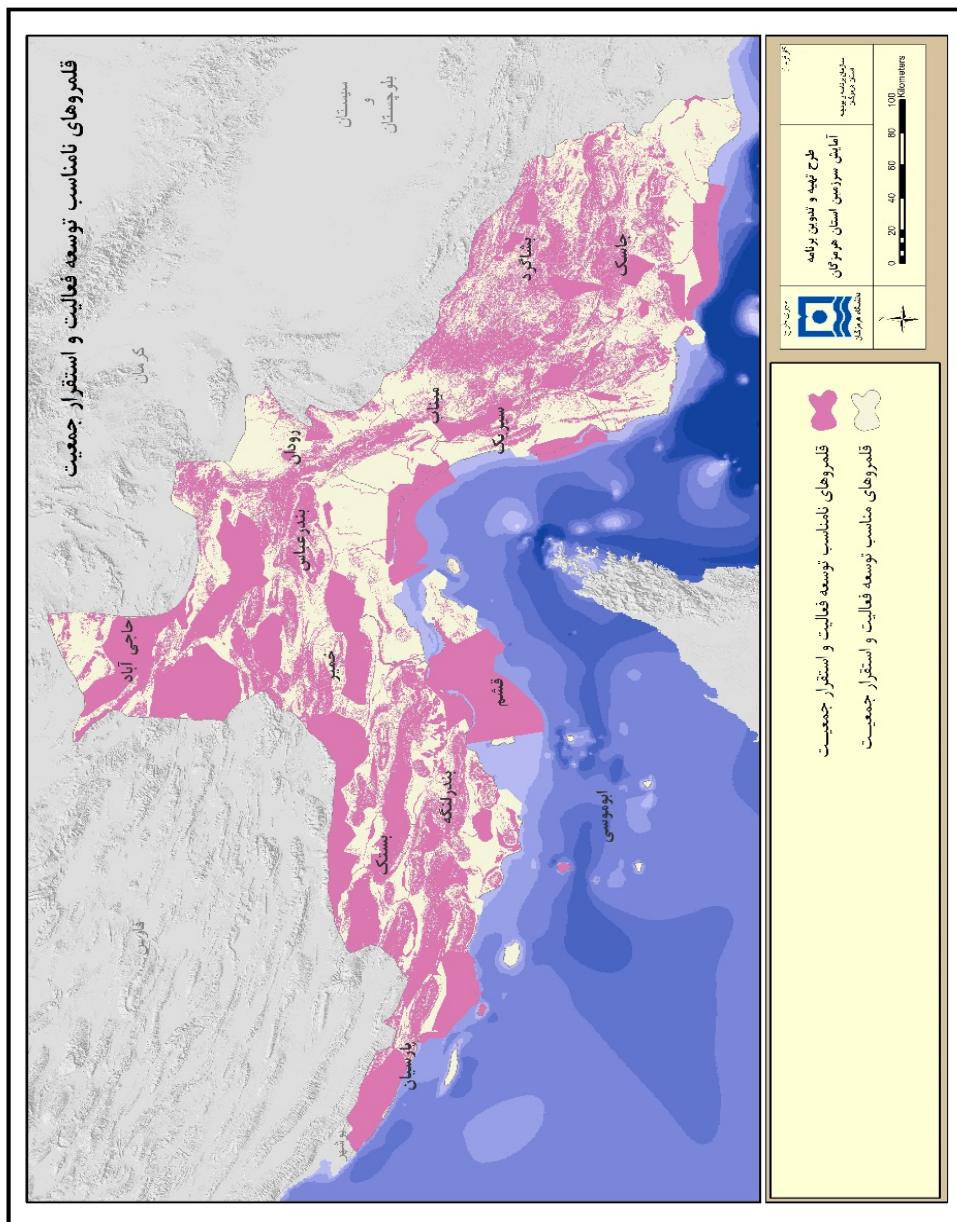
سهم از کل	مساحت (هکتار)	
۱۱/۰۴	۷۸۰۰۶۵,۲۹	حریم دو کیلومتری مناطق حفاظتی
۲/۰۴	۱۴۴۶۳۲,۳۳	پهنه های سیلگیر
۸/۹۷	۶۳۳۷۶۲,۵۲	پهنه های پرخطر زلزله
۷/۴۳	۵۲۴۹۳۵,۹۲	مناطق جنگلی
۶/۰۶	۴۲۸۷۰۱,۳۷	پهنه های حساس ساحلی
۶۰	۲۸۰۲۴۱۹,۳۶	مناطق کوهستانی

همانطور که در شکل شماره ۱۴۵ نشان داده شده است به دلیل حساسیت بالای مناطق شمالی استان و به خصوص در شهرستان حاجی آباد، از نظر قرارگیری در مناطق پرخطر زلزله و مناطق حفاظتی، توجه به مسائل پایداری محیط و خطرات طبیعی در تعیین مکان های توسعه فعالیت و مناطق سکونتگاهی اهمیت ویژه دارد. همچنین قسمت شرقی جزیره قشم به دلیل قرارگیری در منطقه حساس ساحلی با وجود توانایی

گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان

بالای این جزیره در جذب سرمایه های اقتصادی از جمله مواردی است که باید در تعیین فعالیت های بخش های اصلی ملاک عمل قرار گیرد.

به طور کلی استان هرمزگان به لحاظ موقعیت ویژه اقلیمی دارای مناطق زیادی با محدودیت های طبیعی است به طوری که بیش از نیمی از مساحت استان را قلمروهای نامناسب شامل می شوند. بنابراین لازم است لحاظ محدودیت های ذکر شده در توسعه فعالیت بخش های اصلی و همچنین ایجاد مناطق سکونتگاهی جدید با توجه به توان و ظرفیت هر منطقه صورت پذیرد.

شکل ۱۴۶: قلمروهای نامناسب توسعه فعالیت و استقرار جمعیت

۲-۴- طرح آمایش استان

۲-۳-۱- ارائه نقشه پهنه‌بندی مناطق برنامه‌ریزی استان

پهنه‌بندی مناطق برنامه‌ریزی استان هرمزگان، با توجه به موقعیت ویژه جغرافیایی، توان اکولوژیک اراضی، سناریوهای توسعه فضایی استان، قابلیت‌ها و توان مناطق مختلف پهنه استان، تحلیل راهبردها و سیاست‌های کلان و منطقه‌ای استان با دو دیدگاه کلی انجام شده است. با بررسی و مطالعات انجام شده در رابطه با ویژگی‌های استان هرمزگان در محورهای اصلی، دو نوع پهنه‌بندی مناطق برنامه‌ریزی توسعه بر اساس الگوهای هم‌پیوندی کارکردی و طبیعی برای نواحی استان صورت گرفته است. پهنه‌بندی اول شامل چهار محدوده‌ی کلان فضایی، هرمزگان مرکزی، هرمزگان شرقی، هرمزگان غربی و جزایر است. پهنه‌بندی دوم بر اساس موقعیت قرارگیری نواحی نسبت به دریا و فاصله با خط ساحلی به دلیل اهمیت و نقش دریا در ساختار فضایی و عملکردی استان، به دو منطقه ساحلی و پسرکرانه تقسیم‌بندی می‌شود. این نوع پهنه‌بندی مناطق برنامه‌ریزی استان هرمزگان، چشم‌انداز و اهداف توسعه استان، پیشران‌های توسعه فضایی استان و قابلیت‌ها و محدودیت‌های فضایی استان را مورد توجه قرار داده و بیشترین انطباق را با الزامات توسعه فضایی آبی استان هرمزگان دارد.

الف: مناطق برنامه‌ریزی براساس پهنه ساحلی - پسرکرانه

دسترسی به دریا و بویژه آب‌های آزاد و کریدورهای بین‌المللی، پتانسیل‌ها و قابلیت‌های توسعه‌ای بسیاری را برای مناطق هم‌جوار فراهم می‌نماید و بخش‌های مختلف اقتصادی و عملکردی این مناطق را تحت تاثیر قرار می‌دهد. در واقع وجود دریای عمان و خلیج فارس در مجاورت استان هرمزگان، علاوه بر منابع سرشار دریایی و زیرزمینی، مزیت‌های تجاری فراوانی را برای مناطق ساحلی و پسرکرانه استان به همراه داشته است. از سوی دیگر، اکوسیستم دریا و نواحی ساحلی حساسیت بسیار بالایی دارند و جزء مناطق ویژه زیستی محسوب می‌شوند. بنابراین در فرآیند برنامه‌ریزی توسعه آینده، توجه به پهنه‌بندی این اراضی به لحاظ فاصله از دریا، تعیین پهنه نواحی ساحلی و پسرکرانه و پهنه‌های عملکردی هر کدام از نواحی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

پهنه ساحلی استان هرمزگان

پهنه ساحلی استان هرمزگان، با احتساب فاصله ۲۰ کیلومتری از خط ساحلی تعیین شده است، همچنین به منظور تدقیق وضعیت پهنه ساحلی استان محدوده‌های ده کیلومتر از خط ساحلی و محدوده‌ی حد فاصل ۱۰ الی ۲۰ کیلومتر از خط ساحلی مورد مطالعه قرار گرفته است. این پهنه با برخورداری از بنادر متعدد،

میادین گازی و نفتی، زیرساخت‌های حمل و نقلی، دسترسی به کریدورهای بین‌المللی، نواحی صنعتی، مناطق آزاد و ... دارای نقش حائز اهمیت در نظام توسعه فضایی استان هرمزگان است. ۲۱ شهر از ۳۸ شهر استان هرمزگان در محدوده ۲۰ کیلومتری از دریا قرار گرفته و بیش از ۷۵ درصد از جمعیت شهری استان در این پهنه مستقر شده است. حدود ۷۵ درصد از مجموع جمعیت شهری استان هرمزگان در فاصله ۲۰ کیلومتری از خط ساحلی استان ساکن شده‌اند که نشان دهنده میزان تمرکز جمعیت در پهنه ساحلی استان است. این در حالی است که با تفکیک پهنه ساحلی به خرد نواحی، یعنی پهنه ساحلی با احتساب ۱۰ کیلومتر از ساحل و پهنه ساحلی محدوده‌ی ۱۰ - ۲۰ کیلومتر از خط ساحلی، میزان شدت تمرکز بر نواحی ساحلی بیشتر نمایان می‌شود. مطابق با اطلاعات جدول شماره ۲-۱۳ با تفکیک خردناحیه‌های پهنه ساحلی به بخش‌های شرقی، مرکزی و غربی، میزان و شدت تمرکزگرایی استان در پهنه ساحلی مرکزی قابل توجه است، به گونه‌ای که بیش از ۵۴ درصد از کل جمعیت شهری استان هرمزگان، در پهنه ساحلی مرکزی در فاصله ده کیلومتر از خط ساحلی مستقر شده‌اند. این امر نشان دهنده‌ی عدم تعادل نظام سکونتگاهی و پراکنش نامتوازن کانون‌های شهری در پهنه استان می‌باشد. همچنین عدم تعادل پراکنش جمعیت روستایی در نظام سکونتگاهی استان قابل مشاهده است. حدود ۱۸ درصد از کل جمعیت استان در سکونتگاه‌های روستایی واقع در پهنه ساحلی قرار دارد، در حالیکه بیش از ۴۰ درصد از کل جمعیت استان در نواحی شهری پهنه ساحلی ساکن شده‌اند.

توزیع نامتوازن صنایع و فعالیت و تمرکزگرایی بیش از حد در پهنه ساحلی به ویژه در بخش مرکزی این پهنه، عدم تعادل در ساختار فضایی استان را تشدید کرده است. طبق اطلاعات مندرج در جدول ۲-۱۳ بیش از ۶۸ درصد از کل شاغلین کارگاه‌های صنعتی استان در بخش مرکزی پهنه‌ی ساحلی استان با فاصله ده کیلومتر از ساحل مشغول به فعالیت هستند. در واقع استقرار کلانشهر بندر عباس در مرکز پهنه ساحلی منجر به تمرکز بیش از حد فعالیت و جمعیت در این پهنه شده است. بنابراین عدم تعادل در پراکنش جمعیت و فعالیت در درون پهنه ساحلی استان یکی از مسائل اصلی در نظام توسعه آینده استان هرمزگان است. جمع‌بندی مطالعات صورت گرفته نشان می‌دهد که استقرار جمعیت و کانون‌های سکونتگاهی استان هرمزگان، هم در پهنه استان و هم در درون پهنه ساحلی و پسرکرانه به طور نامتوازن صورت گرفته است. عدم توزیع متناسب صنایع و خدمات زیربنایی و به دنبال آن جمعیت، در فاصله ۱۰ کیلومتری از ساحل و محدوده‌ی ۲۰-۱۰ کیلومتری از ساحل، علاوه بر آن که سازمان فضایی نامتوازن استان را در پی داشته، موجب شکنندگی اکوسیستم حساس ساحلی شده و پیامدهای منفی بسیاری بر اکوسیستم دریا وارد نموده

گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان

است. در درون پهنه ساحلی استان هرمزگان نیز، با وجود پتانسیل‌های توسعه فراوان، روند توسعه در تمام مناطق پهنه ساحلی به طور همگن صورت نگرفته و مسائل و محدودیت‌های زیربنایی و خدماتی در این زیرمنطقه نیز مشهود است. به طوری که بخش مرکزی نواحی ساحلی استان هرمزگان، دارای بنادر بزرگ با کارکردهای ملی و فرامنطقه‌ای با تجمع کانون‌های خدماتی و زیرساختی همراه است و بخش بزرگی از فعالیت‌های ترانزیتی و تجاری در مرکز استان متمرکز شده است. این درحالیست بخش شرقی ناحیه ساحلی استان، از روند توسعه عقب مانده و این مناطق از نظر دسترسی به خدمات و امکانات مورد نیاز جزء مناطق کمتر توسعه یافته استان هرمزگان، هستند.

جزایر استان هرمزگان، از جمله نقاط استراتژیک و با اهمیت کشور می‌باشد که نقش مهمی در تامین امنیت و تبادلات تجاری و بازرگانی به عهده دارند. این بخش جزء پهنه ساحلی استان به شمار می‌رود. بخش قابل توجهی از جمعیت شهری استان در جزایر ساکن هستند و ۶/۲۴ درصد از کل جمعیت استان هرمزگان را جمعیت جزایر تشکیل می‌دهد. همچنین ۴/۸۲ درصد از جمعیت استان در سکونتگاه‌های روستایی واقع در جزایر مستقر شده‌اند. بنابراین علاوه بر بعد عملکردی و استراتژیک جزایر استان، جمعیت پذیری این جزایر نیز از نکات قابل توجه در امر برنامه‌ریزی و توسعه آینده جزایر استان هرمزگان محسوب می‌شود.

بر همین اساس جهت‌گیری‌های توسعه کلان فضایی استان هرمزگان، به دنبال رفع محرومیت‌های نواحی مختلف، دستیابی به توزیع متعادل خدمات و فعالیت، توزیع سلسله مراتب سکونتگاهی و تامین دسترسی کانون‌های جمعیتی و فعالیت است، به نحوی که ضمن حفظ و صیانت از ارزش‌های زیستی و توان اکولوژیکی این ناحیه، زمینه توسعه متوازن و برخوردار برای تمام عرصه نواحی ساحلی فراهم شود. از همین رو بازگذاری جمعیت و فعالیت در نواحی مستعد و دارای توان از اولویت‌های توسعه فضایی استان هرمزگان است.

پهنه پسرکانه استان هرمزگان

پهنه پسرکانه استان هرمزگان، به نواحی دور از خط ساحلی و مجاور پهنه ساحلی استان اطلاق شده است که بخش اعظمی از سازمان فضایی استان را در برمی‌گیرد که تنها ۱۳/۶۶ درصد از کل جمعیت شهری استان هرمزگان در ۱۷ نقطه شهری از ۳۸ سکونتگاه شهری استان در این پهنه استقرار یافته است. حدود ۵۰ درصد از مجموع جمعیت روستایی استان نیز در این محدوده ساکن هستند. مطالعات و بررسی‌های صورت گرفته حاکی از تمرکز فعالیت و صنایع، جمعیت شهری، کانون‌های خدماتی، مراکز درمانی و آموزشی

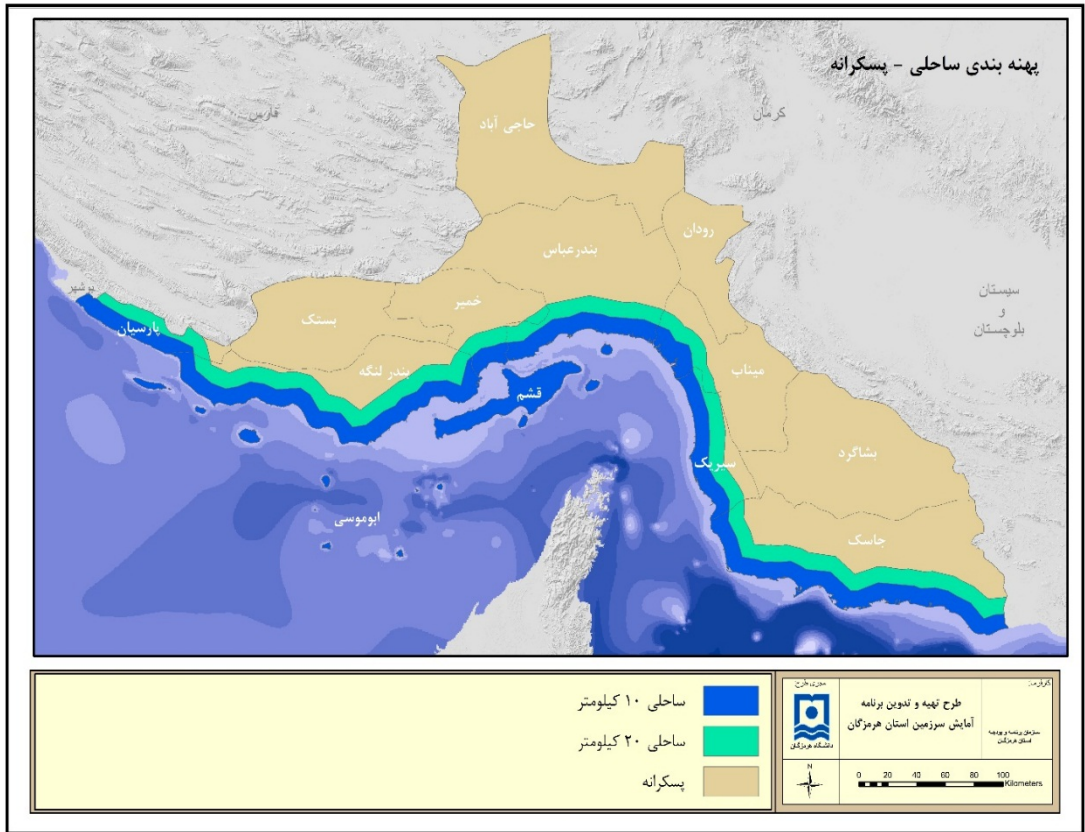
و ... در مرکز شهرستان حاجی آباد است، بخش‌های دیگر این پهنه، بویژه نواحی شرقی استان، با محرومیت‌ها و مسائل جدی در تامین خدمات اجتماعی و اشتغال ساکنین، دسترسی به شبکه راه، خدمات بخش زیربنایی و ... مواجه است. فعالیت‌های اقتصادی و کشاورزی در نواحی مرکزی و غربی استان پراکنده شده است. در واقع، الگوی فضایی توزیع خدمات و فعالیت در پهنه پسرکرانه به صورت نامتوازن و نامتعادل صورت گرفته است. همانطور که در جدول شماره ۱۰۷ نیز بیان شده است، تنها ۱۷ درصد از جمعیت شاغل در کارگاه‌های صنعتی در این پهنه مشغول به فعالیت هستند، در واقع عملکرد کارگاه‌های صنعتی در این پهنه نسبت به پهنه ساحلی استان، ضعیف‌تر عمل کرده و توسعه کمی را نشان می‌دهد.

اطلاعات مربوط تولیدات معادن، به عنوان یکی از بخش‌های فعالیتی اصلی استان هرمزگان، مطابق جدول زیر بیان شده است. با توجه به سهم تولیدات معادن بخش‌های مختلف پهنه‌های ساحلی و پسرکرانه استان، عدم تعادل در تولیدات معادن استان قابل مشاهده است، به گونه‌ای که بیش از ۳۲ درصد از کل تولیدات معادن استان در بخش غربی پهنه ساحلی استان با فاصله ده کیلومتری از خط ساحلی صورت می‌گیرد. این عدم تعادل‌ها و توزیع نامتوازن در سایر بخش‌های اقتصادی نیز وجود دارد. این امر علاوه بر توسعه ناهمگون نواحی، مسائل و معضلات زیست محیطی و فشار زیستی مضاعف به اکوسیستم حساس ساحلی را به همراه داشته است.

علی‌رغم توسعه نامتوازن و پراکنش نامتعادل خدمات و صنایع در سطح استان و نظام نخست شهری حاکم بر ساختار سکونتگاهی استان، اراضی این نواحی از توان‌ها و قابلیت‌های توسعه متعددی برخوردارند و همین امر می‌تواند در نظام برنامه‌ریزی توسعه آتی و بهبود سازمان فضایی استان تاثیر بسزایی داشته باشد. توجه به قابلیت‌های درونی هر یک از نواحی استان، تقویت ارتباط مناطق پسرکرانه با نواحی ساحلی و القای توسعه نواحی ساحلی و پیشکرانه به نواحی دوردست درون سرزمینی (پسرکرانه) استان هرمزگان از اولویت‌های توسعه فضایی استان هرمزگان می‌باشد. نواحی پسرکرانه استان، علاوه بر قابلیت‌های درونی از جمله اراضی دارای توان کشاورزی، معادن و صنایع معدنی متعدد در پهنه پسرکرانه، فعالیت صنعتی پراکنده، می‌تواند نقش تعیین‌کننده‌ای در سطح فعالیت بنادر و عملکرد ترانزیتی استان، داشته باشند، که این موضوع الزام توسعه زیرساخت‌های حمل و نقل متناسب با خواست منطقه، ایجاد نواحی پشتیبان و لجستیک در پسرکرانه، مکان‌یابی فعالیت‌های مرتبط با نقش لجستیک پسرکرانه به منظور تامین ارتباط با پهنه ساحلی و بنادر استان و استقرار فعالیت و به دنبال آن ایجاد اشتغال برای نواحی پسرکرانه استان هرمزگان را بیش از پیش نمایان می‌سازد

جدول ۱۰۷: اطلاعات جمعیتی و فعالیتی استان هرمزگان به تفکیک پهنه‌های ساحلی - پسران

معدن		کارگاه های صنعتی		جمعیت						مناطق برنامه ریزی	
سهم نسبی	تولید (تن)	سهم نسبی	تعداد شاغلین	سهم از کل جمعیت	سهم از کل جمعیت	جمعیت روستایی	سهم از کل جمعیت	سهم از کل جمعیت	جمعیت شهری		
۰/۴۱	۱۰۰۰۰۰	۲/۲۰	۱۰۰۸	۴/۹۶	۱۱/۱۲	۸۸۲۱۴	۱/۶۳	۲/۹۹	۲۹۰۶۵	شرقی	ساحلی کیلومتر ۱۰
۴/۱۷	۱۰۱۳۲۵۰	۲۸/۴۸	۱۳۰۲۳	۰/۷۴	۱/۶۷	۱۳۲۸۹	۲۹/۶۴	۵۴/۱۹	۵۲۶۶۴۸	مرکزی	
۳۲/۷۹	۷۹۵۱۱۰۴	۴/۲۵	۱۹۴۴	۲/۴۳	۵/۴۶	۴۳۳۴۶	۵/۳۴	۹/۷۷	۹۵۰۳۴	غربی	
۳۷/۳۸	۹۰۶۴۳۵۴	۶۸,۹۳	۱۵۹۷۵	۸/۱۵	۱۸/۲۶	۱۴۴۸۴۹	۳۶/۶۲	۶۶/۹۶	۶۵۰۷۴۷	جمع	
۴/۰۴	۹۸۰۰۰۰	۰/۹۲	۴۲۵	۴/۳۲	۹/۶۹	۷۶۸۶۹	۴/۱۱	۷/۵۲	۷۳۱۷۰	شرقی	ساحلی کیلومتر ۲۰
۷/۲۴	۱۷۵۵۵۰۰	۳/۲۶	۱۴۹۳	۲/۸۲	۶/۳۳	۵۰۲۵۹	۰/۲۳	۰/۴۳	۴۲۶۳	مرکزی	
۱۴/۰۱	۳۳۹۷۵۰۰	۱/۴۸	۶۷۸	۲/۴۷	۵/۵۵	۴۴۰۳۳	۰	۰	۰	غربی	
۲۵/۲۹	۶۱۳۳۰۰۰	۱۱,۲۰	۲۵۹۶	۹/۶	۲۱/۵۸	۱۷۱۱۶۱	۴/۳۵	۷/۹۶	۷۷۴۳۳	جمع	
۰	۲/۷	۶۲۷		۴/۸۲	۱۰/۸۰	۸۵۶۷۲	۶/۲۴	۱۱/۴۰	۱۱۰۸۶۷	جزائر	
۴/۸۶	۱۱۷۹۶۱۰	۱/۳۹	۶۳۶	۱۰/۶۶	۲۳/۸۸	۱۸۹۴۲۷	۳/۵۱	۶/۴۱	۶۲۳۸۹	شرقی	پسران
۱۷/۵۲	۴۲۴۸۶۳۶	۵/۳۴	۲۴۴۴	۵/۹۶	۱۳/۳۶	۱۰۵۹۸۵	۲/۴۸	۴/۵۴	۴۴۲۱۴	مرکزی	
۱۴/۹۳	۳۶۲۱۳۸۹	۱/۹۵	۸۹۵	۵/۴	۱۲/۱۰	۹۶۰۳۱	۱/۴۷	۲/۶۹	۲۶۱۷۲	غربی	
۳۷/۳۲	۹۰۴۹۶۳۵	۱۷/۱۵	۳۹۷۵	۲۲/۰۳	۴۹/۳۵	۳۹۱۴۴۳	۷/۴۷	۱۳/۶۶	۱۳۲۷۷۵	جمع	

شکل ۱۴۷: مناطق برنامه ریزی استان بر اساس پهنه ساحلی - پسرگانه

ب: پهنه بندی مناطق برنامه ریزی استان (مناطق کلان فضایی)

پهنه بندی استان هرمزگان براساس مناطق کلان فضایی، بیشتر با توجه به شرایط جغرافیایی و پهنه بندی عناصر سازمان فضایی شکل گرفته است. این پهنه بندی استان را به چهار کلان منطقه تقسیم نموده است که عبارتند از هرمزگان مرکزی، هرمزگان شرقی، هرمزگان غربی و جزائر .

الف: هرمزگان مرکزی

این محدوده در برگیرنده بخش اعظمی از فشردگی و تراکم جمعیت شهری استان با حدود ۶۰ درصد جمعیت شهری کل استان است و تراکم عمده انواع فعالیت های اقتصادی، اداری و خدماتی در استان در این دو شهرستان به ویژه بندعباس متمرکز شده است. دو شهرستان بندر عباس و حاجی آباد در این منطقه قرار گرفته است. اتصال انواع حمل و نقل ریلی و جاده ای و هوایی با مهم ترین بندر کشور ، موجب شکل گیری زنجیره ای از فعالیت های اقتصادی و ترانزیتی گشته است. با توجه به مرکزی بودن منطقه و نقش آفرینی استانی آن ، با توجه به قرارگیری در کریدور بین المللی نقش مهمی در ترانزیت و حمل و نقل ملی و بین المللی دارد. ماهیت مرکزی بودن منطقه و استقرار فعالیت و جمعیت حداکثری، نقش خدمات را در منطقه پررنگ نموده است. مناطق حفاظتی زیست محیطی و پهنه های جنگلی منطقه ، بر اهمیت زیست محیطی منطقه می افزاید. با توجه به صنایع دریایی و بندرگاهی بندرعباس و صنایع معدنی شهرستان حاجی آباد ، عملکرد صنعتی منطقه را نیز حائز اهمیت کرده است.

خدمات و ترانزیت دو پیشران مهم توسعه این منطقه محسوب می شود. حمل و نقل برون گرا با عملکرد بین المللی و ترانزیتی کریدور بین المللی جنوب - شمال با هر چهار مد حمل و نقل و خدمات دهی به کل استان و همچنین خدمات فرامنطقه ای در سطح ملی و بین المللی از مهم ترین نقش های این منطقه است. نقش های کشاورزی و صنایع معدنی و دریایی در درجه دوم از الویت های توسعه این منطقه محسوب می شود.

ب: هرمزگان غربی:

این منطقه در برگیرنده ۱۶/۵۷ درصد جمعیت شهری و ۲۳/۲۹ درصد جمعیت روستایی است. شهرستان - های خمیر، بستک، بندرلنگه و پارسیان تشکیل دهنده منطقه غربی استان هرمزگان هستند. با گستره عظیم ساحلی در جنوب منطقه ، می توان گفت مهم ترین عملکرد آن، عملکرد بازرگانی است. بازرگانی و گردشگری شهرستان بندرلنگه و نقش صنعتی شهرستان پارسیان با توجه به صنایع عظیم آب بر و انرژی بر

آن تاثیرگذارترین عملکردهای منطقه هستند. شهرستان خمیر با ظرفیت های معدنی و کشاورزی برخی محصولات و عملکرد پرورش طیور و معادن شهرستان بستک، نقش کشاورزی و معدنی منطقه را پررنگ تر می نماید. بارگذاری جمعیت و فعالیت در بندر پارسیان از سیاست های مهم ملی بوده است که موجب افزایش نقش خدماتی و جمعیتی منطقه می گردد.

وجود کریدور ساحلی و استانی و مسیرهایی دریایی عملکرد حمل و نقل منطقه را پررنگ نموده است. جزیره کیش در بندرلنگه با نقش گردشگری بسیار مهم در سطح ملی و ظرفیت توسعه نقش آفرینی بین المللی به عنوان یکی از پیشران های منطقه غربی شناخته می شود. آبیاری پروری به ویژه پرورش ماهی و میگو از دیگر نقاط قابل برنامه ریزی غرب استان است. از دیگر عملکردهای مهم هرمزگان شرقی به تونل انرژی ورودی از عسلویه می توان اشاره نمود که تا سواحل مکران ادامه خواهد داشت. در نتیجه می توان گفت سازمان فضایی منطقه غربی استان شامل پهنه های خدماتی، کشاورزی، صنایع معدنی و آبر است که در کنار کریدورهای ساحلی و ملی و استانی قرار گرفته اند.

ج: هرمزگان شرقی:

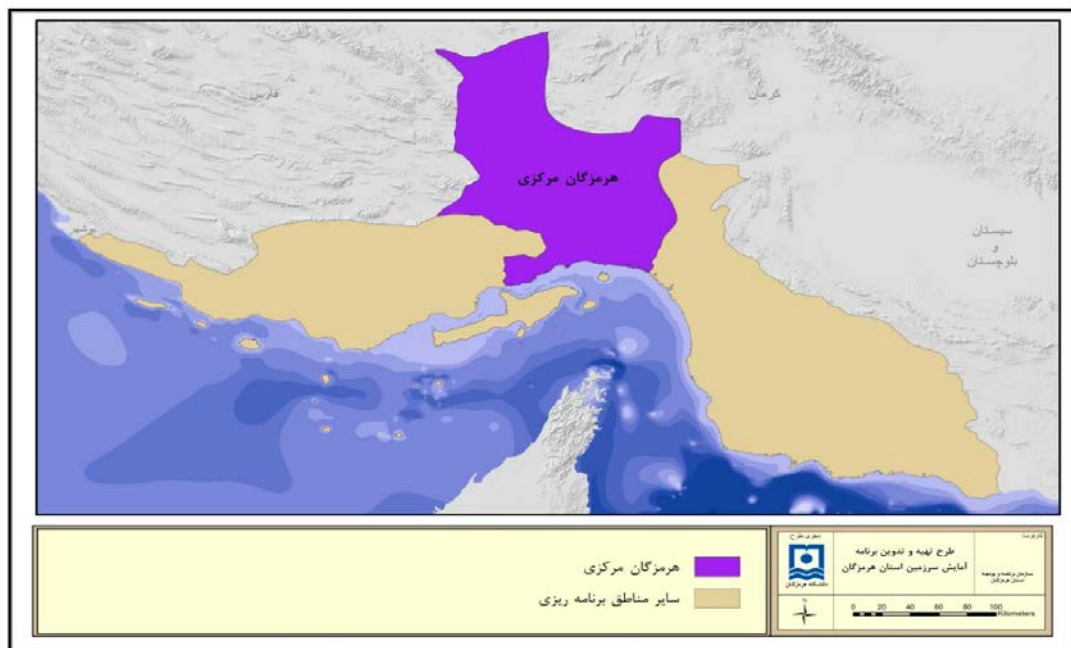
این منطقه دارای ۵ شهرستان است که در مجموع بیشترین درصد جمعیت روستایی استان یعنی، ۴۴/۷ درصد را در خود جای داده اند. در حال حاضر شهرستان میناب با بالاترین جمعیت، به عنوان مهم ترین شهرستان منطقه شناخته می شود، اما با توجه به سیاست های ملی برای منطقه استراتژیک مکران، شهرستان جاسک با بارگذاری جمعیت و فعالیت به اصلی ترین شهرستان منطقه تبدیل می شود. در حال حاضر، عملکردهای کشاورزی، صنایع دستی و آبیاری پروری شهرستان میناب، از مهم ترین عملکردهای منطقه غربی محسوب می شود. شهرستان جاسک، دارای دسترسی به آب های آزاد و شبکه دریایی بین المللی، آبیاری پروری و پتانسیل های گردشگری دریایی و درمانی و اکوتوریسم بر عملکردهای منطقه می افزاید. شهرستان های رودان و بشاگرد دارای توان کشاورزی بوده و نقش کشاورزی منطقه را پررنگ نموده اند. شهرستان سیریک نیز، عملکردهای گردشگری، معدنی به ویژه سیمان را در خود جای داده و دارای پهنه های ذخیره جنگلی نیز است.

به طور کلی از عملکردهای مهم این منطقه، خدمات، صنایع آب بر و کشاورزی می توان اشاره نمود. با رویکرد و توجه ویژه ملی به منطقه مکران، منطقه شرقی استان، با جمعیت پیش بینی شده برای مکران،

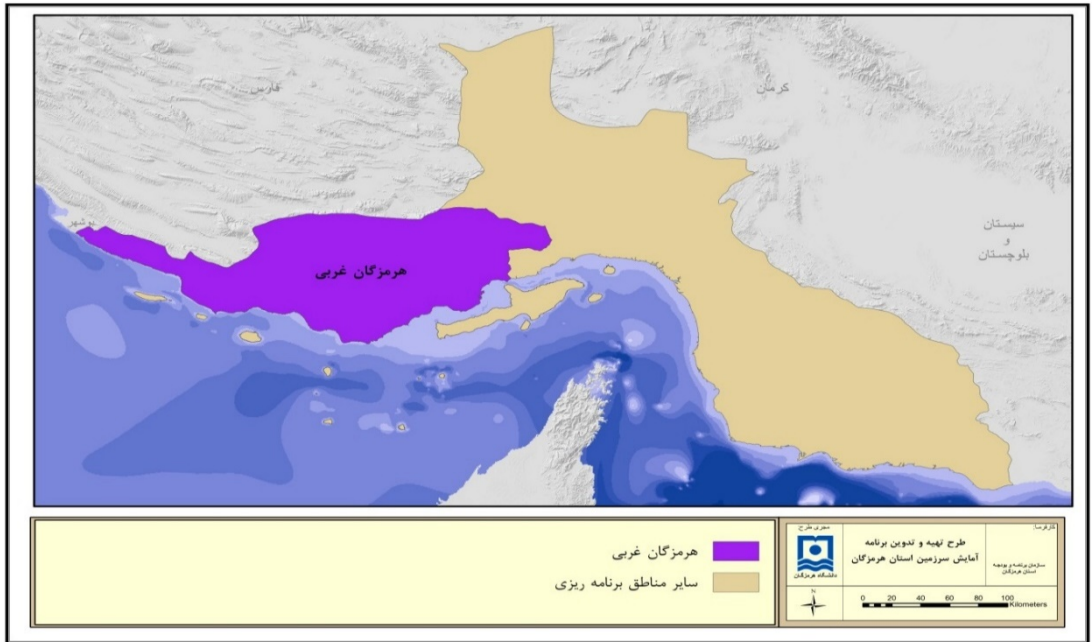
گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان
 این منطقه با مرکزیت جاسک، به یک قطب جمعیتی - فعالیتی در سطح استان و ملی تبدیل می گردد.
 شکل ... جایگاه هرمزگان شرقی را در نقشه سازمان فضایی موجود نشان می دهد.

د: جزایر

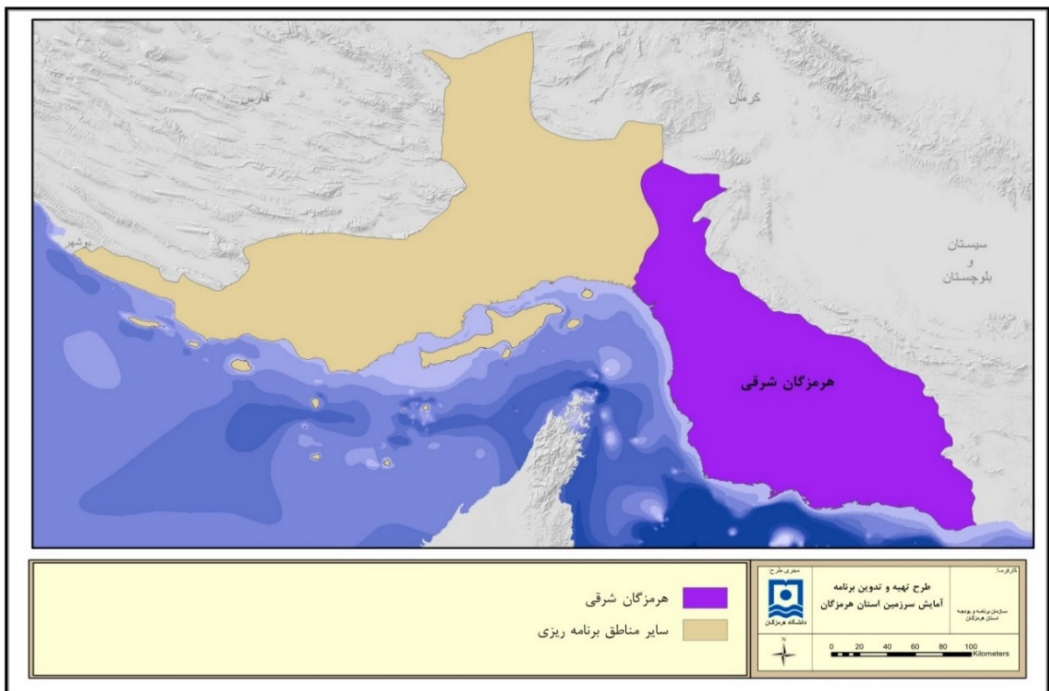
این منطقه از دو جزیره قشم و ابوموسی تشکیل شده است. جزیره ابوموسی به علت ماهیت سیاسی و ویژه خود، بیشتر عملکرد نظامی داشته، با توجه به حضور ناوگان نیروی دریایی در جزیره، خدمات کشتیرانی نیز از دیگر عملکردهای این منطقه است. جزیره قشم، دارای اکوسیستم ویژه ای است، که قابلیت تبدیل شدن به یک ژئوپارک در مقیاس ملی و بین المللی دارد و خدمات گردشگری بصورت ویژه و گسترده تر در آن شکل بگیرد. تولید پودر ماهی و آبی پرووری از دیگر عملکردهای این جزیره است. معادن سیمان و صنعت لنج سازی که از دیرباز در این جزیره وجود داشته است، از دیگر نقش های مهم منطقه محسوب می شود. مراکز تولیدات لوازم آرایشی و عمده ترین مرکز پخش این محصولات نیز، در این جزیره وجود دارد. به طور کلی در پهنه های سازمان فضایی، نقش خدمات به این منطقه اختصاص یافته است.

شکل ۱۴۸: مناطق کلان فضایی (هرمزگان مرکزی)

شکل ۱۴۹: مناطق کلان فضایی (هرمزگان غربی)

شکل ۱۵۰: مناطق کلان فضایی (هرمزگان شرقی)

در مجموع براساس مطالعات انجام شده در بخش اول از آمایش استان هرمزگان و همچنین با توجه به قابلیت ها و پتانسیل هایی که هر یک از مناطق چهار گانه فوق دارند، پهنه های اصلی سکونت و فعالیت در وضع موجود و پیشنهادی (افق ۱۴۱۴) به شرح جدول شماره ۱۰۸ ارائه شده است.

جدول ۱۰۸: پهنه های اصلی سکونت و فعالیت در مناطق کلان فضایی

پهنه		وضع موجود	پیشنهادی		
سکونت	شهری	مرکزی	شرقی - غربی		
	روستایی	شرقی	شرقی - غربی		
	ساحلی	شهری	مرکزی	شرقی - غربی	
		روستایی	-	-	
	پسکرانه	شهری	مرکزی	شرقی - غربی	
		روستایی	شرقی	شرقی - غربی	
فعالیت	صنعتی	صنایع سنگین	شرقی - غربی		
		صنایع سبک	مرکزی - شرقی - غربی		
		صنایع تبدیلی	-		
		صنایع دریایی	غربی		
		صنایع دستی	شرقی - غربی		
	کشاورزی	معدنی	مرکزی - غربی - شرقی	مرکزی	
		زراعت	باغداری	شرقی	مرکزی - شرقی
			شیلات و آبی‌پروری	غربی	شرقی - غربی
			ساحلی	مرکزی - غربی	شرقی
		گردشگری	جزایر	کیش و قشم	

مرکزی	-	اکوتوریسم		
مرکزی - غربی - شرقی	مرکزی - غربی - شرقی	طبیعت گردی		
شرقی	مرکزی	کشاورزی		

۲-۴-۲- تعیین تخصص‌های اصلی مناطق و الگوی استقرار فعالیت‌ها

در این بخش از آمایش استان هرمزگان، ابتدا پتانسیل‌ها و توانایی‌های هر یک از شهرستان‌های استان بررسی شده و نهایتاً با توجه به این توانایی‌ها و همچنین با بهره‌گیری از نظرات کارشناسان و نخبگان استان، اولویت‌های اصلی برای توسعه هر شهرستان در افق ۱۴۱۴ تعیین شده است (جدول ۲-۱۵).

شهرستان ابوموسی: ابوموسی جزیره‌ای در جنوب خلیج فارس و بخشی از استان هرمزگان و یکی از جزایر سه‌گانه ایران است. جزیره ابوموسی بخشی از سیستم دفاعی و حفاظتی تنگه هرمز و کرانه‌های جنوبی کشور را تشکیل می‌دهد و به علاوه موقعیت جغرافیایی آن در عمق آب‌های خلیج فارس و همچنین در داخل دو کریدور رفت و برگشت طرح تفکیک تردد بین المللی کشتی‌ها، آن را از اهمیت استراتژیک خاصی برخوردار نموده است. جزیره ابوموسی یک جزیره نظامی است. این شهرستان با ۶۰ شناور صیادی لنج و قایق، بالغ بر ۳۰۰ صیاد دارد و بیش از دو هزار تن صید سالانه را دارا می‌باشد.

جزایر خلیج فارس تقریباً از یک نوع طبیعت برخوردارند اما جزیره ابوموسی ساحل بکر و ویژگی‌های منحصر بفردی در گردشگری دارد. با توجه به پتانسیل‌های موجود و نظرات کارشناسان سرمایه‌گذاری در توسعه و ایجاد امکانات گردشگری اعم از هتل، رستوران و کلوپ‌های تفریحی، توسعه آبی‌پرووری و صیادی و ایجاد صنایع تبدیلی مرتبط با آن پیشنهاد می‌گردد.

شهرستان بستک: شهرستان بستک از شمال به شهرستان لارستان، از جنوب به شهرستان پارسیان و شهرستان بندر لنگه، از غرب به شهرستان لامرد و از شرق به شهرستان خمیر محدود می‌شود. این شهرستان به علت نزدیکی به خلیج فارس و داشتن موقعیت کوهستانی، دارای ویژگی‌های اقلیمی مخصوص به خود است. اغلب اراضی شهرستان بستک دارای قابلیت مرتعی است و مناسب‌ترین اراضی جهت استفاده‌های مرتعی و برداشت علوفه محسوب می‌شوند. شهرستان بستک با دارا بودن ۹۷ واحد مرغداری بعنوان مهم‌ترین قطب تولید مرغ گوشتی در استان هرمزگان می‌باشد.

گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان

این شهرستان دارای ویژگی منحصر به فرد است که به دلیل وجود مکان‌های گردشگری متعدد همه ساله گردشگران زیادی را به خود جلب می‌کند. همچنین صنایع دستی از دیگر قابلیت‌های شهرستان بستک می‌باشد. با توجه به پتانسیل‌های موجود و نظرات کارشناسان سرمایه‌گذاری در توسعه خدمات، صنایع تبدیلی وابسته به دامداری و کشاورزی، زیرساخت‌های گردشگری و صنایع دستی برای این شهرستان پیشنهاد می‌گردد که می‌بایست در اولویت توسعه قرار گیرد.

شهرستان بشاگرد: شهرستان بشاگرد از شرق در همسایگی شهرستان‌های سیریک و میناب، از جنوب در همسایگی شهرستان جاسک و از شمال و شرق به ترتیب در همسایگی شهرستان‌های منوجان و قلعه‌گنج استان کرمان قرار دارد. این شهرستان به لحاظ کوهستانی بودن، آب و هوای مناسب، رودخانه‌های پرآب و سد سهران و طبیعت زیبا و بکر از پتانسیل، استعداد و ظرفیت بسیار مناسبی به لحاظ جذب گردشگر برخوردار است. وجود معادن فلزی و همجواری با سواحل مکران از دیگر پتانسیل‌های این شهرستان می‌باشد.

با توجه به پتانسیل‌های موجود و نظرات کارشناسان، سرمایه‌گذاری در اکتشاف و فعال سازی معادن برای تکمیل زنجیره تولید فولاد در استان، توسعه زیرساخت‌های بازرگانی و خدمات، ایجاد و توسعه زیرساخت‌های حمل و نقل برای این شهرستان پیشنهاد می‌گردد. همچنین به علت همجواری با سواحل مکران می‌تواند نقش پشتیبان سواحل مکران را بر عهده داشته باشد و در پویایی اقتصادی این شهرستان موثر باشد.

شهرستان بندرعباس: شهرستان بندرعباس به لحاظ موقعیت جغرافیایی و شرایط اقلیمی و ساختار زمین‌شناسی، توانمندی بالقوه‌ای در بخش صنعتی داراست. از عمده صنایع فعال و باارزش افزوده بالا صنایع مرتبط با دریا، صنایع شیلاتی، کشتی‌سازی و همچنین صنایع کانی غیرفلزی را می‌توان نام برد. منطقه ویژه اقتصادی بندری شهید رجایی در مرکزیت کریدور ترانزیتی جنوب به شمال قرار گرفته است که یکی از مهمترین کریدورهای ترانزیتی بین‌المللی در دنیا می‌باشد. این کریدور اقیانوس هند و خلیج فارس را از طریق ایران به دریای خزر و سپس از طریق روسیه به سن پترزبورگ و شمال اروپا مرتبط می‌کند.

دسترسی به آب‌های آزاد جهان از طریق خلیج فارس، پتانسیل ارتباط با شبکه بین‌المللی راه آهن و جاده ابریشم، دسترسی به چهارنوع شبکه ترابری زمینی، دریایی، ریلی و هوایی و وجود اسکله‌های بزرگ تجاری، مسافربری جذابیت‌های لازم برای سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی را می‌تواند فراهم کند. همچنین بندرعباس دارای جاذبه‌های طبیعی مانند دریا، ساحل و مناطق تاریخی است و دارای ظرفیت گردشگری

گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان

بخصوص گردشگری ساحلی، خرید، بومگردی، اکوتوریسم برخوردار می‌باشد. با توجه به پتانسیل‌های موجود و نظرات کارشناسان، سرمایه‌گذاری در بخش‌های صنعتی و معدنی، صنایع پایین دستی، صنایع جانبی و پشتیبانی، تقویت زیرساخت‌های بازرگانی و بندری، توسعه زیرساخت‌های گردشگری و خدماتی- رفاهی نظیر مجموعه اقامتی، هتل، مرکز خرید، ورزش‌های آبی و ساحلی، انتقال آب و توسعه زیرساخت‌های حمل و نقلی در این شهرستان پیشنهاد می‌گردد.

شهرستان بندرلنگه: شهرستان بندرلنگه با دارا بودن بیش از ۱۴۰۰۰ هکتار زمین شوره‌ای، صخره‌ای و شنی در نوار ساحلی خود، مستعد برای پرورش ماهی و میگو می‌باشد. ماهی که صید آن در شهرستان بندر لنگه رواج دارد، یکی از کالاهای صادراتی و از منابع مهم و خوراک اصلی مردم این شهرستان است. صید مروارید نیز از کارهای مهم مردم جزیره کیش شهرستان بندر لنگه بوده که از این راه درآمد زیادی به دست می‌آورند. این شهرستان به دلیل موقعیت ویژه جغرافیایی، از گذشته‌های دور به عنوان یک ایستگاه ترانزیتی بار و مسافر فعالیت کرده است. بندر لنگه بهترین پایانه لجستیکی برای حمل و نقل بین المللی به شیوه دریایی به جزایر ابوموسی، تنب بزرگ و کوچک و جزیره فارسی بوده و دارای کمترین فاصله با شیخ نشین‌های امارات متحده عربی از جمله دبی و ابوظبی و شارجه، در مقایسه با بنادر و روش‌های دیگر حمل ترکیبی کالا دارد.

همچنین برخی از کالاهای صادراتی سایر شهرستان‌های کشور از این بندر به حوزه خلیج فارس صادر می‌شود به گونه‌ای که بیش از یک میلیون تن کالا در سال از این بندر تخلیه و بارگیری می‌شود. وجود کارگاه‌ها و کارخانه‌های کنسرو ماهی، پودر ماهی، سردخانه، کارگاه تولید قایق‌های فایبر گلاس، کارخانه کشتی‌سازی و صنایع سنگین، منابع معدنی همچون (سنگ گچ، سنگ لاشه و شن و ماسه)، مراکز خدماتی، تجاری و صنعتی در این منطقه از پتانسیل‌های مهم شهرستان بندرلنگه می‌باشد. با توجه به پتانسیل‌های موجود و نظرات کارشناسان، تقویت زیرساخت‌های بازرگانی و خدماتی، توسعه کاربری‌های آبی‌پروری و ایجاد صنایع تبدیلی مرتبط با آن، توسعه زیرساخت‌های حمل و نقل و سرمایه‌گذاری صنایع سبک و سنگین در این شهرستان پیشنهاد می‌گردد.

شهرستان پارسیان: شهرستان پارسیان از جنوب به خلیج فارس، از غرب به استان بوشهر و پروژه عظیم پارس جنوبی و عسلویه و از شرق به بخش شیبکوه بندرلنگه محدود می‌شود. این شهرستان به علت همجواری با منطقه پارس جنوبی و حوزه تاثیرات آن بر غرب استان هرمزگان به عنوان یک منطقه صنعتی

گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان

حائز اهمیت است. همچنین این منطقه، به دلیل قرار گرفتن در جوار خلیج فارس و شرایط آب و هوایی مناسب ظرفیت‌های فراوانی در بخش کشاورزی، آبی‌پروری و گردشگری دارد و مردم بیشتر به کشاورزی صیادی و تجارت مشغول هستند. وجود منطقه صنایع انرژی بر پارسیان نیز با مساحت ۹۸۰۰ هکتار از پتانسیل‌های مهم این شهرستان می‌باشد.

با توجه به موقعیت ممتاز منطقه و نظرات کارشناسان، سرمایه‌گذاری در صنعت فولاد و صنایع پایین دستی آن، صنایع پتروشیمی، صنایع دریایی، ساخت بندر و اسکله، نیروگاه و صنایع آب شیرین کن و همچنین احداث هتل و مجتمع‌های تفریحی از جمله فعالیت‌هایی هستند که در شهرستان پارسیان پیشنهاد می‌شود.

شهرستان جاسک: بندر جاسک در کرانه دریای عمان و شرق تنگه هرمز قرار دارد. از شمال به شهرستان منوجان و میناب، از شرق به چابهار، از غرب به میناب، از جنوب به دریای عمان محدود می‌شود. بخاطر نزدیکی به منطقه خلیج فارس بعنوان پایتخت نفت و گاز جهان، قرارگیری در کریدور استانی و ساحلی، همجواری با سواحل مکران، وجود سواحل زیبا و خورهای طبیعی، قرارگرفتن در مسیر تردد کشتی- های اقیانوس پیما، منطقه بسیار مهم صیادی کشور، قرار گرفتن در مسیر شناورهای صیادی صنعتی از آب‌های بین‌المللی و اقیانوس از اهمیت فراوانی برخوردار می‌باشد. وجود شرکت‌های تخلیه و بارگیری، شناورهای مناسب جهت حمل کالا و هزینه ارزاتر حمل کالا نسبت به سایر بنادر و وجود زیر ساخت‌های مناسب بندری از دیگر پتانسیل‌های مهم این شهرستان می‌باشد.

با توجه به موقعیت ممتاز منطقه و نظرات کارشناسان، سرمایه‌گذاری در بخش‌های پالایشگاهی، صنایع پتروشیمی، صنایع پایین دستی، صنایع جانبی و پشتیبانی، صنایع دریایی، کارگاه‌های صنعتی مرتبط با نفت، گاز و پتروشیمی، توسعه کاربری آبی‌پروری و ایجاد صنایع تبدیلی مرتبط با آن و توسعه زیرساخت‌های گردشگری و خدماتی- رفاهی نظیر مجموعه اقامتی، هتل، مرکز خرید، ورزش‌های آبی و ساحلی، خدمات بانکرینگ، تأمین و تصفیه آب شرب و صنعتی و توسعه زیرساخت‌های حمل و نقلی در این شهرستان پیشنهاد می‌گردد.

شهرستان حاجی آباد: شهرستان حاجی آباد به دلیل واقع شدن در حد شمالی استان هرمزگان و قرار گرفتن در دامنه‌ی کوه‌ها، دارای آب و هوای معتدل و خنک‌تری نسبت به سایر مناطق هرمزگان می‌باشد. همچنین محور اصلی جنوب به شمال کشور از این شهر عبور می‌کند و به دلیل واقع شدن در مسیر ترانزیتی

گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان

کشور از اهمیت جغرافیایی فراوانی برخوردار است. این شهرستان همچون دیگر مناطق شرق هرمزگان (رودان و میناب) دارای خاک حاصلخیز و منابع آب شرب می‌باشد. در این منطقه، کشاورزی رونق فراوانی دارد و در مورد محصولات سردسیری و به ویژه تولید خرما، پیارم، دارای مزیت نسبی درخور توجهی است. به علت وجود مراتع، دامداری در شهرستان حاجی آباد رونق دارد. با توجه به پتانسیل‌های موجود و نظرات کارشناسان، سرمایه‌گذاری برای صنایع تبدیلی وابسته به دامداری و کشاورزی، توسعه کشاورزی مکانیزه و بازارگرا و توسعه زیرساخت‌های حمل و نقلی در این شهرستان پیشنهاد می‌گردد.

شهرستان خمیر: بندر خمیر در جنوب غربی بندرعباس و شمال شرقی بندرلنگه، در مسیر راه اصلی بندرعباس - بندرلنگه در منطقه پست جلگه ای کرانه‌ی شمالی تنگه خوران قرار دارد. موقعیت ویژه جغرافیایی، وجود کارخانه‌های بزرگی مانند کارخانه تولید سیمان و گچ، وجود ۳۱ معدن و ۳۸ کارگاه صنایع معدنی از مهمترین مزایای اقتصادی این شهرستان است. حمل و نقل دریایی کالا به کشورهای جنوب خلیج فارس، جنگل‌های حرا، بنادر محلی، کارگاه‌های لنج سازی و مزارع پرورش آبزیان از دیگر مزایای اقتصادی و پتانسیل‌های مهم این شهرستان می‌باشد.

با توجه به پتانسیل‌های موجود و نظرات کارشناسان، سرمایه‌گذاری برای توسعه صنایع تبدیلی مرتبط با مواد اولیه معادن، توسعه کاربری آبی‌پروری و ایجاد صنایع تبدیلی مرتبط با آن و توسعه زیرساخت‌های گردشگری در این شهرستان پیشنهاد می‌گردد که می‌بایست در اولویت توسعه قرار بگیرند.

شهرستان رودان: شهرستان رودان در فاصله ۸۵ کیلومتری بندرعباس قرار دارد که از سمت شمال به حاجی آباد، از شرق به کهنوج و منوجان، از جنوب به میناب و از غرب به بندرعباس محدود می‌شود. وجود دشت بزرگ با قابلیت کشاورزی-باغداری، بیشترین گلخانه فعلی در استان و تولید میوه‌های گرمسیری و نیمه گرمسیری از پتانسیل‌های مهم شهرستان رودان می‌باشد. قرار گرفتن رودان در مسیر ترانزیتی هرمزگان، کرمان و سیستان بلوچستان، پتانسیل ایجاد بندر خشک (پس کناره‌ایی) را دارد.

با توجه به قابلیت‌های موجود و نظرات کارشناسان، در این شهرستان امکان تبدیل کشاورزی سنتی به کشاورزی مدرن با توجه به محدودیت منابع آب وجود دارد و با جذب سرمایه‌گذاری‌ها، ایجاد صنایع تبدیلی در این شهرستان پیشنهاد می‌گردد. همچنین توسعه زیرساخت‌های حمل و نقل باید در اولویت توسعه قرار گیرد.

شهرستان سیریک: شهرستان سیریک در فاصله ۱۷۵ کیلومتری مرکز استان هرمزگان قرار دارد که از سمت شمال به شهرستان میناب از جنوب به شهرستان جاسک از شرق به ارتفاعات بشاگرد و سندرک و از غرب به دریای مکران (عمان) محدود می‌شود. این شهرستان به علت همجواری با دریا دارای ظرفیت و پتانسیل‌های اقتصادی بر پایه دریا همچون تولید و صادرات محصولات دریایی می‌باشد. وجود سواحل زیبای شنی و احداث بندرگاه چند منظوره از مزیت‌های منطقه است.

همچنین می‌توان به بازار بزرگ میشی در فاصله ۵ کیلومتری جنوب شهر سیریک بین جاده اصلی سیریک - جاسک که دارای ۱۸۰ دهنه مغازه، مجتمع خدماتی رفاهی، کارخانه یخ و... می‌باشد اشاره کرد. این بازار در طول سال و بخصوص ایام نوروز پذیرای مهمانان زیادی از سراسر کشور است. با توجه به پتانسیل‌های موجود و نظرات کارشناسان، توسعه کاربری‌های آبی‌پروری و ایجاد صنایع تبدیلی مرتبط با آن، توسعه زیرساخت‌های گردشگری و صنایع دستی و ایجاد و تقویت زیرساخت‌های بازرگانی و خدماتی در این شهرستان پیشنهاد می‌گردد. همچنین این شهرستان به علت همجواری با سواحل مکران می‌تواند صنایع آب‌بر و انرژی‌بر را در خود جای دهد و نقش پشتیبان شهرستان جاسک را بر عهده داشته باشد.

قشم: جزیره قشم با مساحت ۱۴۹۱ کیلومتر مربع، حدود ۲/۵ برابر دومین جزیره بزرگ خلیج فارس یعنی بحرین است. ۳۰۰ کیلومتر از جزیره قشم به منطقه آزاد اختصاص داده شده است. این جزیره به علت داشتن کرانه‌های عمیق، منطقه مناسب برای ایجاد تمامی صنایع، ذخیره‌سازی کالا، ترانزیت و حمل و نقل مجدد به آسیای میانه و قفقاز، تاسیسات سوخت‌گیری، ارائه خدمات به کشتی‌های اقیانوس پیما می‌باشد. همچنین به علت نزدیکی این جزیره به منابع نفت و گاز برای فعالیت در تمامی رشته‌های صنعتی نفت، گاز، پتروشیمی و خدمات وابسته بسیار مناسب است. از دیگر پتانسیل‌های این جزیره می‌توان به مرکز پژوهش در زمینه انواع جلبک‌ها و محصولات دیگر دریایی برای تولید مواد اولیه غذایی، دارویی و آرایشی، جنگل‌های منحصر به فرد حرا و پرندگان مهاجر، مراکز متعدد تجاری و خدماتی، نقش گردشگری و منطقه آزاد با نقش ملی اشاره کرد. با توجه به پتانسیل‌ها و قابلیت‌های ذکر شده و نظرات کارشناسان و نخبگان استان می‌توان تقویت زیرساخت‌های بازرگانی، توسعه سخت افزاری و نرم افزاری مورد نیاز برای تقویت بازار، توسعه زیرساخت‌های گردشگری، ایجاد شهرک صنفی صنایع دستی، صنایع فرآوری و بسته‌بندی محصولات شیلاتی، توسعه مراکز پژوهشی مرتبط با محصولات دریایی و ایجاد و توسعه صنایع مرتبط با نفت و گاز را در اولویت توسعه قرار داد.

گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان

شهرستان میناب: شهرستان میناب به عنوان دومین شهر بزرگ استان هرمزگان، از طریق بزرگراه به بندرعباس و سپس به بندر خمیر متصل می‌شود. همچنین، میناب به وسیله جاده‌های اصلی آسفالتی به شهرهای دیگری همچون بندر جاسک، دهبارز(رودان) و کهنوج وصل شده‌است. شبکه دسترسی مناسب و فاصله اندک نسبت به مرکز استان، صنایع دستی منحصر بفرد، جایگاه برجسته در تولید و پرورش میگو و تولید میوه‌های گرمسیری و نیمه گرمسیری از پتانسیل‌های مهم شهرستان میناب می‌باشد. با توجه به پتانسیل‌های موجود در این شهرستان، سرمایه‌گذاری با هدف ایجاد شهرک صنفی صنایع دستی، صنایع فرآوری و بسته‌بندی محصولات شیلاتی و کشاورزی همچنین تبدیل کشاورزی سنتی به کشاورزی مدرن برای این شهرستان پیشنهاد می‌گردد که می‌بایست در اولویت توسعه قرار گیرد.

جدول ۱۰۹: تبیین اولویت های توسعه شهرستان های استان هرمزگان در افق ۱۴۱۴ براساس نظرات کارشناسان

شهرستان	تخصص های شهرستان های استان در تقسیم کار درون استانی															
	حمل و نقل	صنعت و معدن	بازرگانی	کشاورزی	پروری	شیلات و آبی	انتقال آب	خدمات	صنایع دستی	گردشگری و	آموزش	سلامت و بهداشت	های پیشرفته	فناوری	صنایع دریایی	جمع
ابوموسی		۲						۱	۲							
بستک		۲		۱				۲								
بشاگرد				۲				۲								
بندرعباس								۱								
بندر لنگه	۱		۴			۲										
پارسیان		۱		۲		۴			۲							
جاسک		۱		۴		۲	۳	۵								
حاجی آباد		۲		۱				۴								
خمیر		۲		۲		۱			۴							
رودان		۲		۱				۲								
سیریک			۴			۱	۲		۲							
قشم	۵		۱			۲								۴		
میناب				۱		۲		۳	۴	۶	۷					

تعیین شکل‌بندی بندی کلی الگوی استقرار و نظام سلسله مراتبی مراکز سکونتگاهی

بر اساس آخرین تقسیمات کشوری در سال ۱۳۹۵، استان هرمزگان دارای ۳۸ شهر است. جمعیت شهری استان هرمزگان در سال ۱۳۹۵ برابر با ۹۷۱۸۲۲ نفر گزارش شده است که ۵۴/۷ درصد از کل جمعیت استان را شامل می‌شود. بررسی سلسله مراتب سکونتگاه‌های شهری استان نشان می‌دهد که تعداد ۳۸ شهر، در پنج طبقه جمعیت قرار می‌گیرند. در طبقه اول شهر بندر عباس به عنوان مرکز استان قرار دارد که به عنوان یک شهر بسیار بزرگ محسوب می‌شود. طبقه دوم مربوط به شهر میانی کوچک می‌شود که شهر میناب با جمعیت ۷۳۱۷۰ نفر قرار گرفته است. تعداد پنج شهر در سطح شهرهای کوچک و همچنین پنج شهر دیگر در طبقه شهرهای بسیار کوچک قرار دارند. نهایتاً تعداد ۲۶ شهر در طبقه روستا - شهرها قرار گرفته‌اند. از ویژگی‌های استان هرمزگان در این قسمت، عدم وجود طبقه جمعیتی کلانشهر و نیز شهر بزرگ و شهر میانی بزرگ به عنوان سکونتگاهی با عملکرد واسط میان شهر بسیار بزرگ و شهر میانی کوچک می‌باشد. نیاز استان در حال حاضر در خدمات مربوط به حوزه‌های کلانشهری غالباً از طریق کلان شهر شیراز و در کل مجموعه، در فواصل دوربرد از طریق کلان شهر تهران تأمین می‌گردد. از سوی دیگر نبود شهری در حوزه بزرگ و میانی باعث شده است نیاز به خدمات این طبقه جمعیتی از طریق شهر بسیار بزرگ استان (بندرعباس) تأمین گردد.

جدول ۱۱۰: سلسله مراتب سکونتگاه‌های شهری استان هرمزگان در سال ۱۳۹۵

رتبه یا اندازه (سطح)	عنوان سطح	طبقات جمعیتی (نفر)	تعداد نقاط	سهم از جمعیت (درصد)	سهم از نقاط شهری (درصد)
یک	کلانشهر	بالاتر از یک میلیون نفر	۰	۰	۰
دو	شهر بسیار بزرگ	پانصد هزار تا یک میلیون نفر	۱	۵۴/۱۹	۲/۶۳
سه	شهر بزرگ	۲۵۰ هزار تا ۵۰۰ هزار نفر	۰	۰	۰
چهار	شهر میانی بزرگ	۱۰۰ هزار تا ۲۵۰ هزار نفر	۰	۰	۰
پنج	شهر میانی کوچک	۵۰ تا ۱۰۰ هزار نفر	۱	۷/۵۳	۲/۶۳

۱۳/۱۵	۱۸/۱۱	۵	۲۵ تا ۵۰ هزار نفر	شهر کوچک	شش
۱۳/۱۵	۸/۶۳	۵	۱۰ تا ۲۵ هزار نفر	شهر بسیار کوچک	هفت
۶۸/۴۴	۱۱/۵۴	۲۶	کمتر از ۱۰ هزار نفر	روستا - شهر	هشت
۱۰۰	۱۰۰	۳۸	-	-	جمع

سلسله مراتب نظام سکونتگاهی در آینده استان هرمزگان نقش قابل توجهی دارند. در واقع یکی از اهداف اساسی در توسعه استان هرمزگان دستیابی به تعادل و توازن در نظام شهری این استان است. به عبارتی باید روند رشد جمعیت، مهاجرت ها و بارگذاری جمعیت در استان به گونه ای باشد که منجر به تعادل در نظام سکونتگاهی استان شود. در این راستا، چهار سیاست اصلی به شرح ذیل در زمینه توسعه سکونتگاه های شهری و استقرار جمعیت در استان هرمزگان برای افق ۱۴۱۴ در نظر گرفته شده است.

✓ اتخاذ راهبرد بسط متمرکز در توسعه نظام شهری استان؛

اولین راهبردی که در راستای طراحی نظام شهری استان هرمزگان در افق ۱۴۱۴ اتخاذ شده است، راهبرد بسط متمرکز با توجه به نظریه سازمان فضایی هیلپهورست است. با عنایت به شرایط و ویژگی های استان هرمزگان به نظر می رسد استان هرمزگان در حال حاضر نیازمند بکارگیری استراتژی های بسط برای تسریع فرایند توسعه در شهرستان های دور از مرکز می باشد. وضعیت فاصله سطح توسعه در شهرستان های دور از مرکز استان با شهرستان مرکزی بسیار زیاد است و ضروری است راهبرد کلان استان به سمت تمرکززدایی و بسط سوق داده شود و راهبرد بسط متمرکز مطرح در نظریه هیلپهورست برای توسعه آتی استان مناسب است. این راهبرد به نشت توسعه در مراکز درجه دو و دور از مرکز تأکید دارد که به نظر می رسد در استان هرمزگان شهرستان های جاسک، میناب، بندر لنگه و حاجی آباد ظرفیت جذب آثار توسعه را دارند. این شهرستان ها از قابلیت لازم برای تبدیل شدن به مراکز درجه دوم برخوردارند و از طرفی قرارگیری و پراکنش این مراکز در سطح استان به گونه ای است که اتخاذ راهبرد بسط متمرکز، توسعه به طور متوازن و در دو بال بخش مرکزی استان صورت خواهد گرفت.

✓ راهبرد تمرکززدایی از شهر بندر عباس به عنوان مرکز استان؛

بررسی نظام شهری استان هرمزگان حاکی از آن است که سلسله مراتبی منطقی و سلسله مراتبی از شهرها وجود ندارد. در واقع عدم وجود شهر متوسط در نظام شهری هرمزگان بیانگر شکاف موجود در سلسله

گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان

مراتب شهرهای استان هرمزگان می‌باشد. به عبارتی دیگر، تسلط بندرعباس و رویکردهای قطب رشدی در دهه‌های ۱۳۵۰، ۱۳۶۰ و ۱۳۷۰ در سیاست‌های کلان دولتی باعث شده است که شهرهای بعدی متناسب با جایگاهشان و اهمیتشان در سلسله‌مراتب شهرهای استان توسعه نیابند. بررسی آمارها نشان می‌دهد که طی سال‌های ۱۳۶۵ تا ۱۳۹۵ سهم شهر بندرعباس از جمعیت شهری استان، افزایش یافته است (جدول ۲-۱۷) از این روی با وجود جهش‌های اتفاق افتاده در اندازه شهر بندرعباس، شهر سطح دوم استان از سلسله‌مراتب بهینه ساختار شهری تبعیت ننموده است. زیرا در ادبیات نظری انتظار می‌رود، اندازه و تعداد شهرها در سلسله‌مراتبی منطقی توزیع شوند. به‌گونه‌ای که در هر سطح از نظام شهری در مقایسه با سطح فوقانی آن با کاهش اندازه شهرها، تعداد آن‌ها افزایش می‌یابد.

جدول ۱۱۱: روند تحولات جمعیت شهر بندرعباس و سهم نسبی از جمعیت شهری استان طی سال

های ۹۵-۱۳۶۵

سال	جمعیت شهر بندرعباس	جمعیت شهری استان هرمزگان	سهم نسبی شهر بندرعباس از جمعیت شهری استان
۱۳۶۵	۲۰۱۶۴۲	۴۵۴۰۰۷	۴۴/۴۱
۱۳۷۵	۲۷۳۵۷۸	۶۱۸۱۷۵	۴۴/۲۵
۱۳۸۵	۳۷۹۳۰۱	۷۴۲۳۴۹	۵۱/۰۹
۱۳۹۰	۴۳۵۷۵۱	۷۸۶۳۷۹	۵۵/۴۱
۱۳۹۵	۵۲۶۶۴۸	۹۷۱۸۲۲	۵۴/۱۹

✓ توسعه متعادل جمعیت در مناطق کلان فضایی

در منطقه بندی کلان فضایی، استان هرمزگان به چهار منطقه (هرمزگان شرقی، هرمزگان مرکزی، هرمزگان غربی و جزایر) تقسیم می‌شود. بررسی‌های صورت گرفته در زمینه نظام شهری این مناطق نشان می‌دهد که بخش اعظمی از فشردگی و تراکم جمعیت شهری استان با ۵۹/۱۸ درصد در منطقه مرکزی استان استقرار یافته‌اند. جزایر استان با سهم ۷/۱ درصد، کمترین سهم از جمعیت شهری استان را دارند. همچنین مناطق شرقی و غربی سهم یکسانی از جمعیت شهری را به خود اختصاص داده‌اند و در هر کدام حدود ۱۶ درصد از جمعیت شهری استان سکونت یافته‌اند (جدول شماره ۱۱۲). در مجموع می‌توان گفت منطقه مرکزی نسبت به سه منطقه دیگر سهم قابل توجهی از جمعیت شهری را به خود

گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان
 اختصاص داده و از این لحاظ در بین مناطق مذکور تعادل وجود ندارد. لذا در افق ۱۴۱۴ باید نظام شهری به گونه ای طراحی و پیشنهاد شود که این عدم تعادل در نظام شهری تعدیل شود.

جدول ۱۱۲: پراکنش جمعیت شهری در مناطق کلان فضایی

منطقه	شهرستان ها	جمعیت شهری	سهم جمعیت شهری
هرمزگان مرکزی	بندرعباس - حاجی آباد	۵۷۵۱۲۵	۵۹/۱۸
هرمزگان شرقی	رودان - میناب - بشاگرد - جاسک - سیریک	۱۶۴۶۲۴	۱۶/۹۴
هرمزگان غربی	خمیر - بستک - بندرلنگه - پارسیان	۱۶۱۰۵۹	۱۶/۵۷
جزایر	قشم - ابوموسی	۷۱۰۱۴	۷/۳۱
استان	-	۹۷۱۸۲۲	۱۰۰/۰۰

✓ سیاست بارگذاری جمعیت و فعالیت در سواحل مکران؛

یکی دیگر از راهبردها و سیاست های موثر در طراحی نظام شهری استان هرمزگان در افق ۱۴۱۴، سیاست بارگذاری جمعیت و فعالیت در سواحل مکران است. مکران از نظر تاریخی سرزمینی ساحلی در جنوب شرقی ایران و جنوب غربی پاکستان است که در طول خلیج عمان از راس الکوه در غرب جاسک تا لاس بلا در جنوب غربی ایالت بلوچستان پاکستان گسترده است. همچنین سواحل مکران دروازه طلایی کشور است که به سوی دریاهاى آزاد و فرصت‌هایی ارزشمند آن قرار دارد و کلید بهره گیری از این فرصت استثنایی توسعه آن است. در سیاست های کلی برنامه ششم توسعه کشور نیز توجه ویژه به توسعه سواحل مکران مورد توجه مقام معظم رهبری قرار گرفته است و تمام سازمان ها و وزارتخانه های کشور موظفند همکاریهای لازم برای این مهم را در برنامه ششم توسعه کشور به کار بگیرند. تأثیری که این سیاست در زمینه نظام شهری استان هرمزگان دارد، نزدیکی شهر جاسک و سیریک به این سواحل است. بنابراین در افق طرح شهر جاسک باید به یک شهر ملی و با جمعیتی بیشتر از یک میلیون نفر ارتقا یابد. همچنین شهر سیریک باید به یک شهر میانی کوچک با نقش پشتیبانی از شهر جاسک تبدیل شود. لازم به ذکر است برای توسعه سواحل مکران در استان هرمزگان می توان در جنوب شرقی استان شهرهای جدید نیز

گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان
 پیشنهاد داد، اما نگاهی به تاریخچه و تجارب شهرهای جدید نشان از شکست این سیاست دارد. لذا با وجود شهرهایی مانند جاسک و سیریک در، توسعه این شهرها پیشنهاد می شود.
 همانگونه که اشاره شد، چهار راهبرد کلان برای تعیین نظام شهری استان هرمزگان تشریح شد. براساس راهبردهای مذکور نظام شهری استان در افق ۱۴۱۴ به شرح جدول شماره ۱۱۳ خواهد بود.

جدول ۱۱۳: نظام شهری استان هرمزگان در افق سال ۱۴۱۴

سطح	عنوان سطح	طبقات جمعیتی (نفر)	تعداد نقاط	نام شهر
یک	کلانشهر	بالاتر از یک میلیون نفر		
دو	شهر بسیار بزرگ	پانصد هزار تا یک میلیون نفر	۲	بندرعباس - جاسک
سه	شهر بزرگ	۲۵۰ هزار تا ۵۰۰ هزار نفر		
چهار	شهر میانی بزرگ	۱۰۰ هزار تا ۲۵۰ هزار نفر	۲	پارسیان - میناب
پنج	شهر میانی کوچک	۵۰ تا ۱۰۰ هزار نفر	۶	قشم - کیش - بندر لنگه - حاجی آباد - رودان - سیریک
شش	شهر کوچک	۲۵ تا ۵۰ هزار نفر	۹	کنگ - خمیر - درگهان - بستک - سردشت - بیکاه - جناح - هشتبندی - رویدر
هفت	شهر بسیار کوچک	۱۰ تا ۲۵ هزار نفر	۹	هرمز - سوزا - قلعه قاضی - تیروور دشتی - تازبان پایین - ابوموسی - بندر چارک - گروک
هشت	روستا - شهر	کمتر از ۱۰ هزار نفر	۱۰	فین - کوشکنار - تخت - کوهستک - لمزان - زیارتعلی - سندرک - فارغان - گوهران - سرگز
جمع	-	-	۳۸	-

۲-۴-۳- سطح بندی نظام خدمات برتر با توجه به قلمروها و مراکز زیست و فعالیت

خدمات برتر بر خلاف خدمات اجتماعی از الگوی پخشایشی یکنواختی پیروی نمی کند. این خدمات متناسب با سطوح عملکردی سکونتگاه‌های استان و نقشی که در سازمان فضایی استان به عهده دارند، با کارکردها و زمینه‌های متفاوت فعالیتی در سطح استان پراکنده می‌شوند. تدوین الگوی پخشایش و توزیع خدمات

گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان

برتر استان هرمزگان با در نظر گرفتن رویکرد تامین دسترسی عادلانه تمام مراکز سکونتگاهی استان به خدمات برتر مورد نیاز، پاسخگویی به الزمات توسعه هر یک از شهرستانها و متناسب با توانها و قابلیت شهرستان انجام گرفته است. این امر به دلیل اهمیت و نقش برجسته خدمات برتر در پیشبرد اهداف توسعه فضایی آینده استان انجام می‌گیرد. خدمات برتر مورد مطالعه با توجه به قابلیتها و توان استان و نقش استراتژیک منطقه، در ده محور کلی به شرح زیر تعیین شده است.

- خدمات اداری - سیاسی
- ✓ سازمان‌های مستقل توسعه گرا
- ✓ سازمان‌های تصمیم گیر استان
- خدمات بهداشتی - درمانی
- ✓ بیمارستان
- خدمات فرهنگی - اجتماعی
- ✓ موزه، سینما و کتابخانه
- خدمات ورزشی
- ✓ استادیوم ورزشی
- ✓ سالن سرپوشیده
- ✓ مراکز ورزش ساحلی
- خدمات آموزش عالی
- ✓ دانشگاه
- خدمات مالی و حرفه‌ای
- ✓ بانک‌های تخصصی
- ✓ دفاتر بیمه
- خدمات زیربنایی
- ✓ فرودگاه
- ✓ نواحی پشتیبان
- ✓ پایانه

- خدمات گردشگری - تفریحی
 - ✓ مراکز اقامتی
- خدمات بارزگانی
 - ✓ گمرک
 - ✓ مناطق آزاد و مناطق ویژه اقتصادی
 - ✓ دفاتر صادرات و واردات
- مراکز تحقیق و توسعه
 - ✓ پارک های علم و فناوری
 - ✓ شرکت های دانش بنیان

مقیاس عملکردی مراکز خدمات برتر سازمان فضایی استان هرمزگان با خدمات رسانی در سطوح مختلف عملکردی با سه گونه سیاست گذاری، «الف - تثبیت عملکرد وضع موجود»، «ب - ارتقاء و تقویت عملکرد مراکز خدماتی» و «ج - ایجاد و توسعه مراکز جدید خدماتی» مطابق با جدول شماره ۱۱۴ بیان شده است.

جدول ۱۱۴: سطح بندی نظام خدمات برتر با توجه به قلمروها و مراکز زیست و فعالیت

سیاست فضایی	شهرها	سطح بندی	خدمات برتر	
تثبیت فضایی	قشم - ابوموسی - کیش	فراستانی	سازمان های مستقل توسعه	سیاسی - خدمات اداری
توسعه فضایی	مکران و پارسیان		گرا	
تقویت و ارتقا سطح عملکرد	بندرعباس - جاسک - پارسیان	استانی	سازمان های تصمیم گیر استان	خدمات بهداشتی - درمانی
	تمام مراکز شهرستان ها	ناحیه ای		
ایجاد و توسعه	جاسک	قطبی (فرااستانی)	بیمارستان	
تقویت و ارتقا سطح عملکرد	بندرعباس - بندرلنگه	استانی		
تقویت و ارتقا سطح عملکرد	سایر مراکز شهرستان ها	ناحیه ای		خدمات
تقویت و ارتقا سطح عملکرد	جاسک - بندرعباس - پارسیان - کیش - بندر لنگه	استانی	موزه، سینما، کتابخانه	

سیاست فضایی	شهرها	سطح بندی	خدمات برتر	
تقویت و ارتقا سطح عملکرد	حاجی آباد - رودان - میناب - بشاگرد - سیریک - خمیر - بستک - قشم - ابوموسی	ناحیه ای		
تثبیت و نگهداشت	بندرعباس	فرااستانی	استادیوم	خدمات ورزشی
ایجاد و توسعه	جاسک - بندر لنگه - حاجی آباد	استانی	ورزشی	
	جاسک - کیش	فرااستانی	سالن سرپوشیده	
	بندر عباس - حاجی آباد - بندرلنگه	استانی		
	رودان - میناب - بشاگرد - سیریک - خمیر - بستک - قشم - ابوموسی	ناحیه ای		
تقویت و ارتقا سطح عملکرد	کیش - بندر عباس	ملی	مراکز ورزش ساحلی	
	سیریک - خمیر - بستک - بندرلنگه - قشم - پارسیان	استانی		
تقویت و ارتقا سطح عملکرد	کیش	بین المللی	دانشگاه	خدمات آموزش عالی
ایجاد و توسعه	جاسک			
تقویت و ارتقا سطح عملکرد	بندر عباس	فرااستانی		
ایجاد و توسعه	پارسیان			
تقویت و ارتقا سطح عملکرد	ابوموسی - بستک - بشاگرد - بندر لنگه - پارسیان - حاجی آباد - خمیر - میناب - سیریک - قشم - رودان	استانی		
	کیش - قشم - جاسک - پارسیان - بندرلنگه	بین المللی	بانک های تخصصی	خدمات مالی و حرفه‌ای
؟	سیریک - رودان	ملی		
تقویت و ارتقا سطح عملکردی	کیش - قشم - جاسک (مکران) - بندر عباس - بندر لنگه - پارسیان	بین المللی	دفاتر بیمه	
تقویت و ارتقاء سطح عملکردی	بستک - خمیر - میناب - رودان	ملی		خدمات زیربنایی
ایجاد و توسعه	ابوموسی - بشاگرد			
تثبیت و نگهداشت	کیش - بندرلنگه - قشم - بندرعباس	بین المللی	فرودگاه	
ایجاد و توسعه	پارسیان	ملی		
تقویت و ارتقاء سطح عملکردی	جاسک - ابوموسی - فارور - لاوان - اختصاصی شرکت نفت			

سیاست فضایی	شهرها	سطح بندی	خدمات برتر			
تقویت و ارتقاء سطح عملکردی	سایر شهرستان‌های استان	استانی	نواحی پشتیبان			
ایجاد و توسعه	بستک - بشاگرد - خمیر	فرااستانی				
تقویت و ارتقاء سطح عملکردی	بندر عباس - جاسک - پارسیان - بندر لنگه - قشم - کیش - حاجی آباد	فرااستانی	پایانه			
	سایر شهرستان‌ها	استانی				
تقویت و ارتقاء سطح عملکردی	کیش - قشم - بندر عباس - بندر لنگه	بین المللی	مراکز اقامتی			
ایجاد و توسعه	جاسک					
ایجاد و توسعه	بشاگرد - حاجی آباد - خمیر	فرااستانی				
تقویت و ارتقاء سطح عملکردی	رودان - میناب - سیریک - بستک - ابوموسی - پارسیان					
تقویت و ارتقا سطح عملکردی	بندر عباس - بندر لنگه - قشم - کیش	گمرک		خدمات بازرگانی		
ایجاد و توسعه	جاسک - پارسیان					
ایجاد و توسعه	پارسیان - جاسک	مناطق آزاد				
تقویت و ارتقا سطح عملکردی	کیش - قشم - بندر عباس					
	بستک - بشاگرد - خمیر	ملی	دفاتر صادرات و واردات			
	بندر عباس - جاسک - قشم - کیش - بندر لنگه - پارسیان	بین المللی				
		پارک های علم و فناوری			مراکز تحقیق و توسعه	
ایجاد و توسعه	بندر عباس - جاسک - پارسیان - میناب - بندر لنگه	شرکت های دانش بنیان				

۴-۴-۲- طراحی شبکه‌های اصلی زیربنایی با توجه به ساختار فضایی قلمروها و مراکز زیست و فعالیت

الف: طراحی شبکه راه ها

آزادراه پیشنهادی

با توجه به برنامه‌های در دست اجرای اداره راه و شهرسازی در شبکه راه پیشنهادی استان هرمزگان تنها یک مسیر به عنوان آزادراه در نظر گرفته شده است که در طول مسیر ارتباطی با مرکز کشور، ارتباط شهرهای بندرعباس و سیرجان را برقرار می‌سازد. این مسیر که در حوزه استحفاظی استان هرمزگان حدفاصل بندرعباس تا حاجی آباد را شامل می‌شود به دلیل نقش مهمی که در شبکه ارتباطی و همچنین ارتباطات منطقه ای و فرامنطقه ای دارد با ارتقا سطح عملکردی از بزرگراه به آزاد راه جهت تامین تقاضای سفر موجود و آتی استان در نظر گرفته شده است. علاوه بر این، مسیر مذکور در طول کریدور بین المللی جنوب - شمال قرار دارد و در راستای سیاست‌های کلان و فراملی در توسعه نقش ترانزیتی کشور و رقابت با کشورهای منطقه نیازمند یکپارچگی ساختاری و تقویت خدمات ترانزیتی است. بر این اساس نقش مدیریت حمل و نقل استان در ایجاد مزایا و تسهیلات ترانزیتی به صورت افزایش خدمات حمل و نقل و همچنین ارائه کیفیت زیرساخت‌های ارتباطی به شیوه‌های مختلف ترانزیتی (جاده ای، ریلی، دریایی و هوایی) از اهمیت فراوانی برخوردار است. بنابراین توسعه این آزادراه به عنوان اصلی‌ترین اولویت شبکه ارتباطی جاده‌ای استان به شمار می‌آید.

بزرگراه‌های پیشنهادی

بزرگراه ها در سطح استان به عنوان دومین رده از سلسله مراتب شبکه ارتباطی نقش مهمی را در استخوان بندی و دسترسی درون و برون منطقه‌ای استان ایفا می‌کنند. بر این اساس مهمترین بزرگراه‌های پیشنهادی در طول بزرگراه فرااستانی عسلویه- کنارک است که کریدور ساحلی و مسیر شرقی - غربی استان هرمزگان را شامل می‌شود. این بزرگراه با عبور از شهرهای پارسیان، بندرلنگه، بندرعباس، میناب و جاسک، استان‌های جنوبی کشور را به هم متصل می‌کند. با توجه به سیاست‌های کلان ملی در راستای توسعه سواحل جنوبی کشور و پاسخگویی به تقاضای سفر موجود و آتی با توجه به سیاست‌های توسعه استان و همچنین پشتیبانی انرژی این مناطق از طریق صنایع انرژی عسلویه، نقش کریدور ساحلی مذکور، تسهیل ارتباط عملکردی و ترانزیتی این مناطق است. بر این اساس احداث و تکمیل کریدور یکپارچه ساحلی با احداث آزادراه میناب - جاسک و ادامه مسیر آن تا مرز استان همجوار شرقی یعنی سیستان بلوچستان ضمن تحقق توسعه

سواحل مکران، ارتباط ترانزیتی و ژئوپلیتیکی با بندرچابهار جهت تبادلات ملی تجاری را فراهم می‌آورد. همچنین احداث آزادراه بندرلنگه به پارسیان نیز سبب توسعه روابط منطقه‌ای با استان بوشهر می‌شود. با توجه به طرح‌های مصوب سازمان‌های ذیربط به دلیل قرارگیری برخی صنایع و همچنین قرارگیری دهستان تیاب در قسمت شرقی شهر بندرعباس، بزرگراه کمکی دیگری حداقل بندرعباس - تیاب - میناب پیشنهاد شده است که می‌تواند نقش جایگزین و کمکی را برای کریدور ساحلی بندرعباس - جاسک ایفا نماید.

علاوه بر کریدور ساحلی جنوب کشور، ارتباط استان هرمزگان با استان فارس به خصوص شهرهای لار و داراب به دلیل پیوندهای فرهنگی - اجتماعی قوی و همچنین مبادلات اقتصادی، اهمیت زیادی در شبکه ارتباطی منطقه دارد. در این راستا تکمیل و ارتقا کارکردی مسیرهایی که اکثراً به صورت راه اصلی و در برخی موارد به صورت راه فرعی یا راه روستایی موجودند به بزرگراه، از اولویت‌های شبکه ارتباطی پیشنهادی استان است. از جمله پروژه‌های مذکور مسیر بندرلنگه - بستک - لار به طول ۲۱۰ کیلومتر و دوراهی گهکم به سمت داراب به طول ۵۵ کیلومتر از اصلی‌ترین پیشنهادات در این زمینه اند که از جمله طرح‌های در دست اجرای اداره راه به شمار می‌آیند جهت ارتباط بهتر استان هرمزگان با استان فارس و تقویت پیوندهای فرمانطقه‌ای مسیر بندرلنگه - بستک نیز که زیرمجموعه راه اصلی به شمار می‌آیند با افزایش سطح عملکردی به بزرگراه ارتقا خواهد یافت که در ارتباط استان فارس با دریا و خارج کردن مناطق مذکور از انزوای فضایی تاثیر بسزایی را خواهند داشت. علاوه بر این مسیر ارتباطی مستقیم بندرعباس - بستک نیز با ارتقا سطح عملکردی از راه اصلی به بزرگراه به دوراهی بستک - لار متصل خواهد شد که ارتباط مرکز استان را با شهر لار و در ادامه با مرکز استان فارس یعنی شهر شیراز فراهم می‌کند و توسعه شهرهای منطقه را به دنبال خواهد داشت. ارتباط با استان کرمان نیز به دلیل مسیر اصلی ارتباط با مرکز کشور همواره نقش مهمی را در ارتباطات فراستانی استان هرمزگان به همراه داشته است. در این راستا تبدیل راه فرعی حاجی آباد - بافت به بزرگراه و همچنین احداث بزرگراه جنوبی - شمالی در شهرستان‌های جاسک و بشاگرد جهت ارتباط با استان کرمان و فراهم آوردن زمینه‌ای جهت کاهش انزوای فضایی مناطق و ایجاد دسترسی مناسب سکونتگاه‌های روستایی مناطق مذکور مهمترین اقدامات در زمینه پیشنهادات شبکه ارتباطی بزرگراه‌های منطقه به شمار می‌روند که ضمن توسعه سواحل مکران، ارتباطات بهتر این منطقه را با فلات مرکزی ایران فراهم می‌کند. توسعه زیرساخت‌های حمل و نقل و ارتقای نقش عملکردی راه‌های موجود در مناطق مذکور ضمن شکل‌گیری نقش خدماتی - ترانزیتی برای شهرهای موجود در منطقه،

گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان
محدودیت‌های ناشی از عدم دسترسی به شبکه حمل و نقل را نیز برطرف می‌نماید و توسعه پایدار و مداوم را به دنبال خواهد داشت.

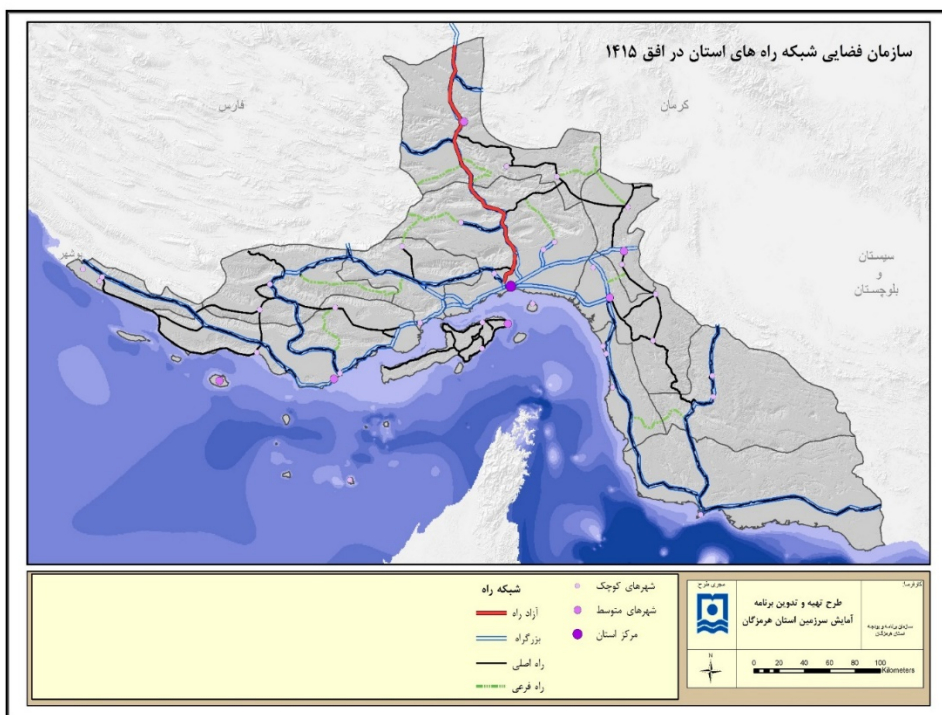
دو شهر تخت و قلعه قاضی نیز با وجود نزدیکی به مرکز استان فاقد راه مناسب ارتباطی هستند بر این اساس و با توجه به سیاست رفع محدودیت‌های ناشی از انزوای فضایی مناطق در پهنه استان، در شبکه راه پیشنهادی شهرهای مذکور به وسیله بزرگراه به کریدور ساحلی اصلی استان متصل خواهند شد که از جمله طرح‌های مصوب اداره راه به شمار می‌آید. همچنین شهر فین نیز که در شهرستان بندرعباس قرار دارد با ارتقا عملکردی راه اصلی به بزرگراه به شبکه بزرگراه‌های استان متصل خواهد شد.

راه‌های اصلی و فرعی پیشنهادی

علاوه بر نقش ملی استان هرمزگان در توسعه روابط ترانزیتی، توجه به حمل و نقل درون استانی و پوشش کامل شبکه نظام شهری به وسیله راه‌های اصلی و فرعی استان و رفع محدودیت‌های ناشی از عدم دسترسی به شبکه ارتباطی و کاهش انزوای فضایی مناطق نیز اهمیت اساسی دارد. بر این اساس تکمیل راه‌های اصلی ارتباطی بین شهرهای مختلف استان جهت دسترسی و پوشش کامل ارتباطی استان از اولویت‌های مهم در زمینه طراحی شبکه‌های زیربنایی به شمار می‌آید.

در این راستا احداث راه اصلی میان شهرهای رودان - حاجی آباد، شهرهای سرگز و فارغان و روستاهای منطقه را به شبکه راه‌های درون استانی متصل می‌کند و ضمن کاهش انزوای فضایی مناطق مذکور توسعه این مناطق را به دنبال خواهد داشت. همچنین مسیر منشعب شده از بزرگراه بندرعباس - حاجی‌آباد به سمت بستک با گذر از شهرهای فین و رویدر ارتباط شهرهای مذکور را با شبکه راه اصلی فراهم می‌آورد که می‌تواند بخشی از تقاضای سفر موجود را جهت ارتباط با استان فارس به خود اختصاص دهد. بر اساس طرح‌های در دست اجرا سازمان‌های ذیربط حوزه راه و شهرسازی، احداث مسیرهای دسترسی شهرهای بیگاه و سندرک واقع در شهرستان میناب نیز به وسیله راه اصلی انشعابی از رودان به سمت جنوب استان در نظر گرفته شده است که به واسطه اجرای آن مناطق مذکور را به شبکه حمل و نقل درون استانی متصل می‌نماید که در این مسیر هشتبندی به سمت جاده میناب سندرک نیز به عنوان کوتاه‌کننده مسیر جهت تقاضای برخی سفرها در نظر گرفته شده است. همچنین راه میانبر دیگری نیز از سردشت تا سیریک در نظر گرفته شده که راه فرعی مذکور ارتباط دو بزرگراه شمالی - جنوبی که در موازات هم شکل گرفته‌اند را برقرار می‌کند.

گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان
 احداث مسیر ساحلی شرقی استان حدفاصل شهرهای پارسیان ، بستانو، بندر مقام ، تدرئیه تا بندر چارک به طول ۱۰۰ کیلومتر از جمله پیشنهادات مصوب سازمان راه است که توسعه سواحل شرقی را در طول خط ساحلی به دنبال خواهد داشت و ضمن خارج ساختن نواحی ساحلی مذکور از محدودیت‌های ناشی از انزوای فضایی، نقش جایگزین و کمکی را نیز برای کریدور اصلی شرقی - غربی استان در قسمتی از این مسیر ایفا نماید. سایر پیشنهادات در خصوص توسعه شبکه ارتباطی راه های اصلی و فرعی استان بیشتر در زمینه دسترسی مناسب قسمت های دورافتاده و کمتر توسعه یافته استان و همچنین تکمیل شبکه ارتباطی بین شهرهای میانی بوده است.

شکل ۱۵۱- سازمان فضایی شبکه راههای استان در افق ۱۴۱۵

ب: طراحی شبکه ریلی

شبکه ریلی موجود استان هرمزگان با ۲۵۲ کیلومتر، بندر شهید رجایی واقع در شهرستان بندرعباس را به فلات مرکزی ایران و استان همجوار یعنی استان کرمان ارتباط می‌دهد. این شبکه ریلی با گذر از حدفاصل

جنوبی - شمالی استان و گذر از شهرهای نازیان و فین و حاجی‌آباد در راستای کریدور بین‌المللی جنوب-شمال قرار داشته و نقش ترانزیتی مهمی را در انتقال کالا و خدمات به مرکز کشور ایفا می‌نماید.

با توجه به سیاست‌ها و چشم‌انداز توسعه استان در راستای توسعه حمل و نقل، و نقش فراملی استان در تبادلات و تعاملات با کشورهای حوزه خلیج فارس، دریای عمان، هند و چین، توسعه ریلی می‌تواند به عنوان یکی از اصلی‌ترین محرک‌های توسعه در بخش مذکور به شمار رود. بر این اساس با توجه به نقش ساحل در توسعه فضایی استان و همچنین اهمیت توسعه کریدور ساحلی عسلویه - کنارک، احداث شبکه ریلی در طول نوار ساحلی می‌تواند ضمن تامین تقاضای سفر موجود در کریدور مذکور، نقش مکمل خدماتی - ترانزیتی شبکه راه‌های زمینی را فراهم نماید.

علاوه بر نقش ترانزیتی، احداث خطوط ریلی جدید با گذر از شهرهایی چون میناب، بستک، پارسیان، توسعه فضایی این مناطق را سبب شده و الگوهای جدید سفر را برای متقاضیان فراهم می‌نماید. همچنین به دلیل ارتباط عمیق فرهنگی - تاریخی شهرستان بستک با استان فارس و شهرهای داراب و لار، احداث خطوط ریلی به این استان سبب تقویت پیوندهای مذکور می‌شود. ذکر این نکته ضروری است که جهت برقراری ارتباط با استان‌های همجوار و توسعه تعاملات منطقه‌ای با سایر استان‌ها شبکه ریلی پیشنهاد شده نیازمند آن است که در استان‌های همجوار نیز ضرورت تکمیل این خطوط در نظر گرفته شده و شبکه ریلی منطقه به تناسب نیازهای استان‌ها و توجه به طرح‌های موجود فرادست صورت پذیرد.

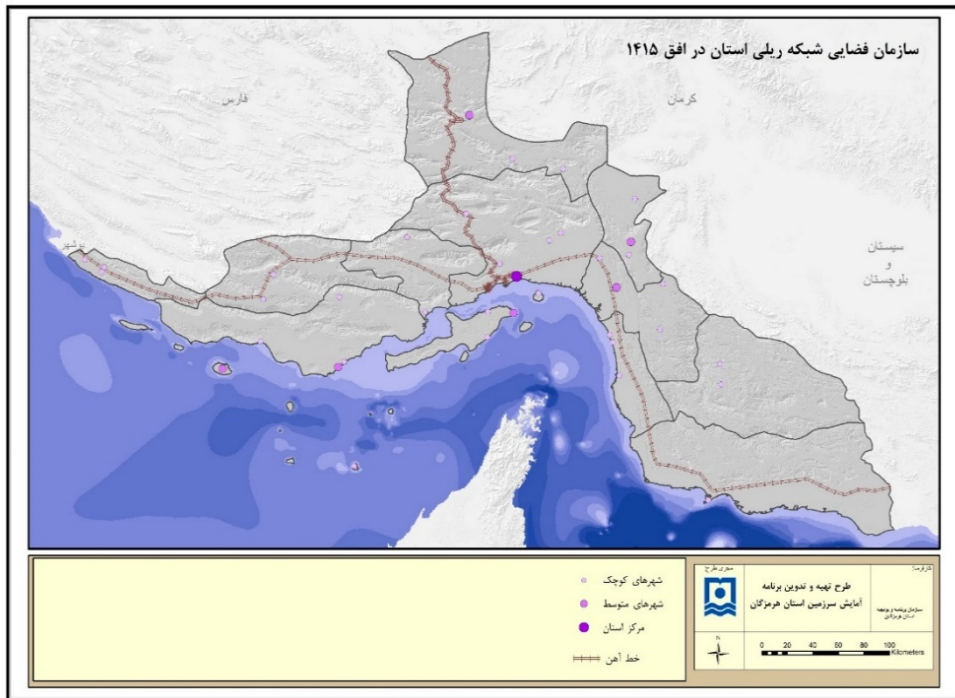
ج: مسیرهای دریایی

استان هرمزگان به واسطه قرارگیری در پهنه جنوبی کشور و مجاورت با آب‌های آزاد خلیج فارس از موقعیت ویژه و ممتاز در بهره‌مندی از پتانسیل‌ها و امکانات دریا برخوردار است. وجود مسیرهای دریایی با کشورهای حوزه خلیج فارس و دریای عمان و همچنین وجود مسیر بین‌المللی جنوب - شمال که از طریق دریا به دروازه جنوبی کشور متصل می‌شود اهمیت دریا و بهره‌گیری از ظرفیت‌های بالقوه آن را بیش از پیش نمایان می‌سازد.

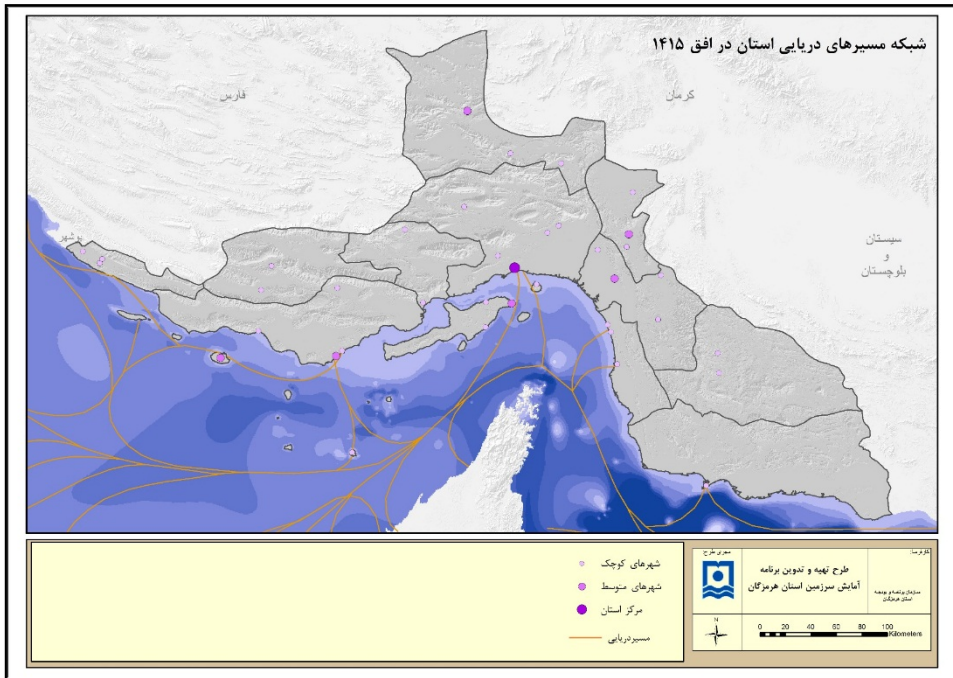
وجود جزائر فراوان و همچنین آبراهه‌های مهمی چون تنگه هرمز، موقعیت استراتژیک خاصی به پهنه دریایی استان بخشیده است که لزوم طراحی مسیرهای دریایی متناسب با این ویژگی‌ها را مشخص می‌سازد. بر این اساس با توجه به ملاحظات برنامه‌ریزی و سیاست‌های استقرار جمعیت و فعالیت در مناطق ساحلی، در نظر گرفتن مسیرهای دریایی جدید به منظور اتصال بهتر شبکه‌های ارتباطی لازم و ضروری است.

گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان
 اتصال مسیر دریایی از بندرجاسک به عنوان یکی از قطب‌های فعال آینده استان هرمزگان به کریدور بین‌المللی جنوب - شمال از مهمترین اولویت‌های دریایی استان به شمار می‌رود. تکمیل مسیر دریایی غربی - شرقی با ایجاد پیوند دریایی میان جزائر جهت تکمیل کریدور دریایی عسلویه - چابهار نیز از مهمترین ملاحظات در زمینه طراحی مسیرهای دریایی جدید است که در راستا و انطباق با طرح‌های فرادست و کلان ملی نیز قرار می‌گیرد.

ذکر این نکته ضروری است که طراحی مسیرهای دریایی تنها با توجه به سیاست‌های توسعه نمی‌تواند معیار منطقی درستی داشته باشد و کشف مسیرهای جدید نیازمند مطالعات دقیق در حوزه دریانوردی و اطلاعات جغرافیایی و اقلیمی دریا و منطقه است که در مباحث پیش‌رو نمی‌گنجد.

شکل ۱۵۲- سازمان فضایی شبکه ریلی استان در افق ۱۴۱۵

شکل ۱۵۳- شبکه مسيرهای دریایی استان در افق ۱۴۱۵

د: طراحی خطوط انتقال آب

استان هرمزگان در شرایط فعلی دارای سه خط لوله آب به نام های شمیل، خمیر و بندر میناب است. در واقع این سه خط لوله وظیفه آب رسانی به بخش از شهرستان های مرکزی و حدود شرقی را بر عهده دارند. بررسی ها نشان می دهد که مشکل آب رسانی در بسیاری از روستاهای استان در منطقه شرقی استان وجود دارد. لذا در طراحی شبکه خطوط آب رسانی تلاش شده است تا محدودیت ها و مسائل فعلی حل شده و همچنین سیاست کلان آمایش استان همچون بارگذاری جمعیت در منطقه مکران نیز لحاظ شود. در نهایت براساس موارد مذکور و مکاتبه با سازمان های ذی ربط خطوط انتقال آب پیشنهاد شده است. بر اساس طرح های فرادست و همچنین امکانات و زیرساخت های اساسی در حوزه تامین منابع آب، هدف اصلی در طراحی خطوط انتقال آب، آبرسانی از طریق منابع آب موجود در سدهای اصلی و فرعی استان است که عمدتاً در ناحیه شرقی استان موجودند. بنابراین تامین آب مورد نیاز ساکنین منطقه همانطور که در نقشه ۱۵۴ نشان داده شده است از طریق خطوط لوله به سکونتگاه ها و مراکز فعالیت کشاورزی متصل می شود.

گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان

هفت سد کوچک و بزرگ موجود در ناحیه هرمزگان شرقی که شامل اصلی‌ترین سدهای استان چون میناب، انتقال و جگین می‌شود تامین آب به مناطق ساحلی و همچنین مناطق حوزه نفوذ خود را امکان‌پذیر می‌سازند. این تاسیسات آبی به وسیله ۳۷۵ کیلومتر خطوط لوله آب به شهرستان‌های بشاگرد، سیریک، جاسک و میناب آبرسانی می‌کنند.

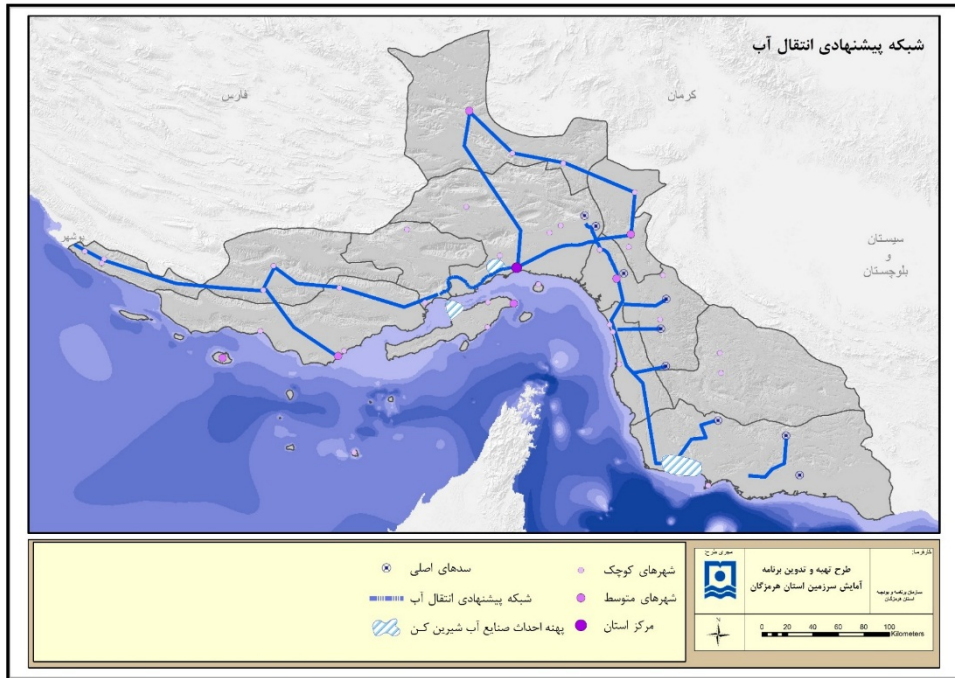
خط لوله انتقال آب از آب‌شیرین‌کن بندرعباس به نواحی هرمزگان غربی نیز با ۳۹۲ کیلومتر طول، وظیفه آبرسانی به شهرستان‌های بستک، بندرلنگه و پارسیان را به عهده دارد که با اتصال خطوط لوله جدید به خط لوله خمیر این انتقال امکان‌پذیر می‌شود.

وجود فعالیت‌های کشاورزی ویژه در شهرستان حاجی آباد سبب شده است که جهت آبرسانی به مناطق مذکور ملاحظات ویژه صورت گیرد. بر این اساس دو خط انتقال آب یکی از مرکز استان و دیگری در راستای خط انتقال آب میناب جهت آبرسانی به مناطق شمالی استان پیشنهاد شده است.

علاوه بر خطوط انتقال آب، در نظر گرفتن تاسیسات زیربنایی تامین آب شیرین از جمله مواردی است که در ملاحظات برنامه‌ریزی استان در افق ۱۴۱۵ از اهمیت ویژه برخوردار است. بر اساس مطالب پیش‌گفته و با توجه به سیاست‌های کلان ملی و منطقه‌ای که سبب استقرار جمعیت و فعالیت در منطقه مکران خواهد شد و مهاجرت‌های گسترده‌ای را در صورت تحقق اهداف طرح به دنبال خواهد داشت لزوم احداث صنایع آب‌شیرین‌کن به خصوص در شهرستان جاسک و منطقه استراتژیک مکران بیش از پیش نمایان می‌شود.

بر این اساس با توجه به موقعیت قرارگیری شهرستان جاسک در پهنه ساحلی و مجاورت با مناطق حساس اکولوژیکی تعیین محل قرارگیری احداث این صنایع باید در تناسب با ملاحظات زیست محیطی بوده و از هرگونه آسیب جدی در این زمینه جلوگیری به عمل آورد. بنابراین پهنه تشخیص داده شده برای احداث صنایع آب‌شیرین‌کن در حوالی بندر جاسک پیشنهاد گردیده است. همین موضوع در مورد شهرستان قشم نیز صدق می‌کند به طوری که در تعیین محل صنایع آب‌شیرین‌کن تلاش شده است تا کمترین میزان خطر زیست‌محیطی لحاظ گردد.

همچنین علاوه بر تاسیسات موجود در مرکز استان به دلیل موقعیت ویژه مرکز استان، لزوم ایجاد تاسیسات جدید و به روز در صنایع آب‌شیرین‌کن در شهرستان بندرعباس ضروری به نظر می‌رسد که محل قرارگیری آن در قسمت غربی بندرعباس برای تامین آب شرب مناطق غربی پیشنهاد گردیده است.

شکل ۱۵۴- شبکه پیشنهادی انتقال آب

هـ: طراحی شبکه برق

یکی دیگر از زیرساخت های اساسی در توسعه استان هرمزگان، شبکه برق رسانی است. در این زمینه مطالعات حاکی از آن است که تمام شهرهای استان از نعمت برق برخوردار هستند. سکونتگاه های روستایی استان نیز در این باره عمدتاً مشکل خاصی ندارند. تنها در مناطق کوهستانی است که خانوارها با مشکل برق رسانی مواجه هستند. از این رو با توافقات به عمل آمده با سازمان برق استان هرمزگان شبکه برق رسانی استان طراحی و پیشنهاد شده است.

از جمله سیاست هایی که در زمینه طراحی شبکه برق به آن توجه شده است، دسترسی فعالیت های اصلی استان به شبکه برق است که از نیازهای اساسی این بخش به شمار می رود. بر این اساس توجه به فعالیت های موجود و همچنین توسعه آتی استان اهمیت ویژه دارد.

و : طراحی شبکه فیبر نوری

امروزه تغییرات سریع فناوری و تاثیرات ناشی از آن سبب شده است که مدیریت فناوری اطلاعات به عنوان یکی از اساسی ترین ارکان توسعه مناطق بشمار آید بر این اساس توسعه شبکه فیبر نوری به عنوان زیربنای

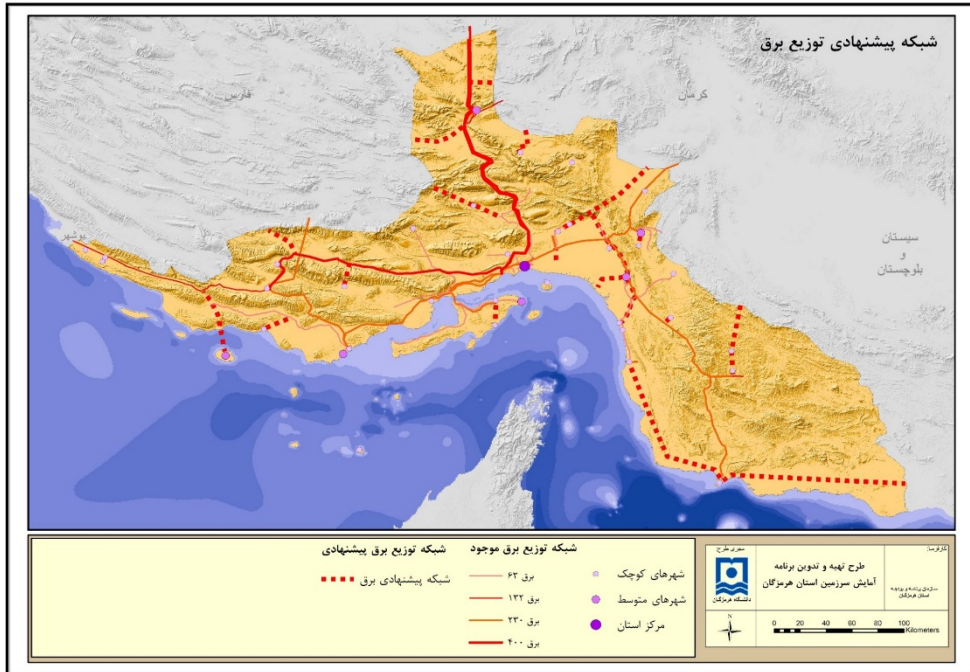
گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان
اصولی فناوری اطلاعات و مخابرات مطرح می شود که تاثیر زیادی را بر محیط کسب و کار و زندگی شهروندان دارد.

وضعیت موجود شبکه فیبر نوری استان هرمزگان با ۱۲۰۳۴۷۷ کیلومتر طول خطوط به نحوی است که فقط شهرهای اصلی استان هرمزگان را پوشش داده است و شهرهای میانی و کوچک تر از دسترسی به این شبکه محرومند که همین امر وضعیت نامناسب دسترسی به شبکه اطلاعات و ارتباطات را نشان می دهد. بر این اساس در پیشنهادات مربوط به شبکه زیربنایی استان هرمزگان پوشش کامل شهرهای استان با ایجاد ۷۷۸۲۸۹ کیلومتر امکان پذیر است که در مقایسه با شبکه موجود حدودا به ۶۰ درصد افزایش طول خطوط شبکه نیازمند است. اتصال به شبکه ملی فیبر نوری از جمله اولویت های شبکه پیشنهادی زیربنایی محسوب می شود که با اجرای آن، توسعه متوازن مناطق مختلف استان را از لحاظ برخورداری از شاخص های توسعه فناوری و دسترسی به فضای اطلاعات را به دنبال دارد.

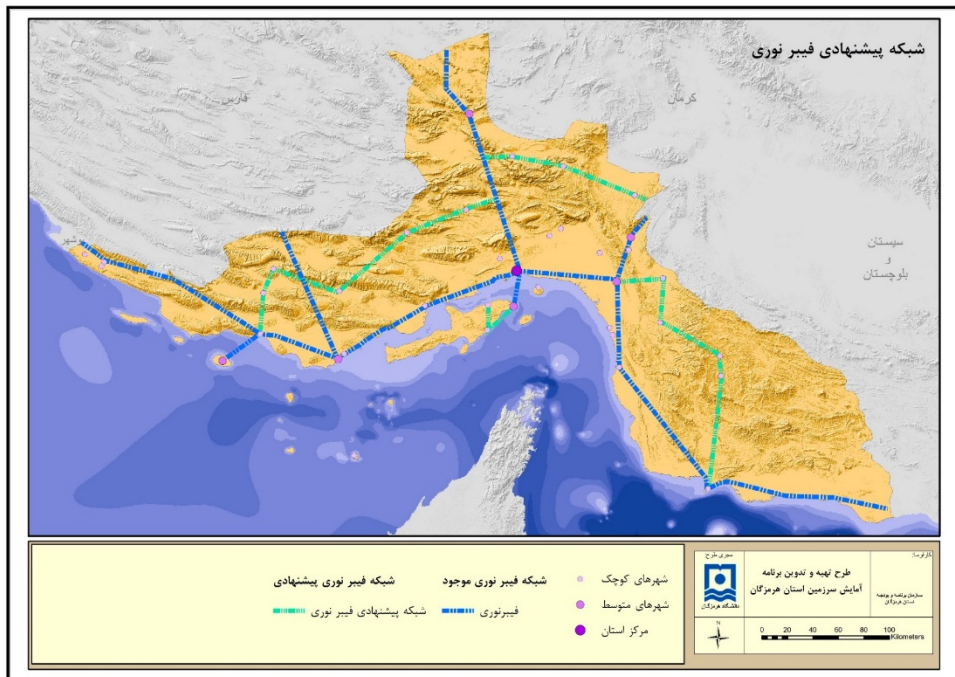
ز : طراحی شبکه گاز

شبکه انرژی و به خصوص شبکه گاز به لحاظ موقعیت قرارگیری کشور و استان هرمزگان و برخورداری از ذخائر عظیم نفت و گاز در پهنه استان، و لزوم رقابت با کشورهای حوزه خلیج فارس در زمینه بهره برداری از میداین مشترک و همچنین صادرات انرژی، از اهمیت زیادی برخوردار است که لزوم دید کلان در ایجاد و احداث خطوط مناسب انتقال گاز به مرکز کشور و اهمیت نقش استان در تقسیم کار ملی را در حوزه انرژی نشان می دهد.

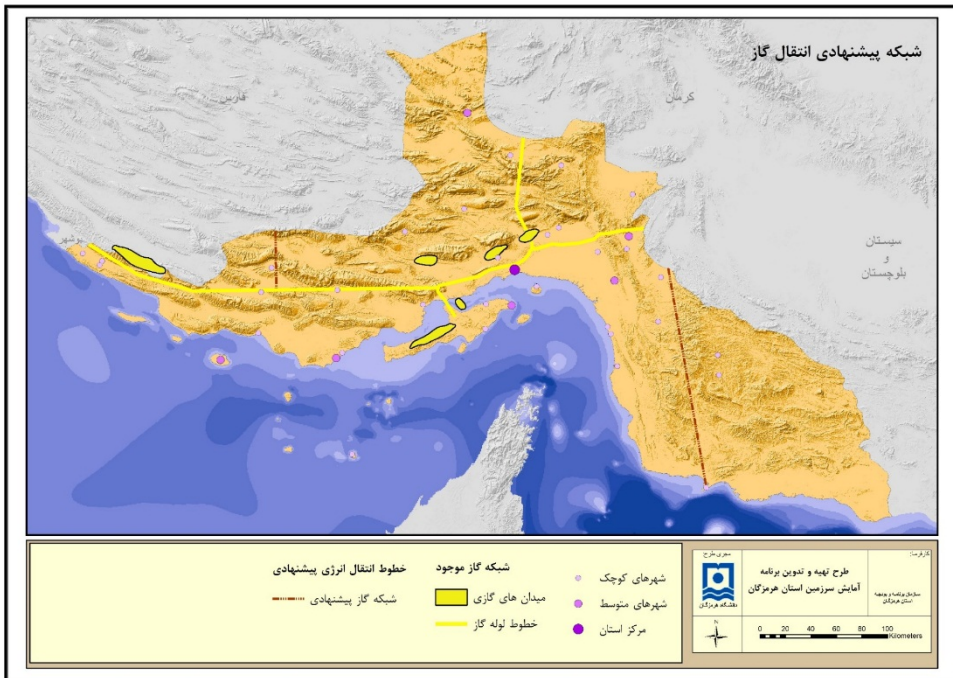
استان هرمزگان به لحاظ شرایط اقلیمی از جمله مناطق بسیار گرم و خشک محسوب می شود به طوری که حتی در فصل زمستان نیز وضعیت هوا با برودت شدیدی همراه نبوده و ساکنین منطقه نیازمند استفاده از وسایل گرمایشی نیستند بنابراین میزان استفاده ساکنین منطقه از شبکه گاز برای مصارف گرمایشی که از مهمترین مصارف انرژی کشور قلمداد می شود بسیار پایین بوده و اکثریت ساکنین منطقه احساس نیازی به دارا بودن شبکه گاز شهری ندارد بنابراین پوشش شبکه گاز استان برای نقاط سکونتگاهی نمی تواند از اولویت های توسعه زیربنایی استان تلقی شود. اما همانطور که پیشتر نیز ذکر به دلیل برخورداری استان از میداین گازی در مرکز و قسمت شرقی استان و همچنین لزوم اتصال به شبکه انتقال گاز کشور و همچنین ایجاد ارتباط خطوط انتقال انرژی از میداین عظیم عسلویه به سواحل مکران جهت توسعه این منطقه از اولویت های توسعه شبکه زیربنایی گاز استان هرمزگان است.

شکل ۱۵۵- شبکه پیشنهادی توزیع برق

شکل ۱۵۶- شبکه پیشنهادی فیبر نوری

شکل ۱۵۷- شبکه پیشنهادی انتقال گاز

۲-۴-۵- نقشه های سازمان فضایی وضع موجود و آتی (افق) بخش های آب، محیط زیست، انرژی، کشاورزی، صنعت، معدن، خدمات، بازرگانی، آموزش عالی و آموزش عمومی، راه و ترابری، فرهنگ و هنر، بهداشت و درمان و نظام سلامت

الف: بخش زیربنایی

زیربناهای استان شامل کلیه شبکه های ارتباطی اعم از شبکه راه های جاده ای، ریلی، هوایی و دریایی به همراه زیرساخت های مورد نیاز هر یک است به طوری که بر اساس پروژه های در دست اجرا و آتی ۲۰ ساله حمل و نقل استان هرمزگان وضعیت ارتباطات استان بر اساس نیازهای با شرایط جدید در نظر گرفته شده است که سیاست های اجرایی بر مبنای تقاضای سفر آتی و همچنین خارج ساختن مناطق فضایی از انزوا به وسیله پروژه های محرک توسعه مطرح شده اند. همانطور که اشاره شد به واسطه نقش مهم شهرهای جاسک و پارسیان علاوه بر کریدور جاده ای و ارتقا یافته ساحلی، مسیر ریلی و مسیرهای دریایی جدیدی نیز به منظور ارتباط قوی تر و بهتر در نظر گرفته شده است که از اولویت های زیربنایی استان به شمار می رود. به تبع شبکه های ارتباطی نیاز به زیرساخت هایی چون ایستگاه های قطاری مسافری و باری، بندر جدید، و گمرکات به منظور خدمات بهتر به شبکه پیشنهادی احساس می شود که با توجه به ساختار شکل

گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان
گرفته پیشنهادهاتی به شرح نقشه ارائه شده است. ارتقا بندرجاسک به عنوان مگاپورت که نقش مهمی را در تعاملات تجاری بین‌المللی ایفا می‌نماید از مهمترین نکاتی است که در بخش زیربنایی در نظر گرفته شده است.

علاوه بر شبکه راه، خطوط انتقال گاز، شبکه فیبر نوری، خطوط انتقال آب و برق نیز از جمله زیربناهای مهم به شمار می‌روند که با توجه به اهداف طرح آمایش و توجه به شهرهای پیرامونی چون جاسک و پارسیان که در شرایط جدید از اولویت ساختاری بیشتری برخوردارند، نیازمند پیشنهادهاتی جهت احداث و ارتقا زیرساخت‌ها هستند که در این راستا به شرح شکل شماره ۱۵۸ اصلاحاتی نیز ارائه گردیده است. احداث سد گابریک در شهرستان جاسک از جمله اقداماتی است که ضمن تامین آب مورد نیاز منطقه توسعه فعالیت‌های وابسته به آب را در نیز منطقه به دنبال خواهد داشت.

علاوه بر این توجه به محرومیت استان در زمینه برخورداری از زیرساخت‌های اساسی بخصوص در مناطق جنوب شرقی استان از مواردی است که با توجه به سیاست‌های کلان ملی و مورد تاکید در طرح حاضر نقش مهمی را در تعیین وضعیت ساختار فضایی بخش زیربنایی داشته است.

شکل ۱۵۸- سازمان فضایی بخش زیربنایی استان در افق ۱۴۱۵

ب: بخش صنعت و معدن

فعالیت‌های مربوط به صنعت و معدن به دلیل تأثیرات زیادی که در منطقه به لحاظ ایجاد اشتغال و درآمد برای ساکنین و به طور کلی توسعه منطقه می‌گذارند همواره به عنوان یکی از ملاک‌های اصلی توسعه در پیشنهادات آمایشی مطرح می‌شوند. بر این اساس با توجه به تمرکز شدید موجود در شهرستان بندرعباس و لزوم بکارگیری روش‌های تمرکززدایی و ارتقا فعالیت مناطق پیرامونی چون جاسک و پارسیان به عنوان قطب‌های جدید توسعه استان در طرح حاضر نمود فضایی یافته است به این ترتیب که با استقرار نواحی صنایع سبک و سنگین در شهرستان‌های ساحلی به ویژه شهرستان جاسک سیاست‌های اجرایی بخش صنعت و معدن در راستای سیاست‌های استقرار جمعیت و فعالیت در منطقه مکران قرار گرفته و هدایت مهاجرت‌ها را به این مناطق سبب می‌شود. استقرار فعالیت‌های متنوع در این منطقه و همچنین مناطق ساحلی دیگر چون سیریک، بندرلنگه و پارسیان به تناسب ویژگی‌ها و ظرفیت‌های بالقوه سبب توسعه یکپارچه و متوازن استان در تمامی پهنه‌ها خواهد شد.

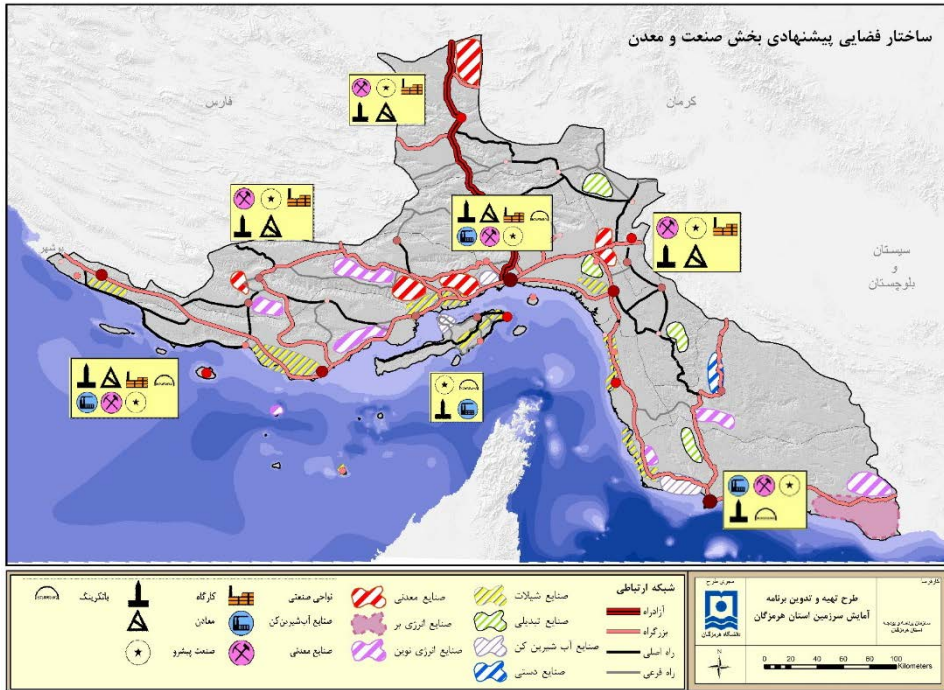
استقرار صنایع معدنی جدید در مناطقی که به طور بالقوه دارای ویژگی‌های معدنی هستند به عنوان یکی از محرک‌های اصلی توسعه نواحی پیشنهاد گردیده است که موقعیت مکانی این مناطق در شهرستان‌های

خمیر، بندرلنگه، رودان و حاجی آباد در نظر گرفته شده است. در این راستا تامین انرژی همواره به عنوان یکی از دغدغه‌های اصلی صنایع به شمار می‌رود و با وجود بهره‌مندی استان از ذخائر نفت و گاز و امکان بهره‌گیری از آنها، به دلیل مقرون به صرفه نبودن و پایین بودن تکنولوژی به کار رفته در آنها که عمدتاً منجر به آلودگی‌های وسیع زیست محیطی می‌شود، پیشنهاد استقرار صنایع انرژی نوین به عنوان یکی از اولویت‌های اصلی این بخش مطرح شده است که ضمن تولید انرژی پاک و مقرون به صرفه از ذخائر ملی حفاظت کرده و آلودگی‌های زیست محیطی ناشی از آن را به حداقل برساند.

با توجه به موقعیت اقلیمی استان هرمزگان، امکان بهره‌مندی از انرژی خورشیدی و همچنین انرژی امواج، پهنه‌های مشخص تعیین شده برای تولید انرژی‌های نو در شهرستان‌های جاسک، بشاگرد، بندرلنگه، بستک و ابوموسی پیشنهاد گردیده است که منطبق بر ملاحظات برنامه‌ریزی این نواحی و به دنبال سیاست‌های کلان ملی و منطقه‌ای است.

استقرار صنایع انرژی‌بر به دلیل دارا بودن آلودگی‌های زیست محیطی و اثرات روانی منفی که بر اذهان شهروندان ساکن در منطقه به واسطه تبعات آلودگی‌های آن می‌گذارد در منطقه‌ای پیشنهاد گردیده است که کمترین مجاورت را با سکونتگاه‌های انسانی داشته باشد و همچنین از نظر نزدیکی به مراکز توسعه و دسترسی به راه‌های اصلی مواصلاتی و تامین انرژی با مشکلات جدی مواجه نگردد. همانطور که در شکل شماره ۱۵۹ مشخص شده است محل استقرار این صنایع در ناحیه شرقی شهرستان جاسک و در مجاورت با استان سیستان و بلوچستان پیشنهاد شده است که می‌تواند نقش محرک توسعه منطقه‌ای را نیز ایفا نماید.

با توجه به بحران‌های ناشی از کمبود آب که به مساله جهانی و ملی بدل شده است و با توجه به سیاست‌های افزایش جمعیت به خصوص در مناطق پاریسیان و مکران که از اصول چشم انداز استان به شمار می‌رود توجه به تامین آب شرب برای ساکنین موجود و آتی از جمله اولویت‌های مهم به شمار می‌رود در این راستا به منظور برطرف کردن نیازمندی‌های موجود و آتی استان صنایع آب شیرین کن جدید در مناطق مذکور پیشنهاد شده است. همچنین با توجه به ساحلی بودن بخش وسیعی از پهنه استان و امکان بهره‌گیری از ظرفیت‌های دریا، صنایع شیلات و صنایع تبدیلی همواره به عنوان یکی از اصلی‌ترین فعالیت‌های استان مطرح بوده است که جهت بهره‌وری و ارتقا آن پهنه‌های جدید متناسب با تقاضا و توان محیطی به شرح نقشه شماره ۲-۲۶ مشخص شده است.

شکل ۱۵۹- ساختار فضایی پیشنهادی بخش صنعت و معدن

پ: بخش خدمات

توسعه بخش خدمات به عنوان پشتیبان فعالیت‌ها و نیازهای روزمره ساکنین منطقه با توجه به نقش فراملی استان از اهمیت زیادی برخوردار است. وجود پتانسیل‌های گردشگری فراوان به لحاظ موقعیت ویژه طبیعی و اقلیمی و همجواری با سواحل خلیج فارس بر اهمیت و اولویت بخشیدن به اصلاحات ساختاری در این زمینه افزوده است. در این راستا با توجه به سیاست‌های کلان و مطرح شده در این طرح، ایجاد منطقه گردشگری نمونه در سواحل مکران به عنوان یکی از اقدامات مهم در زمینه توسعه خدماتی استان مطرح است. قرارگیری فعالیت‌های تبعی همچون ایجاد دهکده‌های ورزشی آبی و ساحلی و همچنین ایجاد هتل‌ها و مهمانسراها به منظور اسکان مناسب گردشگران از فعالیت‌هایی که توجه به آنها اهمیت دارد که موقعیت قرارگیری آنها در شهرستان‌های جاسک و پارسیان و همچنین جزیره کیش به عنوان مناطق شاخص گردشگری در نظر گرفته شده است.

با توجه به شامل شدن مناطق وسیعی از استان به عنوان مناطق حفاظتی، استقرار فعالیت‌هایی که امکان تخریب اکولوژیکی دارند و می‌توانند محیط زیست منطقه را با خطر آلودگی و نابودی همراه کنند با

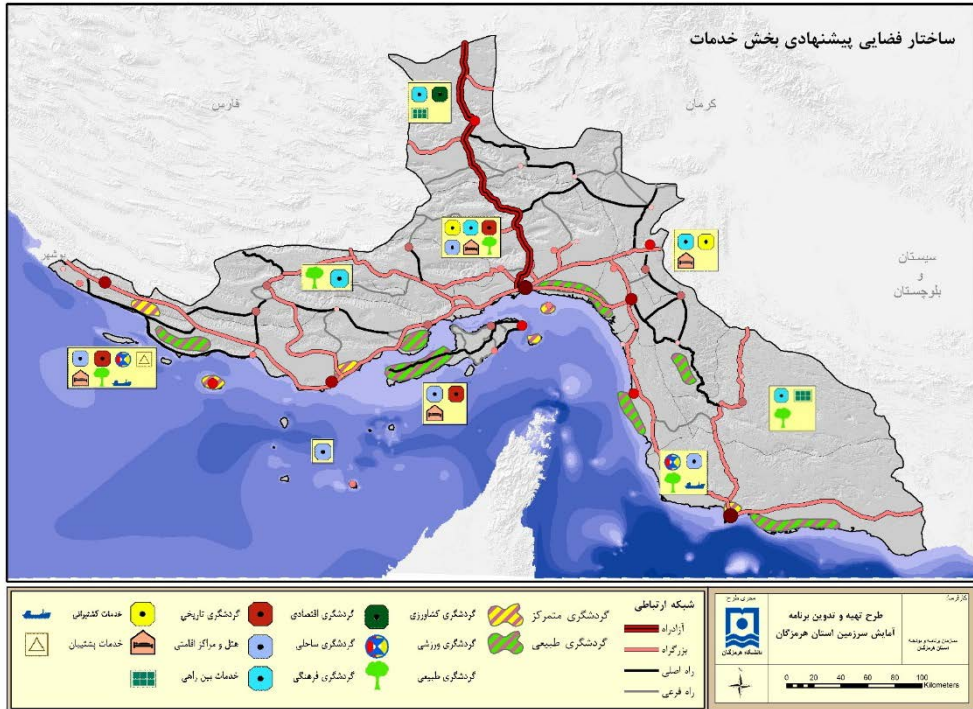
گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان

محدودیت جدی مواجهه است. در این راستا به جهت تنوع اقلیمی خاص استان هرمزگان و همچنین وجود پتانسیل‌های طبیعی بسیار زیاد این مناطق حفاظت شده می‌توان از این مناطق به صورت محدود و کنترل شده به صورت مناطق گردشگری طبیعی بهره گرفت.

ذکر این نکته ضروری است که به دلیل حساسیت اکولوژیکی این مناطق ایجاد هرگونه تاسیسات و ابنیه‌ای که منجر به تغییر محیط شده و مناطق مذکور را با خطرات زیست محیطی مواجه سازد ممنوع است و در نظر پهنه‌های اکوتوریسم برای این مناطق باید به شکل کاملاً کنترل شده و رعایت دقیق اصول زیست محیطی همگام باشد.

در مقابل مناطق ساحلی که عمدتاً در نواحی سکونتگاهی موجود واقع شده‌اند امکان بهره‌گیری از آنها به عنوان مناطق گردشگری متمرکز را دارا هستند به طوری که می‌توان با ایجاد تاسیسات گردشگری شرایط جذب گردشگران بسیاری را به منطقه فراهم نمود که همین امر می‌تواند به عنوان محرکی جهت توسعه منطقه به شمار آید. از جمله این مناطق می‌توان به جاسک، بندرعباس، جزائر کیش و هرمز، بندرلنگه و پارسیان اشاره کرد.

با توجه به سیاست‌های جمعیتی و افزایش جمعیت در سواحل مکران نیاز به خدمات درمانی ویژه که بتواند پوشش مناسبی را برای شهروندان موجود و آتی منطقه ایجاد کند لازم و ضروری به نظر می‌رسد در این راستا احداث مرکز درمانی با مقیاس فراراستانی در ساختار فضایی خدماتی پیشنهاد گردیده است که موقعیت مکانی آن در شهرستان جاسک قرار دارد. این مکانیابی علاوه بر محرومیت شرق استان ناشی از سیاست‌های اسکان جمعیت در افق چشم‌انداز طرح است که لزوم وجود چنین خدماتی را لازم و حیاتی می‌نمایاند. مقیاس فراراستانی در نظر گرفته شده برای فعالیت مذکور به دلیل محرومیت زیاد منطقه از لحاظ برخورداری از خدمات درمانی مناسب است که علاوه بر حوزه نفوذ خود می‌تواند به شهرستان‌های استان‌های مجاور نیز خدمات‌رسانی نماید. شکل شماره ۱۶۰ نمایانگر وضعیت ساختار فضایی پیشنهادی بخش خدمات در استان هرمزگان است.

شکل ۱۶۰- ساختار فضایی پیشنهادی بخش خدمات

ت:بخش کشاورزی

کشاورزی استان هرمزگان با وجود محدودیت های اقلیمی و کمبود منابع آب همواره به عنوان یکی از ویژگی های شاخص استان بوده و محصولات خاص استان همچون مرکبات، خرما، سیرارگانیک یکی از درآمدهای اصلی ساکنین منطقه به شمار می‌رود. علاوه بر محصولات کشاورزی، پرورش آبزیان و شیلات به واسطه مجاورت با دریا از جمله مزیت های استان به شمار می آید که وجود بنادر صیادی بسیار و همچنین استخرهای پرورش آبزیان تاییدی بر این مدعاست.

امروزه تامین منابع آب و همچنین لزوم حفظ توان اکولوژیک خاک از جمله مسائلی است که محدودیت‌های زیادی را بخش کشاورزی بوجود آورده و تامین منابع غذایی را به عنوان یکی از اصلی‌ترین دغدغه‌های بشری مطرح نموده است. در این راستا با توجه به اهمیت بهره وری در تولید محصولات کشاورزی و با توجه محدودیت های اقلیمی لزوم بکارگیری فناوری‌های نوین در بخش کشاورزی اهمیت زیادی دارد به طوری که بتوان با حداقل انرژی و هدررفت، حداکثر محصول تولیدی را کسب نمود. از جمله این اقدامات

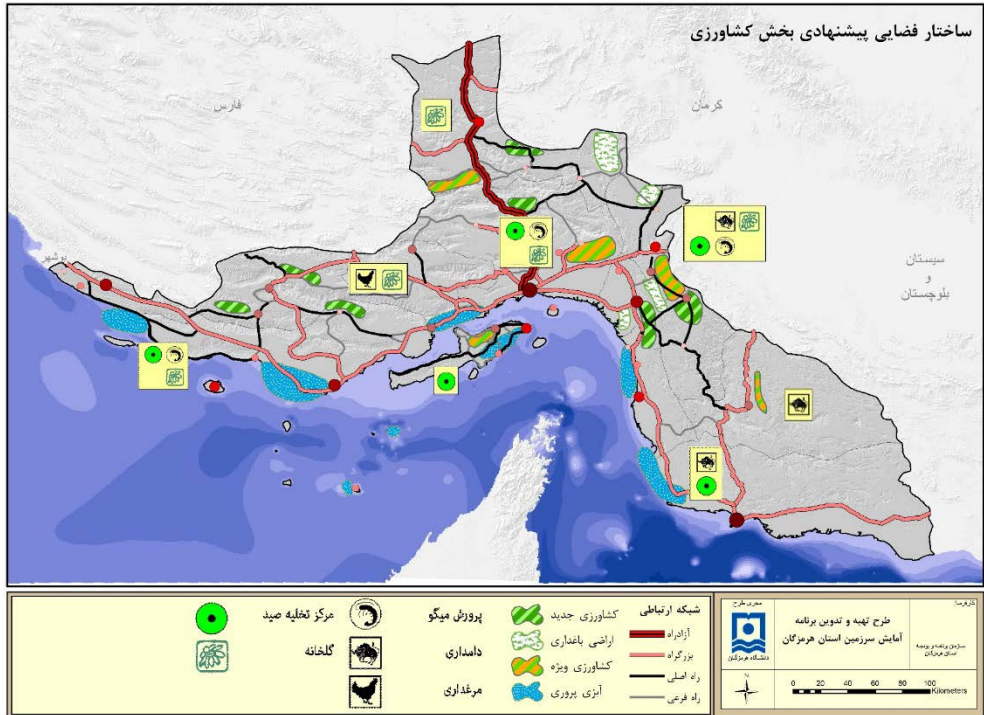
گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان

می‌توان به توسعه گلخانه‌ها و بهره‌گیری از سیستم‌های آبیاری نوین و همچنین ایجاد موسسات تخصصی پژوهش کشاورزی اشاره کرد که می‌توانند نقش مهمی را در تضمین آینده غذایی استان و منطقه ایفا نمایند. ایجاد مراکز گلخانه‌ای جدید در میناب، رودان و حاجی آباد به دلیل پتانسیل‌های بالقوه محیطی این مناطق و همچنین زیرساخت‌های سردخانه‌ای به منظور ذخیره مناسب و با کیفیت مواد غذایی از جمله پیشنهادات در بخش کشاورزی است. توسعه فعالیت‌های باغداری در شرق استان به عنوان یکی از محرک‌های اصلی توسعه در بخش کشاورزی محسوب می‌شود که با توجه به سابقه این مناطق و همچنین توان محیطی منطقه می‌تواند از اولویت‌های توسعه این مناطق باشد.

پرورش دام و طیور نیز به عنوان یکی از شاخص‌های بخش کشاورزی استان مطرح است که شهرستان‌های بشاگرد، جاسک و سیریک، میناب و رودان در این زمینه فعالیت ویژه دارند. همچنین شهرستان بستک به عنوان یکی از مهمترین قطب‌های

توسعه فعالیت‌های آبی‌پروری در شهرستان‌های ساحلی استان در جهت بهره‌گیری حداکثری از توان دریا و ایجاد مجتمع‌های جدید پرورش آبزیان خاص به منظور توسعه بخش شیلات استان اهمیت ویژه دارد که سبب اشتغال و تقویت بخش آبی‌پروری استان خواهد شد. شهرستان‌های بندرلنگه، جاسک، سیریک، پارسیان و همچنین جزائر قشم و ابوموسی از جمله مناطقی هستند که جهت توسعه فعالیت‌های آبی‌پروری مناسب تشخیص داده شده‌اند.

ایجاد مراکز کشاورزی جدید و ویژه در رودان، حاجی آباد و میناب با توجه به توان کشاورزی استان در تولیدات کشاورزی خارج از فصل از جمله مواردی است که می‌تواند به عنوان اصلاحات و اقدامات جدید در حوزه توسعه بخش کشاورزی مورد تشخیص قرار گیرد. در این راستا توجه به مسائل زیست محیطی و عدم جانمایی این مراکز در مناطق حفاظتی همواره باید مورد توجه باشد که در پهنه‌بندی مناطق مذکور ملاحظات مذکور صورت پذیرفته است. شکل شماره ۱۶۱ وضعیت ساختار فضایی پیشنهادی استان هرمزگان را نشان می‌دهد.

شکل ۱۶۱- ساختار فضایی پیشنهادی بخش کشاورزی

۲-۴-۶- جمع بندی تصویر سازمان فضایی استان در افق مطالعات آمایش

۲-۵- برنامه آمایش استان

به طور کلی ساختار فضایی استان هرمزگان به نحوی پیشنهاد شده است که ضمن حفظ عملکردهای موجود در مناطق مرکزی استان و بخصوص شهرستان بندرعباس از ایجاد عملکردهای جدید که سبب بزرگ سری بیشتر این منطقه نسبت به مناطق پیرامونی می شود جلوگیری گردد. در این راستا با اعمال سیاست های تمرکززدایی به ایجاد قطب های جدید در شرق و غرب استان اقدام شده است که در راستای سیاست های کلان جمعیتی کشور نیز قرار دارد. شهرهای جاسک و پارسیان به عنوان قطب های جدید توسعه در ساختار فضایی جدید فعالیت های صنعتی، خدماتی جدیدی را پذیرا شده اند که به تبع آن بتوان تعادل و توازن را در سطح استان ایجاد نمود. با توجه به اینکه قطب های جدید در مناطق انتهایی شرقی و غربی استان مکانیابی شده اند توجه به شهرهای میانی همچون میناب، بندرلنگه و حاجی آباد نیز به عنوان شهرهای پشتیبان و متعادل کننده سلسله مراتب جمعیتی و عملکردی استان در پذیرش فعالیت های جدید اهمیت ویژه دارد که با توجه به شکل شماره ۱۶۲ اصلاحات مورد نیاز پیشنهاد گردیده است.

گزارش سنتز مطالعات آمایش استان هرمزگان

وجود مناطق حفاظت شده طبیعی بسیار در پهنه استان یکی از محدودیت‌های اصلی توسعه فعالیتی به شمار می‌آید که لزوم توجه به رعایت اکولوژیکی و کاهش آثار منفی و زیانبار توسعه فعالیت بخصوص فعالیت صنایع آلوده‌کننده محیط را مشخص می‌سازد. بنابراین در پیشنهادات فضایی استان تلاش شده است تا حد امکان از استقرار فعالیت در مناطق حفاظتی خودداری شود و صرفاً فعالیت‌های کنترل شده و مربوط به گردشگری طبیعی پیشنهاد شود.

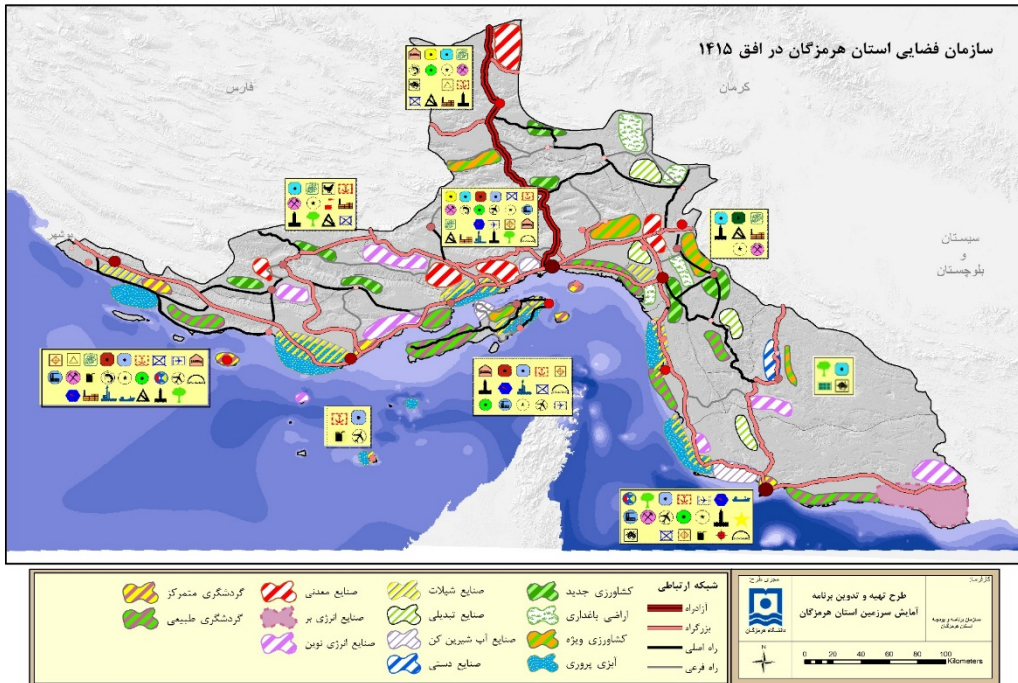
توجه به سیاست‌های کلان ملی و همچنین چشم‌انداز افق طرح سبب شده است که پیشنهاد استقرار فعالیت‌های بسیاری در منطقه هرمزگان شرقی نمود یابد تا بدین ترتیب افزایش جمعیت به صورت مهاجرت‌ها با روندی طبیعی و منطقی به سوی مناطق شرقی و بخصوص مناطق ساحلی مکران هدایت شده و توسعه مناطق مذکور را به دنبال داشته باشد.

علاوه بر منطقه شرقی، توسعه متوازن و بر پایه توسعه تکنولوژیکی و ارتقا فناوری‌های نوین در منطقه هرمزگان مرکزی و غربی از جمله سیاست‌های اجرایی است که سازمان فضایی استان را تحت تاثیر خود قرار می‌دهد.

توجه به موقعیت ویژه جزائر و نقش امنیتی - دفاعی این منطقه از جمله مواردی است که در ملاحظات سازمان فضایی استان نقش ویژه دارد. به طوری که موقعیت ویژه جزائر را در ترانزیت کالا و انرژی از خلیج فارس به مناطق دوردست برجسته می‌کند و لزوم ارتقا کیفیت خدمات به خصوص خدمات بندری را برای این منطقه مشخص می‌سازد.

نقشه شماره ... مجموعه پهنه‌بندی‌های استان و نقش‌های اصلی هر ناحیه را با توجه به مطالب پیش گفته و بر اساس سیاست‌های کلان و چشم‌انداز طرح بازنمایی می‌کند.

➤ سازمان فضایی استان هرمزگان شرقی در افق ۱۴۱۵

شکل ۱۶۳- سازمان فضایی استان هرمزگان در افق ۱۴۱۵

جدول ۱۱۵- تعیین عناوین پروگرام‌های اجرایی آمایش استان

پروگرام های اجرایی	محور	
<ul style="list-style-type: none"> - تسهیل روند اعطای مجوز ایجاد و استقرار صنایع آب بر در سواحل استان - برنامه‌ریزی در جهت بهبود و گسترش فعالیت‌های گردشگری دریایی استان - گسترش فعالیت های آبی پروری و شیلات و فعالیت‌های تکمیلی - بهبود عملکرد ترانزیتی استان هرمزگان - ایجاد شبکه حمل‌ونقلی کارآمد بین مراکز فعالیتی و کانون های جمعیتی شرق و غرب استان هرمزگان - ارائه خدمات پشتیبان فعالیت های ترانزیتی - مدیریت یکپارچه بخش‌های اقتصادی استان - استقرار فعالیت های مرتبط با بخش کشاورزی و صنایع تبدیلی در شهرستان‌های دارای اراضی کشاورزی - بهبود عملکرد ترانزیتی و بازرگانی استان هرمزگان - ترویج صنایع و فعالیت های جدید مطابق با قابلیت های هرمزگان - برنامه راهبردی توسعه گردشگری داخلی - توسعه فعالیت‌های معدنی استان - کشت و تولید محصولات کشاورزی صادراتی و با کیفیت و فرآوری محصولات جدید - خلاقیت و نوآوری در تولید محصولات صنایع دستی محلی 	<ul style="list-style-type: none"> - تجهیز صنایع کشتی سازی استان به تکنولوژی‌های نوین - گسترش و توسعه فعالیت های تکمیلی و پشتیبان صنعت کشتی‌سازی - جذب سرمایه‌گذاری‌های داخلی و خارجی در صنعت کشتی‌سازی - آموزش فنی نیروهای بومی متخصص مرتبط با صنعت کشتی‌سازی - گفتگوهای چندجانبه سیاسی و تجاری با کشورهای حاشیه خلیج فارس و عمان - ایجاد زیرساخت‌های فعالیتی مطابق با قابلیت و توان مناطق آزاد - ترغیب سرمایه‌گذاری‌های بخش خصوصی و خارجی در جهت گسترش فعالیت های اقتصادی مناطق آزاد - تشکیل نهادهای تسهیل کننده امور بانکرینگ در استان - اعطای نقش عملکردی به جزایر و بنادر در صنعت بانکرینگ - ارائه خدمات بانکرینگ مطابق با استاندارد های بین‌المللی - مطالعه مکان‌یابی صنایع آب بر در سواحل استان ضمن رعایت مسائل زیست محیطی 	<p>ساختار تولید</p>
<ul style="list-style-type: none"> - افزایش ظرفیت انبارهای ذخیره کالا بندر پارسیان - افزایش تعداد اسکله‌های بنادر - برنامه ایجاد مدهای هوایی و ریلی در مکران - بهبود محورهای جاده ای منتهی به مکران - ایجاد شبکه ریلی کریدور ساحلی استان - توسعه حمل و نقل هوایی داخلی و خارجی - برنامه تسهیل در ارتباطات و حمل و نقل زمینی - تجهیز و ارتقا عملکرد محورهای منتهی به مراکز موجود و پیشنهادی 	<ul style="list-style-type: none"> - توسعه و تجهیز محورهای موجود در مسیرهای منتهی به بندر جاسک - توسعه و تجهیز محورهای موجود در مسیرهای منتهی به بندرلنگه - توسعه و تجهیز محورهای موجود در مسیرهای منتهی به بندر پارسیان - توسعه و تجهیز محورهای موجود در مسیرهای منتهی به بندرعباس 	<p>حمل و نقل و ارتباطات</p>

محور	پروگرام های اجرایی
<ul style="list-style-type: none"> - افزایش ظرفیت انبارهای ذخیره کالا بندر لنگه 	<ul style="list-style-type: none"> - بالا بردن ظرفیت‌های بنادر در کریدور بین‌المللی - گسترش فعالیت‌های بندرگاهی - افزایش ظرفیت انبارهای ذخیره کالا برای بندر جاسک
<ul style="list-style-type: none"> - جلب سرمایه‌گذاری‌های دولتی جهت تجهیز صنایع برای کاهش هدررفت منابع نفتی در فرآیند استخراج، پالایش و توزیع مواد نفتی - برنامه حمایت از روش‌های نوین جمع‌آوری آب‌های سطحی و استفاده مجدد از آن 	<ul style="list-style-type: none"> - راه‌اندازی و به‌کارگیری زیرساخت‌ها و تأسیسات تولید انرژی خورشیدی - برنامه تولید برق از انرژی امواج دریا - تسهیل روند اداری و کاهش بروکراسی سرمایه‌گذاری‌های بخش خصوصی در پروژه‌های نفتی
<ul style="list-style-type: none"> - متناسب‌سازی الگوهای نظام خدمات‌رسانی در روستاها - برنامه اعطای عملکردهای اداری - سازمانی به سکونتگاه‌های کوچک با استفاده از فناوری‌های شهر الکترونیک - افزایش سطح آگاهی‌های عمومی در مورد نحوه عملکرد شهر الکترونیک 	<ul style="list-style-type: none"> - برنامه توزیع مناسب جمعیت - برنامه ایجاد مراکز خدمات و فعالیت‌های برتر - فرامنطقه‌ای در مناطق شرقی - برنامه استقرار فعالیت‌های پشتیبان در پسرکرانه - متنوع‌سازی فرصت‌های شغلی و درآمدزایی در روستاها
<ul style="list-style-type: none"> - جلب مشارکت‌های مردمی در جهت حفظ ارزش‌های زیست محیطی و کاهش آسیب به اکوسیستم حساس - احیا و نگهداری از زیست‌بوم‌های شکننده و زیستگاه‌های گونه‌های با ارزش گیاهی و جانوری و اصلاح گونه‌های گیاهی و جانوری - برنامه‌ریزی در راستای استفاده جامعه محلی از مناطق تفریحی و گردشگری نمونه و بکر استان - بازگذاری جمعیت و فعالیت در مناطق دارای اولویت توسعه - برنامه مدیریت یکپارچه سواحل استان هرمزگان - رعایت الزامات و ملاحظات زیست محیطی در فرایند توسعه و پیشرفت اقتصادی - جلوگیری از ورود آلاینده‌های صنایع و فعالیت‌های نفتی به آب دریا 	<ul style="list-style-type: none"> - ترویج شیوه‌های نوین کشت به منظور افزایش بهره‌وری منابع آب در بخش کشاورزی - تأکید بر ضرورت برنامه‌ریزی و حرکت به سمت تأمین آب از منابع جدید به کمک فناوری‌های نوین - اجرای تأسیسات تصفیه آب در صنایع و کارخانه‌ها و بازگرداندن آب مصرفی به چرخه آب موردنیاز - ترویج استفاده از آب دریا برای تأمین آب مورد نیاز صنایع - حفظ و احیاء مراتع و اراضی حفاظت شده به کاربری‌های دیگر کشاورزی، مسکونی و ... - حفظ و احیا لکه‌های جنگلی و گسترش کارکردهای جنگل‌بانی، جنگل‌داری، جنگل‌کاری و تولید نهال و ...
<ul style="list-style-type: none"> - برنامه ارائه خدمات آموزشی دهستان‌ها - گسترش خدمات درمانی دهستان‌ها - گسترش مراکز اداری دهستان‌ها - برنامه ارائه خدمات آموزشی شهرهای کوچک استان 	<ul style="list-style-type: none"> - برنامه‌های تشویقی مالیاتی - ایجاد زیرساخت‌های شغلب متناسب با توان منطقه - تسهیلات ساخت مسکن روستایی

محور	پروگرام های اجرایی
	<ul style="list-style-type: none"> - برنامه ارائه خدمات بهداشتی روستایی - برنامه ارائه خدمات آموزشی روستایی - ارائه خدمات بیمه‌ای ارزان قیمت برای جوامع روستایی - برنامه ارائه خدمات آموزشی به سایر سکونتگاه‌ها - گسترش خدمات درمانی در سایر سکونتگاه‌ها - تقسیم عملکرد فعالیت‌ها در مناطق سه گانه - برنامه یکپارچه‌سازی سکونتگاه‌های روستایی - برنامه تجمع روستاهای خیلی کوچک
اجتماعی و فرهنگی	<ul style="list-style-type: none"> - تقویت سازمان‌های اجتماعی، صنفی و حرفه‌ای غیردولتی مؤثر و مشارکت‌جو - تدوین و ارائه راهکارهای افزایش امنیت اجتماعی - تقویت مهارت‌های فنی و مالی گروه‌های اجتماعی محروم و آسیب‌پذیر - ارتقا مشارکت اجتماعی در تمام بخش‌ها و سطوح تصمیم‌گیری استان
نظام تصمیم‌گیری	<ul style="list-style-type: none"> - گسترش فعالیت‌های اجتماعی و تعاملات فرهنگی ساکنین استان با مناطق هم‌جوار - زمینه‌سازی جهت حضور و شرکت فعال بومیان در سطوح مدیریتی و نظام تصمیم‌گیری - پاسخگویی مدیریت استان به نیازها و مطالبات اجتماعی
	<ul style="list-style-type: none"> - برنامه ریزی رفع افتراق و تناقضات میان خواسته‌های محلی با الزامات ملی - بسترسازی قانونی ارتباط و هماهنگی بین سازمان‌های تصمیم‌گیر - برقراری ارتباط و همکاری سازنده بین سازمان‌های مدیریت استانی با سازمان‌های توسعه‌گرا

۲-۵-۱- تعیین طرح‌ها و پروژه‌های اولویت‌دار

جدول ۱۱۶- طرح‌ها و پروژه‌های اولویت‌دار

محور	طرح‌ها و پروژه‌های اولویت‌دار
ساختار تولید	<ul style="list-style-type: none"> - ایجاد شرکت‌های دانش‌بنیان و پارک‌های علم و فناوری به منظور ارائه خدمات برتر در شهرستان بندرعباس - خرید و تجهیز کارخانه‌های کشتی‌سازی قشم و بندرکنگ به ماشین‌آلات بروز دنیا - ایجاد حوضچه‌های خشک برای تعمیرات کشتی‌های بزرگ
	<ul style="list-style-type: none"> - تخصیص و تنظیم بودجه متناسب با اهداف توسعه بخش‌های اقتصادی - تنظیم قیمت و کنترل بازار محصولات کشاورزی و مدیریت تولیدات کشاورزی - رایزنی با کشورهای همسایه و مناطق دیگر برای تأمین بازار مصرف مناسب برای هر یک از تولیدات داخلی استان - حمایت از تولیدکنندگان داخلی - ایجاد کارخانه‌های تولیدات مواد غذایی و آشامیدنی

طرح ها و پروژه های اولویت دار	محور
<ul style="list-style-type: none"> - ارائه خدمات بیمه و تسهیلات مالی برای کشاورزان منطقه - جذب سرمایه بخش خصوصی در بخش کشاورزی برای ورود تکنولوژی و ماشین آلات مدرن کشاورزی - توسعه فعالیت های پشتیبان و نواحی لجستیک در پسرکرانه استان به منظور بهبود عملکرد بنادر و تسریع فعالیت های ترانزیتی - تأسیس دفاتر صادراتی تخصصی برای پشتیبانی از فعالیت های بازرگانی - احداث بانک های بین المللی و خدمات اداری مورد نیاز فعالیت بازرگانی و تجاری در مناطق آزاد استان - صدور مجوز دامداری برای پرورش شتر در شهرستان سیریک - ایجاد خدمات مالی - اداری پشتیبان بخش گردشگری - ایجاد هتل ها و اقامتگاه ها متناسب با نیاز بخش گردشگری در نواحی با قابلیت گردشگری - آماده سازی بندر چارک و پسرکرانه آن برای خدمات رسانی به مسافران دریایی - ایجاد مناطق نمونه گردشگری - تجهیز جاذبه های گردشگری استان به استانداردهای بین المللی - اعطای تسهیلات مالی برای سرمایه گذاران بخش خصوصی فعال در زمینه گردشگری - ایجاد کارخانه و کارگاه های استخراج و تولید سنگ آهک در بخش غربی استان هرمزگان - راه اندازی صنایع میانی و کوچک فرآوری و تبدیل مواد معدنی به مواد واسطه و مصرفی در مناطق شرقی استان - تأسیس اسکله اختصاصی صادرات مواد معدنی در پارسیان - احداث فعالیت های پشتیبان صنایع معدنی در شهرستان های دارای معادن در حال بهره برداری استان هرمزگان - تجهیز اراضی کشاورزی شهرستان رودان و میناب به تجهیزات مدرن و ادوات پیشرفته کشاورزی - اجرای الگوی کشت داربستی در اراضی - کشت محصولات نوبرانه و خارج از فصل کشت برای ارسال به مناطق دیگر - احداث کارخانه های بسته بندی مدرن محصولات کشاورزی در شهرستان های دارای محصولات کشاورزی مرغوب 	<ul style="list-style-type: none"> - ایجاد شهرک های صنایع دریایی در منطقه ویژه اقتصادی بندرعباس به منظور تکمیل چرخه های پیش از تولید و تأمین نیازهای صنعت بزرگ کشتی سازی - اعطای مشوق های مالی برای سرمایه گذاران خارجی برای فعالیت در بخش صنعت کشتی سازی و فعالیت های جنبی در بندر کنگ و قشم - ارائه وام های کم بهره به ساکنین بومی بندرلنگه برای ایجاد کارگاه های کوچک پشتیبان صنعت کشتی سازی - دوره های آموزشی تخصصی و سمینارهای علمی برای بهبود کیفیت آموزش شاغلین بخش صنعت کشتی سازی - تقویت رشته های تخصصی مرتبط با صنعت کشتی سازی در دانشگاه هرمزگان - تبلیغ و بازاریابی برای محصولات استان هرمزگان در کشورهای حاشیه خلیج فارس و کشور عمان - ایجاد مرکز گردهمایی های بین المللی و نمایشگاه های تخصصی مرتبط با حضور نمایندگان شرکت های تجاری بزرگ کشورهای همسایه - احداث بندر جدید با عملکردهای مختلف در جاسک - تجهیز و نوسازی بنادر موجود جاسک و بندر لنگه به منظور بهبود عملکرد بنادر - اعطای مشوق های مالی و وام های کم بهره به سرمایه گذاران داخلی برای انجام پروژه های عمرانی و فعالیت های اقتصادی - اعطای بیمه معتبر برای سرمایه گذاران خارجی برای تشویق سرمایه گذاری در مناطق آزاد - تشکیل کارگروه صنایع دریایی در سطوح مدیریتی استان و مجلس با هدف رسیدگی به مشکلات حوزه صنعت کشتی سازی - تشکیل انجمن های تخصصی بانکرینگ در منطقه به جهت تسهیل همکاری با نهادهای ملی به منظور بهبود استانداردهای صنعت، توسعه و ارائه برنامه های آموزشی برای ارتقاء حرفه و بهره وری شرکت ها و بنگاه های فعال در بخش بانکرینگ

طرح ها و پروژه های اولویت دار	محور	
<ul style="list-style-type: none"> - شاخص نمودن محصولات صادراتی و تبلیغات گسترده بین‌المللی برای معرفی به مصرف‌کنندگان خارجی به عنوان مثال خرماي پيارم حاجی آباد - احداث سردخانه به منظور ذخیره و افزایش ماندگاری محصولات کشاورزی - ارائه کارگاه‌ها و کلاس‌های تخصصی برای تولید صنایع دستی - ایجاد کارگاه‌های کوچک صنایع دستی در نواحی روستایی استان - برگزاری نمایشگاه‌های صنایع دستی برای معرفی نمونه‌های صنایع دستی - شکل‌گیری اتحادیه‌های حصیربافی، نمبافی و ... در روستاهای بستک و میناب - استقرار صنایع تکمیلی و تبدیلی بخش شیلات - ایجاد مجتمع‌های پرورش میگو و استقرار صنایع تبدیلی و تکمیلی - تبدیل بنادر بزرگ شهیدرجایی و بندرعباس به هاب منطقه ای با کارکرد فرامنطقه ای با استقرار فعالیت‌های خدماتی برتر و بهبود عملکردهای ترانزیتی - ایجاد فعالیت‌های پشتیبان و نواحی لجستیک در پسرکانه استان به منظور بهبود عملکرد بنادر و تسریع فعالیت‌های ترانزیتی - احداث راه‌های بین شهری بین سکونتگاه‌های بخش شرقی 	<ul style="list-style-type: none"> - ایجاد زیرساخت‌های نرم افزاری و سخت افزاری در بنادر شهید رجایی، باهنر، بندر کنگ، سیریک و جاسک برای خدمات‌رسانی به خطوط کشتیرانی - استانداردسازی هزینه‌ها و قیمت سوخت رسانی به کشتیها - ارائه خدمات برتر مورد نیاز شناورهای بزرگ در سیریک و قشم در زمینه بانکرینگ - ایجاد و استقرار خدمات بانکرینگ در جزایر هرمز - ایجاد تأسیسات و زیرساخت‌های مربوط به تصفیه پساب‌های صنایع آب بر مستقر در سواحل مکران - اعطای مشوق‌های مالی جهت انتقال و استقرار صنایع تولیدات فلزی و کانی غیر فلزی استان در مجاورت سواحل شرقی و غربی استان هرمزگان - ایجاد فعالیت‌های مرتبط با ورزش‌های دریایی همانند قایقرانی - ایجاد اسکله‌های تفریحی دریایی در جزایر کیش و قشم - ایجاد بندر جدید در مکران برای ترانزیت کالا و ارائه خدمات با کشور عمان - ایجاد محور ارتباطی ساحلی - احداث بندر خشک در شهرستان‌های سیریک و خمیر برای پشتیبانی از عملکرد بنادر بزرگ استان - ایجاد منطقه لجستیک در پسرکانه بندر شهیدرجایی و باهنر 	
<ul style="list-style-type: none"> - ارتقا فرودگاه جاسک به سطح بین‌المللی - احداث فرودگاه داخلی در بندر پارسیان - تبدیل بزرگراه بندرعباس- سیرجان به آزادراه - تبدیل بزرگراه- راه اصلی بندرعباس- رودان به بزرگراه - تبدیل بزرگراه - راه اصلی بندرعباس- لار- چهرم به بزرگراه - تبدیل بزرگراه - راه اصلی دو راهی گهکم به سمت داراب به بزرگراه - تبدیل بزرگراه - راه اصلی بندر لنگه- بستک- لار به بزرگراه - تبدیل راه فرعی دو راهی بستک- لار بسمت بستک (تدروئیه-چاه سرمه-بستک) به بزرگراه 	<ul style="list-style-type: none"> - تبدیل راه اصلی سردشت - جاسک به بزرگراه - تبدیل راه اصلی سیریک - جاسک به بزرگراه - تبدیل راه اصلی چاپهار- جاسک به بزرگراه - تبدیل راه اصلی خمیر- بندرلنگه به بزرگراه - تبدیل راه اصلی پارسیان- بندرلنگه به بزرگراه - تبدیل راه اصلی بوشهر - بندر پارسیان به بزرگراه - تبدیل راه اصلی سیرجان - بندرعباس به آزادراه - تعیین مسیرهای دریایی منتهی به بندر جاسک - افزایش پایانه‌های کانتینری در بندرعباس - افزایش پایانه‌های کانتینری در بندرلنگه - افزایش پایانه‌های کانتینری در بندر پارسیان - ایجاد مگاپورت بندر جاسک 	<p>حمل و نقل و ارتباطات</p>

طرح ها و پروژه های اولویت دار	محور	
<ul style="list-style-type: none"> - تبدیل راه فرعی حاجی آباد - بافت به بزرگراه - تبدیل راه فرعی بابا غلام-ایسین - تازیان-قلات- کهورستان به بزرگراه - تبدیل راه فرعی - راه روستایی تقاطع بزرگراه بندرعباس- سیرجان به سمت رضوان- فین به بزرگراه - تبدیل راه روستایی دهنو-قلعه قاضی-تخت به بزرگراه - احداث بزرگراه ساحلی بندرعباس-تیاب-جاسک - تبدیل راه روستایی میناب - تیاب به بزرگراه - تکمیل آزاد راه بندرعباس - حاجی آباد - سیرجان - احداث بزرگراه میناب - بندعباس - ارتقا فرودگاه بین المللی بندر جاسک - ارتقا محور گوهران - جاسک به بزرگراه - ارتقا محور چابهار- جاسک به بزرگراه - ارتقا محور میناب - جاسک به بزرگراه - احداث راه آهن بندرعباس- بوشهر - احداث راه آهن بندرعباس - چابهار 	<ul style="list-style-type: none"> - تجهیز بنادر به سیستم‌های راداری روز دنیا - ایمن سازی بنادر - تجهیز امکانات و اسکله‌ها برای پهلوگیری کشتی‌های نسل هفتم - احداث انبارهای ذخیره اولیه در جاسک - احداث انبارهای ذخیره پشتیبان در سیریک و بشاگرد - احداث انبارهای ذخیره اولیه در بندرلنگه - احداث انبارهای ذخیره پشتیبان در لمزان - احداث انبارهای ذخیره اولیه در پارسیان - احداث انبارهای ذخیره پشتیبان در کوشکنار و دشتی - افزایش اسکله‌های بندرلنگه - افزایش اسکله‌های بندر جاسک - احداث راه آهن بندرعباس - جاسک - احداث راه آهن جاسک - چابهار 	
<ul style="list-style-type: none"> - ایجاد سامانه هوشمند مدیریت پروژه‌های نفتی برای تسریع در امر پاسخگویی به متقاضیان سرمایه‌گذاری در این حوزه - اختصاص بخشی از درآمدهای ملی حاصل از فروش نفت و فرآورده‌های نفتی برای تجهیز صنایع پتروشیمی و پالایشگاه‌های نفت - تخصیص بودجه دولتی برای بازسازی و ترمیم خطوط انتقال نفت و گاز - تأمین اعتبارات مورد نیاز جهت نوسازی تجهیزات استخراج، پالایش و توزیع مواد نفتی - اعطای تسهیلات مالی برای انجام پروژه‌های تحقیقاتی جمع‌آوری آب‌های سطحی - تفویض اختیارات به نهادهای ذیربط برای جذب سرمایه‌گذار و انعقاد قرارداد پروژه‌های نفتی 	<ul style="list-style-type: none"> - ایجاد مزرعه‌های تولید انرژی خورشیدی و بادی در پهنه‌های بیابانی استان - ایجاد نیروگاه‌های خورشیدی در منطقه مکران برای تأمین بخشی از برق مورد نیاز توسعه فعالیت‌ها و صنایع جدید - تجهیز اراضی کشاورزی استان به پنل‌های خورشیدی برای تأمین برق مورد نیاز چاه‌ها و موتورهای انتقال آب - سرمایه‌گذاری برای احداث کارخانه تولید سلول‌های خورشیدی و تجهیزات مورد نیاز انرژی خورشیدی - سرمایه‌گذاری دولت برای خرید تکنولوژی‌های پیشرفته تبدیل انرژی امواج به انرژی الکتریسیته - احداث زیرساخت‌های تأسیسات تولید انرژی از امواج دریا - ایجاد تأسیسات جمع‌آوری آب‌های سطحی با استفاده از تکنولوژی نوین 	تولید و مصرف انرژی
<ul style="list-style-type: none"> - استقرار صنایع کوچک در روستاها - ایجاد بازارهای محصولات روستایی - ایجاد مراکز خدمات کشاورزی - ایجاد مراکز فرآوری تولیدات کشاورزی ناحیه صنعتی 	<ul style="list-style-type: none"> - ایجاد شهر جدید در شهرستان جاسک - امکان سنجی تجمع روستاهای کوچک - ایجاد قطب صنایع انرژی بر پایین دستی - احداث پالایشگاه 	نظام سکونتگاهی

طرح ها و پروژه های اولویت دار	محور	
<ul style="list-style-type: none"> - ایجاد کارگاه‌های صنعتی و صنایع دستی - ایجاد مراکز تسهیلات و خدمات گردشگری - استقرار دفاتر خدمات ICT در مراکز روستایی - استقرار مراکز خدمات اینترنتی شبانه‌روزی در روستاها و پشتیبانی - آموزش استفاده از فناوری‌های نوین - برگزاری همایش‌ها و آشناسازی مراکز روستایی به خدمات شهر الکترونیک 	<ul style="list-style-type: none"> - احداث نیروگاه برق - ایجاد گمرک تخصصی - احداث بیمارستان قطبی - احداث منطقه نمونه گردشگری دریایی - مطالعه خوشه صنعتی شیلات در سیریک - احداث پارک صنعتی جاسک در پسرکرانه 	
<ul style="list-style-type: none"> - احداث تصفیه‌خانه برای تصفیه پساب صنایع در تأسیسات صنعتی مجاور دریا - اعمال قوانین بازدارنده قاچاق سوخت - اعطای اختیارات بیشتر به فعالیت‌های ۶-سمن‌های زیست محیطی - آموزش افراد محلی و تبلیغ رسانه‌ای در رابطه با ارزش‌های محیط زیست - برقراری تماس مستقیم با مردم و استفاده از آرا و نظرات ایشان در امور مرتبط با بخش محیط زیست - شناسایی گونه‌های در معرض خطر انقراض و اجرای اقدامات لازم برای حفظ گونه - اجرای سیاست منع صید خارج از فصل و غیراصولی - استفاده از نتایج پایان نامه‌ها و تحقیقات دانشگاهی برای اصلاح گونه‌های گیاهی - ایجاد مراکز تحقیقاتی برای مطالعه و تحقیق در رابطه با تنوع زیستی و گونه‌های حساس گیاهی و جانوری استان - احداث مجتمع‌های گردشگری ارزان قیمت و سبک ضمن رعایت ملاحظات زیست محیطی برای استفاده افراد محلی و توسعه گردشگری بومی - معرفی جاذبه‌های طبیعی و گردشگری به افراد بومی با استفاده از بروشورهای تبلیغاتی و رسانه محلی - احداث کاربری‌های مسکونی و صنعتی در نواحی دارای قابلیت توسعه شناسایی شده استان - مکان‌یابی شهر جدید در مکران در اراضی مناسب برای کاربری سکونتگاهی ضمن رعایت ملاحظات زیست محیطی - تعیین و تعریف زیرساخت‌های نهادی و اداری با وظایف قانونی روشن برای مدیریت یکپارچه سواحل استان 	<ul style="list-style-type: none"> - اجرای سیستم آبیاری قطره‌ای و مدرن در اراضی کشاورزی استان - کاشت محصولات کم آب بر و استراتژیک سازگار با ویژگی‌های استان هرمزگان - هوشمندسازی چاه‌های کشاورزی با هدف کنترل نحوه و میزان مصرف و جلوگیری از برداشت بی‌رویه از منابع آب - انتقال و توزیع آب به صورت مکانیزه شامل کاربست سنسورهای هوشمند و حساس به خشکی زمین - سرمایه‌گذاری برای اجرای الگوی کشت داربستی و گلخانه‌ای - اعطای وام به کشاورزان برای احداث گلخانه‌های کشت محصولات - بکارگیری دستگاه‌های آب شیرین‌کن‌ها در مکران، بندرلنگه و پارسیان جهت تأمین آب مورد نیاز توسعه فعالیت‌های صنعتی - تجهیز و نوسازی آب شیرین‌کن های استان به فناوری نوین دنیا برای کاهش هدر رفت منابع آب - استفاده از آب دریا برای تأمین نیاز های مورد نیاز صنایع پتروشیمی و فولاد مستقر در نزدیکی دریای استان هرمزگان - الزام کارخانه های شهرستان بندرعباس برای نصب و اجرای تصفیه‌خانه ۶- آب و جلوگیری از ورود آب آلوده صنایع به دریا - استفاده صنایع پتروشیمی بخش مرکزی استان از تصفیه آب فاضلاب شهری بندرعباس - به‌کارگیری سیاست های تشویقی توسط دولت و مجلس در راستای مصرف بهینه آب در بخش صنعت 	<p>محیط زیست</p>

محور	طرح ها و پروژه های اولویت دار
	<ul style="list-style-type: none"> - تجهیز صنایع و کارخانه های بزرگ استان به آب شیرین کن های پیشرفته و مدرن - اعطای وام و تسهیلات برای خرید تجهیزات آب شیرین کن برای صنایع - برگزاری دوره های آموزشی برای صاحبان صنایع و کارخانه داران برای اطلاع رسانی از تکنولوژی استفاده از آب دریا و مزایای آب شیرین-کن ها - ایجاد تعادل میان تعداد دام با ظرفیت مراتع استان - ممنعت از ساخت وساز و احداث کاربری های ناسازگار در اراضی حفاظت شده و مراتع - بازسازی، بهسازی و اصلاح مرتع ها و مرتعداری و کاشت گونه های مرغوب مرتعی و سازگار با محیط - کاشت نهال گونه های سازگار با محیط زیست استان برای ترمیم مناطق جنگلی - علامت گذاری و تعیین حریم دریا از طریق نصب تابلوهای اخطار توسط شرکت سهانی آب منطقه ای استان هرمزگان بعنوان متولی این امر در شهرستان بندرعباس و سازمان مناطق آزاد مستقر در جزایر
<p>ساختار جمعیت و مهاجرت</p>	<ul style="list-style-type: none"> - اعطای مسؤلیت های اداری به روستاهای مرکزی - ارائه خدمات بانکی و شعب مجازی در روستاهای بزرگ - احداث/ تجهیز مقاطع ابتدایی، متوسطه اول، متوسطه دوم - احداث / تجهیز مراکز فنی و حرفه ای کوچک مقیاس - احداث/ تجهیز درمانگاه های شهری - احداث / تجهیز کلینیک های تخصصی - اعطای اختیارات به مراکز اداری سطح شهرهای کوچک - انتقال مراکز اداری کوچک - استقرار صنایع آب بر - استقرار صنایع دریایی - ارائه خدمات درمانی و بهداشتی رایگان - تأمین آب شرب سکونتگاه ها - تأمین شبکه برق - مکان یابی محدوده های مناسب برای فعالیت ها - احداث مجتمع های مسکونی سازمانی - تعیین حوزه های روستایی - تعیین مجموعه های روستایی - تعیین منظومه های روستایی

طرح ها و پروژه های اولویت دار	محور
<ul style="list-style-type: none"> - تجمیع روستاهای کمتر از ۲۰ خانوار - احداث/ تجهیز مدارس ابتدایی - احداث/ تجهیز مقاطع متوسطه اول و دوم - احداث/ تجهیز درمانگاه در مراکز دهستان‌ها - تخصصی سازی فعالیت‌های کشاورزی در حاجی آباد، میناب، بستک و رودان 	<ul style="list-style-type: none"> - احداث / تجهیز هنرستان در مراکز شهرستان‌ها - احداث / تجهیز مراکز فنی‌وحرفه‌ای در مراکز شهرستان‌ها - احداث / تجهیز مراکز فنی‌وحرفه‌ای ویژه - احداث / تجهیز هنرستان قطبی - احداث/ تجهیز درمانگاه در مراکز دهستان‌ها - احداث کلینیک‌های تخصصی در مراکز شهرستان‌ها - احداث / تجهیز بیمارستان تخصصی و فوق تخصصی در شهرهای جاسک و بندرلنگه - احداث/ تجهیز کلینیک‌های فوق تخصصی در مراکز شهرستان‌های هرمزگان غربی و هرمزگان شرقی و حاجی آباد - تخصصی سازی فعالیت‌های صنعتی - تخصصی سازی فعالیت‌های معدنی
<ul style="list-style-type: none"> - برگزاری همایش‌های استانی - تشکیل کارگروه‌های فرهنگی برای اشاعه فرهنگ بومی - شناسایی و ثبت آثار فرهنگی استان - ایجاد موزه دریایی استان - ایجاد موزه هنرهای معاصر استان - تکمیل شناسایی و ثبت آثار تاریخی، طبیعی و فرهنگی استان - آموزش فنی‌وحرفه‌ای برای ایجاد مشاغل - ارائه تسهیلات برای بهسازی ابنیه مسکونی - ایجاد مجتمع‌های مسکونی اجتماعی و ارزان قیمت - احداث مراکز آموزشی در مناطق حاشیه‌نشین - احداث مراکز درمانی در مناطق حاشیه‌نشین - احداث مراکز خدمات عمومی (فضای سبز، تفریحی) در مناطق - تأمین آب شرب مناطق - تأمین برق مناطق 	<ul style="list-style-type: none"> - دسترسی سازمان‌های مردم نهاد به مزایای دولتی و استانی - تشکیل جلسات اتحادیه‌ها و اصناف با مسئولین - الزام به‌کارگیری افراد دارای سوابقه در فرصت‌های شغلی - ارائه خدمات برای سرپرست خانوارهای زن و از کارافتاده - ارائه تسهیلات مالی برای راه‌اندازی مشاغل خانگی - برگزاری کلاس‌های فنی‌وحرفه‌ای رایگان - برگزاری جلسات ارتباط مستقیم مسئولین با مردم - استفاده از نظرات سمن‌ها و اتحادیه‌ها و اصناف در برنامه‌ریزی - برگزاری همایش‌ها و برنامه‌های اجتماعی‌جهت تعامل بهتر قومیتها - تدارک سازوکارهای بزرگداشت مناسبت‌های مذهبی، ملی و منطقه‌ای - احداث کتابخانه عمومی در بندرعباس، رودان، بندرلنگه - احداث مجتمع فرهنگی و هنری بندرعباس (فین) - تعمیر و تجهیز مجتمع‌های فرهنگی و هنری در سطح شهرستان‌های استان

طرح ها و پروژه های اولویت دار	محور
<ul style="list-style-type: none"> - اجرای برنامه‌های مشترک برای توسعه استان توسط سازمان‌های توسعه‌گرا و سازمان‌های مدیریت استانی - حضور نمایندگانی از سازمان‌های مدیریت استانی در تصمیم‌گیری‌های سازمان‌های توسعه‌گرا و بالعکس - ایجاد کمیسیون مشترک میان سازمان‌های مدیریت استانی و سازمان‌های توسعه‌گرا 	<ul style="list-style-type: none"> - ایجاد نهادهای فرهنگی همچون انجمن‌های فرهنگی و هنری فعال در مناطق مختلف - گزینش نیروهای بومی در سطوح بالای مدیریتی استان - ایجاد تشکل‌ها و نهادهای مدنی برای پیگیری مطالبات اجتماعی - ایجاد زمینه‌های قانونی و نهادی لازم برای نظارت افراد بومی بر عملکرد ساختار مدیریتی استان - تخصیص بخشی از درآمدهای ملی حاصل از فروش منابع طبیعی استان جهت محرومیت‌زدایی از نواحی مختلف استان به ویژه پسرکرانه شرقی - اختصاص بخشی از درآمدهای مناطق آزاد و ویژه اقتصادی برای انجام پروژه‌های عمرانی در استان

